1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆ ՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 »	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 1 ՕԳՈՍՏՈՍ
DIMANCHE 1 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3487

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի ԽՆԴԻՐ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ

Ժոռէսի սպանութեան տարեդարձն էր երէկ, 31 Յուլիս, եւ Փարիզի փողոցները անգամ մըն ալ թնդացին ժողովրդական թափօրներով, կէս օրէն մինչեւ իրիկուն, Պասթիյ - Պանթէոն ճամբուն վրայ:

Այս առթիւ, եղան բացառիկ հրատարակութիւններ, ինչպէս եւ բանախօսութիւններ՝ ժողովրդական ճակատի ներկայացուցիչներուն կողմէ:

Զարաչուք տարեդարձը ծառայեց ոչ միայն մեծարանքի ցոյց մը կատարելու, յաւանուն բազմութեամբ, այլ եւ աւելի ուժգնօրէն հնչեցնելու մեծ տրիբունին պատգամը, — խաղաղութիւն եւ ազատութիւն:

Արդարեւ, մեր այս օրերուն, ժողովուրդները ունի՞ն աւելի մեծ կարօտ քան այդ երկուքը,— խաղաղութիւն եւ ազատութիւն:

Անշուշտ անբաղդատելի են տարբերութիւնները՝ ժողովուրդէ ժողովուրդ: Երկիրէ երկիր: Աշխարհէ աշխարհ:

Եւ սակայն, քանի՞ երկիրներու մէջ կրնաք տեսնել երկուքը միասին:

Եթէ խաղաղութիւն պարտադրուած է, ներքնապէս, ազատութիւնն է որ կը հեւայ ու կը տքայ:

Եթէ ազատութիւն է հռչակուած, խաղաղութիւնն է որ կը խարխլի, ծուռ հասկացողութիւններով կամ ընկերային ալեկոծութիւններով:

Բայց նաեւ կայ բուն խաղաղութիւնը,— «Տուր աշխարհիս խաղաղութիւն»:

Իսկ ամէնէն աւելի այդ խաղաղութիւնն է որ չէ «տրուած»: Կը մնայ առկախ օդին մէջ: Անդունդին վերեւ:

Մեծ պատերազմը, որ վերջինը պիտի ըլլար, իր ճամբուն վրայ ձգեց ամէնէն վտանգաւոր սերմերը, նորին յղացման եւ կազմակերպութեան համար:

Եւ կը տեսնէք թէ ինչպէս կը պատրաստուին բոլորն ալ, գիչերը ցերեկին խառնած, եւ քամելով աշխատաւոր բազմութեանց երակները:

Արդ, ժողովուրդները կարօտ են խաղաղութեան, եւ ողեւորելով Ժոռէսները յիշատակը, այդ կարօտն է որ կը շեշտեն:

«Փօփիւլէռ»ի մէջ հրատարակուած գրութեամբ մը, Փօլ Ֆօռ պանծացնելով խաղաղութեան առաքեալը, կը յիշէ անոր մարգարէական ազդարարութիւնը.

— «Մեծ անխոհեմութիւն գործած պիտի ըլլայ ցարը, եթէ եւրոպական պատերազմ մը պայթեցնէ կամ թոյլ տայ որ պայթի: Նոյնպէս մեծ անխոհեմութիւն գործած պիտի ըլլայ Աւստրեւհունգարական միապետութիւնը, եթէ, տեղի տալով իր կղերական եւ զինուորական կուսակցութեան կոյր կիրքերուն, անդարմանելին ստեղծէ իրեն եւ Սերպիոյ միջեւ ... Ական փորուած է բոլոր խարտահարիչ եւ առանձնաշնորհեալ իշխանութեանց տակ, եւ եթէ պատերազմի ցնցումը տեղի ունենայ, շատ ու շատ խորտակումներ եւ փլուզումներ պիտի պատահին»:

Այդպէս ալ եղաւ:

Եթէ Ժոռէս ինք չտեսաւ իր մռայլ մարգարէութեանց իրականացումը, մենք բոլորս տեսանք: Եւ աշխարհասասան փլուզումը քանդեց նաեւ մեր տունը, անճիտելով մէկ միլիոն ժողովուրդ, իսկ մնացեալը յանձնելով չորս հովերուն:

Այսօր նոյն մղձաւանջն է որ կը սաւառնի աշխարհի գլխուն...

Շ.

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՈՉ - ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԵԱՆ յանձնաժողովը նորէն յետաձգեց իր նիստերը, համաձայնութիւն գոյացած չըլլալով անգլիական ծրագրի մասին: Միայն երկու կէտեր հարթուած են: Խորհրդային դեսպանը յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը չի կրնար ընդունիլ որ պատերազմիկի իրաւունքներ տրուին երկու կողմերուն ալ: Ասոր վրայ գերմանական դեսպանը դիտել տուաւ թէ խորհրդային կառավարութիւնը կ'ոչնչացնէ բրիտանական ծրագիրը եւ հետեւաբար աւելորդ է մանրամասնութիւններով զբաղիլ: Յետոյ աւելցուց.— «Մենք, Գերմանացիներս երկար ատենէ ի վեր գիտենք որ եթէ Խ. Ռուսաստանը չըլլար, քաղաքացիական պատերազմ պիտի չըլլար Սպանիոյ մէջ»:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ սակերն ալ բարձրացած են այսօրուընէ սկսեալ: Նամակներու գինն է 1.75, տպագիրներու 50 կրամը 35 սանթիմ են.:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐՈՒ Ազգ. Սէնտիքայի նախագահը նամակ մը ուղղելով վարչապետին, դիտել կուտայ թէ մամուլը այլ եւս չի կրնար դիմանալ նոր ծախքերուն, եւ պիտի հարկադրուի կամ նոր խմբագիրներ ճամբել, եւ կամ էջերը զեղչել, ինչ որ կը նշանակէ դարձեալ բազմաթիւ խմբագիրներ եւ աշխատակիցներ փողոց նետել:

«Փօփիւլէռ» նկատի առնելով թղթատարական ծախքերու յաւելումը, բարձրացուց բաժնեգիները, (տարեկանը 100 ֆր. փոխանակ 90ի են.):

ԺՈՌԷՍԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ առթիւ, երէկ ժողովրդ. թափօր մը կազմուեցաւ Պասթիյէն Պանթէոն, ժամը 1.30ին: Այս առթիւ եօթը ճառեր խօսուեցան, ժողովրդ. ճակատի ներկայացուցիչներուն կողմէ, գլուխն ըլլալով Լէոն Պլում:

Այսօր ալ, 1 օգոստոս, ցոյց մը պիտի կատարուի Վէնսէնի անտառին մէջ, առտուան ժամը 9.30էն մինչեւ իրիկուն, բանախօսութիւններով եւ գեղարուեստական բաժիններով:

ԱՐԻՆԵՐՈՒ 5ՐԴ Միջազգային ճամբարը բացուեցաւ երէկ, 31 յուլիս, նախագահութեամբ Հոլանտայի Վիլհելմինա Թագուհիին, որ ճառ մը խօսեցաւ 30,000 սկաուտներու առջեւ (կը մասնակցին նաեւ Հայ Արիները):

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

25 ՄԻԼԻԱՌ ՖՐԱՆՔԻ ԿՐՃԱՏՈՒՄ

»»»» o ««««

10 նոր հրամանագիրներ եւմտացոյցը հաւասարակշռելու համար

Ինչպէս արտակարգ հագամանք ունէր նախարարական խորհուրդին ուրբաթ օրուան նիստը, որ գումարուեցաւ Հանրապետութեան նախագահին նախագահութեամբ: Օրակարգի գլխաւոր հարցն էր ելմտացոյցին հաւասարակշռութիւնը: Ելմտական նախարարը 10 նոր հրամանագիրներ յօրինած էր, որոնք վաւերացուեցան, 3 ու կէս ժամուան նիստէ մը վերջ:

Այս հրամանագիրները կը կազմեն Պ. Պօնէի ելմտական բարենորոգումներու երկրորդ փուլը եւ գլխաւորաբար կապ ունին արտակարգ ծախքերու կրճատման, նահանգային եւ քաղաքապետական ելմտացոյցներու վերակազմութեան հետ,— բոլորն ալ ծախքերը կրճատելու եւ եկեմուտքը հաւասարակշռելու մտահոգութեամբ: Ժողովը ցրուելէ եւ ամառնային արձակուրդի երթալէ առաջ, նախարարները պաշտօն յանձնեցին հանրօգուտ շինութեանց նախարարին՝ լրացնել իր ծրագիրը, երկաթուղիներու ազգ. ընկերութիւն մը կազմելու համար: Այս ծրագիրը պիտի գործադրուի օգոստ. 31էն առաջ, համակարգելու եւ հսկողութեան տակ առնելու համար Ֆրանսայի երկաթուղիները: Թէեւ մանրամասնութիւնները ծանօթ չեն տակաւին, բայց իրազեկներ կը հաւաստեն թէ այս ծրագրին համաձայն, պետութիւնը ձեռք պիտի անցընէ երկաթուղիներու բաժնեթուղթերուն մեծ մասը, որպէսզի կարենայ աւելի ազդու հակակշիռ մը ի գործ դնել:

Նոր հրամանագիրներուն առաջինը կը տրամադրէ 17 միլիառի վերածել 1937ի արտակարգ ելմտացոյցը, որ պիտի ճարուի փոխառութեամբ: Այս գումարէն 11,000,000,000 ֆրանք պիտի յատկացուի վերազինման, 3,600000000 ֆրանք հանրօգուտ շինութեանց եւ 2,300,000,000 ֆրանք հանգստեան թոշակներու:

Երկրորդ հրամանագիր մը 7,000,000,000 ֆրանքի կը սահմանափակէ նահանգներու, քաղաքապետութեանց եւ հանրային սպասարկութեանց փոխառութիւնը, գլխաւորաբար ընթացիկ բացերը գոցելու համար: Որով պետութիւնը յառաջիկայ տարի փոխ կրնայ առնել միայն 22,000,000,000 ֆրանք: Ուրիշ խօսքով, 25 միլիառ պակաս Պ. Վէնսան Օրիոլի կազմած արտակարգ ելմտացոյցէն որ կ ընդերկայացնէր 47 միլիառի գումար մը: Այս կրճատումը կատարուած է ծախքերը խնայելով եւ տուրքերը աւելցնելով:

Ելմտական նախարարը խօսելով իր ծրագրած տնօրինութեանց մասին, չեշտեց թէ ելմտացոյցի հաւասարակշռութեան ճիգերը այնքան պիտի բարելաւեն երկրին վարկը որ բաղդատաբար դիւրին պիտի ըլլայ 17 միլիառը փոխառութեամբ ճարել յառաջիկայ տարի:

** «Մաթէն»ի մէջ հրատարակուած գրութեամբ մը, Սարթի երեսփոխան Ժան Մոնթինեի, գեր - նախագահ բանակի յանձնաժողովին, լուսաբանութիւններ կը պահանջէ ութ միլիառ ֆրանքի փոխառութեան գումարի մասին, որ պիտի գործածուէր սպառազինութեանց: Իր կարծիքով ուրիշ նպատակներու գործածուած է այդ գումարը:

Ճափոնցիները կը շարունակեն գրաւել...

Ճափոնցիները կը շարունակեն «պատժական» գործողութիւններ կատարել հիւսիսային Չինաստանի մէջ: Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, արդէն իսկ առժամեայ կառավարութիւն մը կազմուած է Փէքինի մէջ, նախագահութեամբ չինացի զօրավարի մը: Ճափոնական բանակը ձեռք անցուցած է բոլոր ռազմագիտական դիրքերը Փէքինի եւ Թիէնցինի միջեւ: Այս վերջին քաղաքին գլխաւոր նաւահանգիստն ալ գրաւած են: Քաղաքին մէջ ընիկները անակնկալ յարձակում մը կատարած ըլլալով, կռիւները վերսկսան:

Չինաստանի վարչապետ - սպարապետը, մարաջախտ Չանկ - Քայ - Շէք, յայտարարութիւն մը ուղղեց որուն մէջ կ'ըսէ թէ Չինաստան թէեւ առժամեայ պարտութիւն մը կրեց, բայց կարեւորութիւն չունի, քանի որ կազմակերպուած կռիւը նոր պիտի սկսի: «Այժմ մեր առջեւ կը մնայ միայն մէկ ելք,— առաջնորդել ազգին զանգուածը, մէկ ազգային ծրագրի վրայ եւ կռուիլ մինչեւ վերջը: Կառավարութեան քաղաքականութիւնը կը մնայ անփոփոխ,— պահպանել Չինաստանի հողային ամբողջութիւնը եւ քաղաքական անկախութիւնը: Կը խնդրեմ բոլոր հայրենակիցներէս կատարել իրենց պարտականութիւնը, ըլլալ վճռական եւ պատրաստ մայր հայրենիքի դատին համար: Վերջնական յաղթանակը մենք պիտի շահինք»:

** Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ նախագահ Ռօզվէլթ լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւի չինեւճափոնական դէպքերուն:

7000 այրեր, կիներ, մանուկներ չարդուած ?

«Տէյլի Մէյլ»ի Վարշաւայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ 7000 այրեր, կիներ եւ մանուկներ հրացանի բռնուած են խորհրդային զօրքին եւ ոստիկանութեան կողմէ, Խազախստանի մայրաքաղաքին՝ Ալմա Ալթայի մէջ (Կեդր. Ասիա): Մոսկուայէն հասած լուրերու համաձայն, անջատական շարժումը նոր թափ ստացած է եւ Թաթարները սրբազան պատերազմ հռչակած են խորհրդային իշխանութեան դէմ:

Պաղեստինի բաժանման ծրագիրը

Ազգաժողովի հոգատարութեանց յանձնաժողովին մէջ, որ բացուեցաւ առջի օր, Անգլիոյ գաղթային նախարարը յայտարարեց թէ բրիտանական կառավարութիւնը անպատճառ կառչած չէ Պաղեստինի բաժանման ծրագրին: Այս առթիւ կարդաց հետեւեալ հատուածը Արքայական Յանձնաժողովի տեղեկագրէն, որ կը բաղկանայ 400 էջէ.— «Մեր ձեռքի տակ եղած տեղեկութիւններով, մենք ի վիճակի չենք յայտարարելու թէ բաժանման ծրագիրը միակ լուծումն է յայտնապէս դժուարին հարցի մը»:

Կը նշանակէ թէ մանրամասն ծրագիր մը գոյութիւն չունի Պաղեստինի մասին եւ հոգատարութեանց յանձնաժողովը պարզապէս ընդհանուր սկզբունքները քննելով, տեղեկագիր մը պիտի ղրկէ Ա. Դ. Խորհուրդին:

Ս. ՍԱՍՈՒՆԻԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պաշտպանի փաստաբանին ճառը

ՀԱՆՐԻ ԶԱԳՐԻ.— 9 դեկտեմբերին Տիկին Սարաֆեան կը մտնէ Սասունիին գրասենեակը: 4 ժամ կը սպասէ: Թոյլ կուտայ որ եկող յաճախորդները իրմէ առաջ անցնին: Յետոյ ներս կը մտնէ: Կը հասկնայ թէ երբ պարապ պիտի ըլլայ: Ժամը 9ին մարդ չի մնար եւ Սասունի կ'ընդունի Տիկինը, որ կ'ըսէ թէ դեռ կը սպասէ յաճախորդ մը: Սասունի իր յարկաբաժինը այցելել կուտայ: Յետոյ գլխարկը կը դնէ եւ վերարկուն կ'առնէ, կը պատրաստուի դուրս ելլել: Այս կինը երբ կը տեսնէ որ առիթը պիտի փախցնէ, ներս կը մտնէ, հեռաձայնի պատմութիւնը կը հնարէ եւ կը սպաննէ:

Այս պարագային կարեւոր է հասկնալ թէ կին մը ինչպէս 4 ժամ կը սպասէ ափարթըմանին մէջ: Իր պաշտպանողականը չի բաւեր: Պաղարիւնութեամբ մտածած է եւ գործադրած:

Սասունի՞ թէեւ բաւական ուշիմ, եթէ հասկնար թէ Տիկին Սարաֆեան եկած էր գէշ նպատակով, ուրիշ դիրք պիտի բռնէր: Բոլոր յաճախորդները կը հաստատեն թէ Սասունի շատ բնականոն վիճակ ունէր, ուրախ զուարթ կ'աշխատէր: Դուռն ալ Սասունի բացած է տիկինին առջեւ: Եթէ, ո եւ է կասկած ունենար, անհանգիստ պիտի զգար ինքզինքը: Բայց ուզած է մինակ մնալ: Տիկինը եթէ յաջորդ օրը յանձնուած է, պատճառն այն է որ գիտէր թէ արդէն պիտի ձերբակալուէր: Տիկին Սարաֆեանի պաշտպանողականը չի դիմանար ո եւ է քննադատութեան: Սասունի ո եւ է կանխազգուշական միջոց ձեռք չառեր, հետը կը խօսի շատ բնական ձեւով. եւ ափէրէթիֆ կ'առաջարկէ: Որով հետեւ բարեկամութիւն ունէին եւ բարեկամական վերաբերում ցոյց կուտար այդ օրը տիկինը, որ նոր յաճախորդ մը պիտի բերէր իրեն: Սասունի լաւ կը վաստկէր, դրամ ունէր, 35000 ֆրանք գտան իր գզրոցին մէջ, ինչ որ ներկայ օրերուն բացառիկ երեւոյթ է: Ուրեմն շատ օրինաւոր էր որ իրմէ գային բացատրութիւն ուզելու, եւ դարմանում պահանջէին, իսկ եթէ մերժէր, այդ պարագային կրնային թերեւս արդարանալ, բայց չան մը պէս գետին կը փռէ զայն:

Սարաֆեան ընտանիքին մէջ օր մը առաջ արդէն Սասունիի բախտը վճռուած էր: Տիկին Սարաֆեան սպանութենէն վերջ տուն կը դառնայ եւ աղջիկը կ'ըսէ «լաւ ես ըրեր»: Տարօրինակ է որ Տիկին Սարաֆեան եւ Պ. Սարաֆեան իրարու կը հանդիպին գիշերը Վօժիրար փողոցին մէջ, կարծես թէ նախապէս ժամադրուած ըլլային:

Ի՞նչ են ուրեմն Տիկին Սարաֆեանը մղող ուժերը: Կ'ըսէ թէ չէր կրնար ուրիշ բան ընել: Քննութեան չի դիմանար սակայն: Ընտանիքին պատիւը խնդրոյ առարկայ կ'ընեն: Բայց շատ դիւրին էր Տիկին եւ Պ. Սարաֆեանի համար խնդիրը ստուգել, հասկնալ թէ աղջիկը չէ՞ ստած, վիպային պատմութիւն մը չէ յօրինած՝ խաբելու համար իր ծնողքը: Սարաֆեան, որ ինչպէս երէկ յայտարարեց, երկար ատենէ ի վեր բարեկամական կապեր ունէր Սասունիի հետ, կրնար այդ ստուգումը կատարել: Բայց փոխանակ Սասունիէն բացատրութիւն պահանջելու, պարզապէս անձնասպանութիւն կը փորձէ, առարկելով որ անպատուած է ընտանիքը: Եթէ իրական հայր ըլլար, հասկալի էր, բայց խորթ հայրն է, անհասկնալի է անձնասպանութեան պարագան, եւ քիչ մը չափազանցեալ: Սարաֆեանին դիրքը արդարանալի՞ է, չեմ կարծեր: Սարաֆեան կ'ըսէ թէ այնքան յուզուած եւ տակնուվրայ եղած էր, որ Ֆրանսայէն մեկնիլ ուզեր է, անպատուութենէն ազատելու համար: Սակայն Ֆրանսայի մէջ դատաւորներկան, կրնար Սասունիի դէմ բռնաբարումի դատ բանալ եւ Սասունի կը դատապարտուէր: Վերջապէս այս երկրին մէջ բարոյականը պաշտպանող դատաւորներ ակն: Ընդհակառակն ուրիշ բան կը մտածէ, մեկնիլ Ֆրանսայէն, կասկածելի պատճառներով:

Ես չեմ հաւատար այս պատմութեան: Սարաֆեանի գրած վէպը խորթ հօր մը սիրոյ մասին հանդէպ իր կնոջ աղջկան, այնքան զայթակղութիւն առաջ բերած է, որ կինը արգիլած է այդ վէպին շարունակութիւնը: Հրատարակիչն ալ եկաւ յայտնել թէ հայ գաղութին մէջ աղմուկ հանած է այդ վէպը: Երէկ լսեցինք Տոքթ. Այվազեանը, որ սպանութենէն երեք - չորս օր առաջ Սարաֆեանը կ'ընդունի «Յառաջ»ի խմբագրատան մէջ եւ գրականութեան մասին կը խօսին: Սարաֆեան ի մէջ այլոց հարցուցած է թէ «ինչ պէտք է ընել երբ աղջիկ մը դաշտան չունենար»: Այս պարագայէն միշտ կ'ենթադրուի թէ խնդիրը վիժումի մասին է: Տոքթ. Այվազեան ըսեր է թէ պէտք է անմեղ միջոցներ գործածել: Իսկ 6 դեկտեմբերին Անահիտ կը պատմէ իրականութիւնը, Սասունիի կողմէ պղծուած ըլլալը:

Օր. Փասըրմաճեանի պատմութիւնը անհաւատալի է: Նախ կ'ըսէ թէ Սասունի կարկարեիմ ընել տուեր է: Տոքթ. Սասունի յետոյ աղջիկը տարեր է ննջասենեակ, քառորդ ժամ հոն ձգելէ յետոյ վերադարձեր է եւ պղծեր է: Այս պատմութիւնը անհաւատալի է: Իր կացութիւնը արդարացնելու համար Օր. Փասըրմաճեան այսպիսի պատմութիւն մըն է յերիւրած: Բժիշկին հեղինակութիւնը անժխտելի է: Սասունիի քաբինէին մէջ չէ գտնուած ո եւ է դեղ որ թմրութիւն առաջ բերած էր: Պ. Ապրէսթ ըսաւ թէ դեղեր կան որ որոշ դէպքերու մէջ կրնան առաջ բերել որոշ թմրութիւն, բայց ամբողջ բժշկ. գրականութեան մէջ փնտռած է եւ չէ գտած ո եւ է նման դեղ: Բայց տարօրինակ է որ Օր. Փասըրմաճեան երկու ամիս բան չէ ըսած մարդու: Ուրիշ հակասութիւն մը, Յնորհիւ Մէգոյի ջանքերուն, հաստատուած է որ 14 հոկտեմբերին պատահած է դէպքը: Եթէ առաջին անգամն էր որ այր մարդ մը մօտեցած էր կնոջ մը, այս վերջինը շատ լաւ պիտի յիշէր թուականը, ինք 17 - 20 սեպտեմբերին կ'ըսէր, Մէգոն հաստատեց հոկտեմբեր 12ին ըլլալը: Նախ թուականի անճշդութիւնը ցոյց կուտայ թէ օրիորդին յերիւրած առասպելը չի դիմանար քննութեան: Սասունիին կողմէ ո եւ է բռնութիւն չէ կատարուած: Օրիորդը յուլիսին Օր. Պառոյին հետ Սասունիին մօտ գացած է եւ թէ բստ իրենց յայտարարութեան գէշ վերաբերում ունեցած է: Եթէ յուլիսին այդպիսի վերաբերում ունէր, ինչո՞ւ սեպտեմբերին, հոկտեմբերին կրկին գացեր էր: Ստոյգ է որ Օր. Փասըրմաճեան ճշմարտութիւնը չըսեր իր կացութիւնը պաշտպանելու համար, որով նախամեծար համարած է այս պատմութիւնը յերիւրել, ինչ որ յանգած է եղերական դէպքի մը, Սասունիի սպանութեան: Օրիորդը, 10, 20, 30նոյեմբերին կրկին գացեր է Սասունիին, որ փէրմանկանաթեւ քնին յաճախարեր է: Անհասկնալի է թէ ինչու տասը օր վերջ, յետոյ նորէն տասը օր վերջ կրկին ու կրկին կ'երթայ Սասունիին մօտ: Տիկին Սարաֆեան կ'ըսէ թէ ինք եւ աղջիկը մէկ անձ կը կազմէին, մինչդեռ երեք անգամ աղջիկը Սասունիին մօտ կ'երթայ եւ մայրը լուր չունի: Տիկին Սարաֆեան բացէ ի բաց սուտ կը խօսի:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԿՈՆԳՐԵՍԻ ՀԱՄԱՐ

Ընկեր Ալեքսանդր Ֆադեևի ելույթը

Ընկերներ, ինձ հանձնարարված է ներկայացնել Համամիութենական կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցության Կենտկոմի ողջույնի նամակը Հայկական Սովետական Գրողների Միության առաջին կոնգրեսին։

Ես կարդում եմ այդ նամակը։

Ընկերներ, ինձ հանձնարարված է նաև ողջունել ձեզ Ռուսական Սովետական Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Հանրապետության գրողների անունից։ Ես կատարում եմ այդ հանձնարարություն

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ

(ՎԻԿՏՈՐ ԿԱՊՈՒՅԻ ՅԻՍՆԱՄՅԱ ԳՐՔԻՑ)

»»» ◦ ««««

— Ախչի՛կ, Լիւսիէն մեզմէ չէ, — ըսաւ Յակոբ Ցախրէճեան, — ուշադրութիւն ըրէ՛ք ... Ի՞մչ ... Ի՞մչ ...

Ցախրէճեան ոտքի ելաւ, ինքզինքը ծանրացուց սեղանին վրայ, ապա ձեռքերը ետեւ տարած՝ սկսաւ քալել սենեակին մէջ։

Ան ամբողջ գիշեր չէր կրցած աչքերը իրարու ձգել։ Ամբողջ գիշեր ան մտածած էր Լիւսիէնի մասին, որ ինքզինքը ներկայացուցած էր իբրեւ Ցախրէճեանի զարմուհիի որդի։ Ան ամբողջ գիշեր մտածած էր, թէ ինչպէս պիտի ազատէ Լիւսիէնը այդ ծանր վիճակէն, որուն մէջ ինկած էր ան իր անխոհեմութեան պատճառով։

Ցախրէճեան կանգ առաւ Լիւսիէնի առջեւ, ուշադրութեամբ զննեց զայն, ապա ըսաւ.

— Ես ալ կը կարծեմ, որ Լիւսիէն մեզմէ չէ։ Ան ունի ուրիշ արիւն մը իր երակներուն մէջ։ Ան ունի ուրիշ ոսկորներ, ուրիշ մարմին, ուրիշ հոգի։ Ան ունի ուրիշ ոգի։ Ան ունի ուրիշ ամէն բան։ Ան ունի ուրիշ ամէն բան, որ մեզի չի նմանիր

Տոքթ. Փօլ քննած է օրիորդը եւ կ'ըսէ թէ՝ բազմիցս սեռային յարաբերու- թիւններ ունեցած է, հետեւաբար երբ կ'ըսէ թէ մէկ անգամ միայն եղած է, կը ստէ: Արեւելքցիները շատ վարպետ են եւ հնարամիտ: Երբ Օր. Փաստրմաճեան սկսաւ իր վկայութեան, յայտարարեց թէ այլեւս մեռած է ինք, բայց քիչ վերջ, ուրիշներու վկայութեան ժամանակ, ժպիտ մը կ'ունենար: Օրիորդին վկայութիւնը բացարձակապէս կասկածելի է եւ կարեւորութիւն պէտք չէ ընծայել:

Կ'ըսեն թէ Սասունի ոչ միայն սեռային յարաբերութիւն ունեցած է, այլեւ սեռային անբուժելի հիւանդութեամբ վարակած է զայն: Ենթադրենք որ այդ հիւանդութիւնները ունեցած է: 7 դեկտեմբերին մարդ չէր գիտեր թէ Սասունի հիւանդութիւն ունէր, այնպէս որ երբ Տիկին Սարաֆեան սպաննեց զայն, հիւանդութեամբ վարակուելու համար չէր: Բայց դիտեցէք, ես փաստ մը ունիմ, Տոքթ. Փօլ դիտողութենէ վերջ ըսաւ թէ ճիշդ է որ Սասունի սիֆիլիսի եւ ջերմամիզութեան հետքեր ունի, բայց սպանութեանատեն երկու հիւանդութիւններն ալ վարակիչ չէին:

Հետեւաբար օրիորդը եթէ ո եւ է հիւանդութեամբ վարակուած է, անոնք Սասունիէն չէ որ կրնան եկած ըլլալ: Ճիշդ է որ Սասունի 1930էն ի վեր շատ առողջ էր եւ ինք բժշկ. մարմնին կը պատկանէր եւ բժիշկի մը քոյրը կ'առնէր կնութեան, կատարելապէս առողջ էր եւ Տոքթ. Խուպէսէրեանի առաջարկով Տոքթ. Եաղուպ իրեն տուած է բժշկ. վկայագիր մը, յայտնելով որ սեռային ո եւ է հիւանդութիւն չունի: Յետոյ երբ 6 ամիս ետք ամուսնալուծման դատ բացուեցաւ, ըսին թէ Սասունի այդ թուականին երկար ատենէ ի վեր վեներական հիւանդութիւն ունէր: 1931ին քննուած է եւ հաստատուած է որ վաւերման եւ բոլոր քննութիւնները ճէկաթիֆ են: Այդ թուականին Սասունի ջերմամիզութեան դէմ վկայական ալ ունի: Եթէ Սասունիի հիւանդութիւնը շատ հին ըլլար, այն ատեն 1936ին Սասունի չէր կրնար ո եւ է ախտ փոխանցել: 1936ին ո եւ է մէկը չէր կրնար ըսել որ Սասունի հիւանդութիւն ունէր, եւ այդ պարագան չէր կրնար մղած ըլլար Տիկին Սարաֆեանը սպաննելու զայն:

(Շար.)

րով աշխատանքներ կատարած են:

Բոլորը լաւ հագուած, կայտառ եւ ժպտուն: Հպարտ էին իրենց կուրծքին գիրովը:

Ընդհանուր պետի աղդանշանին վրայ, բոլորը շարքի կը կենան: Պիտի մեկնին, վերջին ողջագուրում մը եւս: Կառաշարը կը շարժի ծիծաղ, աղաղակ, ձեռքերու շարժում, եւ «Յառաջ Նահատակ»ի թրթռուն ալիքները կը գգուէին մեր ականջները:

Բոլորս կը յանձնարարենք որ դը - րեն մեր սիրելի «Յառաջ«ին օրը օ - րին, այն անցուդարձերը եւ երեւոյթները որոնք ազգային հանդամանք ունին:

Ս. Գ.

Այրի տիկին Վարդուհի Շերեմէթեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Շերեմէթ - եան, Պ. Պօղոս Շերեմէթեան, Տէր եւ Տիկին Զաքար Մուրատեան եւ ազգականները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի որդւոյն, եղբօր, տագրոջ եւ ազգականին՝

ԼԵՒՈՆ ՇԵՐԵՄԷԹԵԱՆԻ

դառնակսկիծ մահը որ տեղի ունեցաւ, յուլիս 30ին, երկարատեւ հիւանդութեան մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ, 2 օգոստոս, երկուշաբթի առաւօտ, ժամը 10,45ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 րիւ ժան Կուժոն:

ԾԱՆ.— Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ՆՈՒԷՐԱՏՈՒՔ

ՎԻԷՆ, Տէր Մին — 100:
ԱՎԻՆԵՈՆ, Նաթ. 100: (Լ. Օ. Հաչ - եան):
ՓԱՐԻԶ (18), Ե. Հ. — 75:
ՊԵԼՎԻԱՏ, Ս. Մ — 200:
ՍԷՆ ԺԷՌՈՄ, Կա.— 100:
ՄՈՆԹՐԷՈՅ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Խրիմ —70:
ՎԱՐՇԱՒԻԱ, Գ. Մարտ — 200:
ԼՈՅ, Աֆր — 100:
ՄՈՆԹՐԷՈՅԼ սու ՊՈՒԱ, Գ. Աչ —35:
ՍԷՆ ՓԻԷՌ, Ն. Հէգ — 35:
ԼԱ ՍԻՕԹԱ, Մ. Կազ — 70:
ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ, Ա. Խաչ. — 120:
ՆԱՆԹ, Գ. Ս — 70:
ՅՈՒԺԵՌ, Զ. Տօր — 70:
ՓԱՎԻՅԵՈՆ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Ա. Գ. —35:
» » Գ. Գ. — 35:
ՊԱՆԺԱ ԼՈՒՔԱ, Տք. Հ — 500:
ՓԱՐԻԶ (17), Մ. Տ — 35:
ԼԸ ՓԻԽԻ, Գ. Տ — 70:
ԼԸ ՔՐԷՕԶՕ, Զէթ — 70:
ՊԷՅՐՈՒԹ, Գ. Տ. Գ. — 120:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մեր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Պ. Սարգիս Էքինճեանի եւ պարագաներուն, իրենց եղբօր եւ ազգականին՝ Ուրֆայի ոըբանոցի մեր ընկերոջ՝ ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՔԻՆՃԵԱՆԻ դառնակսկիծ մահուան առթիւ

Դ. Շայլաճեան, Գ. Հալլաճեան, Կ. Հալլաճեան, Ա. Գ. Մեսումենց (Մեսումեան)

REXY CINEMA (Lyon)
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi
30 Յուլիս — 5 Օգոստոս
երեկոյեան ժամը 8.30
իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:
2 grands films
Roucot Lisette, Lanvin dane la Coqueluche de ces dames et 4 de l'Espionnage
Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 ժամացի տոմսակ զեղչուած գինով

"ՎԷՄ"

Լոյս տեսաւ ՎԷՄի 6թ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.

ՎԱՀԱՆ ՄԻՆԱԽՈՐԵԱՆ՝ Արհաւիրքի օրեր: Յ. ՔԻՒՐՏԵԱՆ՝ Հայ եւ Արաբ հնագոյն յարաբերութիւնները: ՏՈՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ Ցուցատետրեր, Հայ — հայկական բնակցութիւնները: ՀՄ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ՝ Դէպքերը Վասպուրականում, Մի քանի ճշդումներ: Ս. ՎՐ.՝ Հայ եկեղեցու միաձնականութիւնը, Ընծայեցի, Անցեալը, Սարգիս, Հայաստան Գէորգեան, Զ. Մաթիկեան, Կեանք եւ Մշակոյթ, Գրականութեան վիճակը Հայաստանում, Րաֆֆիի յոբելեանը, Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի հարիւրամեակը, Քաղաքային թանգարան Երեւանում, «Մարջան» օպերա: Գիրք եւ մամուլ, Հրատարակութիւնների վիճակը Հայաստանում, Րաֆֆիի երկերը, Նուպարեան մատենադարան, Գրախօսական, Մ. Օրախելաշվիլի՝ «Ս. Օրջոնիկիձէ», Ն. Բաղալեան, Ն. Հանդոյց՝ «Մեր կանոնադիրը», Ս. Վ. յաւելուած, Վահրամ եպ. Մանկունի, «Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը»:

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ.— Ֆրանսա եւ Սուրիա 60 ֆրանք, Ամերիկա, Բրիտանական կայսրութիւն, Եգիպտոս 4 տոլար, մնացեալ երկիրները 3 տոլար:

կանխիկ վճարող նոր բաժանորդներու համար նախորդ տարիներու թիւերը կէս գինով. դիմել՝

S. VRATZIAN, 13, Rue des Platanes, Cité Jardins de Plessis–Robinson (Seine)

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը ստանձնեմ յարկաբաժիններու եւ սենեակներու ամէն տեսակ նորոգութիւն եւ փոփոխութիւն (թուղթ, ներկ, ելեկտրական զետեղում), կահկարասիներու նորոգութիւն եւլն.: Մատչելի գին:

Դիմել՝ **Daniel**ի, **49 rue Labat**, Փարիզ (18): Հեռ. Montmartre 87-82,

Ermitage de Longchamp

Պուլոնեի անտառին մէջ

ԱՅՍՕՐ, ԿԻՐԱԿԻ 1 ՕԳՈՍՏՈՍ ԺԱՄԸ 15ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԱՄԵՆԷՆ ՇՔԵՂ ՑԵՐԵԿՈՅԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

կազմակերպուած ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ— ՃԱԶ ԵՒ ԹԱՆԿՕ, ԽՄԲԵՐԳ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ. ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԳԻՒՂԷ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ

Porte Maillotէն առնել 44 հանրակառքը, եւ իջնել՝ **Ermitage de Longchamp.**

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿՈՒՍԷՆՎԻԼԻ Հ. Յ. Դ. «ՏԱՒՐՈՍ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Կուսէնվիլ Սուրսի անտառին մէջ, պաղ ջուրին մօտ:

Կը նախագահէ Ընկեր Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Կը խօսի Ընկեր Լ. ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

Հայկական նուագ:

Փափաքողները կրնան ճաշը միասին բերել

ԵՐԹԵՒԵԿ.— կառ. տիւ Նորէն 12.6, 13.17, 13.27, 14.40, 15.17:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «ԴՐՕՇԱԿ» ԱԿՈՒՄԲ-ԳՐԱԴԱՐԱՆԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր, կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Մէօտոնի անտառը, պաղ աղբիւրին մօտ (Tapis Vert):

Կը խօսի՝ ՏՈՔԹ. ՔԻՒԹԻԿԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, ընտիր ճաշ՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆԻ:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Էնվալիտէն շոգեկառք, իջնել ՄԷՈՏՈՆ ՎԱԼ ՖԼԷՕՐԻ

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզահայ Շոֆէօրներու Ընդհ. Միութեան կողմէ կիրակի

Այսօր, առաւօտէն մինչեւ կէս գիշեր Ռոպէնսոնի **Maison Fique**ի պարտէզին մէջ:

գեղարուեստական ճոխ բաժին փարիզահայ արուեստագէտներու կողմէ: Ապահովուած է մեծ որքեսթր, ջազ թանկօ, անակնկալներ:

Կը նուագէ Թպուխթ ԱԲԳԱՐ

ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ:

ամծբեւի պատմազային գոց սրահ:

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐԱՆՔ

Հաղորդակցութիւն.— Porte d'Orléansէն առնել 128 թիւ օթօպիւս եւ իջնել terminus-Porte de St. Cloudէն, Issyէն եւ Clamarէն առնել EU օթօպիւսը եւ իջնել Plessuris Robinson:

Վերադարձը ապահովուած է հայ շոֆէօրներու կողմէ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր, կիրակի ամբողջ օրը, հայրենակից Պ. ԼԵՒՈՆ ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆի պարտէզը, Սէն-Լու, կրան Բէն:

կէսօրէ վերջ գեղարուեստական բաժին: կը մասնակցին Ս. Լուի Պատանեկան Միութիւնը, Կ. Խաչի սանուհիները, Պ. Թիւթէլեան եւլն.:

Կը նախագահէ Տիկն. Ն. ՔԻՊԻԹՃԵԱՆ

Կը խօսի Պ. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

«Ադամեան» թատերախումբը կը ներկայացնէ «ԽԵԶՈՅԻ ԹՈՒԶԸ»

ՄՈՒՏՔ 2 ՖՐԱՆՔ, ՓՈՔՐԻԿՆԵՐՈՒ 1 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հանրակառք թիւ 17 եւ 18, իջնել Սէն-Լու

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ԶԷՆԿԻԼԷՐԻ ԵՐԿՍԵՌ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր, կիրակի առաւօտ ժամը 7.30էն մինչեւ երեկոյեան 8ը Պրնուայի Փիամիտ անտառը: Անձրեւի պարագային պատսպարան ապահովուած է:

Նուագ, արտասանութիւն, երգ եւլն.: Հայկական եւ եւրոպական պարեր:

Բացի խմիչքէն ճաշը միասին բերել:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Օթօքառ 0.50 ֆրանք. մինչեւ 6 տարեկան փոքրիկները ձրի:

Հաւաքատեղի 29 bis, rue Etienne Dolet, Ալֆորվիլ:

Թեկնում՝ մէկ անգամէն ժամը 7ին, իրիկուան մեկնում՝ 7ին եւ 8ին:

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)
Tél. Trudaine 42–69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Ուսուցիչները ժամադրութեամբ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
PÉRA
Restaurant Franco-Oriental
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԵԱՆ
9 Rue de Provence, Paris (9)
Մէթրօ **Pelletier** կամ **Cadet**
Աղանդերներ, խնամուած արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ պատրաստուած անարատ իւղով:
Մասնաւոր սրահ հացկերոյթի եւ հարսանիքի համար:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ՏՈՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է
146 Rue Lafayette (Gare du Nord)
Թէլէֆոն **Nord 84-04** (անփոփոխ)
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2– 7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**
Tél. Colbert 74—51, 47—22
Օտար դրամներու փոփոխութիւն: Չէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ.
ԼԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ:

«ԵՓՐԱՏ» ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
Եթէ կը փափաքիք հաճելի դարձնել, ձեր սարքած ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ, ՀԱՒԱՔՈՅԹԸ, ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ եւն. նախօրօք դիմեցէք ԵՓՐԱՏ նուագախումբին, որ կը նուագէ եւրոպական, հայկական եւ կովկասեան ամէն եղանակներ: Չափաւոր գին:
Դիմել Պ. Տ. ՕՆՈՍԵԱՆԻ, 15, Rue du Pourtour, Clamart (Seine), կամ հեռաձայնել երեկոները ժամը 8—8.30, Observatoire 13—45.

ԾԱԽՈՒ Է գինուորագրութեան պատճառաւ սափրիչի խանութ մը (այրերու եւ կիներու) իր բոլոր կազմածներով. Ապահով գործ՝ բանուկ թաղամասի մէջ: Դիւրատար պայմաններ: Լաւագոյն առիթ գործի մարդոց համար: դիմել Maison Rougerie, 10 route de Choisy, Ivry, Seine. մէթրօ Portede Choisyէն քանի մը վայրկեան հեռու

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton ; 52 – 78**
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Maison DARON
Entreprise Générale de Bâtiments
PLOMBERIE-COUVERTURE
Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout
TATOULIAN ARAKEL
Կը ստանձնէ նաեւ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը:
ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ:
դիմել իր արհեստանոցը 32 Rue Menilmontant, Paris (20)

Agence de Voyage et de Tourisme
OCEANIA
Paris — 4 Rue de Castellane — Tel. Anjou 22-24, 22-25
Marseille — 54 Ruede la République — Tel. Colbert 09-12
Ծամաքային եւ ծովային ճամբորդութեան համար տոմսակներ, ամէն տեղի համար, նպաստաւոր պայմաններով: Գաղթականական դրասենեակ, վաւերացուած կառավարութենէն: Կը կատարենք օրինական ձեւակերպութիւնները հարաւային եւ կեդրոնական Ամերիկայի ճամբորդներու համար:

Tailleur de ST. BERNARD
H. GULBOLIAN
24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouard
Թէլէֆօն Montmartre 69—70
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար:
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՈՒԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փարձով) սկսեալ 280—400 ֆր. նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզի տաբատ մը եւ կամ ամառուան յաւ. կ գեղեցիկ վուշտակ մը: 400 ֆր.է վեր հագուստներ (3 փարձ) համար կարելի է նուէր ստա... տակապորձ Տիկ. Հայկուհի Կիւլպօլեան, արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ 2 imitation martre, պայմանաւ որ գնորդները վեցամսեայ բաժանորդագրուի Յառաջին եւ տանելու համար վերոյիշեալ պայմաններէն... կայացնել Յառաջի կտրօնը: Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գինով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ բրթռունաժ:
Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր:

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
Chèque Postal Paris 1678-63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 »	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ՕԳՈՍՏՈՍ
MARDI 3 AOUT 1937

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3488 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐՆԵՐ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ...

»»»» ○ ««««

Այսպէս, ուրեմն, Զապէլն ալ «մերկացուեց» ···

Մեր հայերէնով, անոր դիմակն ալ վար առած են եւ միաձայնութեամբ վտարած Երեւանի Խորհրդային Գրողներու Միութենէն, իբրեւ «զարշելի հակայեղափոխական», «երկերեսանի, կեղծաւոր»: Մէկ խօսքով՝ «ժողովուրդի թշնամի», ինչպէս միւսները, որոնց համրանքն անգամ դժուար է ճշդել:

Իրեն հետ գլխիվայր կ'իյնայ, նաեւ, ուրիշ երեւելի մը, Եղիա Չուբար, դեռ վերջերս խմբագիր՝ Երեւանի պաշտօնաթերթին՝ «Խ. Հայաստան»ի:

Շատոնց կորսնցուցած ըլլալով զարմանալու ընդունակութիւնը, այս դէպքն ալ կ'արձանագրենք իբրեւ սովորական երեւոյթ: Անխուսափելի: Եւ եթէ կ'ուզէք՝ չափով մըն ալ ուշ մնացած:

Առաջին անգամ, Զապէլ Եսայեան սաստ մը լսեց խորհրդային գրողներու ընդհ. ժողովին մէջ (1937 ապրիլ 17 – 21), երբ կը փորձէր ապացուցանել թէ «Զօրեանի եւ Դէմիրճեանի նախայեղափոխական շրջանի գրուածքները գեղարուեստական տեսակէտով շատ աւելի կատարեալ էին, քան յեղափոխութեան շրջանից յետոյ գրուածները»:

Յետոյ իր բախտը նորէն բանեցաւ:

Հայաստանի կուսակցական 10րդ համագումարին մէջ, Կեդր. Կոմիտէի քարտուղարը՝ Ամատունի, զեկուցում մըն ալ Հայաստանի գրականութեան եւ արուեստի մասին թխելով, բաղդատաբար բարեացակամ խօսքեր կ'ուղղէր Զապէլ Եսայեանի մասին: Ու կը յիշէր անոր նորագոյն վէպը, «Բարպա Խաչիկ», «որի մէջ փորձում է պատկերել Թիւրքիայի հայ աշխատաւորների յուսահատութիւնը, որոնց խաբել էին Դաշնակները, Արեւմուտքի բուրժուական «դեմոկրատիզմի» եւ նացիոնալիզմի օրհնութեամբ»:

Իսկ հիմա լսեցէք իր մեղքերը, հազիւ երեք ամիս անցած:

Խորհրդային գրողներու վարչութեան յուլիս 1ի նիստին մէջ, ներկաները ցաւ կը յայտնեն որ շատ ուշ արթնցեր են, «մերկացուած հակայեղափոխականներ Զ. Եսայեանի եւ Ե. Չուբարի» խնդիրը քննելու համար.

— «Թշնամին յաճախ հանդէս է գալիս ակտիվիստի դիմակի տակ եւ ճռճռան ֆրազներով աշխատում է թաքցնել իր հակայեղափոխական դէմքը: Այդպիսին էր նաեւ Զ. Եսայեանը:

«Զ. Եսայեանը ընդհանուր փրոնտ (ճակատ) էր կազմել հակայեղափոխական Բակունցի, Ալազանի, Մահարու եւ միւսների հետ ընդդէմ խորհրդային նուիրուած եւ կուսակցութեան գծի վրայ կանգնած գրողների: Յայտնի է որ, իր զինակիցների բանտարկութիւնից յետոյ էլ, մինչեւ վերջերս, զզուելի եւ վարկաբեկիչ պրովոկացիոն լուրեր էր տարածում խորհրդային գրողների մասին, յատկապէսայդ գարշելի հակայեղափոխականը իրեն նպատակ էր դրել վարկաբեկելու կոմունիստ գրողներին»: («Գրական թերթ» 21 յուլիս 1937):

Իսկ ո՞ւր մնաց Զապէլ Եսայեանի «ցուցակ ծառայութեանց»ը, որ սկսի կ'արժէր 1925էն մինչեւ 1933 արտասահմանի մէջ, իսկ այնուհետեւ՝ Հայաստան աշխարհում:

Հոգին ծախեց, լեզուն անգամ փոխեց, եւ ահա շքանշանը, — «զարշելի հակայեղափոխական, ժողովուրդի թշնամի»:

Այսքան անպատիւ վախճան՝ մենք պիտի չուզէինք տեսնել ամէնէն անկեալին համար իսկ:

Եւ սակայն, միշտ ալ այսպէս է պատմութեան վճիռը՝ ուրացողներուն համար: Միշտ անողոք եւ անվերաքննելի:

Աւելի բախտաւոր չէ միւս արկածեալը, Եղիա Չուբար:

Քանի մը անգամ ինկած – ելած, ան կարծեց փառքի գագաթնակէտին հասած ըլլալ Խանջեանի ողբերգութենէն անմիջապէս վերջը:

Դեռ Բագու, Եղիա Չուբար կը խմբագրէր պարսաւանքի առաջին բանաձեւերը՝ զոհին դէմ, ամէնէն զարշելի վարկաբեկումներով:

Երբ դարձաւ Երեւան եւ գրաւեց խմբագրապետի աթոռը, անդադար իւղ կը լեցնէր կրակին վրայ, կարելի եղածին չափ սեւցնելով իրարու ետեւէ կրակը նետուած «դաւաճանները»: Ատեն մը ձայնը քաշուեցաւ, իրեն տեղ ալ փոխանորդ մը նշանակեցին: Յետոյ նորէն արձանագրուեցաւ իր անունը, իբրեւ խմբագիր «Խ. Հայաստան»ի եւ կը կարծուէր թէ աթոռը ամուր է տակաւին:

Արդ, Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Պրաւդա», Մայիս 7, 17 եւ 26ի թիւերուն մէջ կը հրատարակէր կոպիտ ամբաստանագիր մը, Երեւանի թղթակցին ստորագրութեամբ:

Յօդուածագիրը, Կոալխարով, դիտել կու տար թէ «Հայաստանի կուսակցական կազմակերպութիւնն աղտոտուած է խորթ մարդկանցով, որոնք սողոսկել են նոյն իսկ Կեդր. Կոմիտէին մէջ»: Ու յատկապէս կը մատնանշէր Եղ. Չուբարը, «որը չգիտես ինչու, մինչեւ այժմ էլ գտնւում է Հայաստանի Կոմկուսի Կեդր. օրկանի խմբագրի դիրքում»:

Եւ ահաւասիկ յախուռ կ'իջնէ նաեւ անոր գլխուն:

Գրողներու ժողովին մէջ, Չուբար կ'ամբաստանուի թէ ամէն կերպով կը պաշտպանէր Զապէլ Եսայեանը, թէ կ'ուզէր ռուսերէնի թարգմանել «Բարպա Խաչիկ»ը, թէ «որոշ ժամանակով երկերեսանի գիծ էր տարել, մորթապաշտական, կարիէրիստական նպատակներով»:

··· Ընդ ամէնը մէկ տարուան մէջ, Հայաստանի կուսակցական - քաղաքական ղեկավարութիւնը գլխատելէ վերջ, ահա գրականութիւնն ու արուեստն ալ վերածեցին փետրաթափ ագռաւներու:

Իսկ վախճանը անյայտ է տակաւին: Շ.

ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ ԵՒ Ե. ՉՈՒԲԱՐ ԱԼ «ՀԱԿԱՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ, ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԹՇՆԱՄԻ»

Դիմակ դիմակի վրայ կը պատռի սրընթաց, աննախընթաց շառաչումով: Ահա վերջին երկուքը, Զապէլ Եսայեան եւ Եղիա Չուբար (Երբեմնի խմբագիր «Երեւան»ի, ապա «Խորհ. Հայաստան»ի):

«Գրական Թերթ»ի վերջին թիւէն (21 յուլիս) կ'իմանանք թէ, խորհրդային Գրողներու Միութեան վարչութեան յուլիս 1ի նիստին մէջ, քննուեր է «միութեան նախկին անդամներ — ժողովուրդի թշնամիներ, մերկացուած հակայեղափոխականներ Զ. Եսայեանի եւ Ե. Չուբարի խնդիրը»:

Այս առթիւ խօսեր են Աւ. Իսահակեան, Ստ. Զօրեան, Հաճիյէ Ջնդէ, Դ. Դէմիրճեան եւ ուրիշներ, բացատրելով թէ «Զ. Եսայեանը եղել է երկար ժամանակ Դաշնակցութեան ակտիվ անդամ», «երկերեսանի», «կեղծաւոր» եւն.: Եւ ժողովը միաձայնութեամբ որոշեր է վտարել Զ. Եսայեանը եւ Չուբարը, իբրեւ «ժողովրդի մերկացուած թշնամիների»:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ԱՐՇԱՒԸ Կ'ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒԻ

»»»» ○ ««««

Միջադէպ մը Ֆրանսացիներու հետ

Ճափոնցիները կը շարունակեն ընդարձակել իրենց արշաւանքը հիւսիսային Չինաստանի մէջ: Չինական կառախումբ մը, որ ռազմանիւթ կը փոխադրէր, օդը հանուեցաւ: Վերջին լուրերու համաձայն, Չինացիները 130,000 զինուոր ճամբայ հանած են, ճակատելու համար ճափոնական բանակին դէմ:

Ճափոնական օդատորմիղը կը շարունակէ ռմբակոծել Թիէնցինը, մասնաւորապէս համալսարանը: Կը վախցուի որ չինական բանակին մէջ ծառայող քանի մը հարիւր գերման սպաներ Ճափոնի կողմը անցնին:

Շաբաթ օր միջադէպ մը ծագեցաւ Ճափոնցիներու եւ Ֆրանսացիներու միջեւ: Թիէնցինի միջազգային կամուրջին Ֆրանսական պահակախումբը թոյլ չտուաւ որ ճափոնական զօրքը անցնի: Ասոր վրայ Ճափոնցիները կրակ բացին, վիրաւորելով սպայ մը եւ զինուոր մը: Ֆրանսական դեսպանը բողոքագիր մը ներկայացուց եւ ի վերջոյ կարելի եղաւ հարթել թիւրիմացութիւնները:

Ժոռէսի յիշատակը եւ խաղաղութեան դատը

Ինչպէս հաղորդած էինք, շաբաթ օր փառաւոր ցոյց մը կատարուեցաւ, Պանթէոնի առջեւ, Ժոռէսի սպանութեան տարեդարձին առթիւ: Վարչապետն ալ գրաւոր ճառ մը ղրկած էր, զոր կարդաց արտաքին նախարարը, Պ. Իվոն Տէլպոս: Թերթերը կը գրեն թէ երբ նախարարը խօսիլ սկսաւ, խումբ մը ցուցարարներ պոռացին — «Թնդանօթ եւ օդանաւ ղրկեցէք Սպանիա»: Երբ նախարարը կը մեկնէր, նոյն ցուցարարները նորէն աղմկեցին, շրջապատելով կառքը:

Օրուան գլխաւոր ճառը խօսեցաւ Պ. Լէօն Պլում, պանծացնելով Ժոռէսի յիշատակը: Այս առթիւ շեշտեց — «Ժոռէս ընկերվարութեան գաղափարին հասաւ խորացնելով եւ տարածելով հանրապետութեան հիմնական վարդապետութիւնները: Չկայ ազատութիւն առանց հացը ապահովելու, չկայ ազատութիւն առանց կազմակերպուած խաղաղութեան: Ոչ մէկ մարդ այնքան յամառօրէն, այնքան խանդավառօրէն ուզեց պահպանել խաղաղութիւնը ժողովուրդներու միջեւ: Մենք չենք հարցներ թէ ինչ պիտի ընէր Ժոռէս, եթէ մեր տեղն ըլլար. որովհետեւ ոչ ոք իրաւունք ունի անոր տեղը բանելու իր սեփական մտածումով: Հարցնենք թէ ինչ պիտի ուզէր որ ընէինք մենք, մենք՝ մեր մարդկային պարզ միջոցներով: Մենք չենք կրնար Ժոռէս ըլլալ, բայց կրնանք իր ճամբով քալել, կրնանք պայքարիլ միեւնոյն դատին համար, ոչ թէ իր հանճարով, այլ նոյն անձնուիրութեամբ, նոյն քաջութեամբ, զոհողութեան նոյն կամեցողութեամբ: Մենք կրնանք ապրիլ եւ մեռնիլ ազատութեան, արդարութեան եւ խաղաղութեան համար»:

*** Յաջորդ օրը, կիրակի, տեղի ունեցաւ դաշտահանդէս մը, Վէնսէնի անտառին մէջ, յանուն խաղաղութեան: Այս առթիւ ալ ճառեր խօսեցան ժողովրդական ճակատի ներկայացուցիչները, Անգլիոյ նախկին նախարարներէն լորտ Հըրպըրթ Սէմիւէլ, չինացի զօրավար մը, Աշխատանքի Դաշնակցութեան ներկայացուցիչը եւն.:*

Պաղեստինի բաժանման խնդիրը

Ազգաժողովին Հոգատարութեանց Յանձնաժողովը բոլոր մանրամասնութեանց տեղեկանալէ վերջ, ցանկալի կը գտնէ որ բրիտանական կառավարութիւնը նոր ծրագիր մը ներկայացնէ, Պաղեստինի բաժանման համար: Յանձնաժողովին մեծ մասը տրամադիր կ'երեւայ սկզբունքով ընդունելու բաժանման ծրագիրը, վերապահ դիրք մը բռնելով մանրամասնութեանց համար: Անգլիական շրջանակներն ալ հաշտարար դիրք մը բռնած են: Կը կարծուի թէ հոգատարութեանց յանձնաժողովը անգամ մըն ալ հոկտեմբերին պիտի գումարուի, այս հարցով զբաղելու համար, երբ Ա. Դ. Խորհուրդը քննած ըլլայ զայն:

Սպանիական ճակատին վրայ

Վերջին լուրերու համաձայն, կռիւները սաստկօրէն կը շարունակուին Մատրիտի շուրջը: Ազգայնականները նոր յաղթանակներ կը ծանուցանեն, աւելցնելով թէ 1000 գերիներ բռնած են վերջին ճակատամարտին մէջ, ինչպէս եւ հազար քառ. քիլոմեթր տեղ գրաւած: Հանրապետական զօրքը ուժգնօրէն կը դիմադրէ նոր յարձակումներուն:

Երկու Ֆրանսացիներ, որոնք վերջերս ձերբակալուած էին իբրեւ լրտես եւ հիւանդութեան սերմեր տարածող, գնդակահարուեցան ազգայնականներուն կողմէ:

*** Չէզոքութեան խնդիրը կը մնայ նոյն անելին մէջ, քանի որ համաձայնութեան մը չյանգեցաւ ոչ - միջամտութեան յանձնաժողովը: Կը թուի թէ լուրջ փորձեր կը կատարուին մերձեցում հաստատելու Անգլիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ: Չէմպըրլէն, Անգլիոյ վարչապետը, ինքնագիր նամակ մը ուղղեց Մուսոլինիի, ինչ որ շատ կարեւոր դէպք մը կը համարուի: Կ'ըսուի թէ Պ. Իտըն*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ս. ՍԱՄՈՒՆԻԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ընդհանուր դատախազին ճառը

Պաշտպան փաստաբանը, Պ. Ֆալըրի, որուն ճառին առաջին մասը տըւինք կիրակի, այնուհետեւ կանգ առաւ Տիկ. Սարաֆեանի կեանքին վրայ, եւ ըսաւ թէ կին մը որ պատւոյ դատի կը վերածէ այս ոճիրը, եւ պատասխանատուութեան մասին կը խօսի, պէտք էր որ իր անցեալովը արժանի ըլլար պատասխանատուութեան: (ԽՄԲ.— Զանց կ'առնենք կարգ մը մանրամասնութիւններ): Այնուհետեւ Պ. Ֆալըրի քննեց այն ամբաստանութիւնները, որոնց ենթարկուած էր Սամունի իր ամուսնալուծման դատին առթիւ.—

«Հայ եկեղեցին էր որ վճռեց անոնց ամուսնալուծման դատը, դատելով երկու կողմերն ալ: Էջմիածնի կաթողիկոսը, Հայոց Պապը, երբ արժէք չի տար Սամունիի դէմ եղած ամբաստանութեանց, հասկնալի է անոնց արժէքը: Սամունիի մասին Մէգըրի կողմէ քննութիւնները ցոյց կու տան թէ Վօժիրարի մէջ կատարելապէս պարկեշտ եւ պատուաւոր մարդու անուն ունի: Տօքթ. Խուպէսէրեանի վկայութիւնը արժէք չունի, եթէ պատուաւոր չըլլար, մարդ չէր երթար քովը, Սամունիի յաճախորդները տարուէ տարի աւելցած են: Եթէ կիներուն հանդէպ գէշ վարմունք ունենար, կին յաճախորդ չպիտի ունենար: Հայ գաղութին մէջ բոլորը իրար կը ճանչնան եւ իրարու հանդէպ շատ ալ բարեացակամ չեն: Եթէ Սամունի այդպիսի գէշ մարդ ըլլար, այն ատեն հայ գաղութը պիտի չերթար իր յուղարկաւորութեան, որ իրապէս տըպաւորիչ է եղած, եպիսկոպոսը գովեստով խօսած է դամբանականը:

Սամունին մեծ դեր կատարած է Հ. Յ. Դ.ի մէջ, — Բ. Միջազգայինի պատուիրակ էր, «Համազգային»ի փոխ - նախագահ էր, վերջապէս մեծ դեր կը խաղար հայ գաղութին մէջ: Իսկ եթէ իրեն դէմ որ եւ է գէշ փաստ ըլլար, այդ պաշտօնները չէր ունենար:

Ուրեմն Տիկ. Սարաֆեան կանխամտածուած կերպով ոճիրը գործած է: Այդ պատճառով ալ պէտք է պատժուի»:

×

Ապա խօսեցաւ ընդհ. դատախազը:

«Հայ ատամնաբոյժ մը սպաննուած է հայ կնոջ մը կողմէ: Մարդ մը որ կը ներկայացուի իբրեւ Տոն Ժուան մը:

Ձեր դիմաց ունիք ոճրագործ մը, որ պատասխանատուութեան մասին կը խօսի, արդարացնելու համար իր ոճիրը: Քննենք այդ ոճիրին ազդակները:

Օր. Փաստրմաճեան հիւանդ կ'երեւար: Մայրը կը կարծէր թէ հիւծախտի սկզբնաւորութեան մէջ է: Ու երբ բժիշկ կը փնտռէ աղջիկը քննել տալու համար, օրիորդը իր խորթ հօր կը խոստովանի թէ Սամունի բռնաբարած է զինք: Լինդերուն դեղ է քսեր, եւ իր գիտակցութիւնը կորսնցուցած ժամանակ՝ ատամնաբոյժը կատարեր է արարքը: Մեծ ցաւ մը զգացեր է, Սամունի իրեն ըսեր է որ մարդու բան չըսէ: Տուն կը դառնայ, մարդու բան չըսեր: Քանի մը անգամ Սամունիին մօտ կ'երթայ: Յուսահատ՝ կը խոստովանի իր խորթ հօրը, այն օրը երբ մայրը բժիշկ փնտռելու է գացեր: Կէս գիշերին մայրը կը վերադառնայ, աղջիկն ու ամուսինը յուզուած կը գտնէ: Ճշմարտութիւնը կ'ըսեն իրեն: Եւ այս ընտանիքը սրճարանէ սրճարան կը պտըտի: Անահիտ ատրճանակ մը կը գնէ պայուսակին մէջ եւ Սամունին սպաննելու կը պատրաստուի, — պիտի սպաննէ եւ անձնասպան պիտի ըլլայ, այսպէս կ'ըսէ իր մօրը: Մայրը սիկարէթ գնելու պատրուակով դուրս կ'ելլէ, կ'երթայ Սամունիին մօտ ժամը 5ին: Կ'ուզէ իմանալ թէ ե՞րբ կ'աւարտէ գործը, յետոյ «հետաքրքրական յաճախորդ»ի մը պատմութիւնով կը զբաղեցնէ Սամունին, ու զայն կը սպաննէ հետախօսին գլուխը: Զոհը գետին կ'իյնայ առաջին գնդակով, տիկինը չորս գնդակ եւս կը պարպէ ու կը մեկնի: Տուն հասնելուն կ'ըսէ աղջկան թէ սպաննած է Սամունին, «լաւ ես ըրեր» կ'ըսէ աղջիկը:

Ահա ոճիրը այնպէս ինչպէս որ է:

Երբ խնդիր մը կը քննենք, նիւթական պարագաները պէտք չէ զանց առնել, ինչպէս նաեւ հոգեկան երեւոյթները: Երբ մարդ մը կռնակէն կը զարնեն, մանաւանդ երբ գետին ինկածէն վերջ կը շարունակեն կրակել, կը նշանակէ որ վճռական կանխամտածում կար սպաննելու այդ մարդը, ամէն գնով: Ժամը 5 - 9 սպասել յաճախորդներու երթալուն եւ գործաւորին հարցնել թէ երբ կը վերջացնէ գործը, կը նշանակէ թէ կանխամտածում կայ: Իր արեւելեան նկարագրով, իր շարժուձեւերով ամբաստանեալը կ'ըսէ թէ Սամունին արդէն «սպաննած էր մեզի, — զիս, աղջիկս եւ ամուսինս»:

Գանք հոգեբանական երեւոյթներուն: Աղջիկ մը իր մօր կը պատմէ ծանրակշիռ դէպք մը, իսկ մայրը որ եւ է փորձ չըներ ստուգելու աղջկան խօսքերը: Ահա կին մը, որ բարոյականի, կրօնքի սկզբունքներ մէջտեղ կը դնէ, սակայն, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ անիկա չերթար նախ տեսնելու ատամնաբոյժը ատրճանակը պայուսակին մէջ դնելէ առաջ եւ բացատրութիւն պահանջել անկէ: Այդ բաները չէ ըրած: Ընդհակառակն նենգամտօրէն անոր հետ սկսեր է հասարակ խօսակցութիւն մը:

Կ'ըսէ թէ աղջիկս ես մեծցուցած եմ, թէ երբեք չէ ստած աղջիկը: Քանի՜ մայրեր կան որ կրնան խօսիլ այսպէս: Ո՞վ չի յիշեր թէ կեանքի մէջ պատահած են այնպիսի բաներ, որ լսողը կ'ըսէ թէ ի՞նչպէս կարելի է որ պատահած ըլլայ այդ բանը: Հետեւաբար նախ պէտք է ստուգէր իր աղջկան ըսածները: Սամունի Անահիտը կը կոչէր «իմ պզտիկ Անահիտս», կը շոյէր զայն: Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ այս աղջիկը որ յուլիսին չէր սիրեր այդ մարդը, սեպտեմբերին նորէն կ'երթայ տեսնել ատամնաբոյժը: Անբացատրելի է սակայն: Յետոյ, աղջիկ մը որ կոյս է, ի՞նչպէս չի յիշեր իր պղծուելուն օրը, անհասկնալի բան է սակայն: Անբացատրելի են այս բոլորը:

Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ Սամունի օրիորդը կ'անցընէ սպասման սրահէն, ուր յաճախորդուհի մը կար, փոխանակ տանելու նրբանցքէն, ուրկէ ճամբայ կար դէպի սենեակը:

Թմրութեան պարագան բոլորովին անհաւատալի է:

Քոհէն Ալբէրթ ըսաւ որ փէրիդէնը թերեւս պզտիկ գլխու պտոյտ մը յառաջ բերէ, սակայն Տօքթ. Փօլ ըսաւ որ լինդերուն վրայ փէրիդէն դնելով բան մը չըլլար: Ուրեմն թմրութեան, ուշաթափութեան խօսք չի կրնար ըլլալ: Բժիշկներուն տուած մանրամասնութիւնները վճռական են:

Ահա աղջիկ մը, որ կը պնդէ թէ կոյս էր եւ պղծուած է: Տուն կ'երթայ եւ բան չըսեր մօրը: Եթէ զոհ էր, պէտք էր մօրը վիզը նետուէր եւ յայտնէր ճշմարտութիւնը: Մայրը զինքը այդ միջոցին կրնար տանիլ բժիշկի մը: Մինչդեռ լռութիւն կը պահէ աղջիկը: Յղի ըլլալը կը զգայ եւ մօրը բան չըսեր, այլ կ'երթայ անգամ մը եւս Սամունիին մօտ: Եւ սովորական խօսակցութիւնը: Բայց կարելի՞ բան է որ աղջիկ մը զինքը պղծէ հանողին հետ այսպէս խօսի: Եթէ բռնաբարուած ըլլար, աղջիկը տարբեր դիրք մը բռնած պիտի ըլլար:

(Շար.)

ՄԱՐԴԸ ՁԱՅՆԸ

»»» ◦ ‹‹‹‹

Մա՛յր, Լուսո՛ւր իմ հոգու խաւարը, ցոյց տո՛ւր ինձ ճանապարհը, որ տանի դէպի քեզ։ Ես ուզում եմ ապրել, ես ուզում եմ ստեղծագործել։ Տարատեսակ ցանկութիւններ։ Ես ուզում եմ ուրախանալ, ես ուզում եմ տառապել, ես ուզում եմ ամէն ինչ, որ կեանքն է տալիս։ Ես ուզում եմ ապրել, ապրել եւ ապրել։ Ես ուզում եմ ստեղծագործել, ստեղծագործել եւ ստեղծագործել։ Ես ուզում եմ ամէն ինչ, որ մարդկային է, ամէն ինչ, որ ինձ կարող է տալ կեանքի ամենաբարձր հաճոյքը։ Ես ուզում եմ ամէն ինչ, որ ինձ կարող է տալ ստեղծագործական

ԳՈՒՅՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ (ԱԶԳ.) — ՀԱՄԱՐ (ԱՇԽ.) — ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՁԱՅՆ (ԱԶԳ

մօտերս տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Պ. Մուսոլինիի հետ: Փարիզի ա-ջակողմեան թերթերը գոհունակութեամբ արձանագրելով այս իրողութիւնը, կը շեշտեն թէ խաղաղութիւնը մեծապէս պիտի շահի Անգլիոյ եւ Իտալիոյ մերձեցումէն:

ԿՈԼԽՈԶԻՆ ՀՈՂԵՐԸ ԲԱԺՆԵՐ ԷԻՆ...

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.— Տանիլովի շրջանին մէջ (Եարոսլաւ), խիստ պատիժներու դատապարտուեցան կարգ մը պաշտօնեաներ, որոնք համարձակեր էին հողերու հաւաքական գրութիւնը ջնջել եւ հաստատել անհատական գրութիւն: Եղեռնագործ առեանը տասը տարի բանտարկութեան եւ հինգ տարի քաղաքացիական իրաւազրկումի դատապարտեց գործադիր կոմիտէի նախկին նախագահը՝ Կորչքով, շրջանի հողային գործերու նախկին վարիչը՝ Լուքիանով եւ Տանիլովի շրջանի սովետին նախկին նախագահը՝ որոնք կոլխոզը լուծելով, եռ առեր էին մշակներական սեփականութեան թուղթը եւ հողերը բաժներ էին անդամներուն միջեւ: Այս դատապարտեալները 1934ին եւ 1935ին ալ երկու կոլխոզներ լուծեր էին: Ուրիշ երկու պաշտօնեաներ ալ դատապարտուեցան ութ տարի բանտարկութեան, երրորդ մը՝ վեց տարուան, չորրորդ մը՝ երկու տարուան: Հարիւրաւոր գիւղացիներ կը հետեւէին դատավարութեան:

Հակակրօնական պայքար Խ. Միութեան մէջ

Մոսկուայի «Անաստուած» թերթը կը գրէ թէ երեսունի չափ քահանաներ եւ նախկին ազնուականներ գաղտ քաշուած են Օրէլի վինուորական առանին առջեւ, իբրեւ հակայեղափոխականներ: Ամբաստանեալներուն մէջ կը գտնուին եպիսկոպոս մը՝ Նիքոֆորով, 12 քահանաներ եւ նախկին դուքս մը:

** Խորհրդային մամուլը կ'ողբայ ճարտարագործական արտադրութեանց անկումը՝ թէ որակով եւ թէ քանակով, արկածներու յաւելումը, ծրագիրներու թերակատարումը եւ ուրիշ զանցառութիւններ, ձաղկելով պատասխանատուները: Այս առթիւ շատ ծանրակշիռ իրողութիւններ երեւան կը հանէ ճարտարագործական պաշտօնաթերթը:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԱՌԹԻՒ չորեք օր հազարաւոր քաղաքացիներ մեկնեցան Փարիզէն: Կայարաններուն մէջ պաշտօնեաները չէին կրնար հասնիլ բանմութեան պահանջներուն: Ուրբաթ օրէն ի վեր շարք մը գիծերու վրայ կառախումբերը եռապատկուած, նոյն իսկ քառապատկուած էին: Միայն Պոռտոյի գծին վրայ բազմութիւնը 30 – 40,000 հոգի աւելի էր, բաղդատելով անցեալ տարուան հետ:

ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱՄԲԱՐԸ, որուն բացումը տեղի ունեցաւ չորեք օր, կը ներկայացնէ 33 ազգեր: Ամէնէն մեծ թիւը կը կազմեն Անգլիացիները, 7000 սկաուտներով: Յետոյ կուգան Ֆրանսացիները (2000): Առաջին օրուան մեծ թափորը տեւեց երկու ժամ: Թափորին մէջ կ'երեւային ամերիկեան Հնդիկներ, գլուխները բաց եւ գրեթէ մերկ: Ֆրանսացիները երեք խումբերու բաժնուած էին, իրենց գաւազանին վրայ պարզելով նախ կապոյտ, յետոյ ճերմակ, յետոյ կարմիր ծաղիկ մը:

ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԵՐՈՒ տոմսակներու քաննոց արցակը, որ կ'արժէր 6 Փր. պիտի բարձրանայ 8ի, իսկ մեթրոյի գինը, որ 70էն 80ի բարձրացած էր դեռ երկու ամիս առաջ, մէկ Փրանքի: Մանրամասնութիւնները չեն որոշուած տակաւին:

ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ընթացքին, 130,000 ամերիկացի զինուորներ ինկած կամ վիրաւորուած էին Մէօզ – Արկօն ռազմաճակատին վրայ: Այս առթիւ փառաւոր յիշատակարան մը շինուած ըլլալով Մոնֆոքոնի մէջ, բացումը տեղի ունեցաւ կիրակի օր, հովանաւորութեամբ Հանրապետութեան նախագահին: Նախագահէն զատ, ճառեր խօսեցան զօր. Փըրշինկ, Փարիզի ամերիկեան դեսպանը, ինչպէս եւ Մ. Նահանգներու նախագահը՝ ձայնասփիւռով: Բոլորն ալ փառաբանեցին Ֆրանքօ-ամերիկեան բարեկամութիւնը, սկսելով Մ. Նահանգներու անկախութեան շրջանէն:

ՍԷՆ – ՏԸՆԻի քաղաքապետին ընտրութիւնը կատարուեցաւ կիրակի օր եւ ընտրուեցաւ համայնավար թեկնածուն: Ինչպէս կը յիշուի, նախորդ քաղաքապետը, Տօրիօ, պաշտօնանկ եղած էր եւ իր կուսակիցներէն մէկը թեկնածու ներկայացած էր, սակայն ձախողեցաւ:

100,000 ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻԿՆԵՐ, որոնց մէջ կան տասը օտար ազգերու ներկայացուցիչները, մեծ թափոր մը կազմեցին կիրակի օր: Այս առթիւ ճառեր ալ խօսուեցան յանուն խաղաղութեան: Գերմանական ներկայացուցիչը յայտարարեց.— «Մեզի համար խաղաղութիւնը կը նշանակէ հաւասարութիւն՝ ապրելու իրաւունքի եւ պատիւի»:

Այրի Տիկին Արուսեակ Էքինճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Էքինճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Եղիսաբեթ-Ղազար Մարտինեան (Սուրիա), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Յակոբեան, Տէր եւ Տիկին Սեդրակ, Տէր եւ Տիկին Պօղոս Գորգիկեան եւ զաւակունք եւ պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն Մարսէյլի Ուրֆայի Հայր. Միութեան, հայրենակիցներու եւ ամէն անոնց, որոնք անձամբ, գրաւոր, մամուլով եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՔԻՆՃԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

Փարիզ, 2 օգոստ. 937

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ԿՈԼՈՆՊի «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին ծանօթ ճաւաքատեղին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի տիկին Զապէլ Գ. Մեղպուրեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Մակաղեան, ինչպէս նաեւ բոլոր պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն Փարիզի Հովիւ Վռամշապուհ սրբազանի, քահանայ հայրերուն, դպրաց դասուն եւ եկեղեցիի վարչութեան, որոնք անձնուիրաբար կատարեցին ողբացեալ դպիր

ՕՐ. ՄԱՌԻ ՄԱԿԱՋԵԱՆի

(մեռած 30 յուլիս 1937)

եկեղեցական կարգը այնքան շուքով: Շնորհակալութիւն նաեւ բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին այս ցաւալի կորուստին առթիւ:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Գրեց՝ Գ. Գիւզալեան

Հրատ. «Արազ» Հրատարակչական ընկերութեան թիւ 1: Պէյրութ, 1937: Գին 10 Փրանք: Ստանալու համար դիմել.— Sarkis Pakhdikian, B. P. 589 Beyrouth (Liban).

Կը ծախուի նաեւ «Յառաջ»ի խմբագրատունը:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

"ՎԷՄ,,

Լոյս տեսաւ վէՄի ժԹ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.

ՎԱՀԱՆ ՄԻՆԱԽՈՐԵԱՆ՝ Արհաւիրքի օրեր: Յ. ՔԻՒՐՏԵԱՆ՝ Հայ եւ Արաբ հնագոյն յարաբերութիւնները: ՏՈՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ Յուշատետրէս, Հայ — հայկական բանակցութիւնները: ՀՄ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ՝ Դէպքերը Վասպուրականում, Մի քանի ճշգումներ: Ս. ՎՐ.՝ Հայ եկեղեցու միասնականութիւնը, Ընծայեցի, Անցեալը, Ատրպետ, Հայաստան Գէորգեան, Զ. Մաթիկեան, Կեանք եւ Մշակոյթ, Գրականութեան վիճակը Հայաստանում, Րաֆֆիի յոբելեանը, Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի հարիւրամեակը, Քաղաքային Թանգարան Երեւանում, «Մարջան» օպերա: Գիրք եւ մամուլ, Հրատարակութիւնների վիճակը Հայաստանում, Րաֆֆիի երկերը, Նուպարեան մատենադարան, Գրախօսական, Մ. Օրախելաշվիլի՝ «Ս. Օրջոնիկիձէ», Ն. Բաղալեան, Ն. Հանգոյց՝ «Մեր կանոնագիրը», Ս. Վ. յաւելուած, Վահրամ եպ. Մանկունի, «Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը»:

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ.— Ֆրանսա եւ Սուրիա 60 Փրանք. Ամերիկա, Բրիտանական կայսրութիւն, Եգիպտոս 4 տոլար, Մնացեալ երկիրները 3 տոլար:

Կանխիկ վճարող նոր բաժանորդներու համար Նախորդ տարիներու թիւերը կէս գինով: Դիմել՝

S. VRATZIAN, 13, Rue des Platanes, Cité Jardins de Plessis–Robinson (Seine)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԿԵԱՆՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

Ամսագրին 6րդ թիւը (Յունիս - Յուլիս) հետեւեալ բովանդակութեամբ.— Յ. ՕՇԱԿԱՆ՝ Մանկութեան Օրեր..., Գ. ՃԻԶՄԷՃԵԱՆ՝ Իրիկնալոյց, ՌՈՒԲԷՆ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ՝ Անտիպ նամակ մը, ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ՝ Հայաստանի դիկտատորը, Փ. Ս.՝ Միջերկրականեան համալսարանական կեդրոն, ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ՝ Խեղճ մարդերուն պատմութիւնը, ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ՝ Թատերական տաճարներ, Կ. ՊԵՏՈՒՇ՝ Բանք հեզնականք, ՏՈՔԹ. ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ ՈՐԴԻ՝ Նահատակ Գրագէտներու կոթողը, Ա. ԱՐԱՋԵԱՆ՝ Գիրքեր ու դէմքեր, եւ նկարներ:

Բաժնեգին Ֆրանսայի համար 30 Փր., արտասահման՝ 40 Փրանք:

Դիմել՝ խմբագրութեան Մ. Պարսամեան, 30, Rue Drouot, Paris (9):

ԱՄԷՆ ՕՏԱՐԱԿԱՆԻ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

Լոյս տեսաւ Guide մը, յատկապէս պատրաստուած Փարիզ բնակող օտարականներու համար:

GUIDE DES ETRANGERS

Guideը կը պարունակէ նաեւ Փարիզի Ֆրանսական բոլոր պաշտօնատուներու եւ բազմաթիւ օգտակար հասցէներ:

Guideը ունի յատուկ բաժին մը՝ յատկացուած օտար գրօսաշրջիկներու, որոնք հոն պիտի գտնեն զիրենք հետաքրքրող անհրաժեշտ հասցէները:

ԳԻՆ՝ 6 ՖՐԱՆՔ

Ղրկել 6 Փրանքի նամակադրոշմ, հետեւեալ հասցէին.— «Guide des Etrangers», 13, Rue de la Colonie, Paris (13), Tél. Gobelins 11-40:

ՈՒՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

Կը լուսանկարենք անհատներ, հարսնեկան, խմբական, մանուկներու, ինքնութեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նորութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով: Ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ: Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտութեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով ջանք չխնայեր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները:

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻ, 50, Bld. Longchamp, Marseille

Tél.: National 13-16

ԱՍԹՕՐԻԱ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՀԻՒՐԱՆՈՑԸ

Նոր բացուած, նախկին Լոնտոն օթէլի փոխան

Պաղտատի գլխաւոր Էլ-Ռաշիտ պողոտային վրայ

Տէր եւ Տնօրէն՝ Յ. ՍՈՒԼԹԱՆԵԱՆ

40 սենեակներ տաք ու պաղ ջուրով, բաղնիքով, 3 մեծ սալոններ բոլորովին նոր կահաւորումով: Արեւելեան եւ Եւրոպական համեղ կերակուրներ: Արագ եւ կանոնաւոր սպասարկութիւն: Ցերեկային ու գիշերային հանդիպման ժամադրավայր իրենց ամեն տեսակ ծառայութիւն: Téléphone No. 98

ԾԱԽՈՒԻ Է գինուորագրութեան պատճառաւ սափրիչի խանութ մը (այրերու եւ կիներու) իր բոլոր կազմածներով Ալֆորվիլ գործ՝ բանուկ թաղամասի մէջ: Նպաստաւոր պայմաններ: Լուսանկարի գործի մարդոց համար դիմել Maison Rougerie, 10 route de Choisy, Ivry-Seine, մեթրօ Porte de Choisyէն քանի մը վայրկեան հեռու:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՈՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԵՂԻՇԷ ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD **ORIENT LLOYD**

48 rue de la République **7 rue Auber, Paris**

Մարսէյլ Tél C.47-22 եւ C.74-51 Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:

Տոմսակներ՝ ամէն տեղի համար: Հայ ճամբորդներու համար մասնաւոր գին: Ունինք թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՌԱԶՄԻԿ Թիւ 1

ԷՋԵՐ ՄԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՅ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐՋԱԼՈՅՍԻՆ

(Հրատ. Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան, Փարիզ)

Մեր մօտիկ անցեալի զէնքերու պատմութիւնը: Մօտ 300 էջնոց ճաքուր թուղթի վրայ, պատկերազարդ, գեղեցիկ հրատարակութիւն: Գինը՝ Ֆրանսա, Լիբանան, Սուրիա եւ Պալքաններ 10 Փր. Միւս երկիրներ 15 Փր.

Դիմել՝ ՖՐԱՆՍԱ. R. Papazian 163 Avenue Jean Jaurès. Paris.
ՌՈՒՄԱՆԻԱ O. Sahaguian 29 Atelerilor, Constantza (Roumanie)
ՊՈՒԼՂԱՐԻԱ «Մասիս» Հրատարակչական B. P. 444, Sofia (Bulgarie)
ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ «Նոր Օր»ի խմբագրատուն 20 A. Rue Vouli. Athènes (Grèce)
ԻՐԱՔ Գ. Սիւրմէեան, New Street, Bagdad (Iraq):
ՀԱՐԱՒ ԱՄԵՐԻԿԱ «Արմենիա»յի խմբագրատուն, San Salvador 4625 Buenos-Aires (Argentine):

Կրպակում Հրանտ Սամուէլ, 51, Rue Monsieur Le Prince. Paris.

որուն կրնան դիմել բոլոր այն վայրերէն, որոնց առանձին հասցէ չէ տրուած:

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13°) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԲՆԱԿԱՎԱՅՐՍ

»»»» o ««««

— Ձեմ գիտեր, թէ նախ ինչո՞ւ այստեղ ճաշարան բացած են, ըսաւ հօրեղբօրորդիս: Կ'ուզէի ծանօթանալ այդ մարդուն հետ որ սկսաւ այդ գործը: Ի՞նչ տեսակ մարդ կը կարծես որ ան պէտք է ըլլայ:

— Կ'ենթադրեմ, որ տեսակ մը շըռայլ մարդ է, պատասխանեցի ես:

— Իր շնորհալիութեան մասին չէ խօսքս, ըսաւ հօրեղբօրորդիս: Կ'ուզեմ ըսել, թէ ո՞ր դժոխքը պատճառ դարձաւ որ ան ճաշարան մը բանայ այսպիսի քաղաքի մը մէջ:

— Կրնայ ըլլալ, որ մեծ ախորժակ մը ունի ու անոր հոգ կը տանի, պատասխանեցի ես:

— Մէկի մը դէմ տասը գրաւ կը դնեմ, որ այդ է բուն պատճառը, խօսեցաւ հօրեղբօրորդիս: Ան պզտիկ մարդ մըն է ու մեծ ախորժակ ունի, չուզեր անօթի զգալ որ եւ է ատեն: Ան կ'ուզէ իր մօտը ուտելիք ունենալ ամէն վայրկեան, ուստի ճաշարան բացած է: Իսկ եթէ գործ չըլլէ, ինքը կրնայ ուտել ամբողջ խորոված միսը:

— Կարծեմ լուծեցինք ամբողջ խնդիրը, ուրեմն ապսելու պէտք չունինք, աւելցուցի ես:

Ինքնաշարժին քով վերադարձանք, ու հօրեղբօրորդիս երկաթէ ձողով մեքենային զսպանակը դարձուց եւ քաղաքէն դուրս քշեցինք:

Բլուրները թուխ էին ու չոր: Խոտը բոլորովին մեռած ու չորցած էր: Գրեթէ տասը մղոն ճամբորդելէ վերջ, հասանք այն տեղը, որ հօրեղբօրորդիս կ'ըսէր, թէ շատ աղուոր էր:

Գեղեցիկ վայր մըն էր, զով ու շատ հաճելի, թէպէտ օդը շատ տաք էր: Հոն ծառերը ինքնաբերաբար բուսած էին բլուրներու զառիթափերուն վրայ: Ու ծառերու հովանիին տակ չչորցած խոտ կար:

Ամէն մէկս կերանք եղան միսով եւ բերքական սանտուիչ ու խմեցինք մէյ մէկ շիշ գարեջուր: Յետոյ առինք զէնքերը եւ մնացած ուտելիքները, հոն թողուցինք գարեջուրը ու սկսանք քալել:

Գարեջուրը պաղ ու հաճելի էր: Սանտուիչները շատ համեղ էին:

Գրեթէ ժամ մը քալեցինք ու որսի մը չհանդիպեցանք: Ուստի հօրեղբօրորդիս քաններկուքնոցը կրակեց ճերմակ թիթեռնիկի մը վրայ ու գնդակը վրիպեցաւ:

— Կը տեսնե՞ս, որ յանցանքը նշանառութիւնն է, ըսաւ ան:

Ես ալ ուժով կրակեցի թիթեռնիկի մը վրայ եւ գնդակը վրիպեցաւ:

— Ձայնը աղէկ է, ըսի ես:

— Ճիշդ քաններկուքնոցի ձայն է, ժպտեցաւ հօրեղբօրորդիս:

— Ո՞ր դժոխքը կը գտնուի այդ առուն, հարցուցի ես:

— Ի՞նչ առու, զարմացաւ հօրեղբօրորդիս:

Ի՞նչ ըսել կ'ուզես թէ ինչ առու: Առուն: Առուի մը մասին չխօսեցա՞ր այս առտու, հարցուցի ես:

— Ձեմ կարծեր, թէ ջուր կայ հոն, պատասխանեց հօրեղբօրորդիս:

— Եթէ ջուր չկայ, ուրեմն առու չէ, ըսի ես:

Ցանկարծ հօրեղբօրորդիս կրակեց հրացանը, ու ես տեսայ որ ճագար մը ցատկեց ու փախաւ:

— Այդ հրացանին նշանծողը յանցանք մը ունի, ըսի ես:

— Ոչ, պատասխանեց հօրեղբօրորդիս, երկրորդ մտածումով մը որոշեցի չսպաննել անմեղ կենդանի մը: Իվերջոյ, սպանելս ի՞նչ օգուտ պիտի բերէր ինծի:

Երկու ժամ եւս քալեցինք մինչեւ որ գտանք առուն: Քիչ մը ջուր կար, բայց լճացած էր եւ կը նեխէր: Այսուհանդերձ նստանք զով խոտին վրայ եւ խօսեցանք:

Հօրեղբօրորդիս կ'ուզէր քիչ մը աւելի տեղեկութիւններ ունենալ այն մարդուն մասին, որ մեռած էր Թաունիի հիւանդանոցին մէջ: Քեռորդը մեր մօտաւոր ազգական էր:

Ցետոյ ես պատմեցի իրեն, եւ ինքն ալ պատմեց ինծի ազու մը մասին, որ խեղդուած էր Թամբու Տիչին մէջ: Տղան իր բարեկամն էր ու Հարլան Պէչ կը կոչուէր:

— Շատ աղուոր աղայ մըն էր, ըսաւ հօրեղբօրորդիս:

Վայրը շատ խաղաղ ու հաճելի էր: Կռնակնիս վրայ պառկեցայ, նայեցայ երկինքին ու մտածեցի:

Շատ մը խենթ տարիներ անցած էին: Շատ մը խենթ բաներ պատահած էին: Դարձեալ սեպտեմբեր էր ու հաճելի: Թէպէտ շատ տաք էր, բայց դարձեալ շատ հաճելի էր: Ասիկա իմ հովիտս էր, ուր ես ծնած էի: Այս վայրին ալ ու այս երկինքը իմ բնակավայրս էին: Այս օդը կար: Հօրեղբօրորդիս կար ու խօսելու ձեւ մը ունէր, որուն մաս կը կազմէին իր յուշերը եւ այն մարդիկը, զորս ինք կը յիշէր:

Ռ. ՍԱՐՈՅԵԱՆ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Սեբաստիա Յարութիւն Քիւփէլեան, կը կարծուի Ալֆորվիլ հաստատուած ըլլալ: Հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Ohannès Gulesserian, sanatorium S. V. de Paul, Rhonne (Gr. Liban):

— Տիկին Ոսկի Գըճըրեան, ծնեալ Պաճարեան, կը փնտռէ իր եղբայրները, Սեւ-պետի Գէորգ և Կարապետ Պաճարեան, որոնք 1920 1922ին կը գտնուէին Պոլսոյ Ազգային վարժարանները: Քէմալական շարժման ժամանակ Ամերիկացիներու միջոցաւ փոխադրուած են Գավալայի (Յունաստան) շրջանները, եւ անկէ իվեր իրենց հետքը կորսուած է:

Ճշգրիտ լուր տուողին մէկ տարուան «Յառաջ» նուէր պիտի տրուի: Գրել իրենց քրոջ՝ Voskie Kidjian, née Baharian, 56 rue de Bas Meudon, Issy-les-Moulineaux, France (Seine).

Կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել:

— Իսքէնտէր Քայիչեան Ակսէրայցի (Գոթիա). որ մինչեւ վեց ամիս առաջ Լիոնի մէջ կը բնակէր եւ հասցէն ունէր.— 65 rue Nior.

Կը խնդրուի իր հասցէն գիտցողներէն տեղեկութիւն տալ Գէորգ Սիմոնեանին, German Colony 20, Jaffa—Palestine.

ՍԱՄՈՒԷԼ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Բացուած է վարժարանիս 1937-1938 տարեշրջանը: Այն ծնողները որ կը փափաքին իրենց զաւակները մեր քով արձանագրել, թող հաճին վարժարանիս քարտուղարութեան դիմել ամէն Երկուշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 15էն 18ը:

Տեսչութիւն

Մեր հասցէն է՝ Direction Collège Arménien Samuel-Moorat 26 rue Troyon, Sèvres S. et O. (France).

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ
MERCREDI 4 AOUT 1937

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 »	100 ֆրանք	—

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3489 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — Գին 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՉԷՄՊԸՐԼԷՆԻ ԳԼՈՐԱԾ ՎԷԳԸ

Չէմպըրլէն, Անգլիոյ նոր վարչապետը, ձեռնարկած է յանդուգն ռազմախաղի մը,— մերձեցում Իտալիոյ հետ: Եւ առաջին քայլը ինքն առաւ, անձնական նամակ մը գրելով Մուսոլինիի, որ անմիջապէս պատասխանեց:

Հարթ չէ գետինը, այս ձեռնարկին համար:

Ճամբուն վրայ կը ցցուին բազմաթիւ խութեր եւ խոչընդոտներ: Բացի այն խնդիրներէն որոնք տաք ու պաղ հովեր փչել կուտան երկու երկիրներուն միջեւ, կան այլապէս ծանրակշիռ դժուարութիւններ՝ միջազգային գետնի վրայ:

Այսպէս, տակաւին չէ գտնուած բանաձեւ մը՝ Սպանիոյ հսկողութեան մասին: Թէեւ Լոնտոն եւ Հռոմ առաջին առթիւ մերձեցման տրամադրութիւն յայտնեցին այդ հարցին քննութեան առեն:

Անորոշութեան մատնուած է, նոյնպէս, արեւմտեան դաշինքի կամ նոր Լոքառնոյի ծրագիրը:

Այս հարցին գլխաւոր դժուարութիւնը այն է որ Լոնտոն չի կրնար անտեսել Ֆրանսայի բացառիկ պահանջները կամ ժխտել անոր հետ կնքուած յանձնառութիւնները. իսկ Իտալիա ընդհանրապէս կը գործէ Գերմանիոյ հետ, կամ հետեւելով անոր քայլերուն, եւ կամ ինք թելադրութիւններ ուղղելով:

Երկու երկիրներուն միջեւ լայն անջրպետ մը բացած է, նաեւ, Ազգերու Դաշնակցութեան բռնած դիրքը՝ Եթովպիոյ հարցին մէջ:

Իտալիա մինչեւ այսօր ալ չէ մոռցած այն թշնամական քաղաքականութիւնը, որուն ենթարկուեցաւ իր արշաւանքի ընթացքին, առաջնորդութեամբ Մեծն Բրիտանիոյ:

Առանց այս հարուածին ալ, Մուսոլինի միշտ չկամութեամբ մասնակցած է Ազգաժողովին, իրեն յատուկ ծրագիր մը ունենալով այդ մասին:

Կայ, վերջապէս, Միջերկրականի խնդիրը,— պայքար ծաւալման եւ գերակշռութեան: Պայքար մը, ուր Անգլիոյ դիմաց կը ցցուի նոր եւ յարաճուն ուժ մը, փոխան Ֆրանսայի:

Ճիշդ է որ համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ երկու երկիրներուն միջեւ, ամիսներ առաջ: Սակայն, մանրամասնօրէն ուսումնասիրուած, ճշդուած դաշինքի մը հանգամանքը չունի այդ համաձայնութիւնը: Պարզապէս բարեացակամութեան հաւաստիքներ կը տրուին, փոխադարձաբար, մասնաւորապէս ազդուելով Սպանիոյ դէպքերէն:

Ինչպէս կ'երեւայ, երկու կողմն ալ մասնաւոր պատրանք մը կը ցուցնեն, թիւրիմացութիւնները հարթելու եւ նոր ճամբայ մը բանալու համար: Անշուշտ, ամէն բանէ առաջ, ապահովելով իրենց աշխարհակալութեան շահերը:

Մինչ Լոնտոնի իտալական դեսպանը Մուսոլինիի ինքնագիր նամակը կը յանձնէր Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետին, արձակուրդի մեկնած պահուն, անդին Հռոմի բրիտանական դեսպանը երկար տեսակցութիւն մը կ'ունենար Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ: Իսկ մամուլը, լեզու կը թափէր, անցուկը մոռցուկ հռչակելու համար:

Եթէ հաւատանք օրուան լուրերուն, Լոնտոն արդէն իսկ որոշած է խոշոր քար մը վերցնել մէջտեղէն ... ճանչնալով Եթովպիոյ գրաւումը, Ազգերու Դաշնակցութեան յառաջիկայ ընդհ. ժողովին մէջ, որ պիտի գումարուի սեպտեմբերին:

Կ'ըմբռնէք թէ ինչ կը նշանակէ այս քայլը:

Այն պետութիւնը, որ 50 ազգեր իրար բերած էր, պատուհասելու համար ֆաշական Իտալիան, յանուն արդարութեան եւ խաղաղութեան, հիմա նոյն սրտառուչ լրջութեամբ պիտի վաւերացնէ իտալական կայսրութեան հաստատումը, պատմութեան յանձնելով պարտուած Եթովպիան՝ իր փախստական նէկիւսով:

Օրուան լուրերը կ'ըսեն թէ Լոնտոն արդէն իսկ ապահոված է այս զիջումին փոխարժէքը՝ սպանիական ճակատին վրայ: Իբրեւ թէ Հռոմ յանձն առած է.– 1. Պարպել Պալէարեան կղզիները եւ այն օդանաւային եւ նաւային կայանները որ հաստատուած են Մարոքի հողին վրայ.–– 2. Մեղմացնել, եթէ ոչ դադրեցնել այն քարոզութիւնները որ կը կատարուին Ափրիկէի մէջ, թերթերով, ճառերով եւ ձայնասփիւռներով, պանծացնելու համար Իտալիան իբրեւ հաւատարիմ եւ ամենազօր պաշտպանը իսլամութեան: (Կը յիշուի թէ այս քարոզութիւնը շռնդալից համեմատութիւններ առաւ, երբ Մուսոլինի ափրիկեան Տրիպոլիս գնաց, նոր խճուղիներու եւ ուրիշ հանրօգուտ շինութեանց բացումը կատարելու համար):

Ուրեմն, սակարկութիւն մըն է որ կը կատարուի, երկու հակամարտ աշխարհակալութեանց շահերը հաշտեցնելու, գոնէ ընդհարման վտանգները սահմանափակելու համար:

Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ այս կարգի սակարկութեանց մէջ, ընդհանրապէս տուժողը կ'ըլլայ երրորդ մը,– ամէնէն տկարը:

Այս պարագային, յայտնի է արդէն առաջին զոհը,– Եթովպիա:

Հարցը այն է որ, երկու աշխարհակալ կայսրութիւններ ճամբայ կը փնտռեն իրար դիմաւորելու, գոնէ հիմնական խնդիրներու մէջ: Երեւութապէս յանուն խաղաղութեան, իսկ իրականին մէջ՝ անսասան պահելու համար իրենց աւարը:

Եւ որովհետեւ շահերու ընդհարման գլխաւոր աւազանը Միջերկրականն է, արեւելքի թէ արեւմուտքի մէջ, սակարկութեան նոր դուռ մըն ալ կրնայ բացուիլ Սպանիոյ գլխուն:

Դեռ շատ չըներ որ թերթերը կը գրէին թէ Լոնտոն տրամադիր է հաւանելու որ միապետութիւնը վերահաստատուի Սպանիոյ մէջ, նախագահութեամբ գահընկէց արքային կամ ուրիշի մը:

Չէմպըրլէն վէգ մը գլորեց, որ կրնայ շատ հեռուները տանիլ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎՈՐՈՇԻԼՈՎ ՀԻՒԱՆԴ ԿԸ ՁԵՒԱՆԱՅ ՍՈՍԿԱԼՈՎ ԲԱՆԱԿԻՆ «ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄ»ԷՆ

ԵՕԹԸ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՆԵՐ, 12 ԶՕՐԱՎԱՐՆԵՐ, ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 100 ԳՆԴԱՊԵՏՆԵՐ ԵՒ 2000 ՍՏՈՐԱԴԱՍ ՍՊԱՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ...

«Մաթէն»ի ռուսական բաժնի խմբագիրը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէր երէկ, նկարագրելով Խ. Միութեան մէջ կատարուած աննախընթաց մաքրագործումները.—

Մարաջախտ Թուխաչեւսկիի եւ եօթը զօրավարներու անդատաստան գնդակահարումը պարզապէս յառաջաբանը կը կազմէր շարք մը գործողութեանց որոնք կարմիր բանակը զրկեցին վարիչ տարրերու մեծ մասէն: Եւ հրամանատարական կազմին ոչնչացումը կը շարունակուի: Տակաւին քանի մը ամիս առաջ, մարաջախտ Պլիւխէր պաշտօնապէս կը համարուէր Ծայր. Արեւելքի խորհրդային ուժին առանցքը: Զօրավարներու դատավարութենէն ի վեր, մարաջախտը վար դրուած է Մոսկուայի մէջ, առժամապէս պաշտպանութեան գործավարութեան գործակցելու պատրուակով: Ահա տասնըհինգ օր է որ Պլիւխէր այլ եւս չերեւար եւ իր բարեկամները զանազան ենթադրութիւններ կ'ընեն իր անհետացման մասին: Զինուորական Գերագոյն Ատեանի իր պաշտօնակիցներէ ուրիշ մը, շրջանային հրամանատար Կաշիրին նոյնպէս անհետացած է:

Վլատիվոսթոքի մէջ, ամերիկեան նաւաբաժնին ընդունելութեան առեն, երկրորդ կարգի նաւապետ մը երեւցաւ փոխան Խաղաղականի խորհրդային նաւատորմի հրամանատարին՝ ծովակալ Վիքթորովի, որուն ճակատագիրը նոյնպէս անյայտ է:

Ուրիշ երկու շրջանային հրամանատարներ, հինգ զօրաբանակի հրամանատարներ, 12 կիսաբաժնի զօրավարներ, աւելի քան հարիւր գնդապետներ եւ իբր 2000 ստորադաս սպաներ ձերբակալուած կամ պաշտօնապէս անհետացած ցոյց կը տրուին:

Ամենամեծ շփոթութիւն կը տիրէ առանց «առժամապէս ազատ ձգուած» ընկերներուն մէջ: Նոյն ինքն մարաջախտ Վորոշիլով, համակերպելով հանդերձ Ստալինեան քաղաքականութեան պահանջներուն, չէ ուզած նուիրագործել ազգ. պաշտպանութեան կազմին այս ծրագրեալ ոչնչացումը եւ կը մերժէ ներկայ ըլլալ իր գործակիցներուն եւ ընկերներուն ողջակէզին: Եւ, պատասխանատուութենէ ազատ մնալու համար, հիւանդ կը ձեւանայ: Այս պատրուակով ալ, հրաժարած է բանակի մաքրագործման եռանդամ մարմինէն: Այսուհետեւ այդ գործը պիտի կատարեն երկու հոգի, Անտրէյեւ եւ Եժով, Չեկայի վարիչները:

Երիտ. կազմակերպութեանց վարիչներն ալ...

Մոսկուայէն կը հեռագրեն Հավասի, օգոստ. 2 թուականով.—

Համայնավար երիտասարդական կազմակերպութեան (Կոմսոմոլ) վարիչները, գրողները եւ լրագրողները կարեւոր տեղ մը կը բռնեն այն ամբաստանեալներուն մէջ որոնք ցոյց կը տրուին իբրեւ «անհետացած» կամ առ նուազն չեն երեւար հանրային կեանքի մէջ, իբրեւ հետեւանք համատարած մաքրագործման:

Թէեւ պաշտօնապէս չի հաստատուիր, բայց յամառ զրոյցներ կը շրջին թէ Լուկիանով՝ Համայնավար Երիտ. կազմակերպութեան ընդհ. քարտուղարը, եւ Ֆայնպէրկ՝ նոյն կազմակերպութեան ներկայացուցիչը Կոմինթէրնի մէջ, անձնասպան եղած են:

Կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրավտա», որ վերջերս իբրեւ լրտես կ'ամբաստանէր Կոմսոմոլի վարիչները, այսօր կը ծանուցանէ թէ «Երիտասարդ պահակ» թերթին գլխաւոր խմբագիրները «մերկացուած են իբրեւ ժողովուրդի թշնամիներ»: Նոյն կազմակերպութեան գաւառի վարիչներէն աւելի քան 30 հոգի եւս պաշտօնանկ եղած են, իբրեւ ժողովուրդի թշնամիներ:

Վերջերս ձերբակալուած կամ աքսորուած կուսակցական եւ կառավարական գործիչներուն մէջ կը գտնուին,— Պէլա Քուն, որ Հունգարիան կարմրցուց մեծ պատերազմէն անմիջապէս վերջը, Ալեքսէյ Նէյման՝ արտաքին գործավարութեան արեւմտեան Եւրոպայի բաժնին վարիչը եւ Լիթվինովի աջ բազուկը, Ֆէխնէր՝ նոյն գործավարութեան Պալթիկի բաժնին վարիչը, եւ Լաւքէվիչ՝ Ազգաժողովի բաժնին վարիչը:

Հայ գործավար մըն ալ անձնասպան

«Խորհ. Հայաստան»ի մէջ կը կարդանք, չորրորդ էջին մէկ անկիւնը, մանր տառերով (10 յուլիս).—

«Հայկական ԽՍՀ սննդի արդիւնաբերութեան ժողկոմ Ա. Կոստանեանը՝ խճճուելով կուսակցութեան եւ ժողովրդի թշնամիների դաշնակ – տրոցկիստական բանդիտների հետ ունեցած իր կապերի մէջ եւ կատարելով մի շարք քրէական յանցագործութիւններ, վախենալով մերկացումից, յուլիսի 9ին ինքնասպանութիւն գործեց»:

** Դարձեալ «Խ. Հայաստան»էն կը տեղեկանանք թէ վտարուած են Դ. Դգնունի, Հայաստանի շարժանկարի տնօրէնը, պատմաբան Գարեգին Սարգսեան, Մկրտիչ Ներսէսեան եւն.:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Պոլսոյ եկեղեցիները չպիտի կրնան մեռել թաղել, 1940 թուականէն սկսեալ

Պոլսոյ Սօն Փօսթա թերթը կը գրէ (29 յուլիս).—

Սեպտեմբերէն սկսեալ, քաղաքապետութիւնը պիտի սկսի մեռելները թաղել: Բոլոր պատրաստութիւնները լրացած են: Մեռել թաղելու յատուկ բոլոր պիտոյքները գնուած են ու գիտական պայմաններով օժտուած մեռելատան շինութիւնն ալ աւարտած է: Քաղաքապետութեան մեռելաթաղումի կազմակերպութիւնը միայն իսլամներուն համար չէ: Քրիստոնեաներն ալ քաղաքապետութեան կողմէ պիտի թաղուին: Եկեղեցիներուն թոյլ չպիտի տրուի մեռելաթաղումի գործերով զբաղիլ: Բայց եկեղեցիներուն մէջ մեռելական արարողութիւններ պիտի կատարուին: Մեռելաթաղի սակացոյցը ներքին գործավարութեան կողմէ կը քննուի: Դրամ չպիտի առնուի բոլոր այն իսլամներէն ու քրիստոնեաներէն, որոնց աղքատութիւնը հաստատուած է քաղաքապետութեան կողմէ: 1940 տարիէն սկսեալ, քրիստոնեայ մեռելները քաղաքապետութեան կողմէ պիտի թաղուին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ս. ՍԱՍՈՒՆԻԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ընդհ. դատախազին ճառը (Շար.)

«Ահա աղջիկ մը, որուն յայտարարութիւնները տարօրինակ են: Այս խնդրին մէջ ամէն ինչ տարօրինակ է եւ մարդ զարմանքէ զարմանք կը գլորի: Ահա աղջիկ մը, որ կը պնդէ թէ իր մօրը շունչին տակ կ'ապրի, անոր խօսքով կը շարժի: Բայց երբ ամէնէն գաղտնի խոստովանութիւնը պիտի ընէ, իր մօրը չէ որ կը դիմէ, այլ Սարաֆեանի, իր խորթ հօրը: Այս վերջինը այնքան տաժանելի վիճակի մը կը մատնուի, որ երակները կտրելու փորձ կ'ընէ, անպատուութեան մը հեռանկարէն մտալլկուած: Ինչո՞ւ համար Սարաֆեան չերթար Սասունիէն բացատրութիւն պահանջելու: Շատ անհասկնալի է, Սարաֆեան վէպ մը կը գրէ, որուն մէջ հերոսուհին այնքան նմանութիւններ ունի Անահիտին հետ: Անոր նման՝ կնոջը աղջիկն է, գիշերօթիկ դպրոց կը յաճախէ, ջութակի դաս կ'առնէ եւն.:

Յետոյ դէպքէն երեք օր առաջ Սարաֆեան կ'երթայ Տոքթ. Շ. Այվազեանի մօտ եւ անկէ դեղ կը հարցնէ «ամսականը ուշանալուն համար»: Այս բոլորը շատ տարօրինակ է: Ի՞նչպէս բացատրել խորթ աղջկան եւ Սարաֆեանի այս մտերմութիւնը: Պէտք է նկատի ունենաք, պարոն երդուեալներ, որ բարեկամական յարաբերութիւն կար Սարաֆեան ընտանիքին եւ Սասունիին միջեւ, այնքան որ միասին արձակուրդի կ'երթային:

Յետոյ նիւթապէս անհնար է աղջիկ մը բռնաբարել, առանց իր կամքին: Թղթատեցէք բոլոր բժշկական գրքերը եւ պիտի տեսնէք: Սասունին բարեկամ էր Անահիտին հետ: Բռնաբարումի պիտի չդիմէր: Այս մասին բուսածները լուրջ չեն, եւ կարելի չէ հաւատք ընծայել անոնց: Սասունի ամուսնալուծուած էր եւ վճիռը երկու կողմին համար ալ հաւասար էր: Կարելի էր նոր ամուսնութիւն մը առաջարկել:

Անահիտ երբ կը զգայ թէ յղի է, փոխանակ բժիշկի երթալու, Սասունիին քով կ'երթայ եւ մօրը բան չըսեր:

Ուրեմն բռնաբարումի պատմութենէն ոչ եւ է բան չի մնար: Աղջկան կամքով եղած է: Դիագնոսութեան առեն Տոքթ. Փոլ հաստատած է թէ Սասունիին Ֆրանկախտը երբեք վարակիչ չէր, բոլորովին սպիացած ըլլալով: Արդէն այդ հիւանդութիւնը չէ փոխանցուած Անահիտին:

Անցեալին չանդրադառնանք: Ամբաստանեալը կ'ըսէ թէ երբ իմացայ աղջկանս պատահածը, յանկարծակի ցնցում մը ունեցայ: Այո, եթէ Տիկ. Սարաֆեան ոճիրը գործած ըլլար այն պահուն, երբ Սասունին դուռը կը բանար իրեն: Բայց այլ եւս յանկարծական գերագրգռութեան խօսք չի կրնար ըլլալ, երբ կին մը ամբողջ չորս ժամ կը մնայ զոհին մօտ: Ասիկա վայրենի անգթութիւն մըն է: Երբեք անդիմադրելի զգացումի մը արդիւնք չէ, այլ վճռական որոշումի մը, մտածուած կամքի մը:

Տիկ. Սարաֆեան կ'ըսէ թէ ուզեց աղջկանս եւ ընտանիքիս պատիւին վրէժը լուծել: Բայց պատիւը փրկելու համար կրնար բացատրութիւն պահանջել Սասունիէն եւ զարմանում խնդրել: Այդպէս չըրաւ: Այս կինը պատիւի մասին կը խօսի, բայց բազմաթիւ վկաներ ըսին թէ ինչ կեանք ունեցած է անիկա: Գալով մատանիի պատմութեան, Տիկինը նախ կ'ըսէ թէ այսինչ պանքն է, հոն չեն գտներ, յետոյ կ'ըսէ թէ Նոժան - Սիւր - Մառն կը գտնուի: Հոն ալ չեն գտներ: Ի վերջոյ կը գտնեն Թաշճեանի գրպանին մէջ կարուած:

Պարոն երդուեալներ, այս բոլորէ ի՞նչ կը մնայ ուրեմն,——ոչինչ: Կանխամտածումը ստոյգ է: Երէկ լսեցիք թէ ինչպէս տիկինը մահուան սպառնալիք ըրած է Տարայեանին՝ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ, երբ անոր վկայութիւնը վնասակար էր իրեն համար: Լսեցիք Տոքթ. Թրիւէլը, որ կ'ըսէ թէ մտային առողջութիւնը տեղն է եւ բացարձակապէս պատասխանատու է:

Չորս հարցում պիտի ընեն հիմա ձեզի.— 1. Հարուած մը տրուա՞ծ է: 2. Մահացու հարուած տրուա՞ծ է: 3. Մեռցնելու նպատակ ունէ՞ր: 4. Կանխամտածում ունէ՞ր:

Եթէ չորս հարցումներուն «այո» պատասխանէք, առանց «մեղմացուցիչ պարագայի», մահապատիժ կը տրուի: Եթէ 4րդ հարցումին «ոչ» պատասխանէք, տաժանակիր աշխատանքի կը դատապարտուի:

Եթէ «ոչ» ըսէք 3րդ եւ 4րդ հարցումներուն, բանտարկութեան կը դատապարտուի:

Այս կինը երբեք զղջում չյայտնեց: Ընդհակառակն ցոյց կուտայ թէ կրնայ վերսկսիլ: Ձեզի կը մնայ պատասխանել՝ նկատի ունենալով այդ պարագաները»:

Կարճ դադարէ մը վերջ, ժամը 3.30ին վերաբացուեցաւ ատեանը, լսելու համար ամբաստանեալ կողմին պաշտպան փաստաբանը, Լէվի Ուլման, որ իր պաշտպանողականը վերջացուց հետեւեալ կոչը ուղղելով.

— «Ամբողջ հոգիովս վստահ եմ որ դուք անպարտ պիտի արձակէք այս կինը, ինչպէս այս նստաշրջանի ընթացքին անպարտ արձակեցիք բազմաթիւ ուրիշներ: Տիկին Սարաֆեան, ձեր կեանքը չէ վերջացած, դեռ պարտականութիւններ ունիք հանդէպ ձեր ընտանիքին, ձեր աղջկան. եթէ կ'ուզէք՝ մեկնեցէք Ֆրանսայէն, բայց վերսկսեցէք ձեր կեանքը:

Պարոն երդուեալներ, կը խնդրեմ ձեզմէ տալ միակ վճիռ մը, որ պէտք է այս պարագային ըլլայ անպարտութեան վճիռ մը»:

Նախագահ.— Ոտքի ելէք, տիկին Սարաֆեան, ըսելիք մը ունի՞ք:

Տիկին Սարաֆեան.— Եթէ կ'ուզէք զիս մահուան դատապարտեցէք, բայց երբեք չեմ ընդունիր, մօրս վրայ երդնուլով, թէ յարաբերութիւններ ունեցած ըլլամ ... Ես լմնցած եմ այլ եւս:

Դատավարութիւնը վերջացած ըլլալով, ժամը 5ին դատարանի նախագահը երդուեալներուն բացատրեց թէ ինչ հարցումներ կան եւ թէ ինչ ձեւով պէտք է պատասխանել: Կարդաց այս մասին օրէնքին տրամադրութիւնները: Յետոյ նիստը ընդհատուեցաւ եւ երդուեալները իրենց սենեակը քաշուեցան՝ հարցումներուն պատասխանելու համար:

Ժամը 5.18ին երդուեալները վերադարձան: Նիստը վերաբացուեցաւ եւ նախագահը հրաւիրեց ներկաները լռութիւն պահել եւ ոչ եւ է ցոյց չկատարել:

Երդուեալներու նախագահը կարդաց իրենց որոշումը, որ բոլոր հարցումներուն «ոչ» կը պատասխանէր:

Այս պատասխանին վրայ, նախագահը ազատ արձակման վճիռ արձակեց եւ յայտնեց թէ Տիկին Սարաֆեանը ազատ է:

Դատախազ կողմը մէկ ֆրանքի հատուցում պահանջած ըլլալով, դատարանը Տիկ. Սարաֆեանը մէկ ֆրանքի դատապարտեց, ինչպէս նաեւ դատական ծախքերու վճարման:

ՄԱՀՎԱՆ ՀՈՒՅՍԸ

»»» ◦ «««

Հետևյալ վիպասանքը մեզ է հասցրել Ալեքսանդրապոլի գավառի Ղարաքիլիսայի գավառամասի Ղարաքիլիսա գյուղից։ Ինչպես տեսնում ենք, ժողովրդական այս վիպասանքը ևս ունի իր տարբերակները։ Ղարաքիլիսայի տարբերակում Մահվան հոգին ներկայանում է ոչ թե որպես կին, այլ որպես տղամարդ

Գ. ԵՍԱՅԵՑԻ ԱՆ. ՀԱՅՐԱՊԵՏ
«ԵՐԻՍԱՐԴԱԿԸ»

— 3 —

Նկարվեց հանդիսատես էիֆէ, «զառանց իր (հատվածը բանաստեղծության) Գ. Եսայեանի ամբողջական ընթերցումով «Փիքր»-ի նոր գրքի շնորհանդեսի մասին իր թղթակցությունը կարդացել էք Ե· Գարնան 21ի թիւին մէջ։— այդ ուսին, յուլիս 11ը թիւրքիոյ «Փիքր»-ի նոր գրքի շնորհանդեսի մասին իր թղթակցությունը կարդացել էք Ե· Գարնան 21ի թիւին մէջ։—

Մասնակցողները ներկայացրին իրենց գրական յուզումները Գ. Եսայեանի «Երիսարդակ» վիպակի առթիւ։ Ներկայացրին իրենց գրական յուզումները Գ. Եսայեանի «Երիսարդակ» վիպակի առթիւ։ Ներկայացրին իրենց գրական յուզումները Գ. Եսայեանի «Երիսարդակ» վիպակի առթիւ։ Ներկայացրին իրենց գրական յուզումները Գ. Եսայեանի «Երիսարդակ» վիպակի առթիւ։

Ինչե՞ր կ'որոշեան Անգլիա եւ Իտալիա

Գրած էինք թէ Անգլիոյ վարչապետը՝ Զէմպըլէն, ինքնագիր նամակ մը ուղղած է Մուսոլինիի: Այս վերջինը անմիջապէս պատասխանեց, նոյնպէս ինքնագիր: Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին, բայց իրազեկները կը հաւատան թէ Անգլիոյ վարչապետը թելադրած է նորէն քննել քառամսեայ դաշինքի խնդիրը եւ խորհրդաժողով մը գումարել յառաջիկայ հոկտեմբերին: Ինք անձամբ Հռոմ երթալու պատրաստը ըլլալով հանդերձ, Զէմպըլէն կ'ուզէ որ Պ. Իտըն նախ տեսակցի Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ:

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւին Անգլիոյ եւ Իտալիոյ մերձեցման: Փոխադարձ բարեկամութիւնը չեչտելու համար, իտալական թերթերու թղթակիցները, որոնք Լոնտոնէն հեռացած էին երեք ամիսէ ի վեր, հրաման ստացան անմիջապէս վերադառնալու: Կը կարծուի թէ այս առթիւ ելք մը պիտի գտնուի, նաեւ, եթովպիոյ հարցի մասին: Ուրիշ խօսքով, Մեծն Բրիտանիա պիտի ճանչնայ անոր գրաւումը: Անշուշտ Միջերկրականի համաձայնութիւնն ալ նոր զարկ պիտի ստանայ, այս մեծ ձեռքման շնորհիւ:

Իտալիոյ արտաքին նախարարը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հռոմի անգլիական դեսպանին հետ:

Նոր ճակատամարտներ Փէյիճի շուրջ

Ճապոնական բանակը չարունակելով իր գործողութիւնները, մեծ ճակատամարտի մը կը պատրաստուի Փէքինի հարաւակողմը: Զինուցիներն ալ իրենց կարգին ձեռնարկած են յարձակելու Թիէնցինի վրայ:

Ճափոնցիները գրաւեցին Թիէնցինի խորհրդային հիւպատոսարանը, ա-ջակցութեամբ սպիտակ Ռուսերու: Ահագին քանակութեամբ թուղթեր փոխադրուեցան ճափոնական թաղը: Մոսկուա բողոքագիր մը ուղղեց այս գրաւման դէմ, պահանջելով անմիջապէս պատժել յանցաւորները եւ հատուցում վճարել:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ այցելութեան համար կէս գէն, 3 ֆրանք մուտք հաստատուած էր երկուշաբթի օր, իբրեւ փորձ: Արդիւնքը չատ յաջող կը համարուի եւ ամէն երկուշաբթի կէս գէն պիտի գանձուի:

«ՆՈՐՄԱՆԴԻ» իր իսկ մրցանիւը կոտրեց առջի օր, Ֆրանսայէն Ամերիկա հասնելով երեք օրէն, 23 ժամէն եւ 2 վայրկեանէն: «Քուին Մէրի» կապոյտ ժապաւէնը չահած էր 4 օր 27 վայրկեանէն զոր յետոյ կորսնցուց:

ՄԱՏՐԻՏԻ չուրջ կռիւները կը չարունակուին նոյն ուժգնութեամբ: Ազգայականները կը ջանան խլել Մատրիտի եւ Վալենցիոյ հաղորդակցութիւնները:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ՋԱՆՋԱՆՈՒԵՑԱՒ Սուսանի մէջ, երբ եթովպիա կ'երթար: Ինը հոգի մեռան:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՄԱԿՆԵՐՈՒ համար երկաթուղիներու յաւելումը պիտի գործադրուի հոկտեմբեր 1էն սկսեալ: Այս առթիւ նորէն կը յիշեցնենք թէ մինչեւ այսօր ալ այս տումակներէն չեն կրնար օգտուիլ հայ գաղթականները, հակառակ տրուած հրահանգներուն:

ՇՈՓԵՆԱՒ ՄԸ ԸՆԿՂՄԵՑԱՒ Պիէդոնի առջեւ: Երեսուն հոգի խեղդուեցան:

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ

Հ. Ց. Դ. Մատենադարանէն, ցպաստաւոր պայմաններով, կը վաճառուին հետեւեալ գիրքերը.—

Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ՝ Հ. Ց. Դ. Պատմութիւն I հատ.	30 ֆրանք
» Հայկական չարժման նախապատմութիւն I և II հատ. միասին	20 »
» Բողոքը Նորագոյն պատմութեան մէջ I. հատ.	10 »
» Համաժողովրդական բանակ	3 »
» Աւգուստ Բեբել	3 »
ՋՈՄՔԱՐՏ՝ Սոցիալիզմը եւ Սօց. չարժումը 19րդ դարում	5 »
Ե. ՖՐԱՆԿԵԱՆ՝ մեր փիլիսոփայական Աչխարհայեացքը	12 »
Ն. ՀԱՆԳՈՑԻ՝ Մտածումներ Հ. Ց. Դաշնակցութեան մասին	4 »
ԼԻՎԻՆՍԿԻ (Քարգ.Կ.Ս.) Ընկ. Միլլեր. եւ Ճնչ. ժողովուրդները	4 »
ԴՈՒՄԱՆ՝ Նախագիծ ժողովրդ. ինքնապաշտպանութեան	2 »
Գ. ԳԻՒԶԱԼԵԱՆ՝ Հայ քաղաք. մտքի զարգ. եւ Հ. Ց. Դ.ը	5 »
ԶԷՑՈՒՆՑԻ՝ Զէյթունի անցեալէն եւ ներկայէն	4 »
ՓՐԱԿ. ՈՒՍ. ՄԻՈՒԽ. Փետրուարի 18	4 »
Լ. ԳԼՈՒՄ (Քարգ. Լ. Զ.) Գոլշեւիզմը եւ ընկերվարութիւնը	2 »
ՍԻՄԱՆԹՕ՝ Հայորդիները	2 »
ՖՐ. ՄԻՒՍՑԷԼԵԱՆ՝ Ցեղափոխականի մտքերը	4 »
Դ. ԲՐԱՆԴԷՍ՝ Հայաստանը եւ Եւրոպան	1 »
Հ.Ց.Դ.(Հրատ.)Ցեղափոխականներ (Վ.Գօլոչեան եւ Ց. Ապրիլասեան)	2 »
Հ.Ց.Դ. (Հրատ.) Եւրոպացիների կարծիքը Հայկ. Դատի մասին	3 »
ՄԱՐ՝ Թիւրքական բանտերը	2 »
Վ. ԱՐԱՐԱՏՍԿԻ՝ Քաղաքական կուսակց. Ռուսաստանում	2 »
ՖՐԻՏ. ԷՆԳԵԼՍ՝ Գիտական Սօցիալիզմ	2 »
Ա. Զ.՝ Մեծ առաւօտը	1 »
ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐԻ ՏԱՂԵՐԸ	1 ֆր.
ՀԵՐՈՍԸ	1 »
ԱՊՍՏԱՄԲ ՍԱՍՈՒՆԸ	1 »
ԱՑՈՒՀԻՆԵՐԻՆ	1 »
ԱՋԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԵՐ	2 »
ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ	1 »
ՈՒՂԵՑՈՑՑ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՆ	7 »
ԹԱԼԷԱՏԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ	

Ապսպրանքները կանխիկ, փոստի ծախք չկայ:

"ՎԷՄ,,

Լոյս տեսաւ ՎԷՄի ԺԹ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.

ՎԱՀԱՆ ՄԻՆԱՒՈՐԵԱՆ՝ Արհաւիրքի օրեր: Ց. ՔԻՒՐՏԵԱՆ՝ Հայ եւ Արաբ հնագոյն յարաբերութիւնները: ՏՈՒՔ. ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ Ցուչատետրէս, Հայ — հայկական բանակցութիւնները : ՀՄ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ՝ Դէպքերը Վասպուրականում, Մի քանի ճշդումներ: Ս. ՎՐ.՝ Հայ եկեղեցու միասնականութիւնը, Ընծայեցի, Անցեալը, Ատրպատ, Հայաստան Գէորգեան, Զ. Մաթիկեան, կեանք եւ Մշակոյթ, Գրականութեան վիճակը Հայաստանում, Բաֆֆիի յոբելեանը, Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի հարիւրամեակը, Քաղաքային թանգարան Երեւանում, «Մարջան» օպերա: Գիրք եւ մամուլ, հրատարակութիւնների վիճակը Հայաստանում, Բաֆֆիի երկերը, Նուպար-եան մատենադարան, Գրախօսական, Մ. Օրբելեանի՝ «Ս. Օրջոնիկիձէ», Ն. Բագրատեան, Ն. Հանդոյց՝ «Մեր կանոնադիրը», Ս. Վ. յաւելուած, Վահրամ եպ. Մանկունի, «Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը» :

ՆՈՐ ՏԱՐԻՒԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐԸ.— Ֆրանսա եւ Սուրիա 60 ֆրանք., Ամերիկա, Բրիտանական կայսրութիւն, Եգիպտոս 4 տոլար, Մնացեալ երկիրները 3 տոլար:

Կանխիկ վճարող նոր բաժանորդներու համար նախորդ տարիներու թիւերը կէս գինով, Դիմել՝

S. VRATZIAN, 13, Rue des Platanes, Cité Jardins de Plessis-Robinson (Seine)

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԼԻՒ-ՓՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը ցորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին ճանապ. հաւաքատեղին:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ» ենթակոմիտէի ժողովը, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ակումբին մէջ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. «Վարդան» ենթակոմիտէի կողմէ 6 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին Պ. Ն. Նիկողոսեանի սրճարանը, Ալֆորվիլ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Նիւթ՝ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱԶԴԱԿՆԵՐԸ

ԴԱՇՆԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Իսի-Լէ-Մուլինոյի Հ. Ց. Դ. «ԶԱՒԱՐԵԱՆ» ԿԱՄԻՏէի կողմէ 29 ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ, կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՌԱԶՄԻԿ Թիւ 1

ԷՋԵՐ ՄԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՑ. ՀԱՆՐՊԵՏՈՒԹԵԱՆՎԵՐՋԱԼՈՑՍԻՆ

(Հրատ. Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան, Փարիզ)

Մեր մօտիկ անցեալի զէնքերու պատմութիւնը: Մօտ 300 էջնոց, ճաքուր թուղթի վրայ, պատկերազարդ, գեղեցիկ հրատարակութիւնմբ:

Գինը՝ Ֆրանսա, Լիբանան, Սուրիա եւ պալքաններ 10 ֆր.:
Միւս երկիրներ 15 ֆր.:

Դիմել՝ ՖՐԱՆՍԱ, R. Papazian 163 Avenue Jean Jaurès. Paris.
ՌՈՒՄԱՆԻԱ O. Sahaguian 29 Atelerilor. Constantza (Roumanie)
ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ «Մասիս» Հրատարակչական B. P. 444, Sofia (Bulgarie)
ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ «Նոր Օրի» խմբագրատուն 20 A. Rue Vouli. Athènes (Grèce).
ԻՐԱՔ Դ. Սիւրմէեան, New Street. Bagdad (Iraq):
ՀԱՐԱՒ ԱՄԵՐԻԿԱ «Արմենիա»յի Տպագրատուն. San Salvador 4625 Buenos-Aires (Argentine):

Կրատուն Հրանդ Սամուել, 51, Rue Monsieur Le Prince. Paris, որուն կրնան դիմել բոլոր այն վայրերէն, որոնց առանձին հասցէ չէնք տեսած.

Փոխիլ մը Վ. Սարգսեանի յօրինած «ԱՆՈՒՇ»ին

Ս. Շարք.— երեք երգ դաշնակի ըստ ժիրով:

1. ԱՂՋԻ ԱՆԱՍՏՈՒԱԾ
2. — ԵԿԷՔ ՔՈՅՐԵՐ
3. — ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԵԱՅԼԱ

Գինն 12 ֆրանք:

Գրատուն Հ. Թամուել, 51 rue M. le Prince. փարիզ:
H. Malakian. 8 Bld. Théodore Turner, Մարսէյլ

ԵՐԵՔ ՄԵՆԵՐԳ դաշնակի նուագակցութեամբ

1.— ՄԻՄԱՌՆԻԿ 2.— ԳԱՐՈՒՆ 3.— ՍՐՄՈՒՆՉՆԵՐ

Երաժշտութիւն Ս. Գ. ՄԵՍՈՒՄԵՆՑԻ (Մելքոնեան)

Գինը՝ (փոստի ծախքով) 15 ֆր. 50

Ստանալու համար դիմել՝ A. K. Mélkonian, Restaurant Burdigala 96 rue du Pas St. Georges, Bordeaux (Gironde), եւ Librairie Samuel 51 rue Mr le Princ Paris.

Maison DARON

Entreprise Général de Bâtiments
PLOMBERIE-COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը: Կը հաւատայ ՓՈԽԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ,

Դիմել իր արհեստանոցը 32 Rue Menilmontant, Paris (20)

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Սիսեցի Յարութիւն Քիւփէլեան, կը կարծուի Ալֆորվիլ հաստատուած ըլլալ: Հասցէն Ohannès Gulesserian, sanatorium S. V. de Paul, Rhonne (Gr. Liban).

— Տիկին Ոսկի Գըճրեան, ծնեալ Պահարեան, կը փնտռէ իր եղբայրները, Սին. պցի Գէորգ և Կարապետ Պահարեան, որոնք 1920 1922ին կը գտնուէին Գալսոյ Ազգային վարժարանին մէջ: Քէմալական շարժման ժամանակ Ամերիկացիներու միջոցափոխադրուած են Գավալայի (Յունաստան) շրջանները, եւ անկէ իվեր իրենց հետքը կորսուած է:

Ճշգրիտ լուր տուողին ակէ տարուան «Ցառաջ» նուէր պիտի տրուի:

Գրել իրենց քոյր՝ Voskie Kidjirian, née Baharian. 56 rue de Bas Meudon, Issy les-Moulineaux, France (Seine).

Կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել:

— Իսքէնտէր Քայիշեան Ագպերայցի (Գոնիա). որ մինչեւ վեց ամիս առաջ Լիոնի մէջ կը բնակէր եւ հետեւեալ հասցէն ունէր.— 65 rue Nior,

Կը խնդրուի իր հասցէն գիտցողներէն տեղեկութիւն տալ Դաշնակ. Վազգէնեանին, German Colony, 20, Jaffa — Palestine, կամ «Ցառաջ»ի Վարչութեան:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. Խաչէ Առնուվիլի Մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Աւագեանէ 100 ֆր. իրենց որդւոյն՝ Մուշեղի մահուան տարելիցին առթիւ:

×

Ֆ. Կ. Խաչէ Պանեէօ-Քաշանի Մասնաճիւղի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տիկն. Վերժին Յարութիւնեանէ 50 ֆրանք, Ոհի՝ փոխան ծաղկեպսակի 100 ֆր.:

Նոյն Մասնաճիւղին Յուլիս 11ի դաշտահանդէսին առթիւ կազմակերպած վիճակախաղին շահող թիւն է՝ 248:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՔՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Աւտօտներդ ժամագրութեամբ:

ՇԱՏՐՕՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարանի ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 — 78

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՇԱՀԱՒԱՏ է զինուորագրութեան պատճառաւ սափրիչի խանութ մը (այրերու եւ կիներու) իր բոլոր կազմածներով: Ապահով գործ՝ բանուկ Ճաղատասի մէջ: Նպաստաւոր պայմաններ, լաւագոյն առիթ գործի մարդոց համար: Դիմել Maison Rougerie, 10 route de Choisy Ivry, Seine. մէթրօ Portede Choisyէն քանի մը վայրկեան հեռու:

«ԵՓՐԱՏ» ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Եթէ կը փափաքիք հաճելի դարձնել, ձեր սարքած ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ, ՀԱՒԱՔՈՒԹԸ, ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ եւն. նախօրօք դիմեցէք ԵՓՐԱՏ նուագախումբին, որ կը նուագէ եւրոպական, հայկական եւ կովկասեան ամէն եղանակներ: Զափաւոր գին:

Դիմել Պ. Տ. ՕՆՈՍԵԱՆի, 15, Rue du Pourtour, Clamart (Seine), կամ հեռաձայնել երեկոները ժամը 8—8.30, Observatoire 13—45.

ՐՖԻՐԿ ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆ

27 Avenue de Bellevue, Chaville

Աչքի, երախաներու եւ ներքին հիւանդութիւններ,

Կ'ընդունի առաւօտները 10—12 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ:

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը

ՀՐԱՆԴ - ՍԱՄՈՒԷԼ

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր

Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր

Աշխարհի բոլոր կողմերէն ձասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

51, Rue Mr.le Prince, Paris(6), Chèque postal Paris 1278-35, Tél. Danton: 68-4

ԻՐԱՒԱԳԷՏ — ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ԱՐՏԱԻԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆ

122 Bld. Murat, Paris (16), Tél. Jasmin 52—69

Մէթրօ Բօրթ տը Սէն Ք ու ելքը, Ավթիւ տը Վէրսայլի կողմէն, Դիմել իրեն վստահութեամբ ամէն կարգի գատի, արկածի, առնելիքի եւ գործի համար: Գիները չափաւոր,

10—12, 6,30—8, բացի երեքշաբթի եւ ուրբաթ առաւօտներէն:

Tailleur de ST. BERNARD

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouard
Թէլէֆօն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար:

ՍՏԱՅԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՈՒԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.—Հագուստներ (2 փորձով) սկսեալ 280—400 ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆրանկի տաբատ մը եւ կամ ամառուան յատկ գործիկ մուշտակ մը: 400 ֆր.է վեր հագուստներու (3փորձ) համար կարելի է նուէր ստանալ մուշտակագործ Տիկ. Հայկուհի Կիւլպօլեանի արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ imitation marire, պայմանաւ որ գնորդը վճարամսեայ բաժանորդագրուի ցառաջին, որպէսզի կարենայ ցառաջի կտրօնը, Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրաժամ տալի գինով, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ ըստ նաւագ, à façon,

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, դաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ընկերութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութիւններու եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գաւասխօսութիւններու խմբագրութիւն: Ընդունելութիւն 25 ֆր.: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5—7, բացի շաբաթ, կիրակի եւ տօնի օրերէ:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆ ՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄԱՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 փրանք	70 փրանք	35 փր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 փրանք	—
Ամերիկա եւ արեւել երկիրներ	200 »	100 փրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
5
ՕԳՈՍՏՈՍ
JEUDI
5 AOUT
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3490

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՈՒՐՃԸ ԳԼԽՈՒՆ, ՄԱՆԳԱՂԸ ՍՐՏԻՆ

»»»» o ««««

Անցո՛րդ, անչուչա գացիր տեսար Փարիզի միջազգային Ա֊ ուեւտահանդէսին խորհրդային բաժինը: Եւ աչքիդ զարկաւ մուտ֊ քի դուռը,— բարձրաստաց յիշատակարան մը, որուն կատարն է վեր կը խոյանան երկու խորհրդանշան֊արձաններ, երիտասարդ մը՝ մուրճը բռնած, աղջիկ մը՝ մանգաղը ափին մէջ ...

Ի՞նչ վսեմ խոյանք, իրրեւ արտայայտութիւն: Իրրեւ յղացում եւ արուեստ:

Անչուչա խորհրդանշան մըն է, ապացուցանելու համար խորհրդային յեղափոխութեան թռիչքը: Ինչպէս որ, ճիշդ անոր դի֊ մացը, խորհուրդ մը կը կազմէ հիթլէրական Գերմանիոյ յիշատա֊ կարանը, դաժան արծիւ մը ճակատին, իսկ վարը՝ երկու խումբ մե֊ տաղեայ հսկաներ մերկանդամ: Այր եւ կին:

Ինչպէս ընկերային֊քաղաքական կեանքի մէջ, արուեստա֊ հանդէսին մէջ ալ այս երկու ոսոխները ծուռ կը նային իրարու, իրենց յիշատակարաններով:

Հիթլէրական արծիւը կարծես կողմնակի դիրք մը բռնած է, վրէժխնդիր ծամածռութեամբ. իսկ խորհրդային մուրճ֊մանգա֊ղը կ'ուզէ երեւալ միշտ սաւառնակեաց ու չտնդալից:

Իայց պատկերներու բաղդատութիւնը չէ որ կը զբաղեցնէ մեզ, օրուան այս ժամուն:

Կրկին եւ կրկին աչք մը կը նետենք խորհրդային տաղաւարին մուտքի դրան վրայ, դէպի ճակատը, դէպի այն բարձունքը ուր օդը կը ճեղքեն մուրճն ու մանգաղը: Եւ մեր ակնարկը անմիջապէս կը սուրայ դէպի անդին, դէպի այն երկիրը ուր սիրաբար կ'իշխեն մուրճն ու մանգաղը, քսան տարիէ ի վեր:

Ու պատկերներ, պատկերնե՛ր կը բզկտեն մեր հոգին ...

«Նիւ Լիտըր», Մ. Նահանգներու ընկերվարական շաբաթա֊ թերթը, վերջերս հետեւեալ դիտողութիւնը կ'ընէր, պատասխա֊ նելով բոլշեւիկներու մէկ յարձակողականին.

— «Երբ կոմունիստ մը կը սպառնայ Դերմանիոյ մէջ, կը ջնջուի միայն անոր մարմինը: Անոր ոգին, անոր պատիւը, անոր յիշատակը կը շարունակեն ապրիլ: Իայց, երբ կոմունիստ մը կը սպանուի Խորհ. Ռուսիոյ մէջ, ան կը փնացուի թէ մարմնով եւ թէ հոգիով: Նախ եան անոր սպանութիւնը՝ անոր միտքն ու հոգին կ'անպատուին, կը խայտառակուին, անոր անցեալը կ'ոտնա֊կոխուի եւ անոր պատիւը կ'եղծանուի, կ'անգոնուի:

Կոմունիստը, որ կ'իյնայ Դերմանիոյ մէջ դահիճին կացինին ներքեւ, կը մեռնի գաղափարի մը համար: Ան իր մահէն առաջ այն մխիթարութիւնն ունի թէ աշխարհի մէջ կան մարդիկ ու կի֊ներ, որոնք ներշնչուելով իր մահէն, պիտի շարունակեն կռիւը: Հպարտութիւն, հաւատ ու յոյս կ'ընկերանան կոմունիստի մը, որ Դերմանիոյ մէջ կը խլէ դէպի իր մահը:

Խորհ. Ռուսիոյ մէջ խնդիրը բոլորովին կը տարբերի: Դնդա֊կահարուելէ առաջ՝ զոհը կ'իջեցուի «կատղած շան» մը, «վայրի գազանի» մը, «ահռելի ռեքագործի» մը մակարդակին: Ան կը բռնադատուի խոստովանելու ստոր եւ անկարելի արարքներ, եւ մեր֊կանալու պարկեշտութեան ամէն նշաններէն:

Բեւ կոմունիստ: Խորհ. Ռուսիոյ մէջ կոմունիստը կը բռնադատուի Բեւ կոմունիստ: Խորհ. Ռուսիոյ մէջ կոմունիստը կը բռնադատուի մեռնելու իբրեւ դաւաճան, մարդասպան, լրտես, արբեցող, ցոփ եւ թունաւորող»:

Մենք պէտք չունինք այսպիսի բաղդատութիւններ կատարե֊լու: Մեզի համար մի եւնոյն արժէքն ունին բոլոր դիկտատուրա֊ները, ի՛նչ անունով ալ կոչուին:

Բայց, իսկապէս ի՞նչ ահաւոր, հրէշային եւ աննախընթաց ոճ֊բագործութիւն է որ կը կատարուի, աշխարհի մէկ վեցերորդ մասին մէջ, քսան տարիէ ի վեր եւ մանաւանդ այսօր ...

Եւ եթէ տասնեակ հազարաւորներ են որ կը տրորուին անծայ֊րածիր Ռուսաստանի անհաշիւ միլիոններուն մէջ, գլուխներէն մինչեւ թեւերը, հապա ի՞նչ կացութիւն կը ներկայացնէ մեր տա֊մանապակ եւ մինուճար Հայաստանը ...

Մեր մտահոգիչ աշխատակիցը վաստաց֊ի յօդուածաշարքով մը պարզեց ամենավերջին հալածանքներուն խտացեալ պատկերը, — այնքան քստմնելի՝ իր բովանդակութեամբ: Օրը օրին կ'իմա֊նաք ուրիշ «նորութիւններ» ալ, որոնք չատ աւելի սեւ կը ցուցնեն կացութիւնը:

Եւ պէտք է նկատել որ, իրականին մէջ չատ քիչ բան դիտենք բուն ողբերգութեան մասին: Այնքան որքան կարելի է ճարել զա֊նազան աղբիւրներէ, ուշ – կանուխ, եւ մանաւանդ խորհրդային թերթերէն:

Ցաճախ տեսած ես տրամաբանութեան ճիգ մը փորձել, եզրակացութիւն մը հանելու համար այսինչ բանէն կամ բացա֊տութենէն:

Օրինակ,— «ժողովուրդի թշնամի», «լրտես, դործակալ օտար հետախուզական բաժնի», — այս բառերը ամէն տեղ ալ կ'առաջ֊նորդեն դէպի գերագոյն ատեան, եւ պատիժը կախաղան է կամ գնդակահարութիւն: Աս նուազն մշտնջենական կամ երկարատեւ բանտարկութիւն:

Արդ, ի՞նչ եղած են անոնք որ «ժողովուրդի թշնամի» կը հա֊շուէին ամիսներէ իվեր, ի լուր աշխարհի: (Օտար թերթէ մը կ'ի֊մանանք թէ չատերը գնդակահարուած են Ն. Ստեփանեան, Դ. Սի֊մոնեան, Ա. Բակունց եւ եղիազարեան):

Իրականին մէջ քանի՞ դլուխներ ինկած են մուրճին տակ, մանդաղը սրտին մէջ ...

Այս ահռելագործը դեռ ուրիշ խորհրդածութիւններ ալ կը թե֊լադրէ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ԽՍ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

»»»» o ««««

Նուաճող ազնուական, վաճառական, ձեռնարկատեր եւ բանուոր

Մոսկուայէն կը հեռագրեն Հավասի օգոստոս 3 թուակիրով.—

Դատական դործավար Նիկոլա Քրիլենքօ, սակաւաթիւ հին բոլշեւիկներէն մէկը որ ազատ մնացած էր սթալինեան մաքրագործումէն, իր կարգին ձեր֊բակուած է ուրիշ 15 - 20 բարձր պաշտօնատարներու, զօրավարներու եւ ծո֊վակալներու հետ, համաձայն չբջած զրոյցներու: Քանընդհնդ տասուն չի֊դափոխական, Քրիլենքօ հոկտեմբերեան յեղափոխութեան վարիչներէն էր 1917ին: Ցետոյ նշանակուեցաւ նախագահ այն մասնաւոր տաեանին որ կը հե֊տապնդէր հակայեղափոխականները, Լէնինի չբջանին: Աւելի վերջը նշանակ֊ուեցաւ ընդհ. դատախազ բոլոր դաւաճանական դատերուն մէջ, մինչեւ որ ի֊րեն յաջորդեց հռչակաւոր Վիշինսքին, իսկ ինք եղաւ դատական գործավար (նախարար):

Ուրիշ երեւելի կատնաւոր մըն է Մոսկվին, անդամ Կոմինտէրնի (Գ. Մի֊ջազդային), որ խստօրէն կը քննադատէր Սպանիոյ հանդէպ հետաստուած քաղաքականութիւնը, պէտք եղածին չափ ազդու չդտնելով զայն:

Բացի արտաքին գործակալութեան կարդ մը պաշտօնատարներէն, որոնց անհետացումը հաղորդուած է արդէն, այսօր զրոյց կը չբջէր թէ ձերբակալ֊ուած են մարշալներ Պլիւխէր, Ծայր. Արեւելքի կարմիր բանակին սպարապե֊տը, Ծովակալ Օրլով՝ Ծովային ընդհ. հրամանատարը, Ծովակալ Վիքթորով՝ Միաղաղականի նաւատորմին հրամանատարը, զօր. Կաչերին՝ հիւս. Կովկասի չբջանին պաշտօնանկ հրամանատարը, զնդ. Բորիսէնքօ՝ Ուկրայնայի հրասայ֊լերու զունդին հրամանատարը:

Այսօր պաշտօնապէս հերքուեցաւ այն լուրը թէ մարշալներ Վորոշիլով հրաժարած է կուսակցութեան վերատուչիչ յանձնաժողովի անդամակցութե֊նէն: Սակայն յամառօրէն զրոյց կը չբջի թէ պատերազմական գործավարը հր֊բաժարած է առողջական պատճառներով,— իրականին մէջ բանակին համար վնասակար դանելով Սթալինի անխնայ մաքրագործումը:

*** Հավասի թղթակիցը կը հաղորդէ նաեւ հետեւեալ տեղեկութիւնները.— Կ'լսուի թէ զօր. Քլիքովսքի, արտաքին գործավարութեան պատասխանատուն Ուկրայնայի մէջ, որին Ուկրայնայի կեդր. Գործադիր Կոմիտէի նախագա֊հին, դնդապահարուած է: Գալով հօրը (Կրկկօրի Քլիքովսքի), կ'լսուի թէ ձերբակալուած չէ, բայց խիստ հսկողութեան տակ առնուած է:*

Զրոյցի մը համաձայն, պաշտօնանկ եղած է Լաչքեվիչ՝ խորհրդական արտաքին գործավարութեան, Սաթանին՝ անօրէն նոյն պաշտօնատան խրատա֊դիտական բաժնին: Կը հերքուի նոյն պաշտօնատան դէր֊ անօրէն Վայնպէրգի պաշտօնանկութեան լուրը: Կ'լսուի թէ ձերբակալուած է նաեւ Նաթալիա Սաց, անօրէն մանուկներու թատրոնին:

ԱՆԳԼԵՒԻՏԱԼԱԿԱՆ ՄԵՐՁԵՑՈՒՄԸ

Ֆրանսա անձկութեամբ կը սպասէ այս գործին

Անգլիոյ վարչապետին եւ Մուսոլինիի միջեւ փոխանակուած ինքնագիր նամակներուն բովանդակութիւնը մինչ դաղանի կը պահուի-բայց լոյսը տես֊ղեկութիւնները կը հաստատեն թէ նոր ճամբայ մը ացուած է: Իտալիոյ մէջ Հռոմ - Լոնտոն առանցքը բարենշան կը համարուի, իրրեւ լրացուցիչ մասը Հռոմ - Պերլին առանցքին: Կոմս Զիանօ, Իտալիոյ արտաքին նախարարը, որ մեւնոյն ատեն Մուսոլինիի փեսան է, լաւատես յայտարարութիւններ ըրաւ ամերիկեան գործակալութեան մը: Կը կարծուի թէ երկու պետութենց ներ֊կայացուցիչները պիտի չանան աւելի գործնական ձեւ մը տալ Միջերկրականի մասին գոյացած համաձայնութեան, որ Թուլքի վրայ մնացած էր, չնորհիւ փոխադարձ անվստահութեան: Եթէ Հռոմ եւ Լոնտոն որոշ համաձայնութեան մը յանգին, այն ատեն ինքնին սեղանի վրայ պիտի գայ քառանդամ դաշինքի խնդիրը, (Անգլիա, Ֆրանսա, Իտալիա եւ Գերմանիա): Աս այժմ իտալական դիւանագիտութիւնը ամէն բանէ առաջ կ'ուզէ բարելաւել Անգլիոյ հետ եղած յարաբերութիւնները, պայմանաւ որ զօր. Ֆրանքօ չահի յաղթանակը եւ ու֊րիշ իտալական բարեկամութիւնները չվտանգին: Ֆաշական Իտալիան, ինչպէս Գերմանիան, անհրաժեշտ կը դտնէ Սպանիոյ ապստամբներուն յաղթութիւնը, իրրեւ նախապայման որ եւ է եւրոպական համաձայնութեան:

Հռոմի թերթերը կը գրեն թէ իտալական կառավարութիւնը պիտի պն֊դէ եթովպիոյ գրաւման ճանաչումի մասին: Իսկ Լոնտոնի թերթերը կը բա֊ցատրեն թէ Ն. Ձեմպըլէն որ եւ է յանձնառութեան տակ չէ մտած, այլ ընդ֊հանուր զաղափարներ յայտնած է:

Ֆրանսա մասնաւոր անձկութեամբ կը հետեւի այս անցուդարձին: Ամէ֊նէն փչոտ խնդիրը կը համարուի Պալէարեան կղզիներու գրաւումը: Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի համար ձեռնտու չէ որ Իտալիա տեղաւորուի այդ կղզիներուն մէջ: Լոնտոն եթովպիոյ գրաւումը եւ զօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանգա֊մանքը ճանչնալու համար, պայման դրած է որ իտալական զօրքը քաշուի այդ կղզիներէն: Բայց Իտալացիները աւելին կը պահանջեն, լքելու համար այդ ռազմավարական հրաշալի դիրքը, որ կ'լիլսի Միջերկրականի հաղորդակցու֊թեանց վրայ: Կը կարծուի որ Իտալիա գոհացում պիտի դանէ, եթէ իրեն բա֊ժին մը հանեն սպանիական Մարոքի մէջ: Անգլիացիները բոլորովին հակառակ չեն այսպիսի կարգադրութեան մը, պայմանաւ որ տրուելիք մասը Սէուեթան չըլլայ, ոչ ալ Ռիֆի այն մասը որ կընայ ուղղակի սպառնալ Ճիպրալթարի: Հաւանական է որ չեզոք չբջանակի մը վերածուի ծովեզերքին այս մասը, ինչ֊պէս եղած է Թանճէրը:

Ամէն պարագայի մէջ, մերձեցման այս խնդիրն ալ պիտի լուծուի դիւա֊նագիտական սակարկութիւններով եւ փոխադարձ զիջումներով, ի վնաս ե֊թովպիոյ եւ Սպանիոյ:

Հրեաներու ծրագիրը Պաղեստինի վասին

Երեքշաբթի օր բացուեցաւ Սիոնականներու 20րդ համաշխարհային ընդհ. ժողովը, Ցիւրիխի մէջ: Այս առթիւ ժողովասրահ փութացած էին նաեւ քանի մը հարիւր թղթակիցներ, նկատի առնելով Պաղեստինի հարցին հրատապ հան֊դամանքը: Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ պատուիրակներուն 60 առ հարիւրը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿՈՒԻԳՆ ՈՒ Կ'ԵՐԹԱՆ

—o—

Եթէ «Ցառաջ»ը այցելութեան տո֊մար մը հաստատած ըլլար առաջին օ֊րէն, իրենց գեղեցիկ եւ բովանդակալից հաւաքածոյ մը պիտի ունենայիրենց այսօր:

Տասներկու տարի է անցեր արդէն ...

Այն ատեն, մեր աչքին առջեւ պիտի պարզուէր ամբողջ համայնապատկեր մը,— բազմութիւններ որ եկան ու գացին եւ միշտ կուգան: Ուրիշներ որ տասը տարին անգամ մը հազիւ կ'երե֊ւան: Երիտասարդներ որ այսօր դար֊ձեր են ընտանիքի պատուական հայ֊րեր եւ տարէցներ որոնք խմբագրա֊տան հեռաւորութենէն կը գանգա֊տին:

Անշուշտ մեռածներ, անհետացած֊ներ ալ կան, որոնց արձանագրութիւ֊ը թանկագին յիշատակարան մը պի֊տի կազմէր այսօր:

Փարիզի մասնաւոր հրապոյրէն զատ, երկու անգամ ցուցահանդէս կազմակերպուեցաւ եւ բազմութիւն֊ներ հոսեցան ամէնէն հեռաւոր երկիր֊ներէն իսկ:

Հայկական տեսակէտով, 1937ի արուեստահանդէսն է որ ամէնէն աւելի դիւրութիւններ կ'ընծայէ, եթէ անցա֊գրի եւ եթէ ճամբու ծախքի տեսակէ֊տով:

Եւ ահա նոր դէմքեր ամէն օր: Դէմքեր որոնց հանդիպելու համար պէտք էր առ նուազն մէկ տարի շրջան մը կատարել գաղութէ գաղութ:

Խմբագրութեան սենեակին դուռը բաց ենք ձգեր, որպէսզի բիչ մը օդ բանի: Եւ սանդուղին գլուխէն կ'երե֊ւան եկողները:

Ո՞վ է այս մէկը, գլուխը բաց, ներ֊մակ շապիկի մը օձիքներն ալ ուսե֊րուն վրայ փռած:

— Վա՛յ տունդ չքանդուի, Օշա֊կան: Անցա՛ծ ըլլայ:

Քանի մը խօսք հինէն - նորէն: Եւ ինքն է որ կը սկսի հարցաքննել Նար֊դունին, յաղագս բժշկութեան:

Մասնագէտ կը փնտռէ: Ամէնէն հե֊ղինակաւորը, որպէսզի կարենայ հան֊գստանալ:

— Գետինն անցնի մասնագէտն ալ, «թանսիօն»ն ալ: Սէօլէօզի մէջ «թան֊սիօն» կա՞ր ...

— Արդարեւ, դուք ի՞նչպէս կ'ապ֊րիք այս խղաճին, այս տմոմուկին մէջ ...

— Ի՞նչ նոր արտադրութիւններ ունիս:

— Ոչինչ, այդ արկածէն ի վեր: Միայն բժշկական գիրքեր կը կար֊դամ: Անկէ առաջ գրուածներ կը մը֊նան դէզերով:

— Ցուցահանդէս գացի՞ր:

— Նախ սա մասնագէտը գտնէիք: Եւ սակայն ձոյն տեղով կը խօսի, կը փրփրի, կը բռտնի, երբ հարցը գրականութեան մասին է:

— Ո՞ւր պիտի երթաիր այսպէս: Մանաւանդ այստեղ: Սերունդ չի հասնիր ...

— Ցաջորդ օրը, առտուն կանուխ.

— Օ՜հ, բժիշկ Արզումանեան, Մի֊լանէն:

— Արուսեակ, ուսուցիչ, Պէյրու֊թէն:

Եւ այցելութիւնը իրարու դիմաց կը հանէ նաեւ հսան տարի առաջ բաժ֊նուած բարեկամներ:

— Տէսիմէն, այս երկուքն ալ բարե֊կամներ, մէկը ռամկավար, միւսը եէչակեան:

— Ի՞նչպէս է գաղութին տնտեսա֊կան վիճակը:

— Դուք աւելի լաւ գիտէք, դեռ նոր վերադարձած:

— Տէր եւ տիկին ... Պաղտատէն:

— Ընկեր եւ Օր. Գանձարեան, Նիւ Եորկէն: Չէ՞ք յիշեր, օրմ. սահմանա֊դրութեան առաջին տարին ...

— Այս բարեկամն ալ Ամերիկայէն, Սեպտեմի յանձնարարականով: Ենկեր է խորհուրդ մը հարցնելու:

Ի՞նչո՞ւ չրսել,— Փարիզի ցուցա֊հանդէսին մաս կը կազմէ նաեւ «Ցա֊ռաջ»ի խմբագրատունը,— աւելի խօ֊սուն քան Խ. Հայաստանի որմանկա֊րը՝ պատն երեսին: Աչքէ հեռու, բամբէ հեռու :

ՎԱՀԷ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇՈՐԺՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Նոր զօր դէպի Տէրսիմ

Մասնաւոր աղբիւրէ մը կը ֆաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները, յուլիս 16 եւ 18 թուակիրով.—

Բոլոր նշաններէն կ'երեւի, որ Տերսիմը ուժեղ դիմադրութիւն ցոյց կու֊տայ, թոյլ չտալով, որ թրքական բանակները նոր յառաջխաղացում ունենան:

Ֆ... քաղաքէ ստացուած տեղեկութիւններէն կ'երեւի, որ Այնթափի վրա֊յով 4000 նոր զինուոր փոխադրուած է դէպի Տերսիմ: Ականատեսը մի առ մի համրած է քաղաքէն դէպի Մեծ Լեռ (Տերսիմ) մեկնող զինուորները:

Նոյն վայրէն ստացուած տեղեկութեան մը համաձայն, յուլիս 8ին եւ 9ին չուրջ 60 մարձիդ սաւառնակներ Այնթափի վրայով մեկնած են դէպի Տեր֊սիմ:

Թրքական «Թան» լրագրի յուլիս 14ի տեղեկութիւնը Մեծկերտէն, որ իբրեւ թէ Սայիտ Բիւլայի տղան Շէյխ Հասանը, եւ Սայիտի պառաւ կինը յանձ֊նուած են զօրքին, սուտ է: Մեծկերտ նստող թղթակիցը երբ կ'լսէ թէ՝ «կը լս֊ուի որ ... յանձնուած են», այդ կը նշանակէ, որ ստոյգ տեղեկութիւն չունի, եւ երբ Մեծկերտէն Խոտաթ 25 քիլոմեթրի վրայ չդիտեն թէ ինչ տեղի կ'ու֊նենայ, այդ նշան է՝ որ դժուարին դործողութեան մը մասնուած վերին հրա֊մանատարութիւնը կը գրծէ դաղանի, եւ Տերսիմը կը մնայ առանձնացած երկիր մը, անթափանցելի թուրք ժողովուրդին եւ տեղեկատուներուն համար:

Փախստական մը, որ յուլիս 13ին մեկնած է Մալաթիայէն, կը յայտնէ.

— «Թրքական բանակը ամէն ջանք ի գործ դրաւ, բայց չկրցաւ Տերսիմի լեռները բարձրանալ: Թուրք բանակը վհատած է Տերսիմի անընկճելի դիմա֊դրութեան առջեւ»:

Ուրիշ փախստական մը Մալաթիայէն կը յայտնէ ...

— «Այդ չբջանին մէջ դրեթէ ամէն մարդ ենթակայ է ձերբակալման. ով որ թուրք է կը զրկուի դէպի Տերսիմ, թրքական բանակը, իսկ ով որ Քիւրտ է՝ կ'աքսորուի դէպի Գոնիա» :

Ուրիշ հասած վիրաւոր մը կը պատմէ.

— «Սպաննուած թուրք զինուորներու թիւը անհաշիւ է: Նոր բանակներ եկած եւ լեցուցած են Տերսիմի դաչտային մասերը, Խարբերդ, Արդնի Մատէն եւ չբջակայքը»:

Նոյն վիրաւորը կը պատմէ.

— «Ձերեկները զինուոր մը անկարող է իր գլուխը թաքուցէն հանել, անմիջապէս գնդակահար կ'լինայ: Կիրճերը, ժայռերը եւ լեռնանցքները բա֊նուած են, զօրքը անկարող է ազատօրէն չարժումներ կատարել»:

ՄՈՒՀԱՄԻՒՆՆԵՐ ծագած ըլլալով երկոտասան կղզիներուն մէջ, Իտա֊լացիները բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարեցին: Կասկածելիները բան֊տարկուեցան իբրեւ լրտես:

Ամենամեծ հետաքրքրությամբ ընթերցեցինք Ձեր հոդվածը, որ ամբողջովին ճշմարտացի է։ Ինչպես Դուք նշեցիք, մեր գրականության մեջ ամենաքիչ ուշադրություն է դարձվում մանկական գրականության վրա։ Մանկական գրականությունը ոչ միայն չի զարգանում, այլև ընդհակառակը, ետ է ընկնում։ Ամենաքիչ գրքեր են հրատարակվում մանկական գրականության բնագավառում։ Ամենաքիչ գրքեր են գրվում մանկական գրականության համար։ Ամենաքիչ գրքեր են թարգմանվում մանկական գրականության համար։ Ամենաքիչ գրքեր են ուղարկվում մանկական գրականության համար։ Ամենաքիչ գրքեր են վաճառվում մանկական գրականության համար։ Ամենաքիչ գրքեր են կարդացվում մանկական գրականության համար։ Ամենաքիչ գրքեր են քննադատվում մանկական գրականության համար։ Ամենաքիչ գրքեր են գովազդվում մանկական գրականության համար։ Ամենաքիչ գրքեր են գնահատվում մանկական գրականության համար։ Ամենաքիչ գրքեր են պարգևատրվում մանկական գրականության համար։ Ամենաքիչ գրքեր են հիշատակվում մանկական գրականության համար։ Ամենաքիչ գրքեր են մոռացվում մանկական գրականության համար։

Ինչո՞ւ է այդպես։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը ետ է ընկնում։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը չի զարգանում։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը չի ընդլայնվում։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը չի խորանում։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը չի հարստանում։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը չի բազմազանվում։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը չի կատարելագործվում։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը չի ամրապնդվում։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը չի ուժեղանում։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը չի հզորանում։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը չի ծաղկում։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը չի բարգավաճում։ Ինչո՞ւ մանկական գրականությունը չի ծաղկում։

Ահա այն հարցերը, որոնք ծագում են ամեն մի ընթերցողի մոտ, երբ նա կարդում է Ձեր հոդվածը։ Ահա այն հարցերը, որոնք պետք է լուծվեն մեր գրականության մեջ, եթե ուզում ենք, որ մանկական գրականությունը ետ չընկնի, որ մանկական գրականությունը չզարգանա, որ մանկական գրականությունը չընդլայնվի, որ մանկական գրականությունը չխորանա, որ մանկական գրականությունը չհարստանա, որ մանկական գրականությունը չբազմազանվի, որ մանկական գրականությունը չկատարելագործվի, որ մանկական գրականությունը չամրապնդվի, որ մանկական գրականությունը չուժեղանա, որ մանկական գրականությունը չհզորանա, որ մանկական գրականությունը չծաղկի, որ մանկական գրականությունը չբարգավաճի, որ մանկական գրականությունը չծաղկի

ՅԱՐԹՈՒՐ

(ԿԱՑ ԱՄԱՐԱՆԱԿԻՑ ԿԱՐԴԱՔ)

»»» ◦ ‹‹‹

— Ծօ՛, բնության միակ ուժը, որ ոտքի կը հանէ մեռելները, ու ստիպէ մեզ, որ ապրինք... Ինչպես կ՚ուզես, ես ալ կ՚ուզեմ հոս մնալ...

— Ջո՛, սիրտս ըսես որ Ծարբ մեռաւ, ես ալ հոս կը մնամ:

— Ծօ՛, մօրդ՝ քեզ, եղբայրդ՝ Ֆրանսուա՝ չե՞ս ուզեր տեսնել...

— Ջո՛, բերնէդ պահէ մօրս անունը: Ես ալ կ՚ուզեմ հոս մնալ:

— Ծօ, չուշ ատեն, երկուքս ալ կ՚երթանք, բայց առանց ձայն հանելու, ինչպէս որ միշտ ըրած ենք...

Լեւոնը ու Ղազարը կը նայէին իրարու, ապա կը նայէին Ժակին, որուն աչքերը կարմրած էին, ու կը լսէին ծովուն ոռնոցը:

Ժակ Ռիվիէր ծնած էր Ֆրանսայի Ռուան քաղաքին մէջ, 1919 թուականին: Ան տասնչորս տարեկան էր, երբ ծնողքը Ամերիկա գաղթեցին: Ան հոն ուսանեցաւ, ապա ամուսնացաւ Ֆրանսուա Ռիվիէրի հետ, որ ծնած էր Ամերիկա, բայց ծնողքը Ֆրանսայէն էին: Ֆրանսուա Ռիվիէր ալ ուսանեցաւ, ապա ամուսնացաւ Ժակի հետ, որ ծնած էր Ամերիկա, բայց ծնողքը Ֆրանսայէն էին: Ֆրանսուա Ռիվիէր ալ ուսանեցաւ, ապա ամուսնացաւ Ժակի հետ, որ ծնած էր Ամերիկա, բայց ծնողքը Ֆրանսայէն էին:

Ֆրանսուա Ռիվիէր մեռաւ 1939 թուականին, Ժակ Ռիվիէրի հետ ամուսնացած տասնհինգ տարիներ ետք: Ժակ Ռիվիէր ալ մեռաւ 1939 թուականին, Ժակ Ռիվիէրի հետ ամուսնացած տասնհինգ տարիներ ետք: Ժակ Ռիվիէր ալ մեռաւ 1939 թուականին, Ժակ Ռիվիէրի հետ ամուսնացած տասնհինգ տարիներ ետք:

Ժակ Ռիվիէր ամուսնացած էր

համաձայն են որ ուղղակի բանակցութիւններ կատարուին բրիտանական կառավարութեան եւ Ազգաժողովի հոգատարութեանց յանձնաժողովին հետ, հրէական անկախ պետութիւն մը հաստատելու համար Պաղեստինի մէկ մասին վրայ, պայմանաւ որ այդ երկրամասը բաւարար հարստութիւններ ունենայ եւ կարենայ բաւել ներգաղթի պահանջներուն: Իսկ միւս պատուիրակները չեն ուզեր այդպիսի լիազօրութիւն տալ գործադիր կոմիտէին, առարկելով թէ այդ պարագային նախապէս հաւանած պիտի ըլլան Պաղեստինի բաժանման, առանց գիտնալու թէ ինչքան հող եւ հարստութիւն պիտի ստանան:

Բացման ճառը խօսեցաւ Տոքթ. Վայզման, որ թեկնածու կը համարուի հրէական ազգայ պետութեան նախագահութեան: Այս առթիւ չէչտեց, — «Մենք միշտ անտրտմաբար կապուած մնացեր ենք ճակատագրի կառքին ա - նիւներուն, — ուրիշ ազգերու ճակատագրին: Երբեք ոտր չենք եղած մեր ճակատագրին»:

Հանրակառքի եւ մեթրոյի նոր գիները սկսե այսօր

Այսօր, հինգշաբթի, կը գործադրուին հանրակառքի եւ մեթրոյին նոր գիները, համաձայն քաղաքապետական պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուած հրամանագրին:

Հանրակառքի մէկ տոմսակին գինն է 55 սանթիմ, եթէ հատով առնէք, իսկ քառնոց տրցակը՝ 8 ֆրանք, փոխանակ 6ի: Տիչերային հանրակառքերու (օթոպիւս) գինն է 4 ֆրանք: Մեթրոյի նոր գիներն են.— Ա. կարգ 1·50, Բ. կարգ 1 ֆրանք: Հաւաքական տոմսեր զպրոցականներու համար 0·20: Երթուդարձի տոմսակ Ա. կարգ 2·20, Բ. կարգ 1·25:

1938 յունուար 1էն սկսեալ այս գիները նորէն պիտի բարձրանան,— հանրակառքերու տոմսակներուն վրայ՝ 5 սանթիմ, մեթրոյին համար՝ 10 սթ.:

Բազմանդամ ընտանիքներուն օգնելու համար, 250 ֆրանք նպաստ պիտի տրուի երեք զաւակ ունեցող ընտանիքներու, իսկ 50 ֆրանք աւելի՝ երրորդէն վեր եղած իւրաքանչիւր զաւակի համար:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԸ 5 առ հարիւրէն 4ի իջեցուց զեղչի սակը, զրամական հրապարակը բարւոքած ըլլալով: Միեւնոյն ատեն ելմտական նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ անոնք որ 1934ի 4 ու կէս առ հարիւր պարտաթուղթերու հետ:

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ՍԷՆՏԻՖԻԱՑԻ ՏԱՐԵԿԱՆ Համագումարին մէջ, ընդհ. քարտուղարը երկար ճառի մը մէջ այլ եւս մեռած հռչակելով 1875ի խորհրդարանական ժողովրդապետութիւնը, անհրաժեշտ դասաւ նոր յեղափոխութիւն մը: Լէօն Ժուհօ, Աշխատանքի Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը, քննադատեց կառավարութեան ելմտական քաղաքականութիւնը, պահանջեց հակազդեցութեան տակ առնել զրամական փոխանակութիւնները (չանժ) եւ ազդայնացնել գլխաւոր ճարտարագործութիւնները: Սէնթիքան ունի 95,000 անդամ:

ՄԱՏՐԻՏԻ ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՑ կռիւները կը չարունակուին նոյն սաստկութեամբ: Հանրապետական զօրքը կարգ մը յաջողութիւններ չհեցաւ: Ապստամբներն ալ նոր յաղթանակներ կ'աւետեն:

ՋԻՆԱՍՏԱՆ կը պատրաստուի խզել դիւանագիտական յարաբերութիւնները, ուղղակի պատերազմելու համար Ճափոնի դէմ: Զինուորական գործողութիւնները կը չարունակուին: Ճափոնցիները կը մաքրեն Թիէնցինի շրջանը, ուր դիրք բռնած են բազմաթիւ համայնավարներ: Պատասխանելով Մոսկուայի բողոքին, Ճափոն Թիէնցինի հիւպատոսարանին գրաւումը կը վերագրէ Սպի - տակ Ռուսերուն:

ԵԳԻՊՏՈՍ ձեռնարկած է հեռվհեռէ հեռացնելու օտար ուսուցիչները — Անգլիացի, Ֆրանսացի, Իտալացի եւն.: Շատեր արձակուած են արդէն: Միւս կողմէ բազմաթիւ երիտասարդներ պիտի ղրկուին Ֆրանսա եւ Անգլիա, ուսուցչութեան պատրաստուելու համար:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Սիսեցի Յարութիւն Քիւրէղեան, կը կարծուի Ալֆորվիլ հաստատուած ըլլալ: Հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Ohannès Gulesserian, sanatorium S. V. de Paul, Bhanès (Gr. Liban):

— Տիկին Ասկի Գըճրեան, ծնեալ Պահարեան, կը փնտռէ իր եղբայրները, Սին-պցի Կէորգ և Կարապետ Պահարեան, որոնք 1920 1922ին կը գտնուէին Պոլսոյ Ազգային վարժարանները: Քէմալական շարժման ժամանակ Ամերիկացիներու միջոցաւ փոխադրուած են Գավալայի (Յունաստան) շրջանները, եւ անկէ իվեր իրենց հետքը կորսուած է:

Ճշդիւտ լուր տուողին մէկ տարուան «Ցառաջ» նուէր պիտի տրուի: Գրել իրենց քրոջ՝ Voskie Kidjirian, née Baharian, 56 rue de Bas Meudon, Issy-les-Moulineaux, France (Seine).

Կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել:

— Իսքէնտէր Քայիշեան Ագսէրայցի (Գռ-իա). որ մինչեւ վեց ամիս առաջ Լիոնի մէջ կը բնակէր եւ հետեւեալ հասցէն ունէր.— 65 rue Nior,

Կը խնդրուի իր հասցէն գիտցողներէն տեղեկութիւն տալ Դոկթ. Սվազեանին, German Colony, 20, Jaffa — Palestine, կամ «Ցառաջ»ի Վարչութեան:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Կ. Թաչի փարիզի Մայնաճիւղի ընդհ. ժողովը Շաբաթ օր, 7 Օգոստոս ժամը 8ին 1/2ին, Բարեգործականի ֆան մէջ, 8 Rue Bossuet:

ԾՐԱՆՍԱԿԱՆ Բանակի Նախկին Հայ Կամաւորներու Միութեան Լիոնի եւ շրջանի Մասնաճիւղի ընդհանուր անդամական ժողովը կիրակի, 8 Օգոստոս, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Ռիւ սը Նեւառ, Պ. Ռ. Փափագեանի արճճարանի ներքնասրահին մէջ:

Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Կը հրաւիրուին նաեւ մեր ոչ-անդամ ընկերները:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՌԱԶՄԻԿ — ԹԻՒ 1

ԷՋԵՐ ՄԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՅ. ՀԱՆՐՊԵՏՈՒԹԵԱՆՎԵՐՋԱԼՈՑՍԻՆ

(Հրատ. Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան, Փարիզ)

Մեր մօտիկ անցեալի զէնքերու պատմութիւնը: Մօտ 300 էջնոց, ճաքուր թուղթի վրայ, պատկերազարդ, գեղեցիկ հրատարակութիւնմը:

Գինը՝ Ֆրանսա, Լիբանան, Սուրիա եւ Պալքաններ 10 ֆր.:
Միւս երկիրներ 15 ֆր.:

Դիմել՝ ՓԱՊԱԶԵԱՆ, R. Papazian 163 Avenue Jean Jaurès, Paris.

ՌՈՒՄԱՆԻԱ O. Sahaguian-29 Atelerilor, Constantza (Roumanie)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ «Մասիս» հրատարակչական B. P. 444, Sofia (Bulgarie)

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ «Նոր Օր»ի խմբագրատուն 20 A. Rue Vouli. Athènes (Grèce).

ԻՐԱՔ Դ. Սիւրմէեան, New Street, Bagdad (Iraq):

ՀԱՐԱԻ ԱՄԵՐԻԿԱ «Արմենիայի» խմբագրատուն, San Salvador 4625 Buenos-Aires (Argentine):

Դրատուն Հրանտ-Սամուել, 51, Rue Monsieur Le Prince. Paris, որուն կրնան դիմել բոլոր այն վայրերէն, որոնց առաքած հասցէ չենք տեսած,

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼի «Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ» ենթակոմիտէի ժողովը, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Ակումբին մէջ:

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Վռամեան», «Մուրատ», «Մշօ» եւ «Աղդուձեան» խումբերու բոլոր ընկերները, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ՝ 2, Ռիւ տը լա Ֆէֆանս:

ՕՐԱԿԱՐԳ՝ Երջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն:

Գաւառ

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները Շաբաթ. 7 Օգոստոս երեկոյեան ժամը 8.30ին «Զարդարեան» գրադարանը, 181 Cours Lafayette, Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Ժողովը պիտի շարունակուի կիրակի, 8 Օգոստոս առտուան ժամը 8ին, իսկ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, նոյն հասցէին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Իշխան» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները 7 Օգոստոս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին:

ՊՈՄՈՆի «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 6 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Առնուվիլի Հ. Յ. Դ. «Վարդան» ենթակոմիտէի կողմէ 6 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին Պ. Ն. Նիկողոսեանի սրճարանը, Առնուվիլ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ՆԻԹ՝ ԳՈՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱԶԴԱԿՆԵՐԸ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՖՐ. Կ. ԽՄԶԻ ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

8 Օգոստոս, կիրակի առաւօտեան մինչեւ իրիկուն Մէօտոնի անտառը, պաղ աղբիւրին մօտ (Tapis Vert):

Նուագ, պար, երգ, արտասանութիւն եւլն.:

Թօմպոլա, ալի-ֆէ մատչելի գիներով

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Շոգեկառք առնել Էնվալիտից, իջնել վալ Ֆէօռի:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Իսի-Լէ-Մուլինոյի Հ. Յ. Դ. «ՋԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ կողմէ 29 ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ, կը խնդրուի նկատի առնելով այդ թուականը:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Թիւ 35 (Օգոստոս)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Ցղի կնոջ առողջապահութիւնը (ՏՈՔԹ. Կ. ՅԱՆՃԵԱՆ).— Կ'ուզէ՞ք ճաղատ դառնալ (Փրոֆ. ՎԻՆՔԼԷՐ).— Վահանագեղձերը սեռային խնդիրներու մէջ (ՏՈՔԹ. Գ. ՍԵՐՈՒԵԱՆ).— Խաղողակերութիւն (ՏՈՔԹ. Բ. ՆԱՋԱՐԵԱՆ).— Ի՞նչպէս մնալ միշտ երիտասարդ (ՏՈՔԹ. Գ. ԱԼՔՈՒՆԵԱՆ).— Քիմիական պատերազմ (ՏՈՔԹ. Վ. ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ).— Պատասխանութիւններ բաժանորդներու բժշկ. հարցումներուն եւ առողջապահական առածներ:

Տարեկան բաժնեգինը Ֆրանսա՝ 25 ֆրանք, արտասահման 30 եւ 35 ֆր.: Դիմել 17, Ռիւ Տամէմ, Փարիզ:

"ՎԷ Մ"

Լոյս տեսաւ Վէմի ԻԹ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.

ՎԱՀԱՆ ՄԻՆԱՍՈՐԵԱՆ՝ Արհաւիրքի օրեր: Ե. ՔԻՒՐՏԵԱՆ՝ Հայ եւ Արաբ հնագոյն յարաբերութիւնները: ՏՈՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ Ճուչաստէրչ, Հայ — հայկական բանակցութիւնները: ՀՄ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ՝ Դէպքերը Վասպուրականում, Մի քանի ճշդումներ: Ս. Վ.՝ Հայ եկեղեցու միասնականութիւնը, Ընծայեցի, Անցեալք, Աւրպէտ, Հայաստան Գէօրգեան, Զ. Մաթիկեան, Կեանք եւ Մշակոյթ, Գրականութեան վիճակը Հայաստանում, Բաքվի յոբելեանը, Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի հարիւրամեակը, Գաղաքային Թանգարան երեւանում, «Մարջան» օպերա: Գիրք եւ մամուլ, հրատարակութիւնների վիճակը Հայաստանում, Բաքվի երկերը, Նուագարեան մատենադարան, Գրախօսական, Մ. Օրախելաշվիլի՝ «Ս. Օրջոնիկիձէ», Ն. Բագրատեան, Ն. Հանգոյց՝ «Մեր կանոնագիրը», Ս. Վ. յաւելուած, Վահրամ եպ. Մանկունի, «Գէօրգ Դ. եւ իր ժամանակը»:

ՆՈՐ ՏԱՐԹԻԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ.— Ֆրանսա եւ Սուրիա 60 ֆրանք., Ամերիկա, Բրիտանական կայսրութիւն, Եգիպտոս 4 տոլար, Մնացեալ երկիրները 3 տոլար:

Կանխիկ վճարող նոր բաժանորդներու համար նախորդ տարիներու թիւերը կէս գինով: Դիմել՝

S. VRATZIAN, 13, Rue des Platanes, Cité Jardins de Plessis-Robinson (Seine)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԿԵՆՔ ԱՐՈՒԵՍՏ

Ամսագրին 6րդ թիւը (Յունիս - Յուլիս) հետեւեալ բովանդակութեամբ.— Ց. ՕՇԱԿԱՆ՝ Մանկութեան Օրեր..., Գ. ՃԻԶՄԷՃԵԱՆ՝ Իրիկնալոյս, ՌՈՒԲԻՆ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ՝ Անոթի նամակ մը, ՀՐԱԶ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ՝ Հայաստան — Նի դիկտատորը, Փ. Ս.՝ Մինչերկրականեան համալսարանական կեդրոն, ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ՝ Մեղմ մարգերուն պատմութիւնը, ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ՝ Թատերական տաճարներ, Կ. ՊԵՏՈՒՇ՝ Բանք հեգնականք, ՏՈՔԹ. ԱԼԼԱՀ — ՎԷՐՏԻ ՈՐԴԻ՝ Նահատակ Գրագէտներու կոթողը, Ա. ԱՐԱՔԵԱՆ՝ Գիրքեր ու դէմքեր, եւ նկարներ:

Բաժնեգինն Ֆրանսայի համար 30 ֆր., արտասահման՝ 40 ֆրանք:

Դիմել՝ Խմբագրութեան Մ. Պարսամեան, 30, Rue Drouot, Paris (9):

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** (անփոփոխ)

Կը ընդունի ամէն օր ժամը 2–7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

Կը լուսանկարէնք անհատներու, հարսնեկան, խմբական, մանուկներու, ինքնաշէնեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նորութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով: Ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ: Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտութեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով չկնայէր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները:

Դիմել **ՎԱՂԱՐՇԻ, 50, Bld. Longchamp, Marseille**

Tél.: National 13-16

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է անգուգական: Անմրցելի: Անհաւասար: Աշխարհահռչակ գործարուքին սիրուժանդ պատրաստուած գուտ չամիչի ճիւճեով՝ Հայ ատենդական սեղանին զարդ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ՃՈՒՇԱՐԱՆ "S. V. P."

48, Rue St. Georges, Metro St. Georges

Հայկական, ռուսական եւ արեւելեան Համեղ կերակուրներ պատրաստուած վարպետ խոհարարի կողմէ: Կովկասեան ճաշերի եւ լիքէ ֆեսպէ եւ ընտիր օղի:

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

ԾԱՆՈՒՑ Է գինուորագրուիլ ազատ ճաշարան սափրիչի խանութ (այրերու եւ կիներու) իր բոլոր կարմանդներով Ապահ գործ՝ քանուկ թաղամասի մէջ: Նպաստաւոր պայմաններ: Լաւագոյն առիթ գործի մարդոց համար: Դիմել Maison Rougerie, 10 route de Choisy Ivry. Seine. մէթրօ Portede Choisyէն քանի մը վայրկեան հեռու:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ցոյն նուազ Լէնակսեալ կրգործադրենք մեր նոր արժեցո գակը անգլիական, Ֆրանսական եւ չեխօսլավաք բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, խրիքօթաժի, զուլպաներու եւլն. հատուածներ:

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս գնդուած գիներով:

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood եւ Royal գիրքոֆոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Մարսիլիայէն.

Փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշ երբ եւ գիները:

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

Agence de Voyage et de Tourisme

OCEANIA

Paris — Marseille

4 Rue de Castellane — 54 Ruede la République

Tel. Anjou 22-24, 22-25 — Tel. Colbert 09-12

Ճամաքային եւ ծովային ճամբորդութեան համար տոմսակներ, ամէն տեղի համար, նպաստաւոր պայմաններով: Գաղթականական գրասենեակ, վաւերացուած կառավարութենէն: Կը կատարենք օրինական ձեւակերպութիւնները հարաւային եւ կեդրոնական Ամերիկայի ճամբորդներու համար:

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր: Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աշխարհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճմտիր կերպով:

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Chèque postal Paris 1278-35. Tél. Danton: 68-

ՀԱՅՇԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՐԸ

Ճաշարան Ֆլօրիան

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton ; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԻ: ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ներկրութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն կողմէ քաղաքացիութիւններ: Նաքիւրալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոխոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութիւններ եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Ներկրութիւն 25 ֆր.: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5—7, բացի շաբաթ, կիրակի եւ տօնի օրերէ:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼՈՎ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆ ՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՁԱՄԱՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 »	100 ֆրանք	—

ՕՒՐԲԱԹ
6
ՕԳՈՍՏՈՍ
VENDREDI
6 AOUT
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3491

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

»»»» ◦ ««««

Երկու թեւերու միացումէն եւ մանաւանդ ժողովրդական ճակատի կազմութենէն ի վեր, տիրական դիրք մը գրաւած է Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը՝ այս երկրին մէջ։

Նախապէս հազիւ 1,800,000 - 2,000,000, այսօր անոր դրօշին տակ համախմբուած են մօտ հինգ միլիոն անդամներ, համաճայն իրենց պաշտօնական գեկոյցներուն։

Այնպէս որ, երբ ժողովրդական ճակատի առաջին կառավարութիւնը պիտի կազմէր, Լէօն Պլում պարտք սեպեց այս ծաւալուն կազմակերպութիւնն ալ ասպարէզ հրաւիրել, նախապատրաստական պատասխանատուութիւններ ստանձնելու համար։

Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը մերժեց այս հրաւէրը։ Եւ իրաւամբ։ Պատակոմը դեռ նոր դարմանուած էր կազմակերպութեան մէջ եւ ձախ թեւերուն միջեւ, կազմելով մէկ մարմին։ Երբ միացումը գլուխ հանուեցաւ, գլխաւոր պայմանը այն էր որ կազմակերպութիւնը պահէ իր արհեստակցական հանդամանքն ու անկախութիւնը եւ չխնայէ քաղաքական - կուսակցական որ եւ է հոսանքի տիրապետութեան տակ։

Այդ, մանաւանդ դահլիճին մէջ, Աչխատանքի Դաշնակցութեան վարիչները կը վախնային թէ կը խախտի այս պայմանը, եւ կը հարկադրուին կողմ բռնել կամ դառնալ։

Ուրեմն, նախապատրաստական պաշտօն չստանձնեցին, բայց խոստացան ամէն աջակցութիւն ընծայել կառավարութեան։

Իրականին մէջ, այդ յանձնառութիւնը չատ չուտ անցաւ բոլոյական աջակցութեան մը սահմանը։

1936 Յունիսի սկիզբն էր, երբ Լէօն Պլումի դահլիճը նոր գործի ձեռնարկած էր, Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը գործօն, վճռական դեր կատարեց ոչ միայն բանուորական տագնապներու լուծման, այլ եւ ընկերային օրէնքներու քուէարկութեան մէջ։

Ան դարձաւ դահլիճին իրաւագէտ - մասնագէտ խորհրդակիցը՝ աչխատանքի վերաբերեալ հարցերու մէջ, եւ մեծ մասով իր առաջադրութիւնները կի նոր իրականացան։

Անկէ ի վեր, բազմաթիւ ելեւէջներ ունեցաւ չարժումը։ Մէկ թափով քուէարկուած ընկերային բարենորոգումները հանդիպեցան լուրջ խոչընդոտներու, անտեսական թէ դաւադրական։ Երկրի նեղմտական հասարակչռութիւնը խանգարուեցաւ, լեռնականոտակ բացեր դիզուեցան, ապրուստը սղեց, ֆրանքը դարձաւ խաղալիկ՝ միջազգային հրապարակի նվրայ, եւ ի վերջոյ ինկաւ ժողովրդական ճակատի առաջին դահլիճը։

Այս բոլոր վերիվայրումներուն մէջ, Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը միչտ մնաց պատնէչին վրայ, եթէ ոչ նոր բարենորոգումներ պարտադրելու, գոնէ կատարուած նուաճումները պաչտպանելու համար։

Մանաւանդ որ, աջակողմեան հոսանքներն ալ, մասնաւորապէս գնդ. տը լա Ռօքի կուսակիցները առանձին ակնոթքաներ կազմեր էին, ինչ որ բաց դուռ մը կը ձգէր գործատէրերուն առջեւ։

Արդար ըլլալու համար, պէտք է խոստովանիլ թէ յաճախ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը ինք ալ քչուեցաւ հոսանքէն, չկրցաւ կանխել կամ սանձել չարք մը տարերային չարժումներ, որոնք կ'այլասերէին գործադուլի պայքարը։

Բազմաթիւ անկարգ - անկանոն ձեռնարկներ պատճառ եղան որ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը աչալուրջ հսկողութիւն կատարէ նաեւ աչխատաւորներու վրայ։

Ցետոյ, չարաճուն տագնապը եւ նոյն ինքն ժողովրդական ճակատին մէջ երեւան եկած տրտունջներ նահանջ մը պարտադրեցին այս ճակատին վրայ եւս։

Ահա թէ ինչու, ամէն անգամ որ սովորական կամ արտակարգ ժողով մը կը գումարէ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը, մարդիկ կը հետեւին լարուած ուշադրութեամբ։

Փորձենք վերլուծել այս առթիւ կատարուած վիճաբանութեանց իմաստը։

Ինչպէս կ'երեւայ, Աչխատանքի Դաշնակցութեան ազգ. կոմիտէն անհրաժեչտ կը նկատէր Շօթանի կառավարութեան ալ չվճռելիք իր որոչումներն ու բաղձանքները։

Մէկ տարուան փորձը առ նուազն յետադէմ տուաւ չատ մը առաջադրութիւնները, մանաւորապէս ճարտարագործութեանց եւ ապահովագրական ընկերութեանց ազգայնացումը, ինչպէս եւ հանրօգուտ չինութեանց վիթխարի ծրագրին գործադրութիւնը։

Բայց, կան հարցեր, որոնց մէջ վճռական դիրք բռնած է Աչխատանքի Դաչնակցութիւնը, միեւնոյն ատեն օգտուելով մէկ տարուան փորձառութենէն։

Այսպէս, Լէօն Ժուհօ, ընդհ. քարտուղարը, բացատրեց թէ իրենք մեծապէս չեն ձգտիր, թէ աչխատաւորները ազատ են յարելու իրենց նախասիրած արհեստակցական միութեանց։ Սակայն, անհրաժեչտ է միջոցներ ձեռք առնել, որպէսզի աչխատաւորները զոհ չերթան գործատէրներու կամայականութեանց։

Այս առթիւ չափաւորութեան յորդոր մըն ալ կարդաց բանուորական պատուիրակներուն,— նորութիւն մը որ հաստատուեցաւ Ժողովրդական ճակատի կառավարութեան օրով։ Նեչտեց թէ այդ պատուիրակները պէտք չէ չարաչար գործածեն իրենց պաչտօնը, պատուիրակները պէտք չէ չարաչար գործածեն իրենց պաչտօնը, իրենք իրենց տալով արհեստակցական կազմակերպութեան իրաւութիւնները։ «Իրենք միայն միջնորդներ են պաչտօնէութեան եւ գործաւորներուն միջեւ»։

Այս բոլորը կ'ապացուցանեն թէ Աչխատանքի Դաչնակցութիւնը կ'ուզէ դառնալ ոչ միայն ընկերային բարենորոգման, այլ եւ հաւասարակչռութեան ազդակ մը՝ այս երկրին մէջ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ՆԵՊԸ ԿԸ ԴՐՈՒԻ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐԻՆ ԱՌԹԻԻ

»»»» ◦ ««««

Հրեաները կը պոռթկան, Արաբներն ալ կը բողոքեն

Սիոնական համագումարին առջի օրուան նիստին մէջ (Զիւրիխ) կարգ մը պատգամաւորներ անսովոր ուժգնութեամբ յարձակեցան Հոլատար էշ - խանութեան վրայ։ Գլխաւոր զանգատը այն էր թէ Մեծն Բրիտանիա «դիւանագիտական խաղ մը կը խաղայ իրենց հետ, ճիշդ այն պահուն երբ Հրեանե - րը կը լողան իրենց սեփական արիւնի մէջ»։ Պատգամաւորները ամէնէն աւե - ղագոչ ձեղ դնդղեղամնոմգեղ պիտ գիմեռիգնգտ գոհոմմեժտ պիղ ջռեռմմոռե գի րու ներքաղիը պէտք է քննուի քաղաքական եւ հոգեբանական տեսակէտով։ Տօքթ. Վայզման, համագումարին նախագահը, դիտել տուաւ թէ «ներքաղիը հոգեբանական տեսակէտէն քննել՝ կը նշանակէ զուարճանալ Հրեաներուն հետ»։ Եւ բացագանչեց հեղնութեամբ.

— «Ինչո՞ւ Պաղեստին չէ նրաւիրել փրոֆ. Ֆրէօյտը եւ ներքաղիի պաշտօնեայ ընտանակել։ Պատմութեան մէջ առաջին անգամ է որ հոգեբանութեան մասնագէտ մը կը ղրկուի, ներքաղիի խնդիրը կարգադրելու համար։ Պաղեստինի բրիտանական վարչութիւնը լաւ կ'ընէ որ թեթեւութեամբ չվարուի Հրեաներուն հետ։ Թող Մեծն Բրիտանիան բացէ ի բաց ըսէ մեզի թէ Հրէական Ազգային Տունը պատրաստ չէ տակաւին. բայց թող չխաղայ հրէական արիւնին հետ։ Թող բրիտանական կառավարութիւնը բացորոշ բաներ ըսէ մեզի, մենք արժանի ենք բաց խօսքերու»։

Բարեբնաբախտին այս համարձակ ճառը ծափահարուեցաւ ուժգնօրէն։

Հակառակ իր ջժգոհութեան, Տօքթ. Վայզման արքայական յանձնաժողովին տեղեկագիրը ներկայ վիճակին մէջ բացարձակապէս անընդունելի դատելով հանդերձ, որամադիր կ'երեւայ սկզբունքով հաւանելու բաժանման, պայմանաւ որ Հրեաները կարենան իրենց Ազգային Տունը չինել անարգել եւ աչակցիլ ուրիչ երկիրներու Հրեաներու տագնապի լուծման։

Նոյն օրը ժընեւի մէջ ալ, անգլիական կառավարութիւնը նոյնքան խիստ քննադատութեանց ենթարկուեցաւ Ազգաժողովին հոգատարութեանց յանձնախումբին առջեւ։ Անգլիոյ պաղեստինեան նախարարը ամբողջ վեց ժամ հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ։ Հարցումները կը տեղային կարկուտի պէս, եւ անուղղակի մեղադրանք մը կը կազմէին Պաղեստինի բրիտանական վարչութեան դէմ։ Բանի մը անգամ հարց տրուեցաւ թէ ինչու համար բրիտանական կառավարութիւնը աւելի կատարեալ միջոցներ ձեռք չէր առած, Պաղեստինի խռովութիւնները դադրեցնելու համար եւ ինչու աւելի խիստ չէր վարուած, Արաբներուն զէնքերը գրաւելու համար։

Դարձեալ նոյն օրը Արաբներն ալ բողոքագիր մը ուղղեցին Անգլիոյ գաղթականներուն, որ ըսած էր թէ Արաբներու կրօնական տեներն անկարելի կը դարձնեն հաստատողութեան մը յանգիլ Հրեաներուն հետ։ Արաբները բողոքովին կը հերքեն այս յայտարարութիւնը եւ կ'ըսեն թէ իրենց ուզածն է համաձայնութիւն Հրեաներուն հետ։

Ու վերջապէս, նոյն օրը Ազգերու Դաչնակցութիւնը հեռագիր մը ատացաւ Իրաքի կառավարութենէն, որ ուժգնօրէն կը բողոքէ Պաղեստինի բռնադատման դէմ եւ կը թելադրէ անկախ պետութիւն մը հաստատել, ուր ազգային մեծամասնութիւնը պիտի ապահովէ Հրեաներու չահերը։

Անգլիոյ եւ Իտալիոյ մերձեցումը

Միջազգային մամուլը լարուած ուչադրութեամբ կը հետեւի Անգլիոյ եւ Իտալիոյ մերձեցման փորձերուն։ Իտալական թերթերն ալ աւելի բաց կը խօսին քանի մը օրէ ի վեր։ Վիրճինիօ Կայտա, որ Մուսոլինիի տեսակէտներուն արտայայտիչը կը համարուի արտաքին քաղաքականութեան մէջ (ինչպէս երբեմն Ռոմակիը՝ Սթալինի համար), առջի օր կարեւոր յօդուած մը հրատարակեց «Ձիօրնալէ տ'Իթալիա»ի մէջ։ Իր ազդանչանին վրայ, միւս թերթերն ալ կը չտնան համոզել թէ միայն «հոգեբանական դժուարութիւնները» կան երկու կայսրութեանց միջեւ, «որոնց հաւաքական բայց ոչ հակամարտ չահերը Միջերկրականէն եւ Սուէզէն անցնելով կը տարածուին Հնդկական Ովկիանոսին եւ հիւսիսային արեւելեան Ափրիկէի մէջ։ Սուէզի ջրանցքը եւ կարմիր ծովը Իտալիոյ հաղորդակցութեան միակ միջոցներն են իր ափրիկեան կայսրութեան համար, եւ անոնց ազատ մուտքը պէտք է երաչխաւորուի թէ Իտալիոյ եւ թէ բոլոր ազգերուն համար»։

Սինեօր Կայտա յետոյ անդրադառնալով սպանիական հարցին, կ'ըսէ թէ «Իտալիոյ դիրքը գործօն եղաւ, իսկ Անգլիոյ դիրքը կրաւորական», թէ Իտալիա ոչինչ կը պահանջէ իրեն համար, այլ կ'ուզէ «Սպանիան մաքրել յեղափոխութենէ, փոսէթենէ մը որուն անհետացումը անչուչտ Անգլիոյ համար ալ ցանկալի է։ «Մենք կ'ուզենք որ Սպանիա դառնայ արժանաւոր, մեծ եւ ազատ ազգ մը»։ Անգլեւիտալական գործակցութիւնը պիտի չուղղուի ուրիչ ո եւ է պետութեան դէմ, պիտի չխոչէ կամ պիտի չտկարացնէ Հռոմ - Պերլին առանցքը, ոչ ալ կը ձգտի մեկուսացնել կամ թշնամացնել Ֆրանսան»։

Իրրեւ ընդհանուր եզրակացութիւն, Հռոմի մամուլը անգլեւիտալական մերձեցումը կը նկատէ նախարանը եւրոպական լայն հաշտութեան մը։

*** Այս առթիւ կարգ մը թերթեր կը պնդեն թէ վեց չարաթ առաջ ինքնագիր նամակներ փոխանակուած են Մուսոլինիի եւ Հիթլէրի միջեւ, օրուան հարցերու մասին։*

Ճափոնի առաջին զօրաչարժը— 200,000 զինուոր

Թոքիոյէն կը հեռագրեն թէ ճափոնի զօրաչարժը սկսած է արդէն եւ առաջին առթիւ 200,000 զինուոր պիտի ղրկուի հիւսիսային Չինաստան, ճակատելու համար Նանքինի կառավարութեան դէմ։ Բուն պատերազմը անխուսափելի կը համարուի այլ եւս։ Չինական կառավարութիւնն ալ չարժման մէջ դրած է բանակները, որոնք հրամանի կը սպասեն, յատուկ խաղալու համար։

Ճափոնական զօրաչարժը տարածուած է ամբողջ երկրին մէջ, քաղաքներէն մինչեւ յետին գիւղը։ Ճափոնի զինուորական իչխանութիւնը ձեռք առած է Հոփէյի նահանգի վարչութիւնը։ Զինեալ դիմադրութիւն պիտի կատարուի, եթէ Չինացիները փորձեն ներս մտնել։

Կարգ մը թերթեր կը դրեն թէ Չինացիները սկսած են փախչիլ Նանքինի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ 7* էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի ՊԷՏՍ ԶԱՐԳԱՑԵԼՈՑ

Երկու բառակ տետրակներ,— «Բանասէրի ցուչագիրը» ,— Ա. եւ Բ. պրբակ, իւրաքանչիւրը 18 էջ։ Հեղինակը՝ Ն. Ադրալեան։

Եւ կոչ մը երկրորդ պրակի կողմն վրայ, մտերմական ճամպակի ձեւով.

—« Ցուչագրես նման գրութիւններ կարդացող չատ քիչ մարդ կայ մեզմէ նում. հազիւ մի քանի տասնեակ. հետեւապէս ոչ մէկ յոյս կայ տպագրութեան ծախքն իսկ դոցելու։ Ջեւի համար դին նչանակած եմ մէկ ֆրանք ։ Ասում եմ «ձեւի համար», որովհետեւ եթէ քիչ է կարդացողը, չատ աւելի քիչ է գնորդը։ Ընկերներս ու բարեկամները դիտեն իմ նիւթական կացութիւնը, դիտեն նաեւ, որ այս տեսակ ծախքերի տակ մտնելու ես հնար չունեմ։ Եթէ նրանք լինէ նման այն կարծիքին լինեն, թէ Ցուչագրերս կարող են պիտանի լինել մեր լեզուի քննութեան համար՝ կը խնդրեմ նիւթապէս օգնեն ինձ այս ձեռնարկութեան մէջ։

«Ցուչագրերս տպագրելու եմ պրակ առ պրակ։ Ամէն պրակի ծախքն է մօտ 200 ֆր. 500 օրինակի համար։ Ստացած գումարների հաչիւը կը տամ պրակների կողի վրայ։ Աւելորդ է ասել թէ աչխատանքս համար ոչ մէկ դրամ կը հանուի այդ գումարից։ Հրատարակուած պրակների ամբողջ պահեստն ու մնացորդ գումարը պիտի մնայ Համազգային ընկերութեան» ։

Կապոց մըն ալ «Ցառաչ»ի խմբագրին դրկած է վաստակաւոր ընկերը, երկտողով մը։

— «Ժամանակ գտիր եւ կարդա յուչագիրս։ Նուէրները բաժնիր։ Եթէ տեսնես՝ թէ կան մարդիկ, որոնց պէտք էր ուղարկէի, մնացած տասը օրինակից տուր նրանց։ Իսկ եթէ պատահի որ մի երկու օրինակ գնեն ... Վեց յուչագիր գրած եմ, որ պարբերաբար կը հրատարակեմ, առանց յուսալու թէ ծախքը կը գոցեմ։ Այնու հետեւ Աստուած ողորմած է»։

Ուրիշ իմ մանրամասնութիւն կը պահանջէի, լուսաբանուելու համար։ Ու մինչ կը պատրաստուէի կոչ մը շարադրել վաճառ ոճով եւ ազդուն բովանդակութեամբ, սեղանիս վրայ գըտայ «Հայրենիք»ի յուլիս 16ի թիւը, որ գործնական պատասխան մը կուտար այս հարցին։

Տիկին Վարդուհի Քալանթար - Նալբանտեան, հանգուցեալ ուսուցիչ Դաւիթ Քալանթարեանի զաւակը, թերթին մէջ էրոնիկ մը կը կարդայ ընկեր Ն. Ադրալեանի հրատարակութեան մասին, կը յուզուի արտատպուած կոչէն եւ կը նետուի ապարէզ։

— «Ամէն Հայ որ իր «ամենօրեայ հացին վրայ քանիւք կարագ ունի», կրնայ ստանձնել մէկ պրակի հրատարակութեան ծախքին (200 Ֆր.) դէմ կէսը։

«Թոյլ տուէք ինձ առաջինը լինել այդ պատիւը ստացող, «Հայրենիք»ին տրամադրելով 100 ֆրանքի փոխարժէքը՝ 4 տոլար»։

Նոյն օրն իսկ հինգ տոլար կը վճարէ երկրորդ մը։

«Ինչ գրույս շատ իմացիր», պիտի ըսէր լուսահոգի մեծ հայրս, այսպիսի առիթներու մէջ։

Վ.Ա.Հ.

"ԹԱԼԵԱԹ ՓՈՇԱՆ Ի՛ՆՉՊԷՍ ՄԵՌՑՈՒՑԻ"

»»»» ◦ ««««

Պոլսոյ «Հապէր» թերթը այս խորագրին տակ, Ա. էջին մէջ կ'աւետէ իր ընթերցողներուն թէ՝ մօտ աւուրն իրը վէպ պիտի հրատարակէ դիրք մը ուր, կ'ըսէ, «անձնապէս ոճրագործ Սողոմոն Թէյլէրեանի բերնէն պիտի լսանաք մօտիկ անցեալի այս արիւնոտ էջը»։

Թերթը չետոյ կ'աւելցնէ.

— «Ոճրագործը, Թալէաթ փաչան տարագրութեան առաջին կարգի պատասխանատու նկատելո՞ւն համար է որ սպանուած էր, թէ ոչ այս ոճիրը գործեց իր պատկանած Դաչնակ կուսակցութեան ճնշումին տակ։ Ան ի՞նչպէս ազատ էր առանց պատիժ կրելու իր գործած ոճիրին, որուն դատավարութիւնը երկու օր միայն տեւած էր։ Թէ ինչե՛ր սարքուեցան ու ի՛նչ խաղեր խաղացուեցան դատավարութենէ առաջ եւ դատավարութեան ընթացքին, այս բոլորը եւ անոնց վերաբերեալ յայտնութիւնները պիտի իմանաք նոյնինքն ոճրագործին բերնէն»։

«Հապէր» այս առթիւ կը հրատարակէ նաեւ Թէյլէրեանի լուսանկարը։

«ՑԱՌԱՋ.— Կը հրատարակենք իրրեւ լուր, չհաւատալով Թէհլէրեանի վերագրուած «յայտնութիւններ»։

Նոր ծրագիրներ Արեւելեան Նահանգներուն համար

Պոլսոյ թուրք թերթերը կը դրեն.— Արեւելեան նահանգներու Ա. ընդհ. քննչութիւնը վերաչխութեան նոր ծրագիր մը պատրաստած է։ Ասոր համաձայն, գաւառակներու կեդրոններուն եւ գիւղերուն մէջ, ժողովուրդին միութիւն տալու համար, նոր վարչական կազմակերպութիւններ պիտի հաստատուին։ Կուսակալութեանց պիւտճէները կանուխէն պիտի պատրաստուին եւ այդ շրջաններուն մէջ նոր հիւանդանոցներ պիտի բացուին։ Այսպէս Տիարպէքիրի մէջ մէկ միլիոն 290 հազար ոսկիով հիւանդանոց մը պիտի չինուի։

Ընդհ. քննչութեան սահմանին մէջ գտնուող 45 գաւառակներէն 31ին մէջ տեսնուած է որ դժբախտաբար ոչ մէկ բժիչկ գոյութիւն ունի. այս մասին բողոքներ եղած են առողջապահական գործավարութեան։

Ցառաջիկայ երեք տարուան ընթացքին, չատ մը ճամբաներ պիտի բացուին եւ Տիարպէքիրի մէջ չերամաբուծութեան վարժարան մը ու մետաքսի գործարան մը պիտի հիմնուին։

Ասկէ զատ, Տիարպէքիրի, Վանի եւ Մուչի մէջ ձիաբուծարաններ պիտի հաստատուին եւ անասուններու աղնուացման մեծ գործ պիտի տրուի։

Հինգ տարուան ընթացքին պիտի նորոգուին կամ բոլորովին նոր պիտի կառուցուին պաչտօնեաներու յատուկ տուներ եւ կառավարական չէնքեր։

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՒ

ՀԱՆՐԱԿԱՌՈՒԹԻ ԵՒ ՄԵԹՐՈՑԻ դիներուն յաւելումը, որուն մանրամասնութիւնները հաղորդած էինք երէկ, պիտի գործադրուի երկուչաբթի օրէն սկսեալ։ Ըստ օրինի որ եւ է հրամանագիր գործադրելի է պաչտօնաթերթին մէջ հրատարակուելէ 24 ժամ վերջը։ Բայց նկատելով որ տոմսակները պատրաստ չեն, որոշուեցաւ յետաձգել մինչեւ երկուչաբթի։ Նոյն օրը սակաչարժներու (թաքսի) դիներն ալ պիտի աւելնան 25 առ հարիւր։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ բուռն պայքար մը բացած է Զեխոսլովաքիոյ դէմ։ Ահա քանի մը խորագիրներ.— «Լիրը զրպարտութիւններ» ... Ամօթալի սուտեր ... Հրէչային նախատինքներ ... Զեխերը կը չարունակեն իրենց բարբարոսական քնագղները յագեցնել բոլոր Գերմանացիներու դէմ ... Զեխերը կը մոռնան իրենց կացութիւնը» եւն. ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ

ԳՏՈՒ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՀԵՂԻՆԱԿԻ

(ԿՅՈՒ ԱՍՈՒՄՆԱՅԻՆ ՀԵՂԻՆԱԿ)

>>>> ◦ <<<<

Սիրտը ուրախությունից ցնծում էր, երբ Ռուբենը ինձ ասաց, որ ինքն ու Մարիամը ամուսնանում են։ Ես ուրախ էի նաև այն պատճառով, որ Մարիամը իմ ամենասիրելի ընկերուհին էր։ Ես նրան ճանաչում էի մանկուց։ Մենք միասին էինք մեծացել, միասին էինք խաղացել, միասին էինք սովորել։ Մարիամը ինձ համար ոչ միայն ընկերուհի էր, այլև քույր։

Ռուբենն ու Մարիամը սիրում էին միմյանց։ Նրանք ամուսնանում էին սիրո համար։ Ես գիտեի, որ նրանք երջանիկ կլինեն։

Ռուբենը ինձ ասաց, որ հարսանիքը կլինի հաջորդ կիրակի։ Ես ուրախացա, որ այդքան շուտ է լինելու։ Ես ուզում էի, որ հարսանիքը շուտ լինի։ Ես ուզում էի, որ Մարիամը շուտ դառնա Ռուբենի կինը։

— Ես ուզում եմ, որ հարսանիքը շուտ լինի, — ասացի ես Ռուբենին։ — Ես ուզում եմ, որ դու շուտ ամուսնանաս Մարիամի հետ։

— Ես էլ եմ ուզում, որ հարսանիքը շուտ լինի, — պատասխանեց Ռուբենը։ — Ես ուզում եմ, որ Մարիամը շուտ դառնա իմ կինը։

Ես ուրախացա, որ Ռուբենն էլ է ուզում, որ հարսանիքը շուտ լինի։ Ես ուզում էի, որ նա էլ ուզի, որ Մարիամը շուտ դառնա իր կինը։

— Ես ուզում եմ, որ հարսանիքը շուտ լինի, որովհետև ես ուզում եմ, որ Մարիամը շուտ դառնա իմ կինը, — ասաց Ռուբենը։

Ես ուրախացա, որ Ռուբենն էլ է ուզում, որ Մարիամը շուտ դառնա իր կինը։ Ես ուզում էի, որ Մարիամը շուտ դառնա Ռուբենի կինը։

— Ես ուզում եմ, որ հարսանիքը շուտ լինի, որովհետև ես ուզում եմ, որ Մարիամը շուտ դառնա իմ կինը, — ասաց Ռուբենը։

Ես ուրախացա, որ Ռուբենն էլ է ուզում, որ հարսանիքը շուտ լինի։ Ես ուզում էի, որ նա էլ ուզի, որ Մարիամը շուտ դառնա իր

ՀՈՒՇԱՏԵՂԻ ՀԵՏ

— Յիսի՛ն տարեդարձդ, ձեռքդ համբուրեմ, ես միշտ հետաքրքրուած եմ եղել քու կեանքի մանրամասնութիւններով, ինչպէ՞ս կ՚անցնէ քու կեանքդ, ի՞նչ կ՚ընես ազատ ժամերուդ։

Ն. Ն.

— Ես ամբողջ կեանքս ինծի համար չեմ ապրած, ես ապրած եմ ուրիշներու համար։ Ես ինծի համար ոչինչ ունիմ, ոչ ալ կ՚ուզեմ ունենալ։ Ես ինծի համար ոչինչ կ՚ուզեմ, ոչինչ կը սպասեմ։ Ես ինծի համար ոչինչ կ՚ընեմ։ Ես ինծի համար ոչինչ կ՚ապրիմ։ Ես ինծի համար ոչինչ կ՚ըլլամ։ Ես ինծի համար ոչինչ կ՚ունենամ։ Ես ինծի համար ոչինչ կ՚ուզ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
Chèque Postal Paris 1678-63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 »	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 7 ՕԳՈՍՏՈՍ
SAMEDI 7 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3492 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԿԸ ԾԱՂԿԻ՞Ն...

Երէկ տեղեկութիւն մը հրատարակեր էինք Պոլսոյ «Սօն Փոստա» թերթէն,— «Պիթլիսի խեղճութիւնը»:

Հետեւելով երբեմնի հայկական մամուլին, Թուրք թերթերն ալ սկսած են մանաւոր թղթակցութիւններ հրատարակել գաւառի մասին,— «Մէմլէքէթ հապէրլէրի»: Կան թերթեր ալ որ յատուկ թղթակիցներ ղրկեցին այս վերջին տասը տարիներու ընթացքին, մինչեւ արեւելեան նահանգները, եւ կը շարունակեն ղրկել:

Որքան ալ թերխաշ ըլլան, այդ գրութիւնները կը պարունակեն ուշագրաւ տեղեկութիւններ: Ամէն պարագայի մէջ, նշանակալից է երեւոյթը: Թէեւ լայն ազատութիւն տրուած չէ թղթակիցներուն, իրենց բոլոր տեսածները նկարագրելու համար: Ցաճախ ալ թղթակիցները իրենք են որ հայրենասիրութիւն կը սեպեն պարտկել բուն իրականութիւնը կամ «տէսթան» երգել:

Բայց եւ այնպէս, որքան կրցած ենք հետեւիլ, մենք եւ մեր աշխատակիցները,— մինչեւ հիմա հրատարակուած թղթակցութիւնները առ հասարակ շատ ալ վարդագոյն պատկեր մը չեն ներկայացներ:

Պատելով Պիթլիսի նահանգին կամ քաղաքին մէջ, Թուրք թղթակիցը կ'ողբա՜յ դառնօրէն.

— «Ճամբաները անկանոն են եւ աւերուած: Տեղ տեղ բնաւ ճամբայ չկայ: Դպրոցները անբաւարար են, պակաս, անկազմակերպ: Ընկերային կեանքը խեղճուկրակ ... Անցեալ տարի աչքէ-բովս տեսայ ամէն բան ... Միամիտ եւ անգիտակից գիւղացին կը խորհի թէ տակաւին սուլթաններու շրջանն է եւ զէնքի ուժով կ'երթայ ամէն բան:

Մանաւորապէս ծանրանալով դպրոցներու խեղճութեան վրայ, Թուրք թղթակիցը կը գրէ թէ «ամբողջ նահանգին մէջ հազիւ 11 նախակրթարաններ կան, անոնց ալ չորսը միայն լրիւ ընթացք ունին»: Դեռ աւելին.

— «Ամբողջ բնակչութիւնը 73,600 հոգի կը հաշուենք: Եթէ դպրոցականներու թիւը 10 առ հարիւր հաշուենք, 7390 աշակերտ կ'ունենանք, մինչդեռ 11 նախակրթարանի մէջ միայն 900 հոգի ունինք»:

Գալով ճամբաներուն, հազարաւոր վկաներ կը հաստատեն, նոյն ինքն թղթակցին բերնով.

— «Ճամբայ չունի՛նք, չունի՛նք, չունի՛նք ...»:

Այս նոյն ողբաձայն կանչը կ'արձակէ «Ճիւմհուրիյէթ»ի թղթակիցն ալ, նկարագրելով «Արեւելեան Անատոլուի գիւղերն ու քաղաքները»:

Ահա ծերունի մը կը տրտնջայ իր բերնով.

— «Հողին բուժիչ չկայ, բժիշկ չունինք, դայեակ չկայ, ճամբաներ կ'ուզենք»:

Այս նկարագրութիւնն ալ կը վերաբերի Տիգրանակերտի նահանգին.

— «Տիարպէքիրի, Մարտինի, Ուրֆայի եւ Սղերդի շատ մը գիւղերը անջրդի են: Անապատներ ու անբնակ վայրեր շատ կան: Ժողովուրդը իբրեւ աղբիւր ջրհորներ միայն ունի, որս պիր կը կոչէ: Այս կարգի ջուրեր խմողները ընդհանրապէս գունատ, հիւանդկախ ու անհոգի են: Կմախք մըն է մարդը, դիակ մը:

Ձմեռը համանարակի բնոյթ ստացած է: Իսկ ամառը՝ փոթորիկ, վտանգաւոր ու տարափոխիկ հիւանդութիւններ, աւելի ճիշդ՝ ժանտախտ: Ամէն քայլի կը հանդիպիս տղոց՝ վտիտ ոտքերով, խոշորգլուխ ու փորով մը՝ մարմինէն խոշոր: Դեղնած, մեղրամոմի գոյն: Այս հանդիպումները այնքան եղերական են որ, կը բաղձաս փորձանքներու կամ անէծքի ենթակայ ըլլալ»:

Մոռցանք յիշել որ այս երկու թղթակիցները եւ ուրիշներ ընկերացած էին վարչապետ Իսմէթ Ինէօնիւի վերջին պտոյտին: Ապա ուրեմն իրենց տպաւորութիւնները գրած են անոր բարեհաճութեամբ, եթէ ոչ թելադրութեամբ:

Ուրեմն, նոյն ինքն Թուրք թերթերու վկայութեամբ քամալական յեղաշրջումէն 15 տարի վերջն ալ, «արեւելեան Անատոլուն» կը ներկայացնէ այն վիճակը որ գաղտնիք չէր մեզի համար, երբ ժողովուրդ ունէինք Թուրքիոյ մէջ ...

— Դպրոց չկայ, ճամբայ չկայ, դեղ ու բժիշկ չկայ, խեղճութիւն եւ թշուառութիւն ամէն կողմ:

Թուրք թղթակիցները տակաւին չեն խօսիր այն միւս չարիքներու մասին, որ կը տիրէին իրենց պապերուն եւ Հայերուն օրով,— հարստահարութիւն, կեղեքում, աւազակութիւն, աւարառութիւն, ջարդ:

Եթէ այսօր Հայեր չկան արեւելեան նահանգներուն մէջ, կան Քիւրտերը,— անոնք որ իրենց գործիքներն ու աջակիցներն էին, մինչեւ Մեծ Պատերազմը, մեր արիւնը լակելու համար, եւ այնուհետեւ դարձան իրենց զոհերը, նոյն գազանաբարոյ քաղաքականութեամբ:

Ո՞ր Թուրք թերթը պիտի համարձակէր պարզել նաեւ կացութեան այս երեսը,— ամբողջ քաղաքներ եւ գիւղեր քարուքանդ, անհամար բազմութիւններ (Քիւրտեր) տեղահան, արեան բաղնիքներ ու գետեր այն ճամբաներուն վրայ ուր տակաւին կը ճարճատին հայկական ոսկորները, կախաղաններ, որոնք անտառ մը կրնային կազմել, անհամար քիւրտ աղջիկներ եւ մանուկներ աւարի տրուած կամ չուկան ծախու հանուած:

Եւ աւե՛ր, աւեր: Անապահովութիւն մը համատարած, որուն առջեւ բուերն անգամ փախուստ կուտան:

Արդարեւ, կը ծաղկի՛ն արեւելեան նահանգները — ահա ծաղիկները յօշոտուած ժողովուրդի մը արեան ու անէծքին:

Կրնաք վստահ ըլլալ որ Բիւրակնի առուներն ու աննման ծաղիկներն անգամ ցամքած, չորցած, առնուազն ճամբայ կամ գոյն փոխած են, այդ նոյն արիւնին ու անէծքին զօրութեամբ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Անվերջ մաքրագործումներ եւ ձերբակալութիւններ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի.—

Սթալինի մաքրագործումը այժմ հասած է մինչեւ հեռաւոր Տաճկաստանի հանրապետութիւնը, Աֆղանիստանի սահմանագլուխին վրայ: Հետեւեալ պաշտօնատարները «ժողովուրդի թշնամիներ եւ ճափոն — գերման ֆաշականութեան վայրագ լրտեսներ» հռչակուեցան.— Հանրապետութեան նախագահը՝ Շոթէմոր, Կեդր. Գործադիր Կոմիտէին քարտուղարը՝ Իմամով, փոխ-վարչապետը՝ Կատին, դատական գործավարը՝ Շիրինով, Երկր. համայնավարներու Միութեան քարտուղարը՝ Գերասիմով:

Այս առթիւ քուէարկուած կուսակցական բանաձեւը նախագահ Շոթէմորը կը ներկայացնէ իբրեւ «թունդ ազգայնական վեթերան լրտեսը օտար պետութեան մը, որ շրջապատուած էր ամէն տեսակ թափթփուքներով եւ աւատական — դրամատիրական բանտ մը կը պատրաստէր տաճիկ ժողովուրդին համար»:

Կատինի համար բանաձեւը կ'ըսէ թէ «բռնուեցաւ կարմիր ձեռքերով, երբ խափանարար արարքներ կը կազմակերպէր ճարտարարուեստութեան մէջ, օտար պետութեան մը հրամանով»: Իմամով եւ Շիրինով կ'ամբաստանուին իբրեւ «տեղ քաղքենի ազգայնական դրդիչներ ահաբեկչական արարքներու ընդդէմ հաւատարիմ բոլշեւիկներու»: Կը մեղադրուին նաեւ իբրեւ քանդիչներ հաւաքական տնտեսութեանց: Գերասիմով կ'ամբաստանուի թէ «փորձած է թրոցքիական խմբակ մը կազմել տեղական երիտասարդութեան մէջ»:

Տաճկաստանի համայնավար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէն կը յայտարարէ թէ «այժմ անհետացած են բոլոր տարբերութիւնները թրոցքիականներու, աջակողմեաններու եւ քաղքենի ազգայնականներու»: Եւ կը խոստանայ արթնութեամբ հսկել, հետապնդել ժողովուրդի թշնամիները եւ հաւատարմութեամբ ծառայել Սթալինի:

Հարեւան Ուզպէկիստանի հանրապետութեան կառավարութիւնը մաքրագործուեցաւ յուլիսին, կորսնցնելով իր վարչապետը՝ Ֆէյզուլլահ Խոճայեւ, եղբայրը՝ առեւտրական գործավար Տուրսուն եւ ուրիշներ:

Նովորոսիսքէն (Սեւ ծով) հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ տեղական ատեանը մահուան դատապարտեց խոզեղէնի հաստատութեան երեք պաշտօնատարներ, եւ 10ական տարուան՝ ուրիշ քանի մը հոգի որոնք աւրուած միս ծախեր էին:

*** Վերջին լուրերու համաձայն, ձերբակալութիւնները կը շարունակուին Ուկրայնայի մէջ: Արդէն իսկ պաշտօնանկ եղած են ելմտական գործավարը եւ օգնականը, քաղաքական բիւրոյին երկու անդամները (երկուքն ալ Հրեայ), իբրեւ պատասխանատու հակայեղափոխական քարոզութեանց: Բանակին մէջ ալ զոհեր պակաս չեն: Զօր. Ամէլին, Քիէվի զինուորական շրջանին քաղաքական ղեկավարը, պաշտօնանկ եղած է: Նոյն իսկ ըսողներ կան թէ գնդակահարուած է:*

Մաքրագործումը անխնայ կը շարունակուի նաեւ Մոսկուայի մէջ: Վերջին զոհերէն մէկն է Ագոսիեւ, նախագահ մշակութային յարաբերութեանց ընկերութեան (Վոքս), որ կուսակցութեան անդամ էր 1907էն ի վեր:

Մանկացու հարուած մը ճարտարագործութեան

»»»» ο ««««

«Մաթէն»ի ռուսական բաժնին աշխատակիցը այսպէս կը կոչէ մաքրագործման թափը, հաղորդելով հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Մինչ Ճէրժինսկի՝ Չեկային հիմնադիրը «դասակարգային թշնամին» կը հալածէր, իր յաջորդը՝ Եժով կ'ոչնչացնէ յաղթական դասակարգը: Իր վերջին հարուածները կը սպառնան վերէն վար կազմալուծել Խ. Միութեան ճարտարագործութիւնը եւ փոխադրութիւնները: Ծանր ճարտարագործութեան մէջ կարմիր տնօրէններուն երեք չորրորդը ձերբակալուած են. իսկ թեթեւ ճարտարագործութեան մէջ՝ աւելի քան կէսը: Չեկային ձեռքը ինկած են նաեւ քիմիական ճարտարագործութեան բոլոր վարիչները, որոնք կ'աշխատէին ազգային պաշտպանութեան համար: Նոյնպէս երկու թնդանօթարաններու եւ օդանաւի վեց գործարաններու վարիչ պաշտօնեաները: Դարձեալ հինգ օդանաւային գործարաններու տնօրէնները եւ նաւագործարաններու 15 ճարտարագէտներ ձերբակալուած են: Այս կալանաւորներէն 20 հոգի գնդակահարուած են յուլիսին: Երկաթուղիներու ճիւղին մէջ, գնդակահարուած են փոխ-գործավար Լիֆշից, երեք վարիչներ՝ Ռուտի, Պէլիկ եւ Արնոլտով, ինչպէս եւ երեսուն գլխաւոր ճարտարագէտներ: Իսկ ձերբակալուած են տասը վարիչներ, հարիւր ճարտարագէտներ, հազարաւոր պաշտօնեաներ եւ ծառայողներ:

Ծովային եւ գետային փոխադրութեանց գործավարութեան մէջ, ձերբակալուած են դեր-գործավար Ժուրբա, շոգենաւային ընկերութեանց ինը տնօրէններ եւ հարիւրաւոր պաշտօնեաներ: Ճարտարագործութեան միւս ճիւղերն ալ նոյնքան ծանր խառնութեանց ենթարկուած են:

Մինչ այս մինչ այն, Ռուծուտաք, փոխ-վարչապետը, որ մասնաւորապէս կը դրաղէր ճարտարագործութեան ղեկավարութեամբ, քշուեցաւ եւ իր տեղը անցաւ Չուբար (ռուս):

Բոլորին դէմ ալ միեւնոյն ամբաստանութիւնները կ'ըլլան.— լրտեսութիւն, խափանարար գործեր են.: Երէկուան «աշխատանքի հերոսները» դարձած են հասարակ չարագործներ եւ դաւաճաններ:

Տիմիթրո՞վն ալ այլեւս ինկաւ

»»»» ο ««««

Լոնտոնի «Սթար» թերթը կը գրէ թէ նոր վտարումներ կը նախատեսուին Խ. Միութեան մէջ եւ թէ զարմանք պիտի չպատճառէ նոյն ինքն Կոմինթէրնի ընդհ. քարտուղարին՝ Տիմիթրովի անկումը: Այս վերջինը, որ մեծ ազդուկ հանեց Լայփցիկի դատավարութեան առթիւ, շատ մօտէն խառնուած է Խ. Միութեան արտաքին գործերուն եւ մանաւորապէս Սպանիոյ հանդէպ հաստատուած քաղաքականութեան: Թերթին կարծիքով, ազգայնական Ռուսերը կ'ուզեն որ իրենց արտաքին գործերու վարչութիւնը ազատ մնայ ոչ-ռուս տարրերէ եւ եթէ Սթալին տեղի տայ այս կէտին վրայ, շատ մը անակնկալներ պիտի պատահին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԺՈԽՔԻ ՄԱՍԻՆ

Վահէն կ'ըսէ թէ կարգը իմս է տոմս գրելու:

— Զայնդ չելլեր նորէն:

— Դուք գիւղ չէ՞ք գացած, ձոր ու գետակ չէ՞ք տեսած: Ամբան, Օգոստոսի շողերուն, կը ցամքին ջուրերը: Արազն ալ ցամքած է հիմա, դժոխային այս տաքերուն:

Ի՞նչ տաք է, դժո՜խք իրապէս:

Ու միտքս ինկան դժոխքի բոլոր նկարագրութիւնները: Չեմ գիտեր թէ մեր հայերէն «դժոխք» բառը ուրկի՞ց կը ծագի, բայց լատիներէնի մէջ «դը-ժոխք» կը նշանակէ ցած,— արդարեւ զանազան ազգերու մէջ դժոխքը կը պատկերացուի երկրին տակը: Եւ ընդհանրապէս հնոցի պէս բան մը:

Պրահմական կրօնքին մէջ, դժոխքը, որուն կը տրուի *Նարաքա* անունը, կը պատկերացուի իբրեւ ստորերկրեայ տանջարան մը, սատանաներու բնակարանէն ալ վար:

Պուտտայական կրօնքին համաձայն, դժոխքը (*Նիրայա*) բաժնուած է զանազան գօտիներու, ուր կը նետուին մեռելները եւ կ'այրուին, կը սղոցուին, կը մրճահարուին, կը ջարդուին, կը ճզմուին, բզիկ բզիկ կ'ըլլան իրենց գործած մեղքին ատինանով:

Ճափոնցիները երկու դժոխք ունին, *Ճիգոկու* եւ *Եոմոցու-քունի*: Գարշահոտութեան բոյն մը, ուր կը հոտին մեռելները:

Չինական դժոխքը, որ կը գտնուի գետնին տակ, չարչարանք չենթադրեր:

Եգիպտական դժոխքը, ուրկէ արեւը կ'անցնի՝ երբ գիշերը կ'իջնէ ողջերուն վրայ, այնվայրն է ուր մեղաւորները կրկին անգամ կը մեռնին,— կ'ոչնչանան: (Միւնչարդարները յարութիւն կ'առնեն տարբեր կերպարանքի մը մէջ):

Ասորաբաբելական դժոխքը, *քիկալլու*, որ կը գտնուի գետնին տակը, հօրը պարիսպներով շրջապատուած վայր մըն է, որուն դռները կը պաշտպանեն սատանաներ եւ հրէշային կենդանիներ: Իւրաքանչիւր դռնէ անցած ատեն՝ մեռելը կը հանէ իր զգեստներէն մին, մինչեւ որ մերկանայ:

Դժոխքին մէջ կը տիրէ խաւար, աղջամուղջ: Մեռելները ուտելու համար ունին՝ փոշի եւ ցեխ:

Յունական դժոխքը, *Հադէս*, կը գտնուի գետնին տակը, ուր կը մտնեն մեռելները մասնաւոր նաւակով մը անցնելով Ստիւքս գետէն: Մեռելները այնտեղ շուք կը դառնան ու կը թափառին ձանձրալխուէ տառապելով: Դժոխքին դրան առջեւ կը սպասէ Կերբերոս շունը:

Մազդէական կրօնքին համաձայն դժոխքը անդունդ մըն է, ուր կը նետուին անարդար մեռելները:

Եբրայական դժոխքը ծանօթ է *գեհէն* անունով, ուր ամէն չարչարանքի կ'ենթարկուին մեղաւորները:

Իսլամական դժոխքը, որ կը կոչուի *էլ-Սաքար*, այն վայրն է, ուր մեղաւորները կը նետուին կրակի կամ սառի մէջ, եռացող ջուրի կամ կուպրի մէջ:

Տեսա՞ծ էք, պիտի հարցնէք, այդ դժոխքները, որոնց նկարագրութիւնը կ'ընեմ: Արուեստագէտները հազար ձեւերով ներկայացուցած են այդ դը-ժոխքները: Եւ երբ կ'երեւակայեմ միջնադարեան արուեստագէտներու ստեղծած դժոխանկարները, սարսուռ մը կը զգամ:

Ու վերադառնալով, այս անտանելի եւ դժոխային տաքերուն, զոհութիւն կուտամ դժոխոց Աստուածներուն, որ աւելի մեծ չարչարանքներէ փրկեր են զիս.

— Հապա եթէ հայկական դժոխքը նետէին զիս, Երեւանի դժբախտ գրողներուն հետ: Կ'ենթադրեմ որ ոչ մէկ դժոխք այնքան անհանդուրժելի է, որքան այն տանջարանը, ուր նետուեցան, վերջերս, Հայաստան կարմիր դրախտավայրէն արտաքսուած գրողները:

ԱՐԱՁ

10 առ հարիւր զեղչը պիտի ջնջուի՞

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ նախարարական խորհուրդը իր օգոստ. 20ի նիստին մէջ պիտի ջնջէ 10 առ հարիւր զեղչը զոր կատարած էր Լավալի կառավարութիւնը, բնակարաններու վարձքին վրայ, 1935 յուլիս 16ի հրամանագրով: Այդ պարագային, հին վարձքերը պիտի վերահաստատուին յառաջիկայ հոկտեմբերէն սկսեալ: Կառավարութիւնը պայման պիտի դնէ որ այս յաւելման փոխարէն տանտէրները նորոգութիւններ եւ բարեփոխումներ կատարեն, աշխատանք ճարելով գործազուրկներուն:

Փարիզեան շրջանի վարձակալներու դաշնակցութիւնը բողոքելով այս առաջադրութեան դէմ, ցոյց մը կը պատրաստէ յառաջիկայ հոկտեմբերի համար:

Պաղեստինի խնդիրը մինչեւ վերջ

Սիոնականներու համագումարին մէջ նոր հոսանք մը յառաջ եկած է,— հրէական ինքնավար պետութիւն մը հաստատել Պաղեստինի մէջ, կապուած՝ բրիտանական կայսրութեան հետ: Այս տեսակէտին կուսակիցները չեն ուզեր շատ բաց խօսիլ, նկատելով որ ճիշդ այս միջոցին Ազգաժողովին հոգատարութեանց յանձնախումբն ալ կը քննէ Պաղեստինի խնդիրը:

Ինչպէս գրած էինք, Իրաքի կառավարութիւնը բողոքած է Պաղեստինի բաժանման ծրագրին դէմ: Բողոքագիրը յիշելով Իրաքի կատարած հաշտարար դերը՝ Պաղեստինի խռովութեանց առթիւ, գիտել կուտայ թէ այդ երկրին բաժանումը այնպիսի անարդարութիւն մը պիտի կազմէ որուն հետեւանքները կարելի չէ նախատեսել: Բողոքագիրը կ'աւելցնէ թէ Իրաքի կառավարութիւնը լրացուցիչ ծանուցագիր մը պիտի ուղղէ Ազգերու Դաշնակցութեան, աւելի մանրամասն առաջարկներ ներկայացնելով:

*** Իտալիա ոչ միայն մասնաւոր ուշադրութեամբ կը հետեւի այս անցուդարձին, այլ եւ իր խօսքը պիտի ըսէ, իբրեւ անդամ Ազգաժողովին հոգատարութեանց յանձնախումբին: Բայց առ այժմ լռութիւն կը պահէ, չխանգարելու համար անգլեւիտալական մերձեցումը: Իրազեկներ կը կարծեն թէ Իտալիա պիտի չհակառակի Պաղեստինի բաժանման, եթէ Մեծն Բրիտանիա ճանչնայ Եթովպիոյ գրաւումը:*

*** Հալէպի մօտ Հրեաներ առմասկ գներ էին, համագումարին վիճարանութեանց մասնակցելու համար, բայց մէկ ժամ սպասելէ վերջ տեսան որ խորհրդակցութիւնները գաղտնի կը կատարուին: Արդարեւ, որոշուած էր այսուհետեւ դռնփակ կատարել վերջին քանի մը օրերու նիստերը, նկատի առնելով կացութեան փափկութիւնը:*

Կացութիւնը Սուրիոյ մէջ

Տէր Զօրէն հասած վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ կացութիւնը զգալապէս բարեփոխուած է վերին Ճէզիրէի մէջ, ուր վերջերս խռովութիւններ ծագած էին: Քննիչ յանձնախումբը Հասիչէի մէջ գործերը վերջացնելով, անցած է Տէր Զօր, անհրաժեշտ քննութիւնները կատարելու համար: Արդէն իսկ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Նման դեպքերում ես ընտրում եմ ուրիշ ճանապարհ, որ ոչ միայն ինձ չի նվաստացնում, այլև ինձ ավելի է բարձրացնում իմ աչքում։ Ես ուղղակի հրաժարվում եմ ներկայանալ դատարանի նիստին, որովհետև գիտեմ, որ դատարանը ինձ դատապարտելու է։ Ես ուղղակի ասում եմ դատավորին, որ ես չեմ ճանաչում նրա իրավասությունը, և ինձ համար ամեն բան վերջացած է։ Ես ոչ մի բողոք չունեմ ներկայացնելու, ոչ մի խնդրանք չունեմ անելու։ Ես ինձ համար ամեն բան վերջացրել եմ։ Ես ինձ համար ամեն բան ասել եմ։ Ես ինձ համար ամեն բան արել եմ։ Ես ինձ համար ամեն բան ավարտել եմ։ Ես ինձ համար ամեն բան վերջացրել եմ։ Ես ինձ համար ամեն բան ասել եմ։ Ես ինձ համար ամեն բան արել եմ։ Ես ինձ համար ամեն բան ավարտել եմ։

Ես չեմ կարող ասել, թե ինչպես կվերաբերվեն ինձ իմ ընկերները, երբ իմանան, որ ես հրաժարվել եմ ներկայանալ դատարանի նիստին։ Ես չեմ կարող ասել, թե ինչպես կվերաբերվեն ինձ իմ ընկերները, երբ իմանան, որ ես հրաժարվել եմ ներկայանալ դատարանի նիստին։ Ես չեմ կարող ասել, թե ինչպես կվերաբերվեն ինձ իմ ընկերները, երբ իմանան, որ ես հրաժարվել եմ ներկայանալ դատարանի նիստին

ՅՈՒՐԻՔ ՕՐՈՒԿԱՆ

(ՎԵՊ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԵՋ)

«««« o »»»»

Լեռնցի իսկական հյուրասիրությունը ոչ միայն ներառում էր հարուստ ու առատ սեղան, այլև՝ ուշադրություն, հոգատարություն, ազնիվ ու անկեղծ վերաբերմունք հյուրի նկատմամբ։ Ինչպես ասում են՝ հյուրը Աստծո բերածն է, ուստի նրան պետք է ընդունել ամենայն սրտաբացությամբ, ամենայն հոգատարությամբ։ Հյուրը պետք է զգա, որ ինքն իր տանն է, ուստի տանտերը ոչ միայն չպետք է ձանձրացնի նրան, այլև՝ ամեն կերպ պետք է ջանա հյուրի ուրախությունը լրացնել։ Հյուրը պետք է զգա, որ ինքն իր տանն է, ուստի տանտերը ոչ միայն չպետք է ձանձրացնի նրան, այլև՝ ամեն կերպ պետք է ջանա հյուրի ուրախությունը լրացնել։

Ահա թե ինչու լեռնցին հյուրի հետ ոչ մի գործ չունի։ Հյուրը նրա համար սուրբ է, ինչպես սուրբ է նրա համար իր տունը։ Հյուրի հետ գործ ունենալ՝ նշանակում է նրան անհանգստացնել, իսկ դա անթույլատրելի է։ Հյուրի հետ գործ ունենալ՝ նշանակում է նրան անհանգստացնել, իսկ դա անթույլատրելի է։

Ահա թե ինչու լեռնցին հյուրի հետ

ծրագրուած են կարգ մը վարչական բարենորոգումներ, անդորրութիւնը վերահաստատելու և արդար վարչութիւն մը հաստատելու համար։ Ֆրանսացի մը նոր վարչութեան աշխատանքը պիտի դիւրացնէ իբրեւ խորհրդական։

* Օգոստոս 6ին լրացաւ ձեչվէլ Տրիւզի կառավարիչին պաշտօնավարու – թեան չորրանը։ Մեծամասնութեան պետը, Համան էլ Ալթրաշ, Դամասկոս գնաց, նոր կառավարիչին ընտրութեան համար։ Կը վախցուի որ ծանր դէպքեր պատահին, եթէ Սուրիոյ կառավարութիւնը զոհացում չտայ Տիւրզիներ – րու պահանջներուն։ Էմիր Ալթրաշ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ այս առ – թիւ.

– «Ես եկայ կառավարութենէն պահանջելու որ յարգէ իր յանձնառու – թիւնները։ Ան ինծի զոհացուցիչ պատասխան մը խոստացաւ օգոստ. 6ին։ Ան – կարելի է ըսել թէ ինչ պիտի պատահի, եթէ կառավարութիւնը չկատարէ իր խոստումները։ Այն ատեն պիտի կրնանք ապացուցանել թէ սիւրզի արիւնը պատրաստ է նորէն հոսելու, որպէսզի կատարուին մեր պահանջները»։

Թէ՛ կը կռուին, թէ՛ կը բանակցին

Վերջին լուրերու համաձայն, կռիւները չարունակելով հանդերձ, ձափոն անուղղակի բանակցութիւններ ալ կը կատարէ, իր համքը պարտադրելու համար Չիւստանի։

Ճափոնցիները իրենց կորուստները կը հաշուեն 364 մեռեալ եւ 869 վիրաւոր։ Միայն մէկ վայրի մէջ 2500 Չինացիներու դիակները գտնուած են։ Ճափոն մինչեւ հիմա 517 միլիոն ենէն ծախսած է զինուորական գործողու – թեանց համար։

Թիէնցինի սպիտակ ռուսերը քաղաքապահ դունդ մը կազմած են նախ – կին ռուսական թաղամասին մէջ, ճափոնի արտօնութեամբ։ Խորհրդային հիւպատոսարանը փակուած է եւ պաշտօնեաները բրիտանական թաղամասին մէջ կը բնակին։

** Չինական կառավարութիւնը 20 միլիոն ոսկիի փոխառութիւն մը կնքեց Լոնտոնի հրապարակին վրայ։

»»»» • ««««

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՖԻԱՅԻ մէջ ձերբակալուեցաւ նախկին նախարար կիչէվ, հողագոր – ծական կուսակցութեան նախագահը, երբ վար կ'իջնէր Պելկրատի կառավոմ – բէն։ Մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր կայարանը, դիմաւորելու համար, բայց ոստիկանութիւնը ցրուեց։ Կիչէվ քանի մը ժամ վերջը ազատ արձակ – ուեցաւ, բայց անմիջապէս փոխադրուեցաւ հեռաւոր գիւղ մը, Թրքական սահ – մանադլուխին վրայ, հսկողութեան տակ։ Պատճառը այն է որ Պ. Կիչէվ ար – տասահմանգնդուած ատեն կը քննադատէր ներկայդահլիճը լսելով թէ զաղա – կը հերքէ այս մեղադրանքը։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ վրայ գործողութիւնները կը չարունակուին դան – դաղօրէն։ Ապստամբները դեռ չեն կրցած վճռական յաղթանակ մը չահիլ Մատրիտի չուրջը, թէեւ իրենց դէկոյցները լաւատեսութիւն կը յայտնեն։

** վերջերս Մատրիտի մէջ գաւուելով մահուան դատապարտուեցան եր – կու Ֆրանսացիներ, որոնց համար կ'ըսէին թէ յանձն առած են միքրոպային ներարկումի ենթարկուիլ, զօր. Ֆրանքոյի բանակը վարակելու եւ ոչնչացնելու համար ... Թերթերը զարմանագան պատմութիւններ հրատարակեցին այս առթիւ։ Ֆրանսացիներէն մէկուն հայրը, հանգստեա կոչուած սպայ մը, գաս բացաւ, իր տղուն պատիւը պաշտպանելու համար։*

ԱՄԱՌՐ ուշ մնաց այս տարի եւ չատեր կը զանգատէին օդին զովութենէն, բայց երկու օրէ ի վեր տաքը անտանելի դարձած է արդէն։ Ջերմաչափը 30 կը ցուցնէր առջի օր, Փարիզի մէջ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ մէջ տարօրինակ միջադէպ մը պատա – հեցաւ առջի օր։ Մակարանի եւ սեզանաւորական հաստատութենից սկսնիքա – յէն 250 հոգի պաշտօնատուն երթալով, բոլոր գտան իրենց բա – րական վճիռի մը դէմ։ Կ'ատարկէին թէ իրենց յանելուն եղած է միայն 3-5 առ հարիւր, մինչ ապրուստը սղած է 30 առ հարիւր։ Նախարարը մերժեց ունկնդրութեան ընդունիլ։ Աւոր վրայ պաշտօնեաները նստան եւ սկսան կնդրութեան ընդունիլ։ Ասոր վրայ պաշտօնեաները նստան եւ սկսան իրենց սանձուիչները ուտել։ Ոստիկաններ կանչուեցան, բայց չուզեցին մի – ջամտել։ Ի վերջոյ կարելի եղաւ համոզել եւ ճամբել, ժամադրութիւն տանա – լով նախարարէն։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Գ. ԳԱԼՈՒՍՏ ԳԱԼՈՍԵԱՆ կը ծա – նուցանէ իր բարեկամներուն, որ իր սիրելի եւ անմոռանալի կնոջ մահ – ուան երկրորդ տարեդիցին առթիւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի վաղը, կիրակի առաւօտ 9ին (Մար – սէյլ) Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղե – ցիին մէջ, իսկ ժամը 4ին գերեզմա – նատունը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մարսէյլի Ուրֆայի Հայրենակց. Միութիւնը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Տիկին Քիպրիթճեանին, Տէր Եղիշէ քահանային, Սէն-Լուի Պատանեկան Միութեան, Կ. Խալֆ սանուհիներուն, Պ Կարապետ Թիւ – թէլեանի, Պուլվար Օտտոյի Ագամ. եան թատերախումբին եւ ամէն ա – նոնց, որոնք իրենց մասնակցութիւ – նը բերած էին Միութեանս գաշտա. հանդէսին։

ԿԱՐԵՒՈՐ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԱՍԻՈՅ եւ Շրջանի Հայրենակ. Միութիւնը վաչչութիւ. նը իր գիտութիւն կ'անրադրէ թէ, իր հրապարակ հա – նած թմպոլայի տոմսերուն վճա – կահանութիւնը տեղի կ'ունենայ 12 Սեպտեմբերին, Մօտօնի անտառին մէջ կազմակերպուած գաշտահան – դէսին։ վարչութիւն

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Le Gérant : H. STEPHAN

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Տիկին Ոսկի Գըճրեան, ծնեալ Պահարեան, կը փնտռէ իր եղբայր – ները, Մինասպեկ Գէորգ և Կարապետ Պահարեան, որոնք 1920-1922ին կը գտնուէին Պոլսոյ Ազգային վարժա – րաններուն Քէմալական շարժման ժա. մանակ Ամերիկացիներու միջոցա. փոխադրուած են Գավալայի (Ցու – նաստան) շրջանները, եւ անկէ իվեր իրենց հետքը կորսուած է։

Ճշդրիտ լուր տուողին մէկ տար – ուան Ցառաջ» նուէր պիտի տրուի։ Գրել իրենց քրոջ՝ Voskie Kidjir. ian, née Baharian. 56 rue de Bas Meudon. Issy les-Mouli. neaux. France (Seine).

Կը խնդրուի յունահայ Թերթե րէն արտատպել։

— Իսքէնտէր Քայիշեան Ազգերայ – ցի (Գո իա). որ մինչեւ վեց ամիս առաջ Լիոնի մէջ կը բնակէր եւ տե. տեւեալ հասցէն ունէր.— 65 rue Nior։

Կը խնդրուի իր հասցէն գիտ – ցողներէն տեղեկութիւն տալ Դա. նիէլ Մադճեանին, German Colony։ 20. Jaffa — Palestine։ Կամ «Ցառաջ»ի Վաչչութեան։

ՅՈՒՇԱՏԵՏ

Կ. Խաչի փարիզի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը Շաբաթ օր, 7 Օգոս – տոս ժամը 5ին, բարեգործա – կանի ցան մէջ 8 Rue Bossuet։

ՃՐԱՆՍԱԿԱՆ Բանակի Նախկին Հայ կամաւորներու Միութեան Վահ – նի եւ շրջանի Մասնաճիւղի ընդհա – նուր անդամական ժողովը կիրակի, 8 Օգոստոս, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Ռիւ սը Նեւառ, Պ. Ռ. Փափազեանի սրճարանի ներքնասրահին մէջ։

Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Կը հրաւիրուին նաեւ մեր ոչ – անդամ ընկերները։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՈՒ-ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը այսօր, Շաբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին իր ակումբին մէջ։

ԱԼՖՈՐՎԻԼի «Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ» ենթակոմիտէի ժողովը, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Ակումբին մէջ։

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑի «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր «Վռամեան», «Մուրատ», «Մէջ» եւ «Արդուհեան» խումբերու ընկերները այսօր, Շաբաթ, երեկոյեան ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ՝ 2, Ռիւ տը լա Ցէֆեան։ ՕՐԱԿԱՐԳ՝ Երջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն։

Գաւառ

ՎՈՒԼՎԱՒ ՕՍՏՈՒԻ «Վռամեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 8 Օգոստ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, ծանօթ վայրը։ կարեւոր օրակարգ։ Ներ – կայանալ անգամաւետրով։

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բո – լոր ընկերները այսօր, Շաբաթ. երեկոյեան ժամը 8.30ին «Զարդարեան» գրադարանը, 181 Cours Lafayette։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ժողովը պիտի չարունակուի կիրակի, 8 Օգոստոս առտուան ժամը 8ին, իսկ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, նոյն հասցէին։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Իշխան» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այ – սօր, Շաբաթ, երեկոյեան ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։

ՄԱՐՍԷՅԻ «Ռոստով» ենթակոմիտէի եւ «Քրիսաւհոր» խումբի ընդհ. ժողովը 9 Օգոստոս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5, րիւ տը լ'Էքլիքս։ կարեւոր օրակարգ։

Ուիսթարեանութիւն Անդրանիկի դամբարանին

Նախաձեռնութեամբ Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան
Յառաջիկայ ՕԳՈՍՏՈՍ 29ի կիրակին
Մասնրամասնութիւնները յառաջիկային

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԽՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

8 Օգոստոս, կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն Մէօտոնի ան – տառը, պադ աղբիւրին մօտ (Tapis Vert)։

Նուագ, պար, երգ, արտասանութիւն եւլն.։
Թօմպոլա, պիւֆէ մատչելի գիներով

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Շոգեկառք առնել Էնվալիտին, իջնել վ.ալ Ֆէօռի։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Իսի-Լէ-Մուլինոյի Հ. Յ. Դ. «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ կողմէ 29 ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ, կը բնդարուի Նկատի ունենալ այդ Թուականը։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ Դ. «ԱՆՏՕՓ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ ՀԱՅ ՀԵՐՈՄՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կիրակի, 8 Օգոստոս, առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, 25 Ռիւ տիւ Սոլօ, «ՊՕՆ ԱՒԷՕՑ»ի ծառախիտ պարտէզին աջ ազբիւրին քով։

Կը նախագահէ Ընկ. Ա. ՊՕՂԻԿԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. Մ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Ճոխ պիւֆէ, Ուտելիքները կարելի է բերել միասին։

ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ.— փլաս տիւ փէօփլէն առնել ֆանիւակառք, իջնել փլաս Պէլ վիւ, եւ ֆիւանդանոցի ետեւի ագտիկ դուռին առջեւէն 100 քայլ վեր ելլել եւ դառնալ աջ։ Անձրեւի պարագային մասնաւոր պատսպարան։

Քէվանչիսա Ռոստեանի եւ ուրախանդիսը

Տեղի կ'ունենայ այսօր, Շաբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին
ԺԱՆ ՏԱՐԲԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ

“ՎԷՄ„

Լոյս տեսաւ ՎԷՄի ԺԹ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.

ՎԱՀԱՆ ՄԻՆԱՒՈՐԵԱՆ՝ Աբհաւիրքի օրերը։ Ե. ԹԻՒՐՏԵԱՆ՝ Հայ եւ Արաբ հնագոյն յարաբերութիւնները։ ՏՈՒՔ. ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ Ցուշառատ – ըէս, Հայ — հայկական բանակցութիւնները։ ՀՄ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ՝ Դէպքերը Վասպուրականում, Մի քանի ճշդումներ։ Ս. ՎՐ.՝ Հայ եկեղեցու միասնա – կանութիւնը, Ընծայեցի, Անցեալք, Ատրպետ, Հայաստան Գէորգեան, Զ. Մաթիկեան, Կեանք եւ Մշակոյթ, Գրականութեան վիճակը Հայաստանում, Րաֆֆիի յոբելեանը, Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի հարիւրամեակը, Քաղաքային Թանգարան երեւանում, «Մարչան» օպերա։ Գիրք եւ մամուլ, Հրատարակութիւնների վիճակը Հայաստանում, Րաֆֆիի երկերը, Նուպար – եան մատենադարան, Գրախօսական, Մ. Օրմանեանվիլի՝ «Ս. Օրմոնիկիձէ», Ն. Բադալեան, Ն. Հանդոյց՝ «Մեր կանոնագիրը», Ս. Վ. յաւելուած, Վահ – րամ եպ. Մանկունի, «Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը»։

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ.— Ֆրանսա եւ Սու – րիա 60 ֆրանք, Ամերիկա, Բրիտանական կայսրութիւն, Եգիպտոս 4 տո – լար, Մնացեալ երկիրները 3 տոլար։

Կանխիկ վճարող նոր բաժանորդներու համար նախորդ տարիներու Թիւերը կէս գինով։ Դիմել՝

S. VRATZIAN, 13, Rue des Platanes, Cité Jardins de Plessis–Robinson (Seine)

Եւրոպայի Հայկական վաճառոյն գրատունը
ՀՐԱՆՑ - ՍԱՄՈՒԷԼ

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւլլն ամէն տեսակ պրքեր։
Արդիական կազմատուն։ Տպագրական գործեր։

Աշխարհի բոլոր կողմերէն ֆաստ ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով։

51, Rue Mr.le Prince, Paris(6), Chèque postal Paris 1278-35, Tél. Danton: 88-65

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծտար գրաւմներու փոփոխութիւն, ջէքեր կը տրուին ամէն երկրի ֆատար։ կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ։

ՀԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

Կը Լուսանկարենք անհատներու, հարսնեւականն, խմբականն, մա – նուկներու, ինքնութեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նո – րութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով, ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ։ Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտու. թեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով չանք չխնայէր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները։

Դիմել ՎՂՂԱՐՇԻՆ, **50, Bld. Longchamp, Marseille**

Tél.: National 13-16

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ «S. V. P.»

48, Rue St. Georges, Metro St. Georges

Հայկական, ռուսական եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ պատրաստուած վարպետ խոհարարի կողմէ, կովկասեան շաւլիկ եւ լիւլէ քեպապ եւ բնական օղի։

ՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

“ՇԻՐԱԿ„

Արեւելքի միակ իսկական օղին է ընդունակ։ Ընծրցելի։ Անխորտ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժա պատրաստուած գուտ չամիչի ֆիւթով։ Հայ աւանդական սեղանին զ

ԵԳԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD	**ORIENT LLOYD**
48 rue de la République	**7 rue Auber, Paris**
Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51	Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ։

Յուսակներ՝ ամէն տեղի ֆամար, Հայ ճամբորդներու ֆատար ապահովութեամբ։ Ընդհանուր գին։ Ընդհանուր ճամբորդութիւններ աշխարհի ամէն կողմը։

ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

ԾԱՆՈՒՑ Է զինուորագրութեան պատճառաւ սափրիչի խանութ (այրերու եւ կիներու) իր բոլոր կազմածներով։ Ապա գործ՝ բանուկ թաղամասի մէջ։ Նպաստաւոր պայմաններ։ Լաւագոյն տ գործի ժարդոց ֆամար։ Դիմել Maison Rougerie, 10 route de Choi Ivry, Seine. մէթրօ Porte de Choisy էն քանի մը վայրկեան ֆ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՌԱԶՄԻԿ *Թիւ 1*

ՏՋԵՐ ՄԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ
ՀԱՅ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՎԵՐՋԱԼՈՑՍԻՆ

(Հրատ. Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան, Փարիզ)

Մեր մօտիկ անցեալի զէնքերու պատմութիւնը։ Մօտ 300 էջ
Հաքուր Թուղթի վրայ, պատկերազարդ, գեղեցիկ հրատարակութիւն
Գինը՝ Ֆրանսա, Լիբանան, Սուրիա եւ Պալքաններ 10 Ֆր
Միւս երկիրներ 15 Ֆր
Դիմել՝ ՖՐԱՆՍԱ, R. Papazian 163 Avenue Jean Jaurès. Paris.
ՌՈՒՄԱՆԻԱ O. Sahaguian 29 Atelerilor, Constanza (Rouman
ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ «Մասիս» հրատարակչական B. P. 444, Sofia (Bulgari
ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ «Նոր Օր»ի խմբագրատուն 20 A. Rue Vouli. Athènes (Gre
ԻՐԱՔ Գ. Սիւրմէեան, New Street, Bagdad (Iraq)։
ՀԱՐԱՒ-ԱՄԵՐԻԿԱ «Արմենիա»յի հմբագրատուն, San Salvador 4
Buenos-Aires (Argentine)։

Գրատուն Շրանտ-Սամուել, 51, Rue Monsieur Le Prince. Pa
որուն կրնան դիմել բոլոր այն վայրերէն, որոնց առաւնի ֆասցէ տուած։

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71

Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ, մատանիներ եւլն.։ Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու։ Կը գնենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով։

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ կնուած ոսկեղէն ու գոհար – եղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը։

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն։

ՇԱՏԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ

Ձեռարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton ; 52 – 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՆԵՐՍԻՆ ՆԱՄԱԿԻ ՀԱՄԱՐ)
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Métro : TOLBIAC
ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 փրանք	70 փրանք	35 փր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 փրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 »	100 փրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 8 ՕԳՈՍՏՈՍ
DIMANCHE 8 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3493

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ...

»»»» o ««««

Տարիներէ ի վեր պատկերալից բացատրութիւն մը կը գործածուի մեր խմբագրատան մէջ, մտերմական սուլիսներու առթիւ.

— «Քոնսիէրժ»ին կատուն անգամ օդափոխութեան կ'երթայ, այս քաղաքին մէջ:

Արդարեւ, արձակուրդը աւանդութիւն մը դարձած է քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ: Մասնաւորապէս այս քաղաքին համար, անխուսափելի պահանջ մըն է այդ: Խժալուր աղմուկը, լարուած, հեւիհեւ կեանքը, ամենօրեայ եւ յարափոփոխ երթեւեկը ջիղ ու բկան կը մաշեցնեն, իսկ մեր շնչած օդն ալ աւելի շատ պէնզին, *մուր ու փոշի կը պարունակէ, քան թէ թթուածին:*

Տակաւին չենք յիշեր գործարաններու տաժանելի աշխատանքը, օդէ եւ լոյսէ զրկուած արհեստանոցներու եւ բնակարաններու փտտառողջ մթնոլորտը, պանդոկներու, սրճարաններու, զբօսարաններու խառնիճաղանճ եւ թանձրացեալ ապականութիւնը, առօրեայ յուզումներն ու ցնցումները, սպառիչ հրապոյրներն ու մոլութիւնները:

Ու հասարակ աշխարհի, բայց մասնաւորապէս այս երկրին մէջ, բնակչութեան կէսը չի գիտեր թէ միւս կէսը ինչպէս կամ ո՛ւր կ'ապրի: Մանաւանդ աշխատաւոր բազմութիւնները:

Հազարներ ու հազարներ մինչեւ այսօր ալ կրնան երգել, առանց չափազանցութեան.

Ա՜խ, մեր սիրտը լիքը դարդ, ցաւ,
Օր ու արեւ չտեսանք ...
Վա՜խ, մեր կեանքը սեւով անցաւ,
Աշխարհից բան չիմացանք ...

Ամէն երկրի մէջ ալ, կառավարութիւնները զանազան միջոցներ տնօրինած կամ ծրագրած են, բազմութեանց կեանքը տանելի դարձնելու համար:

Այս բարենորոգչական շարժումը աւելի ծաւալուն համաձայնք ստացած է վերջերս, գլխաւորապէս ներշնչուելով այս երկրի ժողովրդական ճակատի կառավարութեան օրինակէն:

Արդարեւ, 1936 յունիս 12էն ի վեր, երբ Լէօն Պլումի դահլիճը իրարու ետեւէ քուէարկել տուաւ ընկերային օրէնքները, շաբաթական աշխատանքը վերածելով 40 ժամուան եւ հաստատելով պարտաւորիչ եւ վճարովի արձակուրդ, շարժումը միջազգային մը դարձաւ, նաեւ, ուրիշ երկիրներու համար:

Անոնք որ արդէն ունէին այդ կարգի տնօրինութիւններ, աւելի կամ պակաս յարմարութիւններով, սկսան նոր դիւրութիւններ որոճալ: Իսկ ուրիշներու համար ներշնչման աղբիւր մը դարձաւ այս երկրին կենդանի օրինակը:

Այսպէս, Անգլիոյ մէջ արդէն բանաձեւ մը մշակած են, աւելի ընդարձակելու վճարեալ արձակուրդի դրութիւնը, որմէ պիտի օգտուին 12 միլիոն աշխատաւորներ, իսկ Մ. Նահանգներուն մէջ ծագեցան արինալի խռովութիւններ, որոնք չեն դադրած տակաւին, կամ կը վերսկսին քրոնիկ հիւանդութեան մը պէս:

Այս տարի յունիս 22ին, Աշխատանքի միջազգային համագումարին մէջ (Ժընեւ), երկար քննութեան ենթարկուելով շաբաթական 40 ժամը ընդհանրացնելու խնդիրը, 41ի դէմ 88 ձայնով ընդունուեցաւ 40 ժամը՝ հիւսուածեղէնի ճարտարարդրութեան համար:

Մեխիքոյի ժողովին մէջ, պատանի աշխատաւորներու բանուորութեան տարիքը 14էն բարձրացուցին 15ի:

Այս առթիւ կարդացուած տեղեկագրին համաձայն, վճարովի արձակուրդէն աւելի կամ պակաս կ'օգտուին, բացի Ֆրանսայէն, ուրիշ 21 երկիրներ, իսկ 16 երկիրներ ալ՝ որոշ ճիւղերու համար:

Այսպէս կամ այնպէս, ճամբան բացուած է արդէն, եւ ամէնէն յետադիմական կառավարութիւնն ալ դժուար թէ կարենայ դիմադրել հոսանքին: Ընդհակառակն, ժողովրդավար երկիրներու օրինակը պիտի ալեկոծէ ուշ մնացողները:

×

Առաջին օրէն իսկ, այս երկրին մէջ հաստատուած բարենորոգումէն օգտուեցան, նաեւ, հայ աշխատաւորները: Մանաւանդ այս տարի:

Բայց, «օգտուիլ»ը տժգոյն բացատրութիւն մըն է:

Այո, օգտուեցան, իրաւունք ստանալով 15 օր չաշխատելու եւ օդափոխութեան երթալու, առանց կորսնցնելու իրենց աշխատանքին գինը:

Արդ, ի՞նչպէս օգտուեցան: Ուրիշ խօսքով, ուղեցի՞ն մարդավարի արժեցնել արձակուրդը:

Ահա խնդիր մը որ բաւական ատենէ ի վեր կը զբաղեցնէ մեր միտքը: Մանաւանդ հիմա, երբ շաբաթական արձակուրդն ալ վերածուած է երկու օրուան,— շաբաթ եւ կիրակի, կամ կիրակի եւ երկուշաբթի:

Իբրեւ ընդհանուր երեւոյթ, աշխատանքի որ եւ է դադար մեր բազմութիւնները կը մղէ կա՛մ տունը նստելու, եւ կամ օրը իրիկուն ընելու սրճարանի մը անկիւնը:

Առաջ, երբ վճարովի արձակուրդ չկար եւ աշխատաւորները միայն կիրակի մը եւ տօնական օրերը ունէին, այնքան ալ դիւրին չէր որոշ ծրագիր մշակել:

Իսկ հիմա՞, երբ յայտնի են շաբաթական դադարի օրերը, ինչպէս եւ արձակուրդի եղանակն ու տեւողութիւնը, իբրեւ պետական օրէնք: Երբ արձակուրդի եւ զբօսանքներու նախարարութիւն մըն ալ հաստատուած է, եւ տրամադրելի են բազմազան դիւրութիւններ՝ ամէնէն անմատչելի համարուած վայրերու համար:

Դեռ կը խօսինք այս կէտերու մասին: Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵԴՐ. ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԱԽԱԳԱՀՆ ԱԼ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ

»»»» o ««««

Անվերջ ձերբակալութիւն եւ գնդակահարութիւն ամբողջ Խորհրդային Միութեան մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն օգոստ 6 թուականով (Ռատիօ) — *Փիթիկոսկի զինուորական ատեանը (Հիւսիսային Ռուսաստան) մահուան դատապարտեց 18 հոգի որոնք յանցաւոր ճանչցուած են, կառախումբերը գիծէն դուրս հանելու գործողութիւններ կազմակերպած ըլլալով: Տասնըութ դատապարտեալները գնդակահարուեցան մահավճիռէն քանի մը ժամ վերջը:*

ՄԻՒՍ ԿՈՂՄԷ ԿԸ ԾԱՆՈՒՑՈՒԻ ԹԷ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ ԵՂԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐ. ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ:

ԽՄԲ.— Այս հեռագիրը կը թարգմանենք ընկերվարական պաշտօնաթերթէն՝ «Փօփիւլէռ»: Նոյն լուրը ուրիշ թերթերու մէջ ալ հրատարակուած է այսպէս.— Ուկրայնայի, սպիտակ Ռուսաստանի, Ուզպէկիստանի եւ Տաճկաստանի հանրապետութեանց նախագահներէն վերջը, *բանտարկուած* է նաեւ Հայաստանի հանրապետութեան նախագահը: Մանրամասնութիւններ կը պակսին Հայաստանի հանրապետութեան նախագահին նախատգրի եւ իր յանցապարտութեան պատճառներու մասին:

Ինչպէս յայտնի է, խորհրդային կարգուսարքին մէջ հանրապետութեան նախագահներ չկան, այլ նախագահներ՝ ժողովրդական գործավարներու խորհուրդին (վարչապետ), կամ Կեդր. Գործադիր Կոմիտէի (Խորհրդարան), եւ կամ ընդհ. քարտուղարներ՝ Կեդր. Կոմիտէի, որ բուն վարիչն է երկրին: Այնպէս որ, եթէ ամբաստանեալը Կեդր. Գործադիր Կոմիտէին նախագահն է, պիտի ըլլայ ՀԱՆԷՍՕՂԼԵԱՆ, եթէ վարչապետն է՝ ԳՈՒԼՈՅԵԱՆ, իսկ եթէ Կեդր. Կոմիտէի քարտուղարն է՝ ԱՄԱՏՈՒՆԻ:

Ամէն պարագայի մէջ, այս չարաշուք լուրն ալ կ'ապացուցանէ թէ «մաքրագործումները» ոչ միայն չեն մեղմացած, այլ եւ աւելի անողոք եւ ծաւալուն հանգամանք առած են մեր հայրենիքին մէջ ալ:

Ահաւասիկ այլապէս վրդովիչ տեղեկութիւններ, համաձայն վերջին հեռագիրներու.—

Պաշտօնանկ եղած է բժշկական համալսարանի դասախօսներէն Տոքթ. Պլեաննեւ, որ բանտարկուած է ոճրարարման յանցանքով: Բանտարկուած է նաեւ գրագէտ Շուխով, «ծեծած ըլլալով իր կինը»:

*** Երէկ հաղորդած էինք Տաճկաստանի վարչապետ Շոթոմորի, Կեդր. Գործադիր Կոմիտէի քարտուղար Իմամովի, փոխ – վարչապետ Կակտինի, Երկր. Միութեան քարտուղար Գերասիմովի, դատական գործավար Շիրինովի ձերբակալութիւնը: Նոր հեռագիրներու համաձայն, հոկայական միթինկներ գումարուած են Տաճկաստանի խորհրդային հանրապետութեան մէջ, մահապատիժ պահանջելով ամբաստանեալներուն դէմ: Բոլորն ալ վտարուած են կուսակցութենէն, իբրեւ ժողովրդի թշնամիներ: Այս առթիւ քուէարկուած բանաձեւերուն մէջ ամբաստանեալները կը ներկայացուին «իբրեւ վայրենաբարոյ հրոսախումբ մը գերմանեւճափոնական Փաշականութեան գործակալներու, որոնք կը փորձէին խմբին եւ անոր աւատական - դրամատիրական գործակիցներուն իշխանութեան տակ ձգել Տաճկաստանը»:*

Տաճկաստանի «Կոմունիստ» լրագիրը, որ լոյս կը տեսնէ Սթալինապատի մէջ, բազմաթիւ նամակներ կը հրատարակէ, ուղղուած՝ Սթալինի եւ Եէժովի (Նախագահ Չեկայի): Նամակագիրները իրենց հաւատարմութիւնը յայտնելով, կը թելադրեն կրկնապատկել արթնութիւնը՝ ժողովուրդի թշնամիներուն դէմ:

*** Օրժոնիկիձէի մէջ (Նախկին Հիւս. Կովկաս) զինուորական ատեանը մահուան դատապարտեց վեց հոգի՝ Մայեւսքի, Բրաուդ, Լիփին, Մալիսեւ եւ Բուրշթէյն, որոնք ամբաստանուած էին թէ կառախումբի արկածներ սարքած եւ լրտեսութիւն կատարած են: Վճիռը անմիջապէս գործադրուեցաւ:*

Անգլիոյ եւ Իտալիոյ մերձեցումը

Իտալական կառավարութիւնը արտօնեց անգլիական թերթերու մուտքը, որ արգիլուած էր անցեալ մարտէն ի վեր: Կը նշանակէ թէ ամէն բան նկատի առնուած է, երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները բարւոքելու համար:

Այս տնօրինութեան հետ միաժամանակ, իտալական մամուլը դադրեցուց իր յարձակումները Ֆրանսայի դէմ: Իրազեկներ կը կարծեն թէ Իտալիա միշտ համախորհուրդ՝ Անգլիոյ հետ, կ'ուզէ դիւրացնել արեւմտեան պետութեանց հաշտութիւնը, նոր Լոքառնօ մը կնքելու համար:

Հիմա որ հոգեբանական մերձեցումը իրականացած է, բանակցութիւնները պիտի շարունակուին Լոնտոնի եւ Հռոմի դեսպաններուն միջեւ, գործնական եզր մը յանգելու համար: Հաւանական է որ աւելի վերջը փոխադարձաբար այցելութիւններ կատարեն երկու երկիրներուն արտաքին նախարարները: Մինչ այս մինչ այն, երկու երկիրներուն մասնագէտ խորհրդականները պիտի ուսումնասիրեն առկախ հարցերը, ճամբան հարթելու համար մինչեւ աշուն: Մինչեւ այն ատեն Ա. Դ. Խորհուրդը գումարուած պիտի ըլլայ: Իրազեկներու կարծիքով, այս ժողովին մէջ պիտի ճանչցուի Եթովպիոյ պատուիրակութիւնը, ինչ որ պիտի դիւրացնէ այդ երկրին գրաւման ճանաչումը Անգլիոյ կողմէ:

Կ'ըսուի թէ Լոնտոնի իտալական դեսպանը հաւանութիւն ստացած է որ բանակցութիւնները սկսին սեպտեմբերին, եւ Հռոմի մէջ:

Չեզոքութեան Յանձնախումբը նորէն շլացուած

Ուրբաթ օր ժողով գումարեց Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը, եւ նորէն անելի մը մատնուեցաւ: Քիչ մնաց որ խորտակուէր, բայց նախագահը այս չարիքը խափանելու համար յետաձգեց նիստերը, առանց պայմանաժամ նշանակելու:

Ժողովը հազիւ բացուած, խորհրդային պատուիրակը յայտարարեց թէ իր երկիրը չի կրնար պատերազմիկի իրաւունք տալ զօր. Ֆրանքոյի, եթէ եւ չկանչուին օտար կամաւորները: Ասոր վրայ գերմանական ներկայացուցիչը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ

»»»» o ««««

Վերջին մէկ տարուան ընթացքին, երկրին տնտեսական վիճակը եւ ընկերային օրէնքները ծանրապէս ազդեցին, նաեւ, «Յառաջ»ի հրատարակութեան ծախքերուն վրայ.

1. Թուղթը, որ կ'արժէր 150 փրանք (100 քիլօն), այժմ բարձրացած է 215ի, եւ մօտերս նորէն պիտի աղէ 8 – 10 առ հարիւր համեմատութեամբ, ինչպէս կը հաղորդէ սէնտիքան: Օրական տարբերութիւն՝ 55 փրանք:

2. Բացի ընկերային ապահովագրութեան բաժինէն, վարչութիւնը անցեալ տարիէն ի վեր կը վճարէ նոր տուրք մը՝ իբրեւ ընտանեկան նպաստ: Գումար՝ մօտ 2500 փրանք (տարեկան):

3. Վճարովի արձակուրդները (15 օր) կը պարտադրեն կրկնապատիկ վճարում, քանի որ հարկադրուած ենք աշխատաւորները օդափոխութեան ղրկել եւ փոխարէն ուրիշներ վարձել, նոյն պայմաններով:

4. Մեծապէս աւելցան թղթատարական ծախքերը:

Յուլիս 12էն առաջ, մէկ թերթի թղթատարական ծախքն էր 1 սանթիմ Փարիզի եւ շրջանին համար, 2 սանթիմ՝ գաւառի եւ գաղթավայրերու համար:

ԱՅԺՄ ԱՌԱՋԻՆԸ ԵՂԱԾ Է 3, *ԵՐԿՐՈՐԴԸ*՝ 6 *ՍԱՆԹԻՄ*:

Արտասահմանի թղթատարական սակն էր օգոստ. 1էն առաջ (մէկ թերթ), — 15 սանթիմ՝ այն երկիրներուն համար որ զեղչեալ սակ ունին. 30 սանթիմ՝ միւսները:

ԱՅԺՄ ԱՌԱՋԻՆԸ ԲԱՐՁՐԱՑԱԾ Է 25ի, երկրորդը՝ 35ի:

Տակաւին չենք հաշուեր օրավարձի, երթեւեկի, նամակի եւն. նոր ծախքերը, որոնք բացատրութեան չեն կարօտիր:

Այս բոլորը մեզ կը պարտադրեն յաւելուածական ծախք մը, որ կ'անցնի օրական ՀԱՐԻՒՐ ՖՐԱՆՔԸ:

Ի՞նչ ունինք իբրեւ բացառիկ եկամուտ, դիմանալու համար այս յարանուն ծախքերուն:

ՈՉԻՆՉ ԵՒ ՈՉԻՆՉ, բացի աշխատակիցներու եւ աշխատաւորներու համբերատար եւ յարատեւ ճիգէն, թերթին սպառման ՅԱՒԵԼՈՒՄԷՆ, որ զգալի դարձած է վերջերս, եւ ծանուցումներէ, որոնք մեծ գումար մը չեն կազմեր, մանաւանդ այս եղանակին:

Տեղական թերթերը, որոնք հարիւր հազարներով կը սպառին եւ ունին միլիոնաւոր եկամուտ՝ յայտնի թէ ցաղտնի աղբիւրներէ, երկու անգամ գին փոխեցին, 25 սանթիմի վերածելով 30ի, յետոյ 40ի: (Ռուսական օրաթերթը 50էն բարձրացաւ 70 սանթիմի): Եւ դեռ բաւական չեն սեպեր, պատրաստուելով նոր յաւելումներու: Բազմաթիւ թերթեր դադրեցան: Ուրիշներ կրճատեցին ծաւալը, հետեւաբար եւ աշխատակիցներու եւ աշխատաւորներու թիւը: Եւ ամէն օր դիմումներ կը տեղան վարչապետութեան, պարզելով կացութեան ծանրութիւնը:

ԱՅՍ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ ԿԸ ՀԱՐԿԱԴՐԵՆ ՄԵԶ, ԻԲՐԵՒ ԱՌԺԱՄԵԱՅ ՄԻՋՈՑ, ԹԵԹԵՒ ՅԱՒԵԼՈՒՄ ՄԸ ԿԱՏԱՐԵԼ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ, ՊԱՐԶԱՊԷՍ ՆՈՒԱԶԵՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԵՐ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ՎՆԱՍԸ:

ԻՐԱԿԱՆԻՆ ՄԷՋ ԱՒԵԼԻ ԲԱՆ ՄԸ ՉԷ ՈՐ ՊԻՏԻ ԳԱՆՁԵՆՔ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԷՆ, ԱՅԼ ՄԻԱՅՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՍԱԿԻՆ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ:

Ուրեմն, յառաջիկայ երեքշաբթի, ՕԳՈՍՏՈՍ 10էն ՍԿՍԵԱԼ, «Յառաջ»ի նոր բաժնեգինն է.—

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ,— տարեկան 150 փրանք, վեցամսեայ 75, եռամսեայ 40:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ,— տարեկան 265, վեցամսեայ 140:

ՄԻՒՍ ԲՈԼՈՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐԸ — Տարեկան 215, վեցամսեայ 110 փրանք:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՅՍ ԱԼ ՄԵՐ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

—o—

Անցորդ մը կը գրէ Լոնտոնէն. —

«Պուքրէշի առաջնորդը, Յուսիկ արք. Զոհրապեան Լոնտոն եկաւ յուլիս 24ին: Ինչո՞ւ. ահաւասիկ.— Քէնթրպըրիի արքեպիսկոպոսը հրաւէր ղրկեր է բոլոր եկեղեցիներու որպէսզի մէկ մէկ պատուիրակ ղրկեն «խաղաղասիրական, ժողովի մը որ տեղի պիտի ունենայ օգոստոսին, Էտինպուրկի մէջ: Եւ մեր կաթողիկոսը ներկայացուցիչ նշանակեր է Յուսիկ արք., Եբրուսաղէմէն ուրիշ արքեպիսկ. մը եւ Իննէեան եպիսկ.ը, բացի Լոնտոնի Մերուժան քահանայէն որ արդէն ուղղակի հրաւէր ստացած է: Ուրեմն չորս հոգի: Ի՛նչ թեթեւամտութիւն եւ ի՛նչ ծախս: Յուսիկ արք.ի գրպանը տասնոց չկայ, դուռնէ դուռ դրամ պիտի հաւաքեն, որ պանդոկին վարձքը վճարեն: Խնամակալութիւնը երեսը նայած չունի:

Այս տեսակ թեթեւամտութիւն մըն ալ ըրին ձորն թագաւորին մահուան առթիւ, երբ ցաւակցական հեռագիր ղրկուեցաւ, Ա. քահանայէն, Բ. Իննէեան եպիսկ.էն, Գ. կաթողիկոսէն, Դ. Մարսիլիոյ առաջնորդէն եւ Հ. Հ. պատուիրակութեան Լոնտոնի ներկայացուցիչէն: Միայն այս վերջինն էր որ պաշտօնապէս պատասխան (գրաւոր ոչ թէ տպուած) առացաւ: Իսկ բարեգաղրութեան (ու նաեւ յուղարկաւորութեան) ներկայ էին թէ քահանան եւ թէ Իննէեան եպիսկ.ը, առանց իրարմէ լուր ունենալու:

Քանի որ առիթը եկաւ, ըսեմ թէ կաթող. նուիրակ Գարեգին արք. 200 ոսկիի նստաւ Լոնտոնի վրայ: 100 ոսկի Արքարեան կտակէն առաւ եւ 100 ոսկի ալ ծախս եղաւ (60 պանդոկ, 40 ալ ժամուց):

×

Պատկերը լրացնելու համար, ըսեմ որ Ռումանիոյ առաջնորդը Պուքրէշի մէջ ալ հանգամանքութիւն մը սարքել տուած էր, որպէսզի կարենայ ճամբայ ելլել դէպի Անգլիա:

Այսպէ՛ս է մեր պատմութիւնը: Անյեղլի եւ անսրբագրելի:

Տասներից տարիէ ի վեր տուն-տեղ ենք եղած Եւրոպայի մէջ, բայց արդեօք տասներից տարեւ փոխուե՞ցա՞ւ մեր բարքերու եւ սովորութեանց մատեանին մէջ, ուր իրար խառնուած են ոսկին, արծաթը, պղինձը եւ կապարը:

Տարիներով, նոյն իսկ հայկական դատի ամէնէն եղերական պահերուն, մեր քրիստոնէական անցեալը ցուցադրեցինք, կաթողիկոսներ ու պատրիարքներ պտտցուցինք Եւրոպայի պողոտաներուն վրայ:

Չէր բաւեր մէկ տէրտէրը, երեք եպիսկոպոս մէկ անգամէն նամբայ կը հանէինք էտիմպուրկ, մասնակցելու համար կրօնական ժողովի մը, որ աւելի մեծ ազգերու համար անգամ կը համարուի պերճանք:

Ցուցահանդէս մըն ալ այս, — իսկ եւ իսկ հայկական: Պարզապէս ապացուցանելու համար թէ՝ «մենք ալ կանք», իբրեւ խորհրդանշան ունենալով փիլոնն ու վեղարը, եւ իբրեւ ճարտարարուեստ՝ քրիստոնէական եկեղեցին ...

ՎԱՀԷ

ՆՈՐ ԽՍՀՄ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՏՋԻՆ

»»» • «««

Ինչպես հայտնի է, ԽՍՀՄ Գերագույն Սովետի նախագահության հրամանագրով Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում ստեղծվել է Կարելո-Ֆինական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետությունը, որը միացվել է ԽՍՀՄ-ին որպես միութենական հանրապետություն։

Նոր հանրապետության մեջ են մտնում Կարելիայի Ինքնավար Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքը, Լենինգրադի մարզի Սորտավալայի, Կիրովսկի, Լոդեյնոյեի, Պրիոզերսկի, Սուոյարվիի, Սվիրի, Տիխվինի, Ուստ-Լիգայի, Ֆեդորովսկի, Ֆինլանդական, Ցագալի, Չուդովոյի շրջանները, Մուրմանսկի մարզի Կանդալակշայի, Կեմի, Լովոզերոյի, Պեչենգայի, Պոլյարնի, Տերիբերկայի, Ուրագուբայի շրջանները, Արխանգելսկի մարզի Օնեգայի շրջանը, Վոլոգդայի մարզի Վոլոգդայի, Կադնիկովի, Կիրիլովի, Նիկոլսկի, Սոկոլի, Տոտեմայի, Ուստ-Կուբինսկի, Ֆերապոնտովի շրջանները։

Նոր հանրապետության տարածքը կազմում է 172 հազար քառակուսի կիլոմետր։ Նրա բնակչությունը 1939 թ. հունվարի 17-ի դրությամբ կազմում է 2 միլիոն 469 հազար մարդ։

Նոր հանրապետության մայրաքաղաքը Պետրոզավոդսկ քաղաքն է։

Նոր հանրապետության մեջ մտնող շրջանների ընտրողների ցուցակները կազմվել են 1939 թ. հունվարի 17-ի դրությամբ։ Ընտրությունները նշանակված են 1939 թ. մարտի 26-ին

ՅԱՐԹՕՂԻՑ

(ԿՅՈՒՐՈՂԱՑ ՎԵՊԵՐԻՑ)

›››› • ‹‹‹‹

— Տեր, ի՞նչ կա, — լսեցին ուժգին ծեծկռտուքի ձայներ։ Ծո՛, ինչ էղավ, ինչու՞ չես պատասխանում ընկերոջդ։ Ծո՛, էդ ինչ ես անում։ Ինչո՞ւ ես ծեծում ընկերոջդ։ Ծո՛, ինչ է պատահել։ Ինչո՞ւ ես ծեծում ընկերոջդ։

Ծո՛ն ոչ մի խոսք չէր ասում։ Ծո՛ն ոչ մի խոսք չէր լսում։ Ծո՛ն ոչ մի բան չէր տեսնում։ Ծո՛ն ոչ մի բան չէր զգում։ Ծո՛ն ոչ մի բան չէր հասկանում։ Ծո՛ն ոչ մի բան չէր ուզում։ Ծո՛ն ոչ մի բան չէր ցան

ոաքի եկլելով բրտօրէն յայտարարեց թէ խորհրդային դեսպանին խօսքերը որ եւ է կապ չունին օրակարգի հարցին հետ: Իտալիոյ եւ Փորթուկալի ներկայացուցիչներն ալ յայտարարեցին թէ չեն կրնար որ եւ է պատասխան տալ խորհրդային դեսպանին հարցումին,— կամաւորները ետ կանչելու մասին:

Այս առթիւ ուրիշ «պատուաբեր» պարագայ մըն ալ երեւան եկաւ: Ճանճնամբին քարտուղարը յայտարարեց թէ անտուկը դրամ չէ մնացած: Հինգ մեծ պետութիւններ խոստացած են տանձնել Սպանիոյ հակողութեան ծախքին 80 առ հարիւրը, սակայն բոլորն ալ պարտք ունին, բացի Մեծն Բրիտանիա - յէն: Ցառաջիկայ վճարումը պիտի ըլլայ այսօր, կիրակի, եւ անգլիական կառավարութիւնը չուզեր փչննի մը առիլ վճարել, մինչեւ որ միւս պետութիւնները չկատարեն իրենց յանձնառութիւնը: Ցունիս 8ին Անգլիա եւ Գերմանիան վճարեցին իրենց բաժինը, իսկ յուլիս 8ին միայն Անգլիա վճարեց:

Կրակ անգլիական եւ իտալական նաւերու վրայ

Ուրբաթ օր երեք անծանօթ օդանաւեր ռմբակոծեցին անգլիական քարիւ - ղարարձ փոխադրանաւ մը եւ իտալական նաւ մը, Ալժէի բացերը: Մօտ 40 ռումբեր արձակուեցան: Մարդկային կորուստ չկայ: Նիւթական վնասն ալ ծանր չէ: Գաղտնիքը չէ պարզուած տակաւին:

Պաղեստինի ձարցր Սիոն. հաւագումարին առջեւ

Վեց օր եւ վեց գիշեր ժողովները դումարելէ վերջ, Սիոնական համագումարը որոշ եզրակացութեանց յանգեցաւ, Պաղեստինի հարցի մասին: Ամէնէն կարեւոր եւ ստուարաթիւ խմբակցութիւնը համաձայն է հրէական պետութեան մը կազմութեան, առանց սակայն յանձնառութեան տակ մտնելու Պաղեստինի բաժանման մասին: Ժողովը մերժեց լիազօրութիւն տալ գործադիր կոմիտէին, անգլիական կառավարութեան հետ բանակցելու համար: Բանագնացները արգիլուած է ընդունիլ անգլիական կառավարութեան առաջարկները, որքան ալ հրապուրիչ ըլլան, առանց նախապէս խորհրդակցելու կազմակերպութեան հետ: Երբ անգլիական կառավարութիւնը որոշ առաջարկներ ներկայացնէ, այն ատեն մասնաւոր ժողով մը պիտի գումարէ Սիոնական կազմակերպութիւնը, յատկապէս այս հարցին համար: Այս համագումարին թեկնածուները պարտաւոր են նախապէս յայտնել իրենց տեսակէտները:

Ճափոնական նաւատորմն ալ գործի անցաւ

Ճափոնի եւ Չինաստանի անպաշտօն պատերազմը երկրորդ ամիսը թեւակոխեց ուրբաթ օր: Այս առթիւ երկու կողմերն ալ աւելի զործօն դիրք բռնած են: Չինական բանակը յառաջ խաղալ սկսած է, զվարաւոր ճակատին վրայ, իսկ Ճափոն բանակէն գատ չարժման մէջ դրած է նաւատորմը, հսկելու համար Եանկցէի հովիտին վրայ:

Ճափոնի վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ խորհրդարանին մէջ, իբրեւ պատասխան եղած հարցապնդումներու.

— Կ'ուզենք հարկադրել որ Չինաստան չհիմ իր սխալները: Ճափոն արդէն իր զօրքը ապաքշել նեռած է վճռականօրէն: Կը կարծեմ թէ այս իրողութիւնը խիստ ազդու միջոց մը պիտի ըլլայ, փարատելու համար Չինացիներու ծուռ հասկացողութիւնը: Մենք պիտի չանանք հիմնական կարգադրութեան մը յանգիլ հիւսիսային Չինաստանի մէջ եւ Ճափոնական բանակը պիտի չարունակէ իր գործողութիւնները, այդ նպատակին հասնելու համար: Բայց այս խնդիրը չի կրար միայն զէնքով կարգադրուիլ:

Ճափոնական թերթերն ալ բացատրելով կացութեան լրջութիւնը, դիտել կուտան թէ Ծայր Արեւելքի մէջ խաղաղութիւնը կրնայ ամբողջ հաստատուիլ միայն այն ատեն, երբ Չինաստան մտնէ գերմանեւճափոնական դաշինքին մէջ՝ ընդդէմ համայնավարութեան եւ համայնավարութիւնը անհետանայ Ծայր Արեւելքէն:

Ճափոնական զօրք ցամաք եւս Հանքէուի մէջ:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա.ՋԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՒԱՂի 8րդ չարքին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի Տովիլի մէջ, օգոստ. 28ին, ժամը 16ին:

Մէկ Միլիոն ֆրանք արժէքով Սուէզի կեղծ բաժնեթուղթեր քշած ատեն ձերբակալուեցաւ Իտալացի մը, Ալֆրէտ Վէնեան:

Ի. ՄԻՒՒԹԵԱՆ եւ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒի միջեւ կնքուած առեւտրական համաձայնութեամբ, Մոսկուա առնուազն 40 միլիոն տոլարի ամերիկեան ապրանք պիտի գնէ յառաջիկայ 12 ամիսներու ընթացքին, այսինքն 10,000,000 աւելի նախորդէն:

ՓՐԱԿՍ - ՄՈՍԿՈՒԱ օդանաւը (խորհրդային) վար էյնալով բունկեցաւ Թրքանսիվանիոյ մէջ: Վեց ուղեւորներ ածխացան: Հրդեհը ծագեցաւ 2000 մ. բարձրութեան վրայ:

ԱՆԹԵԼի ԳԱՂԵՏԻ ԿԱՑԱՆ մը երեւան հանուեցաւ Զուիցերիական սահմանին վրայ: Տէրը, որ լրտեսութեամբ կ'ամբաստանուի, ձերբակալուեցաւ երբ հինգ անգլ. ոսկի կը խոստանար գինուորի մը, գաղտնի տեղեկութիւններ ստանալու համար:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԱՄԷՆԷն ԵՐԿԱՑՆ փապուղին պիտի բացուի այսօր, Հանրապետութեան նախագահին կողմէ, վաժի լեռներուն մէջ: Ունի չորս ու կէս մղոն երկայնութիւն եւ ռազմավիտական եւ տնտեսական արժէք:

Ուխտագնացութիւն Անդրանիկի դամբարանին

Նախաձեռնութեամբ Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան
Ցառաջիկայ ՕԳՈՍՏՈՍ 29ի կիրակին
Մանրամասնութիւնները յառաջիկային

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԽՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԱՄՆԱՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

8 Օգոստոս, կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն Մէօտոնի անտառը, պաղ աղբիւրին մօտ (Tapis Vert):

Նուագ, պար, երգ, արտասանութիւն եւլն.:
Թօմպոլա, պիւֆէ մատչելի գիներով
ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Շոգեկառք առնել Ընվալիտին, իջնել վ.ալ Ֆլէօռի:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Իսի-Լէ-Մուլինոյի Հ. Ց. Դ. «ԶԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ կողմէ 29 ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ, կը քննդուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

Հ. ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԻ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՄ)
Tél. Trudaine 42—69
կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68 - 02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւաբանական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Խորհրդակցութիւն 25 ֆր.: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5—7, բացի շաբաթ, կիրակի եւ տօնի օրերէ:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Գ. ԳԱԼՈՒՍՏ ԳԱԼՍՏԵԱՆ կը ծանուցանէ իր բարեկամներուն, որ իր սիրելի եւ անմոռանալի կնոջ մահուան երկրորդ տարելիցին առթիւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի այսօր, կիրակի առաւօտ գօմ ի (Մարսէյլ) ս. Փրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ. իսկ ժամը 4ին գերեզմանատունը:

ԿԱՐԵՒՈՐ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԱՍԻՈՅ եւ Շրջանի Հայրենակ. Միութեան Վարչութիւնը ի գիտութիւն հանրութեան կը ծանուցանէ թէ, իր հրապարակ հանած թմամպոլայի տոմսերուն վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ 12 Սեպտեմբերին, Մօսսօնի անասունին մէջ կազմակերպուած գաշտահանդէսին:

Վարչութիւն

ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

ԵրգիծախօսԷ «ՄԵՂՈՒ»

փակիչի եւ ելոյթի Ցառաջի ցրուիչ

Գ. ԱՒԱԳԵԱՆ:

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

6 — 12 Օգոստոս

Երեկոյները ժամը 8.30

Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:

2 grands films

Un film de Marcele Pagnol

Cigalon

et un film gai avec M. Dearly

La Vie Parisienne

Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:

Նկարակ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** (անփոփոխ)

Կը ընդունի ամէն օր ժամը 2—7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

PÉRA

Restaurant Franco-Oriental

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԵԱՆ

9 Rue de Provence, Paris (9e)

Մէթրօ **Pelletier** *կամ* **Cadet**

Ադանդերներ, խնամուած արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ պատրաստուած անարատ իւղով:

Մասնաւոր սրահ հացկերոյթի եւ հարսանիքի համար:

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE-COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

կը ստանձնէ նաեւ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը: ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆԱՐԱՐԱՑ ՀԱՄԱՐ:

Գիմել իր արհեստանոցը 32 Rue Menilmontant, Paris (20)

Agence de Voyage et de Tourisme

OCEANIA

Paris — Marseille

4 Rue de Castellane — 54 Ruede la République

Tel. Anjou 22-24, 22-25 — Tel. Colbert 09-42

Ցամաքային եւ ծովային ճամբորդութեան համար տոմսակներ, ամէն տեղի համար, նպաստաւոր պայմաններով: Գաղթականական գրասենեակ, վաւերացուած կառավարութենէն: Կը կատարենք օրինական ձեւակերպութիւնները հարաւային եւ կեդրոնական Ամերիկայի ճամբորդներու համար:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐՈՎ ՎԱՃԱՌ

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն **Danton ; 52 — 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԾԱՆՈՒՑ Է գինուորագրութեան պատճառաւ սափրիչէն Խանութ մը (Հայերու եւ կիներու) իր բոլոր կազմածներով: Ապահով գործ՝ բանուկ թաղամասի մէջ: Նպաստաւոր պայմաններ, Լաւագոյն առիթ գործի մարդոց համար: Դիմել Maison Rougerie, 10 route de Choisy Ivry, Seine. Մէթրօ Portede Choisyէն քանի մը վայրկեան հեռու:

«ԵՓՐԱՏ» ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Եթէ կը փափաքիք հաճելի դարձնել, ձեր սարքած ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ, ՀԱՒԱՔՈՑՔԸ, ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ եւն. նախօրօք դիմեցէք ԵՓՐԱՏ նուագախումբին, որ կը նուագէ եւրոպական, հայկական եւ կովկասեան ամէն եղանակներ: Չափաւոր գին:

Դիմել Պ. Տ. ՕՆՈՍԵԱՆի, 15, Rue du Pourtour, Clamart (Seine), *կամ հեռաձայնել երեկոները ժամը 8—8.30,* Observatoire 13—45.

ԲԱՐԻԶԿ ՏԷՐ-ԳԱՒԻԹԵԱՆ

27 Avenue de Bellevue, Chaville

Աչքի, երախաներու եւ ներքին հիւանդութիւններ,

Կ'ընդունի առաւօտները 10—12 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ:

Tailleur de ST. BERNARD

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18e)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart

Թէլէֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար:

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՈՒՈՒԱՆ ԿԵՐԳԱՄՆԵՐ:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ. — Հագուստներ (2 փորձով) սկսեալ 280—400 ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆրանք եղող տարբեր տարեթուակ մը եւ կամ ամառուան յատուկ գեղեցիկ մուշտակ մը: 400 ֆր.է վեր հագուստներուն (3փորձ) համար կարելի է նուէր ստանալ մուշտակ Տիկ. Հայկուհի Կիւլպէնկեանի արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ 2 imitation marbre պայմանաւ որ գնորդը վեցամսեայ բաժանորդագրուի ցառաջիկայ տուներ հատար վերոյիշեալ պայմաններէն մէկ կայացնել ցառաջիկայ կարօնը: Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը տնտանձնենք գիւրամատչելի գիներով *à façon*, *նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ ըրթուռնաժ:*

Բաց է կիրակի միչեւ կէսօր:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՎԱՐԺՈՒՀԻՒՆՈՑԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Դպրոցասէրի վարչութենէն ստացած նամակ հետեւեալ զեկոյցը, հրատարակութեան խնդրանքով.—

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան վարժարանը հիմնուած խումբ մը ազգանուէր տիկիններու նախաձեռնութեամբ Պոլիս, 1879ին, իրեն նպատակ դնած էր վարժուհիներ հասցնել հայկական գաւառներուն համար: Անիկա, իր յիսուն եւ ութ տարիներու գոյութեան ընթացքին, համարիմ այդ ուղղութեան, վառ պահեց իւրական սեռի դաստիարակութեան ջահը, իր հասցուցած բանի - թեան վարժուհիներուն անձնուիրութեան չնորհիւ: Այդպէսով մեր համատութիւնը կը հանդիսանար հզօր ազգակ մը արեւմտահայ կրթական վերածնունդին մէջ:

Հետեւելով հայ ճակատագրին մերթ մայլ մերթ պայծառ երեսոյթներուն՝ Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանը, հուսկ ուրեմն, տասնեակ տարիներէ ի վեր հատատուած Ցրանսայի մէջ, արդիւնաւէտ կերպով կը չարունակէ իր գործունէութիւնը: Մեր վարժուհիները դարձեալ անձնուիրաբար կը ծառային հայ մշակոյթի պահպանման գործին՝ Ցրանսահայ գաղութին պիտակ զպրոցներուն մէջ.

Այժմ, ուրախութեամբ կը յայտարարենք թէ վայելելով Հ. Բ. Ը. Միութեան վերին պաշտպանութիւնն ու բարոյական թանկագին օժանդակութիւնը, ընկ.ը ծրագրած է վերադառնալ իր սկզբնական նպատակին. այսինքն իր վարժուհինոցի վերահաստատման: Հայ գաղութներէն հատած աղերսական նամակները աւելի եւ աւելի կը չեշտեն անյետաձգելի պահանջը՝ լրջօրէն պատրաստուած վարժուհիներու, որոնք անփոխարէն նվիրական մեր հայ դիւրիչ գասախօսը, որ պիտի հսկէ աշակերտուհիներուն առողջութեան:

Ներկայ գեկոյցով Դպրոցասէր Տիկնանց Վարչութիւնս սրտագին կոչ կ'ուղղէ Ամերիկահայ ազգային կրթական մարմիններուն եւ Հայերուն անխտիր որպէսզի անվերապահօրէն բարեհաճին ատարել եւ զօրավիգ հանդիսանալ իր սուրբ բազմապահանջ եւ պատասխանատու ձեռնարկին:

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանը, յառաջիկայ 1—15 սեպտեմբեր, զբաղկացած պիտի ընդունի ամէն երկիրներէ հայ ընդունակ գեռատի աղջիկներ, նախընտրաբար հայ դպրոցներու լաւագոյն սանուհիներէն, որոնք, իր յարկին տակ, օժտուած հայ եւ ֆրանսական մշակոյթներուն ընտիր չնորհներով, արժանապէս պիտի ծառայեն աղգապահպանման կենսական գործին, վաղը հայ իգական սեռի բարոյական զարգացման եւ ծրագրի բարձրացման ջահակիրներ հանդիսանալու համար:

Զրիավարժ սանուհիներու թիւը լեցուած ըլլալով, 24 անգլ. ոսկիի նըւազագոյն տարեթոշակ մը պիտի պահանջուի, որուն կէսը կանխիկ վճարելի է: Անոնք որ ի վիճակի չեն, պէտք է դանեն պաշտպան մարմին մը կամ անհատ մը, որ երաշխաւորէ այդ գումարին վճարումը:

Ուրիշ մանրամասնութեանց համար դիմել հետեւեալ հասցէին.— Association des Dames Arméniennes «Tebrotzassére», 1, Bl. du Nord — Le Raincy (S. et O), France:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՐՍԵԱՑ ԵՒԱՐՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիչ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
10
ՕԳՈՍՏՈՍ
MARDI
10 AOUT
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3494

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԱՐԵԼԻ Է ԱՐԺԵՒՑՆԵԼ

»»»» o ««««

Դիւրին չէ մանաւանդ ծրագիր մը առաջարկել արձակուրդի մասին, առանց խորապէս ուսումնասիրելու հարցը:

Բայց, կը կարծենք թէ զայն արծարծելն ու քննութեան յանձնելն իսկ օգտակար է, շատ մը տեսակէտներով: Թերեւս յարմար է հարցարան մըն ալ այս մասին կազմել:

Ամէն պարագայի տակ, երկրին մէջ հաստատուած բարենորոգումը մեզ ալ պիտի մղէ թարմացնելու, հետզհետէ բարեկարգելու մեր բարքերը:

Օրինակ, ինչո՞ւ դժուար պիտի ըլլար սարքել խմբական պտոյտներ, փոխանակ խմբովին «պլօթ» խաղալու, ճնկելու կապելանոցներու անկիւնը: Կամ փոխադարձ այցելութիւններ կատարել ըրջանէ ըրջան:

Կառավարութեան հրահանգով, հաստատուած են բազմազան դիւրութիւններ՝ ըրջագայութեանց համար: Այս յարմարութիւնները՝ ներչն աւելի շատ կ'օգտուին անոնք որ խմբական պտոյտներ կը կատարեն:

Նոյն իսկ մանաւանդ ձեռնարկներու մէջ — ինչպէս թերթերու սարքած պտոյտները — առնուազն տասը հոգինոց խումբեր միշտ մանաւանդ առաւելութիւններ կը վայելեն, մինչեւ 40 - 50 առ հարիւր զեղչ ստանալով երկաթուղիներու համար:

Այս պարագաները կրնան մղել շարք մը կազդուրիչ նորութիւններ փորձելու:

Պատահաբար չէր որ յիշեցինք խմբական պտոյտները եւ փոխադարձ այցելութիւնները:

Մեր կարծիքով, գոնէ մինչեւ եւ հարաւային Ֆրանսայի մէջ կարելի է փորձեր կատարել այս ուղղութեամբ:

Մանաւանդ որ, այս տարիէն սկսեալ, տարեկան արձակուրդները կը տրուին որոշ ամիսներու մէջ: Տեղ - տեղ հերթական դրութեամբ, ուրիշ տեղեր՝ ամբողջ գործարանները փակելով:

Արդէն իսկ ամբողջ ըրջաններ պարպուած են, օդափոխութեան զացած ըլլալով, տասնըհինգ օրուան համար:

Դեռ երկիւ, Վիէննի մեր թղթակիցը կը զրէր թէ արձակուրդ հռչակուած է օգոստոս 1 - 16: «Բոլոր ընկերները մեկնած են: Վիէնը պարպուած է»...

Ուրեմն, քանի որ արձակուրդները կը տրուին խմբովին, ինչո՞ւ չկատարուին խմբովին, դէպի ծովը, լեռը կամ դաշտը: Եւ մանաւանդ, ինչո՞ւ չառանան «փոխադարձ այցելութեան» հանգամանք, ըրջանէ ըրջան:

Եւրոպայի մէջ, սովորութիւն է մանուկներու եւ պատանիներու խումբեր ղրկել երկիրէ երկիր, եւ փոխադարձաբար պատսպարել ընտանեկան յարկերու տակ, իրար ճանչնալու, աւելի սերտ յարաբերութիւններ հաստատելու համար նոր սերունդին միջեւ:

Այս օրինակը եւ ուրիշ փորձառութիւններ աչքի առջեւ բերելով, կը կարծենք թէ, օրինակ, Լիոնի աշխատաւոր ընկերները կրնան խմբովին երթալ Վալանս, Ռոման, Կրընոպլ, Ռընաժ կամ Լանսէյ: Եւ փոխադարձաբար:

Պայման չէ որ զացողները քաղաքներու փողոցները չափչփեն, նորէն սրճարաններուն դուռը ափ առնելու համար:

Նախապէս համաձայնելով, միշտ մէկ միջոց մը կը գտնուի, լաւագոյն օգափոխութիւնը կատարելու համար այս կամ այն ըրջանին մէջ, — միշտ հեռու կեդրոններէն, քաղաքներէն եւ անոնց խժալուր աղմուկէն:

Իսկ ամէնէն կարեւորը, — այսպիսի կազմակերպութիւններով միեւնոյն տեղն կը կատարուի մտաւոր եւ հոգեկան օգափոխութիւն մը:

Ընկերներ կամ հայրենակիցներ, տարեկիցներ եւ ուղեկիցներ իրար կը ճանչնան, իրարմով կը թարմանան: Փոխադարձաբար կ'իմանան չարն ու բարին:

Ո՛ր տեսակէտէն ալ քննենք, միշտ օգտակար են պտոյտները: Մէջավայրի փոփոխութիւնը, ինչպէս փոխադարձ ճանաչումը եւ յարաբերութեանց սերտացումը:

Է՛ր երբեմն, Պոլսէն մտաւորականներ ժամադիր կ'ըլլային զեղանծաղ Պարտիզակի մէջ: Շրջանային եւ ուրիշ կուսակցական ժողովներ անդամ կը դումարուէին, այդ օրերուն: Ամէն պարագայի մէջ, միտքերը թարմանալով, սիրտերն ալ աւելի ջերմութեամբ կը կապուէին:

Մէկդի՝ կանխակալ կարծիքները: Եթէ դժուարութիւններ կան այսօր, դիւրութիւններն ալ նոյնքան եւ թերեւս աւելի շատ են: Կարեւորը՝ ձեռներէցութիւնն է:

Եթէ սովորամոլութեամբ տարուինք, անշուշտ ոչ տեղ կրնանք փոխել, ոչ ալ կենցաղ:

Այս նոյն տարրերը չե՞ն որ այնքան նոր բաներ տրվեցան 15 տարուան ընթացքին, այնքան խորթ միջավայրի մը մէջ: Տգնեցան, տրորուեցան, լողացին եւ զեռին ափը հասան ...

Մեր թելադրութիւնները հիմնուած են տարեկան արձակուրդին վրայ: Բայց առով չեն սահմանափակուիր:

Շաբաթական աշխատանքը վերածուած ըլլալով հինգ օրուան, հայ աշխատաւորներն ալ տեւական արձակուրդ կ'ունենան շաբաթը երկու օր (բացառութիւնները մեծ թիւ մը չեն կազմեր):

Այստեղ ալ նոյն հարցումը,— ի՞նչպէս օգտագործել այդ երկու օրերը, շաբաթ եւ կիրակի կամ կիրակի եւ երկուշաբթի, թէ ֆիզիքապէս կազդուրուելու եւ թէ հոգեպէս թարմանալու համար:

Երկու օրուան համար փարիզէն Լոնտոն զացողներ կան: Եւ փոխադարձաբար:

Մի՛շտ նկատի առնելով մեր պայմանները, — կարելին եւ ոչ թէ ցանկալին — կը կարծենք թէ այս պարագան ալ կրնայ մտածումներ, նորութիւններ թելադրել:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԵՒ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՃԱՌԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐՈՒԻ ՄԱՍԻՆ

»»»» o ««««

Վարչապետ Պ. Շօթան եւ ելմտական նախարարը, Պ. Պոնէ կարեւոր ճառեր խօսեցան շաբաթ օր, առաջինը՝ Լուառէի, երկրորդը՝ Փէրիկէօյի մէջ: Այս վերջինը ձայնասփիւռով տարածուեցաւ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ:

Պ. Շօթան հրաւիրեց ժողովուրդը վստահիլ ներկայ կառավարութեան եւ համառօտակի պարզեց անոր կատարած գործերը, ինչպէս եւ առաջադրութիւնները: Վարչապետը շեշտեց.

— «Ելմտացոյցին հաւասարակշռութիւնը վերահաստատուեցաւ, փոխառութիւնները սահմանափակուեցան սովորական համեմատութեանց մէջ եւ դանձին վիճակը չտկուեցաւ: Այժմ զբաղած ենք գիներու բարձրացումը կասեցնելու: Պէտք է գործի լծուինք, փութացնելու համար արտադրութեան թափը, ինչ որ անհրաժեշտ պայման մըն է տեւական աւելցման համար»:

Երկրորդ ճառ մըն ալ կիրակի օր խօսելով, Պ. Շօթան յայտարարեց.

*— «Մենք բարոյական ճշմարիտ յեղափոխութիւն մը կատարեցինք: Բայց, այդքան լայն բարենորոգումներ ճակատագրականօրէն գործատէրներուն վը-րայ պիտի բարդէին նոր ծախքեր, իսկ սպառողներուն համար՝ գիներու բարձրացում: Այս դժուարութիւնները կարելի էր հարթել միայն աշխատանքի արտադրութեան աճումով: Միեւնոյն ժամանակ, ինչ որ նոյնպէս բնական է, այս նոր կարգադրութիւնները յանկարծական եւ հալածել գործադրութիւնը յառաջ պիտի բերէր սխալներ, նոյն իսկ զեղծումներ, ինչպէս եւ դիմադրութիւններ, չհակիրճ կողմերուն մէջէն պիտի ստեղծէր թիւրիմացութիւններ եւ ընդդիմութիւններ, որոնք կը կազմալուծեն գործարաններու կեանքը: Հասած է ժամանակը աշխատանքի լծուելու, փոխադարձաբար յարգելով նոր օրէնքները եւ բնականոն վիճակի վերածելով ընկերային յարաբերութիւնները: Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը վերջերս ինծի յանձնեց բանաձեւ մը զոր կարգ մը թերթեր ոչ - չիտակ եւ նեղացուցիչ վերլուծիր մը նկատեցին կառավարութեան համար: Հարկ կը զգամ ըսել թէ ես երբեք այդպէս չհասկցայ. ընդհակառակն, ես օգտակար բանակցութեան մը տարրերը կը գտնեմ այդ պաշտօնագրին մէջ, որ խմբագրուած է չափաւոր եւ խոհական ոճով մը: Ես պիտի ընդունեմ գործատիրական դաշնակցութենէն նոյնպէս ինծի ներկայացնել իր թեզադրութիւնները, ուղղամտօրէն պիտի ուսումնասիրեմ եւ մէկը եւ միւսը, եւ պիտի պատասխանեմ լրջութեամբ, դէպի հին հաւաքարար խորհրդակցելէ վերջ: Մեզի համար չկայ աւելի անհանդուրժելի եւ աւելի ստիպողական բան մը, քան աշխատիլ ընկերային խաղաղութեան եւ արտադրութեան աճման համար: Ամէն բանէ առաջ նուիրուելով Ֆրանսացիները իրարու մօտեցնելու բարձր վստահութեան, հաստատելով կարգ կանոն՝ ելեւմուտքի, խաղաղութիւն՝ աշխատանքի եւ յարաճուն գործունէութիւն՝ արտադրութեան մէջ, համոզուած եմ թէ մենք պաշտպանած կ'ըլլանք աշխատաւորներուն հացը, հանրապետականներուն ազատութիւնները, եւ բարձրացուցած՝ Ֆրանսայի հեղինակութիւնն ու ազատվութիւնը, ապա եւ ուրեմն ծառայած խաղաղութեան»:

Ելմտական եւ տնտեսական կացութիւնը

Ելմտական նախարար Պ. Պոնէ ընդլայնելով միեւնոյն տեսակէտները, պատմեց թէ ի՛նչ վիճակի մէջ գտաւ ելմտական եւ դրամական կացութիւնը, երբ գործի ձեռնարկեց:

Ցետոյ բացատրեց իր կատարած տնօրինութիւնները, որոնք քննադատուեցան: «Բայց ես կրնամ ըսել որ եթէ այդ միջոցները ձեռք առած չըլլայինք, պիտի տեսնէինք օտար դրամներու խելացնոր բարձրացում մը, ինչպէս տեղի ունեցաւ մեր պատմութեան տարբեր ըրջաններուն մէջ: Այնուհետեւ մեր սպառած արդիւնքները չուտով չեն իրականանար: Ուրիշ երկիրներու օրինակները ցոյց կուտան թէ պէտք է ամիսներ սպասենք, մինչեւ որ անոնց ազդեցութիւնը իրապէս զգացուի»:

Նախարարը յետոյ բացատրեց Ֆրանսայի ելմտական տագնապին պատճառները եւ «չատ պարզ» դաւը դանուիք: «Ֆրանսա իր եկամուտներէն աւելին կը ծախսէ: Ցունուարէն ի վեր դանձը հարկադրուած է 1,000,000,000 ֆր. վճարել ամէն չաբաթ: Եթէ կանգ չառնենք այս ճակատագրական ճամբուն վրայ, մեր դրամն է որ պիտի տուժէ, այսինքն միջին դասը պիտի ներչուի: Ուշադրութեան մեկնած օրս, նախագահ Բողվէլթ խորհուրդ տուաւ ինծի.— «Ամէն բանէ առաջ հաւասարակշռեցէք ձեր ելմտացոյցը»: Մենք հետեւցանք այս խորհուրդին, թէ սովորական եւ թէ արտակարգ ելմտացոյցին մէջ»:

Պ. Պոնէ յիշելով ձեռք բերուած արդիւնքները, աղաչաբարեց թէ կանխահաս է «յաղթանակ» աղաղակել անմիջապէս: Ան այժմ պէտք չէ նոր ծախքեր ըլլան ընկերային բարենորոգումներու համար, իսկ մեր անմիջական գործը պիտի ըլլայ աւելցնել արտադրութիւնը: «Արտադրութեան ցուցանիշը չէ աւելցած ամբողջ մէկ տարի: Մեր արտածումներու նուազումը կը չարունակուի տակաւին: Մեր ելմտական ապաքինումը կրնայ հաստատուն վիճակ ստանալ, եթէ միեւնոյն տեմպ աւելնայ արտադրութիւնը»:

Ելմտական նախարարը ծրագիրներ չպարզեց արտադրութեան մղում տալու եւ ուրիշ բարենորոգումներ կատարելու մասին, բայց վարչապետը հաստատեց թէ չուտով կարեւոր փոխառութիւն մը պիտի կնքուի:

Եւրոպական հախուռն զինադրութիւն

Կիրակի օր անսովոր բազմութիւն մը խռնուած էր Պելկրատի եկեղեցիներուն մէջ: Աստուան արարողութենէն պահուն, բոլոր եկեղեցիներուն մէջ կարդացուեցաւ եպիսկոպոսներու ժողովին եւ Սինոդին վճիռը, որ եկեղեցական տեսիլներու կը յանձնէ, բոլոր կրօնական աստիճաններէն եւ պատիւներէն կը զրկէ կառավարութեան անդամները, երեսփ. ժողովին նախագահը եւ բոլոր այն անդամները որ քուէարկած են Վատիկանի հետ կնքուած պայմանագիրը: Այս տնօրինութիւնը պիտի տեւէ մինչեւ որ եկեղեցական տեսիլները վերջնական վճիռ տան:

Սերպիոյ օրթոտոքս եկեղեցին պատմութեան մէջ առաջին անգամ է որ այսպիսի բանագրանք մը կը կատարուի: Այս տնօրինութեամբ, օրթոտոքս եկեղեցին կ'արտաքսուին ոչ միայն վարչապետ Սթոյատինովիչ, այլ եւ զահ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՈՒՐԱԽ ԿԵԱՆՔ»

Երկար տարեներ ի վեր սեւ լուրեր կարդալով, հոգիս մրճած, սիրտս պղտորած էր:

Կը կարծէի թէ անդա՛րձ կորսուեր են «ուրախ եւ երջանիկ օրերը» Միութեան բոցավառ երկիներէն:

Անհամար ձերբակալութիւններ, գնդակահարութիւններ Սեւ ծովէն մինչեւ Պալթիկ ծով եւ խաղաղական ովկիանոս, «մերկացումներ»՝ մարդ - ջախտ Թուխաչեւսկիէն մինչեւ Զապէլ Եսայեանը,— կարելի՞ էր հանգիստ ճնաւել:

Վերջին պահուն օգնութեան հասաւ «Ա. Հայաստան»ը (12 յուլիս): «Անգրագէտ» Ամրօ Դուրգարեանն է որ կ'երգէ.—

Կոլխոզը պիտի ա,
Ցորենը կպիտի ա,
Մեզի ուրախութիւն պերող
Ընկեր Ստալինն ա:
Մուլճին ու մալին ա,
Ուռենուր հալին ա,
Մեզի ազատութիւն տուող
Ընկեր Ստալինն ա:
Էլ գեալ ու գեալին ա,
Կարպետ ու խալին ա.
Կոլխոզցիները շէնացնող
Ընկեր Ստալինն ա:
Շիրմաի ու շալին ա,
Ուրախ ղարալին ա.
Սավետ աշխարհը կառուցող
Ընկեր Ստալինն ա:
Հապա սա մի՞սը, Ղամարլուի շրջանէն.—
Եկաւ Ստալին,
Բերաւ բարին, ջան, ջան,
Աղբատին,
Օգնեց շատին,
Ատեց վատին, ջան ջան:
Կոլխոզ ա,
Բանը դուզ ա,
Ով որ կուզայ, ջան ջան,
Օր ունինք,
Աշխօր ունինք,
կուշտ փոր ունինք, ջան ջան:
Մեր հալին,
կուտը կալին, ջան ջան.
Սար ու չոլ
Ծաղկել ա ճէօլ,
Ապրուստը բօլ, ջան ջան:

Թերթը կը վկայէ թէ Ս. Միութեան մէկ ծայրէն միւսը, բոլոր ժողովուրդներուն մէջ, մինչեւ անգամ «զառամեալ ծերունիները, դեռափթիթ մանկիկները» միեւնոյն փառաբանութիւնները կ'երգեն, «խորհրդային անսահման սիրով»:

Ահա, օրինակ, Էգգինները.—
Աստղերից էլ ու լուսնից էլ
Արեւը պայծառ է,
Բայց ֆո միտրը, մեծ Ստալին,
Արեւից պայծառ է:
Արեւը միայն ճառագում,
Շողում է ցերեկ,
Իսկ ֆո պայծառ միտրը —
Գիշեր ու ցերեկ:

Եւ կամ Ղազախստանցի 90ամեայ աշուղ Ջամբուլը.—

Երբ հասաւ կեանքիս հօթանասուն տարին,
Լէնինին ու Ստալինն աչքիս լոյս տուին:

×

Ի՞նչ մեղքս պահեմ, իմ վրայ ամէնէն աւելի ազդեց «անգրագէտ» Ամրօ Դուրգարեանին երգը.

Կոլխոզը պիտի ա,
Ցորենը կպիտի ա,
Մեզի ուրախութիւն պերող
Ընկեր Ստալինն ա:

Եւ խորապէս ներշնչուած, սկսայ էֆիս տակէն մռլտալ, անգիր եւ անարուեստ.

Լէնին մարգարէն, Ստալին Աչին ա,
Մեր կարմիր արեան մոլին ա:
Գիշեր ցերեկ զառանցում, դաւեր սարքում ա,
Ջնտանը լցնում, դանկեր գլորում ա:
Գնդակը բօլ ա, թֆանքը դուզ ա,
Վա՛յ մեր գլխին, վա՛յ մեր սրտին,
Ջան, Ջան ...

ՎԱՀԷ

ԹԱՖՖԻԻ ՀՍՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

որ կը տօնուի յառաջիկայ հոկտեմբերին, վաղուընէ սկսեալ իբրեւ թերթօն պիտի հրատարակենք անոր յատկանշական գործերէն մէկը,

ԽԵՆԹԸ

որ մինչեւ այսօր ալ կը կարդացուի տենդագին հետաքրքրութեամբ:

Անթասայ մարտագործուած առեւ օր եւ առեւ տեղ

Վերջին լուրերու համաձայն, անհնայ մաքրագործում կատարուած է Նաեւ Աբխազիոյ մէջ: Թիֆլիսի «Զարիա Վոստոկա»ն կը զրէ թէ այդ ինքնավար շրջանին վարչապետը՝ Լակոբ, կրթական գործավարը՝ Զանտարիա, եւ ուրիշ վեց գործավարներ «ժողովուրդի թշնամի» հռչակուած են:

Աբխազիա փոքր հանրապետութիւն մըն է, վարչապէս կապուած Վրաստանի եւ սահմանակից իր կարգին մէկ հարուածով կը զրկուի իր բոլոր վարիչներէն, ինչպէս Հայաստան եւ միւս հանրապետութիւնները: Աբխազիոյ վարիչները պաշտօնապէս կ'ամբաստանուին իբրեւ «ազգայնամոլ եւ անջատողական»: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ անոնք խափանած են «մշակոյթի զարգացումը Աբխազիոյ մէջ, մերժելով վրացական այբուբենը»:

** Մոսկուայէն կը հեռագրեն օգոստ. 8 թուականով.—*

Նովոսիբիրսկի (արեւելեան Սիպերիա) երիտասարդ համայնավարներու Մութիւնը լայն մաքրագործումի մը ենթարկուեցաւ: Շրջանին ընդհ. քարտուղարը վտարուեցաւ իբրեւ դաւաճան եւ լրտես: Ուրիշ կարգ մը վարիչներ ալ վտարուեցան, իբրեւ այլասերած եւ մեղսակից ժողովուրդի թշնամիներու: Իսկ Սիպերիոյ դերմանական շրջանին մէջ, երեւան հանուած են ֆաշական լրտեսներու ճշմարիտ բոյներ: Լրտես Դրեզման կը վարէր երիտասարդ համայնավարներու քաղաքական դաստիարակութիւնը: Ֆաշական գործակալները իրենց պատկերակիր եւ պետերու կոլխոզներուն եւ հոգեգործական կայաններու մէջ սպրդած էին, դպրոցները Թրոցքիական տարազակներու ձեռքը անցած էին:

»»»» o ««««

ՆԿԻՒՐԻՆ կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը կը խորհի մենաշնորհի վերածել քարիւղի եւ պէնզինի առեւտուրը, որպէսզի օտար ընկերութիւնները չհատգործումներ չկատարեն:

ՍՊԱՆԻԱՑԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ հասած ամէնէն կարեւոր լուրը այն է որ, երկու կողմերն ալ իրարու վրայ կը ձգեն անգլիական եւ իտալական նաւերու ռմբակոծութիւնը, Ալժէլ առջեւ: Զորրորդ նաւ մըն ալ, յունական, ռմբակոծուեցաւ նոյնքան խորհրդաւոր պարագաներու մէջ: Իտալական մամուլը Սպանիոյ հանրապետական կառավարութեան կը վերագրէ այս մեղքը, եւ սպառնալիքներ կ'ուղղէ: Ֆրանսա որոշեց մէկոջներ ձեռք առնել, իր նաւերուն ապահովութեան համար:

ԵՐԵՔ ԳԵՐՄԱՆ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐ վտարուեցան Լոնտոնէն: Այս լուրը չատ ծանր տպաւորութիւն գործեց Պերլինի մէջ:

ՉԻՆԱԿԱՆ սպայակոյտը ժողով դումարելով, չատ կարեւոր որոշումներ տուաւ: Ճափոնական կառավարութիւնն ալ խորհրդակցութիւններ կը կատարէ դիչեր ցերեկ: Զինուորական գործողութիւնները կանգ առած են առ այժմ:

ԱԼԼԱՀ ՄԵԾ Է

»»» ο ««««

Ինչպես ասում էին հին հռոմեացիները, ամեն մարդ իր բախտի ճամփորդն է։ Ամեն մեկն ինքն է ստեղծում իր ապագան, ինքն է ընտրում իր ճանապարհը։ Ամեն մեկն ինքն է պատասխանատու իր գործերի համար։ Ամեն մեկն ինքն է պատասխանատու իր ապագայի համար։ Ամեն մեկն ինքն է պատասխանատու իր ապագայի համար։

Ամեն մեկն ինքն է պատասխանատու իր ապագայ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԸ

(ՎԵՊ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻՑ ԹԱԳԱՒՈՐԻ)

»»» • ««««

Մեկ ուրիշ Տոքտոր Լուռ - տանը վերատեսութիւն, վերջը նորէն խօսեցաւ Հայրը, իսկ Մայրը ինքզինքը կորսնցուցած՝ կը նայէր ամուսնոյն եւ զաւկին։ Ան ալ կը խորհէր, թէ ինչպէ՞ս պիտի ազատի այս վտանգաւոր վիճակէն։ Ան գիտէր, որ Հայրը ամէն բան կրնայ ընել իր զաւկին համար, եւ ինքն ալ պատրաստ էր ամէն զոհողութեան։ Ան կը սիրէր իր զաւակը, բայց ոչ այնքան, որ ինքզինքը զոհէ անոր համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր ամուսինը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր ընտանիքը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր ընկերները, որոնք ինքզինքնին զոհած էին իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր հայրենիքը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր ազգը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր եկեղեցին, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Աստուածը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Փրկիչը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Հոգին Սուրբ, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Երրորդութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Միութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենակալը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենազօրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենագիտակը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենագթութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենակարողութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասրբութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենաբարութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենաճշմարտութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենայաղթութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենափառութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենապատուութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենաերկիւղածութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Հայրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Մայրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Զաւակը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ընկերները, որոնք ինքզինքնին զոհած էին իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Հայրենիքը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ազգը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Եկեղեցին, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Աստուածը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Փրկիչը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Հոգին Սուրբ, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Երրորդութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Միութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենակալը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենազօրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենագիտակը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենագթութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենակարողութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասրբութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենաբարութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենաճշմարտութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենայաղթութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենափառութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենապատուութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենաերկիւղածութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Հայրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Մայրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Զաւակը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ընկերները, որոնք ինքզինքնին զոհած էին իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Հայրենիքը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ազգը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Եկեղեցին, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Աստուածը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Փրկիչը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Հոգին Սուրբ, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Երրորդութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Միութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենակալը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենազօրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենագիտակը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենագթութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենակարողութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասրբութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենաբարութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենաճշմարտութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենայաղթութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենափառութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենապատուութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենաերկիւղածութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Հայրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Մայրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Զաւակը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ընկերները, որոնք ինքզինքնին զոհած էին իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Հայրենիքը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ազգը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Եկեղեցին, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Աստուածը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Փրկիչը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Հոգին Սուրբ, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Երրորդութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Միութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենակալը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենազօրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենագիտակը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենագթութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենակարողութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասրբութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենաբարութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենաճշմարտութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենայաղթութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենափառութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենապատուութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենաերկիւղածութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Հայրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Մայրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Զաւակը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ընկերները, որոնք ինքզինքնին զոհած էին իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Հայրենիքը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ազգը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Եկեղեցին, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Աստուածը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Փրկիչը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Հոգին Սուրբ, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Երրորդութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Միութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենակալը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենազօրը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենագիտակը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենագթութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենակարողութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասրբութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենաբարութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենաճշմարտութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենայաղթութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենափառութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենապատուութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։ Ան կը սիրէր նաեւ իր Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենասիրելի Ամենաերկիւղածութիւնը, որ ինքզինքը զոհած էր իրեն համար։

— Ես, — խօսեցաւ Հայրը, — ոչ մէկ բանի կրնամ ուրանալ իմ զաւկիս։ Ես կը սիրեմ զինք, եւ ինքն ալ կը սիրէ զ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԿՈՄԻՏԵԻ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ՀԱՐՑԻ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
Chèque Postal Paris 1678-63
(ՕՐԹԻՆԵԱՆ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԻՆԵՐԸ.—	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ՕԳՈՍՏՈՍ
MERCREDI 11 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3495 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՍ ՓՈՐՁՆ ԱԼ ԻՐ ԿԱՐԳԻՆ

Քանի մը խօսք եւս արձակուրդի մասին։ Այս անգամ առաւելապէս կուսակցական մտահոգութիւններով։

Եթէ խմբական պտոյտները, յաճախադէպ հանդիպումները կ'օգնեն թարմացնելու եւ սերտացնելու սովորական յարաբերութիւնները, կրկնապատիկ աւելի արդիւնաւոր կրնան ըլլալ, կուսակցական կեանքի մէջ։

Ուրիշ բան է բարեկամական, արհեստակցական կամ հայրենակցական կապը, եւ բոլորովին ուրիշ բան՝ կուսակցականը՝ որ ամէն բանէ առաջ թանձրացեալ գաղափար մը կը ներկայացնէ։ Եթէ կ'ուզէք՝ խորհրդանշան մը։

Արդ, մեր կուսակցական յարաբերութիւններն ալ պէտք ունին թարմանալու, նորոգուելու, զարգանալու։ Թէ միեւնոյն քաղաքին մէջ, եւ թէ շրջանէ շրջան։

Կը թուի թէ բոլորովին անտեսուած է այս վերջին պարագան։ Եւ կամ բախտին ձգուած։

Ընկերներ անհատապէս կամ խմբովին կը հանդիպին այս ինչ շրջանը, կը գտնեն իրենց ճանչցած ընկերները, կը խօսին աջէն-ձախէն, բայց ընդհանրապէս անկապ եւ անփոյթ։

Եթէ իրենց գացած վայրին մէջ ժողով մը գումարուի կամ հանդէս մը կատարուի, կ'երթան իբրեւ անցորդ։ Եւ այդքանով ալ կը վերջանայ կուսակցական յարաբերութիւնը։

Առ հասարակ աւելի ծանր կը կշռէ հայրենակցականը, քան կուսակցականը։

Չէ՞ք ընդունիր թէ վճարովի արձակուրդներու դրութիւնը կրնայ նոր ճամբայ մը բանալ նաեւ այս ճակատին վրայ։

Օրինակ, Փարիզէն խումբ մը կ'երթայ այսինչ լեռնային, ծովային, դաշտային շրջանը, կամ Վիէննէն, Լիոնէն խումբ մը՝ Վալանս, եւ փոխադարձաբար։ Իրենց զբօսական պտոյտներուն, զուարճութեանց հետ զուգընթաց, այդ խումբերը չե՞ն կրնար անմիջապէս ծանօթանալ տեղական մարմիններուն եւ հաւաքական հանդիպումներ սարքել ընկերներու հետ։

Պայման չէ որ անպատճառ հերթական ժողովներ գումարուին, կամ այցելուները ներկայ ըլլան տեղական ընթացիկ հարցերու քննութեան։ Տեղական մարմիններուն կ'իյնայ հանդիպումները դարձնել կենդանի եւ արդիւնաւոր, մանաւանդ օգտուիլ դուրսէն եկած փորձ տարրերէ։

Արդարեւ, ամէն տեղ ալ ունինք այդպիսի տարրեր, աշխոյժ եւ պիտանի։ Անոնք տարիներ ու տարիներ միեւնոյն միջավայրին մէջ մնացած ըլլալով, նոր շունչ առած կ'ըլլան, երբ իյնան տարբեր շրջանի մը մէջ։ Եւ օգուտը կ'ըլլայ փոխադարձ։ Գացողն ալ կը թարմանայ, ընդունողն ալ։ Իսկ աւելի ընդունակները թեւ կ'առնեն, բանախօսելով, ընկերական զրոյցներ կատարելով, իրարու պակաս լրացնելով։

Այսպիսի հանդիպումները պիտի ծառայեն ոչ միայն սերտ յարաբերութիւններ հաստատելու կազմակերպութեան անդամներուն միջեւ, այլ եւ աւելի մօտէն ծանօթանալու կուսակցութեան հոգերուն հետ, շրջանէ շրջան։ Այդ առթիւ ընկերները աւելի որոշ գաղափար կը կազմեն պակասներու եւ առաւելութեանց մասին, ինչպէս եւ երեւան կուգան արժէքներ որ մութին մէջ մնացեր էին։

Ինչո՞ւ ծածկել,— քիչ մը շատ կղզիացած, «տեղականացած» են կուսակցական ընտանիքին անդամները։ Ոչ միայն դուրսի աշխարհին, այլ եւ իրարու հետ։

Եթէ տիրող պայմաններուն հետեւանքն էր այդ պարագան,— շատ բան փոխուած է այսօր, ինչպէս կը յիշեցնենք միշտ։ Ուրեմն ջանանք մենք ալ բարեփոխել մեր սովորութիւնները, օգտուելով նոր պատեհութիւններէն։

Ամէն պարագայի մէջ, այստեղ ալ ոչ թէ չոր ու ցամաք ծրագիրներ է որ կ'առաջարկենք, այլ թելադրութիւններ՝ մտածելու, որոճալու, նոր ելքեր գտնելու։

Տարին մէկ անգամ, Շրջ. ժողովներու առթիւ իրարու կը հանդիպին բազմաթիւ ընկերներ՝ հեռաւոր եւ մօտաւոր շրջաններէ։ Եւ իրարմէ կը բաժնուին լաւագոյն տրամադրութիւններով։

Ի՞նչ տարակոյս որ նոյնքան եւ աւելի արդիւնաւոր կրնան ըլլալ խմբական հանդիպումները, տարեկան արձակուրդներու առթիւ։ Մանաւանդ որ, յատկապէս ընտրուած պատգամաւորներ պիտի չըլլան հանդիպողները, այլ ամբողջ խումբեր, առանց խտրութեան կամ պաշտօնական հանգամանքի։

Բազմութիւններ են որ իրար պիտի խառնուին,— ցիրուցան անդամները միեւնոյն կազմակերպութեան, գլուխ գլխի խօսելու, կարծիքներ, տպաւորութիւններ փոխանակելու, փոխադարձաբար ներշնչուելու համար։

Ինչպէս կը հաստատեն մեր տեղեկութիւնները, տարեկան արձակուրդի ամէնէն եռուն շրջանն է արդէն։ Ամբողջ գործարաններ փակուած, բազմութիւններ ճամբայ ելած կամ իրենց քաղաքներուն մէջ ցրուած են։ Անշուշտ առանց մասնաւոր ծրագրի։ Շատերը թերեւս թերթ կարդալու պատեհութիւնն ալ չունին, լեռը կամ ծովը քաշուած ըլլալով ...

Ոչինչ. թող առաջին փորձերը ըլլան պատահական կամ սահմանափակ։ Մենք վստահ ենք որ օրինակը վարակիչ կը դառնայ, եւ հետզհետէ արձակուրդները կը սարքուին ցանկալի եղանակով։ Եւ միշտ յարմարելով տեղական պայմաններուն։

Աւելի մօտ իրարու եւ գլուխ գլխի, շրջանէ շրջան, թէ սիրտերը բանալու եւ թէ միտքերը կազդուրելու, ի հարկին մշակելու համար։

Կ'ապրինք այնպիսի միջավայրի մը մէջ ուր ամէն օր խմորումներ, բարեշրջումներ կը կատարուին։ Մեր ուժերէն վեր չէ օգտուիլ այդ բոլորէն, համաձայն մեր կարողութեան։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

»»»» o ««««

Ծովակալ մը եւ 88 սպաներ Սթալինի դէմ...

»»»» o ««««

Կոլխոզներն ալ «մաքրագործում»ի կ'ենթարկուին

Խորհրդային մամուլը կը յորդի չընդհատ «մերկացումներով»։ Ամբողջ խորհրդային կարգուսարքին մէջ մէկ հատիկ պետական, վարչական, կուսակցական կամ գրական — գեղարուեստական ճիւղ չմնաց որ «մաքրագործում»ի չենթարկուի։ Ամփոփենք վերջին նորութիւնները։

«Տէյլի էքսփրէս»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Վարշաւայէն, օգոստ. 9 թուականով.—

Ծովակալ Վիքթորով, Ծայր. Արեւելքի խորհրդային տորմիղին հրամանատարը եւ իր սպաներէն 50 հոգի բանտարկուած են Վլատիվոսթոքի մէջ եւ պիտի դատուին, այն ամբաստանութեամբ թէ դաւադրութիւն մը սարքած են Սթալինի դէմ։

Քրոնշթատի մէջ ալ ձերբակալուած են 38 սպաներ, Պալթիկի նաւատորմէն, ամբաստանուած ըլլալով իբրեւ թրոցքիստներ։

Զրոյց կը շրջի թէ ծովակալ Օրլով, Խ. Միութեան նաւատորմին ընդհ. հրամանատարը, թերեւս յաջորդ զոհը պիտի ըլլայ Սթալինեան մաքրագործման։ Կ'ըսուի թէ ծովակալը թոյլ տուած է որ իր նաւազները թրոցքիստ խմբակներ կազմեն։

Մոսկուայէն կը հեռագրեն օգոստ. 9 թուականով.— Պաշտօնանկ եղաւ արտաքին առեւտուրի օգնական գործավարը, Քրոնին։

** Կ'ըսուի թէ Վլատիվոսթոքի մէջ ձերբակալուած են խորհրդային շարժանկարի վարչութենէն հինգ բարձր պաշտօնատարներ, այն ամբաստանութեամբ թէ հակայեղափոխական քարոզութիւններ կատարած են։ Այս ձերբակալութեանց պատճառ կը համարուի հին շարժանկարի մը ներկայացումը Մոսկուայի մէջ։ Պատկերը կը ցուցնէ մարաջախտ Թուխաչեւսկին եւ իրեն հետ գնդակահարուած զօրավարները, որոնք մոլեգնօրէն կը ծափահարուին յաղթական ընդունելութեան մը առեն։

** «Փրավտա», կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, կը գրէ թէ Եարոսլաւի շրջանին մէջ շատ մը կոլխոզներ լուծուած են։ Վորոնէժի շրջանին մէջ, «նոյն իսկ տեղական իշխանութեանց աչքին առջեւ, աճուրդով ծախուած են «Մայիս 1» կոլխոզին բոլոր գոյքերը, շարժուն եւ անշարժ ստացուածքները։ Մոհիլեւի եւ սպիտակ Ռուսաստանի զանազան շրջաններուն մէջ, «թրոցքիստ եւ աջակողմեան լրտեսներ համաձայներ են կոլխոզներէն արտաքսելու համար այն տարրերը որ կ'ընդդիմանային հաւաքական տնտեսութեանց հողերուն անդամահատման։ Տեղական իշխանութիւնները ականջ չեն կախած արտաքսեալներու գանգատներուն»։

Կ'ըսուի թէ 493 ընտանիքներ, այսինքն աւելի քան 2000 հոգի այսպէս արտաքսուած են Մոհիլեւի շրջանին կոլխոզներէն եւ ճարահատ քաղաք իջեր են, հաց ճարելու համար, մինչդեռ քանի մը կուլակներ կը գրաւէին իրենց անհատական հողաբաժինները եւ կոլխոզներու հաւաքական հողերը։

Դարձեալ «Փրավտա» կը գրէ թէ տակաւին 3000ի չափ անհատական տնտեսութիւններ կան Մոհիլեւի շրջանին մէջ, բայց այդ անհատ գիւղացիները բոլորովին անտեղեակ են խորհրդային օրէնքներէն, կոլխոզներու շնորհուած ապահարկութիւններէն։ Մէկ խօսքով, ամէն միջոց կը գործադրուի, որպէսզի անոնք չմտնեն կոլխոզներու մէջ։ Կոլխոզներու լուծումէն զատ, անտեղի կերպով կ'աւելցնեն անհատներու հողաբաժինը, ի վնաս հաւաքական հողերու։

Տանիլովի սովետին նախագահը, Կեդր. Գործ. Կոմիտէին քարտուղարը եւ ուրիշ հինգ պաշտօնեաներ 2էն 10 տարի բանտարկութեան դատապարտուեցան, երեք կոլխոզներ լուծած եւ հողերը գիւղացիներուն միջեւ բաժնած ըլլալով։

** «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը կը գրէ թէ մաքրագործումները անխնայ կը շարունակուին գաւառներու երիտասարդական կազմակերպութեանց մէջ։ Այս շրջանային մաքրագործումները ընդհանրապէս կը ծանուցուին տեղական թերթերուն մէջ եւ հազուադէպ է որ արտատպուին Մոսկուայի մամուլին կողմէ։ «Խորհրդային Սիպերիա» թերթին վերջին թիւին մէջ կ'երեւայ երկար ցանկ մը երիտասարդ համայնավար ղեկավարներու (կոմսոմոլ) որոնք վտարուած են իբրեւ «թրոցքիստ եւ գերման ֆաշական լրտեսներ, դաւաճաններ, խափանարարներ, այլասերածներ, սրիկաներ եւ դինովներ»։ Թերթը դիտել կուտայ թէ «կուսակցական ղեկավարութեան ապուշային թուլութիւնը շահագործուած է այս ժողովուրդի թշնամիներուն եւ ֆաշական լրտեսներուն կողմէ»։

** Լէօն Թրոցքի, որ Մեքսիկա կը բնակի, զեկոյց մը հրատարակեց որուն մէջ կ'ըսէ թէ խորհրդային Չեկան սպաննած է Քաթալոնիոյ (Սպանիա) նախկին նախարարներէն Անտրէ Նինը։

Ի՞նչպէս պիտի գործադրուի բանադրանքը

Գրած էինք թէ Եուկոսլավիոյ Սինոդը բանադրանքի ենթարկած է վարչապետը եւ օրթոտոքս նախարարները, ինչպէս եւ Երեսփ. Ժողովին նախագահը եւ 100ի չափ երեսփոխաններ, որոնք քուէարկեր էին Վատիկանի հետ կնքուած դաշնագիրը։

Այս առթիւ հրատարակուած շրջաբերականին համաձայն, քահանաներուն արգիլուած է մտնել բանադրեալներուն տունը, որ եւ է անհատական կամ պաշտօնական յարաբերութիւն ունենալ անոնց կամ ընտանիքներուն հետ։ Թղթատարական նախարարը իր զաւակը մկրտել ուզած է, բայց չեն ընդունած։ Թուցիկներ հրատարակուած են, որոնցմով ժողովուրդը կը հրաւիրուի չհանդիպիլ, չխօսիլ կամ առեւտուր չընել բանադրեալներուն հետ։ Կառավարութիւնը կը մերժէ ընդունիլ այս բանադրանքին օրինականութիւնը, դիտել տալով թէ նախարարները եւ երեսփոխանները պատասխանատու չեն որ եւ է ատեանի առջեւ, խորհրդարանին մէջ կատարուած քուէարկութեան մը համար։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՋԱՆ, ՍԹԱԼԻՆ, ՋԱՆ ...

Շատ մի տեսնէք եթէ նորէն կը խըրիմ սթալինապատում «տէքստ»ներու մէջ, որոնք շատ կը յիշեցնեն մեր Քաղաքին « պոստան »ները, աչքերը կապուած եւ հորին շուրջը դարձող ձիերով։

Երէկ իմացանք Ղազախստանցի 90-ամեայ Ջամբուլի պատմութիւնը.

Երբ հասաւ կեանքիս եօթանասուն տարին,
Լէնինն եւ Ստալինն աչքիս լոյս տուին։

Մեր աշխարհին մէջ, հազիւ թէ ոտքի վրայ կրնան կենալ 90ամեայ Ջամբուլները, ո՞ւր կը մնայ երգել, նոյն իսկ խօսիլ։

Իսկ անդին, Ռուսաց աշխարհում, Լենինն ու Սթալինը ոչ միայն աչքի, այլ եւ մտքի լոյս, բանաստեղծական կրակ են տուեր այս 90ամեայ Ջամբուլին։

Ահա կ'օրինակեմ, կարդացէք եւ զոց ըրէք, արտասանելու համար ձեր յառաջիկայ դաշտահանդէսին մէջ.

Մարտակոչը հնչեցին ոսկէ շեփորները,
Ցաւերժական սարուկների զոռ բանակներից,
Բանակներն ահեղ հզորազօր շարժուեցին
Պալատների վրայ եւ դահերն այրեցին ...
Կործանուեցին կարգերը, օրէնքները գայլերի,
Ոսկեպսակն այն արնոտ՝ ցեխերի մէջ տրորուեց։
Բոցավառուեց այդ պահին դաշտերում մեր լայնածիր
Ժողովրդի փրկութեան արշալոյսը ոսկեփայլ։

Թումանեանները, Իսահակեանները եւ Շահազիզները ի՞նչ կ'արժեն աշուղ Ջամբուլի քով։

Անոր բարձրութեան կրնան հասնիլ միայն Վրաստանի աշխատաւորները, բարձրալա՛ց նամակով մը, ու «մեծ Առաջնորդն ու բարեկամը մարդկութեան».

Հերոսներից հերոսագոյն, անպարտելի դու ղեկավար,
Լէնինի հետ մեզ կոփեցիր ազատութեան գործի համար։
Ամէն երկրի, ժողովրդի վերակերտող ու փրկարար,
Ստալին, դու նիշը մեր ուժի, կեանքի զարթօնք դու խանդավառ։
Ով հարազատ, դու մեզ տուիր ջահէլութիւնը քո չարքաշ,
Ոսկէ պտուղը սերմերից այսօր ծածկել է սար ու դաշտ։

Լէզգիները ալ իրենց կարգին բարձունքէ բարձունք սաւառնելով, լեռան կատարը, ի՞նչ կ'ըսեմ, «երկնքից ալ բարձր» տեղ մը կը բազմեցնեն Սթալինը.

Սարը դաշտի վրայ,
Կանգնած է բարձր.
Իսկ երկինքը կանգնած է
Սարից էլ բարձր։
Բայց դու, Ստալին, բարձր ես
Բարձր երկնքից,
Ու քեզնից աւելի բարձր
Քո մտքերն են։
Երբ որ քո խօսքերը
Հասնում են մեզ մօտ,
Մարդկանց աչքերը դառնում են
Արծուի աչքեր։
Քո ետեւից գնում են
Միլիոնաւոր մարդիկ,
Որովհետեւ գիտեն, որ
Ուղիղ է քո ճամբան։
Եւ նա, ով որ մի անգամ
Քո ետեւից գնաց,
Աւելի շուտ կը մեռնի,
Բայց չի լքի քո ճամբան։

Պզտիկ սրբագրութիւն մը վերջին տողին մէջ, եթէ կը ներէք։

Ջան, Սթալին, ջան, «ո'վ որ մի անգամ քո յետեւից գնաց», այո, կը մեռնի, բայց ի՞նչպէս։

— Անշուշտ իբրեւ կատղած շուն, հակայեղափոխական - տրոցկիստ լրտես, գերման - ճափոնական ազէնտ։

Այս «մոթիվ»ին վրայ երգ մըն ալ ինձմէ քեզ ընծայ, ջա՛ն Սթալին։

ՎԱՀԷ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆՆԵՐԸ

Ֆրանսահայ Կ. Խաչի օդափոխութեան կայանի Բ. խումբը Փարիզէն կը մեկնի 15 Օգոստոսին, կիրակի իրիկուն ժամը 9 ու կէսին, Կառ տը Լիոնէն դէպի Նիս։

Ա. խումբը Նիսէն կը դառնայ յառաջիկայ երկուշաբթի, օգոստ. 16ին եւ Կառ տը Լիոն կը հասնի երեքշաբթի առտու։

ԱՆՈՆՔ ՈՐ Կ'ՈՒԶԵՆ ՀՊԱՏԱԿ ԴԱՌՆԱԼ ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ

Ոստիկանական վերատեսչութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հաղորդած է մամուլին.—

1937 մայիս 9ի Ֆրանքեւթուրք դաշնագիրը՝ Ալեքսանտրէթի սանճաքի մասին, իբրեւ յաւելուած կը պարունակէ նամակներու փոխանակութիւն մը այն Սուրիացիներու եւ Լիբանանցիներու մասին որոնք հակառակ իրենց ծագման հպատակ չեն ճանչցուիր այդ պետութեանց։

Համաձայն այդ նամակներու փոխանակութեան, ծագումով Սուրիացիները եւ Լիբանանցիները որոնք արտասահման հաստատուած են — Ֆրանսան ալ մէջն ըլլալով — 1924 օգոստ. 30ին եւ զանց առած են 1926 օգոստ. 30էն առաջ որոշում տալ սուրիական կամ լիբանանեան հպատակութեան համար, պիտի կրնան այդ իրաւունքը գործադրել մէկ տարուան պայմանաժամի մը մէջ, որ կը վերջանայ 1938 մայիս 29ին։

Այն անձերը որ այս դասակարգին մէջ կը գտնուին, մէջն ըլլալով անոնք որ հպատակութեան համար յայտարարութիւն մը ստորագրած են վերոյիշեալ 1926 օգոստ. 30էն առաջ, պարտաւոր են կարելի եղածին չափ շուտով դիմել ոստիկանական վերատեսչութեան (օտարականներու տեսչութիւն), ուր ամէն տեղեկութիւն պիտի տրուի կատարուելիք ձեւակերպութեանց մասին։ Հարկ է ճշդել թէ անոնք որ այս ձեւակերպութիւնները չեն կատարեր 1938 մայիս 29էն առաջ — վերջին պայմանաժամ — պիտի մերժուին եւ այլեւս որ եւ է իրաւունք պիտի չունենան սուրիական կամ լիբանանեան հպատակութիւնը պահանջելու։

Իտալիոյ նպատակները Միջերկրականի մէջ

Հռոմի բրիտանական դեսպանը Լոնտոն գնաց, տեղեկութիւններ հաղորդելու համար Իտալիոյ հետ կատարուած բանակցութեանց մասին։ Ցետոյ արձակուրդ պիտի առնէ մինչեւ հոկտեմբեր։ Իրազեկներ կը հաւատան թէ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ առկախ մնացած խնդիրները կարգադրելու համար բանակցութիւններ պիտի կատարուին հոկտեմբերի սկիզբը։ Ամէնէն ստիպողական խնդիրը կը համարուի սպանիական տագնապին լուծումը։ Իտալական կառավարութեան կարծիքով, անօգուտ է խօսիլ անգլեւիտալական համաձայ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ԱԼԱՆ ՊԵՏԵ Է

»»» ◦ ««««

Ալան Պետե է Հարավային Ամերիկայի Արգենտինա հանրապետության մայրաքաղաք Բուենոս-Այրես նահանգի Ռոսարիո քաղաքում։ Ալան Պետե է ծնվել է 1905 թվականին։ Նրա հայրը եղել է ֆրանսիացի, մայրը՝ անգլուհի։ Ալան Պետե է ավարտել է Ռոսարիոյի ֆրանսիական գիմնազիան։ Ալան Պետե է ուսումնասիրել է իրավագիտություն Ռոսարիոյի համալսարանում։ Ալան Պետե է ավարտել է համալսարանը 1927 թվականին։ Ալան Պետե է աշխատել է որպես փաստաբան։ Ալան Պետե է մահացել է 1929 թվականի հունվարի 27-ին։

Ալան Պետե է ապրել է կարճ կյանքով։ Նա մահացել է 24 տարեկան հասակում։ Ալան Պետե է թողել է հետքը գրականության մեջ։ Ալան Պետե է գրել է բանաստեղծություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև արձակ։ Ալան Պետե է գրել է նաև թարգմանություններ։ Ալան Պետե է թարգմանել է ֆրանսերենից։ Ալան Պետե է թարգմանել է անգլերենից։ Ալան Պետե է թարգմանել է նաև իսպաներենից։

Ալան Պետե է գրել է իր բանաստեղծությունները ֆրանսերեն լեզվով։ Ալան Պետե է գրել է նաև անգլերեն լեզվով։ Ալան Պետե է գրել է նաև իսպաներեն լեզվով։ Ալան Պետե է գրել է նաև արձակ։ Ալան Պետե է գրել է նաև թարգմանություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև քննադատական հոդվածներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև նամակներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև օրագրություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև հուշեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև ակնարկներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև ֆելիետոններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև գրախոսություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև ուղեգրություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև դրամատուրգիական փորձեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև սցենարներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև լիբրետոներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև երգիծական գրվածքներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև ֆանտաստիկ պատմվածքներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև դետեկտիվ պատմվածքներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև պատմական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև ռոմանտիկ վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև սոցիալական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև հոգեբանական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև էպիկական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև լիրիկական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև ֆիլոսոփայական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև քաղաքական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև սոցիալական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև հոգեբանական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև էպիկական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև լիրիկական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև ֆիլոսոփայական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև քաղաքական վեպեր։

Ալան Պետե է գրել է իր բանաստեղծությունները ֆրանսերեն լեզվով։ Ալան Պետե է գրել է նաև անգլերեն լեզվով։ Ալան Պետե է գրել է նաև իսպաներեն լեզվով։ Ալան Պետե է գրել է նաև արձակ։ Ալան Պետե է գրել է նաև թարգմանություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև քննադատական հոդվածներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև նամակներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև օրագրություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև հուշեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև ակնարկներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև ֆելիետոններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև գրախոսություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև ուղեգրություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև դրամատուրգիական փորձեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև սցենարներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև լիբրետոներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև երգիծական գրվածքներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև ֆանտաստիկ պատմվածքներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև դետեկտիվ պատմվածքներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև պատմական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև ռոմանտիկ վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև սոցիալական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև հոգեբանական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև էպիկական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև լիրիկական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև ֆիլոսոփայական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև քաղաքական վեպեր։

Ալան Պետե է գրել է իր բանաստեղծությունները ֆրանսերեն լեզվով։ Ալան Պետե է գրել է նաև անգլերեն լեզվով։ Ալան Պետե է գրել է նաև իսպաներեն լեզվով։ Ալան Պետե է գրել է նաև արձակ։ Ալան Պետե է գրել է նաև թարգմանություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև քննադատական հոդվածներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև նամակներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև օրագրություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև հուշեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև ակնարկներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև ֆելիետոններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև գրախոսություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև ուղեգրություններ։ Ալան Պետե է գրել է նաև դրամատուրգիական փորձեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև սցենարներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև լիբրետոներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև երգիծական գրվածքներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև ֆանտաստիկ պատմվածքներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև դետեկտիվ պատմվածքներ։ Ալան Պետե է գրել է նաև պատմական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև ռոմանտիկ վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև սոցիալական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև հոգեբանական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև էպիկական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև լիրիկական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև ֆիլոսոփայական վեպեր։ Ալան Պետե է գրել է նաև քաղաքական վեպեր։

ՉԱՐԹՈՂԻ

(ՎԱՑ ԱՄՍԱԿԱՆԱԿԻՑ ԿԱՊԱԴԵՎ)

»»» ◦ ‹‹‹‹

— Ֆատիմ խեռ, հասիլ իմ, որ էլ չեմ կրնար ապրիլ առանց քեզի, ես քեզ կ՚ուզեմ, կ՚ուզեմ, կ՚ուզեմ... Ինչո՞ւ չես ուզեր զիս, ինչո՞ւ չես ուզեր զիս...

Ինչպես ըսինք, Ֆատիմ Ալի Ռիզան ոչ միայն գեղեցիկ էր, այլև խելացի, ուստի ան ամէն անգամ, որ Ռիզան կ՚ուզէր զինքը համբուրել, կը յաջողէր ազատիլ անոր գրկէն, ինչպէս

նաւթեան մասին, քանի խաղաղութիւնը չէ վերահաստատուած Սպանիոյ մէջ։ Բեռոյ, Իտալիա չուզեր նոր բանակցութիւններ կատարել, ցորչափ Անգլիա չի ճանչնար Եթովպիոյ գրաւումը։

Անգլեւիտալական բանակցութեանց ամէնէն կարեւոր խնդիրներէն մէկը պիտի ըլլայ Միջերկրականի համաձայնութեան այն կէտը որ կ'ըսէ թէ երկու պետութիւնները պիտի չփոխեն Միջերկրականի մէջ հաստատուած պայմանի – ճակը՝ ազգային գերիշխանութեան մասին։ Հռոմի մէջ չատեր կը կարծեն թէ այս տրամադրութիւնը կապ ունի կղզիներու եւ ուրիչ ամրութեանց սպառազինութեան հետ։ Ապա ուրեմն անհրաժեշտ է բարեկամական համաձայնութիւն մը կնքել, երկոտասան կղզիներու եւ Սիկիլիոյ (Իտալիա), ինչպէս եւ Ճիպրալթարի, Մալթայի եւ Կիպրոսի (Անգլիա) սպառազինութեանց սահմանափակման համար։

Կը կարծուի թէ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ մերձեցումը պիտի օգնէ նաեւ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ մերձեցման։ Հռոմի թերթերը դադրեցուցին հակաֆրանսական հրատարակութիւնները։ Մօտ մէկ տարիէ ի վեր Ֆրանսական դեսպան չկայ Հռոմի մէջ, ինչ որ ծանր տպաւորութիւն կը գործէ։ Նշանակուած դեսպանը, պ. Տը Քանթէն, պաշտօնի չէ ձեռնարկած։ Ուրիչ դժուարութիւն մը կը կազմէ Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքը։

Չինեւճափոնական տագնապը կը ծաւրուանայ

Երկու ճափոնցի սպաներ սպանուեցան Շանկայի մէջ, երբ կը փորձէին օդանաւային կայանը մտնել (համաձայն չինական զեկոյցին)։ Շանկայի ժողովուրդը ահռելապատի մատնուած է վախնալով ճափոցիներու վրէժէն։ 60,000 Ճինացիներ փախան իրենց տուներէն։ Անհամար բազմութիւններ օտար թաղամասերը ապաստանած են։ Ճափոնական բոլոր խանութները փակուեցան։

Ճափոնի պատերազմական նախարարը հեռեւեալ յայտարարութիւնն ուղղեց մամուլին.— «Եթէ ներկայ կացութիւնը չարունակուի, Ճափոն բռնի ուժի պիտի դիմէ, խաղաղութիւնը պահպանելու համար միջազգային արդարութիւնը հաստատելու համար։ Ճափոնի համբերութիւնը սպառած է։ Ճինաստան պէտք է ընդունի կացութիւնը»։

Թոքիոյէն կը հեռագրեն թէ չինական կառավարութիւնը 250,000 զինուոր կեդրոնացուցած է հիւսիսային Ճինաստանի մէջ։ Հինգ հազար ճափոնցի զինուորներ փէքինի մտան 30ի չափ հրաւայլով եւ բեռնակարքերով։ Այս զօրաջոկատը իրաւ պահակ պիտի մնայ քաղաքին չրջակայ աշտարակներուն, երկնգունդ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70

Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՏՐԹՈՒՆՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՏԵԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ՕԳՈՍՏՈՍ JEUDI 12 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3496

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ ԱԼ ԳԼՈՒԽՆԵՐԷՆ...

Մեր մտածումները՝ տարեկան արձակուրդներու արդիւնաւորման մասին՝ կը թելադրեն ուրիշ խորհրդածութիւններ ալ: Այս անգամ՝ «ի պէտս զարգացելոց»:

Այսպէս՝ ժամանակը եկած չէ՞ օդափոխութիւն մըն ալ գլուխներու մէջ կատարելու: Սկսելով «գլուխներէն» ...

Աւելի բաց խօսինք.— Տարիներ եւ տարիներ վիճեցանք Հայաստանի եւ գաղութներու մասին: Հոսանքներ, տեսակէտներ իրարու ընդհարեցան ուժգնօրէն, յաճախ հիւանդագին համեմատութիւններ առնելով: Կազմակերպուած կուսակցութիւններէ զատ, զանազան խմբակցութիւններ, բանդէտներու խմբակներ ալ ասպարէզ նետուեցան: Աջն ու ձախը, տաքն ու պաղը, հինն ու նորը իրարու զարնուեցան եւ ստեղծուեցաւ մթնոլորտ մը որ տանուազն անչնչելի էր:

Բաղդատելով ուրիշ տարիներու հետ, կարելի է ըսել թէ որոշ մեղմացում յառաջ եկած է, վերջին մէկ – երկու տարիներու ընթացքին:

Բայց եւ այնպէս, վէրքը չէ դարմանուած: Պալարներ կան որ կը սպառնան պայթիլ եւ նորէն թարախ հոսեցնել: Կան սպիացած վէրքեր, միշտ ենթակայ՝ նորէն բացուելու: Կարճ խօսքով, անհետացած չեն ապականութեան տարրերը:

Եթէ ուզէինք մեր հանրային կեանքին երեւոյթները մեկնել գիտականօրէն, կրնայինք ըսել թէ չափազանց յոգնութիւնը, խոնջէնքը նմանապէս վատառողջ դեր կը կատարէ:

Ինչո՞ւ ծածկել, ունինք հրապարակագիրներ կամ բանախօսներ որոնք տարիներով կծկուած՝ իրենց պատեանին մէջ, պատուհանէն դիտելով դուրսի անցուդարձը, մատնուած են տեսակ մը թմրութեան: Կրնայինք ըսել՝ մաքի պնդերակութեան:

Ատոր համար ալ, եթէ բարեմտութիւն իսկ ունենան, դժուար կ'ըմբռնեն տարրական ճշմարտութիւններ: Անգամ մը «ոչ» ըսած եղան, եւ այնպէս ալ պիտի շարունակեն: Իրենց կամքէն կախուած չէ: Արտաքինազդակ մը, նոր դէպքեր կամ երեւոյթներ պէտք է պատահին, որպէսզի ենթական ցնցուի, եւ եթէ ոչ դարձ մը, գոնէ վերագնահատում մը փորձէ:

Կը կարծենք թէ այդպիսի կացութեան մը առջեւ կը գտնուինք, աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր:

Բացատրենք,— ներքին վէճերու, անհասկացողութեանց եւ թիւրիմացութեանց գլխաւոր պատճառներէն մէկը Հայաստանն է, բուն բառով՝ խորհրդային իշխանութիւնը:

Դաշնակցութիւնը անոր հանդէպ ունի որոշ քաղաքականութիւն, որուն հիմնական կէտերը գաղտնիք չեն ո եւ է մէկուն համար:

Այսօր ալ այդ մասին չէ որ պիտի խօսինք:

Դաշնակցութեան հակառակորդները, որոնք «Հայաստանասէր» կը կոչուին, առանց շատ բան գիտնալու Հայաստանի կամ անոր գլխուն թառած իշխանութեան մասին, դրամագլուխի մը վերածեցին այս պարագան, եւ ահա տարիներէ ի վեր կը փչեն ու կը փչե՜ն ...

Իրենց չար բախտէն, պատահեցաւ դղրդագին ողբերգութիւն մը,— ամենազօր Աղասի Խանջեանի «անձնասպանութիւնը» (1936 Յուլիս 9):

Այս մէկ հատիկ դէպքը կրնար լուսաբանել ամբողջ 15 տարուան պատմութիւնը:

Այդպէս չեղաւ, անշուշտ: Բայց եւ այնպէս, այս պարագան եւ անոր յաջորդող դէպքերը բացին շատերուն աչքերը:

Յառաջ եկաւ եթէ ոչ կատարեալ սթափում, գոնէ ցնցում մը, որ այսօր բոլորովին ուրիշ բաներ — յաճախ նոր բաներ — ըսել կուտայ «Հայաստանասէր»ներուն: (Անշուշտ ոչ քարացած բախտախնդիրներուն կամ հասարակ ապուշներու).

— Ուրեմն ա՞յս է եղեր այն հայրենիքը որու մասին փառաբանութիւններ կը հիւսէինք մինչեւ այսօր ... Հայրենիք մը ուր երէկուան իշխանաւորը, կուսակցական վարիչը, գործիչը, գրագէտը, բանատեղծը, հին բոլշեւիկը, նորափետուր ուղեկիցը դաւաճան, սրիկայ, լրտես կը դառնան մէկ օրէն միւսը ... ուր ոչ թէ ազգային - քաղաքական որ եւ է տենչ, այլ գրական անմեղ արտայայտութիւն մը անգամ ոճիր կը համարուի, ուր մէկ տարուան մէջ հազար հայ բոլշեւիկներ կը վտարուին կուսակցութենէն, իբրեւ անվստահելի, իսկ հարիւրաւորներ կրակը կը նետուին իբրեւ ժողովուրդի թշնամիներ ...

Անունով խօսած ըլլալու համար, ըսենք որ այս նորօրինակ երեւոյթը առաջին անգամ երեւան եկաւ ռամկավար մամուլին մէջ, աւելի կամ պակաս ուժգնութեամբ:

Եթէ ժամանակը թոյլատրէր, կարելի էր հատընտիր հաւաքածոյ մը կազմել, այս մասին:

Բեկումը զգալի է, նմանապէս, այն տարրերուն մէջ որ իրենք զիրենք ուղեկից, մինչեւ անգամ կուսակից կը հռչակեն կարմիր Երեւանի:

Արդ, երբ այսքան ճեղք բացուեր է միտքերու, նոյն իսկ սիրտերու մէջ, կը հարցնենք նորէն,— ժամանակը եկած չէ՞ օդափոխութիւն մը կատարելու գլուխներու մէջ ...

Անհրաժեշտ չէ որ այս կամ այն հոսանքը լքէ իր դիրքը կամ ծրագիր փոխէ: Ոչ ալ «յաղթական»ի եւ «պարտեալ»ի խնդիր պէտք է որ ծագի:

Մենք Դաշնակցականներս չենք պարծենար թէ մեր տեսակէտները ճիշդ ելան: Իրականին մէջ, այնքան տխուր է կացութիւնը եւ այնքան մռայլ՝ հեռանկարը, որ «ես» ու «դու»ն ինքնին կը լուծուի:

Թողո՛ւնք արդարն ու մեղաւորը, երէկուան ծուռն ու շիտակը — եւ մտաւոր օդափոխութեան փորձ մը կատարենք, միասին գտնելու համար ելքը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Խորհրդային թերթերը գիտել կուտան թէ ծանր ճարտարարուեստութեան արտադրութիւնը շատ վար կը մնայ 1937ի առաջին վեցամսեային համար նախատեսուած ծրագրէն եւ պատասխանատու կը բռնեն վարիչները: Ուրեմն, «մաքրագործում»ը պիտի տարածուի նաեւ այս պաշտօնատան մէջ: «Փրավտա» ծանրապէս կ'ամբաստանէ ինքնաշարժի ճարտարարուեստութեան վարիչը, Տիպէց, ըսելով թէ ժամանակին երեւան չէ հանած թրոցքիականներու եւ ուրիշ հակայեղափոխականներու դաւերը: Կուսակցական պաշտօնաթերթը կը յարձակի նաեւ ծանր ճարտարարուեստութեան գործավարին՝ Մէժլաուքի վրայ, գիտել տալով թէ «պարտաւոր էր խիստ միջոցներ ձեռք առնել, արտաքսելու համար ապականած տարրերը»:

** «Մաթէն»ի ռուսական բաժնի խմբագիրը կը գրէ թէ Սթալին ձեռնարկած է մաքրագործելու նաեւ ... Կոմինթէրնը (Գ. Միջազգային), վտահելի չգտնելով անոր վարչական կազմը: Կարգ մը զրոյցներու համաձայն, արդէն իսկ աչքէ ինկած է ընդհ. քարտուղարը, պուլկար Տիմիթրով: Նոյն աղբիւրին համաձայն, անուանապէս պահելով հանդերձ Կոմինթէրնի վարիչը, իրականին մէջ բուն ղեկավարը պիտի ըլլայ Եէժով, Չեկային ամենազօր հրամանատարը: Կ'ըսեն թէ այս վերջինը արդէն հրահանգ ստացած է կէս առ կէս կախակայելու Կոմինթէրնի վարչական կազմը: Աչքէ ինկած կը համարուին նաեւ երկու ականաւոր Ֆրանսացիներ:

** Աթէնքի թերթերէն «Քաթիմէրինի» դղրդագին մանրամասնութիւններ կը հրատարակէ Բաքուի մէջ ծագած ապստամբութեան մը մասին: Ի վերջոյ բանակը միջամտելով, զսպած է շարժումը, ահռելի արիւնահեղութիւններէ վերջ: Ապստամբութեան վարիչները ձերբակալուած եւ գնդակահարուած են: Ուրիշ աղբիւրէ տեղեկութիւն չունենալով, վերապահութեամբ կը հրատարակենք այս լուրը:

Մուսոլինի խաղաղութիւն կը խօսի

Մուսոլինի Սիկիլիա գնաց երեքշաբթի օր, ներկայ ըլլալու համար մեծ ռազմափորձերուն: Այս առթիւ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

—Կ'ուզեմ այժմէն փարատել կարգ մը անժամանակ եւ անհեթեթ երկիւղներ որոնք տակաւին կը մթագնեն հորիզոնը. իմ ճամբորդութեանս նպատակները խաղաղասիրական են եւ չինարար: Ես եկած եմ տեսնելու թէ ինչ է կատարուած, այլ մանաւանդ ինչ ընելիքներ կան:

Իրազեկներու կարծիքով, Մուսոլինի մասնաւորապէս պիտի ուսումնասիրէ տնտեսական խնդիրներ: Սիկիլիոյ ժողովուրդը մինչեւ այսօր ալ ծանր տագնապի մը մէջ է, տուրքերու ծանրութեան եւ դրամագլուխի պակասին հետեւանքով: Այս շրջանը, որ Իտալիոյ գրեթէ մէկ քառորդը կը կազմէ, միշտ մատահոգութեան առարկայ դարձած է, բազմաթիւ պատճառներով:

Ճափոնցիները կը հեռանան Շանկայէն

Երկու ճափոնցի սպաներու սպանութեան խնդիրը կը սպառնայ ծանրակշիռ հանգամանք առնել: Շանկայ բնակող Ճափոնցիները հրաման ստացան հեռանալու: Կը կարծուի թէ Ճափոն վերջ պիտի լուծէ, քաղաքը ռմբակոծելով ծովէն եւ ցամաքէն: Հաւանական է որ վերջնագիր մըն ալ ուղղուի Չինաստանի:

Մինչ այս մինչ այն, բազմաթիւ ընդհարումներ տեղի կ'ունենան հիւսիսային Չինաստանի մէջ, երկու հակառակորդներուն միջեւ: Ճափոնական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ 200 խորհրդային սպաներ հասած են Չահար, օգնելու համար Չինացիներուն: Եթէ այս լուրը ճիշդ է, կը նշանակէ թէ աւելի պիտի ծանրանայ կացութիւնը:

Ճափոն այժմ հիւսիսային Չինաստանի մէջ համախմբած է ութ զօրաբաժին: Ուրիշ չորս զօրաբաժիններ ալ զէնքի տակ առնուած են:

Ո՞վ կը սարքէ այս խաղերը

Գրած էինք թէ անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները ծանուցագիր մը ուղղած են զօր. Ֆրանքոյի, բողոքելով իրենց նաւերուն ռմբակոծութեան դէմ:

Սպանիոյ ապստամբներուն հրամանատարը պատասխանելով այս բողոքին, կը յայտարարէ թէ Ալժէրի առջեւ օդանաւերով յարձակումներ սարքողը «միջազգային կարմիր կազմակերպութիւն մըն է», թէ օդանաւերը ազգայնական կեղծ դրօշներ եւ խորհրդանշաններ կը գործածեն եւն.:

** Անգլիական կառավարութիւնը պահանջեց անմիջապէս արձակել երեք նաւեր, որոնք վար դրուած էին ազգայնականներու կողմէ:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՃԷԶԻՐԷԻ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ

Ճէզիրէէն հասած ճամբորդներ կը պատմեն թէ անապահով կացութիւն մը կը տիրէ Գամըշլըի եւ շրջականերուն մէջ: Ըմբոստներու կողմէ կազմուած աժամեայ կառավարութեան ձեռքն են Գամըշլը, Հասիչէ եւ շրջակայ գիւղերը: Ֆրանսական ուժերը քաշուած են քաղաքներէն դուրս եւ խիստ հսկողութիւն կը կատարեն: Ըմբոստները կը զգուշանան բախում ունենալէ Ֆրանսական ուժերու հետ:

Գամըշլըէն եւ Հասիչէէն դուրս ելլել գրեթէ արգիլուած է: Աժամեայ կառավարութիւնը թոյլ չի տար ոչ ոքի հեռանալ իրենց գտնուած քաղաքներէն, խուճապ չպատճառելու համար:

Ճէզիրէի զանազան շրջաններուն մէջ կան նաեւ կառավարութեան կողմնակիցներ, որոնք եւս իրենց կարգին պատրաստութեան մէջ են: Ցեղախումբերու մէջ իսկ կան երկու կողմեր: Այս պարագան աւելի կասկածելի կը դարձնէ կացութիւնը:

Այս բոլոր խառնակութեանց ընթացքին եւ հաւանական ամէն զրգռութեան հանդէպ Հայերը կը մնան բացարձակապէս չէզոք:

Սանճաքի Արաբները կը միանան

Աղեքսանդրէթի սանճաքին արաբ պետերը լուծելով իրենց միջեւ եղած վէճերը, «ազգային ուխտ» մը ստորագրած են: Ուխտը կը բաղկանայ հետեւեալ է. 2. Սանճաքին Արաբները հակառակ իրենց ունեցած տարակարծութեանց հինգ տրամադրութիւններէն.— 1. Սանճաքը Սուրիոյ անբաժանելի մէկ թեանց, կը կազմեն քաղաքական ու ընկերային միութիւն մը. 3. Արաբները կ'ուզեն համագործակցութիւն եւ հաշտեցողութիւն ստեղծել Սանճաքի բոլոր տարրերուն հետ, սուրիական հայրենիքի նշանաբանին տակ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ո՞Վ ԹՈՒՆԱՒՈՐԵՑ ...

«Ճիւմհուրիէթ», հռչակաւոր Եունուս Նատիի թերթը, կ'ողբայ վերջերս, Դամասկոսի թղթակցին բերնով.

— «Սուրիոյ նոր սերունդը հակաթուրք զգացումներով կը պատուաստուի ու կը թունաւորուի: Արաբ երիտասարդներու մէկ հաւաքոյթին ներկայ եղայ ու հարցուցի թէ ինչո՞ւ Թուրքերը չէք սիրեր: Պատասխանեցին թէ իրենց գլխուն եկած փորձանքներուն պատճառը Թուրքերն են: «Օսմ. կայսրութեան շրջանին մեզ աղէտ պահեցին, մեր մեծամեծները աքսորեցին, կախեցին ու կոտորեցին եւ այնպիսի ողբալի վիճակի հասցուցին որ գրկարաց ընդունեցինք ուրիշ գերութիւն մը. հիմա ալ արաբական միութեան դէմ առարկողները անոնք են: Եւ այն պահուն երբ մեր անկախութեան կ'արժանանանք, դարձեալ Թուրքերն են որ մեր հայրենիքին մէկ կտորը մեր ձեռքէն առնել կ'ուզեն: Վաղը կարգը Հալէպի եւ Դամասկոսի պիտի գայ»:

Թղթակիցը չհասկնալ կը ձեւացնէ եւ կը հարցնէ սրտառուչ լրջութեամբ.

— «Ո՞վ ձեզ այսպէս կը թունաւորէ:

— Թունաւորե՞լ, ընաւ. ասոնք խոշոր իրականութիւններու մէկ պզտիկ խտացումն են միայն:

— Լաւ. ո՞վ ձեզի սորվեցուց ասոնք:

— Մանկութենէ գիտենք. դպրոցներէն, ակումբներէն, թերթերէն, բանախօսութիւններէն եւ ճառերէ»:

Թղթակիցը չորս ժամ արիւն - քրտինք մտեր է, տարհամոզելու համար այս «թունաւորուած» երիտասարդները, որոնց մեծ մասը համալսարանական ուսանողներ են եղեր: Բայց անօգուտ:

Եւ դարձեալ ինքն է որ կը պատմէ.

— «Փարիզ ուսած ուրիշ երիտասարդ մը ինծի ըսաւ.— «Դեռ այս առտու փոքր քոյրս կ'ըսէր ինծի.— Եղբայր, Իտալացիները Սուրիա պիտի գան եղեր, աղէտ, բայց ի՞նչ կրնանք ընել: Հոգ չէ սակայն, ով կ'ուզէ թող գայ, Իտալացիները, Ճափոնցիները, Չինացիները, Հրեաները, նոյն իսկ Գնչուները, միայն Թուրքերը թող չըգան»:

Այս պատասխանը կայծակի մը ծանրութեամբ կ'իջնէ թուրք թղթակցին գլխուն: Ու խեղճը անհրկած՝ պատասխանատու կը հռչակէ Սուրիոյ կառավարութիւնը, յայտարարելով թէ «դժբախտաբար ան գիտէ այս բոլոր բաները»:

Ուրեմն, մեղաւոր է Սուրիան, իր ժողովուրդով եւ կառավարութեամբ:

Արդարեւ, գիտնալով հանդերձ որ Թուրքը աքսորած, կախած, կոտորած է իրենց նախորդ վարիչները ու հայրենակիցները, ի՞նչպէս թոյլ կուտան նոր սերունդին գիտնալ այս բաները, եւ ոխ պահել:

Մանաւանդ սա տեսակ խօսքեր արտասանել.

—«Ո՛վ կ'ուզէ թող գայ, Գնչուն ալ գայ, բայց ոչ Թուրքը»:

Այս տեսակէտէն բախտաւոր, բուն բառով՝ անբաղդատելի՛ է մեր միմիայն Հայաստանը:

Տեսէ՛ք, Երեւանը ոչ միայն բառ խօսիլ կամ գրել չի տար հայաջինջ սարսափներու մասին, ոչ միայն գոնէ մէկ անգամ չի յիշեր Ապրիլ 11ի տարեդարձը, այլ եւ ...

Այլ եւ, տարին տասներկու ամիս, կը գրէ ու կը թարգմանէ, գրել եւ թարգմանել կուտայ, ապացուցանելու համար թէ «գավալը» Թուրքերն ու Թաթարները անխնայ ջարդուեցան Հայաստանի մէջ, երբ իրենք դեռ թուլսի նստած էին:

Սուրիացինե՛ր, դաս առէք Երեւանէն:

ՎԱՀԷ

ՌՈՒԲԷՆ ՄԱՄՈՒԼԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

»»»» • ««««

Առջի օր Փարիզ հասաւ Պ. Ռուբէն Մամուլեան, շարժանկարի հռչակաւոր բեմադիրը, որ հաստատուած է Ամերիկայի մէջ: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Եւրոպա պիտի մնայ միայն վեց շաբաթ: Եկած է ոչ միայն հանգստանալու, այլ եւ աշխատելու համար:

Զինքը դիմաւորելու համար կայարան գացած էին բազմաթիւ բարեկամներ եւ թղթակիցներ, որոնց հարցումներուն պատասխանելով, ըսաւ թէ Փարիզէն պիտի անցնի Լոնտոն, յետոյ Սալցպուրկ, Վիէննա եւ Փէշթա: «Դիտզինէյի պէս եկած եմ իտէալ պատկերախաղը գտնելու Եւրոպայի մէջ»:

Երիտասարդ արուեստագէտը դեռ նոր վերջացուցած է իր վերջին շարժանկարը, «Բարձրահասակ, թիկնեղ եւ գեղեցիկ», որ արժած է 1,800,000 տոլար, այսինքն աւելի քան 40 միլիոն ֆրանք:

Անհաւատալի կ'երեւայ այս գումարը, բայց Մամուլեան մանրամասնօրէն բացատրելով նիւթը, համոզեր է թէ ինչու այդքան սուղ արժած է պատրաստութիւնը:

Այս շարժանկարը պատմութիւնն է քարիւղի գիւտին՝ Փէնսիլվանիոյ լեռներուն մէջ, ամերիկեան զանազան նահանգներու պատերազմէն քիչ վերջը (1859): Շարժանկարը կը ներկայացնէ քարիւղը գտնողներուն եւ մասնաւոր ընկերութեանց կատաղի պայքարը: Առաջինները կ'ուզէին ամբողջութեամբ ամերիկեան ժողովուրդին նուիրել գտնուած հարստութիւնը, իսկ միւսները մենաշնորհի վերածել ապահօրէն: Մէկ խօսքով, քարիւղի պայքարն է որ կը ներկայացուի:

— Ուրեմն ձեր շարժանկարը ընկերային իրապաշտութեան փորձ մըն է,— դիտել կուտայ «Սը Սուար»ի թղթակիցը:

— Ճիշդ այդպէս, եւ ուզեցի որ հիմնուած ըլլայ պատմական լուրջ պրպտումներու վրայ: Երաժշտութիւնը նմանապէս կարեւոր դեր մը կը կատարէ այս շարժանկարին մէջ: Մանաւանդ փորձած եմ տեսակ մը եղերական գոյութիւն տալ քարիւղին:

— Մէկ խօսքով, քարիւղը գլխաւոր «դէմքը» պիտի կազմէ ձեր շարժանկարին մէջ:

— Այո. ես շարժանկարին մէջ ամէնէն աւելի կը սիրեմ առարկաներուն կեանք տալու կարողութիւնը: Եւ յաճախ կը մտածեմ Մեթերլինկի «Կապոյտ Թռչուն»ի մասին, որ ուժգնօրէն ազդեց վրաս երբ մանուկ էի եւ ուր երեւան կուգայ առարկաներուն շունչ տալու այդ ձիրքը:

— Ի՞նչ կը խորհիք գունաւոր շարժանկարներու ապագայի մասին:

— Կը կարծեմ թէ ապագան կը պատկանի գոյներուն: Բայց այս պարագան պէտք չէ սպաննէ ճերմակ եւ սեւ ժապաւէնը: Ես անձնապէս կուսակից չեմ բնական գոյներուն: Եւ անհրաժեշտ կը գտնեմ որ շարժանկարը օգտագործէ գոյները պատկերներու համար:

«Փառի Սուար»ի թղթակիցը յիշելով թէ Մամուլեան ծնած է Հայաստան, կը հարցնէ.

— Խ. Միութիւն ալ պիտի երթա՞ք:

— Շատ կ'ուզեմ, բայց վստահ չեմ թէ ժամանակ պիտի ունենամ:

ԱՐԱՐԱՏ ԹԵՏ Է

«««« • »»»

Ամեն անգամ որ ես կարդում եմ ձեր թերթի խմբագրական հոդվածները, ինձ ոչ միայն ուրախություն է պատճառում, այլև ստիպում է մտածել։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ մտքերը։ Ես ուզում եմ, որ դուք իմանաք, որ ձեր ընթերցողների մեջ կան մարդիկ, որոնք ձեր հետ են և ձեզ հետ միասին ապրում են ձեր հոգսերով։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ ուրախությունը, որ մեր կուսակցությունը ունի այնպիսի մարդկանց, ինչպիսին դուք եք։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ ցավը, որ մեր կուսակցության շարքերում կան նաև այնպիսի մարդիկ, որոնք ոչ միայն չեն կարողանում գնահատել ձեր աշխատանքը, այլև ձեզ խանգարում են։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ զայրույթը այն մարդկանց նկատմամբ, որոնք ձեզ հետ միասին ապրում են, ձեզ հետ միասին աշխատում են, բայց ձեզ չեն հասկանում, ձեզ չեն ուզում հասկանալ։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ ատելությունը այն մարդկանց նկատմամբ, որոնք ձեզ ատում են, որոնք ձեզ հալածում են, որոնք ձեզ ոչնչացնելու համար ամեն միջոցի են դիմում։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ հպարտությունը, որ ես ձեզ ճանաչում եմ, որ ես ձեզ հետ եմ։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ ուրախությունը

ՅԱՂԹՈՂԻՔ

(ՎԱՂ ԴԱՍՏԱԿԱՆՑ ԿՈՂՄԻՑ)

Հրատարակության է տվել Գ. Ա. Ղազարյանի անվան հրատարակչությունը

»»» ◦ ««««

Ս.ԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ԿԱՄՈՒՐՋԸ

Ցուրտը 10թն էր, երբ Ստեփան Մարտիրոսի Ղազարյանը (Ի-րան) տեղի ունեցավ Ս.Ղազարյանի անվան հրատարակչության հերթական ընդհանուր ժողովը, որին ներկա էին գրեթե բոլոր գրողները։

Ժողովը վարում էր «Նիվ»-ի նախագահ Ն. Ա. Տեր-Ղևոնդյանը։

Ժողովի օրակարգում դրված էր հետևյալ հարցը.

Հրատարակության 1938 թվի պլանի քննարկումը։

Զեկուցում կարդաց Ն. Ա. Տեր-Ղևոնդյանը։

Զեկուցողը նշեց, որ հրատարակության 1938 թվի պլանը կազմելիս հաշվի են առնված եղել հրատարակության 1937 թվի պլանի կատարման արդյունքները, ինչպես նաև հրատարակության ֆինանսական հնարավորությունները։

Զեկուցողը նշեց, որ 1937 թվի պլանը կատարվել է 80 տոկոսով։ Ամենից վատ կատարվել է գեղարվեստական գրականության պլանը։ Այդ պլանի կատարումը ընդամենը 50 տոկոս է։ Ամենից լավ կատարվել է գրականագիտության պլանը։ Այդ պլանը կատարվել է 100 տոկոսով։

Զեկուցողը նշեց, որ 1937 թվի պլանի կատարման ցածր տոկոսը պատճառվել է հիմնականում նրանով, որ հրատարակության ֆինանսական հնարավորությունները սահմանափակ են եղել։

Զեկուցողը նշեց, որ 1938 թվի պլանը կազմելիս հրատարակությունը հաշվի է առել 1937 թվի պլանի կատարման փորձը։ Ելնելով դրանից, հրատարակությունը 1938 թվի պլանում նախատեսել է ավելի քիչ գրքեր, քան 1937 թվի պլանում։ Այդ պլանում նախատեսված գրքերի մեծ մասը ներկայացնում է ավարտուն ձեռագրեր։

Զեկուցողը նշեց, որ 1938 թվի

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՎՏԱՐՄԱՆ վէճը կը շարունակուի Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ մէջեւ: Անգլիական կառավարութիւնը կը խորհի ուրիշ գերման թղթակիցներ ալ հեռացնել Լոնտոնէն: Իսկ Պերլին որոշած է վտարել ոչ միայն «Թայմս»ի թղթակիցը, այլ եւ ուրիշներ որ կասկածելի կը համարուին: Հաւանական է որ մաքրագործում կատարուի բոլոր օտար թղթակիցներուն մէջ, համակերպականներէ սկսեալ մինչեւ Ամերիկայի ներկայացուցիչները:

ԱՆԳԼ. ԲԱՆԱԿԻՆ ԶԻՆՈՒՈՐ ճարելու համար, պատերազմական նախարարութիւնը արմատական փոփոխութիւններ մտցուց, առանց սպասելու խորհրդարանին վաւերացման: Այսուհետեւ բանակը սեակ մը ասպարէզ պիտի համարուի, եօթը տարուան համար կամաւոր գրուած զինուորները պիտի կրնան նորոգել պայմանագրութիւնը եւ ցկեանս հանգստեան թոշակ պիտի ստանան, 21 տարի ծառայելէ վերջ: Պահեստներէն ալ պիտի կրնան զինուորագրուիլ իբրեւ կամաւոր, քանի որ պարտաւորիչ զինուորութիւն չկայ Անգլիոյ մէջ:

ՅՈՒՇԱՀԱՆԴԷՍին Իրաքի տաղաւարը բացուեցաւ առջի օր: Շէնքը ունի 40 մեթր բարձրութիւն եւ իր ճարտարապետական յղացումով կը յիշեցնէ Բաբէլոնի պալատները:

ԱԼԵՔՍԱՆՏՐԻԱի մէջ կռիւ մը ծագեցաւ օղոստ. 10ին, Թուրքերու եւ Ա-լեվիներու միջեւ: Վիրաւորուեցան ութ հոգի, որոնց մէկը ծանրապէս: Ոստիկան զօրքը միջամտելով վերահաստատեց բարեկարգութիւնը:

ՍՈՒՐԻՈՑ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆի միջեւ կատարուած բանակցութիւնները՝ հաւասարակաց չափերու մասին՝ վերջացան յաջողութեամբ: Իւրաքանչիւր պետութիւն իր մաքսային ազատութիւնը կը վերստանայ եւ ամբողջովին պիտի դանձէ մաքսատուրքէն իրեն ինկած բաժինը:

ԼՈՆՏՈՆի ՕԴԱՑԻՆ պաշտպանութեան մասին ռազմափորձեր կատարուեցաւ, հաստատուեցաւ թէ պաշտպանութեան միջոցները ազդու են 80 առ հարիւր համեմատութեամբ: Գիշերային յարձակումի մը առեն, 176 «թշնամի» ռմբահիպ օդանաւեր յարձակեցան քաղաքին վրայ, բայց հինգէն մէկը միայն իր նպատակին հասաւ, 254 սրընթաց օդանաւերու դիմաց:

ՊԱՏՍԱՐԱԳ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

— . —

Շավիլի եւ Շրջակայից եկեղեցական վարչութիւնը ի գիտութիւն յարգոյ ժողովրդեան կը յայտարարէ ետ՝ այս կիրակի, վեր. Ս. Աստուածածնայ տաղաւարին առթիւ Ս. Լուսաւորիչ մատրան մէջ, ֆոգեւոր ֆովիւ շաբաթ վրդ. պատարագ պիտի մատուցանէ եւ քարոզութեամբ պիտի մխիթարէ հաւատացեալները:

Այս առթիւ պիտի կատարուին նաեւ՝ խաղողի օրհնութեան եւ խաչահանգիստի արարողութիւնները:

Եկեղ. երգեցողութիւնները պիտի կատարուին դեկավարութեամբ դպրապետ Պ. Բագոպեանի եւ մասնակցութեամբ տեղական ուժերու:

Սկիզբ ժամերգ. 8, Ս. Պատարագ 10.30: երկուշաբթի սեպտեմբեր 1ին սկիզբն ժամերգ. 8.30, Ս. Պատարագ 10,

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Պ. Զ. Մխրզայեանի սրահը, 45 Ռիւ տը լա Տէֆանս:

ՄԱՐՍԷՅԻ Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը՝ Շաբաթ, 14 Օգոստոս, երեկոյեան ժամը 8ին «Քաֆէ Նուայի» ներսի սրահին մէջ, (Angle Boulb. Dugemmier et Rue Noailles 23) կարեւոր օրակարգով:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԼԷԼԻՈՆի ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

"ՎԷՄ,,

Լոյս տեսաւ ՎԷՄի ժէ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.

ՎԱՀԱՆ ՄԻՆԱՍՈՐԵԱՆ՝ Արհաւիրքի օրեր: Ց. ՔԻՒՐՏԵԱՆ՝ Հայ եւ Արաբ հնագոյն յարաբերութիւնները: ՏՈՒՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ Ցուշատետրէս, Հայ — հայկական բանակցութիւնները: ՀՄ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ՝ Դէպքերը Վասպուրականում, Մի քանի ճշդումներ: Ս. ՎՐ.՝ Հայ եկեղեցու միասնականութիւնը, Ընծայեցի, Անցեալք, Աթրպէտ, Հայաստան Դէորդեան, Զ. Մաթիկեան, կեանք եւ Մշակոյթ, Գրականութեան վիճակը Հայաստանում, Բաֆֆիի յոբելեանը, Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի հարիւրամեակը, Ֆաղաքային թանգարան երեւանում, «Մարզան» օպերա: Գիրք եւ մամուլ, հրատարակութիւնների վիճակը Հայաստանում, Բաֆֆիի երկերը, Նուպար-եան մատենադարան, Գրախօսական, Մ. Օրմանեանի՝ «Ս. Օրթոնիկիձէ», Ն. Բաղալեան, Ն. Հանդոյց՝ «Մեր կանոնադիրը», Ս. Վ. յաւելուած, Վահրամ եպ. Մանկունի, «Գէորդ Դ. եւ իր ժամանակը»:

ՆՈՐ ՏԱՐԻԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐԸ.— Ֆրանսա եւ Սուրիա 60 ֆրանք, Ամերիկա, Բրիտանական կայսրութիւն, Եգիպտոս 4 տոլար, Մնացեալ երկիրները 3 տոլար:

Կանխիկ վճարող նոր բաժանորդներու համար Նախորդ տարիներու Թիւերը կէս գինով, Դիմել՝

S. VRATZIAN, 13, Rue des Platanes, Cité Jardins de Plessis-Robinson (Seine)

Հ. Ց. Դ.

Փաստիզ

ՓԱՐԻԶի «Եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի բոլոր ընկերները 12 Օգոստոս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին 6, Ave. d'Italie սրճարանին վերնայարկը:

ՕՐԱԿԱՐԳ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ՇԱՎԻԼԻի «Արդուճեան» խումբի ժողովը 13 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԻՍԻ ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Զաւարեան» կոմիտէի «վտաժեան», «Մուրատ» եւ «Մշօ» խումբերու ժողովը 14 Օգոստոս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Նոր Կումբին մէջ: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի հարցերու քննութիւն:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները. 14 Օգոստոս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին:

ԱՎԻՆՈՆի «Մուրատ» խումբի ընդհ. ժողովը 14 Օգոստոս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ընկ. Քաչին Մատոեանի բնակարանը:

կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով,

ՎԱԼԱՆՍի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 14 Օգոստ., Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Հ. Ց. Դ. Սիամանթօ ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի Հ. Ց. Դ. «Եգիպտացի» Կոմիտէի կողմէ 13 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին Սոսիէթէ Սավանթի G սրահին մէջ,

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ց. ՋԱՄՃԻԼԵԱՆ

Նիւթ՝ Մենք եւ մեր հարեւանները

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Ֆ. Կապոյտ Խաչի Վալանսի Մասնաճիւղին կողմէ:

15 Օգոստոս, Սէն Փերէի անտառին մէջ

երգ., պար, նուագ., բանախօսութիւն

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի Մասնաճիւղին կողմէ

15 Օգոստոս, կիրակի, առաւօտեան ժամը 7.30էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8ը, ՊՐՈՒԱՅի ՓԻՐԱՄԻՏ անտառը: Հնձրեւի պարագային պատսպարան ապահովուած է:

Նուագ, արտասանութիւն, երգ, հայկական եւ Եւրոպ պարեր:

Բացի խմիչքէն ճաշը միասին բերել:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Օթօբառ 6.50 ֆրանք, մինչեւ 6 տարեկան փոքրիկները ձրի:

Հաւաքատեղի՝ 29 bis, rue Etienne Dolet, Alfonville.

Միկնում՝ մէկ անգամէն ժամը 7ին: Իրիկուան վերադարձ՝ 7ին եւ 8ին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ "S. V. P."

48, Rue St. Georges, Metro St. Georges

Հայկական, ուսական եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ պատրաստուած վարպետ խոհարարի կողմէ:

Կովկասեան շաւլիկ եւ լիւլէ էկպապ եւ բնաւոր օղի:

ՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

ԿԱՐԻՊԵՏ Ց. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71

Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ, մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վաստհելի ձեռք է գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՒՍՃԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻԻՆ

ՏՈՔԹ. Լ. ԴՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** *(անփոփոխ)*

Կը ընդունի ամէն օր ժամը 2–7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

Agence de Voyage et de Tourisme

OCEANIA

Paris — Marseille

4 Rue de Castellane — 54 Ruede la République

Tel. Anjou 22-24, 22-25 — Tel. Colbert 09-12

Ճամբորդական եւ ծովային ճամբորդութեան համար տոմսակներ, ամէն տեղի համար, նպաստաւոր պայմաններով: Դաղթականական գրասենեակ, վաւերացուած կառավարութենէն: Կը կատարենք օրինական ձեւակերպութիւնները հարաւային եւ կեդրոնական Ամերիկայի ճամբորդներու համար:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

Կը լուսանկարենք անհատներու, հարսնեաց, խմբական, մանուկներու, ինքնութեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նորութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով: Ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ: Մեր լուսանկարչատունը իր մանրամասն թեամբ պատրաստած հարներով եւ իր չափաւոր գիներով Ձանձ չխնայէր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները:

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻ, **50, Bld. Longchamp, Marseille**

Tél.: National 13-16

"ՇԻՐԱԿ,, Աբեւելքի միակ իսկական օրինակ անկախ գրական: Անմրցելի: Ա՛ խմբագրական առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր պատրաստուած գուտ չափիչ ի միութեամբ, հայ աւանդական սեղանին գլ

ԾԱԽՈՒ Է գինուորագրութեան առաջարկ սա փրիչի իսկուն (այրերու եւ կիներու) իր բոլոր ապրանքներով: Ապահո գործ՝ բանուկ թաղամասի մէջ: Նպաստաւոր պայմաններ: Լաւագոյն առիթ գործի մարդոց ճաշակ դնել տեղւոյն վրայ՝ 13 rue de Choisy Ivry Seine. Մէթրօ Porte de Choisy էն յանի մը վայրկեան հեռ

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE–COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը տարածէ հաւատ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը: Կը հաձախէ փոխադրութիւն շինութեանց համար:

Դիմել իր արհեստանոցը 32 Rue Menilmontant, Paris (20)

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ գատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի գատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթերալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ձառերու եւ գաւախօսութիւններու խմբագրութիւն: Խորհրդակցութիւն 25 ֆր.: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5—7, բացի շաբաթ, կիրակի եւ տօնի օրերէ:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (2)

ԽՆԹՐ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ՔՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Միջնաբերդի ներսից, պատսպար-ուած վերնապարսպի եռեւում, չուր-Ջանակի չարուած էին պահապան զին-ուորներ, եւ հրացանների համար բաց-ուած ծակերից դիտում էին թշնամու չարժումը: Նրանք չէին համարձակ-ւում գլուխները վեր բարձրացնել պա-րսպից: Բերդի չորս կողմի բարձրա-եանդակներից անխնայ նետում էին, եւ գնդակները չվչալով սլանում էին աջ ու ձախ, զարկելով պահապանն-րի երեսին մի անախորժ տաք օդ:

Այստեղից տեսնում էր քաղաքը, որ ներկայացնում էր մի սոսկալի տե-սարան: Նա լուսաւորուած էր, կար-ծես, մի մեծ տօնախմբութեան հա-մար: Լուսաւորուած էին եւ քաղաքի չրջակայ բարձրութիւնները: Կատար-ւում էր մարդկային անդթութեան և-դեռնական տօնը: Դա զազանների մի տօն էր, որ հանդիսացնում էին մու-սուլմանները: Տարտարոսը, միայն տարտարոսը, իր կրակի բոցերով, իր չար ոգիներով եւ իր բոլոր զարհու-րանքով կարող էր պարծենալ մի այս-պիսի անգթութեան առջեւ: Այրւում էին Հայերի տները: Իւրաքանչիւր տան լուսամուտներից եւ դռներից հո-սում էին, կարծես, հրեղէն գետեր, եւ խառն ծխային թանձրութեան հետ, բարձրանում էին օդին մէջ, սփռելով դէպի ամէն կողմ կայծերի յորդ եւ առատ հեղեղ: Հրդեհը հետզհետէ սաստկանում էր ճարակելով Հայերի ամբողջ թաղը: Այժմ տների կատը-ներից դուրս էին ցայտում հրեղէն լեզուներ: Վառուած գերաններ խոր-տակւում էին, եւ ամբողջ կառուրը դղրդալով, զոռոզալով, փուլ էին գա-լիս, եւ հրակէզ վերմակով ծածկում էր բնակիչներին, որոնք ամէն կողմից կրակով փակուած լինելով, դուրս գա-լու հնար չունէին: Թշուառ գոհերի աղաղակների եւ հառաչանների ձայ-ները խառնւում էին բոցերի որոտ-մունքի հետ, որոնք վիհխարի վի-շապների նման գալարւում էին եւ պըր-տւում էին օդի մէջ, տարածելով դէպի ամէն կողմ մի սարսափելի լու-սաւորութիւն: Այդ լուսաւորութեան մէջ, որպէս մի հսկայ պանօրամայի մէջ, մինը միւսի ետեւից հանդիսա-նում էին աւելի եւ աւելի զարհուրելի պատկերներ: Մուսուլմանները կոտո-րում էին Հայերին ... կոտորում էին կրակից դուրս փախչողներին, չխնա-յելով ոչ սեռի եւ ոչ հասակի ... ման-կահասակ աղջիկներին, ծամերից բռ-նած քարշ էին տալիս տներից ... Ա-մէն կողմից լսելի էին լինում ցաւալի աղաղակներ ... Բայց թշուառների լացը եւ արտասուքը չէր կարողանում ամոքել զազանների սիրտը ...

Այս բարբարոսութիւնների մէջ մաս-նակցում էին ոչ միայն Քրտները, այլ եւ Տաճկաց կանոնաւոր զօրքը, եւ որ աւելի սարսափելին է՝ — Քրտերի կա-նայքը ... Այդ վերջինները կատաղի Furիաների նման, մոռացած կնոջ դէմքը եւ սէրը, խլում էին երեխանե-րին մօր գրկից եւ ձգում էին կրակի մէջ ... մի փոքրիկ ընդդիմադրու-թիւնն անգամ պատժւում էր սրով ...

Մի քանի հայ կամաւոր դիմադր-ներ, բերդից նայելով այդ դժոխային տեսարանին, լաց էին լինում ... Կո-տորածը չարունակւում էր ամբողջ ե-րեք օր եւ երեք գիշեր:

— Ա՛խ, ինչպէս մորթում են ... ա-սում էին նրանք հառաչելով:

Դրանց մօտ կանգնած էր մի ուրիշ հայ երիտասարդ, որ նոյնպէս նայում էր քաղաքում կատարուող բարբարո-սութիւնների վրայ: Նրա աչքերում արտասուք չէր երեւում: Տիրութեան մի նշոյլ անգամ չէր կարելի տեսնել նրա գայրացած դէմքի վրայ: Նրա սիրտը նոյն րոպէում լցուած էր մի դառն տեսլութեամբ՝ ոչ դէպի այն գազանները, որ այրում էին, որ մոր-թում էին, այլ դէպի այն վախկոտնե-րը, որ ոչխարի նման թոյլ էին տալիս իրանց մորթել:

— Նայեցէ՛ք, նայեցէ՛ք, ասաց նա, — այսքան բազմութեան մէջ մի մարդ էլ չես տեսնի, որ ձեռք բարձրացնէր իր սպանողի վրայ ... Էլ դրանից ա-ւելի ի՞նչ կարող է լինել, որ չարժէր մարդու կատաղութիւնը, որ բորբո-քէր մարդու վրէժխնդրութիւնը: — Տունը աչքի առջեւ այրում են, գա-ւակները կրակի մէջ խորովում են, կի-նը, աղջիկը քաշում տանում են ... Տղամարդը տեսնում է այդ բոլորը եւ ինքը ամենայն խոնարհութեամբ պա-րանոցը դէմ է անում թշնամու սրին ... Տօ, անիծեալ, դու էլ մարդ ես, դու էլ սպանիր, յետոյ մեռիր ...

— Վարդան, դու միշտ այսպէս ան-դութ ես ... նկատեց նրան ընկերնե-րից մէկը:

Վարդանը ոչինչ չպատասխանեց եւ հեռացաւ: կարծես, նրան խիստ ծանր էր նայել այն տեսարանին, որի մէջ տեսնում էր Հայի ամօթալի պատկերը ... «Այդ աղջը պատուով մեռնել չը-գիտէ» ... մտածում էր նա:

Դրանից փոքր ինչ հեռու, բերդի մի խուլ անկիւնում, մի ուրիշ խումբ հայ կամաւորների մէջ, անց էր կե-նում հետեւեալ խօսակցութիւնը.

— Եթէ Պետրոսն էլ չես չդատնայ, այս գիշեր հինդ հոգի կը կորցնենք ..

— Շատ ուշացաւ, երեւի, խեղճ տղան:

— Չէ, ականջ դրէք, այդ նրա ոտ-գանչանն է, — լսո՞ւմ էք ոգուսի կր-ռնչիւնը ...

— Նա է, իջեցնենք թոկի սանդուղ-քը:

Սանդուղքը ցած թողեցին եւ քանի րոպէից յետոյ բերդի վերնապարսպի վրայ յայտնուեցաւ մի երիտասարդ, որ ահագին տիկ չը-բռնած: Ընկերները օգնեցին չորերին նա վեր եկաւ բերդի մէջ: Բոլորը գ-կեցին եւ նրա երեսը սիրեցին տա-բոյրներով: Մէկը զարհուրանքով քաչուեցաւ եւ ասաց.

— Այդ ինչո՞ւ է երեսդ թաց, պա-րոս:

Այդ միջոցին հրդեհի բոցերը ա-բարձրանալով լուսաւորեցին պետրո-ներկուած դէմքը:

— Արիւն է հոսում ... դուք տեսէք լորը:

— Վնաս չունի պատասխանեց պ-րոսը ծիծաղելով, — քանի օր էր, երեսս չէի լուացել. այս գիշեր մի լուացուեցայ ...

Պետրոսը կարճ կերպով պատմեց թէ հասնելով ջրի աղբիւրի մօտ, տաւ այնտեղ մի քանի քիւրտ պահ-պաններ, որոնք հսկում էին, չիջե պաշարուածները, բերդից ջուր տանէին: Նրանք յարձակուե-իր վրայ, եւ մինչեւ կարողացաւ լորի «ձայնը կտրել», ինքը վէրք ստացաւ:

(Շար.)

ՐԱՖՖԻ

1r PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ
HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՍՐԹԻՒՆԻՒ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 13 ՕԳՈՍՏՈՍ
VENDREDI 13 AOUT 1937

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3497 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ՆՇԱՆԱԿԷ «ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ»

Անշուշտ փոխաբերական բացատրութիւն մըն էր որ գործածեցինք երէկ, առաջարկելով օդափոխութիւն մըն ալ փորձել գլուխներու մէջ: Սկսելով գլուխներէն …

Ի՞նչ ըսել կ՚ուզենք: Խօսինք սրտաբաց եւ չեչտակի:

Երբ դէպի ծով, լեռ կամ դաշտ կ՚երթաք, ձեր առաջին մտածումը կ՚ըլլայ օդ առնել, — պարպել, մաքրել թոքերը, ուր թոյն է կուտակուած, քաղաքներու ապականութեան հետեւանքով:

Եւ միայն թոքերը չեն որ կը կազդուրուին: Ջուրն ու արեւն ալ այլապէս բարերար ազդեցութիւն կը գործեն ձեր մարմնական առողջութեան, մինչեւ անգամ հոգեկան տրամադրութեանց վրայ: Միայն տեղափոխութիւնը, նոր կացութեան մը ճանաչումը կը թարմացնեն, կը պայծառացնեն ձեր հոգին:

Նմանութիւնը շատ ալ գիտական չէ: Եւ սակայն, ե՛ւ գաղութներու, ե՛ւ Հայաստանի — մանաւանդ Հայաստանի — կացութիւնը կը հարկադրէ մեզ օդափոխութեան փորձ մը կատարել, գոնէ այս անգամ:

Մտքով պտոյտ մը՝ դէպի Երեւան, եւ Խ. Միութեան անծայրածիր տարածութեան վրայ, կը բաւէ գտնելու ճամբան:

Նայուածք մը՝ դէպի այդ կարմիր հորիզոնը, կրնայ օգնել կարգ մը կանխակալ կարծիքներ, կիրքեր, նախապաշարումներ հովին տալու: Կարճ խօսքով՝ միտքերու եւ սիրտերու մէջ կուտակուած թոյները թափելու, — եւ բաց աչքով տեսնելու չարն ու բարին:

Այդ պարագային, ինքնին կը պարզուի, նաեւ, իւրաքանչիւրին անելիքը:

Գիտենք որ շատ բան կախուած չէ մեր բարի կամքէն: Մանաւորապէս քաղաքական գետնի վրայ, անզօ՛ր կատաղութիւն մը կը կաշկանդէ մեր թեւերը: Եւ միայն մենք չէ որ անելի մատնուած ենք, օրուան այս ժամուն:

Բայց, եթէ կը պակսին գործնական միջոցներ, ո՞վ կը զրկէ մեզ միւս ամենէն ուժէն, — բարոյական ցասումէն, որ ժողովուրդներու անդիմադրելի, անպարտելի ուժը կը կազմէ՝ ճակատագրական պահերու մէջ:

Ո՞վ կրնայ սանձել մեր աղաղակը, մեր պոռթկումը, ի տես վայրենի եւ անհնարին հալածանքներուն, որ կը գործադրուին ամբողջ ժողովուրդի մը գլխուն, գլխատելով անոր արժէքները: Նախ բարոյապէս, շատ մը պարագաներու մէջ ալ ֆիզիքապէս տրորելով, սպաննելով, ոչնչացնելով հին ու նոր տաղանդներ: (Այս տողերը գրած ատեն, չենք ալ գիտեր թէ ո՛վ ի՛նչ եղած է, — այն «ժողովուրդի թշնամի»ներէն որոնց կարմիր ցանկը կ՚երկարի ու կ՚երկարի, օրը իրիկուն չեղած) …

Կը յիշենք — յիշեցէք դուք ալ — աւելի քան տասը տարի առաջ, աճելի վայնասուն մը փրթաւ այս քաղաքին մէջ:

Գրագէտներ, բանաստեղծներ, մտաւորականներ բողոքագիր մը ստորագրեցին, տունէ տուն պտտեցան ստորագրել տալու համար ուրիշներու, — ընդդէմ տարաբախտ Ա. Ահարոնեանի, որուն մէկ հրատարակութիւնը վիրաւորական, թշնամակա՛ն համարուած էր սիրելի՛ Հայաստանի հայրենա՛մ կառավարութեան համար …

«Հայաստանասիրութեան» մեղրալուսնի օրերն էին, եւ մարդիկ անմիջապէս թուխսի կը նստէին: Ծափ ու ծնծղայ, երգ ու սաղմոս, — եւ, «անէ՛ծք դուշման»ին, որ այս պարագային Դաշնակցութիւնն էր:

Արդ, ուրիշ ամէն բան մէկդի դնելով, եւ առանց խրելու մանրամասնութեանց մէջ, — ահա քամնելի նախճիր մը կը գործուի Հայաստանի ինչպէս Կովկասի եւ ամբողջ Խ. Միութեան մէջ: Աննախընթաց ահուսարսափ մը, որուն մէջ կը խանձի, կը վառի, կը փոշիանայ ամբողջ սերունդի մը ծաղիկը: Առանց որ եւ է մեղք ունենալու:

Այս անճիտումը — բարոյական կամ ֆիզիքական — սկսաւ 1936 Յունիս 9էն, Աղասի Խանջեանի «անձնասպանութեամբ», եւ կը շարունակուի մինչեւ այսօր, իբրեւ աւերիչ խորշակ մը, անսկիզբն եւ անվախճան: Եւ համրանքով չէ որ կ՚իյնան զոհերը — այլ խմբովին:

Արդ, բողոք մը, հանրագրութիւն մը չարժե՞ր այս ահաւոր ոճիրը, — նոյն այն տարրերուն կողմէ որ ոտքի ելեր էին երէկ, երեւութական վիրաւորանքի մը առթիւ:

Ծա՞տ է, մե՞ղք է ցասումի որ եւ է արտայայտութիւն, հէ՛յ ուսումնականներ որ ազատ օդ կը շնչէք Արտասահմանի սալայատակներուն վրայ …

Ձեզի՝ ձեր տեսակէտները, հասուն կամ թերխաս: Զունի՞ք որ եւ է մարդկային պարտականութիւն:

Զունէի՞ք երէկ, երբ անգամ մը եւս, ի խորոց սրտի կը խոցոտէին հալածական, աշխատաւոր եւ չունեւոր ժողովուրդի մը սիրտը, կը սահմանափակէին անոր արեւը, յօշոտելով հայկական հողեր եւ բաժնելով անոր հարուստ հարեւաններուն, յանուն սթալինեան սահմանադրութեան …

Բայց նոյն այս «ուսումնական» դասը չէ՞ր որ, աջ ու ձախ կ՚իյնար տեղի — անտեղի, օտար «հայասէր»ներ համախմբելու եւ հանրագրութիւններ ստորագրել տալու համար:

Եղբայրդ «ժողովուրդի թշնամի» հռչակած, կը տրորեն, կը սպաննեն բարոյապէս եւ ֆիզիքապէս: Բողոքի կանչ մը արձակելու իրաւո՞ւնքդ ալ կորսնցուցիր, հէ՛յ մարդ:

Երէկ, երբ յեղափոխականներ կը բզկտուէին թրքական բանտերուն մէջ, բողոք, զայրոյթ, ըմբոստացման ձայներ կ՚արձակուէին, այստեղ եւ ի սփիւռս աշխարհի, — նոյն իսկ ոչ-յեղափոխականներու բերնով ու գրչով:

Ցամքեցա՞ւ հոգիդ, ա՛յ մարդ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԿԸ ԽՈՐԱՆԱՅ

»»»» o ««««

ՆՈՐ ԵՒ ԱՆԽՆԱՅ «ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆԵՐ» ԵՒ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒԿՐԱՅՆԱՅԻ, ԹՈՒՐՔՄԷՆԻՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԵՒԱՅԼՆ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն օգոստ. 11 թուականով.— Քիեւէն կը տեղեկացնեն թէ Ուկրայնայի մէջ երեւան հանուած անջատողական շարժումի մը հետեւանքով, բազմաթիւ խիստ միջոցներ ձեռք առնուեցան կասկածելի սպաներու դէմ: Քիեւի եւ Խարքովի մէջ հարիւր բարձրաստիճան սպաներու պաշտօնները փոխուեցան եւ ուրիշ 70 սպաներ ալ Սիպերիա տեղափոխուեցան:

Միւս կողմէ Խարքովի մէջ ձերբակալուած են աւստրիական Սոցիալ-Դեմոկրատ կուսակցութեան նախկին անդամներէն 18 հոգի: Այդ կազմակերպութեան շատ մը անդամները Խ. Միութեան մէջ կ՚ապրին իբրեւ քաղաքական փախստականներ: Կալանաւորները կ՚ամբաստանուին թէ գաղտնի ժողովներ գումարած եւ լրտեսութիւն կատարած են ի նպաստ հարեւան պետութեան մը:

** Ասխապատի «Թիւրքմէնքայա Փրավտա» թերթը (6 օգոստ.) կը ծանուցանէ թէ պաշտօնանկ եղած են շարք մը ատրճանաւորներ, ի մէջ այլոց Այթաքով՝ Թիւրքմէնիստանի խորհրդային հանրապետութեան կեդր. Գործադիր Կոմիտէին նախորդ նախագահը, Աթապայեւ՝ նախկին անդամ Կեդր. Գործ. Կոմիտէի նախագահութեան եւ ուրիշ ութ անդամներ: Բոլորն ալ ամբաստանուած են իբրեւ ժողովուրդի թշնամիներ:

Թաշքէնդի «Փրավտա Վոստոկա» թերթը (8 օգոստ.) կը ծանուցանէ թէ պաշտօնանկ եղած է ժողովրդական գործավարներու խորհուրդին նախագահը (վարչապետ) Խարեմով, որ վերջերս յաջորդած էր Ֆէյզուլլահ Խոճայեւի (նոյնպէս պաշտօնանկ):

** Իրքուցքի «Փրավտա» թերթին վերջին թիւը, որ Մոսկուա հասաւ օգոստ. 11ին, կը ծանուցանէ թէ արեւելեան Սիպերիոյ երկաթուղիներու պաշտօնեաներէն 72 հոգի գնդակահարուած են իբրեւ խափանարարներ:

Ինչպէս նախորդ խմբական դատավարութեանց առթիւ գնդակահարուածները, սոնք ալ ամբաստանուած էին իբրեւ անդամները Թրոցքիական-պուխարինեան լրտեսներու եւ ահաբեկիչներու հրոսախումբին: Ամբաստանագիրը կ՚ըսէ թէ անոնք քանդիչ գործողութիւններ կատարած են, Ճափոնի գաղտնի ոստիկանութեան հրահանգով: Մահապարտները մասնաւորապէս կ՚ամբաստանուին թէ գիծէն դուրս հանած են կառախումբ մը որ Կոմսոմոլսկ կ՚երթար մարտ 19ին: Այս արկածին հետեւանքով 48 վակոններ գիծէն դուրս ելան, 19 ուղեւորներ մեռան եւ 30 հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան: Վակոններէն ոմանք բանուորներ եւ անոնց ընտանիքները կը փոխադրէին վերջերս հիմնուած նոր քաղաքը՝ Կոմսոմոլսկ:

Ուրիշ ուշագրաւ տեղեկութիւններ

Մարաջախտ Վորոշիլով հրամանագիր մը հրատարակեց, որով երկար ժամանակի մը համար արձակուրդկուտայ կարմիր բանակի, ինչպէս եւ սահմանապահ եւ քաղաքապահ վաշտերու զինուորներուն, որոնց շրջանը լրացած է: Այս արձակումը տեղի պիտի ունենայ հոկտեմբերի եւ նոյեմբերի ընթացքին եւ դեկտ. 30ին: Միեւնոյն ատեն հրատարակուեցաւ հրամանագիր մը, որով սեպտեմբերին զործօն ծառայութեան կը հրաւիրուին 1915ին ծնած քաղաքացիները, որոնք չէին կանչուած 1936ին, ինչպէս եւ 1916ին ծնած բոլոր զինուորցուները:

** Ալեքսանդր Բեզիմսկի, ամէնէն ժողովրդական բանաստեղծներէն մէկը, վտարուեցաւ համայնավար կուսակցութենէն, որուն անդամ էր 1916էն ի վեր: Կ՚ըսուի թէ համակիր էր Թրոցքիի դասին: Միեւնոյն ատեն կ՚ամբաստանուի թէ կը մասնակցէր ռուս ականաւոր գրագէտներու ակումբի մը, դաւադրելով պետութեան դէմ եւ, մինչեւ 1914, անդադար բանաստեղծութիւններ կը հրատարակէր, ճարտարօրէն ներբողելով Թրոցքին, առանց սակայն յիշելու անունը: Թերթերը կ՚ըսեն թէ միւս ականաւոր գրագէտները որոնք նոյնպէս աչքէ ինկած են, սորկօրէն կը խնկարկէին Չեկայի նախկին վարիչին՝ Եակոտայի, անոր շնորհներուն արժանանալու համար:

** «Լէնինկրատսկայա Փրավտա» օգոստ. 10ի թիւին մէջ կը գրէ թէ Գիտութեանց Ակադեմիայի նախագահութեան կողմէ կատարուած քննութեան մը միջոցաւ հաստատուած է որ, իբրեւ հետեւանք «ընդվզեցուցիչ զանցառութեան մը», ռուսերէն բառարանի հրատարակութեան տնօրէնը, ակադեմական Դերժավին եւ իր օգնականը Օրնորսկի, մէջտեղ հանած են վարնոց արտադրութիւն մը: Երկու ամբաստանեալները պաշտօնանկ եղած են: Անոնք երկար ատենէ ի վեր կ՚ամբաստանուէին թէ թոյլ տուած են որ «Թրոցքիականներ եւ ուրիշ ժողովուրդի թշնամիներ սպրդին բառարանին խմբագրութեան մէջ, ծածկամիտ քարոզութեան գործիք մը դարձնելու համար զայն»:

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, Դերժավին ձերբակալուած է, բառարանին մէջ յիշած ըլլալով երկու «արիւնոտ շուներու», Պուխարինի եւ Քամենեւի անունները: Այս բառարանին առաջին հատորները լոյս տեսած են քանի մը տարի առաջ: Բայց, կարմիր թերթերը գիտել կուտան թէ ան պարտաւոր էր հրապարակէն ժողվել տպուած հատորները, սրբագրելու համար:

Սփռնական համագումարին որոշումները Պաղեստինի բաժանման մասին

Սիոնական 20րդ համագումարը օգոստ. 11ին 158ի դէմ 300 ձայնով քուէարկեց բանաձեւ մը, որով իրաւասութիւն կը տրուի նախագահ Տոքթ. Խայիմ Վայզմանի եւ Գործ. Կոմիտէին՝ պղպղումներ կատարել, Պաղեստինի մէջ հրէական պետութիւն մը հաստատելու հնարաւորութեանց մասին: Ձեռնպահ մնացին 27 հոգի: Բանաձեւը իրաւասութիւն կուտայ բանակցելու բրիտանական կառավարութեան հետ, առանց սակայն համագումարը յանձնառութեան տակ դնելու վերջնական ծրագրի մը մասին:

Բանաձեւին քուէարկութենէն անմիջապէս վերջը, Վայզման Ցիւրիխէն Ժընեւ գնաց, խորհրդակցելու համար Ազգերու Դաշնակցութեան հոգատարութեանց յանձնաժողովին անդամներուն հետ, որոնք պարտաւոր են իրենց տեսակէտները յայտնել Ա. Դ. Խորհուրդին, յառաջիկայ սեպտեմբերին:

Բանաձեւը կը պարունակէ հետեւեալ կէտերը.—

1. Սիոնական 20րդ համագումարը նորէն եւ հանդիսաւորապէս կը պնդէ այն պատմական կապերուն վրայ որ հրեայ ժողովուրդը կը միացնեն Պաղեստինի եւ կը շեշտէ հրեայ ժողովուրդին անքննարկելի իրաւունքը՝ իր հայրենիքին վրայ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՉՈ՞Ւ, Ա՛Խ, ԻՆՉՈ՞Ւ …

—o—

Ինչպէս կ՚երեւայ, ոչ իսկ մեղրալուսնի մը չափ տեւեր է Ամերիկայի Հնչակեաններուն եւ բոլշեւիկներուն միջեւ կնքուած համաձայնութիւնը:

Այդ «միացեալ ճակատ»ը կազմուած էր աւելի քան մէկ ու կէս տարի առաջ:

Անոր տրամադրութեամբ, Մ. Նահանգներու համայնավար կուսակցութիւնը մասնաւոր ներկայացուցիչներ պիտի ունենար Հնչակեաններու թերթին խմբագրութեան եւ վարիչ մարմնին մէջ:

Նպատակը պիտի ըլլար — «Ամերիկահայ աշխատաւորութիւնը կապել Խ. Միութեան պաշտպանութեան պայքարներուն եւ Խ. Հայաստանի շինարարութեան օժանդակելու գործին, ինչպէս նաեւ մասնակցիլ տեղական աշխատաւորութեան շարժումներուն, պատերազմի եւ ֆաշիզմի դէմ մղուած պայքարներուն»:

Դո՛ւ միայն կաս յՆրուսաղէմ … Ամէն ինչ մնացեր է թուղթի վրայ:

Ահա յսեցէք բուն աղբիւրէն, — «Բանուոր», «օրգան Ամերիկահայ բանուորութեան» (15 յուլիս 1937).

— «Մենք հրաշքներ չէինք ակնկալեր Հնչակեան կուսակցութենէն: Գիտէինք եւ այսօր ալ գիտենք անոր քանակական եւ որակական ուժերու լայնութիւնն ու խորութիւնը: Մեր սպասած կատարուած աշխատանքի մը չափն ու կշիռը չէր, այլ գործը, տրուած պայմաններու տակ դրական գործը, որ չտեսանք: Գոնէ փորձեր չեղան ուժ տալու Խորհ. Հայաստանի շինարարութեան օժանդակող կազմակերպութիւններուն եւ համադրելու ամերիկահայ աշխատաւորական կազմակերպութիւնները:

Ընդհակառակն, Հնչակեան օրկանը թոյլ տուաւ, որ անպատասխանատու մարդիկ անտեղի յարձակումներ ընեն Հօկի, ՊՀԿԽի եւ Հայ Աշխ. Միութեան հանդէպ ճիշտ այնպէս, ինչպէս կ՚ընեն Դաշնակցական եւ ռամկավար թերթերը: Դեռ վերջերս, «Երիտ. Հայաստան» յանդգնութիւնն ունեցաւ ծաղրելու «Բանուոր»ը, որ Սպանիոյ հերոսական ժողովուրդի դատը կը պաշտպանէ եւ Ամերիկայէն մեկնած կամաւոր հայ մարտիկներու գործունէութեան լայն տեղ կուտայ իր էջերուն մէջ»:

Արդարեւ, Ամերիկայի Հնչակեաններուն օրկանը վերջերս նուիրական պատերազմ հռչակած է ոչ միայն երկակենցաղ Հօկին, այլեւ «պետական» կոչուած Կ. Խաչին դէմ: Պայքար մը որ շատ կը նմանի ռամկավարներու այլ եւս պատմական խաչակրութեան՝ Հօկին դէմ:

«Բանուոր»ը ի զո՛ւր կը փորձէ իմանալ Հնչակեաններու այս քաղաքականութեան գաղտնիքը: Աջ կը դառնայ, ձախ կը դառնայ եւ նորէն կ՚ողբայ.

— «Ինչ որ ալ ըլլայ, սակայն, իրողութիւնն այն է, որ Հնչակեան պաշտօնական մարմինները չգործադրեցին միացեալ ճակատի պայմանները եւ մինչեւ այսօր ալ կը շարունակեն իրենց վանողական եւ կեդրոնախոյս գործունէութիւնը»:

Եւ դարձեալ կը յիշեցնէ.—

— «Ըսինք արդէն, թէ մենք մօտէն ծանօթ ենք հնչակեան կազմակերպուած ուժի որակին եւ քանակին: Բայց տրուած պայմանները կը պահանջեն մեզմէ հաշուի առնել ամէնէն աննշան կազմակերպութիւններն անգամ»:

Ըսել կ՚ուզէ. Չկարծէք թէ կարեւորութիւն կուտանք ձեզի. գիտենք ձեր որակն ալ, քանակն ալ, անոնց «լայնութիւնն ու խորութիւնը», — բայց, հոգ չէ, եկէք խառնուեցէք մեր կարաւանին, որպէսզի եթէ ոչ բազմաթիւ, գոնէ բազմագոյն երեւանք:

Արդարեւ, այս տեսակէտէն անգնահատելի ուժ մը կը ներկայացնեն Հնչակեանները, հոգ չէ թէ «փինանի» կոչուին Երեւանի վարիչներուն կողմէ:

Բայց, ինչո՞ւ, ա՛խ, ինչո՞ւ այսքան կարճ տեւեց հնչակ-բոլշեւիկ մեղրալուսինը: Մե՞ղքը պակսեցաւ, սե՞րը թէ դրամօժիտը:

Ամէն պարագայի մէջ, հարցը շատ լուրջ է:

Եթէ այսպէս շարունակուի, ո՞վ պիտի պաշտպանէ Խ. Միութիւնը, Հայաստանը, Սպանիան եւ մնացեալը, ո՞վ պիտի պայքարի պատերազմի եւ փաշականութեան դէմ:

Արիք, եղբարք Հայեր, միանանք, պատգամաւոր մը ուղղենք ոչ-միջամտութեան յանձնաժողովին որ ի Լոնտոն, որպէսզի բանաձեւ մը գտնէ, հնչակ-բոլշեւիկ միացեալ ճակատը վերահաստատելու համար:

ՎԱՀԷ

ՀԱՅ ՄԸ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Ամերիկայի «Բանուոր»էն կ՚իմանանք թէ Մատրիտի վերջին կռիւներուն մէջ վիրաւորուած է իր աշխատակիցներէն Աշոտ Անդրէասեան, որ Սպանիա գացած էր «Աբրահամ Լինքըն» կոչուած ամերիկեան գումարտակին հետ:

Ինչպէս կը յիշուի, քանի մը ամիս առաջ ալ ուրիշ Հայ մը սպաննուած էր, դարձեալ Ամերիկայէն:

Դէպի Թուրքիա ճամբայ ելած գաղթած

ՖԻԼԻՊԷ, » Օգոստ. (Յառաջ) — Անկէ ամիսներ առաջ, Ֆիլիպէի, Սթ. Զակորայի եւ Հարաւ. Պուլկարիոյ ուրիշ վայրերու Թուրքերուն հրահանգուած էր ծախել-ծախծխել ու պատրաստ ըլլալ մեկնելու համար Թուրքիա:

Այդ շրջաններու քաղաքացի թէ գիւղացի բազմաթիւ Թուրքեր արդէն իսկ հաշուեյարդարի ենթարկած են իրենց բոլոր գործերը, ծախած են կալուած թէ հող ու պատրաստ կը սպասեն որոշ ատենէ ի վեր: Գիւղացիներ կան, որոնք, ձեռքէ հանած ըլլալով իրենց տուները, կը բնակին … կառքերու մէջ՝ սպասելով Էնկիւրիէն գալիք հրամանին:

Եւ սակայն վիզայի համար իրենց կատարած դիմումներուն Ֆիլիպէի Թուրք հիւպատոսը պատասխանած է թէ ներգաղթի հրաման չկայ, թէ չի կարծեր որ մօտերս ներգաղթ ըլլայ եւ թէ առնուազն մինչեւ յառաջիկայ գարուն պէտք է սպասեն: Դիմում կատարողներուն այն առարկութեան թէ իրենց հրահանգին վրայ ծախած են ամէն ինչ, Թուրք հիւպատոսը վճռապէս պատասխանած է թէ Էնկիւրիէն տրուած հրահանգը այդ է, ու այժմ անկարելի է մեկնիլ, ու բոլորին ձեռքէն առած է անցագիրները եւ վար դրած:

»»»» • ««««

ԼԻԹՎԻՆՈՎ Քարլսպատի ջերմուկները գացած ըլլալով, Խ. Միութեան գործերը առժամաբար կը վարէ օգնականը, Պ. Փոթէմքին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ մէջ ձերբակալուեցաւ թղթատարական պաշտօնեայ մը, որ բռնելով Սպանիոյ հանրապետական կառավարութեան սահմանուած անթել եւ ծածկագիր հեռագիրները, կը հաղորդէր ապստամբներու հրամանատարութեան: Այս կարգադրութեան շնորհիւ, ապստամբները կ՚իմանային փոխադրանաւերու մեկնումը եւ կը ռմբակոծէին, կ՚ընկղմէին զանոնք: Ամբաստանեալին տանը մէջ գտնուեցան բազմաթիւ հեռագիրներու պատճէններ: Պաշտօնեան խոստովանեցաւ թէ հարիւր ֆրանք կը ստանար իւրաքանչիւր հեռագրի համար եւ թէ մինչեւ հիմա ստացած է 8000 ֆրանք: Երկու մեղսակիցներ ալ ունի:

ԱՐԱՐԱՏ

»»» ՕՐ ՀԱՆՐԱՅԻՆ «««

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

ԱՐԱՐԱՏ

»»» ՕՐ ՀԱՆՐԱՅԻՆ «««

ԱՐԽԱՆԳԵԼՍԿ ԵՎ ՊՈՄՈՐԻԱ

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ամառ է։ Ամառ է նաև Արխանգելսկում։ Ամառ է նաև Պոմորիայում։ Ամառ է նաև Սպիտակ ծովի ափերին։ Ամառ է նաև Սպիտակ ծովի ափերին։ Ամառ է նաև Սպիտակ ծովի ափերին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓԽԻԿՆԵՐԻ ԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ՄՈՍԿՎԱՅՈՒՄ

(ՎԵՐՋԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ)

»»» • ‹‹‹‹

Ցավոք կարելի չէ ասել, որ մեր գրականության մեջ հայ հեղափոխականների մասին գրված գործերը հարուստ լինեն ոչ միայն գեղարվեստական արժանավոր ստեղծագործություններով, այլև ընդհանրապես հուշագրական նյութերով։ Ինչպես հայտնի է, Ռուսաստանում հեղափոխական շարժումը ուներ իր ամենաբուռն ծաղկումը 1890-ական թվականներին։ Այդ տարիներին հայ հեղափոխականները ևս ակտիվ մասնակցություն էին ունենում ռուսական հեղափոխական շարժման մեջ։ Ռուսական հեղափոխական շարժման պատմության մեջ հայ հեղափոխականների ունեցած մեծ դերի մասին է վկայում նաև այն հանգամանքը, որ ռուսական հեղափոխական շարժման ղեկավարներից շատերը հայ կանայք էին։ Ռուսական հեղափոխական շարժման մեջ հայ կանանց ունեցած մեծ դերի մասին է վկայում նաև այն հանգամանքը, որ ռուսական հեղափոխական շարժման ղեկավարներից շատերը հայ կանայք էին։ Ռուսական հեղափոխական շարժման մեջ հայ կանանց ունեցած մեծ դերի մասին է վկայում նաև այն հանգամանքը, որ ռուսական հեղափոխական շարժման ղեկավարներից շատերը հայ կանայք էին։

ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ

ՊԱՐՈՒՍԵԼԻ ՀԵՐՉԱՆ ՌՈՄԱՆ-ԲՈՒՖԵՏԱՅԻՆ ՊՍԵՏԱԼԱՑՄԱՆ ՇՈՒՔԱՍՊԱՍՈՒՄ

>>>> • <<<<

— Իշ՞ոտ ցտնդ, Թոմաս, մեր տան մեջ պիտի չծխես, ըսաւ, ծխամորճը դնելով սեղանին վրայ։

— Ներողութիւն, տիկնոջ, ներողութիւն, ըսաւ Թոմաս, ոտքի ելլելով։ Ես ալ կ՚ուզէի ձեզ հարցնել, թէ ինչո՞ւ ինծի ամուսնանալ չէք տար։

Տիկինը ժպտեցաւ։

— Ինչո՞ւ ուզես հիմա ամուսնանալ, ըսաւ։ Ես կը կարծեմ, որ դուն ալ ինծի պէս ուրախ ես, որ չենք ամուսնացած։

— Ներողութիւն, տիկնոջ, ես ալ ուրախ չեմ, որ չենք ամուսնացած։ Ես կ՚ուզեմ ամուսնանալ, որովհետեւ կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ կինս, իմ երեխաներս։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, ուր ես տէր եմ ամէն բանի։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ կինս, որ ինծի հնազանդի, ինծի սիրէ, ինծի յարգէ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ երեխաներս, որ ինծի հետ խաղան, ինծի համբուրեն, ինծի կանչեն՝ հայրիկ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ կինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան աշխարհիս վրայ։

— Ներողութիւն, Թոմաս, ըսաւ տիկինը, ես ալ կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ ամուսինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան աշխարհիս վրայ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, ուր ես տէր եմ ամէն բանի։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ ամուսինս, որ ինծի հնազանդի, ինծի սիրէ, ինծի յարգէ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ երեխաներս, որ ինծի հետ խաղան, ինծի համբուրեն, ինծի կանչեն՝ մայրիկ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ ամուսինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան աշխարհիս վրայ։

— Ներողութիւն, տիկնոջ, ըսաւ Թոմաս, ոտքի ելլելով։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ կինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան աշխարհիս վրայ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, ուր ես տէր եմ ամէն բանի։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ ամուսինս, որ ինծի հնազանդի, ինծի սիրէ, ինծի յարգէ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ երեխաներս, որ ինծի հետ խաղան, ինծի համբուրեն, ինծի կանչեն՝ հայրիկ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ կինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան աշխարհիս վրայ։

— Ներողութիւն, տիկնոջ, ըսաւ տիկինը, ես ալ կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ ամուսինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան աշխարհիս վրայ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, ուր ես տէր եմ ամէն բանի։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ ամուսինս, որ ինծի հնազանդի, ինծի սիրէ, ինծի յարգէ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ երեխաներս, որ ինծի հետ խաղան, ինծի համբուրեն, ինծի կանչեն՝ մայրիկ։

Այս ամէնը կ՚ըսէր տիկինը, ոտքի ելած, ծխամորճը ձեռքին։ Թոմաս ալ ոտքի ելած, ծխամորճը ձեռքին, կը նայէր տիկնոջ։ Ան ալ կ՚ուզէր ամուսնանալ, որովհետեւ կ՚ուզէր ունենալ իր տունը, ուր ինք տէր էր ամէն բանի։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ իր կինը, որ իրեն հնազանդէր, իրեն սիրէր, իրեն յարգէր։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ իր երեխաները, որ իրեն հետ խաղային, իրեն համբուրէին, իրեն կանչէին՝ հայրիկ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ իր տունը, իր կինը, իր երեխաները, որ իրեն համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլային աշխարհիս վրայ։

— Ներողութիւն, տիկնոջ, ըսաւ Թոմաս, ոտքի ելլելով։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ կինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան աշխարհիս վրայ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, ուր ես տէր եմ ամէն բանի։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ ամուսինս, որ ինծի հնազանդի, ինծի սիրէ, ինծի յարգէ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ երեխաներս, որ ինծի հետ խաղան, ինծի համբուրեն, ինծի կանչեն՝ հայրիկ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ կինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան աշխարհիս վրայ։

— Ներողութիւն, տիկնոջ, ըսաւ տիկինը, ես ալ կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ ամուսինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան աշխարհիս վրայ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, ուր ես տէր եմ ամէն բանի։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ ամուսինս, որ ինծի հնազանդի, ինծի սիրէ, ինծի յարգէ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ երեխաներս, որ ինծի հետ խաղան, ինծի համբուրեն, ինծի կանչեն՝ մայրիկ։

Ամուսնացած եւ ամուսնանալ ուզող զոյգերը ամէն տարի կը գան Պարուսելի հերչան ռոման-բուֆետային պսեղալացման շուքասպասքով ընթրելու։ Ամէն տարի ալ կը գան, որովհետեւ ամէն տարի ալ կը գտնեն նոր բան մը, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բանը ըլլայ աշխարհիս վրայ։

— Ներողութիւն, տիկնոջ, ըսաւ Թոմաս, ոտքի ելլելով։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ կինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան աշխարհիս վրայ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, ուր ես տէր եմ ամէն բանի։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ ամուսինս, որ ինծի հնազանդի, ինծի սիրէ, ինծի յարգէ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ երեխաներս, որ ինծի հետ խաղան, ինծի համբուրեն, ինծի կանչեն՝ հայրիկ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ կինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան աշխարհիս վրայ։

— Ներողութիւն, տիկնոջ, ըսաւ տիկինը, ես ալ կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ ամուսինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան աշխարհիս վրայ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, ուր ես տէր եմ ամէն բանի։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ ամուսինս, որ ինծի հնազանդի, ինծի սիրէ, ինծի յարգէ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ երեխաներս, որ ինծի հետ խաղան, ինծի համբուրեն, ինծի կանչեն՝ հայրիկ։ Ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ տունս, իմ կինս, իմ երեխաներս, որ ինծի համար ամէնէն սիրելի բաները ըլլան

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1r PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 14 ՕԳՈՍՏՈՍ
SAMEDI 14 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3498 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿՆՔԱՀԱՅՐԸ Կ'ԱՆԻԾԷ ԻՐ ՍԱՆԸ

Տրամաբանական վախճանին հասցնելով Հօկին դէմ բացած պայքարը — այնքան բուռն եւ աննախընթաց — Փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթը կ'եզրակացնէ, օգոստոս 7ի խմբագրականով.

— «Ուրեմն ամփոփենք Հօկի դրութիւնը իր իսկ խոստովանութեանց հիման վրայ:

Հօկը քաղաքական դիմագիծ ունի որ բոլշեւիկեան է:

Հօկը պայքար պիտի մղէ ուրիշ կուսակցութիւններու դէմ, ինչ որ կուսակցութեան մը դերն է:

Հօկը քաղաքական *աքթ* կը կատարէ:

Հօկը ազատ երկիրներու ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան միջամուխ կ'ըլլայ:

Հօկը Լէնինեան - Ստալինեան բոլշեւիկ քաղաքականութեան անշեղ կիրարկումին ախոյեանն է:

Հօկը իր հաստատուած հիւրընկալ երկրին սահմաններուն մէջ, օտար պետութեան մը քաղաքական շահերուն պաշտպանութեան նուիրուած պայքարի քաղաքական կազմակերպութիւն մըն է:

Հօկի Ֆրանսայի շրջանին քարտուղարը պատասխան մը փութացուցած էր, երկու շաբաթ առաջ, ռամկավար թերթին յարձակումներուն դէմ: Այս առթիւ հետեւեալ չնաշխարհիկ պատգամը կ'արձակէր.

— «Հօկը խորհ. Հայկ. Սոց. Հանր. եւ արտասահմանի հայ ժողովուրդին միջեւ ձգուած անխորտակելի կամուրջն է, որուն վրայէն է որ պիտի անցնին բոլոր ճշմարիտ հայրենասէրները»:

Մեր յիշած խմբագրականին մէջ, «Ազատ» այդ վճիռն ալ անպատասխանի չի ձգեր.

— «Այս մեծխօսիկ յայտարարութիւնն ընող Հօկը այն կազմակերպութիւնն է որ վերջի ներգաղթին առթած հարիւր հազարաւոր ֆրանքի ծախքերուն մէկ սանթիմի օգնութիւն չկրցաւ բերել եւ իր մէկ պատգամաւորին Մարսէյլ նամբորդելու 3 - 400 ֆրանքի ծախքն ալ առանց ամչնալու Բարեգործականէն ուզեց եւ առաւ:

Հայ ժողովուրդը պիտի քանդէ իր իսկ անդորրութեան եւ ապահովութեան համար, անօգուտ եւ միայն յեղափոխութեան գաղափարները փոխադրելու նպատակաւ ձգուած այս աղետաբեր կամուրջը:

. . . Իսկ «Ֆրանսահօկի առաջին Սթալխանովեան» ընդհ. քարտուղարին ապիկար պատասխանը, կարմիր, կրանիթեայ տապանաքար մըն է որուն տակ անվերականգնելիօրէն թաղուածպիտի մնայ Հօկը, հոն փտելու եւ վերջնապէս տարրալուծուելու համար»:

Մենք արտատպեցինք ամէնէն յատկանշական հատուածները, — արտայայտութիւններ որոնք իրենց ուժգնութեամբ սուսերի մէջ կը ձգեն դաշնակցական մամուլին ամէնէն սուր քննադատութիւններն անգամ:

Որպէսզի աւելի ցայտուն գաղափար մը տուած ըլլանք ռամկավարներու հոգեփոխութեան վրայ, հատուած մը եւս, նոյն պաշտօնաթերթի ուրիշ մէկ խմբագրականէն (ՍՊԻՏԱԿ ԴԻՄԱԿՈՎ ԿԱՐՄԻՐՆԵՐ, 10 Յուլիս).

— «Հօկը իր ծննդեան խանձարուրքովը, մեր թեւերուն մէջ առած, մե'նք յանձնարարեցինք հայ ժողովուրդին, իբր յոյս մը հայրենիքի վերաշինութեան եւ այսօր դժբախտաբար նորէն մենք փղձկեցուցիչ պարտականութիւնը ունինք այլասերած այդ չափահասին դէմքին սպիտակ դիմակը մեր ձեռքովը վար առնելու եւ զայն հասարակ դեղծարարի մը պէս մամուլի պախարակնցը առաջնորդելու»:

Միայն Փարիզի՞ մէջ է որ տեղի կ'ունենան այս արտակարգ մերկացումները:

Ո՛չ. առաջին ազդանշանը տրուեցաւ Ամերիկայէն, դարձեալ ռամկավարներու նախաձեռնութեամբ, եւ «Պայքար»ի միջոցաւ:

Նոյն կազմակերպութեան Ամերիկայի պաշտօնաթերթը Հօկին դէմ ապստամբութեան դրօշ պարզած է անցեալ տարիէն ի վեր, եւ բոլոր առիթներէն կ'օգտուի, անոր դիմակը պատռելու համար: Քիչ մը դիւանագիտօրէն, բայց նոյն վճռականութեամբ:

Ձենք ուզեր նիւթը խճողել նոր արտատպումներով:

Հարցը այն է որ, լայն ճեղք մը բացուած է ռամկավար - ազատականութեան եւ իրենց սանին՝ Հօկին միջեւ: Անջրպետ մը, որ դժուար թէ լեցուի մէկ օրէն միւսը:

Զափազանց յոռետեսութիւն պիտի ըլլար այս բոլորը նկատել պատահմունք, եւ կամ տեսակէտ փոխելու փորձ մը՝ իրենց պատգ. ժողովին առթիւ:

Առաջին անգամ է որ ռամկավար մամուլը այսքան ուժգին յարձակողականի մը կը ձեռնարկէ Հօկին դէմ, զայն իր բուն դերին մէջ դնելու, կամ քանդելու առաջադրութեամբ:

Կը նշանակէ թէ շատ աւելի խոր պատճառներ կան, եւ կարելի չէ այս կամ այն խմբագրին հայեցողութեան վերագրել երոյթը:

Թողո՛ւնք պատճառներու քննութիւնը, արձանագրելու համար այլապէս պերճախօս երեւոյթ մը:

Հօկին եւ «պետական» կոչուած Կ. Խաչին դէմ պայքար բացեր են, նաեւ, Ամերիկայի Հնչակեանները, — անոնք որ մէկ ու կէս տարի առաջ միացեալ ճակատ կազմեր էին բոլշեւիկներուն հետ, իսկ աւելի առաջ՝ նաեւ ռամկավարներուն հետ, Դաշնակցութեան դէմ:

Անոնց վերջին պատգ. ժողովը չեշտելով թէ Հօկը եւ պետական Կ. Խաչը «իրենց գոյութիւնը չեն կրնար այլ եւս արդարացնել գաղթահայութեան մէջ», հետեւեալ վճիռը արձակեր են.

— «Պատգմ. ժողովը բարոյական աջակցութիւն տալու խոստումը չարձանագրեր»:

Հիմա որ պատկերը ամփոփած եղանք, անցնինք բուն հարցին.

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

>>>> • <<<<

Հայաստանի թատրոնն ալ կը մաքրագործեն...

Ռուսերէն եւ վրացերէն խաղերը պակաս գտեր են

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Մոսկուայէն, չորեքշաբթի օրուան թուականով.,

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳ. ԹԱՏՐՈՆԻՆ ԱԼ ՀՐԱՄԱՆ ՏՐՈՒԵՑԱՒ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒԻԼ ԲՈԼՈՐ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ՏԱՐՐԵՐԷՆ: ԹԱՏՐՈՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ Կ'ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԻ ԹԷ ԲԱՒԱԿԱՆ ԹԻՒՈՎ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ ԵՒ ՕՓԵՐԱՆԵՐ ՉԷ ՏՈՒԱԾ ԵՒ ԹԷ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԵՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼ ՀԱՐԵՒԱՆ ՎՐԱՍՏԱՆԷՆ: ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳ. ԹԱՏՐՈՆԻՆ ԴԷՄ ԵՂԱԾ ԱՄԵՆԱԾԱՆՐ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ՄԷԿՆ Է «ՄԱՔԲԷԹ»Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ, ԻԲՐԵՒ ԹԷ ԱՆՈՐ ՆԻՒԹԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԸԼԼԱՐ ՄԻԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ:

Ուրիշ մերկացումներ եւ պատիժներ

Համատարած մաքրագործման վերջին զոհերէն մէկն է Խազախստանի կեդր. Գործադիր Կոմիտէին նախագահը, Կուլումբեգով, որ տեղական մամուլին կողմէ կ'ամբաստանուի իբրեւ ամէնէն վտանգաւոր «ժողովուրդի թշնամին» եւ «ֆաշական ազգայնական մը, որ իր հայրենիքը ծախած է գերման եւ ճափոն աշխարհակալներուն»: Կուլումբեգով եւ իր մեղսակիցները միեւնոյն ատեն կ'ամբաստանուին թէ փորձած են Խազախստանը անջատել խորհրդային «եղբայրական» հանրապետութիւններէն, դարձնելու համար տեսակ մը Մանչուրիա, ճափոնի տիրապետութեան տակ: Կը նշանակէ թէ Կուլումբեգով եւս ձերբակալուած է:

*** Գրած էինք թէ սեւ ցանկը անցած է նաեւ ժողովրդական բանաստեղծ մը, Բեզիմեանսկի: Այս մարդը կը համարուէր խորհրդային իշխանութեան պսակաւոր բանաստեղծը, իսկ այժմ ոչ միայն վտարուած է կուսակցութենէն, այլեւ զրկուած ապրուստ ճարելու միջոցներէն: Նոյնիսկ գրույց կը շրջի թէ ձերբակալուած է, իբրեւ Թրոցքիական: Իր գլխաւոր արժանիքն էր գաղանաբարոյ կիրքը: Արիւնածարաւ հոգեբանութիւն մը կը ծորէր իր բանաստեղծութիւններէն: Երբ գնդակահարութիւններ ծանուցուէին, անմիջապէս կը սկսէր երգել եւ փառաբանել: Այսպէս, «Փրավտա»յի յունիս 12ի թիւին մէջ, այս պոռնակալէգը ութ երկար տուներու մէջ կը պանծացնէր մարաջախտ Թուխաչեւսկիի եւ միւս եօթը կարմիր զօրավարներուն գնդակահարութիւնը, մահապարտները կոչելով. «Ն. Վսեմութիւն աղնուականներ, մարդասպաններ, սրտախօսներ, որոնք սերած են քաղքենի չուներէ»: Եւ կ'աւելցնէր.— «Մեր երկաթեայ օրէնքն է գնդակահարել զանոնք, ճիշդ ինչպէս որ երկու եւ երկու կ'ընեն չորս»:*

*** Սերգէյ Պրոկովիեւ, խորհրդային երգահանը, բոլշեւիկեան յեղափոխութեան քսանամեակին առթիւ յօրինած է խմբերգ մը Լէնինի եւ Սթալինի լաւագոյն ճառերէն եւ յօդուածներէն, մանաւանդ նոր սահմանադրութեան առթիւ Սթալինի խօսած ճառէն:*

Մահափո՞րձ կատարուած Լ. Վորոշիլովի դէմ

Վարշաւայէն կը հեռագրեն օգոստ. 12 թուականով.— *Սահմանէն հասած գրոյցներու համաձայն, յուլիս 14ին մահափորձ մը կատարուած է մարաջախտ Վորոշիլովի դէմ: Մահափորձը տեղի ունեցած է այն պահուն երբ պատերազմական գործավարը կառախումբէն կ'իջնէր Թուլայի կայարանը: Ատրճանակի հարուած մը արձակուեր է խումբ մը բանուորներու եւ զինուորներու մէջէն, որոնք կը ծափահարէին Վորոշիլովը: Այս վերջինը աջէն վիրաւորուելով, անմիջապէս Մոսկուա փոխադրուած է օդանաւով: Հաւանաբար օգտուելով յառաջ եկած խառնաշփոթէն, ահաբեկիչը յաջողեր է փախչիլ: Արդարեւ, Չեկան չէ կրցած ճշդել մահափորձին հեղինակը, հակառակ թէ Մոսկուայի եւ թէ Թուլայի մէջ կատարուած բազմաթիւ ձերբակալութեանց: Զսպողական ահռելի գործողութեանց կը սպասուի այդ երկու քաղաքներուն մէջ. գործողութիւններ որոնք պիտի գերազանցեն Կիրովի սպանութեան ատեն եղածները: Մարաջախտ Վորոշիլով, որ կը դարմանուի խորհրդային ականաւոր անձերու յատուկ հիւանդանոցին մէջ, գոհացուցիչ վիճակի մէջ կը գտնուի:*

*** Մոսկուայի իրազեկ շրջանակներուն մէջ անհիմն կը հռչակեն այս գրոյցը:*

Իրաքի դիկտատորը կը սպաննուի ուրիշ զօրավարի մը հետ

Զօր. Պէքիր Սըտքը, Իրաքի ընդհ. սպայակոյտին նախագահը, որ կ'ուզէր իր երկրին Մ. Քէմալը դառնալ, օգոստ. 11ին սպաննուեցաւ զինուորի մը կողմէ, երբ Մուսուլէն կ'անցնէր Թուրքիա երթալու եւ ռազմափորձերուն ներկայ ըլլալու համար: Իրեն օգնութեան փութացած ատեն, սպաննուեցաւ նաեւ Մուհամմէտ Ալի Ճէվատ, Իրաքի օդանաւային ուժերու հրամանատարը: Մարդասպանը ձերբակալուեցաւ:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ լուրը գաղտնի պահուեցաւ մինչեւ հինգշաբթի: Խռովութիւններէ կը վախցուէր, քանի որ Պէքիր Սըտքը ազգ. հերոս մը կը համարուէր: Սպանեալը Իրաքի երիտասարդ թագաւորին անձնական բարեկամն էր եւ գլխաւոր դերակատարը անցեալ տարուան պետական հարուածին, երբ սպաննուեցաւ իր նախորդը, Ճաֆէր փաշա: Այդ դէպքէն վերջ կազմուած կառավարութեան մէջ, իսկ եւ իսկ զինուորական դիկտատորի մը իշխանութիւնն էր որ կը գործադրէր, թէեւ նախարարական պաշտօն չունէր:

Թէ Պէքիր Սըտքը եւ թէ Ալի Ճէվատ շատ ճամբորդած են եւ կը խօսէին եւրոպական քանի մը լեզուներ: Անոնք ձեռք ձեռքի կազմակերպած էին Իրաքի բանակն ու օդատորմիղը, ամէնէն արդիական սպառազինութեամբ: Ալի Ճէվատ դեռ նոր վերադարձած էր Ֆրանսա եւ Իտալիա կատարած ճամբորդութենէ մը, ուր մեծաքանակ ռազմանիւթ գնեց: Պէքիր Սըտքը, որ 47 տարեկան էր անոր հետ: Երկուքն ալ թունդ ազգայնական էին եւ թրքասէր, հակառակ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔԻՉ ՄԸ ՃԱՇԱԿ

—o—

Խոստովանեցէք որ քիչ մը չափազանց կը խնողենք, թխածոյ խնողականներու կը վերածենք մեր հանդէսները:

Այն համոզումը կը տիրէ թէ ո՛րքան թխենք, այնքան զոհ կը մնայ «արգոյ հասարակութիւնը»:

Այսպէ՛ս է որ, Մայիս 28ի յայտագրին մէջ կը գտնէք . . . «Դդումի վաճառականը», հերոսամարտի մը տարեդարձին առթիւ՝ «Խէչոյի թուզը», Դաշնակցութեան օրուան տօնին՝ «վեց ու կէս պորտի ժառանգորդը», ուրիշ տեղ մը՝ «Մաշդի Իբադ» եւն.:

Տակաւին կան քրքջալի՛ր, յաճախ աննողնի «ֆանթէզի»ներ, իբրեւ արտասանութիւն կամ երգ:

Ընդհանուր խնողման մէջ, ներկաները յաճախ կը մոռնան թէ ի՛նչ առիթով սարքուած է հանդէսը:

Առիթը՝ այսինչ նուիրական տօնն է, իսկ բովանդակութիւնը՝ յաճախ կը դառնայ «փանայիր»:

Իրապէս ժողովո՞ւրդն է որ այդպէս կ'ուզէ: Չեմ վիճիր:— Այդպէ՞ս է վարժուեր, — պէտք է բարեփոխել, մշակել իր ճաշակը:

Եթէ հանդէսը սարքուած է յիշատակ մը պանծացնելու համար,— անհրաժեշտ է յայտագիրը ամփոփել, կեդրոնացնել այդ առաջադրութեան վրայ:

Ամէն պարագայի մէջ, յարակից, լրացուցիչ մասերը պէտք է ուղղակի կամ անուղղակի կապ ունենան օրուան հետ: Անոր շրջանակը կազմեն, անոր մթնոլորտէն բխին:

Պայման չէ որ անպատճառ տօնին հետ կապուած ըլլան երգերն ու արտասանութիւնները. բայց պէտք չէ որ հակասեն անոր, որպէսզի հասարակութիւնը բաժնուի ամբողջական տպաւորութեամբ:

Երբ հանդէսը սարքուած է զուարճանալու համար, յայտագիրը պատրաստէ անոր համեմատ: Բայց երբ մեծ Պահքի առթիւ բանախօսութիւն կը սարքես, այնտեղ «Արշըն Մալ Ալան» չի մտներ, ըլլայ իսկ երկու տուն:

Ուրիշ պարագայ մը,— շատ միօրինակ են մեր արտասանութիւնները: Եւ երկա՛ր, երկա՛ր:

Արտասանութեան կտորներ կան որ կը դիմանան տակաւին: Բայց, անհրաժեշտ չէ ծայրէ ծայր զոց ընել կամ կարդալ զանոնք: Կը բաւէ արտասանել ամէնէն յատկանշական մասը:

Վարժ արտասանողներ շատ չունինք արդէն, եւ ամէնէն յաջող կտորն ալ երբեմն ծաղրանկարի կը վերածուի, երբ թեկնածուն կը փորձէ արտասանել, առաջին տողէն մինչեւ վերջինը:

Վերէն վար զոց սորվիլ՝ չի նշանակեր անպատճառ լաւ արտասանել:

Ունինք, տակաւին, «կը նախագահէ»ներու շարք մը:

Նախագահը՝ ընդհանրապէս տեսակ մը հովանաւորութիւն կը նշանակէ, ուրեմն կ'ենթադրէ դիրք, հանգամանք, շուք, երբեմն ալ տարիք:

Մեր հանդէսներու մեծագոյն մասին մէջ, երբ կ'ըսեն «կը նախագահէ», ըսել կ'ուզեն թէ բացումը պիտի կատարէ Ա.ը կամ Բ.ը: Անոր կ'իյնայ բացումը կատարել — երկու խօսք, ոչ թէ ճառ— եւ վարել հանդէսը:

Դեռ ունինք դաշտահանդէսի նախագահութիւն մըն ալ . . .

Զի՞ բաւեր անտառի ծառերու շուքը, շատ աւելի խորհրդաւոր եւ պատկառելի . . .

Կը կարծեմ թէ օգտակար է երբեմն մտերմաբար խօսիլ այսպիսի թերութեանց մասին, գէթ «յանուն բարւոյն, գեղեցկին եւ ճշմարտին», ինչպէս պիտի ըսէր Ռ. Պէրպէրեան:

ՎԱՀԷ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐԻՆ ՃԷԶԻՐԷԻ ՄԷՋ

>>>> • <<<<

Անցեալ շաբթու Վերին Ճէզիրէէն Պէյրութ հասաւ պատուիրակութիւն մը եւ մարզպանութեան ներկայացուց հետեւեալ պահանջները. —

1. Վերին Ճէզիրէն դնելով Թուրքեւիրաք սահմաններուն վրայ եւ բնակչութիւնը բաղկացած ըլլալով զանազան համայնքներէ եւ ազգերէ, յարմար կը տեսնենք ֆրանսացի կառավարիչի մը նշանակումը այդ շրջանին համար:

2. Համաձայն ֆրանքեւսուրիական դաշնագրին, Ֆրանսա զինուորական կեդրոնատեղիներ պիտի ունենայ Սուրիոյ մէջ: Կը խնդրենք որ այդ կեդրոններէն մէկն ըլլայ Ճէզիրէն:

3. Շրջանին համար նշանակուելիք մուհաֆըզը ըլլայ Ճէզիրէի բնակչութեան ցուերուն եւ կարիքներուն ծանօթ մէկը եւ բոլորի վստահութիւնը վայելէ, մէկ խօսքով Ճէզիրէցի մը ըլլայ:

4. Դպրոցներ պէտք է բացուին բոլոր գիւղերու մէջ եւ հոգ տարուի կրթութեան: Մանաւանդ քրտական լեզուն պէտք է պարտադիր ըլլայ այդ դպրոցներու մէջ:

5. Գամըշլըի մէջ պէտք է հաստատուի հիւանդանոց մը:

6. Ճամբաներու շինութիւն:

*** Ճէզիրէի առաջն. փոխանորդը, Խորէն վրդ. որ միեւնոյն ատեն Գամըշլըի Թաղ. խորհուրդին նախագահն է, հետեւեալ յայտարարութիւնը կը հաղորդէ մամուլին.*

—«Այսու կը յայտարարենք ի լուր աշխարհի, որ Ճէզիրէի քաղաքական անցուդարձերուն մէջ հայ ժողովուրդի դիրքը եղեր է բացարձակապէս չէզոք, եւ եթէ կը գտնուին ինքնակոչ Հայեր, որոնք մասնակցեր են կամ կը մասնակցին այդ գործերուն, չեն ներկայացներ եւ չունին իրենց հետ ոչ ազգի ձայնը, եւ ոչ անոր կամքը, այլ տարուած են պարզապէս իրենց անհատական շահերէն»:

"Իտալիոյ սահմանները անըռնաբարելի են"

— • —

Մուսոլինի, որ Սիկիլիա կը գտնուի տարեկան ռազմափորձերուն առթիւ, նոր ճառ մը խօսեցաւ, փառաբանելով կայսրութեան հաստատումը: «Մենք կայսրութիւն մը շահեցանք համաշխարհային խմբակցութեան մը դէմ: Մեր սահմանները անըռնաբարելի են: Պէտք է ետ երթալ մինչեւ հռոմէական առաջին կայսրութիւնը, մինչեւ Օգոստոսի շրջանը, գտնելու համար այնպիսի տեսարան մը որպիսին կը ներկայացնէ այսօր Իտալիա»:

Ռազմափորձերուն կը մասնակցին 120,000 զինուորներ, օժտուած՝ արդիական բոլոր սպառազինութիւններով: Ներկայ է նաեւ թագաւորը: Օտար զինուորական կցորդներ չկան: Այս առթիւ Սիկիլիա խմբուած են Իտալիոյ զինուորական եւ քաղաքական վարիչները:

>>>> • <<<<

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ Գերմանիա պիտի երթայ սեպտեմբեր 15ի ատենները, Հիթլէրի հետ տեսակցելու համար, եթէ հաւատանք օրուան լուրերուն: Զրոյցի մը համաձայն, հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ Նիւրնպէրկի նացիական համագումարէն վերջը: 1933ին Հիթլէր Վենետիկի մօտերը գացած էր, տեսակցելու համար Մուսոլինիի հետ: Այս անգամուան հանդիպումը շատ աւելի կարեւոր կը համարուի:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

Հ. Ա. Ղազարյան

Հայկական գրականության պատմությունը սկսվում է Մեսրոպ Մաշտոցի գյուտից հետո։ Մինչև այդ հայերը գրել չգիտեին։ Հայ գրականության պատմությունը բաժանվում է հետևյալ շրջանների՝ 1) Հնագույն շրջան (V–VII դդ.)։ 2) Միջին շրջան (VIII–XIII դդ.)։ 3) Նոր շրջան (XIV–XVIII դդ.)։ 4) Նորագույն շրջան (XIX դ. սկսած)։

Հնագույն շրջանի գրականությունը ստեղծվել է գրաբար լեզվով։ Գրաբարը հայ ժողովրդի գրական լեզուն է եղել մինչև XIX դարի կեսերը։ Գրաբարով գրված են Աստվածաշնչի թարգմանությունները, եկեղեցական գրքերը, պատմական երկերը, գիտական աշխատությունները։

Հնագույն շրջանի հայ գրականության ամենանշանավոր ներկայացուցիչներն են Մովսես Խորենացին, Եղիշեն, Ղազար Փարպեցին, Դավիթ Անհաղթը, Անանիա Շիրակացին։

Միջին շրջանում զարգացել են պատմագրությունը, փիլիսոփայությունը, մաթեմատիկան, աստղագիտությունը, բնագիտությունը։ Այս շրջանի նշանավոր գրողներն են Ստեփանոս Օրբելյանը, Վարդան Արևելցին, Կիրակոս Գանձակեցին, Հովհաննես Որոտնեցին, Գրիգոր Տաթևացին, Մխիթար Գոշը, Սամվել Անեցին, Մխիթար Հերացին, Ներսես Շնորհալին, Ներսես Լամբրոնացին։

Նոր շրջանում գրականությունը զարգանում է աշխարհաբար լեզվով։ Աշխարհաբարը դառնում է գրական լեզու XIX դարի կեսերին։ Նոր շրջանի գրականության ներկայացուցիչներն են Խաչատուր Կեսարացին, Հովհաննես Թումանյանը, Ավետիք Իսահակյանը, Եղիշե Չարենցը, Վահան Տերյանը, Պարույր Սևակը, Համո Սահյանը, Գևորգ Էմինը, Սիլվա Կապուտիկյանը, Հրաչյա Քոչարը, Մուշեղ Գալշոյանը, Վազգեն Գևորգյանը, Զորի Բալայանը, Վահագն Դավթյանը, Հրանտ Մաթևոսյանը, Գուրգեն Մահարին, Վարդգես Պետրոսյանը, Սերո Խանզադյանը, Վիլյամ Սարոյանը, Ռաֆայել Պատկանյանը, Հակոբ Պարոնյանը, Րաֆֆին, Մուրացանը, Շիրվանզադեն, Գրիգոր Զոհրապը, Ալեքսանդր Շիրվանզադեն, Ալեքսանդր Ծատուրյանը, Ավետիս Ահարոնյանը, Հովհաննես Շիրազը, Ակսել Բակունցը, Դերենիկ Դեմիրճյանը, Հակոբ Հակոբյանը, Նաիրի Զարյանը, Սերո Խանզադյանը, Վիլյամ Սարոյանը։

Հայկական գրականության պատմության ուսումնասիրությունը մեծ նշանակություն ունի հայ ժողովրդի մշակույթի, պատմության, լեզվի և ազգային ինքնության պահպանման համար։

Գինը 1 ռուբլի 50 կոպեկ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՉՈՐՔՕՐԵԿ

(ՎԵՊ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԿԵՆԴԱՆԻ)

>>>> ◦ <<<<

Նա ինձ տարավ իր հետ տարօրինակ մի տեղ, որտեղ ամեն ինչ ինձ համար նոր էր ու անծանոթ։ Ես ոչ մի բան չէի հասկանում, ոչ մի բան չէի ճանաչում։

ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ

ՊՐԱՆՍԻԱՑ ՀԵՂԱԻԱ ՌՈՄԱՆ-ՖՈՒՏՈՒՐՆԵՐՈՎ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴԱԾ ՀՈՒՄՈՐԱՅԻՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔ

»»»» • ««««

— Ի՞նչ ունի Ցուցնոն, Թոմասը, Լուսաբերը, Հրեան, Հյուրը, Հյուրանոցի տիրոջ աղջիկը, Ռոզան, Ժոզեֆինան, Ռոզայի հոգեհարազատ ընկերուհին, Ժանետը, Ֆրանսուան, Ռոզայի նշանածը, Ժանը, Ֆրանսուայի ընկերը, Ժակը, Ժանի ընկերը, Ռոբերը, Ռոբերի ընկերը, Ժանի ընկերը, Ռոզայի

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 փրանք	75 փրանք	40 փր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 փրանք	

ՇԱԲԱԹ 14 ՕԳՈՍՏՈՍ SAMEDI 14 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3498

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿՆՔԱՀԱՅՐԸ Կ'ԱՆԻԾԷ ԻՐ ՍԱՆԸ

Տրամաբանական վախճանին հասցնելով Հօկին դէմ բացած պայքարը — այնքան բուռն եւ աննախընթաց — Փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթը կ'եզրակացնէ, օգոստոս 7ի խմբագրականով.

— «Ուրեմն ամփոփենք Հօկի դրութիւնը իր իսկ խոստովանութեանց հիման վրայ:

Հօկը քաղաքական դիմագիծ ունի որ բոլշեւիկեան է:

Հօկը պայքար պիտի մղէ ուրիշ կուսակցութիւններու դէմ, ինչ որ կուսակցութեան մը դերն է:

Հօկը քաղաքական *աքթ* կը կատարէ:

Հօկը ապրած երկիրներու ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան միջամուխ կ'ըլլայ:

Հօկը Լէնինեան - Ստալինեան բոլշեւիկ քաղաքականութեան անշեղ կիրարկումին ախոյեանն է:

Հօկը իր հաստատուած հիւրընկալ երկրին սահմաններուն մէջ, օտար պետութեան մը քաղաքական շահերուն պաշտպանութեան նուիրուած պայքարի քաղաքական կազմակերպութիւն մըն է»:

Հօկի Ֆրանսայի շրջանին քարտուղարը պատասխան մը փութացուցած էր, երկու շաբաթ առաջ, ռամկավար թերթին յարձակումներուն դէմ: Այս առթիւ հետեւեալ չնաշխարհիկ պատգամը կ'արձակէր.

— «Հօկը խորհ. Հայկ. Սոց. Հանր. եւ արտասահմանի հայ ժողովուրդին միջեւ ձգուած անխորտակելի կամուրջն է, որուն վրայէն է որ պիտի անցնին բոլոր ճշմարիտ հայրենասէրները»:

Մեր յիշած խմբագրականին մէջ, «Ապագայ» այդ վճիռն ալ անպատասխանի չի ձգեր.

— «Այս մեծխօսիկ յայտարարութիւնն ընող Հօկը այն կազմակերպութիւնն է որ վերջի ներգաղթին առթած հարիւր հազարաւոր փրանքի ծախքերուն մէկ սանթիմի օգնութիւն չկրցաւ բերել եւ իր մէկ պատգամաւորին Մարսէյլ նամբորդելու 3 - 400 փրանքի ծախքն ալ առանց ամչնալու Բարեգործականէն ուզեց եւ առաւ:

Հայ ժողովուրդը պիտի քանդէ իր իսկ անդորրութեան եւ ապահովութեան համար, անօգուտ եւ միայն յեղափոխութեան գաղափարները փոխադրելու նպատակաւ ձգուած այս աղետաբեր կամուրջը:

··· Իսկ «Ֆրանսհօկի առաջին Սթախանովեան» ընդհ. քարտուղարին ապիկար պատասխանը, կարմիր, կրանիթեայ տապանաքար մըն է որուն տակ անվերականգնելիօրէն թաղուած պիտի մնայ Հօկը, հոն փտելու եւ վերջնապէս տարրալուծուելու համար»:

Մենք արտատպեցինք ամէնէն յատկանշական հատուածները, — արտայայտութիւններ որոնք իրենց ուժգնութեամբ սուեւրի մէջ կը ձգեն դաշնակցական մամուլին ամէնէն սուր քննադատութիւններն անգամ:

Որպէսզի աւելի ցայտուն գաղափար մը տուած ըլլանք ռամկավարներու հոգեփոխութեան վրայ, հատուած մը եւս, նոյն պաշտօնաթերթի ուրիշ մէկ խմբագրականէն (ՍՊԻՏԱԿ ԴԻՄԱԿՈՎ ԿԱՐՄԻՐՆԵՐ, 10 Յուլիս).

— «Հօկը իր ծննդեան խանձարուրքովը, մեր թեւերուն մէջ առած, մե'նք յանձնարարեցինք հայ ժողովուրդին, իբր յոյս մը հայրենիքի վերաշինութեան եւ այսօր դժբախտաբար նորէն մենք փղձկեցուցիչ պարտականութիւնը ունինք այլասերած այդ չափահասին դէմքին սպիտակ դիմակը մեր ձեռքովը վար առնելու եւ զայն հասարակ դեղծարարի մը պէս մամուլի պախարակնոցը առաջնորդելու»:

Միայն Փարիզի՞ մէջ է որ տեղի կ'ունենան այս արտակարգ մերկացումները:

Ո՛չ. առաջին ազդանշանը տուեցաւ Ամերիկայէն, դարձեալ ռամկավարներու նախաձեռնութեամբ, եւ «Պայքար»ի միջոցաւ:

Նոյն կազմակերպութեան Ամերիկայի պաշտօնաթերթը Հօկին դէմ ապստամբութեան դրօշ պարզած է անցեալ տարիէն ի վեր, եւ բոլոր առիթներէն կ'օգտուի, անոր դիմակը պատռելու համար: Քիչ մը դիւանագիտօրէն, բայց նոյն վճռականութեամբ:

Զենք ուզեր նիւթը խճողել նոր արտատպումներով:

Հարցը այն է որ, լայն ճեղք մը բացուած է ռամկավար - ապատականութեան եւ իրենց սանին՝ Հօկին միջեւ: Անջրպետ մը, որ դժուար թէ լեցուի մէկ օրէն միւսը:

Զափազանց յոռետեսութիւն պիտի ըլլար այս բոլորը նկատել պատահմունք, եւ կամ տեսակէտ փոխելու փորձ մը՝ իրենց պատգ. ժողովին առթիւ:

Առաջին անգամ է որ ռամկավար մամուլը այսքան ուժգին յարձակողականի մը կը ձեռնարկէ Հօկին դէմ, զայն իր բուն դերին մէջ դնելու, կամ քանդելու առաջադրութեամբ:

Կը նշանակէ թէ շատ աւելի խոր պատճառներ կան, եւ կարելի չէ այս կամ այն խմբագրին հայեցողութեան վերագրել երեւոյթը:

Թողո՛ւնք պատճառներու քննութիւնը, արձանագրելու համար այլապէս պերճախօս երեւոյթ մը:

Հօկին եւ «պետական» կոչուած Կ. Խաչին դէմ պայքար բացեր են, նախ, Ամերիկայի Հնչակեանները, — անոնք որ մէկ ու կէս տարի առաջ միացեալ ճակատ կազմեր էին բոլշեւիկներուն հետ, իսկ աւելի առաջ՝ նաեւ ռամկավարներուն հետ, Դաշնակցութեան դէմ:

Անոնց վերջին պատգամ. ժողովը չեչտելով թէ Հօկը եւ պետական Կ. Խաչը «իրենց գոյութիւնը չեն կրնար այլ եւս արդարացնել գաղթահայութեան մէջ», հետեւեալ վճիռը արձակեր էն.

— «Պատգմ. ժողովը բարոյական աջակցութիւն տալու խոստումը չարձանագրեր»:

Հիմա որ պատկերը ամփոփած եղանք, անցնինք բուն հարցին.

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

»»»» • ««««

Հայաստանի թատրոնն ալ կը մաքրագործեն...

Ռուսերէն եւ վրացերէն խաղերը պակաս գտեր են

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Մոսկուայէն, չորեքշաբթի օրուան թուականով.,

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳ. ԹԱՏՐՈՆԻՆ ԱԼ ՀՐԱՄԱՆ ՏՐՈՒԵՑԱՒ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒԻԼ ԲՈԼՈՐ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ՏԱՐՐԵՐԷՆ: ԹԱՏՐՈՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ Կ'ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԻ ԹԷ ԲԱՒԱԿԱՆ ԹԻՒՈՎ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ ԵՒ ՕՓԵՐԱՆԵՐ ՉԷ ՏՈՒԱԾ ԵՒ ԹԷ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԵՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼ ՀԱՐԵՒԱՆ ՎՐԱՍՏԱՆԷՆ: ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳ. ԹԱՏՐՈՆԻՆ ԴԷՄ ԵՂԱԾ ԱՄԵՆԱԾԱՆՐ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ՄԷԿՆ Է «ՄԱՔԲԷԹ»Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ, ԻԲՐԵՒ ԹԷ ԱՆՈՐ ՆԻՒԹԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԸԼԼԱՐ ՄԻԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ:

Ուրիշ մերկացումներ եւ պատիժներ

Համառուսական մաքրագործման վերջին զոհերէն մէկն է Խազախստանի կեդր. Գործադիր Կոմիտէին նախագահը, Կուլումբեդով, որ տեղական մամուլին կողմէ կ'ամբաստանուի իբրեւ ամէնէն վտանգաւոր «ժողովուրդի թշնամին» եւ «փաշական ազգայնական մը, որ իր հայրենիքը ծախած է գերման եւ ճափոն աշխարհակալներուն»: Կուլումբեդով եւ իր մեղսակիցները միեւնոյն ատեն կ'ամբաստանուին թէ փորձած են Խազախստանը անջատել խորհրդային «եղբայրական» հանրապետութիւններէն, դարձնելու համար տեսակ մը Մանչուրիա, ճափոնի տիրապետութեան տակ: Կը նշանակէ թէ Կուլումբեդով եւս ձերբակալուած է:

*** Գրած էինք թէ սեւ ցանկը անցած է նաեւ ժողովրդական բանաստեղծ մը, Բեզիմեանսկի: Այս մարդը կը համարուէր խորհրդային իշխանութեան պաշտօնական բանաստեղծը, իսկ այժմ ոչ միայն վտարուած է կուսակցութենէն, այլեւ զրկուած ապրուստ ճարելու միջոցներէն: Նոյնիսկ գրոյց կը շրջի թէ ձերբակալուած է, իբրեւ Թրոցքիական: Իր գլխաւոր արժանիքն էր զազանպարոյ կերպը: Արհեստաւոր հոգեբանութիւն մը կը ծորէր իր բանաստեղծութիւններէն: Երբ գնդակահարութիւններ ծանուցուէին, անմիջապէս կը սկսէր երգել եւ փառաբանել: Այսպէս, «Փրավտա»յի յունիս 12ի թիւին մէջ, այս պոէտ, անկալէշը ութ երկար տուներու մէջ կը պանծացնէր մարաջախտ Թուխաչեւսկիի եւ միւս եօթը կարմիր զօրավարներուն գնդակահարութիւնը, մահապարտները կոչելով. «Ն. Վսեմութիւն ազնուականներ, մարդասպաններ, սրտախօսներ, որոնք սերած են քաղքենի չուներէ»: Եւ կ'աւելցնէր.— «Մեր երկաթեայ օրէնքն է գնդակահարել զանոնք, ճիշդ ինչպէս որ երկու եւ երկու կ'ընեն չորս»:*

*** Սերգէյ Պրոկոֆիեւ, խորհրդային երգահանը, բոլշեւիկեան յեղափոխութեան քսանամեակին առթիւ յօրինած է խմբերգ մը Լէնինի եւ Ստալինի լաւագոյն ճառերէն եւ յօդուածներէն, մանաւանդ նոր սահմանադրութեան առթիւ Ստալինի խօսած ճառէն:*

Մահափո՞րձ կատարուած է Վորոշիլովի դէմ

Վարշաւայէն կը հեռագրեն օգոստ. 12 թուականով.— *Սահմանէն հասած զրոյցներու համաձայն, յուլիս 14ին մահափորձ մը կատարուած է մարաջախտ Վորոշիլովի դէմ: Մահափորձը տեղի ունեցած է այն պահուն երբ պատերազմական գործավարը կառախումբէն կ'իջնէր Թուլայի կայարանը: Աորձանակի հարուած մը արձակուեր է խումբ մը բանուորներու եւ զինուորներու մէջէն, որոնք կը ծափահարէին Վորոշիլովը: Այս վերջինը ազդրէն վիրաւորուելով, անմիջապէս Մոսկուա փոխադրուած է օդանաւով: Հաւանաբար օգտուելով յառաջ եկած իրարանցումէն, ահաբեկիչը յաջողեր է փախչիլ: Արդարեւ, Զեկան չէ կրցած ճշդել մահափորձին հեղինակը, հակառակ թէ Մոսկուայի եւ թէ Թուլայի մէջ կատարուած բազմաթիւ ձերբակալութեանց: Զապողական ահռելի գործողութեանց կը սպասուի այդ երկու քաղաքներուն մէջ. գործողութիւններ որոնք պիտի գերազանցեն Կիրովի սպանութեան ատեն եղածները: Մարաջախտ Վորոշիլով, որ կը դարմանուի խորհրդային ականաւոր անձերու յատուկ հիւանդանոցին մէջ, գոհացուցիչ վիճակի մէջ կը գտնուի:*

*** Մոսկուայի իրատեսու շրջանակներուն մէջ անհիմն կը հռչակեն այս զրոյցը:*

Իրաքի դիկտատորը կը սպաննուի ուրիշ զօրավարի մը հետ

Զօր. Պէքիր Սըտքը, Իրաքի ընդհ. սպայակոյտին նախագահը, որ կ'ուզէր իր երկրին Մ. Քէմալը դառնալ, օգոստ. 11ին սպաննուեցաւ զինուորի մը կողմէ, երբ Մուսուլէն կ'անցնէր Թուրքիա երթալու եւ ռազմափորձերուն ներկայ ըլլալու համար: Իրեն օգնութեան փութացած ատեն, սպաննուեցաւ նաեւ Մուհամմէտ Ալի Ճէվատ, Իրաքի օդանաւային ուժերու հրամանատարը: Մարդասպանը ձերբակալուեցաւ:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ լուրը գաղտնի պահուեցաւ մինչեւ հինգշաբթի: Խռովութիւններէ կը վախցուէր, քանի որ Պէքիր Սըտքը ազգ. հերոս մը կը համարուի: Սպանեալը Իրաքի երիտասարդ թագաւորին անձնական բարեկամն էր եւ գլխաւոր դերակատարը անցեալ տարուան պետական հարուածին, երբ սպաննուեցաւ իր նախորդը, Ճաֆէր փաշա: Այդ դէպքէն վերջ կազմուած կառավարութեան մէջ, իսկ եւ իսկ զինուորական դիկտատորի մը իշխանութիւնն էր որ կը գործադրէր, թէեւ նախարարական պաշտօն չունէր:

Թէ Պէքիր Սըտքը եւ թէ Ալի Ճէվատ շատ ճամբորդած են եւ կը խօսէին եւրոպական քանի մը լեզուներ: Անոնք ձեռք ձեռքի կազմակերպած էին Իրաքի բանակն ու օդատորմիղը, ամէնէն արդիական սպառազինութեամբ: Ալի Ճէվատ դեռ նոր վերադարձած էր Ֆրանսա եւ Իտալիա կատարած ճամբորդութենէ մը, ուր մեծաքանակ ռազմանիւթ գնեց: Պէքիր Սըտքը, որ 47 տարեկան էր անոր հետ: Երկուքն ալ թունդ ազգայնական էին եւ թրքասէր, հակառակ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔԻՉ ՄԸ ՃԱՇԱԿ

—o—

Խոստովանինք որ քիչ մը չափազանց կը խնդրենք, թխածոյ խնդրակներու կը վերածենք մեր հանդէսները:

Այն համոզումը կը տիրէ թէ ո՛ր քան թխենք, այնքան զոհ կը մնայ «արգոյ հասարակութիւնը»:

Այսպէ՞ս է որ, Մայիս 28ի յայտագրին մէջ կը գտնէք ··· «Դդումի վաճառականը», հեռուսամարտի մը տաբեղարձին առթիւ՝ «խէչոյի թուզը», Դաշնակցութեան օրուան տօնին՝ «վեց ու կէս պորտի ժառանգորդը», ուրիշ տեղ մը՝ «Մաշդի Իբադ» եւն.:

Տակաւին կան քրքջալի՛ք, յանախ անոնց «փանթէզի»ներ, իբրեւ արտասանութիւն կամ երգ:

Ընդհանուր խնդումն մէջ, ներկաները յանախ կը մոռնան թէ ի՛նչ առիթով սարքուած է հանդէսը:

Առիթը՝ այսինչ նուիրական տօնն է, իսկ բովանդակութիւնը՝ յանախ կը դառնայ «փանայիր»:

Իրապէս ժողովո՞ւրդն է որ այդպէս կ'ուզէ: Չեմ վինիր:— Այդպէ՞ս է վարժուեր, — պէտք է բարեփոխել, մշակել իր նաշակը:

Երբ հանդէսը սարքուած է յիշատակ մը պանծացնելու համար,— անհրաժեշտ է յայտագիրը ամփոփել, կեդրոնացնել այդ առաջադրութեան վրայ:

Ամէն պարագայի մէջ, յարակից, լըբացուցիչ մասերը պէտք է ուղղակի կամ անուղղակի կապ ունենան օրուան հետ: Անոր շրջանակը կազմեն, անոր մթնոլորտէն բխին:

Պայման չէ որ անպատճառ տօնին հետ կապուած ըլլան երգերն ու արտասանութիւնները. բայց պէտք չէ որ հակասեն անոր, որպէսզի հասարակութիւնը բաժնուի ամբողջական տըպաւորութեամբ:

Երբ հանդէսը սարքուած է զուարճանալու համար, յայտագիրը պատրաստէ անոր համեմատ: Բայց երբ մեծ Պահքի առթիւ բանախօսութիւն կը սարքես, այնտեղ «Արշըն Մալ Ալան» չի մտներ, ըլլայ իսկ երկու տուն:

Ուրիշ պարագայ մը,— շատ միօրինակ են մեր արտասանութիւնները: Եւ երկա՛ր, երկա՛ր:

Արտասանութեան կտորներ կան որ կը դիմանան տակաւին: Բայց, անհրաժեշտ չէ ծայրէ ծայր զոց ընել կամ կարդալ զանոնք: Կը բաւէ արտասանել ամէնէն յատկանշական մասը:

Վարժ արտասանողներ շատ չունինք արդէն, եւ ամէնէն յաջող կտորն ալ երբեմն ծաղրանկարի կը վերածուի, երբ թեկնածուն կը փորձէ արտասանել, առաջին տողէն մինչեւ վերջինը:

Վերէն վար զոց սորվի՛լ չի նշանակեր անպատճառ լաւ արտասանել:

Ունինք, տակաւին, «կը նախագահէ»ներու շարք մը:

Նախագահելը՝ ընդհանրապէս տեսակ մը հովանաւորութիւն կը նշանակէ, ուրեմն կ'ենթադրէ դիրք, հանգամանք, շուք, երբեմն ալ տարիք:

Մեր հանդէսներու մեծագոյն մասին մէջ, երբ կ'ըսեն «կը նախագահէ», բսել կ'ուզեն թէ բացումը պիտի կատարէ Ա. ը կամ Բ. ը: Անոր կ'իյնայ բացումը կատարել — երկու խօսք, ոչ թէ ճառ— եւ վարել հանդէսը:

Դեռ ունինք դաշտահանդէսի նախագահութիւն մըն ալ ···

Չի՞ բաւեր անտառի ծառերու շուքը, շատ աւելի խորհրդաւոր եւ պատկառելի ···

Կը կարծեմ թէ օգտակար է երբեմն մտերմաբար խօսիլ այսպիսի թերութեանց մասին, գէթ «յանուն բարւոյն, գեղեցկին եւ ճշմարտին», ինչպէս պիտի ըսէր Ռ. Պէրպէրեան:

ՎԱՀԷ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐԻՆ ՃԷԶԻՐԷԻ ՄԷՋ

»»»» • ««««

Անցեալ շաբթու Վերին Ճէզիրէէն Պէյրութ հասաւ պատուիրակութիւն մը եւ մարզպանութեան ներկայացուց հետեւեալ պահանջները. —

1. Վերին Ճէզիրէն գտնուելով Թուրքեւիրաք սահմաններուն վրայ եւ բընակչութիւնը բաղկացած ըլլալով զանազան համայնքներէ եւ ազգերէ, յարմար կը տեսնենք Ֆրանսացի կառավարիչի մը նշանակումը այդ շրջանին համար:

2. Համաձայն Ֆրանքեւսուրիական դաշնագրին, Ֆրանսա զինուորական կեդրոնատեղիներ պիտի ունենայ Սուրիոյ մէջ: Կը խնդրենք որ այդ կեդրոններէն մէկն ըլլայ Ճէզիրէն:

3. Շրջանին համար նշանակուելիք մուհաֆըզը ըլլայ Ճէզիրէի բնակչութեան ցաւերուն եւ կարիքներուն ծանօթ մէկը եւ բոլորի վստահութիւնը վայելէ, մէկ խօսքով Ճէզիրէցի մը ըլլայ:

4. Դպրոցներ պէտք է բացուին բոլոր գիւղերու մէջ եւ հոգ տարուի կրթութեան: Մանաւանդ ֆրանսական լեզուն պէտք է պարտադիր ըլլայ այդ դպրոցներու մէջ:

5. Գամըշլիի մէջ պէտք է հաստատուի հիւանդանոց մը:

6. Ծամբաներու շինութիւն:

*** Ճէզիրէի առաջն. փոխանորդը, Խորէն վրդ. որ միեւնոյն ատեն Գամըշլիի Թաղ. խորհուրդին նախագահն է, հետեւեալ յայտարարութիւնը կը հաղորդէ մամուլին.*

—«Այսու կը յայտարարենք ի լուր աշխարհի, որ Ճէզիրէի քաղաքական անցուդարձերուն մէջ հայ ժողովուրդի դիրքը եղեր է բացարձակապէս չէզոք, եւ եթէ կը գտնուին ինքնակոչ Հայեր, որոնք մասնակցեր են կամ կը մասնակցին այդ գործերուն, չեն ներկայացներ եւ չունին իրենց հետ ոչ ազգի ձայնը, եւ ոչ անոր կամքը, այլ տարուած են պարզապէս իրենց անհատական շահերէն»:

"Իտալիոյ սահմանները անընդունարելի են"

—·—

Մուսոլինի, որ Սիկիլիա կը գտնուի տարեկան ռազմափորձերուն առթիւ, նոր ճառ մը խօսեցաւ, փառաբանելով կայսրութեան հաստատումը: «Մենք կայսրութիւն մը չահեցանք համաշխարհային խմբակցութեան մը դէմ: Մեր սահմանները անընդունարելի են: Պէտք է ետ երթալ մինչեւ հռոմէական առաջին կայսրութիւնը, մինչեւ Օգոստոսի շրջանը, գտնելու համար այնպիսի տեսարան մը որպիսին կը ներկայացնէ այսօր Իտալիա»:

Ռազմափորձերուն կը մասնակցին 120,000 *զինուորներ, օժտուած՝ արդիական բոլոր սպառազինութիւններով: Ներկայ է նաեւ թագաւորը: Օտար զինուորական կցորդներ չկան: Այս առթիւ Սիկիլիա խմբուած են Իտալիոյ զինուորական եւ քաղաքական վարիչները:*

»»»» • ««««

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ Գերմանիա պիտի երթայ սեպտեմբեր 15ի ատենները, Հիթլէրի հետ տեսակցելու համար, եթէ հաւատանք օրուան լուրերուն: Զրոյցի մը համաձայն, հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ Նիւրնպէրկի նացիական համագումարէն վերջը: 1933*ին Հիթլէր Վենետիկի մօտերը գացած էր, տեսակցելու համար Մուսոլինիի հետ: Այս անգամուան հանդիպումը շատ աւելի կարեւոր կը համարուի:*

ՀԱՅԿՈՄԿՈՒՍԻ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՊ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՊ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ (ԲՈԼՇԵՎԻԿՅԱՆ) ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

Հրատ. բաժին՝ Երևան, Աբովյան փող., 3-րդ տուն, հեռ. 56-20-70։ Տպագրված է «Ազատ Հայաստան» տպարանում։ Պատվեր 3։ Տպաքանակ 2,400։ Ստորագրված է տպագրության 11 – 14 Մայիսին։ «Խորհրդային Հայաստան», օրական, հոգևոր և քաղաքական թերթ։ Հրատարակվում է Մայիսի 2-ից։ Հասցե՝ Երևան, Աբովյան փող., 3-րդ տուն։ Հեռ. 56-20-70։ Տպագրված է «Ազատ Հայաստան» տպարանում։ Պատվեր 3։ Տպաքանակ 2,400։ Ստորագրված է տպագրության 11 – 14 Մայիսին։ «Խորհրդային Հայաստան», օրական, հոգևոր և քաղաքական թերթ։ Հրատարակվում է Մայիսի 2-ից։ Հասցե՝ Երևան, Աբովյան փող., 3-րդ տուն։ Հեռ. 56-20-70։

Ղ. ԱՐՈՒԹԻՆՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏԸ

Ուրբաթ, Մայիսի 7-ին, ժամը 5-ին, Պատմական հայկական համալսարանի համալսարանային խորհրդի նիստ։

Օրակարգում՝ 1) Ընդունելության հարցեր։ 2) Ուսումնական պլանների հաստատման հարցեր։ 3) Ուսումնական մասի վարիչի ընտրության հարցեր։ 4) Ուսումնական մասի վարիչի տեղակալի ընտրության հարցեր։ 5) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 6) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 7) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 8) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 9) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 10) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։

Ներկայանալ ժամանակին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ (ԲՈԼՇԵՎԻԿՅԱՆ) ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿՈՄԿՈՒՍԻ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՊ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՊ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ (ԲՈԼՇԵՎԻԿՅԱՆ) ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

Հրատ. բաժին՝ Երևան, Աբովյան փող., 3-րդ տուն, հեռ. 56-20-70։ Տպագրված է «Ազատ Հայաստան» տպարանում։ Պատվեր 3։ Տպաքանակ 2,400։ Ստորագրված է տպագրության 11 – 14 Մայիսին։ «Խորհրդային Հայաստան», օրական, հոգևոր և քաղաքական թերթ։ Հրատարակվում է Մայիսի 2-ից։ Հասցե՝ Երևան, Աբովյան փող., 3-րդ տուն։ Հեռ. 56-20-70։

ՀՀ ԿԱ Ս. ԱՐՈՒԹԻՆՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏԸ

Ուրբաթ, Մայիսի 7-ին, ժամը 5-ին, Պատմական հայկական համալսարանի համալսարանային խորհրդի նիստ։

Օրակարգում՝ 1) Ընդունելության հարցեր։ 2) Ուսումնական պլանների հաստատման հարցեր։ 3) Ուսումնական մասի վարիչի ընտրության հարցեր։ 4) Ուսումնական մասի վարիչի տեղակալի ընտրության հարցեր։ 5) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 6) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 7) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 8) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 9) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 10) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։

Ներկայանալ ժամանակին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ (ԲՈԼՇԵՎԻԿՅԱՆ) ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿՈՄԿՈՒՍԻ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՊ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՊ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ (ԲՈԼՇԵՎԻԿՅԱՆ) ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

Հրատ. բաժին՝ Երևան, Աբովյան փող., 3-րդ տուն, հեռ. 56-20-70։ Տպագրված է «Ազատ Հայաստան» տպարանում։ Պատվեր 3։ Տպաքանակ 2,400։ Ստորագրված է տպագրության 11 – 14 Մայիսին։ «Խորհրդային Հայաստան», օրական, հոգևոր և քաղաքական թերթ։ Հրատարակվում է Մայիսի 2-ից։ Հասցե՝ Երևան, Աբովյան փող., 3-րդ տուն։ Հեռ. 56-20-70։

ՀՀ ԿԱ Ս. ԱՐՈՒԹԻՆՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏԸ

Ուրբաթ, Մայիսի 7-ին, ժամը 5-ին, Պատմական հայկական համալսարանի համալսարանային խորհրդի նիստ։

Օրակարգում՝ 1) Ընդունելության հարցեր։ 2) Ուսումնական պլանների հաստատման հարցեր։ 3) Ուսումնական մասի վարիչի ընտրության հարցեր։ 4) Ուսումնական մասի վարիչի տեղակալի ընտրության հարցեր։ 5) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 6) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 7) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 8) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 9) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։ 10) Ուսումնական մասի վարիչի օգնականի ընտրության հարցեր։

Ներկայանալ ժամանակին։

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ

(ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ)

»»»» • ««««

Նորն ի վերջո ինքնաթիռ էր նստել, ինքնաթիռը թռել էր, ինքն էլ՝ Նորը, ինքնաթիռից իջել էր, ինքնաթիռը նորից

Իրաքի եւ Անգլիոյ վճռակցութեան:

Պէքիր Սըտքը սպայակոյտի անդամ եղած էր Թրքական բանակին մէջ, 18 տարեկանին, երբ Իրաք Թրքական լուծին տակ էր: Հռչակ հանեց Տարտանէլի կռիւներուն մէջ, մեծ պատերազմի ընթացքին եւ Իրաքի նորակազմ բանակին միացաւ 1921ին: Այնուհետեւ արագօրէն բարձրացաւ, գլխաւորաբար շնորհիւ իր զինուորական անողոք խստութեան, որ աչքի զարկաւ մանաւանդ Ասորիներու ըմբոստութիւնը զսպած առեն (1933), երբ աւելի քան 500 Ասորիներ ջարդուեցան: Պետական հարուածէն վերջը — տասը ամիս առաջ — դարձաւ ազգային հերոս մը, եւ թաղաւորը մանաւանդ պատիւներ շռայլեց իրեն: Այդ առթիւ էր որ նշանակուեցաւ մնայուն նախագահ ընդհ. սպայակոյտին: Այդ առթիւ էր որ նշանակուեցաւ մնայուն նախագահ ընդհ. սպայակոյտին, եւ անմիջապէս ձեռնարկեց ազդ. պաշտպանութեան զօրացման, օդի թէ ցամաքի վրայ:

Զինեալ ոստիկանական պատերազմ

Ճափոն եւ Չինաստան չդադրիլով յառաջ կը տանին զինուորական պատրաստութիւնները, վճռական ճակատամարտի մը բռնուելու համար: Հիւսիսարեւելեան օր 30 ճափոնական օդանաւեր դիրք բռնեցին Շանկայի առջեւ: Արդէն իսկ պաշարման վիճակ հռչակուած է քաղաքին մէջ: Օտարականներն ալ զէնքի տակ հրաւիրուած են իրենց կամաւորներ: Բոլոր օտար ուժերու հրամանատարները խորհրդակցութիւններ կը կատարեն, ձեռք առնուելիք միջոցներուն մասին:

Վերջին լուրերու համաձայն, ամէն բան կախում ունի Ճափոնի նախապարական խորհուրդին տալիք որոշումէն: Պատերազմական նախարարը արտակարգ նիստի հրաւիրեց հրամանատարները: Միեւնոյն առեն, Չինաստանի կեդր. կառավարութիւնը Շանկայ ղրկած է զօրաթաժին մը: Ճափոնցիները հրամայեցին իրենց հպատակներուն քաշուիլ միջազգային թաղամասէն եւ համախմբուիլ Ճափոնական վարժարանին չուրջը: Միեւնոյն առեն չինացի բանմախմբուիլ Ճափոնական վարժարանին չուրջը: Միեւնոյն առեն չինացի բանուորներ եւ սպիտակ Ռուսեր վարձեցին, Շանկայի ծոցը մաքրելու եւ օգակայանի մը վերածելու համար:

Հինգշաբթի օր նոր կռիւներ տեղի ունեցան Նանքէուի չուրջը եւ ուրիշ վայրերու մէջ: Չինացիները վճռած են յուսահատական դիմադրութիւն մը ցոյց տալ Շանկայի մէջ: Օտարականները սկսած են փախչիլ:

Մարշալ Ճանկ Քայ Շէկ, Չինաստանի վարչապետը, կը պատրաստուի ճակատ ղրկել ամէնէն ընտիր բանակը: «Չինաստանի համբերութիւնը սպառած է», կ'ըսէ պաշտօնական դեկոյց մը: «Ուրիշ ելք չունինք եթէ ոչ զինեալ դիմադրութիւն, պաշտպանելու համար ազգային հողը: Ճափոն բռնաբարած է Չինաստանի հողային եւ վարչական ամբողջութիւնը, յետագայ բոլոր դէպքերուն պատասխանատուութիւնը կ'իյնայ իր վրայ»:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՐՍԷՅԻ մէջ քննութիւնները կը շարունակուին, ամբողջովին երեւան հանելու համար այն ցանցը որ բաց կամ ծածկագիր հեռագիրներ բռնելով, կը հաղորդէր Սպանիոյ ապստամբներուն: Անցի օր ձերբակալուեցան Թղթատարական պաշտօնեայի երկու մեղսակիցները, ինչպէս եւ Սպանիացի մը, որ լրտեսութեան բուն կազմակերպիչը կը համարուի:

ԲԵԻՆՈՒԱՅԻՆ ԵՐՐՈՐԴ ԹՈՒՅՔ մը կատարելու ձեռնարկեց խորհրդային օդաչու մը, Լեվանեւսկի, 35 տարեկան, Մոսկուայէն ճամբայ ելլելով հինգշաբթի առաւ. ժամը 6ին: Իրեն կ'ընկերանան հինգ հոգի:

ՊԻՑՐՈՒԹԷՆ կը հեռագրեն թէ մարզպանութեան փոխանորդը եւ քաղաքական դիւանապետը օգոստոս 11ին վերին ճէկդիրէ դացին օդանաւով, տեղին վրայ ուսումնասիրելու համար վերջին դէպքերը եւ ընդհանուր կացութիւնը: Մեքենաշարժ ջրկաթ մը ղրկուած է խռովեալ չրջանը, բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար: Խռովարարները հեռացած են: Նոր զօրախումբեր ղրկուած են Պէյրութի սպայակոյտին կողմէ:

ՊՈՅԱՐԱԳ ՇԱՎԻԻԻ ՄԷՋ

— • —

Շավիլի եւ Շրջակայից եկեղեցական վարչութիւնը ի գիտութիւն յարգոյ ժողովրդեան կը յայտարարէ Ը՛ն՝ այս կիրակի, վեր. Ս. Ատուածածնայ տաղաւարին առթիւ Ս. Լուսաւորիչ մատրան մէջ հոգեւոր հովիւ չմայեակ վրդ. պատարագ պիտի մատուցանէ եւ քարոզութեամբ պիտի մխիթարէ հաւատացեալները:

Այս առթիւ պիտի կատարուին նաեւ՝ խաղողի օրհնութեան եւ խաչաճաղիտի արարողութիւնները:

Եկեղ. երգեցողութիւնները պիտի կատարուին դեկավարութեամբ դպրապետ Գ. Բագոպեանի եւ մասնակցութեամբ տեղական ուժերու:

Սկիզբ ժամերգ. 8, Ս. Պատարագ 10.30 երկուշաբթի մեռելոց, սկիզբն ժամերգ. 8.30, Ս. Պատարագ 10,

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton ; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆի «Արծիւ Նեթակոմիտէի ժողովը, այսօր, շաբաթ, երեկոյեան ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ:

ՓԱՐԻԶԻ ԵԳԻՊՏԱՑիի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր քնկերները 17 Օգոստոս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 6, Ավընիւ Իթալիի սրճարանին վերնայարկը:

ՕՐԱԿԱՐԳ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ԻՍԻ ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Զաւարեան» կոմիտէի «Վռամեան», «Մուրատ» եւ «Մշօ» խումբերու ժողովը 14 Օգոստոս, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին նոր ակումբին մէջ: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի հարցերու քննութիւն:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր քնկերները. 14 Օգոստոս, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Ծանօթ հաւաքատեղին:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԻ «Իշխան» խումբի ժողովը 14 Օգոստ. շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին:

ԱՎԻՆՈՆԻ «Մուրատ» խումբի ընդհ. ժողովը 14 Օգոստոս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ընկ. Գաջին Մատոեանի բնակարանը:

կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ ան դադատետրով:

ՎԱԼԱՆՍի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 14 Օգոստ., շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Հ. Յ. Դ. Սիամանթօ ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԻ «Ռոստով» ենթակոմիտէի եւ «Քրիստափոր» խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը 16 Օգոստոս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5 Բիւ տը լ'Էքլիւս, մարսէյլ:

Օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «ԶՕՇԱԿ» ԳՐԱԴԱՐԱՆԻՆ ԿՈՂՄԷ

15 Օգոստոս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն Մէօտոնի անտառը, պաղ աղբիւրին մօտ (Tapis Vert կից),

Բանախօսութիւն, երգ, պար, ժրատանութիւն եւայլն,

Ճաշ՝ դեկավարութեամբ Գ. Մարգիս Հ.յ.ազեանի:

ՀՈՂՈՐԴԱՑՈՒԹԻՒՆ.— Մէթրօ տ'Իսիէն առնել I. N. C. Թաքսիները եւ իջնել Tapis Vert:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

15 Օգոստոս, կիրակի, առաւօտեան ժամը 7.30ն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8ը, ՊՐՈՒՈՒԱյի ՓԻՐԱՄԻԴ անտառը: Ընձրեւի պարագլխին պատսպարան ապահովուած է:

Նուագ, արտասանութիւն, երգ, հայկական եւ Եւրոպ պարեր:

Բացի խմիչքէն ճաշը միասին բերել:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Օրաքառ 6 50 Ֆրանք, մինչեւ 6 տարեկան փոքրիկները ձրի:

Հաւաքատեղի՝ 29 bis, rue Etienne Dolet, Alfortville.

Միջնաւմ մէկ անգամէն ժամը 7ին: Իրիկուան վերադարձ՝ 7ին եւ 8ին:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Ֆ. կալոյա Խաչի Վալանսի Մասնաճիւղին կողմէ:

15 Օգոստոս, ՍԷՆ ՓԵՐԻԻ անտառին մէջ

Երգ, պար, Նուագ, բանախօսութիւն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ «S. V. P.»

48, Rue St. Georges, Metro St. Georges

Հայկական, ռուսական եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ

պատրաստուած վարպետ խոհարարի կողմէ:

Կովկասեան շաքլիկ եւ լիւլէ քեպապ եւ ընտիր օղի:

ՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, 48 rue de la République, Marseille

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Օտար գրաւներու փոխոխութիւն, չէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրաւներ:

ՀԱՅ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

կը հրաւանկարէնք անհատներու, հարսնեկան, խմբական, մանուկներու, ինքնաթեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նորութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով, ժամադրութեամբ ուղուած վայրի մէջ: Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտուած թեմով պատրաստած հիարներով եւ իր չափաւոր գիներով չանք չխնայէր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները:

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻ, 50, Bld. Longchamp, Marseille

Tél. : National 13-16

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ գաւեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն լրջագոյն ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի գաւեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթերալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ դործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գաւախօսութիւններու խմբագրութիւն: Խորհրդակցութիւն 25 ֆր.: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5—7, բացի շաբաթ, կիրակի եւ տօնի օրերէ:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

«ՇԻՐԱԿ»

Արեւելքի միակ լրագրական օրգանն է անկախ եւ անվերապահ: Անմերձենալի: Անխարդախ: Առաջնակարգ գործակիցներով: Ամէն օր պատրաստուած գուտ չափիչի միջոցով: Հայ աւանդական սեղանին գարդ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՌԱԶՄԻԿ — Թիւ 1

ԷՋԵՐ ՄԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ԵՐԿՈՒՏԱՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՅ. ՀԱՆՐՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐՋԱԼՈՅՍԻՆ

(Հրատ. Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան, Փարիզ)

Մեր մօտիկ անցեալի զէնքերու պատմութիւնը: Մօտ 300 էջնոց հաղորդ թուղթի վրայ, պատկերազարդ. գեղեցիկ հրատարակութիւնմը

Գինը՝ Ֆրանսա, Լիբանան, Սուրիա եւ Պալքաններ 10 Ֆր.:

Միւս երկիրներ 15 Ֆր.:

Դիմել՝ ՓԱՊԱՆԵԱՆ, R. Papazian 163 Avenue Jean Jaurès. Paris.

ՌՈՒՄԱՆԻԱ O. Sahaguian 29 Atelerilor, Constantza (Roumanie)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ «Մասիս» հրատարակչական B. P. 444, Sofia (Bulgarie)

ՅՈՒՆԱՆԱՍՏԱՆ «Նոր Օր»ի խմբագրատուն 20 A. Rue Vouli. Athènes (Grèce)

ԻՐԱՔ Գ. Սիւրմէեան, New Street. Bagdad (Iraq):

ՀԱՐԱՒԱՅ ԱՄԵՐԻԿԱ. «Արմենիա»յի հրատարակատուն. San Salvador 4628. Buenos-Aires (Argentine):

Գրատուն Հրանտ-Չամուել, 51, Rue Monsieur Le Prince. Paris

որուն կրնան դիմել բոլոր այն վայրերէն, որոնց առանձին հաւաքէ չկայ տուած,

ԾԱԽՈՒԻ Է զինուորագրութեան պատճառաւ սափրիչի խանութ (այրերու եւ կիներու) իր բոլոր կազմածներով: Ապահով գործ՝ բանուկ Թաղամասի մէջ: Նպաստաւոր պայմաններ, Լաւագոյն առիթ գործի մարդոց համար: Դիմել տեղւոյն վրայ՝ 13 rue de Choisy Ivry. Seine. մէթրօ Portede Choisyէն քանի մը վայրկեան հեռու.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Le Gérant : H. STEPHAN

ԽԻՆԹԸ

ԱՐՒԱԾՔՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

— Այո, չատ անգամ անխոհեմ վարուեցանք ... ասաց մի այլ սպայ :

— Անցեալը ուղղել չենք կարող , խօսենք ներկայի վրայ, նկատեց բերդապահը, որ նախագահում էր խորհրդին, եւ զինուորական օրէնքի համեմատ, պաշարման ժամանակ՝ էր բոլորի բարձրագոյն հրամանատարը, խիստ ընդարձակ իրաւունքներով:

— Անձնատուր չենք լինի, քանի դեռ կենդանի ենք, կրկնեց նա իր առաջին խօսքը:

— Եթէ զրսից մեզ օգնութիւն չը հասնի, կորած ենք, պատասխանեց մի խան, որ Թուրք կամաւորների գլխաւորն էր:

— Օգնութիւն սպասելու զօրութիւն չէ մնացել, խօսեց մի բէկ,— իմ կարծիքով պէտք է բաց անել բերդի դռները, պատուաւոր մեղ չը ջարդատող թշնամու ձեռքն եւ անց կենալ։ Կամ կը յաջողուի ազատուել, կամ կ'ընկճենք թշնամու ձեռքը:

— Վերջինը աւելի հաւանական է , պատասխանեց հայ կամաւորների պետ-խաւորը,— բայց հետեւանքը սարսափելի կը լինի: Այս բերդը այժմ, դռնէ որպէս պատնէշ, պահում է սոման-ցի զօրքերի առաջ դնալը· երբ սրան կորցնենք, այն ժամանակ բաց կ'անենք Սմայիլ փաշայի բաշիբոզուքների ճանապարհը, եւ նրանք մի քանի օրուայ մէջ անարգել կերպով կը տիրեն Երեւանը, Նախիջեւանը եւ դուցէ չատ հեռու կը գնան: Տեղային մահմետականութիւնը, որքան ինձ յայտնի է, անհամբեր սպասում է այդ ինքնակոչ հիւրերին. իսկ քրիստոնեայ Հայերը ձեռքում դէնք չկայ: Մեր երկիրը պահպանելու համար խոտ անչնաչան Թուղ զօրք է Թողուած ,որովհետեւ մեր զինուած ուժերը այժմ կեդրոնացած են Զարսի մօտակայքում: Մինչեւ նրանց հասնելը, օսմանցիք ամէն ինչ ոչնչացրած կը լինեն:

Հայ աստիճանաւորի խօսքերը դրդեցին Թուրք խանի բարկութիւնը, եւ նա խօսեց խռովուած կերպով·

— Դուք մահմետականների մասին կասկած էք յայտնում:

— Իմ կասկածը անտեղի չէ, որովհետեւ լինճ յայտնի են փաստերը որ հաստատում են ասածը: Հէնց այս րոպէիս մեզ պաշարող Քրտերի Թւում գտնւում են չատ Զիլանցիներ, որոնք պատերազմից առաջ Ռուսաց հպատակներ էին: Իսկ Նախիջեւանի կողմերում մի ցնորուած մոլլա ամէն դիչեր երազներ է տեսնում Թէ չուտով Իսլամը կը տիրէ այս երկրին:

Նախագահը դադարեցրեց վիճաբանութիւնը ասելով·

— Պէտք է սպասել եւ մինչեւ վերջին չունչը դիմադրել: Ես յուսով եմ, որ չուտով օգնութիւն կը ստանանք : Զօրավար Տէր Ղուկասովը չատ հեռու չէ մեղանից: Նա հէնց որ խմացաւ մեր դրութիւնը, կը չտապէ Բայազէտը ազատելու: Միայն պէտք է չուտով նրան խաց տալ:

— Ի՞նչ միջոցով, հարցրին նրանից:

— Նամակով, պատասխանեց նա :

— Ո՞վ կը տանի:

— Կարծեմ, մեր այսքան բազմութեան մէջ կը գտնուի մի սիրտ ունեցող տղամարդ:

— Դիցուք Թէ գտնուեցաւ, բայց ի՞նչպէս կարող է անցկենալ. Թշնամին մեր բոլոր կողմերը բռնել է:

— Կը փորձենք:

Նորհուրդը վճռեց նամակ գրել Տէր Ղուկասովին, եւ քառորդ ժամից յետոյ բերդապահը, պատրաստ նամակը ձեռին, միւսների հետ դուրս եկաւ խորհրդարանից:

Թմբուկի Թեթեւ ձայնը հաւաքեց պինուորներին հրապարակի վրայ: Բերդապահը բարձր ձայնով խօսեց·

— Տղերք, ձեղ յայտնի է մեր դրութիւնը, այդ մասին խօսքը աւելորդ է: Այժմ մեր յոյսը մնացել է Աստուծոյ վրայ եւ նրա յաջողութեամբ դրսից դալիք օգնութեան վրայ: Եթէ օգնութիւնը ուշացաւ ,մենք կորած ենք: Ուրեմն պէտք է չատ պինենք մեր վիճակի մասին չուտով իմաց տալ, ուր որ հարկն է: Ահա այդ նամակը պէտք է հասցնել զօրավար Տէր Ղուկասովին, որը մեղանից չատ հեռու չէ գտնւում: Նա այդ նամակը ստացածին պէս, կը չտապէ մեղ ազատելու: Հիմա ո՞վ կը լինի ձեղանից այն քաջը, որ յանձն կ'առնէ կատարել այդ մեծ ծառայութիւնը, — Թող մօտենայ եւ ընդունէ նամակը: Ես խոստանում եմ, որ նա կը ստանայ մի այնպիսի պարգեւ, որ վայել է մի անձնազոհ տղամարդի, որ այսքան բազմութեան ազատութեան պատճառ է լինելու: — Թող ձայն տայ, ով որ ցանկանում է տանել նամակը:

Տիրեց ընդհանուր լռութիւն եւ բազմութեան միջից ոչ մի ձայն լսելի եղաւ:

— Կրկնում եմ, չարունակեց բերդապահը աւելի ղգալի ձայնով, — որ այս նամակի հետ կապուած է մեր ամէնքի փրկութիւնը· ո՞վ է ցանկանում վայելել այդ փառքը եւ մեր բոլորի ազատիչը լինել:

Դարձեալ ոչ մի ձայն լսելի չեղաւ:

— Մի՞թէ ձեր մէջ չկա՞յ սիրտ ունեցող մի տղամարդ, կոչեց նա դողդողուն ձայնով.— ո՞վ է յանձն առնում տանել նամակը:

— Ես, լսելի եղաւ բազմութեան մէջից մի ձայն, եւ մի հայ երիտասարդ մօտեցաւ, ընդունեց նամակը:

Այդ երիտասարդը Վարդանն էր(*)

ՐԱՖՖԻ

(*) Երիտասարդի անունը Սամսոն էր բայց, ես իմ վէպի հերոսից անունը ծեցի մի առանձին տիպ· դրանով էլ եւ փոքր ինչ շեղուեցայ պատմական ճշդութիւնից, բայց թող ներում ինձ եթէ ես իսկութիւնը մասնաւորապէս գոհել եմ բանաստեղծական ազատութեան:

(Շար.)

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի տարեկան վիճակախաղէն չահած են հետեւեալ թիւերը.— 579, 29, 542, 54, 157, 51, 35, 640, 227, 919, 521, 585, 632, 537, 509, 249, 124, 337, 76, 920, 714, 396, 677, 126, 333:

Շահողներէն կը խնդրուի դիմել Տիկ· Թորոսեանի 26, Ռիւ տ' Անկէն, Փարիզ (2) ստանալու համար իրերը:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԵՒՆԵԼԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 փրանք	75 փրանք	40 փր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 փրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 15 ՕԳՈՍՏՈՍ
DIMANCHE 15 AOUT 1937

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3499

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԻՄԱԿԸ ՎԱՐ ԱՌՆԵԼԷ ՎԵՐՋ...

Մենք Ռամկավարներու կամ Հնչակեաններու վկայութեան պէտք չունէինք, ճանչնալու համար Հօկը՝ իր բուն կերպարանքով: Առանց դիմակի եւ սնգոյրի:

Քառակուսի գլուխներ կրնան սոնքալ,— «Հօկը Խ. Հայկ. Ս. Հանր. եւ արտասահմանի հայ ժողովուրդին միջեւ ձգուած կամուրջն է, որուն վրայէն է որ պիտի անցնին բոլոր ճշմարիտ հայրենասէրները» ...

Կամուրջ, այո, անկախ կամուրջ մը կիրքի եւ կեղծիքի, որուն վրայ իրար կը հրմշտկեն հասարակ բախտախնդիրներ եւ փարախէ փարախ նետուած դիմակաւորներ, իրենց ճամբուն վրայ տորոելով բարեմիտներու փոքրամասնութիւնը:

Կամուրջ մը խարխուլ եւ լպրծուն, որ դիծ կը փոխէ 1924էն ի վեր, սիրտ գրաւելու համար:

Մենք հայրենիքի օգնութեան մարմին մը ունէինք արդէն, Հօմը,— հարազատ, ներկայացուցչական եւ արդիւնաշատ:

Հիմնուած՝ Պոլսոյ մէջ, մասնակցութեամբ գաղութին բոլոր հոսանքներուն եւ խաւերուն, Հօմի ղեկավարութիւնը մէկ օր իսկ միտքէն չանցուց քաղաքականութիւն խաղալ, դիրք ճշդել օրուան իշխանութեան կամ ժողովուրդի այս ու այն հատուածին դէմ:

Ան երբեք չզիջանեցաւ աճուրդի հանել հայրենիքի սէրը, «բարեկամ» եւ «թշնամի» ճակատներու բաժնելով ճղակտոր ժողովուրդի մը վերջին մնացորդը:

Ան պայքար չբացաւ ազգ. մշակոյթի եւ կրթական զանազան հաստատութեանց դէմ, թութակաբար սահմանէն անդին փոխադրելով Կովկասի մէջ իսկ չմարսուած գիտելիքներ:

Կա՞ր որ եւ է հիմնական պատճառ, Հօմը Հօկի վերածելու, երբ մէջտեղն էին գործ ու ծրագիր, նոյն ինքն Երեւանի առաջին պատուիրակներուն գնահատութեան արժանացած (Յովհ. Թումանեան, Ե. Թաղիանոսեան եւն.):

Այն ատեն, բարեմիտներ չհասկցան խաղը, կարծելով թէ պարզապէս անունի փոփոխութիւն մըն էր որ կը կատարուէր, ընդառաջ երթալու համար նորահաս իշխանութեան թելադրութեանց:

Մանաւանդ որ, կնքահայրութիւնը սիրայօժար յանձն առած էին ռամկավարները, տեղ-տեղ ալ՝ հնչակեանները:

Ճիշդ կը խօսի Փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթը.

— «Հօկը իր ծննդեան խանձարուրքով, մեր թեւերուն մէջ առած, մե՛նք յանձնարարեցինք հայ ժողովուրդին, իբրեւ յոյս մը հայրենիքի վերաշինութեան»:

Արդարեւ, իրենց գործիչներէն մէկուն յանձներ էին Հօմը քանդելու եւ Հօկեր թխելու անփառունակ պաշտօնը: Եւ զպիրը յաջողութեամբ գլուխ հանեց իր «միսիա»ն, որ ամէն բանէ առաջ կը ձգտէր ոչ թէ հայրենիքին օգնելու, այլ ... Դաշնակցութիւնը ասպարէզէն քշելու:

Իբրեւ հետեւանք այդ «շինարար» աշխատանքին, ցորենի տեղ որոմ ցանուեցաւ բոլոր գաղութներուն մէջ, սիրտերը պղտորեցան, կիրքերը լարուեցան, եւ ճակատ ճակատի դէմ յարդարուեցաւ, ամէնէն համեստ կայանին մէջ:

Այդ օրէն ծաղկեցաւ սա մակաբոյծ բոյսն ալ — «Հայաստանասէր», որ շատ կը յիշեցնէ ծախու սէրերը:

Այդ օրէն ասդին էր որ, կուսակցական մթնոլորտն ալ թանձրացաւ եւ թունաւորուեցաւ, դարձաւ անշնչելի, յանգելով մինչեւ եղբայրասպանութեան:

X

Անհրաժեշտ էր հարեւանցի յիշել այս պարագաները, հիմա որ սթափումի, գոնէ վերագնահատման փորձեր կը կատարուին մասնաւորապէս ռամկավար մամուլին մէջ:

Իսկ եւ իսկ աչհաղանդ մըն է որ կը հնչեցնեն անոնք, ռամկավարները, յաճախ գերագնահատելով Հօկին ներքին արժէքն ու դերը: Իրենց Փարիզի օրկանը նոյն իսկ սեւ հեռանկար մը կը պարզէ վաղուան համար, ազդարարելով թէ Հօկը փորձանք պիտի դառնայ օր մը, իր բոլշեւիկեան գործունէութեամբ, — «Հօկը իր ապրած երկիրներու ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան միջամուխ կ՚ըլլայ»:

Ռամկավարներու վերագնահատման փորձին մէջ, մեզի համար ամէնէն կարեւոր պարագան այն է որ, կնքահայրը ուրանալով, մինչեւ իսկ անիծելով իր սանը, կը ձգտի ելք մը գտնել, Հայաստանի եւ գաղութներու ինքնապաշտպանութեան համար:

Տակաւին կանուխ է, գաղափար կազմելու համար այդ փորձի մասին: Կնքահայրը առ այժմ գրադած է Հօկ-սանին, «այդ այլասերած չափահասին դէմքին սպիտակ դիմակը մեր ձեռքով վար առնելու եւ հասարակ գեղծարարի մը պէս մամուլի պահականջը առաջնորդելու»:

Արդ, այս պարտականութիւնը եթէ պիտի սահմանափակուի «մերկացում»ով,— չի կրնար շօշափելի արդիւնքի մը յանգիլ, առաջադրուած նպատակին համար:

Դիմակ պատռելը՝ առաջին քայլն է: Հարկ է մտածել երկրորդի, երրորդի, հինգերորդի մասին, եթէ կ՚ուզենք սահմանափակել այն չարիքները, որ արդէն կը պղտորեն 15 տարիէ ի վեր, եւ մանաւանդ պատրաստուիլ վաղուան համար:

Աւելի բաց խօսելով, հարկ է վերագնահատման ենթարկել, նաեւ, այն գիտելիքները որ վարպետօրէն քաշած են աչքերու, թէ Հայաստանի եւ թէ գաղութներու կացութեան հանդէպ:

Մենք շատ ըսելիք չունինք այս մասին: Մեր կարծիքով, հորիզոնը աւելի կը պայծառանայ, եթէ ուրիշ կարգ մը նախապաշարումներ ալ փարատին, հոգ չէ թէ առանց դիմակներ պատռելու:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

»»»» • ««««

Ֆրանսական զօրքը օգնութեան կը հասնի

«Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Պէյրութէն, օգոստ. 12 թուակամով.—

Քրտական յարձակում մը կատարուեցաւ Ամուտա կոչուած քրիստոնեայ գիւղին վրայ, Գամըշլըէն 40 մղոն հեռու: Կ՚ըսուի թէ բաւական թիւով մարդիկ սպաննուած կամ վիրաւորուած են երկու կողմէն: Բարեկարգութիւնը վերահաստատուեցաւ Ֆրանսական զօրքին եւ օդանաւերու միջոցաւ:

Անտիոքի մէջ ալ դէպքեր պատահած են Արաբներու եւ Թուրքերու միջեւ: Մէկ հոգի սպաննուած եւ շատեր վիրաւորուած են: Այստեղ ալ բարեկարգութիւնը վերահաստատուած է Ֆրանսական զօրքին միջոցաւ: Նոր դէպքերէ կը վախցուի:

** Պէյրութէն կը հեռագրեն «Թան»ի (12 օգոստ.)—. Վերին Ճէզիրէի կացութեան մասին արագ քննութիւն մը կատարելէ վերջ, մարզպանին փոխանորդը Պէյրութ վերադարձաւ, անհրաժեշտ հրահանգները տալով ձեռք առնուելիք միջոցներու մասին: Այս առթիւ հաստատեց թէ խնդիրը շատ բարդ հանգամանք ունի: Դամասկոսի մէջ կազմուած յանձնաժողովը կը շարունակէ իր աշխատանքները, շրջանին վարչական վերակազմութեան համար: Յանձնաժողովը հաստատած է թէ բացարձակապէս անհրաժեշտ է աւելի ազդու պաշտպանութիւն մը ապահովել Ճէզիրէի փոքրամասնութեանց, խռովարար տարրերու դէմ: Ամուդայի շրջանին մէջ, յարձակողներու մեկնումէն վերջը, քրիստոնեաները կը վերադառնան տակաւին բնակելի տուները: Զինուորական օդանաւերը կը շարունակեն իրենց ետազօտութիւնները: Զինուորներ կը հսկեն բարեկարգութեան:

Ո՞վ սպաննեց Իրաքի սպարապետը

Երէկ հաղորդած էինք Իրաքի անպաշտօն բայց իրական դիկտատորին՝ Պէքիր Սըտքը պէյի սպանութիւնը՝ զինուորի մը կողմէ, ճիշդ այն պահուն երբ Մուսուլէն Թուրքիա պիտի անցնէր, ռազմափորձերուն ներկայ ըլլալու համար: Իրեն հետ սպաննուած էր նաեւ օդանաւային ուժերու հրամանատարը, հազարապետ Մուհամմէտ Ալի Ճէվատ:

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, ահաբեկիչը մէկ ազգականն է Ճաֆէր փաշայի, որ ազգ. պաշտպանութեան նախարար էր նախորդ դահլիճին մէջ եւ որ սպաննուեցաւ սպայի մը կողմէ, անցեալ տարի հոկտեմբերին, երբ թագաւորին մէկ նամակը կը տանէր Պէքիր Սըտքըի:

Մուսուլէն կը հեռագրեն թէ կարգ մը սպաներ անհետացած են: Կը կարծուի թէ Պէքիր Սըտքըի սպանութեան պատասխանատուներն են:

Թրքական ռազմափորձերուն մասնակցելու համար նոր պատուիրակութիւն մը ճամբայ ելաւ, նախագահութեամբ Հիւսէյին Ֆէվզի փաշայի: Պատուիրակութիւնը սուրիական հողէն անցաւ զինուորական պաշտպանութեամբ: Հալէպի կայարանը հսկողութեան տակ առնուած էր եւ հասարակութեան մուտքը արգիլուած:

** Սպանութեան լուրը ամէնէն առաջ թագաւորին եւ բարձր պաշտօնատարներու հաղորդուեցաւ գիշերանց: Յաջորդ առտուն, 12 օգոստ. Պաղտատի բնակիչները տեսան որ երկ-երկու զինեալ ոստիկաններ դիրք բռնած են իւրաքանչիւր փողոցի ծայրը: Ժամը 10ին կառավարութիւնը կարճ զեկոյց մը հրատարակեց, ծանուցանելով դէպքը: Սպաննեալներուն մարմինները Մուսուլէն Պաղտատ փոխադրուեցան օդանաւով եւ անմիջապէս կատարուեցաւ յուղարկաւորութիւնը: 19 թնդանօթ արձակուեցաւ, երբ դագաղները գերեզման կ՚իջեցնէին: Պաղտատ հանդարտ էր եւ բոլոր խանութները կը բանէին սովորականին պէս:

Սպանիչը կուսակից էր Թուրքիոյ զինակցութեան

«Թայմզ» խմբագրական մը նուիրելով այս դէպքին, կ՚ըսէ թէ «մարդասպանը սպաննուեցաւ»: Ահա գլխաւոր մասերը.

— «Տասը ամիս առաջ, զօր. Պէքիր Սըտքը իշխանութիւնը կը գրաւէր, դաւադրաբար սպաննելէ վերջ ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, զօր. Ճաֆէր Ալ Ասքարի: Այդ օրէն ի վեր նոր բռնութիւններ բարդուեցան իր կատարած բռնութեանց վրայ: Ըմբոստ ցեղախումբերը կոտորուեցան միեւնոյն վճռականութեամբ, եթէ ոչ նոյն աստիճանով, որով խողխողած էր Մուսուլի անճար Ասորիները, 1933ին: Եւ ահա մարդասպանը ինքն ալ կը սպաննուի: «Տակաւին յայտնի չէ թէ իր բազմաթիւ թշնամիներու որ խումբին կը պատկանի այն զինուորը որ սպաննեց դիկտատորը: Թերեւս անձնական վրէժի հետեւանք է սպանութիւնը: Բայց ստոյգ է որ հետզհետէ աւելի կը լարուի Իրաքի ներքին կացութիւնը: Շատ մը Արաբներ կը վախնային թէ Պէքիր Սըտքը երկիրը կ՚առաջնորդէր դէպի աւելի սերտ զինակցութիւն մը Թուրքիոյ հետ, որ երբեմն տէրն էր Իրաքի: Միւս կողմէ, շատեր ալ մտահոգութեամբ կը դիտէին Իրաքի կառավարութեան միջամտութիւնը Պաղեստինի վէճին մէջ: Վերջապէս շատ մը ցեղախումբեր խլրտումներ կը յայտնէին, պարտաւորիչ զինուորութեան ծառայման հետեւանքով:

Չինաճափոնական պատերազմը կը սաստկանայ

»»»» • ««««

ՇԱՆԿԱՅ ԲՈՑԵՐՈՒ ՄԷՋ.— ՌՈՒՄԲ ԿԸ ՏԵՂԱՅ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

Չինեւճափոնական թշնամութիւնները ծաւալեցան մէկ օրէն միւսը եւ հետզհետէ կը վերածուին արիւնալի ճակատամարտներու: Ճափոնական հրետանին եւ մարտանաւերը ուրբաթ օր ժամերով ռմբակոծեցին Շանկայը եւ շրջակաները: Չինացիները պատասխանեցին ռմբակոծելով կարգ մը ճափոնական դիրքեր: Յետոյ ընկղմեցին երկու մեծ նաւեր եւ շատ մը մակոյկներ որոնք կրակներ կը փոխադրէին:

Չինացիները միջազգային թաղամասը ապաստանեցան, ռմբակոծութեան հետեւանքով: Շանկայի չինական մասը կատարեալ խարոյկի մը վերածուած էր: Ռմբակոծութենէն վերջ, ճափոնական հետեւակազօրքը յարձակողական ձեռնարկեց հրասայլերով եւ հրասանդներով: Կատաղի կռիւներ տեղի ունեցան քաղաքին փողոցներուն մէջ, մինչ բոցերը կը տարածուէին ամէն կողմ:

Չինացիները նահանջելէ առաջ ուժանակով օդը հանեցին կամուրջները:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ո՞Վ ԾԱԽԵՑ, ԻՆՉՈ՞Ւ ԾԱԽԵՑ

—o—

Սեւ լուր մը Լոնտոնէն: Այնքան շարաշուք, որ հոգիս կ՚ըմբոստանայ եւ չեմ ուզեր հաւատալ:

Հայ գրոց-բրոց մը Լոնտոնի մէկ փողոցէն անցած ատեն, կը հանդիպի խանութպանի մը որ հին գիրքեր կը ծախէր:

Ակնարկ մը աջ-ձախ, եւ ի՞նչ տեսնէ,— բազմաթիւ հայերէն կամ հայագիտական գիրքեր, մաքուր, ընտիր կազմով եւ հետեւեալ մակագրութեամբ,— A. R.: Գիները ալ՝ առասպելական,— մէկ-երկու փէննի:

Գրոց-բրոցը կը հասկնայ գաղտնիքը եւ իսկոյն սակարկութեան կը նստի մարդուն հետ, հատը մէկ փէննիէն գնելու համար եղած-չեղածը: Եւ դրպամ նարելով կը գնէ:

Մարդը ամէն բան աղին-անդին նետած, հաւանաբար կշռելով պիտի ծախէր, իբրեւ հասարակ թուղթ:

Աշխարհահռչակ Շէյքսփիրներու, Սֆօքլներու, Շէլլիներու կամ Լորտ Պայրըններու հատորներ եւ փառակազմ հատորներուն քով ի՞նչ կ՚արժէին այս օտարալեզու հրատարակութիւնները ...

Իրապէս չեմ գիտեր թէ այդ «օտար» գիրքերէն քանի՞ հատոր ունէր մարդը եւ իր հայ յաճախորդը կրցա՞ւ տուն տանիլ բոլորն ալ:

Պատմութիւնը կ՚ըսէ թէ այսպէս իբրեւ հին հագուստ կամ կարասի ծախու հանուած գիրքերը ողբացեալ Արամ Րաֆֆիի կը պատկանէին:

Ինչպէս կը վկայեն, Րաֆֆիի կրտսեր որդին ունէր ընտիր գրադարան մը,— հայերէն, հայագիտական, Հայաստանի, Կովկասի, Թուրքիոյ, ամբողջ մօտաւոր Արեւելքի վերաբերեալ հրատարակութիւններ: Բոլորն ալ խնամով պահուած, կազմուած, դասաւորուած:

Ո՞վ կրնայ ծախած ըլլալ այսպէս խայտառակօրէն, ուէ՛ հնավաճառի:

Անշուշտ ժառանգորդը:

Ո՞վ է ժառանգորդը:

Արամ Րաֆֆի ամուսնացած չէր: Մայրն ալ մեռաւ, ողջ կը մնայ միայն երէց եղբայրը, Արշակ Րաֆֆի:

Ուրեմն Րաֆֆիի անդրանիկ որդին օրին մէկը թանկագին գրադարանը թափեց տախտակամածին վրայ, կանչեց հնավաճառը եւ կարն-երկար սակարկելով ծախե՞ց ...

Որմէ՞ վրէժ լուծելու համար:

Իր կրտսեր եղբօրմէ՞ն, որ շատոնց մեռած է:

Հայ ժողովուրդէ՞ն, որ իր գոյութիւն անգամ մոռցած է, իր իսկ ապիկարութեամբ:

Եթէ աւուր հացի կարօտմնացած էր, եղբօրը գիրքերն անգամ ծախելու աստիճան, կրնար դրամով առաջարկել որ եւ է հայկական մատենադարանի:

Կրնար ազգ մը հրատարակել թերթերու մէջ:

Կրնար աւանդ ձգել տեղ մը, մինչեւ որ յաճախորդ մը ներկայանար:

Բայց,— ըլլալ որդի Րաֆֆիի, գրոց բրոցի անուն հանել եւ տարիներով Լոնտոն ապրիլ, դառնալ ներկայացուցիչ Հ. Հ. Պատուիրակութեան,— է՛ր երբեմն — եւ առտու մը, իբրեւ քուրջի կտոր փողոց նետել հազուագիւտ մատենադարանը .. թերեւս ամբողջ ընտանիքին վերջին յիշատակարանը ...

Որ եւ է ածական չեմ գործածեր:

Կ՚ուզեմ, կը մաղթե՛մ որ թիւրիմացութիւն մը, չափազանցութիւն մըսպրդած ըլլայ տեղեկութիւններու կամ ենթադրութիւններու մէջ:

ՎԱՀԷ

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԱՐՏՕՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Աթէնքի «Քաթիմէրինի» թերթը կը գրէ թէ պարտաւորիչ օրէնքի մը համաձայն, առանց արտօնութեան գործող բոլոր հայ դպրոցները պարտաւոր են դիմել կրթական նախարարութեան, արտօնութիւն ստանալու համար: Արտօնութիւն չունեցող վարժարանները պիտի փակուին: Այս միջոցը ձեռնարկուած է աւելի մօտէն հսկողութիւն կատարելու համար այդ հաստատութեանց վրայ:

Հայ երիտասարդ մը կը չախչախուի ծովուն մէջ

»»»» • ««««

Մարսէյլէն կը գրեն մեզի (Ինչո՞ւ այսքան ուշ ...) — Սիրելի «Յառաջ», օգոստ. 9ի առտուան ժամը 6ին, հայ երիտասարդ մը, Խաչիկ Ինճէ-Թէրզեան Պոլսեցի, 23 տարեկան, իր երկու Ֆրանսացի ընկերներուն հետ ծով կ՚երթայ լողալու: Խաչիկ աճապարանքով հանուելէ վերջ, ծովը կը նետուի գլխիվայր, առանց ուշադրութիւն ընելու, եւ գլուխը կը զարնուի ժայռի մը եւ կը ճեղքուի: Իր երկու ընկերները անմիջապէս բժիշկ մը կանչելով, արիւնլուայ վիճակի մէջ Օթէլ Տիէօ հիւանդանոցը կը փոխադրեն, բայց բոլոր դարմանները անօգուտ կ՚ըլլան: Տղան առատ արիւն կորսնցուցած ըլլալով կը չիջի:

Շատ համեստ ու ազնիւ երիտասարդ մըն էր, բոլորին կողմէ սիրուած: Նաեւ յամառ ընթերցող մը մեր սիրելի «Յառաջ»ին: Թաղումը տեղի ունեցաւ օգոստ. 10ին, Սէն Փիէրի գերեզմանատան մէջ: Գրաւոր դամբանական մը կարդաց այս տողերը գրողը: Հանգիստ ոսկորներուդ, սիրելի Խաչիկ: — Ղ. Ղ.

Մոսկուա կը զգուշացնէ Էնգիւրին

Մոսկուայի «Փրավտա»ն, կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, Թուրքիան կը զգուշացնէր Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ թափանցումի խաղերուն դէմ եւ խորհուրդ կուտար որ «իր ուժերը ամրապնդէ հաւանական յարձակողներու դէմ»:

«Ճիւմհուրիէթ» պատասխանելով այս ազդարարութեան, յիշելէ վերջ Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութեան անկախութիւնն ու ազատութիւնը, դիտել կուտայ թէ «Փրավտա» կը չափազանցէ ակնարկուած խաղերուն կարեւորութիւնը: Ու կը բացատրէ թէ Թուրքիա նոյնքան նախանձախնդիր է իր անկախութեան: Եզրակացնելով, Թուրք թերթը կը յիշեցնէ թէ Միջերկրականի մէջ ունեցած գերադոյն շահերը կը հարկադրեն Թուրքիան հաւասարապէս բարեկամական յարաբերութիւններ մշակել Հռոմի եւ Պերլինի, ինչպէս Մոսկուայի հետ:

Բազմաթիւ Գերմանացիներ ձերբակալուած

Մոսկուայի գերմանական դեսպանը բողոքեց խորհրդային իշխանութեան, գերման քաղաքացիներու ձերբակալութեան դէմ: Պերլինի տեղեկատու դիւանին մէկ զեկոյցը կ՚ըսէ թէ վերջին շաբաթներու ընթացքին ձերբակալութեանց նոր հոսանք մը սկսած է բազմաթիւ օտարականներու դէմ, «անշուշտ համաձայն որոշ ծրագրի մը»: Գերմանահպատակ ձերբակալեալներուն թիւն է 14 հոգի Մոսկուայի մէջ, 9 Լէնինկրատի, 3 Քիէվի, 5 Նովօ-Սիպիրսքի, 2 Թիֆլիսի եւ 25 Խարքովի մէջ: Զեկոյցը կ՚ըսէ թէ՝ այս նոր ձերբակալութիւններով գերման քաղաքացիներու թիւը կը հասնի 200ի, եւ թերեւս աւելի մեծ գումարի մը:

ԱՐՓԱՅԻ ՕՐ ՍԵ ՍԿՍՎ ՄԱԼԱԽԻԱՅԻ ԿԵՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(Հ. Յ. Գ. ԲԱՆԿՈՐԴԻ ԴԵՊՔԸ)

»»»» • ««««

— Ես ինչպե՞ս չպիտի ուրախանամ, որ ես ալ կրնամ ձեզի հետ խոսիլ։ Ես ալ ձեզ կը սիրեմ, ինչպես ամբողջ ժողովուրդը։ Ես ալ կը հպարտանամ, որ ես ալ ձեզի պես հայ եմ։ Ես ալ կը հպարտանամ, որ ես ալ ձեզի պես Հայաստանի զավակ եմ։ Ես ալ կը հպարտանամ, որ ես ալ ձեզի պես Արփայի ափերուն ծնած եմ։ Ես ալ կը հպարտանամ, որ ես ալ ձեզի պես Արփայի ալիքներուն մեջ լողց

ՉՈՐՔՕՐԵԱ

(ՎԵՊ ԱՂՋԻԿԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ)

«««« • »»»

Իրեն թեև առած մարդ էր մեր գյուղի ամենահարուստ տղան, բայց ոչ ոք չէր կարող ասել, թե Տիրան էլ իր հոր պես ագահ է, ինչպես գյուղի մյուս հարուստները: Ընդհակառակը, Տիրանը շատ համեստ էր ու հեզ, ինչպես իր մայրը, որ միշտ ամենքին ողորմություն էր անում, ամենքի հետ բարի էր ու ամենքին օգնում էր, ինչպես կարող էր: Տիրանի հայրը, Ղուկաս աղան, ընդհակառակը, ամենքի հետ կոպիտ էր վարվում, ամենքին նեղացնում, ամենքի հետ կռվում, ամենքին անիրավություն անում, ամենքի հետ դատի գնում, ամենքին ստիպում էր իր դռանը ծնկի գալ, ամենքին ստիպում էր իր ոտքերը համբուրել, ամենքին ստիպում էր իր առաջ գլուխը խոնարհել, ամենքին ստիպում էր իր ձեռքը համբուրել, ամենքին ստիպում էր իր ոտքերի տակ գորգ փռել, ամենքին ստիպում էր իր ոտքերի տակ ծաղիկներ ցան

կռիւները աւելի սաստկացան երէկ: Ճափոն չարունակ նոր զինուոր կը ղրկէ: Ճափոնական աղբիւրէ կը հաղորդէն թէ 40 չինական օդանաւեր, բոլորն ալ սեւ ներկուած, պատրաստ կը սպասեն Շանկայի չրջակաները: Նոյն աղբիւրին համաձայն, Չինացիները ծանր կորուստներ կրած են վերջին կռիւներուն մէջ:

** Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Մ. Նահանգներու դեսպանները ծանուցագիր մը ուղղեցին չինական եւ ճափոնական կառավարութիւններուն, անոնց ուշադրութեան յանձնելով իրենց չհաները՝ Շանկայի մէջ: Ծանուցագիրը կը խնդրէ Չինաստանէն քաշել իր զօրքը, իսկ Ճափոնէն՝ նոր զօրք չղրկել:

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը «չարամիտ լեհիւրանքներ» կը կոչէ այն զրոյցները որոնց համաձայն խորհրդային իշխանութիւնը պիտի մասնակցի գործողութեանց, զինուորական խորհրդականներ ղրկելով կամ ուրիշ աջակցութիւններ ընծայելով Չինաստանի:

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը խոստովանելով հանդերձ կացութեան ծանրութիւնը, յայտարարեց թէ Փիլիպպեան կղզիներէն զօրք ղրկելու խնդիր չէ ծագած:

** Լոնտոնի մէջ ծայրայեղ վերապահութեամբ կը հետեւին չինական դէպքերուն եւ կը սպասեն որ առաջին քայլը առնէ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը: Ծայր Արեւելքի մէջ կան 40 բրիտանական մարտանաւեր եւ 10 հազար զօրք՝ պաշտպանելու համար Անգլիոյ չհաները: Կը վախցուի որ կացութիւնը աւելի ծանրանայ, եթէ Ճափոն չկարենայ արագօրէն խորտակել Չինաստանի դիմադրութիւնը:

Հայ մը մորթած կուտայ է...

Այլանդակ պատմութիւն մը տեղ գտած էր երէկուան թերթերուն մէջ: Կ'արձանագրենք մեծ վերապահութեամբ:

Հունգարական թերթերը Աթէնքէն իմացեր են թէ, Սթիֆանոլ Ագքալ (?) անուն հայ երիտասարդ մը կը սիրէր Տիկին Փանթոփուլոսը, Քսերէս քաղաքին մէջ: Օր մը Պ. Փանթոփուլոս, որ հարուստ վաճառական մըն է, անհետացաւ եւ երկու սիրահարները անմիջապէս կասկածելի դարձան: Ոստիկանութիւնը եւ երկու սիրահարները խոստովանեցան թէ վաճառականը սպաննած, մարմինը յօշոտած եւ կարդ մը կտորներ կերած են: Ոստիկանութիւնը դժուարաւ կրցաւ փրկել երկու ամբաստանեալները որոնք բզիկ բզիկ պիտի ըլլային ամբոխին կողմէ:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

«ԷՆԹԷՐՆԱՏԻՈՆԱԼ»Ը ԱՐԳԻԼՈՒԵՑԱԻ Ռումանիոյ մէջ, իբրեւ խռովայոյզ երգ: Անասնատողները պիտի պատժուին:

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՏՈՐՄԻՂ մը մօտերս յունական ջուրերը պիտի հանի, այցելելով Նաւարին, Սելանիկ, Փաթրաս եւ եգիպտական կղզիները:

ՄՕՏ ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐ փարիզ եկած են մայիս 1էն ի վեր: Աւելի մեծ բազմութիւն մը կը սպասուի սեպտեմբերին եւ հոկտեմբերին, ցուցահանդէսին առթիւ:

ՋՐՀԵՂԵՂԱՑԻՆ ԱՆՁՐԵՒՆԵՐ տեղացին Լոնտոնի մէջ, ուրբաթ օր, խափանելով անցուդարձը: Հեղեղը ծանր վնասներ պատճառեց:

ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՑԱՐՁԱԿԱՒՄՆԵՐԸ կը չարունակուին Միջերկրականի մէջ: Առջի օր Ֆրանսական չոգենաւ մը յարձակում կրեց անծանօթ սուզանաւի մը կողմէ: Սպանիոյ երկու ճակատները իրարու վրայ կը ձգեն պատասխանատուութիւնը:

ՅՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՕԴԱՉՈՒՆ՝ Լեվանեւսկի, որ Մոսկուայէն ճամբայ ելած էր հինգ ընկերներով եւ կ'ուղէր Հիւս. Բեւեռ հասնել, ժամը 295 քիլոմեթր արագութեամբ, լուր չէ կրցած տալ 17 ժամէ ի վեր:

ՎԱՂԱՆՍԷն գրուած Թղթակցութեան մը մէջ (13 Օգոստ.), րսուած էր թէ կռիւ ճագած է երկու սէօլէօցիներու միջեւ, մեր Թղթակիցը կը խնդրէ ճշդել թէ կռուողները սէօլէօցիները չեն:

Այբի Տիկին Փառանձեմ Ինճէ - Թէրզեան, Տէր եւ Տիկին Սահակ Շօփեան, Տեարք եւ Տիկնայք Յովսէփ, Սեւենքերիմ, Յովհաննէս եւ Գէորգ Սահակեանք, Այբի Տիկին Վարդուհի Սահակեան, Տէր եւ Տիկին Եփրեմ Կարապետեան, Այբի Տիկին Ազատ Նալպանտեան, Տէր եւ Տիկին Վահրամ Լուսարարեան, Այբի Տիկին Արմենուհի Ղազարեան, Այբի Տիկին Վերժին Ինճէթէրզեան (Լիոն), Այբի Տիկին Սերուհի (Լիոն), Այբի Տիկին Անուշ Եղիշեան (Փարիզ), Տ. Երեմիա աւագ քհյ. Մէրճանեան (Պոլիս) եւ Գրիգոր Նալպանթեան (Պոլիս) սրտի անհուն կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց որդւոյն, եղբօր, աներձագին, մօրքեռորդւոյն եւ ազգականին

ԽԱԼԶԻԿ ԻՆՃԷ - ԹԷՐԶԵԱՆԻ

դառնադէպ մահը որ տեղի ունեցաւ 9 օգոստ. 1937ին, 23 տարեկան երիտասարդ հասակին:

Յուղարկաւորութեան ախուր արարողութիւնը տեղի ունեցաւ չորեքշաբթի, 11 յուլիս, կէսօրէ հետ ժամը 3ին ՕՔՀ Տիէօ հիւանդանոցին մէջ, ուրկէ մարմինը փոխադրուեցաւ Սէն Փիէրի դերեզմանատունը:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ ԵԴԻՊՏԱՑիի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 17 Օգոստոս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 6, Ավընիւ Իթալիի սրճարանին վերնայարկը:

ՕՐԱԿԱՐԳ՝ Երջ. ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ՑԷՍԻՆԻ կոմիտէի անդամական ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի, 16 Օգոստոս առաւօտեան ժամը 9.30ին սովորական ժողովատեղին:

Կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Ամասիոյ, Մարգոլանի Հայրենակցական Միութեան կողմէ 29 Օգոստոս, կիրակի ամբողջ օրը Սէն Լուկրան Բէյն, Լ. Եօթնեղբայրեանի ագարակը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑի «ԴՕՇԱԿ» ԳՐԱԴԱՐԱՆԻՆ ԿՈՂՄԷ

15 Օգոստոս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն Մէօտոնի անտառը, պուղ աղբիւրին մօտ (Tapis Vert ի կից):

Բանախօսութիւն, երգ, պար, արտասանութիւն եւայլն:

Ճաշ՝ ղեկավարութեամբ Գ. Մարգիս Հայկազեանի:

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի

ՀՈՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Մերի տ'իսիէն առնել I. N. C. Թաքսիները եւ իջնել Tapis Vert:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ց. Հ. Կ. ԽԱԶԻ ԱԼՖՈՐՎիլի ՄԱՄՆԱՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

15 Օգոստոս, կիրակի, առաւօտեան ժամը 7.30էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8ը, ՊՐՈՒԱՅի ՓԻՐԱՄԻՏ անտառը: Ընձրեւի պարագային պատսպարան ապահովուած է:

Նուագ, արտասանութիւն, երգ, հայկական եւ եւրոպ պարեր:

Բացի խմիչքէն ճաշը միասին քերել:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Օթօքառ 6.50 ֆրանք, մինչեւ 6 տարեկան փոքրիկները ձրի:

Հաւաքատեղի՝ 29 bis, rueEtienne Dolet, Alfortville.

Միկնաւտ մէկ անգամէն ժամը 7ին: Իրիկուան վերադարձ՝ 7ին եւ 8ին:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏՈՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յանուար 1էն սկսեալ կրզործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավակ բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, Թրիքօթաժի գործարանքու ևն. իրաւ ապրանքներ բացառապէս գործուած դիներով:

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան դրկել Underwood եւ Royal դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.

փափաքողներու կը դրկենք կերպաս երու նմոյշներ եւ գիները

Դիմել՝ American Lloyd, Paris 9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77. 67-78

ԲԱՑՈՒՄ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

PÉRA

Restaurant Franco-Oriental

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԵՆ ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԵԱՆ

9 Rue de Provence, Paris (8)

Մէթրօ **Pelletier** *կամ* **Cadet**

Ազանդեղներ, խնամուած արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ պատրաստուած անարատ իւղով:

Բասնաւոր սրահ հիացկերոյթի եւ հարսանիքի համար:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ

Ճաշարան **Ց Լ Օ Ր Ի Ն**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն **Danton ; 52 – 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

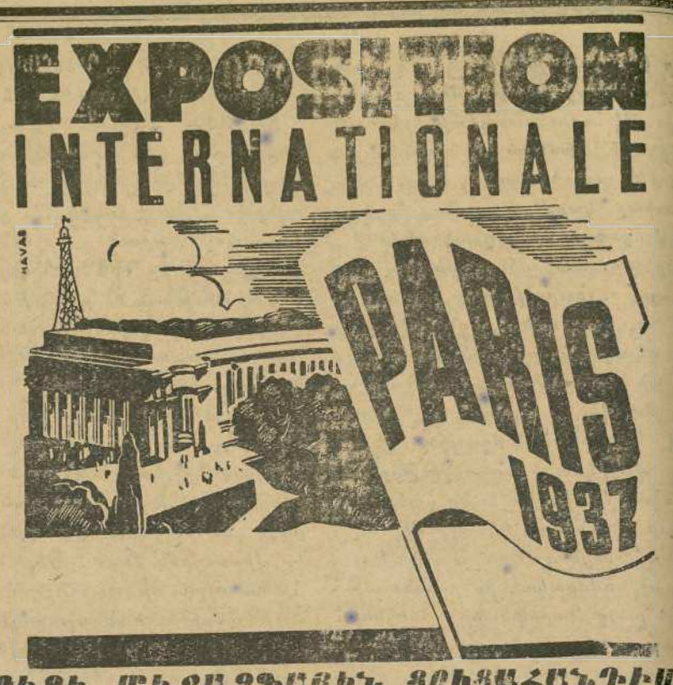

ՓԱՐԻԶԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄԱՅԻՍ – ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1937

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԲԱԺՄԱՆԻՒՐ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒՈՎ, ՕԴԱՆԱՒՈՎ, ՇՈՒՆԵՆԱՒՈՎ ՃԱՄԲՈՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆԵՐ: ՏԵՂԵԿԱՆԱԼ ԲՈԼՈՐ ՃԱՄԲՈՐԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ :

ՃԱՇԱՐԱՆ-ՍՐՃԱՐԱՆ

« Տ Ա Մ Ա Ն »

Palais de la Bière

4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ուրախութեամբ կը ծանուցանէ որ ճաշարանին սրահը ընդարձակուած է եւ վերաբացուած Օգոստոս 1ին:

Bière Phenix, *աղանդերով միասին*

Էքզոբէս մեքենայով պատրաստուած համեղ սուրճ

Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք քաղաքիս առաջնակարգ անթերի սպասարկութիւն, ԱՄԷՆ ԺԱՄԵՐՈՒԱՆ ՃԱՇ, ԳԱԼ ՄՍԵԼԷՆՆԵՐ, ՔՆՊԱՊՆԵՐ, ամբարատ կարագով ԲԻԼԱՒ եւ ԱՆՈՒՇԵԼԷՆՆԵՐ պատրաստուած մանագէտ խոհարարներու կողմէ:

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԴԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ ՁԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ՄՇՈՕԻ — Հոգի ժամերէ դուրս յանձնարարութիւնները կրնան նարտի եւ թուղթի խաղերու զուարճանալու միւթիւններու ճամար կը տրամադրուի մարզուս եւ օդաւէտ ժողովասրահ եւ իրենց գոյքերուն ճամար առանձին պահարաններ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ ղրամական առաքումներու համար դիմել հայկական միակ հաստատութեան

Ets. ABOKET

8, Rue de la Grange Batelière

Մէթրօ Montmartre, հեռ. Prov. 51-79

Ապահովանքները կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակին եւ անմրցելի գիներով: Կը հայթայթենք ուզուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեկի յանձնուած ապրանքները: Կը տանձնենք դանազան երկիրներու ղրամական փոխադրութիւնը: Կը ծախենք Լօքըրի նախնական ամբողջ եւ մէկ տասներորդ տոմսակները: Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հայաստանէն նոր ձեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեղանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւն.: Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում: Փափաքողներուն կը ղրկենք արժեցուցակը:

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE–COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

կը տանձնէ նաեւ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը, կը հաձթանթէ փոխադրութիւն շրջանակներէն դիմել իր արհեստանոցը 32 Rue Menilmontant, Paris (20)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Բ.

Հետեւեալ աւուր առաւօտեան պահուն, երբ արեգակը առաջին ճառագայթները տարածուեցան երկրի վրայ, Բայազիդի մէջ եւ նրա չրջակայքում բացուեցաւ մի սարսափելի տեսարան: Այժմ պարզ տեսնւում էր հետեւանքը այն կոտորածի, որ տրուղջ երեք օր եւ երեք գիշեր կատարուել էր բարբարոսի ձեռքով: Քաղաքում տիրում էր գերեզմանական լռութիւն, որ երբեմն ընդհատւում էր աղաւնների կռնչիւնով, որոնք խումբերով սաւառնում էին այստեղ եւ այնտեղ մեկեռոտիք ուտելու համար: Փողոցները այդ գժբախտ քաղաքի ներկայացնում էին խիտ տխուր եւ սրտաշարժ պատկեր, — տները դարձել էին մոխրի կոյտ ... տեղ - տեղ ծխրտում էին դեռ չվառուած նիւթերը ... համարեա ամէն մէկ տան մօտ ընկած էր նժերների, երիտասարդների, կիների եւ երեխաների դիակները ... սոված շները ագահութեամբ քարչ էին տալիս դիակները, եւ մրթմրթալով, զոռալով աշխատում էին վանել խումբերով ցած իջնող ագռաւներին ...

Ամէն կողմից, ամէն տնից, ամէն բակից եւ չուկայից փչում էր լուծուող դիակների խեղդիչ գարշահոտութիւնը ...

Այսպիսի մեռեալ քաղաքի մէջ կանդնած էր Բայազիդի միջնաբերդը եւ սպասում էր իր ցաւալի օրհասին..

Պաշարումը հետզհետէ սաստկանում էր: Սար, ձոր, բլուր, դաշտ եւ տափարակ պատած էին բաշիբոզուքների բազմաթիւ, միեւնոյն ժամանակ խառնափնթոր հրոսակներով: Բանակները զեռեղուած էին առանձին խումբերով, եւ իւրաքանչիւր խումբի մէջ տեսնւում էր շարժում, իրարանցում եւ ազմուկ: Կրօնական մոլեռանդութիւնը, խառնուած գինուորական անպուճեռեան հետ, անցնում էր բարբարոսութեան ամէն չափից եւ սահմանից: Մարդը, դաղան դարձած, կեղեքում էր, մահացնում էր իր նմաններին:

Արեւից կլոտանալուց յետոյ, նրանք սկսել էին այժմ յագեցնել նրանց ընչաքրութեան ծարաւը: Մի տեղ դեռեւ վրայ տարածել էին քաղաքում հարուստ համարուած Հայերին եւ դանազան տանջանքներով չարչարում էին, որ նրանք յայտնեն, թէ որտեղ են թաքցրել իրանց փողերը: Թշուառները լացում էին, աղաղակում էին, աւելով, թէ ինչ որ ունէին՝ տուեցին, այլ եւս ոչինչ չէ մնացել: Նրանց չէին հաւատում, եւ հօր առջեւ երեխաներին մորթում էին, որ ստիպեն յայտնել իրանց պահասը: Մի այլ տեղ Քրեերը բաժանում էին դիզուած աւարը. նրանց կնիկները ուրախ ուրախ բաներ բառնում էին ձիերի վրայ, որ տանեն իրանց տները: Մի փոքր հեռու բաժանում էին հայ զերիներին, բայց մի զեղեցիկ կնոջ կամ աղջկայ վրայ չէին համաձայնում, վիճում էին եւ սպառնում էին միմեանց սրերով: Մի ուրիշ տեղում, գայլերը, վայրենի կատուները, գիշատիչ թռչունների հետ, հաւաքուած անթաղ դիակների վրայ, իրանց առաւօտեան նախաճաշիկն էին անում: Դրանցից ոչ այնքան հեռու, կրօնասէր մահմետական գինուորներ, խորին ջերմեռանդութեամբ իրանց վաղորդեան նամազն էին անում, եւ արիւնոտ ձեռքերը դէպի երկինք բարձրացնելով, փառաբանում էին Խալամի Ալլահին:

Այդ բոլորը կատարւում էր վառօդից եւ խարոյկներից բարձրացած ծխի ու մխի մէջ, որ թանձր մառախուղի նման պատել էին հորիզոնը, եւ արգելում էին արեգակի ճառագայթների թափանցելուն: Թնդանօթները որոտում էին, վիթխարի բերդի կողքերը ամբակոծում էին, բայց նա անչարժ, բլուրների բարձրութեան վրայ նստած տակաւին արհամարհում էր թշնամու անդադար հարուածները:

Բայց մի տեղ ամբողջ բանակի ուշադրութիւնը գրաւել էր մի մարդ: Նա երբեմն թռչկոտելով, երբեմն ծափ տալով, անցնում էր բանակի միջից, եւ միեւնոյն ժամանակ եղանակում էր մի այսպիսի յիմար քրեերէն երգ.

Պառաւ տատը գորտ դարձաւ,
Գորտ դարձաւ, ծովը մտաւ,
Ծովից առագ դուրս հանեց,
Աւազը ոսկի դարձաւ,
Ոսկին տուեց մի այծ առեց,
Կաղլիկ, բոստ այծ առեց.
— Այծ՛իկ, այծիկ ջան այծիկ,
Ձանս բեզ դուրբան, այծիկ,
Ասա՛, ինչո՞ւ դուն եղար
Այսպէս բոստ ու կաղլիկ:

Խենթը ... ձայն էին տալիս ամէն կողմից Քրեերը եւ հաւաքուելով նրբա չուրջը ստիպում էին կրկնել իր երգը:

Եւ իրաւ, այդ մարդը խենթ էր, կամ գոնէ այսպէս ձեւացնում էր իրան: Նա հագնուած էր այն կերպով, որպէս հագնում են մեզ մօտ լարախաղացների օգնականները, որոնց կոչում են «տակի մասխարայ» եւ որոնք լարի ներքեւում դանազան տեսակ խեղկատակութիւններով ծիծաղեցնում են հանդիսականներին: Նոյնը անում էր եւ այդ խենթը: Նա բարձրահասակ եւ բրնատարդ էր վայրենի դէմքով. վիթխին դրած ունէր հին թաղիքի կտորից անշնորհք կերպով կարած մի երկայն դդակ, որ վերջանում էր քառանկիւնի ձեւով, եւ իւրաքանչիւր անկիւնի քարշ էին ընկած մի մի փոքրիկ պանդակներ, որոնք նրա ամէն մի շարժումից զընգզընգում էին եւ անհնար դաշնակ ձայներ էին հանում: Երեսը մրոտած էր կօչխարերկով, որի վրայ դանազան ուղղութեամբ քաշուած էին դանազան դոյներով գծեր, — կարմիր դեղին, կապոյտ եւն.:

(Շար.)

ՐԱՖՖԻ

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Le Gérant : H. STEPHAN

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Գրեց՝ Գ. Գիւզալեան

Հրատ. «Արագ» Հրատարակչական ընկերութեան թիւ 1: Պէյրութ, 1937: Գինը 10 ֆրանք: Ստանալու համար դիմել.— Sarkis Pakhdikian, B. P. 5 Beyrouth (Liban).

Կը ծախուի նաեւ «ցառաջ»ի խմբագրատունը:

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

Métro : TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 փրանք	75 փրանք	40 փր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 փրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՕԳՈՍՏՈՍ — MARDI 17 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3500 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱՐԱԾՈՒԷ ՈՐՔԱՆ ԿՐՆԱՍ...

Տասներեք ամիսէ ի վեր հուրն ու սուրը աւեր կը գործեն Հիբեւան Սպանիոյ մէջ: Եւ տակաւին ելք մը չգտնուած, ահա նոր փոթորիկ մը, այս անգամ արեւելեան կողմն աշխարհի, — Չինաստան:

Երկու դէպքերը միայն երեւութապէս կը տարբերին իրարմէ:

Միջազգային օրէնքով, Սպանիոյ ողբերգութիւնը քաղաքացիական պատերազմ կը կոչուի, չինականը՝ արտաքին արշաւանք:

Իրականին մէջ, երկուքին ալ եթէ ոչ մղիչ ուժը, գոնէ վարիչ ազդակը դուրսէն է:

Սպանիոյ ապստամբները կ'ուզեն վերահաստատել հին կարգուսարքը, — թունդ ազգայնական իշխանութիւն մը, միապետական կամ զինուորական դիկտատուրա: Ընթացիկ բացատրութեամբ, «ժողովուրդի թշնամի» հռչակելով համայնավարութիւնը եւ առ հասարակ ձախակողմեան վարդապետութիւնները, անոնք ճակատագրական պայքար մը կը մղեն աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր, եւ դեռ չեն հասած իրենց նպատակին:

Իրենց թշնամին ալ, Սպանիոյ հանրապետական իշխանութիւնը, կը մարտնչի նոյն ուժգնութեամբ, եւ միշտ յանուն ազատութեան եւ անկախութեան:

Արդ, խակապէս ազատ եւ անկա՞խ են այս երկու ճակատները: Չկա՞ն աւելի զօրաւոր ազդակներ, իրենց կամքէն վեր ուժեր, որոնք թէ կրակին վրայ իւղ կը լեցնեն, եւ թէ չագանակներ կը փնտռեն, ճնշելով ներսէն եւ դուրսէն:

Միայն միականի դիտողներ պիտի կրնային ժխտական պատասխան տալ:

Իրականութիւնը այն է որ, ծանօթ աշխարհակալներ պարբռնած են սպանիական խարոյկին շուրջը, եւ փոխադարձաբար կը խրախուսեն պատերազմիկները, համաձայն իրենց շահերուն:

Այսպէս, կարմիր Մոսկուան եւ իր չքախումբը երբեք չեն ուզեր որ կրակը մարի: Եթէ սպանիական կրակը մարի, շատ մը յոյսեր ալ միասին կը մարին: Օրինակ, աւելի կ'ուշանայ «Մեծ Առաւօտ»ը — համաշխարհային յեղափոխութիւն, իսկ Խ. Միութեան թշնամիները կ'աճին, օղակը աւելի կը պրկուի:

Դիկտատուրա մը եւս Եւրոպայի ափերուն վրայ, դէմ դիմաց հանրապետական Ֆրանսայի հետ՝ երբեք ձեռնտու չէ Մոսկուայի կենսական շահերուն համար: Ապա ուրեմն ամէն միջոց կը փորձէ, որպէսզի վերջնական յաղթանակը մնայ Մատրիտի:

Իրենց շահերուն բերումով, դեղին աշխարհակալներն ալ նոյն անձկութեամբ արեւշատութիւն եւ յաջողութիւն կը մաղթեն զօր. Ֆրանքոյի բանակին:

Այս ճակատին վրայ, առաջին դիրքերը գրաւած են Փաշական Իտալիան եւ հիթլերական Գերմանիան: Երկուքն ալ դիմակները մէկդի նետած, բացէ ի բաց կ'աջակցին ապստամբներուն, երբեմն սպառնալիքներ ալ տեղալով հանրապետական իշխանութեան զինակիցներուն դէմ:

Ազդեցութեան պայքարը, Միջերկրականի կապոյտ ջուրերը, քաղաքական եւ տնտեսական շահեր այս ճամբան բռնել կուտան երկուքին ալ:

Ուրեմն, թող չզարմանայ հոսիկ սպանիական արիւնը, որպէսզի կարենան տարածուիլ, այս կամ այն ուղղութեամբ, բուն Սպանիոյ շրջականերէն մինչեւ սպանիական Ափրիկէ:

Անցնելով Ծայրագոյն Արեւելք, նոյն կացութեան տարբեր մէկ երեսն է որ կը պարզուի:

Յարաճուն զօրութեան մը թափին տակ, Ճափոն չի կրնար պարփակուիլ հրաբխային բեկրի մը սահմանափակ տարածութեան վրայ: Եւ տարիներէ ի վեր աչքերն ուղղած է դէպի հարեւան երկիրները, ռուսական ստացուածքներէն մինչեւ անծայրածիր եւ անտէր Չինաստանը:

Տարիներու ընթացքին, Ճափոնական Կայսրութեան կցուեցան կամ անոր հովանաւորութեան տակ ինկան ընդարձակ տարածութիւններ, — Քորէա (1910), Սախալինի հարաւային մասը (1905), Ֆորմոզա (1895), զանազան արքիպեղագոսներ, իսկ դեռ քանի մը տարի առաջ՝ Մանչուրիան, որ կը կոչուի Մանչուքուօ (938,000 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն, 27,000,000 բնակչութեամբ):

Այս աւարները ոչ թէ յագեցուցին, այլ աւելի սրեցին Ճափոնի ախորժակը:

Ան երկար ատենէ ի վեր ծրագրած է ճիշդ Մանչուրիոյ վիճակին վերածել Հիւսիսային Չինաստանի հինգ նահանգները, որոնք ունին համագումար 100,000,000 բնակիչ: (Ճափոնի բնակչութեան թիւն է 85 միլիոն): Եւ, օգտուելով միւս աշխարհակալներու բաղմազբաղ վիճակէն, կը փորձէր այդ ծրագիրը գլուխ հանել առանց արիւնահեղութեան:

Այստեղ ալ նոյն ազդեցութեան պայքարն է որ կը ցցուի, առաւելապէս Խ. Միութեան, յետոյ Միացեալ Նահանգներուն եւ Անգլիոյ հետ:

Իր ճամբան հարթելու համար, Ճափոն կարմիր վտանգն ալ կը շահագործէ, ինչպէս միւսները կ'ընէին դեղին վտանգին հանդէպ, տարիներ առաջ:

Աւելորդ է պնդել թէ ո՛վ արձակեց առաջին գնդակը: «Մեր համբերութիւնը սպառած է», կ'աղաղակեն երկու կողմերն ալ, Ճափոնցին եւ Չինացին: Իսկ ճակատները շատոնց յարդարուած են: Չինաստան կ'ուզէ իր հայրենի հողը փրկել, Ճափոն՝ «վերահաստատել բարեկարգութիւնը»: Միւս աշխարհակալներն ալ շատ չընորհակալ պիտի ըլլան, եթէ անվթար մնայ իրենց աւարը:

Ուրեմն, տարածուէ որքան կրնաս: Հոգ չէ թէ որո՛ւն արիւնը թափած կ'ըլլաս, ճամբուդ վրայ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆԵՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

»»»» • ««««

Չինացի օդաչուները ռմբակոծեցին Շանկայի միջազգային թաղամասերը

2000 ՀՈԳԻ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ, ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐ.— ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲՈՂՈՔԸ.— ՃԱՓՈՆՑԻՆԵՐՆ ԱԼ ԻՐԵՆՑ ԿԱՐԳԻՆ ԿԸ ՌՄԲԱԿՈԾԵՆ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ.— ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆ

Շաբաթէն կիրակի աւելի ծանրացաւ կացութիւնը Ծայր. Արեւելքի մէջ: Շաբաթ առտու կանուխ, չինական վեց օդանաւեր ճափոնական դիրք մը եւ քանի մը մարտանաւեր ռմբակոծելէ վերջ, սխալ գործողութեան մը հետեւանքով կրակ բացին Շանկայի միջազգային թաղամասին վրայ: Դէպքը մեծ խուճապ պատճառեց, մանաւանդ որ առաջին լուրերը կ'ըսէին թէ 456 հոգի սպաննուած, 830 հոգի վիրաւորուած են: Ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան կառավարութիւնները անմիջապէս բողոքագիր մը ուղղեցին չինական կառավարութեան: Ռմբակոծութեան հետեւանքով քանդուեցան շատ մը եւրոպական շէնքեր և տուներ: Ականատես մը կը պատմէ թէ լման 300 դիակներ դիզուած էին իրարու վրայ, գլխաւոր փողոցին մէջ: 16 ինքնաշարժներ վառեցան եւ մէջը նստողներէն շատ քիչերը ազատեցան: Անցորդներու հագուստները կը պատռէին կամ կը բռնկէին եւ հրդեհներ կը ծագէին քաղաքին զանազան մասերուն մէջ:

Աւելորդ է ըսել թէ զոհերուն մէջ կը գտնուին շատ մը Եւրոպացիներ եւ Ամերիկացիներ: Կ'ըսուի թէ չինական կառավարութիւնը զինուորական ատեանի մը պիտի յանձնէ այն օդաչուները որ պատճառ եղան այս ռմբակոծութեան:

Իբրեւ պատասխան այս յարձակման, յաջորդ օրը Ճափոնցիները կրակի բռնեցին Չինաստանի մայրաքաղաքը, Նանքին: Միեւնոյն ատեն ընդհ. յարձակողականի մը ձեռնարկեցին Շանկայի դէմ: Ճափոնական դահլիճը արտակարգ նիստ մը գումարելով, որոշեց զինուորական գործողութիւնները շարունակել ընդարձակ տարածութեան մը վրայ եւ «խիստ միջոցներ ձեռք առնել, որպէսզի Չինաստան դադրեցնէ իր հակաճափոնական եւ հակօտար ընթացքը»: Խորհրդարանն ալ մասնաւոր նիստի մը պիտի հրաւիրուի, վաւերացնելու համար զինուորական վարկերը: Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ «Չինացիները անարգեցին ճափոնական կառավարութիւնը, աններելի վայրագութիւններ գործեցին մեզի դէմ եւ մեծապէս վտանգեցին մեր հպատակներուն կեանքն ու ստացուածքը բովանդակ Չինաստանի մէջ, վերջապէս սպառելով ճափոնական կառավարութեան համբերութիւնը: Այժմ բացարձակապէս անհրաժեշտ է խիստ միջոցներ ձեռք առնել, չինական զօրքը պատժելու եւ կառավարութեան խելքը գլուխը բերելու համար »:

Զեկոյցը դարձեալ կը յիշեցնէ թէ ճափոն հողային գրաւման ծրագիրներ չունի եւ թէ ջանք պիտի չխնայէ, պաշտպանելու համար օտար իրաւունքներն ու շահերը Չինաստանի մէջ:

**** Շաբաթ եւ կիրակի օրուան կռիւներու հետեւանքով սպաննուած են երկու հազար հոգի, միայն Շանկայի մէջ, վիրաւորներուն թիւը կը հաշուեն աւելի քան 5000, համաձայն անգլիական աղբիւրներու: Ամերիկացիները եւ բազմաթիւ եւրոպացիներ իրենց մարտանաւերը ապաստանեցան, ապահովութեան համար: Ֆրանսական զեկոյց մը 1047 մեռեալ և 1003 վիրաւոր կը հաշուէ Շանկայի ռմբակոծութեան զոհերը:*

Նանքինի ռմբակոծութիւնը կատարեցին 8 -- 10 ճափոնական օդանաւեր: Չինացիները թնդանօթ արձակելով վար առին չորսը: Օդանաւերէն մէկը երկու չինացի կիներ սպաննեց, երբ վար կ'իյնար բոցերու մէջ:

Իրադէկներու կարծիքով, այլեւս անխուսափելի է վճռական ճակատամարտ մը, երկու ոսոխներուն միջեւ: Ճափոնցիները 10,000 զինուոր եւս ցամաք հանեցին Շանկայի մէջ: Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ հարիւր հազար Չինացիներ կեդրոնացած են Շանկայէն 65 քիլոմեթր անդին: Սոսկէ վախնալով, միջազգային թաղամասերու բնակիչները ամէն տեսակ ուտելիքներ կ'ամբարեն: Գիները զգալապէս բարձրացած են արդէն: Բրինձի պաշարը կրնայ բաւել միայն տասը օր: Տասը հազար թոն բրինձ ապսպրուած է Հոնկ Քոնկ:

Անգլիական եւ Ֆրանսական կառավարութիւնները մասնաւոր միջոցներ ձեռք առին, իրենց հպատակներուն ապահովութեան համար: Երկուքն ալ, ինչպէս եւ ամերիկեան կառավարութիւնը կը խորհին ի հարկին պարպել իրենց հպատակները: Կիրակի օր արտակարգ ժողով մը գումարուեցաւ Անգլիոյ արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ, եւ որոշուեցաւ բացառիկ միջոցներ ձեռք առնել: Արդէն իսկ օգնական զինուորներ եւ մարտանաւեր ճամբայ հանուած են դէպի վտանգուած վայրերը: Հոնկ Քոնկի անգլիական զօրագունդը Շանկայ փոխադրուեցաւ, հպատակները պաշտպանելու կամ այլուր փոխադրելու համար:

Նոր կռիւներ Սպանիոյ մէջ

Վերջին լուրերու համաձայն, Սպանիոյ ապստամբները բուռն յարձակողականի մը ձեռնարկած են Սանթանտէրի դէմ: Այս առթիւ հաղորդուած զեկոյցը կ'ըսէ — Աւելի քան 40 գիւղեր գրաւեցինք եւ 800 գերիներ բռնեցինք: Թշնամին ծանր կորուստեր կրեց: Մեր ձեռք անցած ռազմանիւթը այնքան կարեւոր է որ չենք կրնար դասաւորել: Մեր յարձակողականը կը շարունակուի եւ անդադար կը նեղենք թշնամին:

**** Միջերկրականի մէջ պատահած դէպքերուն հետեւանքով, այսուհետեւ մարտանաւեր պիտի ընկերանան Ֆրանսական Նաւերուն:*

**** Զանազան լուրերու համաձայն, ծանր խռովութիւններ ծագած են Քաթալոնիոյ Նահանգին մէջ:*

**** Նորութիւններ չկան Մատրիտի ճակատէն: Երկու թշնամիները կը պահեն իրենց դիրքերը:*

«Եւ վստահ եմ Ֆրանսայի ապագային վրայ»

Վարչապետ Պ. Շոթան կիրակի օր ճառ մը խօսելով Սէն Ժիւլիէնի մէջ (Հօթ Սավուա), գոհունակութեամբ յայտնեց թէ ընկերային խաղաղութիւնը վերահաստատուած է, դիւրացնելով կառավարութեան գործը: «Այս առթիւ կ'ուզեմ փառաբանել Ֆրանսայի խորունկ յատկութիւնները, եւ բացատրել թէ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԷՊԻ ԾՈՎԱՓ

—o—

Կիրակի գիշեր, բարձրաձայն խօսակցութիւններ Կառ տը Լիոնի մէջ.

— Մի լար Անժէլ, ես ալ պիտի գամ:

— Մենք մեր դրամով կ'ուզէինք դրկել, ինչո՞ւ չէք առներ:

— Տեղ չկայ, տիկին, հազիւ այս քանը կրցանք յարմարցնել:

— Իրարու հետ հայերէն խօսեցէք:

— Պաչիկ մը, ժիժի:

Կ. խաչի օդափոխութեան կայանի երկրորդ խումբն էր որ ճամբայ կ'ելլէր դէպի Նիս: Քառասունէ աւելի մանուկներ, մանչ եւ աղջիկ: (Առաջին խումբը կը վերադառնայ այս առտու, երեքշաբթի):

Ահա երրորդ տարին է որ կը շարունակուի այս բազմածախս ձեռնարկը: Տեսակ մը վճարովի արձակուրդ,— աւելի սուղ քան միւսը, քանի որ ամբողջ ծախքը կ'իյնայ Կ. խաչին վրայ:

Առաջին տարին մէկ խումբ կրցան դրկել, իբրեւ նախափորձ: Երկրորդին՝ երկու, կարծեմ 16 — 18.000 փրանք ծախսելով: Եւ ահա երրորդը, աւելի քան 80 մանչ և աղջիկ, ծախսն ալ անոր համեմատ:

Բարեբախտաբար միինակ չէ Կապոյտ խաչը:

Ինչպէս իր միւս ձեռնարկները, այս ալ ջերմապէս գնահատուած ըլլալով, հետզհետէ նոր աղբիւրներ կը նարունին:

Անշուշտ գլխաւոր եկամուտը կը կազմէ Նանսէնեան գրասենեակէն յատկացուած նպաստը, որուն մատակարարութեան մանրամասնութիւնները ամէն տարի կը դրկուին ժրնեւ, Պ. Փանի միջոցաւ:

Շրջ. վարչութիւնը այս տարի մասնաւոր նամակներ գրելով — Հայերէն եւ փրանսերէն — յաջողած է գումար մըն ալ սրտցաւ անհատներէ նարել, և մնացեալը լրացնել իր սովորական եկամուտներէն:

Ուրեմն, ահա երրորդ տարին է որ Միջերկրականի ափերը կ'երթան խումբ-խումբ անճար մանուկներ, ծով ու արեւ ծծելու համար: Կ'երթան, կը լողան, կը զուարճանան, կը կազդուրուին, եւ կը վերադառնան:

Բայց միայն ֆիզիքական օդափոխութիւն մը չէ որ կը կատարուի:

Լման մէկ ամիս ապրելով հաւաքաբար, իբրեւ մէկ ընտանիքի անդամները, այս տղաքը միեւնոյն առեն հայկական օդ կը շնչեն: Կը վարժուին հայերէն խօսիլ իրարու հետ: Այլ եւ երգել, կամ թատրոն խաղալ:

Մասնաւորապէս հայերէն խօսելու խնդիրը նոյնքան կը զբաղեցնէ կազմակերպիչները, որքան անոնց սնունդը եւ հանգիստը:

Անոնք որ այս գործին գլուխը կը գտնուին, մանաւանդ հսկիչները, գիտեն թէ ի՛նչ տաժանելի բան է հայերէն խօսիլ տալ այս մանուկներուն:

Յաճախ հսկիչ տիկինները ու օրիորդները հարկադրուած են ոստիկանի պէս հետեւիլ, որպէսզի հայերէն խօսին իրարու հետ, օդափոխութեան ընթացքին:

Ոչ միայն դէպի ծովափ, այլեւ քայլ մը դէպի հայկական ափ:

Համե՞ստ է ձեռնարկը:

Դուք աւելին ըրէք:

Աւելի լայ միջոցներ տրամադրեցէք, որպէսզի ձեռնարկը ծաղկի ու ծաւալի, ծաղիկ ցանելով ձեր տուներուն մէջ:

ՎԱՀԷ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Մարսէյլէն կը գրեն մեզի.—

Յուլիս 29ի իրիկունը Փարիզէն Մարսէյլ հասան ընկ. Վարդգէս Ահարոնեան եւ իր տիկինը՝ Արմենուհի Տիգրանեան Ահարոնեան, որոնք վերջերս Ամերիկայէն Ֆրանսա եկած էին այցելելու իրենց հիւանդ հօրը՝ ընկ. Ա. Ահարոնեանի:

Տասնեւչորս տարիներու անջատումէն ետքն էր, որ ընկ. Ա. Ահարոնեան պիտի հանդիպէր իր ամերիկաբնակ զաւկին: Այդ հանդիպումին ծանր յուզումը կանխելու համար, Ընկ. Բժ. Միվրիհիսարեան ձեռք առած էր անհրաժեշտ զգուշութիւնները: Բարեբախտաբար կարելի եղաւ կանխել մեծ յուզումը եւ շուտով հիւանդը ընտելացաւ նորեկներու ներկայութեան:

Հոգեկան յուզումի հետեւանքով ընկ. Ա. Ահարոնեան այդ իրիկուն սովորականէն աւելի ազատ կ'արտայայտէր իր միտքը: Հարազատներու հետ ան վերյիշեց անցեալի դէպքերը և մտերիմ դէմքերը՝ մերթ զուարթանալով, մերթ տրտմելով:

Յաջորդ առտու ընկ. Ա. Ահարոնեան արդէն գտած էր իր բնականոն վիճակը:

Օգոստոս 3ին ընկ. Ա. Ահարոնեան իր ընտանիքին անդամներու եւ ընկ. բժ. Միվրիհիսարեանի ուղեկցութեամբ ինքնաշարժով մեկնեցաւ Պալարիւքի հանքային ջուրերը, ուր կը գտնուի ներկայիս: Հոն պիտի մնայ մինչեւ օգոստոսի վերջը, ապա կրկին Մարսէյլ պիտի վերադառնայ:

Կը խորհուի յառաջիկայ աշնան ընկ. Ա. Ահարոնեանը բերել Փարիզ, կարգ մը մասնագէտ բժիշկներու քննութեան ենթարկելու եւ, եթէ բժիշկները արգելք չդնեն, առենի մը համար Փարիզ հաստատելու համար:

Կ. ԽԱՉԻ ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԵՐԸ

Այս առտու (երեքշաբթի) Փարիզ կը վերադառնայ Կ. խաչի օդափոխութեան կայանի առաջին խումբը (Կառ տը Լիոն):

Կիրակի գիշեր մեկնեցաւ երկրորդ խումբը: Այս առթիւ կայարան փութացած էին բազմաթիւ ծնողներ եւ բարեկամներ: Տղաքը տեղաւորուած էին մասնաւոր վակոնի մը մէջ: Կառախումբը ճամբայ ելած առեն, եռագոյն մը երեւցաւ պատուհանէն, «Յառաջ Նահատակ»ի կանչերուն մէջ:

Նոր ծրագիրներ Արեւելեան Նահանգներուն համար

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Մալաթիոյ մանածի գործարանին տնօրէնը երկու ճարտարագէտներու հետ Կարին հասած է, կառուցանելի գործարաններուն վերաբերեալ ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար: Այս առթիւ ընդհ. քննիչը կ'աւետէ թէ Էրզրումի մէջ շինուելիք շաքարի եւ մանածի գործարանները, բարօրութեան շրջան մը պիտի ապահովեն Արեւելեան Նահանգներուն: «Արդիական նաւահանգիստ մը՝ Տրապիզոնի մէջ, Թրանզիթի ճամբան Իրանի հետ եւ այս նոր գործարանները,— այս ամէնը գործն են մեծ Փրկիչին: Մօտերս օրաթերթ մը պիտի հրատարակենք: Վերջապէս ձեզի կը ծանուցանեմ թէ Աթաթիւրքի փափաքով նոր վարժապետանոցը մօտիկ ապագայի մէջ պետական համալսարանի մը պիտի վերածուի: Էրզրում քաղաքը պատմական յիշատակարաններով հարուստ է: Մենք նախանձախնդրօրէն պիտի պահենք զանոնք, որ մեզ կը կապեն մեր փառայեղ անցեալին ու քաղաքակրթութեան: Ասոնցմէ յիշենք Չիֆթէ — Մինարէն, Լալա Փաշա, Իպրահիմ փաշա, Նազմանի մզկիթները: Ասոնց շրջակայքի տաղաւարները պիտի քանդենք եւ անոնց տեղ պարտէզներ պիտի շինենք: Չիֆթէ—Մինարէն պիտի վերածուի թանգարանի, ուր պիտի ցուցադրուին Թուրք քաղաքակրթութեան գործերը»:

1915ի փետր. առտուն Ալեքսանդրապոլի ոստիկանապետ Ֆիլոն Ֆիլոնեանցը մօտս կանչտրեց ինձ եւ ինչ-որ թուղթ մը տալով՝ հարցուց թէ ո՞վ է այդ անձը։ Ես ալ պատասխանեցի թէ ան Ռուսիոյ հպատակ է եւ Պոլսոյ մէջ կ՚ապրի։ Ֆիլոն ըսաւ թէ ան Պոլսոյ մէջ ինչ գործով կ՚ապրի։ Ես ալ պատասխանեցի թէ ան Պոլսոյ մէջ ունի մեծ առեւտրական գործ։ Ֆիլոն ըսաւ թէ ան կասկածելի անձ մըն է եւ ինքը պէտք է զայն ձերբակալէ։ Ես ալ ըսի թէ ան իմ ծանօթս է եւ ես կ՚երաշխաւորեմ անոր համար։ Ֆիլոն ըսաւ թէ ինքը չի կրնար ձերբակալութիւնը ետ առնել, քանի որ հրամանը Թիֆլիսէն եկած է։ Ես ալ ըսի թէ ինքը կրնայ հեռագրել Թիֆլիս եւ հրամանը ետ առնել։ Ֆիլոն ըսաւ թէ ինքը չի կրնար հեռագրել, քանի որ հրամանը գրաւոր է։ Ես ալ ըսի թէ ինքը կրնայ հեռագրել Թիֆլիս եւ հրամանը բերանացի

ՀԱՅ ՊԱՏԱՆԻՆ

(ՎԵՊ ԱՍՏՂԱՆԱՅԻՆ ՀԵՔԻԱԹ)

»»» • «««

— Ողջո՛ւյն ձեզ, ազնիւ տէր եւ տիկին, ողջո՛ւյն ձեզ, հարազատ հայրենակիցներ, որ Ամերիկայի ափերը հասնելով՝ ձեր առաջին ոտքը դրիք հայրենի հողի վրայ, ողջո՛ւյն ձեզ, որ ձեր հայրենասիրական զգացումներով ու ազգային ոգիով ապացուցանելու էք, թէ ձեր հայրենիքը ձեզ համար ոչ միայն ծննդավայր է, այլ եւ սրբազան մի վայր, ուր ձեր նախնիքը ապրել ու գործել են, ուր ձեր սրտերը կապուած են, ուր ձեր ամենամեծ գանձերը կան, ուր ձեր ամենասուրբ զգացումները ծնունդ են առել եւ զարգացել, ուր ձեր ամենաթանկ յուշերը կան, ուր ձեր ամենաթանկ ցանկութիւնները կը ծաղկին եւ կը պտղաբերեն, ուր ձեր ամենամեծ յոյսերը կը կենդանանան եւ կ՚իրականանան, ուր ձեր ամենաբարձր ձգտումները կը գոհանան եւ կը կատարեալ դառնան, ուր ձեր ամենաբարձր իդէալները կը մարմնանան եւ կը կենդանանան, ուր ձեր ամենասրբազան ուխտերը կը կնքուին եւ կը կատարուին, ուր ձեր ամենաանձնական եւ ամենահասարակական գործերը կը կատարուին եւ կը յաւերժանան, ուր ձեր ամենամեծ ուրախութիւնները կը տօնուին եւ ամենամեծ վիշտերը կը սգացուին, ուր ձեր ամենամեծ յաղթանակները կը տարուին եւ ամենամեծ պարտութիւնները կը կրուին, ուր ձեր ամենամեծ յոյսերը կը ծնին եւ ամենամեծ յուսահատութիւնները կը մեռնին, ուր ձեր ամենամեծ ոգեւորութիւնները կը ծնին եւ ամենամեծ հոգեվարքները կը մեռնին, ուր ձեր ամենամեծ ոգեշնչումները կը ծնին եւ ամենամեծ ոգեթափումները կը մեռնին, ուր ձեր ամենամեծ ոգեւորիչ ոգեւորութիւնները կը ծնին եւ ամենամեծ ոգեկոչ ոգեւորութիւն

ինչու անպարտելի վստահութիւն մը ունիմ անոր ապագային վրայ։ Մեր մեծ եւ հզօր, ժրաջան եւ խոհական ազգը, անհամբեր՝ վեհօգի բարենորոգումներու, վճռած է զանոնք իրականացնել քաղաքացիական համերաշխութեան մէջ»։

Վարչապետը այս առթիւ շեշտեց թէ երբ ելմտական միջոցները թոյլ տան, կառավարութիւնը կարգ մը բարենորոգումներ պիտի կատարէ, ամրացնելով ընկերային խաղաղութիւնը։

30.000 հոգի Եւրոպա գալ ուզեր են

Պոլսոյ թուրք թերթերը կը գրեն.—

Տեղեկութեան մը համաձայն, այս ամառ Եւրոպա երթալու համար 30 հազար հոգի թրկիգի արտօնութիւն ուզած են, առաւելապէս առողջական պատճառներ մէջտեղ դնելով։ Սակայն այս պատճառաբանութիւնը ուշադրութեան գրաւած է։ Միայն 60 ընտանիք անձնական ինքնաշարժներով մեկնած են Փարիզի ցուցահանդէսին։

Ինչպէս յայտնի է, դուրս գացողները միայն 25ական ոսկի կրնան տանիլ։ Իսկ մինչեւ հիմա 12,000 հոգի միայն թրկիգի արտօնութիւն ձեռք բերած են։ Արդ, այս ճամբորդները հոն հասնելէ վերջ, ի՞նչպէս կրնան 25 ոսկիով ապրիլ եւ օրերով մնալ։ Մնաց որ շատերը իրենց ուզածին չափ դրամ կը գտնեն ու կը ծախսեն։

Այս մասին քննութիւններ սկսած են, որոնց աւարտումէն վերջ, կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնէ։

Պաղեստինի բաժանման ծրագիրը

Ազգերու Դաշնակցութեան հոգատարութեանց յանձնաժողովը ուրբաթ օր նորէն զբաղեցաւ Պաղեստինի բաժանման ծրագրով։ Մասնագէտները այս անգամ ծանրանալով հրէական ներգաղթի հարցին վրայ, հարցումներ ուղղեցին Անգլիոյ գաղթային նախարարին, որ պատասխանեց թէ անհրաժեշտ է փոփոխութիւններ կատարել ներգաղթի քաղաքականութեան մէջ, եթէ հոգատարութիւնը պիտի պահուի ներկայ պայմաններով։ Ընդհակառակն, եթէ հրէական անջատ պետութեան մը կազմուի, այն ատեն կարելի պիտի ըլլայ աւելի մեծ թիւով Հրեաներ ընդունիլ, որովհետեւ Պաղեստին կրնայ զարգանալ թէ հողագործական եւ թէ ճարտարագործական տեսակէտով։

Յանձնաժողովը քննեց նաեւ արաբ եւ հրեայ ժողովուրդներու տեղափոխութեան խնդիրը, որ նախատեսուած է արքայական յանձնաժողովի ծրագրին մէջ։ Գաղթային նախարարը պատասխանեց թէ տեղափոխութեան խնդիր կրնայ ծագիլ միայն այն ատեն երբ երկու անջատ պետութիւններ կազմուին, արաբական եւ հրէական եւ թէ Մեծն Բրիտանիա ամէն միջոց ձեռք պիտի առնէ, ապահովելու համար փոքրամասնութեանց իրաւունքները այդ երկու պետութեանց մէջ։ Իր կարծիքով, տեղափոխութիւնները կամաւոր պէտք է ըլլան եւ հատուցումներով, եթէ ստացուածքները պիտի ձգուին։ Գաղթային նախարարը աւելցուց թէ Հրեաներու եւ Արաբներու հակառակութիւնը այնքան խոր է որ, երկուքն ալ ապահովաբար կ՚ուզեն ամփոփուիլ իրենց սեփական պետութեանց մէջ։ Պատասխանելով այն հարցումին թէ ինչու բրիտանական կառավարութիւնը բացարձակ յայտարարութիւն մը չըներ իր ծրագրած քաղաքականութեան մասին, գաղթային նախարարը ըսաւ թէ Մեծն Բրիտանիա պարզապէս հոգատար իշխանութիւն մըն է, որ Պաղեստինը կը կառավարէ յանուն Ազգերու Դաշնակցութեան, իսկ այս վերջինը պարտաւոր է որոշ պատասխանատուութիւններ սահմանել։ Այս առթիւ շեշտեց թէ բրիտանական կառավարութիւնը կը նախընտրէ համոզկեր քաղաքականութիւն մը վարել քան թէ բռնութեան դիմել եւ թէ անգլիացի ժողովուրդը տրամադիր չէ զօրք ղրկելու Պաղեստին, այս կամ այն կարգուսարքը պարտադրելու համար։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ ՄԸ ծագեցաւ Մարսէյլի աւազանգստին մթերանոցներուն մէջ, կիրակի առտու ժամը 10ին։ Վնասը միլիոններով կը հաշուեն։ Ի մէջ այլոց փճացաւ 10,000 թոն ցորեն։ Մարդու կորուստ չկայ։

15 ՕՐ ՄԵՂՐԱԼՈՒՍԻՆ պիտի վայելեն Իտալիոյ պետական, ինչպէս եւ կարգ մը մասնաւոր վարչութեանց պաշտօնեաները, այսինքն երկու շաբաթ բացառիկ արձակուրդ պիտի ստանան ամուսնանալու պարագային։

ՌՈՒՍ ՔԱԶԱՐԻ ՕԴԱԶՈՒՆ, Լեւանեւսկի, որ հինգշաբթի առտու Մոսկուայէն ճամբայ ելած էր հիւսիսային բեւեռ երթալու համար, կը փնտռուի այդ օրէն ի վեր, իր հինգ ընկերներով։ Կը կարծուի թէ սառնակոյտի մը վրայ ինկած է։ Խորհրդային եւ ամերիկեան բազմաթիւ օդանաւերէ զատ, օգնութեան փութացած են երկու սառնաբեկ նաւեր, «Քրասին» եւ «Միկոյեան»։

ԱՆԳԼԻՈՅ դահլիճին մէջ կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի կատարուին մօտերս, եթէ հաւատանք օրուան լուրերուն։ Կիրակնօրեայ թերթ մը կը գրէ թէ Պ. Չէմպըլէն արտաքին գործերու նախարարութիւնը պիտի յանձնէ լորտ Հըլիֆաքսի, նկատելով որ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ մէջ ծուռ կը նային Պ. Իտընի։ Միեւնոյն աղբիւրին համաձայն, անպաշտօն նախարար պիտի նշանակուին Լօրտ Ճօրճ եւ Ուինսթըն Չըրչիլ, որոնք այնքան վճռական դեր կատարեցին մեծ պատերազմին մէջ։

ՍԱՓՐԻՉՆԵՐԸ 16·80 առ հարիւր պիտի բարձրացնեն գինները, կառավարութեան արտօնութեամբ։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ թերթերը կը գրեն թէ կուսակցութենէն վտարուած են, իբրեւ «ժողովուրդի թշնամիներ», Վլատիվոսթոքի կեդր. կոմիտէին նախորդ նախագահը, քարտուղարը եւ ուրիշ գործիչներ։

ՊԵՐԼԻՆԻ հիմնարկութեան 700ամեակը տօնուեցաւ օգոստոս 15ին։ Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, Տոքթ. Կէօպէլս շեշտեց.— «Երջանիկ եմ որ այս եօթը հարիւրամեակը կը տօնուի գերմանական եւ ազգային ընկերվարական Գերմանիայի մը մէջ, Մոսկուայէն եւ Հրեայ մակաբոյծներէն ազատուած Պերլինի մը մէջ»։

ՁԻ ՄԸ ԵՒ ԵՐԿՈՒ ԷՇԵՐ փեթակները տապալած ըլլալով Իտալիոյ մէջ, մեղուները կատղեցան եւ գրոհ տուին։ Ձին եւ երկու էշերը սատկեցան հինգ վայրկեանի մէջ։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ ԵԳԻՊՏԱՑԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 17 Օգոստոս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 6, Ավընիւ իթալիի սրճարանին վերնայարկը։

ՕՐԱԿԱՐԳ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի քննութիւն։

ՊԱՆԵԽՕ ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովները այս հինգշաբթի եւ շաբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին ակումբին մէջ։

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ «Վարդան» ենթակոմիտէի ընկ. ընդհ. ժողովը 20 Օգոստոս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Ճիհանեանի բնակարանը։

Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի հարցերու քննութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Գաւառ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ «Վարուժան» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները հինգշաբթի, 19 Օգոստոս, ծանօթ վայրը։

ՍԷՆ ԼՈՒԻ «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը ուրբաթ, 20 Օգոստոս, երեկոյեան ժամը 8.30ին իր ակումբին մէջ։

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ C. Rogerի ՄՕՏ 183 Avenue d'Argenteuil (Փլաս Պուրկինեոնի վրայ)։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Իսի լէ Մուլինոյի Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէի կողմէ 22 Օգոստոս, կիրակի ամբողջ օրը Մէօտոնի անտառը պաղ աղբիւրին մօտ (Tapis Vert)։

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Մարսէյլի Ամասիոյ, Մարզուանի Հայրենակցական Միութեան կողմէ 29 Օգոստոս, կիրակի ամբողջ օրը Սէն Լու Կրան Բէն, Լ. Եօթնեղբայրեանի ագարակը։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՆԻԷՌ ԳՈԼՈՄՊԻ Հ. Յ. Դ. «ՐՈՍՏՈՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Սեպտեմբեր 5ին

Նկատի ունենալ ա. գ. թուականը։

Tailleur de ST. BERNARD

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouard

Թելէֆոն Montmartre 69–70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.– Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար։

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՈՒԱՆ ՆԵՐԳԱՆԵՐ։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.– Հագուստներ (2 փորձով) սկսեալ 280–400 Ֆր. նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզի տաբատ մը եւ կամ ամառուան յատ կ գեղեցիկ մուշտակ մը։ 400 Ֆր.է վեր հագուստներու (3 փորձ) համար կարելի է նուէր ստանալ մուշտակագործ Տէկ. Հայկուհի Կիւլպօլեանի, արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 Ֆր. արժողութեամբ 2 imitation martre պայմանաւ որ գնորդը վեցամսեայ բաժանորդագրուի Յառաջին։ Օգտուելու համար վերոյիշեալ պայմաններէն ներկայացնել Յառաջի կտրօնը։ Rue la Charbonnièreի մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գիներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ բրձուռնում։

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

Կը լուսանկարենք անհատներու, հարսնեկան, խմբական, մանուկներու, ինքնութեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նորութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով։ Ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ։ Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտութեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով ջանք չխնայեր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները։

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻն, 50, Bld. Longchamp, Marseille

Tél.: National 13-16

ՃԱՇԱՐԱՆ-ԸՐՃԱՐԱՆ

«ՏԱՄԱՍ», Palais de la Bière

4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ուրախութեամբ կուգամ ծանուցանելու յարգոյ յաճախորդներուս եւ հասարակութեան թէ ճաշարանիս նորոգութիւնը աւարտած, ՍՐԱՀԸ ՄԵԾՑԱԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ, վերաբացուած է,

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ BIÈRE PHENIX ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՁԵՑԵՂՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ

ՍԵՒ ԵՒ ԴԵՂԻՆ ՊԱՂ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

Գարեջուրերու հետ կու տանք ճոխ եւ զանազան աղանդերներ։

ԷՔՍՊՐԷՍ ՄԵՔԵՆԱՅՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԵՂ ՍՈՒՐՃ

Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք ըստ առաջնոյն անթերի սպասարկութիւն, ԱՄԷՆ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ՃԱՇ, ՊԱՂ ՄՍԵՂԷՆՆԵՐ, ՔԷՊԱՊՆԵՐ, անտարտ կարգով ԲԻԼՍԻ եւ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ պատրաստուած մասնագէտ խոհարարներու կողմէ։

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՍ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 2Ը

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ԾԱՆՕԹ.— ճաշի ժամերէ դուրս յաճախորդները կրնան նարտի եւ թուղթի խաղերով զուարճանալ։ Միութիւններու համար կը տրամադրուի մաքուր եւ օդաւէտ ժողովասրահ եւ իրենց գոյքերուն համար առանձին պահարաններ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ դրամական առաքումներու համար դիմել հայկական միակ հաստատութեան

Ets. ABOKET

8, Rue de la Grange Batelière

Մէթրօ Montmartre, Հեռ. Prov. 51-79

Ապրանքները կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակէն եւ անմրցելի գիներով։ Կը հայթայթենք ուզուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեզի յանձնուած ապրանքները։ Կը ստանձնենք զանազան երկիրներու դրամական փոխադրութիւնը։ Կը ծախենք Լօթըրի Նասիոնալի ամբողջ եւ մէկ տասներորդ տոմսակներ։ Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հայաստանէն նոր ձեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեղանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւն.։ Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում։ Փափաքողներուն կը ղրկենք արժեցուցակը։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻՍ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ   Հեռաձայն Danton; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր։ Արդիական կազմատուն։ Տպագրական գործեր։

Աշխարհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին, արագ եւ խղճամիտ կերպով։

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Chèque postal Paris 1278-35. Tél. Danton: 85-65

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (6)

ԽԻՆԹԸ

ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Բացի գզակից ամբողջ հագուստը մի կտորից էր բաղկացած, դա գինուորի քրքրուած մի վերարկու էր, որի մէջ փաթաթւում էր նա բոլորովին մերկ մարմնով։ Մէջքը պնդած էր մի թոկի կտորով, որ գօտիի տեղ էր ծառայում։ Ոտքերը բոբիկ էին, ոտնամաններ չունէր։

— Այս էլի նման մէկ գող, ասում էին նրան։

Խենթը մատները կախում էր ականջների մէջ, կռանում էր, բերանը լայն բաց էր անում եւ որքան ձայն ունէր, սկսում էր էշի նման զռալ։ Բազմութիւնը ծիծաղում էր եւ ամէն կողմից ձգում էին նրան պղնձէ դրամներ։ Նա վեր էր առնում դրամները, զարմացած նայում էր նրանց վրայ, եւ մի կողմ էր ձգում ասելով, թէ ինձ հաց տուեցէք։ Նրան տալիս էին հաց, առնում էր, եւ ահագին պատառներով բերանը դնելով, առանց ծամելու կուլ էր տալիս։

— Դու երեւի, արջի նման պարել եւս գիտես, ասում էին նրան,— ապա տեսնենք քո հունարը։

Խենթը սկսում էր զանազան անճոռնի շարժումներ անել, չորս թաթիկների վրայ սողալ, ոտները բարձրացնել, ձեռների վրայ կանգնել, եւ ուրիշ տեսակ տեսակ յիմարութիւններ անել։ Մի ամբողջ օր խենթը մնաց Քրտերի բանակի մէջ, զուարճացնում էր բոլորին, խօսում էր քրդերէն, որպէս մի Քիւրտ, հայհոյում էր, անիծում էր Ռուսներին, գոռում եւ գոչում էր, թէ բոլոր «գեավուրներին» պէտք է կոտորել։ Մինչեւ կէս գիշեր նրա ձայնը ամէն կողմից լսելի էր լինում։ Բայց միւս առաւօտեան խենթին բանակի մէջ էլ ոչ ոք չը տեսաւ...

Գ.

Միջօրէի արեգակը սաստիկ այրում էր, օդը խեղդելու չափ անտանելի էր։ Օրուան այն ժամն էր, երբ ճանապարհները դատարկւում են ուղեւորներից, եւ ամէն մարդ քաշւում է մի հովանաւոր տեղ զովանալու, եւ փոքր ապա չուիչ անելու համար։

Նոյն ժամուն Բայազէտից դէպի Ալաշկերտի կողմերը տանող ճանապարհով միայնակ գնում էր մի մարդ։ Ճանապարհը ոլոր-մոլոր պտոյտներով անցնում էր լեռների միջով, եւ բարձրութիւնների անդադար ելեւէջները սաստիկ դժուարացնում էին նրան։ Բայց ուղեւորը, երեւի յոգնութիւն չէր զգում, թէեւ առանց երիվարի էր, թէեւ հետի էր գնում եւ հագին ոտնամաններ անգամ չունէր։ Նա գնում էր շատ քայլերով, առանց կանգ առնելու, առանց իր շուրջը նայելու, կարծես թէ մի սաստիկ պահանջ մղում էր նրան դէպի առաջ, կարծես թէ, ամէն մի կորցրած րոպէն նրա համար շատ թանգ լինէր։

Ուղեւորը մի երիտասարդ էր, համարեա միեւնոյն կերպարանքով, որպէս հագնուած էր նախընթաց գիշերուայ խենթը։ Միեւնոյն քրքրուած գինուորի վերարկուն ծածկում էր նրա բոլորովին մերկ անդամները, միեւնոյն թոկի կտորով պնդած ունէր իր մէջքը։ Միայն պակաս էր բոժոժներով զարդարած թաղիքեայ գդակը, եւ կօշկաներկով սեւացրած դէմքը, որի վրայ այժմ գոյն գոյն գծեր չէին երեւում։ Նրա գլուխը, արեգակի կիզող ճառագայթներից պահպանելու համար, այժմ ծածկուած էր բոլորովին թարմ, եւ դեռ տերեւները չը թառամած պրտուներից հիւսած գլխարկով, որի նմանը իրանց ձեռքով հիւսելով, կրում են մշակները ամառը խոտ հնձելու ժամանակ։ Այդ նահապետական պարզ գլխարկը հովանաւորում էր նրա այրական, բայց նոյն ժամու տխուր դէմքը, որի վրայ նկարուած էր խորին յուսահատութիւն, խառնուած ներքին վրդովմունքի հետ... Թէեւ իր օտարոտի հագուստի մէջ անգամ նա երեւում էր խիստ տարապայման մի բնաւորութիւն։

Նրա ականջներին զարկեց մի ձայն, որ աւելի նման էր ձիու խրխնջալու ձայնին։ Նա կանգնեց եւ ուշադրութեամբ սկսեց նայել իր շուրջը։ Ձայնը կրկնուեցաւ։ Նա տեսաւ, որ ձայնը լսւում էր մերձակայ ձորից, եւ բոպէական մտածութիւնից յետոյ իր քայլերը ուղղեց դէպի այն կողմը, որ շեղւում էր ուղիղ ճանապարհից։ Փոքր ինչ առաջ գնալուց յետոյ, նա բարձրացաւ մի բլուրի վրայ, եւ արծուի սրատեսութեամբ սկսեց դիտել ձորի խորքը։ Այնտեղ շրայլաբար աճել էին զանազան տեսակ խոտաբոյսեր, որոնց մէջ արածում էր մի թամքած ձի. երեւում էին մի խումբ թուփեր, եւ ուրիշ ոչինչ։— Ուղեւորն աւելի ուշադրութեամբ նայելով, նկատեց, որ թուփերի մօտ ցցուած էր մի երկայն նիզակ, որի ծայրը փայլում էր արեգակի ճառագայթներից։ «Ուրեմն այստեղ մարդ կայ, մտածեց նա,— եւ այդ մարդը միմիակ պիտի լինի, որովհետեւ արածող միակ ձին նորան է պատկանում. եւ այդ մարդը պէտք է Քիւրտ լինի, որովհետեւ ձիու ոտները շղթայած են, որ հեռու չը գնայ»։— Իսկոյն նորա գլխում ծագեց մի միտք եւ նա իջաւ բլուրի գագաթից ձորի մէջ։

Ձորի միջով վազում էր մի փոքրիկ վտակ, որի եզերքը հովանաւորուած էին խիտ եղեգնաբոյսերով։ Նա թաքնուեց եղեգների մէջ։ Այժմ սկսեց նա աննկատելի կերպով սողալ դէպի այն թուփերը, որոնց մօտ ցցուած էր նիզակը։ Օձը իր բոլոր առաձգական դիւրաթեքութեամբ չէր կարող այնպէս սողալ, որպէս այդ համարձակ եւ ճարպիկ մարմինը գալարւում էր խիտ եղեգնաբոյսերի մէջ։ Մեղմիկ քամին այն ժամուն օրօրում էր բոյսերի գլխիկները, եւ նրանցից առաջ եկած սօսափիւնը խլացնում էր թագուած գազանի սողալուց պատճառուած խշխշոցը, երբ նա անում էր մի անզգոյշ շարժում։ Ամէն ինչ յաջողութիւն էր խոստանում...

Նա արդէն մօտեցաւ թուփերին, որոնց մօտ ցցուած էր նիզակը։ Այնտեղ նա մի քանի քայլ հեռաւորութեան վրայ կանգ առեց, եւ պահպանելով իր առաջին դիրքը, սկսեց եղեգների միջից նայել։ Եւ իրաւ, թուփերու հովանու տակ պառկած էր մի մարդ, որ կիսով չափ երեւում էր։ Նրա հագուստը ցոյց էր տալիս որ Քիւրտ է։ Միջօրէի տօթը քշել էր նրան այստեղ հանգչելու համար։ Արդեօ՞ք քնած է նա, թէ արթուն,— դժուար էր գիտենալ, որովհետեւ քրդի երեսը դարձրած էր դէպի հակառակ կողմը, իսկ թիկունքը դէպի ուղեւորի կողմը։

ՐԱՖՖԻ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՐՄՍԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գազուքներ	150 փրանք	75 փրանք	40 փր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 փրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
18
ՕԳՈՍՏՈՍ
MERCREDI
18 AOUT
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3501

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԻՈ՞Յ ՀԱՄԱՐ, ԹԷ ԻՐԵՆ, ՀԱՄԱՐ

Հինգ – վեց ամիս առաջ «Իզվեստիա», Մոսկուայի կառավարական պաշտօնաթերթը, սրատա՛ր խմբագրական մը նուիրած էր Թուրքիոյ: Եւ կը հարցնէր անձկութեամբ.— Ո՞ւր կ'երթայ Թուրքիան :

Մտահոգելով երկու ֆաշական պետութեանց, Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ յայտնի եւ գաղտնի ծրագիրները, Միջերկրականի մէջ եւ այլուր, խորհրդային իշխանութեան բերանը կը զգուշացնէր «եղբայրական» Թուրքիան, որպէսզի արթուն կեցայ եւ ծուղակը չիյնայ:

Այս առթիւ, քրթմնջելով կը խօսէր Թ. Ր. Արասի անվերջ պըտոյտներու եւ բանակցութիւններու մասին, մանաւանդ Պալքաններու մէջ:

Այդ օրերուն, Թուրքիոյ արտաքին գործակատարը հանդիսացած էր նաեւ Միլանօ, տեսնելու համար Մուսոլինիի փեսան, Կոմս Ճիանօ: Եւ Թերթերը գրեցին թէ Իտալիոյ արտաքին նախարարը յաջողութեամբ վերջացուցած ըլլալով Եւսկոսլաւիոյ հետ ծրագրուած բանակցութիւնները, յառաջիկային պիտի այցելէ նաեւ Ընկիւրի:

Ինչպէս կ'երեւայ, մօտեցած են այցելութեան օրերը, եւ ահաւասիկ նոր ազդարարութիւն մը Մոսկուայէն, այս անգամ կուսակցութեան բերնով:

Օգոստոս 11ին, Մոսկուայի գործակալութիւնը կը հաղորդէր «Փրաւտա»յի մէկ խմբագրականը, որուն ամփոփումը հրատարակուած է քիչ անդին: Դժբախտաբար հեռագիրը չատ գէշ թարգմանուած է Պոլսոյ թերթերուն մէջ, եւ պէտք է բնագիրը գտնել, աւելի յստակ եւ ամբողջական գաղափար կազմելու համար:

Ի՞նչ կ'ըսէ համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական օրգանը:

Ճիշտ այն ինչ որ գրած էր «Իզվէստա»ն, — Զգուշացէք Իտալիայէն եւ Գերմանիայէն. երկուքն ալ փորձանքներ կը սարքեն ձեր գլխուն, մէկը՝ ծովէն, միւսը՝ ցամաքէն: Իտալիա փոխոխութիւններ պիտի առաջարկէ, ճանչնալու համար Տարտանէլի պայմանագիրը: Գերմանիա տնտեսական ծրագիրներ կը հետապնդէ:

— « Ֆաշական երկիրները իրենց յարձակողական բաղաբական ուղիները ծածկած են տնտեսական եւ մշակութային գործակցութեան նման զանազան ձեւերու տակ եւ դիմելով ամէն միջոցի: կենսական շահեր կը հարկադրեն Թուրքիան զօրացնել իր բոլոր ուժերը, որպէսզի յարձակման պարագային պահպանէ իր անկախութիւնը » :

Նկատեցէ՛ք որ այս բարեկամական խրատները կը տրուին ճիշդ այն ատեն երբ Թ. Ր. Արաս դեռ նոր վերադարձած է Մոսկուայէն, ուր ունեցաւ սիրալիր խօսակցութիւններ, բայց նաեւ բացորոշ վերապահումներ:

Այդ նոյն վերապահումները այսօր ալ կը կրկնէ «Ճիւմհուրիյէթ», պատասխանելով Մոսկուայի պաշտօնաթերթին դիտողութեանց:

Թուրք թերթը չափազանցութիւն կը նկատէ «երկու ֆաշականութեանց յառաջխաղացութիւնը դէպի Պալքանները, մէկը արեւելքէն, միւսը արեւմուտքէն»: Ցետոյ բացատրելով թէ Թուրքիա երբեք միտքէն չանցընէր որ եւ է փոխարինութիւն ընել ո եւ է մէկուն, Տարտանէլի պայմանագիրը ճանչնալու համար, իր կարգին կ'ազդարարէ.

— « Այն իրողութիւնը թէ մենք բարեկամական յարաբերութիւններ կը մշակենք Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ հետ, բնաւ հակառակ չէ անկախ Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ սիրալիր բարեկամութեան: Մենք Միջերկրականի անմիջական ապահովութեան մէջ զօրաւոր եւ անմիջական շահեր ունինք: Աւելորդ է ըսել թէ մենք կռմնակից ենք այն երկիրներուն, որոնց նպատակն է խաղաղութիւնը պահպանել աշխարհիս մէջ, որովհետեւ մեր համոզումով պատերազմը դժբախտութիւն մըն է:

Սակայն ասիկա չի նշանակեր թէ մենք չենք գիտեր կռուիլ: Պատերազմ մը յարուցանող խենթերուն եւ ոճրագործներուն գլխուն աշխարհը փլցնելու աստիճան զօրաւոր ենք: Շատ կը սիրենք խաղաղութիւնը, սակայն ի հարկին բաղութիւն ունինք ոչ մէկ բանէ վախնալու եւ պատերազմներու ամէնէն կատաբեալը մղելու : Ահա ամփոփումը Թուրքիոյ արտաքին բաղաքականութեան » :

Ի՞նչ կը նշանակեն այս արտայայտութիւնները:

1· Բաւական տաք ու պաղ բաներ անցած են երկու սիրակից ցորդ խնամիներուն՝ Մոսկուայի եւ Ընկիւրիի միջեւ, Թ. Ր Արասի այցելութենէն առաջ թէ վերջը: Երկու կողմի թերթերը ամէն բան չեն գրեր այս մասին, բայց չատ բան կը հասկցնեն, երբեմն եզովբոսի լեզուն գործածելով, երբեմն ալ աւելի բաց խօսելով:

2· Թուրքիա չատ լաւ կ'ըմբռնէ որ, քաղաքական դէպքերը եթէ այս ընթացքով զարգանան, առաջ մը նորէն պիտի պայթի «արեւելեան հարցը»: Հետեւաբար, պահելով հանդերձ իր դիրքը մէկուն եւ միւսին կողմ, Թուրքիա կ'ուզէ նախ եւ առաջ ունենալ իր կողմը ուրիշ դիւանագէտներ, դէթ աչակիցներ, ուղեկիցներ գտնել Միջերկրականի մէջ եւ աւելի զօրացնել իր պալքանեան ճակատը:

3· Խորհրդային իշխանութիւնը տեղի անտեղի յիշեցնելով «ֆաշական» պետութեանց խաղերը Թուրքիոյ դէմ, մանաւանդ Թրքական հողեր գրաւելու ցանկութիւնները, ամէն բանէ առաջ իր Թաբուն մտահոգութիւններն է որ կը մատնէ:

Արդարեւ, եթէ արշաւանք մը կատարուի Թուրքիոյ վրայ, ֆաշական պետութիւնները աւելի մօտեցած պիտի ըլլան Ս. Միութեան, հետեւաբար եւ պիտի դառնան սպառնալիք մը խորհրդային կարգ ու սարքին համար:

Այսպէս կամ այնպէս, միայն արեւմտեան ճակատը չէ որ անդադար կ'եփի եւ կը ճարճատի: Արեւելեանն ալ նոյնքան կ'ալեկոծի «գալոց» բաներով:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

»»» • «««

«Խորհրդատուի» ևսթապահին պաշտօնակատարութիւնը

Երէկ ստացանք Երեւանի « Գրական Թերթ»ին օգոստոս 6ի թիւը, որուն դլուխը կը գտնուի նշանաւոր «ինֆորմացիոն հաղորդագրութիւն» մը (լսել կ'ուզեն – Ձեկոցց):

Համաձայն այդ գեկոյցին, յուլիս 28-29ին Երեւանի մէջ տեղի ունեցած է կեդր· Գործադիր Կոմիտէի (Խորհրդարան) 5րդ նստաշրջանը: Այս առթիւ զեկուցում տալով, կեդր· Կոմիտէի քարտուղար Ամատունի առաջարկեր է «ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՍՍՀ· ԿԵՆՏՈՐՈՇՄԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՎՏԱՐԵԼ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՄԵՐԿԱՑՈՒՄԸ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԻՆ եւ աշխատաւորութեան քաղաքական վստահութեան անարժան անձանց»: Եւ ժողովը «միաձայնութեամբ» ընդուներ է այս առաջարկը: Ցետոյ, «միաձայն որոշեց աշխատանքից հանել ՍՍՀ· կենտգործկոմի նախագահ՝ Գ· Հանէսօղլեանին եւ նրա տեղակալ կենտգործկոմի կազմից»:

Մինչեւ նոր նախագահին ընտրութիւնը, գործերը փոխանորդաբար պիտի վարէ (պաշտօնակատար) Բախչի Արշակի Ներսիսեան, իսկ քարտուղարութիւնը՝ Արեւ Շաքարի Եսայեան,— երկուքն ալ նշանաւոր անձանօթներ :

Հրատարակուած կենսագրական տեղեկութիւններէն կ'իմանանք թէ Բ. Ներսիսեան ծնած է 1898ին, Իշևան: կուսակցութեան անդամ է եղած 1919ին: «Մասնակցել է յեղափոխական չարժումներին Իշևանում եւ Դիլիջանում, 1919 - 20 թւերին եւ մայիսեան ապստամբութեան օրերին: Իր յեղափոխական գործունէութեան համար ընկեր Ներսիսեանը Դաշնակցական կառավարութեան կողմից երկու անգամ ենթարկուել է բանտարկութեան եւ դատուել : Բանտից ազատուել է Հայաստանի խորհրդ· իշխանութեան հաստատուելուց յետոյ »:

Ուրիշ վարչապետներ Խ. Միութեան մէջ

« Թան »ի թղթակիցն ալ հաստատելով « հայկական փոքր հանրապետութեան նախագահ » Հանէսօղլեանի պաշտօնանկութիւնը, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այլապէս ուշադրաւ պաշտօնանկութեանց մասին (16 օգոստոս) :—

Վստահելի աղբիւրէ կ'իմանանք թէ Ալեքսով, Թուրքմենիստանի հանրապետութեան կեդր· գործադիր կոմիտէին նախագահը , 1924էն ի վեր, պաշտօնանկ եղած է : Իր պաշտօնը այժմ կը վարէ Մամէտով, կրթական գործավարը : Ալեքսով, որ ծնած է 1894ին, ձկնորսներու չատ համեստ ընտանիքի մը մէջ, բանուոր էր յեղափոխութենէն ի վեր : Իբրեւ նախագահը Թուրքմենիստանի հանրապետութեան կեդր· գործադիր կոմիտէին, ան մէկն էր Ս· Միութեան Կեդր· Գործադիր Կոմիտէի հօթը նախագահներէն, հաւասար կալինինի: Այս նախագահներէն իւրաքանչիւրը խորհրդային վեհապետի մը պաշտօնը կը վարէ, փոխն ի փոխը: Դիտելի է որ մէկէ աւելի անգամներ Թափուր մնացին վերջին ամիսներու ընթացքին: Զերվիաքով, Սպիտակ Ռուսաստանի նախագահը, անձնասպան եղաւ յունիսին: Մոճայեւ (Ուզբեկիստան) պաշտօնանկ եղաւ, ինչպէս եւ Պետրովսկի (Ուկրաինա) : Մէկ խօսքով, հօթը նախագահներէն չորսը այլեւս ի վիճակի չեն վարելու իրենց պաշտօնը :

Ցաւալի զուգադիպութիւն կը շրջին օդանաւային բանակի սպայակոյտի պետի Զօր· Երեսկինի եւ օդանաւային բարձրագոյն վարժարանի հրամանատարին՝ Զօր· Պոմիրանճեւի մասին, բայց չեն հաստատուիր : Արտաքին գործերու պաշտօնատան արեւմտեան բաժինը այժմ կը վարէ Բեժանով: Մայիսէն ի վեր չորրորդ անգամն է որ տէր կը փոխէ այս բաժինը :

Լուր չկայ հանրածանօթ բանաստեղծ Ալեքսանդր Բեզիմենսկիի մասին, որ կուսակցութեան անդամ էր 1916էն ի վեր: Ընդհակառակն, սխալ են դատական գործավար Քրելինկոյի եւ ծովակալ Վիքթորովի պաշտօնանկութեան մասին շրջած լուրերը :

**** Կուբեւիչ, Սպիտակ Ռուսաստանի հանրապետութեան ներքին առեւտուրի գործավարը, ձերբակալուեցաւ իբրեւ ժողովուրդի թշնամի: Արդ , Մինսքի «Բալշէի» թերթը այժմ բուռն պայքար կը մղէ իր յաջորդին՝ Սլավինի դէմ, որ նոյնպէս կասկածելի կը համարուի: Այս առթիւ թերթը կ'ամբաստանէ կարգ մը բարձր պաշտօնատարներ եւս, ըսելով թէ ֆաշական եւ թրոցքիական գիրքեր կը տարածէին ...*

Թուրք տիօրեններ ոչ-թուրք դպրոցներու

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ կրթական գործավարութիւնը լրացուցած է օտար եւ փոքրամասնութեանց վարժարաններու թուրք օգնական տնօրէններուն անուանումը: Ատոնք պիտի հակակչռեն թուրքերէնի ուսուցումը եւ վարժարաններու ուրիշ կարեւոր գործերով պիտի զբաղին, իրենց թոշակները ստանալով դպրոցներու մատակարար մարմիններէն :

Ցոյս-խոյս թուրք ուսուցիչներէ վերջ, այժմ ալ թուրք տնօրէններ, օր առաջ թրքացնելու համար ոչ - թուրք դպրոցները ...

Սպանիական վարժանուշ մը ընկղմեցաւ Տարտանէլի առջեւ

Երկուշաբթի օր, սպանիական «Ջիուատատ-էշ-Բատից » փոխադրանաւը , որ Օաէսայէն Վալենցիա կ'երթար, բեռնակառքեր, քարիւղ եւ սննդեղէն բեռցած, ընկղմեցաւ Տարտանէլի առջեւ, Թէնէդոս կղզիին մօտ, իբրեւ հետեւանք սուզանաւի մը յարձակման: Սուզանաւը երկու Թորփիլ եւ ութ ռումբ արձակած ըլլալով, փոխադրանաւը անմիջապէս ընկղմեցաւ: Նաւապետը եւ 79 նաւաղներ ազատուեցան խորհրդային նաւու մը կողմէ որ կը կոչուի «Վարդան Օհանէսով»?: Ընկղմած նաւուն նաւապետը, որ Պարսկերնայէն ճամբայ ելած է, կ'ըսէ թէ սուզանաւը Զօր· Ֆրանքոյի դրօշը կը կրէր: (Իմանիք չի հաւատար այս լուրին եւ կը կարծէ թէ իտալական է սուզանաւը, երկոտասան կղզիներէն ղրկուած ...) :

**** Վերջին լուրերու համաձայն, Սպանիոյ ապստամբները սաստկացնելով Սանթանտէրի դէմ կատարուած գործողութիւնները, կառավարական գիծերը խզած են չորս կէտերու մէջ: Զօր· Ֆրանքօ այժմ կը սպառնայ քաղաքին: Իսկ հանրապետական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ ապստամբները աւելի քան հազար դիակներ ձգած են վերջին կռիւերու մէջ :*

Զրոյցի մը համաձայն, Զօր· Ֆրանքօ նոր դիւկատուրա մը պիտի կազմէ, իբրեւ ապագայ աղգային կառավարութիւն Սպանիոյ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՂ ՑԱՆԵՄ ՈՐ ՉՀՈՏԻՍ

Ճիշդ այն պահուն երբ, Խ· Միութեան մէկ ծայրէն միւսը, հարիւրաւոր ամբողջ վարչապետներ, գործավարներ, դեսպաններ, զօրավարներ, ծովակալներ, հազարաւոր գործիչներ, արուեստագէտներ, բանաստեղծներ, գրագէտներ, թատրոնի եւ շարժանկարի վարիչներ, խմբագիրներ, պաշտօնատարներ, երիտասարդական միութեանց կազմակերպիչներ եւն· գլխովայր կ'իյնան իբրեւ «ժողովուրդի թշնամիներ» եւ «գարշելի դաւաճաններ»,

Այն պահուն երբ մեր խորհուրդային հայրենիքին մէջ ալ, խորհրդայիններ իշխանութեան 15 տարուան դեկավարները, հիմնադիրները, կազմակերպիչները , բարոզիչները, Կասեանէն մինչեւ Հանէսօղլեանը հռչակուած եւ նոյնպէս «ժողովուրդի թշամիներ» եւ ապահովաբար բանտը նետուած ,

Այն պահուն երբ ամբողջովին խորհրդային տագանին մէջ ծակած եւ հասունցած գրագէտներ եւ մտաւորականներ, Բակունցէն, Ալազանէն մինչեւ Զապէլ Եսայեանը էջուած են անծանօթ ուղղութեամբ, նոյնպէս իբրեւ «գարշելի դաւաճաններ »,

Այն պահուն երբ Հայաստանի պետական թատրոնն ալ մաբրագործման ենթարկուած է, այն ամբաստանութեամբ թէ ազգայնական ձգտումներ կը սնուցանէ եւ պէտք եղածին չափ ռուսական եւ վրացական խաղեր չի ներկայացներ ,

Այն պահուն երբ ոչ մէկս գիտենք թէ ի՛նչ եղած են երեւանի 40-45 կեդրոնական վարիչները, անոնց գործակիցները, օգականները եւ ուրիշ հարիւրաւոր «ժողովուրդի թշնամիներ»,

Արդ, ինչդ այս պահուն «Բանուոր», Ամերիկայի կարմիր շաղորթներուն ջրկամբր, խմբագրական մը կը հրատարակէ, — «Դեր· Ցովհ· Զարիֆեանի մահը»: (20 յուլիս) :

Նոյնութեամբ կ'արտատպեմ յառաջաբանը, որպէսզի գաղափար կազմէք մնացեալի մասին·

— « Դերասան Ցովհաննէս Զարիֆեան մեռաւ :

Դերասան Զարիֆեանի մահով կ'անհետանայ հայ բեմի տաղանդաւոր ներկայացուցիչներէն մէկը եւս :

Բայց դերասան Զարիֆեանը նոր չէ, որ մեռաւ հայ ժողովրդի համար :

Դերասան Զարիֆեանը հայ ժողովրդի համար մեռաւ այն ժամանակ, երբ հայ ժողովուրդը, հերոսական ընդվզումով մը իր հոգին փրկեց Դաշնակցութիւն դահիճի ձեռքէն եւ այդ օրերուն դերասան Զարիֆեան չմնաց հայ ժողովրդին հետ՝ մասնակցելու անոր վերածնունդի տիտանական ճիգերուն: Ան երես դարձուց այն ժողովրդէն որ ծնունդ էր տուած իրեն եւ փայփայած իր տաղանդը: Դերասան Զարիֆեան երես դարձուց հայ ժողովրդէն, եւ հետացաւ յեղափոխութեան փոթորիկով երկրի սահմաններէն դուրս քշուող դաշնակ մավզերապետներու եւ սթոռազուրկ նախարարներու հետ :

Այնուհետեւ, ամբողջ 17 տարի, դերասան Զարիֆեան անհաղորդ մնաց Խորհրդային Հայաստանի ժողովրդի չինարարական ու կուլտուրական ոգորումներուն եւ գաղութահայ լայն զանգուածներու ապրումներուն: Ան հեռանալով հայ ժողովրդէն, ինքզինքը նոյնացուց հայ ժողովրդի երդուեալ թշնամիներու եւ գարշելի դաւաճաններուն հետ »:

Մէկը հարցնէր այս կապելիբեներուն ·

— Հապա դո՞ւք, ո՞ր օրուան կ'ըսպասէք, երեւան երթալու եւ վայելելու համար «մշակութային վերածնունդի իսկական ՈՍԿԵԴԱՐԸ, սոցիալիստական անդասակարգ հասարակակարգի տակ » :

Աղ ցաւեմ որ չհոտիս, պիտի ըսէր մեծ մայրիկս :

Վ.Ա.Հ.

Մոսկուայի պաշտօնաթերթը կը զգուշացնէ Թուրքիան Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ դէմ

Գրած էինք թէ «Փրաւտա», Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնաթերթը, խմբագրականով մը կը զգուշացնէ Թուրքիան՝ Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ խաղերուն դէմ : Այս առթիւ «Ճիւմհուրիյէթ»ն ալ պատասխան մը գրած էր :

Ահա թէ ինչ կը գրէ «Փրաւտա», պարզելով ֆաշական ծաւալումը Մօտաւոր Արեւելքի մէջ: («Ճիւմհուրիյէթ»ի պատասխանը՝ յաջորդով) ·

— «Թուրքիա առարկայ է Հռոմի եւ Պերլինի չատ ուշադրութեան, զբաղուելուն համար գերման եւ իտալական ծաւալման ճամբաներուն վրայ: Այս ծաւալումը կը տարածուի Պալքաններուն եւ Միջերկրականի ճամբով դէպի Արեւելք :

Իսկ հնդնախրուանի մասին գոյութիւն ունեցած Թուրքեւֆրանսական վէճին կարզադրութենէն վերջ, Թուրքեւֆրանսական յարաբերութիւնները բարեբեցան: Սակայն այս իրողութիւնը չփակեց ճամբաները ֆաշական խաղերու առջեւ :

Ոչ մէկ տարակոյս որ Միջերկրականեան Ուխտին գաղափարը, որուն կը յարին Թուրքիա եւ Պալքանեան երկիրները, առաջարկուեցաւ Հռոմի կողմէ ոչ թէ ամրապնդելու համար Միջերկրականի արեւելեան մասին կացութիւնը, այլ Իտալիոյ թիկունքը ապահովելու, Սպանիոյ մէջ իր միջամտութիւնը, իր ծաւալումը աւելցնելու նպատակով :

Շեչտելէ առաջ որ մամուլը կապ մը կը գտնէ այն այցելութեան, զոր կոմս Ճիանօ յառաջիկայ հոկտեմբերին պիտի կատարէ դէպի Անգարա եւ Իտալիոյ կողմէ Նեղուցներու պայմանագրութեան յարումին, թերթը կը շարունակէ .

— « Երեւութապէս, ֆաշական դիւանագիտութիւնը այս « ճանչնման » փոխարէն պիտի փորձէ ձեռք բերել փոխարինութիւն մը որուն չափը դժուար է հիմակուընէ նախատեսել :

Ցայտնելէ վերջ որ առաջնան պէս գերմանութեան չարաբերութեանց մէջ դիտելի է գերման ծաւալման նոր թափ մը, հակառակ Գերմանիոյ անկրպատ բազմաթիւ նշանների, «Փրաւտա» կը գրէ թէ Թուրք կառավարութիւնը որդեգրած է խաղաղապաշտ պայքարը իբրեւ հիմ իր արտաքին քաղաքականութեան: Անիկա քանիցս յայտնած է թէ Թոյլ պիտի չտայ Թուրքիան չահագործել թշնամական նպատակներու համար եւ թէ ինք կուսակից է հաւաքական ապահովութեան ու խաղաղութեան անբաժանելիութեան սկզբունքին: Վերջին տեսնուներս, բազմաթիւ դէպքեր ապացոյց տուին թէ Թուրքիա այս մարդին մէջ կարեւոր իրականացումներ նշանակած է :

Թուրք կառավարութիւնը նկատի առած է թէ Թուրքիոյ աշխարհագրական դիրքը, որ կը գտնուի չարձակողական նպատակ ունեցող պետութեանց ծաւալման ճամբուն վրայ, չաւելուածական սպառնալիք մը կը ստեղծէ երկրին ապահովութեան համար: Ասիկա կը ստիպէ Թուրքիան մտահոգութեամբ չահագրգռուիլ հաւաքական ապահովութեան խնդրով: Քաղաքական այս հարցին մէջ, Թուրքիա կը մտածէ նաեւ Ս· Ռուսիոյ, որուն հետ կապուած է նոյնանման չահերով եւ տեւական զործակցութեամբ :

Միաժամանակ տարակոյս չկայ թէ, ֆաշական երկիրները, հետապնդելով իրենց ծաւալապաշտ չարձակողականը, ամէն միջոցով կը ծածկեն իրենց հողեր կցելու ծրագիրները Թուրքիոյ մէջ, տնտեսական եւ մշակութային գործակցութեան գանազան ձեւերուն տակ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԵՂԻՔԻՆ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆԻ
(ՓԱՓՈՒԼՈՒ ՀԱՄԱՐ)

»»» • ‹‹‹‹

— « Ւ՞նչի վրէն կա մտածես », — ըսաւ ինծի հայրս ու ձեռքս բռնեց ։ Ես ձեզի պատմած եմ արդէն, որ հայրս ինծի համար ամէն ինչ էր ։ Ան իմ աշխարհս էր ։ Ան ինծի կ՚ապրեցնէր ։ Ան ինծի կ՚ուտեցնէր ։ Ան ինծի կը հագցնէր ։ Ան ինծի կը սիրէր ։ Ան ինծի կը հասկնար ։ Ան ինծի կը հանդուրժէր ։ Ան ինծի կը ներէր ։ Ան ինծի կը խրատէր ։ Ան ինծի կը պատժէր ։ Ան ինծի կը գովէր ։ Ան ինծի կը նկատէր ։ Ան ինծի կը մտածէր ։ Ան ինծի կը հոգար ։ Ան ինծի կը պաշտպանէր ։ Ան ինծի կը սիրէր ։ Ան ինծի կը սիրէր ։ Ան ինծի կը սիրէր ։

Ես ինչպէ՞ս չմտածէի անոր վրայ, երբ ան ամէն ինչ էր ինծի համար ։ Ես ինչպէ՞ս չմտածէի անոր վրայ, երբ ան ամէն ինչ էր ինծի համար ։ Ես ինչպէ՞ս չմտածէի անոր վրայ, երբ ան ամէն ինչ էր ինծի համար ։

Ես ինչպէ՞ս չմտածէի անոր վրայ, երբ ան ամէն ինչ էր ինծի համար ։ Ես ինչպէ՞ս չմտածէի անոր վրայ, երբ ան ամէն ինչ էր ինծի համար ։ Ես ինչպէ՞ս չմտածէի անոր վրայ, երբ ան ամէն ինչ էր ինծի համար ։

— « Ինչ որ ալ ընես, ինչ որ ալ ըսես, ինչ որ ալ մտածես, ինչ որ ալ ընելու ըլլաս, ինչ որ ալ ըսելու ըլլաս, ինչ որ ալ մտածելու ըլլաս

«ՅԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԸ ՄԵԿՆԵԼ ՉԻ ՀԱՋՈՂՎԵՑ»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Ինչպե՞ս ստեղծվեց «Առաջին քայլը մեկնել չի հաջողվեց» վեպը։

Ի՞նչ նպատակ է հետապնդել հեղինակը այդ վեպի գրելով։

Ինչպե՞ս է վեպի հերոսը՝ Ռուբենը, ներկայացված հեղինակի կողմից։

Ինչպե՞ս է ներկայացված Ռուբենի ընտանիքը։

Ինչպե՞ս է ներկայացված Ռուբենի ընկերների շրջանը։

Ինչպե՞ս է ներկայացված Ռուբենի սերը Ալիսի հանդեպ։

Ինչպե՞ս է ներկայացված Ռուբենի ընկերների

Պատմութիւնը ցոյց տուաւ որ Թուրքիա զուշակեց այս ծրագիրները եւ կրցաւ դիմադրութիւն մը հանեց անոնց դէմ: Թուրքիոյ կենսական շահերը կը ստիպեն զինք ամրապնդել իր բոլոր ուժերը, իր անկախութիւնը պահպանելու համար ծաւալապաշտ այս պետութիւններուն յարձակումին դէմ:

ՉԻՆԵԻՃԱՓՈՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԿԸ ԾԱՒԱԼԻ

»»»» • ««««

Ճափոնական մարտանաւեր կրակի բռնուած

Երկուշաբթի օր ճափոնական մարտանաւերը սարսափելի ռմբակոծութեան մը ենթարկեցին Շանկայը, թէ Չինացիները աճարեկելու եւ թէ զօրք հանելու համար: Ճափոնական թնդանօթներուն կայծերը դէպի երկինք կը բարձրանային: Առաջին անգամ էր որ այսքան ծանր դաս մը կը տրուէր Չինացիներուն:

Ռմբակոծութիւնը ընդհանուր խուճապ ստեղծեց Շանկայի թէ չինացի եւ թէ օտար բնակչութեան մէջ: Ճափոնցի ծովակալը այս առթիւ ազդարարութիւն մը ուղղեց ոչ պատերազմիկ բնակիչներուն, որպէսզի հեռանան չինական օդակայաններու շրջականերէն:

Չինացիներն ալ իրենց կարգին յարձակում գործեցին ճափոնական ծովակալ-մարտանաւուն վրայ: Քանի մը ռումբեր ինկան, վնասելով նաւին: Սպայ մը եւ չորս նաւաստիներ սպանուեցան, հինգ նաւաստիներ վիրաւորուեցան: Ասոր վրայ ճափոնական մարտանաւը երեք ջրօդանաւեր արձակեց, որոնք Շանկայի համալսարանին կողմը սուրալով, բուռն կերպով ռմբակոծեցին չինական դիրքերը: Այնուհետեւ օդանաւերը բազմացան եւ ռմբակոծութիւնը աւելի ծաւալուն հանգամանք ստացաւ:

Միեւնոյն օրը ճափոնցիները հինգ անգամ փորձեցին օդէն զարնել Չինաստանի մայրաքաղաքը՝ Նանքին: Ճափոնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ 52 չինական օդանաւեր անգործութեան դատապարտուած են: Ուրիշ զրոյցի մը համաձայն չինական կառավարութիւնը կը պատրաստուի պարպել Նանքինը: Դիւանագիտական յարաբերութիւնները չեն խզուած տակաւին, թէեւ ճափոնական գործակատարը արտօնութիւն ստացած է հեռանալու:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Չինաստան իր բոլոր ուժը պիտի թափէ, պարտութեան մատնելու համար Ճափոնը: Լոնտոնի մէջ մտահոգութեամբ կը հետեւին այս պատերազմին, որ կրնայ ծաւալիլ: Ճափոնական կառավարութիւնը մերժեց չէզոք շրջանի վերածել Շանկայը, մանաւանդ որ անգլիական, ֆրանսական եւ ամերիկեան մարտանաւեր եւ զինուորներ ալ արդէն դիրք բռնած են նոյն շրջանին մէջ:

Վերջին լուրերու համաձայն, Շանկայ դժոխքի մը վերածուած է, իբրեւ հետեւանք անընդհատ ռմբակոծութեանց:

Ճափոնի նախարարական խորհուրդը զեկոյց մը հրատարակելով, թշնամութեանց ամբողջ պատասխանատուութիւնը կը ձգէ Չինաստանի վրայ:

Նախագահ Րուզվէլթ խորհրդակցութիւններ կը կատարէ, չէզոքութեան օրէնքը գործադրելու համար, եթէ պաշտօնապէս պատերազմ հրատարակուի Չինաստանի եւ Ճափոնի միջեւ:

Ձերբակալութիւններ Պաղեստինի մէջ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն.— Բրիտանական իշխանութիւնները ձերբակալեցին արաբական կոմիտէին չորս անդամները, մանաւորապէս քարտուղարը՝ Իպրահիմ Տարվիչ եւ արաբ սկաուտներու պետը՝ Տիգդար, ինչպէս եւ ուրիշ հինգ կուսակիցներ: Բոլորն ալ բանտարկուեցան, իբրեւ մեղսակից վերջին խռովութեանց:

***Սիոնական համագումարը փակուեցաւ օգոստոս 16ին, մռայլ տպաւորութեան տակ: Տոքթ. Խայիմ Վայզման, որ նորէն նախագահ ընտրուած է, երկիւղ յայտնեց թէ խռովութիւնները կրնան վերսկսիլ շատ չանցած: «Զարաշուք ամպեր կ'երեւան հորիզոնին վրայ»:

ՉԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՕԴԱՉՈՒՆ, Լեւանեւսկի եւ իր հինգ ընկերները, չեն գտնուած տակաւին: Կը կարծուի թէ օդանաւին հետ խորտակուած են Հիւսիսային բեւեռի սառնակոյտերուն վրայ:

ՊԱՂԵՍՏԻ մէջ անկարգութիւններ ծագած են, կ'ըսէ Երուսաղէմէն հասած հեռագիր մը: Հաղորդակցութիւնները խզուած ըլլալով, կարելի չէ եղած ճշդել այս զրոյցը:

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ այցելուներու թիւը հասած է 10 միլիոնի: Երկուշաբթի օր զարձեալ կէս գին ըլլալով (երեք ֆրանք), այցելուներու թիւը հասած էր աննախընթաց համեմատութեան մը,— 363,349 հոգի:

ՊՈԼՍԷՆ կը հեռագրեն թէ համայնավար դաւադրութիւն մը երեւան հանուեցաւ: Ձերբակալուեցան 11 հոգի, իսկ ուրիշներ ալ խիստ հսկողութեան տակ առնուեցան:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ իշխաններէն Ապպաս Հալիմ, որ ուղղակի ժառանգորդն է հօրեղբայր Մուհամմէտ Ալիի, այս շաբթու Անգլիա կ'երթայ, աշխատաւորական եւ արհեստակցական կազմակերպութեանց վարիչները տեսնելու եւ աշխատաւորական կուսակցութիւն մը հիմնելու համար Եգիպտոսի մէջ:

ԼԻՈՆԻ ՄՕՏ, Վիլէօրպանի արուարձանին մէջ, Փաշական համարուած Ֆրանսացի մը, Փայիէ, 53 տարեկան, որ միշտ կը վիճէր Սպանիացիի մը հետ, քաղաքական գետնի վրայ, առջի օր զարկաւ սպաննեց հակառակորդը: Ձերբակալուած ատեն ոչ միայն զղջում չյայտնեց, այլեւ ըսաւ թէ «ուրախ պիտի ըլլար ուրիշներ ալ գետին փռելով»:

ՍԱՓՐԻՋՆԵՐՈՒ գիներուն յաւելումը (16·80 առ հարիւր) միօրինակ պիտի չըլլայ, այլ պիտի տարբերի թաղէ թաղ: Այսպէս, թաղին համեմատ մազ կտրելը պիտի բարձրանայ 5էն 6 ֆրանքի, կամ պիտի մնայ հինգ ֆրանք:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովները այս Հինգշաբթի եւ Շաբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին Ակումբին մէջ:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ «Վարդան» ենթակոմիտէի ընկ. ընդհ. ժողովը 20 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Ճիհանեանի բնակարանը:

Օրակարգ՝ Երջ. ժողովի օրակարգի հարցերու քննութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Վահագն» խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը Հինգշաբթի, 19 Օգոստոս երեկոյեան ժամը 8ին Ճաճրիկեան սրահին մէջ:

Օրակարգ՝ Երջ. ժողովի օրակարգի քննութիւն: Ներկայ կ'ըլլայ Երջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ՍԷՆ-ՇԱՄՈՆԻ «Վարուժան» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները Հինգշաբթի, 19 Օգոստոս, ծանօթ վայրը:

ՍԷՆ ԼՈՒԻ «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը Ուրբաթ, 20 Օգոստոս, երեկոյեան ժամը 8.30ին իր ակումբին մէջ:

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ C. Rogerի ՄՕՏ 183 Avenue d'Argenteuil (Փլաս Պուրկինեոնի վրայ):

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Իսի լէ Մուլինոյի Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէի կողմէ 22 Օգոստոս, կիրակի ամբողջ օրը Մէօտոնի անտառը պաղ աղբիւրին մօտ (Tapis Vert):

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD
48 rue de la République
Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51

ORIENT LLOYD
7 rue Auber, Paris
Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:
Տոմսակներ՝ ամէն տեղի համար: Հայ ճամբորդներու համար մասնաւոր գին: Ընդունինք թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կիւրինցի տիկին Սրբուհի Մէնտիլեան կը փնտռէ իր զաւակը՝ Անդրանիկ Մէնտիլեան, հօր անուն՝ Աբրամ, մեծ հօր անուն՝ Վարդեվառ (Մէնտիլ Տէտէ): 4 տարեկան հասակին աքսորուած է Շէհիր Գըլլայէն (Սեբաստիա) իր մեծ մօր՝ Հաճի Մարիամ Չիթպաշեանի եւ իր մօրաքրոջ Ազնիւ Չիթպաշեանի հետ: Տեղահանութեան միջոցին զիրենք տեսնողներ եղած են Մալաթիոյ շրջանները: Իրենց հասցէն գիտցողներէն կամ իրենց մասին որ եւ է լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել, Madame Serpouhi Mendilian, Usine Diedrich, à Bourgoin, Isère, France:

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէ արտատպել:

— Կը փնտռուի Պիթլիսցի Գ. Սեդրակ Դպիրեան: Երկու տարիէ ի վեր լուր չունին իրմէ իր ազգականները, Այգ շրջանէն առաջ կը բ... Սէն Ժան տը-Լիւզ: Իր հասցէն գիտցողները կամ իր մասին ո՛ եւ է լուր ունեցողներ կը խնդրուի գրել «Յառաջ»ի խմբագրութեան:

Արտասահմանի թերթերէն կը խնդրուի արտատպել:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Le Gérant : H. STEPHAN

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը
ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր: Տպագրական գործեր
Արդիական կազմատուն:
Աշխարհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:
51. Rue Mr. le Prince Paris(6). Chèque postal Paris 1278-35. Tél. Danton: 88-65

ԾԱԽՈՒ Է զինուորագրութեան պատճառաւ սափրիչի խանութ մը (այրերու եւ կիներու) իր բոլոր կազմածներով: Ապահով գործ՝ բանուկ թաղամասի մէջ: Նպաստաւոր պայմաններ: Լաւագոյն առիթ գործի մարդոց համար: Դիմել տեղւոյն վրայ՝ 13 rue de Choisy, Ivry. Seine. Մէթրօ Portede Choisyէն քանի մը վայրկեան հեռու:

ՃԱՇԱՐԱՆ-ԸՐՃԱՐԱՆ
« ՏԱՄԱՍ «, Palais de la Bière
4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille
ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ուրախութեամբ կուգամ ծանուցանելու յարգոյ յաճախորդներուս եւ հասարակութեան թէ ճաշարանիս նորոգութիւնը աւարտած, ՍՐԱՀԸ ՄԵԾՑԱԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ, վերաբացուած է,
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԶՈՒՋԱԿԱՒՈՐ BIÈRE PHENIX ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՁԵՑԵՂՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ
ՍԵՒ ԵՒ ԴԵՂԻՆ ՊԱՂ ԳԱՐԵՋՈՒՐ
Գարեջուրներու հետ կուտանք ճոխ եւ զանազան աղանդերներ:
ԷՔՍՊՐԷՍ ՄԵՔԵՆԱՅՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԵՂ ՍՈՒՐՃ
Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք ըստ առաջնոյն անթերի սպասարկութիւն, ԱՄԷՆ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ՃԱՇ, ՊԱՂ ՄՍԵՂԷՆՆԵՐ, ՔԷՊԱՊՆԵՐ, անարատ կարագով ԲԻԼԱՒ եւ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ պատրաստուած մասնագէտ խոհարարներու կողմէ:
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՍ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 2Ը
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
ԾԱՆՕԹ.— ճաշի ժամերէ դուրս յաճախորդները կրնան նարտի եւ թուղթի խաղերով զուարճանալ: Միութիւններու համար կը տրամադրուի մաքուր եւ օդաւէտ ժողովասրահ եւ իրենց գոյքերուն համար առանձին պահարաններ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ
Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ դրամական առաքումներու համար դիմել հայկական միակ հաստատութեան
Ets. ABOKET
8, Rue de la Grange Batelière
Մէթրօ Montmartre, Հեռ. Prov. 51-79
Ապսպրանքները կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակէն եւ անմրցելի գիներով: Կը հայթայթենք ուզուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեզի յանձնուած ապրանքները: Կը ստանձնենք զանազան երկիրներու դրամական փոխադրութիւնը: Կը ծախենք Լօթըրիի Նասիոնալի ամբողջ եւ մէկ տասներորդ տոմսակներ: Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հայաստանէն նոր ձեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեղանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւն.: Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում: Փափաքողներուն կը ղրկենք արժեցուցակը:

ՃԱՇԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 – 78
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Tailleur de ST. BERNARD
H. GULBOLIAN
24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris(18)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouard
Թելէֆոն Montmartre 69–70
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ յաճախորդներու համար:
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՈՒԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փարձով) 280—400 ֆր. նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզի տաբատ մը եւ կամ ամառուան յաւելեալ մը: 400 ֆր.է վեր հագուստներ (3փորձ) հասար կարելի է նուէր ստանալ... Տիկ. Հայկուհի Կիւլպօլեանի, արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ 2 imitation martre. պայմանաւ որ գնորդը վեցամսեայ բաժանորդագրուի Յառաջին... Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գինով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ բրթունամ:
Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (7)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Նա ամբողջ մարմնով տարածուել էր խոտերի վրայ, որոնք ծալուելով նրան ծանրութեան ներքոյ, կազմել էին խիտ փափուկ օթոց:

Ուղեւորը դեռ իր զարանից դիտում էր: Քրդի արթուն թէ քնած լինելը հետաքրքրում էր նրան: Եթէ պառկած մարդու երեսը դէպի իր կողմը դարձած լինէր, նա կարող էր տեսնել, արդեօք աչքերը փակուած էին, թէ ոչ: Ներքին վրդովմունքը սկսեց խռովել նրան եւ աչքերի մէջ յայտնուեցաւ կատաղի բարկութիւն: Մտատանջութիւնը ալեկոծում էր նրան, չը գիտէր թէ ինչ պէտք էր վճռել: Ինքը անգէն եւ մերկ գործ պիտի ունենար մի ոտքից ցգլուխ զինուած գազանի հետ: Բայց պէտք էր վերջացնել... Ժամանակը թռչում էր... Ամէն րոպէ թանգ էր նրա համար... Բայց ի՞նչով եւ ի՞նչպէս վերջացնել...

Մինչ նա այդ մտատանջութեան մէջ էր, նկատեց, որ Քիւրդը գլուխը վեր բարձրացրեց, նայեց իր չուրջը, նայեց իր ձիու վրայ, ու երբ տեսաւ, որ նա շատ հեռու չէր գնացել, կրկին գլուխը դրեց իր խուրջինի վրայ, որ բարձի տեղ էր ծառայում, ու պառկեց:

Ուրեմն նա քնած չէր եւ եթէ քնած էր, այժմ զարթեցաւ: Խռովութեան նման մի բան կրկին ցնցեց ուղեւորի դէմքը. նրա ունչերը սկսեցին լայնանալ եւ շրթունքը դողդողալ: Բայց երբ նրա աչքը ընկաւ նիզակի վրայ, տեսաւ, որ նիզակը բաւական հեռու ցցուած էր գետնի մէջ, եւ ուղիղ դէպի այն կողմի վրայ, որտեղ թաքնուած էր ինքը: Այդ առիթը, կարծես նրան մի փոքր հանդստացրեց. նրա դէմքը այժմ խաղաղ կերպարանք ընդունեց եւ աչքերի մէջ փայլեց ուրախութեան նման մի բան: Չէնք —այդ էր հարկաւոր նրան իր դիտաւորութիւնը կատարելու համար... Յանկարծ, որպէս մի զարանակալ վագր, նա դուրս թռաւ եղեգնաբոյսերի միջից, խլեց նիզակը եւ արձանացաւ պառկած Քրդի առջեւ:

— Տուր զէնքերդ, եղաւ նրա առաջին խօսքը:

Քիւրդը տեսնելով այդ այլանդակ կերպարանքը, զինուորի քրքրուած վերարկուի մէջ եւ իր ծաղրական դըրսխարկով, մի արհամարհական հայեացք ձգեց նրա երեսին, եւ առանց փոխելու իր պառկած դիրքը, ձեռքը տարաւ ատրճանակին, եւ ուղղելով դէպի խենթը, ասաց.

— Առ, առ...

Ատրճանակը որոտաց եւ գնդակը անցաւ խենթի կողքի մօտից:

— Անիրաւ, դու ընդդիմանո՞ւմ ես, գոչեց նա եւ նիզակի ծայրը ուղիղ խրեց Քրդի կոկորդի մէջ: Տաք արիւնը դուրս ցայտեց վէրքից, նրա գլուխը դողդողաց եւ ինկաւ գետին:

Կրկին բարձրացաւ Քիւրդը եւ մի երկրորդ անօգուտ փորձ փորձեց, ձեռքը տարաւ դէպի իր սուրը, կիսով չափ դուրս քաշեց պատենից, բայց ձեռքը թուլացաւ եւ սուրը մնաց իր տեղում:

— Շուն, ինչո՞ւ ես սպանում ինձ, հարցրեց նա մահուան տագնապի մէջ:

— Դու շատ ես սպանել իմ ազգից... դու շատ ես յափշտակել... ես ձեռանից սովրեցայ սպանելը... ձեզանից սովրեցայ յափշտակելը... ես հեռու ճանապարհ պիտի գնամ... տեսնում ես, ոչ հագուստ ունեմ, ոչ զէնքեր եւ ոչ ձի: Քո հագուստը, քո զէնքերը եւ այդ գեղեցիկ ձին, որ արածում է խոտերի մէջ, ինձ պէտք էին... Ես գիտէի, որ քանի չունեցող բերանում է, ոչինչ չես տալ, դրա համար քեզ հանգստացրի... Գուցէ դու զըրկուեցար Բայազիտի կողոպուտից, բայց փոյթ չէ, քո եղբայրները այնտեղ գործում են եռանդով...

Քիւրդը ոչինչ չը լսեց. նրա աչքերը արդէն փակուել էին... եւ անշունչ դիակը տարածուել էր գետնի վրայ:

Այդ բոլորը կատարուեցաւ մի քանի րոպէի մէջ: Ուղեւորը մերկացրեց իր զոհին, նրա դիակը քաշեց, տարաւ եւ թաղցրեց եղեգների մէջ, ծածկեց իր քրքրուած վերարկուով, եւ ինքը հագնելով նրա զգեստը, կրելով նրա զէնքերը,— թռաւ գեղեցիկ ձիու վրայ, եւ շարունակեց իր ճանապարհը...

Դ.

Այդ անցքից մի օր յետոյ, մի ձիաւոր, Քրդի ձեւով հագնուած, ծանր նըրման սլանալով, մտաւ Տէր-Ղուկասովի բանակը: Նա յայտնեց, թէ գեներալի անունով շատ կարեւոր նամակ ունի բերած: Նրան տարան դէպի գեներալի վրանը: Մի օֆիցերի ձեռքով նամակը ներս ուղարկեց նա, իսկ ինքը վրանի դրսումը սպասում իր, հոգ տանելով իր ձիուն, որ շատ քրտնած էր: Մի քանի րոպէից յետոյ նրան ներս կանչեցին:

Վրանի մէջ նստած էր միջահասակ մի զինուորական, լիքը կազմուածքով եւ առիւծի խրոխտ դէմքով: Դա ինքը Տէր Ղուկասովն էր: Նա ալեւոր գլուխը թեքած ունէր զրասեղանի վրայ, ուր ածած էին շատ նամակներ, որ նոր էին բացուած: Նա կրկին վեր առեց նրանցից մէկը, կարդում էր եւ անդադար ծխում էր: Նրա անհանգիստ դէմքը արտայայտում էր ներքին խռովութիւն եւ խորին ցաւակցութիւն: Նա դարձաւ դէպի նամակաբերը հարցնելով.

— Դու Հա՞յ ես:

— Բացի հայ լինելս, աէրտէրի արդայ եմ, պատասխանեց երիտասարդը:

Գեներալը մի սուր հայեացք նրա համարձակ դէմքի վրայ եւ շարունակեց իր հարց ու փորձը:

— Բերդում հա՞ց կար:

— Մի քանի օրից յետոյ կը սկսէին միմեանց միս ուտել, եթէ չէին գտանայ քաղցած մեռնել:

— Ջուր ի՞նչպէս:

— Ջր կայ: Պէտք է գրոհ տալ. ցերեկով դուրս գալու հնար կայ. իսկ գիշերը երբ մթնում է, թող տասը քան մարդ իջեցնում պարիսպներից, որ գնան ջուր բերեն: Քրտերը այդ լաւ են իմանում, եւ գնացողներից հրացանի են բռնում, եւ գնացողներից շատ անգամ մէկն էլ չէ վերադառնում:

— Հրացաններ պաշարը ի՞նչ է,— փառօզ, գնդակ ունի՞ն:

— Սպառուել էր, բայց մի այլ ելք մեր Հայերի երեսը թող սպիտակ լինի — գտաւ բերդի մէջ թուրքերի թաղցրած բաւական զէնքեր, վառօդ եւ գնդակ, հիմա նրանցով են գնում:

ՐԱՖՖԻ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :·: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 19 ՕԳՈՍՏՈՍ
JEUDI 19 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3502

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

»»»» • ««««

Անցեալ Մայիս 25ին հարցարան մը ուղղած էինք մեր ընթերցողներուն, ճիշդ այս խորագրով: Նոյնութեամբ կ'արտատպենք զայն, ոչ միայն յիշողութիւնները թարմացնելու, այլեւ խնդիրը կրկին արծարծելու համար:

Հիմա որ 15 տարի անցած է այս գաղութին վրայ եւ արդէն սերունդ մը կազմուած, անհրաժեշտ կը գտնենք մեր աշխատակիցներուն եւ ընթերցողներուն ուղղել հետեւեալ հարցարանը.—

1. Ի՞նչպէս կ'ըմբռնէք օրուան նշանախօսքը,— «Հայը Հայ պահել»:

2. Ի՞նչ է ձեր կարծիքը այն աշխատանքներու եւ ձեռնարկներու մասին որ կը կատարուին 10 - 15 տարի է ի վեր: (Դպրոց, դասընթացք, սան - սանուհիներու միութիւն, հայերէն խօսակցութիւն տուներու մէջ եւն.):

3. Եթէ այս միջոցները անօգուտ կամ անբաւական կը գտնէք, ի՞նչ կը թելադրէք, իբրեւ աւելի գործնական եւ արդիւնական ձեռնարկ:

4. Կը կարծէ՞ք թէ ազգային ոգին կարելի է պահել, եթէ իրենց մայրենի լեզուն մոռցած պատանիներու Հայոց պատմութիւն, Հայաստանի աշխարհագրութիւն եւ ուրիշ հայկական գիտելիքներ աւանդուին, իրենց հասկցած լեզուով (ֆրանսերէն): Օգտակար կը գտնէ՞ք ֆրանսերէն հրատարակութիւններ՝ նոյն ուղղութեամբ:

5. Անհրաժե՞շտ է մասնաւոր կազմակերպութիւն մը ստեղծել, յատկապէս այս գործին համար: Ի՞նչպէս:

Պատասխանները կարելի է գրել երկու ձեւով.—

1. Կարճ եւ ամփոփ դիտողութիւններ եւ առաջարկներ, իւրաքանչիւր հարցումի դիմաց.

2. Առանձին յօդուածներ եւ ուսումնասիրութիւններ՝ այս կամ այն կէտի կամ ամբողջութեան մասին:

«Յառաջ»ի թղթակիցներուն կը յանձնարարուի նաեւ ներկայացնել իրենց շրջանին մէջ կատարուած աշխատանքները եւ արդիւնքները, թուանշաններով:

×

Հարցարանին հրատարակութենէն վերջը, ստացանք շարք մը պատասխաններ, բայց խմբագրութիւնը նախընտրեց յետաձգել անոնց հրատարակութիւնը:

Եկածը ամառ էր — արձակո՛ւրդ: Լաւագոյն պիտի ըլլար սպասել մինչեւ աշուն, երբ աշխատակից թէ ընթերցող նորէն ամփոփուած կ'ըլլային իրենց սովորական միջավայրին մէջ: Աւելի տրամադիր՝ որոճալու, որ եւ է մտածում եւ առաջարկ մշակելու:

Այսօր ալ, նորէն արտատպելով հարցարանը, չենք ուզեր անցնիլ պարել: Արձակուրդի ամէնէն բանուկ եղանակն է: Ամբողջ քաղաքներ պարպուած են եւ այսպէս կրնայ տեւել մինչեւ հոկտեմբեր:

Արդ, կ'ուզէինք որ այդ մէկ - երկու ամիսները ծառայէին աւելի լրջօրէն եւ գիտակցօրէն խորհելու այս հարցի մասին, կարծիքներ փոխանակելու, միտքերու մէջ եղած տարտամ գաղափարները հասունցնելու:

Բոլորին կարծիքի ազատութիւնը պահելով հանդերձ, կ'ուզէինք դիտել տալ թէ՝ չի բաւեր հրապուրիչ կամ յանդուգն ծրագիրներ առաջարկել: Հարկ է պատճառաբանել, մանրել, հաւկը — նալի դարձնել զանոնք, եւ մանաւանդ ապացուցանել անոնց գործնականութիւնը: Այլապէս կը իյնինք նոր քաոսի մը մէջ, և մարդիկ իրենց գիտցածն ալ կը մոռնան:

Ինչպէս բացատրած ենք հարցարանին հրատարակութեան օրերուն, Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ ալ նոյն անձկութեամբ կը զբաղին այս հարցով — նոր սերունդի փրկութիւն: Եւ մինչեւ այսօր — ամիսներէ ի վեր — շարք - շարք պատասխաններ կը տպուին «Հայրենիք»ի մէջ, որ նոյնպէս հարցարան մը բացած էր:

Ընդհանրապէս երկար, ուսումնասիրուած գրութիւններ են որ կ'երեւան «Հայրենիք»ի մէջ, ծանօթ ստորագրութիւններու տակ. (երբեմն երկու – երեք յօդուած՝ միեւնոյն անձին կողմէ):

«Յառաջ»ի էջերն ալ բաց են ամէնուն առջեւ, ոչ միայն հարցը լայնօրէն ուսումնասիրելու, այլեւ գործնական առաջարկներ բանաձեւելու համար:

Կրկին սեղանի վրայ դնելով այս խնդիրը, մենք պատրանքներ չենք սնուցաներ ելքի մասին:

«Բոլորս ալ գիտենք թէ ինչ տաժանելի հոգ է «Հայը հայ պահել» այս անծայրածիր թոհուբոհին մէջ, ուր ամէն փողոց անելի մը կը յանգի եւ ուր բոլոր ճամբաները դէպի փորձութիւն կամ ուրացում կ'առաջնորդեն»: (23 մայիս):

Եւ սակայն, ինչպէս կը շարունակենք դիմանալ, նոյնպէս պիտի ջանանք ելքեր գտնել, ի հարկին ջուրը պատէն վեր հանել, չարիքը սահմանափակելու համար:

Մենք այնքան միամիտ չենք որ հաւատանք թէ կարելի է «Հայը հայ պահել» ճիշդ այնպէս ինչպէս պատերազմէն առաջ, կամ արեւելեան գաղութներուն մէջ: Ուզենք ալ, միջավայրը կը խորտակէ մեր մէջքը, եւ կամ արգահատելի կացութեան մը կը մատնէ մեզ:

Մեր ճիգը պիտի ըլլայ համբանքն ու ոգին պահել, մեր առաջադրութիւնները ներդաշնակելով միջավայրին պահանջներուն հետ: Հակադրել՝ բացասական երեւոյթներուն, բայց նաեւ քաղել, իւրացնել ինչ որ դրական է եւ կրնայ նորոգել, թարմացնել մեր դիմագիծը:

Ճիշդ ասոր համար ալ, մասնաւորապէս պարտականութիւն կ'իյնայ մեր հայրենասէր եւ հասուն սերունդին վրայ՝ խնդիրը վերլուծել կարելի խորութեամբ:

Պայման չէ որ մեր աշխատակիցները կամ ուրիշներ տառապէս հետեւին հարցարանի բովանդակութեան:

Հարցարանը ուղեցոյց մըն է, բոլորին համար: Անոնք որ հաստատ առաջարկներ ունին, կրնան ամփոփուիլ անոր շրջանակին մէջ: Իսկ ուրիշներու, աւելի հասուն տարրերու համար հարցարանը կրնայ ծառայել իբրեւ առիթ, լայնօրէն պարզելու իրենց տեսակէտները՝ սերունդի փրկութեան մասին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏԵՐՍԻՄԸ ՀԵՐՈՍԱԲԱՐ ԿԸ ԴԻՄԱԴՐԷ

»»»» • ««««

Մասնաւոր աղբիւրէ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն, օգոստոս 6 թուականով.—

Սուտ են Թրքական այն զեկոյցները թէ Տէրսիմը ընկճուած է:

Կռուողներու քաջութիւնը շատ բարձր է. Տէրսիմցիները հերոսաբար կը դիմադրեն, վհատութիւն ստեղծելով Թուրք զօրքի մէջ, որ այսպիսի դիմադրութիւն մը երբեք չէր ակնկալեր Տէրսիմցիներէն: Ամէնէն սրտապնդիչը այն է, որ Լեռը ամբողջութիւն մը կը ներկայացնէ: Տէրսիմցիները ուխտած են միակամ եւ միասիրտ մնալ, կամ մեռնիլ միասին եւ կամ ապրիլ միասին:

Բացարձակապէս սուտ է այն լուրը, թէ ապստամբներու ընդհանուր պետը՝ Սէյիտ Րիզան վիրաւոր է: Սուտ է նաեւ այն, թէ Սէյիտ Րիզայի տղան անձնատուր եղած է Թուրք զօրքին:

Էնկիւրին գիտակցաբար այս շինծու լուրերը կը տարածէ՝ քրտական միւս շրջաններու կորովը խորտակելու եւ ընդհանուր ապստամբութեան մը ուրուականը իրմէ հեռու վանելու համար:

Տէրսիմի մէջ Սէյիտ Րիզայի հրամանատարութեանը տակ կը կռուին հետեւեալ աշիրէթները, — Գարապալլի, Ապաս Ուշաղի, Ֆարաթ Ուշաղի, Շամ (Ուշաղին ցեղախումբերէն վերջ միշտ կը կրկնուի), Գոչ, Մազգուտ, Աւլան, Պէյթ, Բադկիավար, Ռասիդ, Ֆիզոլ, Գուռնեշամ, Պախթիար, Լաթչին, Գալան եւ Խոնան Ուշաղի:

Այս ցեղախումբերը հաւաքաբար ստեղծած են պատկառելի բազուկ մը, ընդունակ պատուհասելու Թուրք բանակը եւ սանձելու անոր յարձակումները:

«Արաբական Արեւելք» հեռագրական գործակալութիւնը կը տեղեկացնէ.—

Տէրսիմի քրտական շրջանէն ստացուած լուրերու համաձայն, ըմբոստներուն դէմ կռուող Թրքական բանակը ենթարկուած է ստուարաթիւ կորուստներու: Էնկիւրիի կառավարութիւնը վերջերս 15,000 զինուոր ղրկած է Ձիլանի շրջանը ուր ըմբոստութիւնը ծաւալած է եւ արիւնոտ ընդհարումներ տեղի ունեցած՝ Թուրքերու եւ Քիւրտերու միջեւ: 22էն 38 տարեկան բոլոր այրերը զէնքի տակ կոչուած են եւ ղրկուած Տէրսիմի շրջանը, ըմբոստութիւնը զսպելու համար: Վերոյիշեալ նահանգները ներկայիս բանակին եւ ոստիկանութեան իշխանութեան ներքեւ կը գտնուին: Ուրֆայի մէջ ներկայիս միայն 100 զինուոր կը գտնուի, մնացեալ մասը ղրկուած է ապստամբ շրջանները: Հակառակ Թրքական մամուլի հաւաստումներուն, ըմբոստները միշտ զօրեղապէս ամրացած կը մնան լեռներու մէջ եւ ետ կը մղեն Թրքական բանակի բոլոր յարձակումները:

Թուրքերու կողմէ գրաւուած քաղաքներու, մասնաւորաբար Մարտինի բանտերը լեցուած են գերի Քիւրտերով: Այս գերիներէն հարիւրաւորներ մահապատիժի ենթարկուած են:

Չինաճափոնական պատերազմը

Կռիւները կատաղօրէն կը շարունակուին Շանկայի մէջ եւ շրջակաները: Կ'ըսուի թէ Չինացիները 50,000 զինուոր ունին այս ճակատին վրայ, իսկ Ճափոնցիները երկու զօրաբաժին եւս ցամաք հանած են, հակառակ անընդհատ ռմբակոծութեան, ցամաքէն թէ օդէն:

Չինաստան «ազգային զօրաշարժ» հրատարակեց, իսկ Ճափոնի դահլիճը որոշեց ազգ. ժողովը բացառիկ նիստի հրաւիրել սեպտեմբեր 3ին, պատերազմական վարկեր քուէարկելու համար: Ճափոնական թերթերը կը գրեն թէ ըմբոստութիւն ծագած է Չինաստանի մէջ: Մէկ մասը կ'ուզէ պատերազմիլ Ճափոնի դէմ, իսկ միւս մասը՝ լեզու գտնել:

Հազարաւոր Անգլիացիներ եւ Ամերիկացիներ, ինչպէս եւ ուրիշ օտարականներ փախան Շանկայէն, իրենց պետութեանց նաւերը ապաստանելով:

Անգլիական դահլիճը արտակարգ նիստի հրաւիրուեցաւ: Առաջին անթիւ Լոնտոն վերադարձաւ արտաքին նախարարը, Պ. Իտըն, կարճ կապելով իր արձակուրդը: Լոնտոնի մէջ ծանր մտահոգութիւն կը պատճառեն թէ չինաճափոնական եւ թէ սպանիական պատերազմները:

Մ. Նահանգներու կառավարութիւնն ալ ուշադրութեամբ կը հետեւի Ծայր. Արեւելքի դէպքերուն: Որոշուած է ամէն գնով պաշտպանել ամերիկեան առանձնաշնորհները:

Սպանիական պատերազմը եւ Միջերկրականը

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ սպանիական «Մար Նէկրօ», փոխադրանաւն ալ թորփիլահար եղած է Տարտանէլի առջեւ: Կ'ըսուի թէ նաւը ընկղմած է բոլոր նաւաստիներով:

Այս երկրորդ յարձակումն է որ կը կատարուի Տարտանէլի առջեւ: Ձախակողմեան թերթերը կը շարունակեն Իտալիոյ վերագրել այս յարձակումները:

Անգլիական կառավարութիւնը մեծապէս ազդուելով Միջերկրականի մէջ պատահած դէպքերէն, յանձնարարեց որ թորփիլահալածներ ընկերանան անգլիական նաւերուն: Այս թորփիլանաւերը պիտի յարձակին որ եւ է սուզանաւի վրայ որ յարձակում կը կատարէ, առանց նախապէս ազդարարելու: Ծովային նախարարութեան մէջ կը խոստովանին թէ նաւարկութիւնը այլեւս ապահով չէ Միջերկրականի մէջ եւ թէ սուզանաւերը կը գործեն մինչեւ Տարտանէլի ափերը:

**** Կռիւները կատաղօրէն կը շարունակուին Սանթանտէրի ճակատին վրայ: Զրոյցի մը համաձայն կացութիւնը այնքան ծանրացած է որ, բանակցութիւնները կը կատարուին, քաղաքը յանձնելու համար:*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՐՈ՞Ի ՏԱԼ ՄՐՑԱՆԱԿԸ

—o—

Ըսլիւ թէ Տէօ - Մօնտի վերջին թիւին մէջ, Զօր. Արմանիօ դասեր կը հանէ Սպանիոյ քաղաքացիական կռիւներէն: Նախ կը ճշդէ թէ տարբերութիւնը մեծ է ընդհ. պատերազմին եւ քաղաքացիական կռիւներուն միջեւ,— Սպանիոյ կռիւները կը նմանին ռազմափորձի:

Այսպէս Իտալացիները, Գերմանացիները եւ Ռուսերը, Սպանիոյ ռազմաճակատին վրայ, կը ճշդեն իրենց արդիական զէնքերուն արժէքը:

Մինչ իտալական եւ գերմանական կառավարութիւնները բացառիկ թափ մը տուած են իրենց պատերազմական ճարտարարուեստին եւ զէնք ու ռազմանիւթ կ'արտադրեն գիշեր ցերեկ, իրենց զինուորական մասնագէտները ուշի ուշով կը հետեւին կռիւներուն՝ ճշդելու համար թէ ինչ քանակութեամբ կատարելագործուած են զէնքերը, զորս յանձնած են եղբայրասպան պատերազմի հերոսներուն: Այսպէս իրական փորձեր կը կատարուին ճշգրտութեան, հրասայլերու տոկունութեան, գնդացիրներու արագարձակութեան, թնդանօթներու հասողութեան մասին:

Որպէսզի, վաղը, երբ ընդհ. պատերազմը ծագի, աւելի լաւ գործածեն այդ զէնքերը:

Բայց ներկայիս, գերմանական, ռուսական եւ իտալական զէնքերուն կատարելութեան քննութիւնը կը կատարուի Սպանիացիներուն մորթին վրայ:

Ողջերու վրայ կատարուած մահագիտական այս փորձերը եթէ ռազմարուեստի դաս մը կը կազմեն Եւրոպացիներուն համար, բարոյական դաս մըն ալ կը կազմեն Հայերուս համար:

Ահա մեր աչքին տակ կը տեսնենք, որ Եւրոպացին մահուան սեղանին վրայ բարձրացուցեր է Սպանիացիները, ու զէնք կը փորձէ խեղճերուն վրայ, հասկնալու համար թէ խտալական սո՞ւրը լաւ կը կտրէ գլուխը, թէ գերմանականը: Մարդասպանութեան այս մրցումին մէջ որո՞ւն զէնքերը կատարելագործուած են, չեմ գիտեր (թերեւս ժամանակ մը վերջ կ'իմանանք, մենք ալ փորձի դրուելով), կ'ուզեմ արձանագրել միայն որ մեզի այսքան ծանօթ չէր քրիստոնեայ եւ քաղաքակիրթ Եւրոպան: Ճիշդ է որ Հաւատաքննութեան ատեաններուն մէջ բարբարոսութեան եւ վայրագութեան մրցումներ շատ կատարուեցան, բայց անոնք կարելի է համարել անհատական նմոյշներ: Այսպիսի հաւաքական ձեւով, մարդկային նսկայ բազմութիւններու վրայ զէնքի փորձ կատարելու դէպքեր Եւրոպան է որ կը ներկայացնէ առաջին անգամ:

Ներողութի՛ւն,— ընդհ. պատերազմին Թուրքերը (թուրք բժիշկները) անողոք Հայերու վրայ փորձեր չկատարեցի՞ն՝ երբ *թիֆոյի* ժահր ներարկելով կ'ուզէին հասկնալ մահացութեան աստիճանը:

Քիչ մնաց որ բարբարոսութեան առաջնութիւնը Եւրոպացիներուն տայինք, — երջանի՛կ Թուրքեր, այդ ասպարէզին մէջ եւս առաջնութիւնը խլեցիք:

Ըստ մեզի, թէեւ, առաջին հանդիսացողները Թուրքերը ըլլան թէ Եւրոպացիները, բոլորն ալ իրար կ'արժեն, քանի կը մխա՛յ Հայուն սիրտը:

ԱՐԱԶ

ԹՈՒՐՔԻԱ ՔՐՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻՆ ՀԱՆԴԷՊ

—o—

«Թան»ի թղթակիցը երէկ ընդարձակ թղթակցութիւն մը հրատարակած էր Էնկիւրիէն, այս խորագրին տակ: Տեղի անձկութեան պատճառով, այսօր կուտանք միայն փոքր մաս մը.—

Ազգ. Մեծ Ժողովին առջեւ խօսած ճառին մէջ, 1937 Յուլիս 14ին, երբ վաւերացման կ'ենթարկէր Ժընեւի մէջ կնքուած համաձայնութիւնները Սանճաքի մասին, վարչապետ զօր. Իսմէթ Ինէօնիւ համառօտակի կը յիշէր «Թունճէլէի՝ երբեմնի Տէրսիմի մէջ ծագած խռովութիւնները»: Առանց այս մասին ծանրանալու, վարչապետը իր արագ զեկուցումը կը վերջացնէր, հաւաստելով թէ հանդարտութիւնը վերահաստատուած է եւ թէ անհիմն են զօրքին ծանր կորուստներու մասին շրջած զրոյցները, քանի որ գործողութեանց սկիզբէն ի վեր ունեցած էին միայն 13 մեռեալ եւ 18 վիրաւոր:

Հարկ է մօտէն հետեւած ըլլալ Թուրքիոյ անցուդարձին՝ հանրապետութեան հաստատումէն ի վեր (1923), այս կարճ յայտարարութենէն իմանալու համար քրտական հարցին մէկ դրուագը. հարց մը որ փափուկ հանգամանք ունի տակաւին: Արդարեւ, Թուրք մամուլը խնամով կը զգուշանայ տպել «քիւրտ» բառը, որ Աթաթիւրքի երկրին պիտի յիշեցնէր Սէվրի աղետալի դաշնագիրը, ստորագրուած՝ 1920 օգոստոս 10ին, Թուրքիոյ — այն ատեն դեռ Օսմ. կայսրութիւն — եւ մեծ պատերազմի յաղթական դաշնակիցներուն միջեւ: Սէվրի մէջ, ուր օսմանեան կայսրութիւնը անողորմաբար անդամատուած էր բրիտանական նախաձեռնութեամբ, Մեծն Բրիտանիա պնդած էր Քիւրտիստանի հանրապետութեան մը հաստատման համար: Այդ նոր պետութիւնը պիտի ընդգրկէր այն շրջանները ուր մեծամասնօրէն Քիւրտեր կը բնակէին: Իր ծրագիրը քօղարկելով Ուիլսընեան սկզբունքներու գործադրութեամբ — «ժողովուրդներու ինքնորոշման իրաւունք» — միեւնոյն ատեն հետապնդելով հայկական անկախ պետութեան մը հաստատումը, Անգլիա իրականին մէջ կը հետապնդէր յաւիտենական «Հիւանդ Մարդ»ուն վերջնական ջախջախումը: Այս գործողութեամբ կը յուսար միանգամ ընդ միշտ կարգադրել Արեւելքի անլուծելի խնդիրը, իբրեւ ամէնէն օգտակար եղանակը բրիտանական ազդեցութեան համար:

Ինչպէս գիտենք, դէպքերը այլապէս պիտի տնօրինէին, որովհետեւ հորիզոնին վրայ կը բարձրանար հրաշագործ վերանորոգիչին՝ Մուսթաֆա Քէմալի աստղը: Փօլ Ժանթիզօն («Թան»ի Պոլսոյ թղթակիցը, այժմ Հռոմի), 1929ին տպուած իր գրքին մէջ, «Մ. Քէմալ կամ Արեւելքը որ յառաջ կը խաղայ», վարպետի ձեռքով նկարագրած է Թուրքիոյ վերականգնումը Աթաթիւրքի մղումին տակ: Մ. Քէմալի կատարած ահագին գործին մէջ, Լօզանի դաշնագիրը (1923 յուլիս 24) կը կազմէ ամէնէն փառաւոր էջերէն մէկը. այդ եղաւ պսակումը իր ազգային բանակներու յաղթանակին, բանակներ որոնք ծով նետած էին հելլենական զօրքը եւ Փոքր Ասիան ապատած դաշնակիցներու պարտադրած հելլէնական լուծէն: Բիւզանդական կայսրութիւնը, ինչպէս քրտական հանրապետութիւնը եւ ինքնավար Հայաստանը ապրեցան այնքան որքան

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐ ԿՈՄԻՏԵԻ

«ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀՈՂԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐ ԿՈՄԻՏԵԻ»

Երեւան, 1937

— ○ —

Երիտ Հայ սոցիալիստներ եւ այլ ընկերներ։

Ձեզ հրաւիրում ենք մասնակցելու Հոկտեմբերեան Մեծ Յեղափոխութեան 20-ամեակին նուիրուած հանդիսաւոր նիստին, որ տեղի պիտի ունենայ Հոկտեմբերեան Մեծ Յեղափոխութեան տունում, Նոյեմբերեան 7-ին, ժամը 7-ին երեկոյեան։

Օրակարգ՝

1. Զեկուցում։ Զեկուցողներ՝ ընկ. Ա. Ա. Ժդանով, ընկ. Ա. Ա. Կուզնեցով։
2. Ընդհանուր քննարկում։
3. Ընդունելութիւն։

Ներկայացուցչական քարտերը կարելի է ստանալ Կենտկոմի Կազմակերպական բաժնում։

Կենտկոմի Կազմակերպական բաժնի վարիչ՝ Ա. Ա. Ժդանով։

— ○ —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐ ԿՈՄԻՏԵԻ

«ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀՈՂԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐ ԿՈՄԻՏԵԻ»

Երեւան, 1937

— ○ —

Երիտ Հայ սոցիալիստներ եւ այլ ընկերներ։

Ձեզ հրաւիրում ենք մասնակցելու Հոկտեմբերեան Մեծ Յեղափոխութեան 20-ամեակին նուիրուած հանդիսաւոր նիստին, որ տեղի պիտի ունենայ Հոկտեմբերեան Մեծ Յեղափոխութեան տունում, Նոյեմբերեան 7-ին, ժամը 7-ին երեկոյեան։

Օրակարգ՝

1. Զեկուցում։ Զեկուցողներ՝ ընկ. Ա. Ա. Ժդանով, ընկ. Ա. Ա. Կուզնեցով։
2. Ընդհանուր քննարկում։
3. Ընդունելութիւն։

Ներկայացուցչական քարտերը կարելի է ստանալ Կենտկոմի Կազմակերպական բաժնում։

Կենտկոմի Կազմակերպական բաժնի վարիչ՝ Ա. Ա. Ժդանով։

ՀՈՂԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐ ԿՈՄԻՏԵԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՉԱՐՔԸ

(ՎԵՊ ԱՇԱՐԱՆԻՑ ՅԱՅՏՆԱԲԱՆՎԱԾ)

»»» • ‹‹‹

Երեսուն ու մի տարեկան, երբ ամուսնացավ, շատ հիանալի տանտիկին էր Ռոզան։ Ամեն ինչ ժամանակին պատրաստ էր սեղանին, ամեն ինչ փայլում էր մաքրությունից։ Ամուսինը՝ Ռոբերտը, շատ էր սիրում կնոջը։ Նա էլ ամեն կերպ ջանում էր հաճեցնել նրան։ Ամուսինները միասին էին ամեն տեղ գնում, միասին էին զբոսնում, միասին էին ճաշում, միասին էին ընթրում։ Ռոբերտը ամեն երեկո տուն էր գալիս կնոջ համար ինչ-որ նվեր բերելով։ Ռոզան էլ ամեն առավոտ ամուսնուն ուղարկում էր գործ՝ ամենալավ ճաշերը պատրաստելով։

Այդպես էր մինչև այն օրը, երբ Ռոբերտը ծանոթացավ Մարիա Ռոսսիի հետ։ Մարիան գեղեցիկ էր, ինչպես ասում են, ինչպես նկարում են։ Ռոբերտը հենց առաջին անգամ տեսնելուց սիրահարվեց նրան։ Մարիան էլ ոչ պակաս սիրահարվեց Ռոբերտին։ Ռոբերտը ամեն օր գնում էր Մարիայի մոտ, ամեն օր նրան նվերներ էր տանում։ Ռոզան ամեն ինչ գիտեր, բայց ոչինչ չէր ասում։ Ռոբերտը ամեն երեկո ուշ էր գալիս տուն, ամեն օր ուշ էր գալիս ճաշի։ Ռոզան ամեն օր նոր ճաշեր էր պատրաստում, բայց Ռոբերտը ոչ մի ճաշի համը չէր զգում։ Ռոզան ամեն օր նոր ճաշեր էր պատրաստում, բայց Ռոբերտը ոչ մի ճաշի համը չէր զգում։

Մի անգամ Ռոբերտը ճաշի ժամանակ ասաց կնոջը.

— Ես ուզում եմ ամուսնալուծվել քեզանից։

Ռոզան ոչինչ չպատասխանեց։ Նա միայն ուշադիր նայեց ամուսնուն։ Ռոբերտը շարունակեց.

— Ես սիրում եմ Մարիային, ես ուզում եմ նրան կին վերցնել։

Ռոզան դարձյալ ոչինչ չպատասխանեց։ Ռոբերտը ոտքի թռավ, սկսեց սենյակում քայլել։

— Ես գիտեմ, որ դու ինձ չես սիրում, — ասաց Ռոբերտը։ — Ես գիտեմ, որ դու ինձ համար միայն ճաշ ես պատրաստում, ես գիտեմ, որ դու ինձ համար միայն ճաշ ես պատրաստում։

Ռոզան դարձյալ ոչինչ չպատասխանեց։ Ռոբերտը շարունակեց.

—

Սէվռի դաշնագիրը, որ ոչ գործադրուեցաւ, ոչ ալ վաւերացուեցաւ:

Ցունական փոքրամասնութեանց խնդիրը կարգադրուեցաւ Լոզանի պայմանագրութիւններով, Թուրքիոյ եւ Ցունաստանի փոխադարձ համաձայնութեամբ, անլուր մեծաոով մը, քանի որ կը տրամադրէր Ցունաստանէն Անատոլու փոխադրել 400,000 խլամներ, մինչ Անատոլուէն 150,000 քրիստոնեաներ պիտի երթային Ցունաստանի մէջ միանալ արդէն գաղթած մէկ միլիոն կրօնակիցներու: (Շարունակելի)

Ի՞նչ պատահած է Իռաքի մէջ

Պաղտատէն կը հեռագրեն թէ զինուորական ըմբոստութիւնը, որ ծագած էր երկու օր առաջ, երբ բանակը ձեռք անցուց Մուսուլի նաւթահորերը, վերջացաւ օգոստոս 17ին, նոր դահլիճին կազմութենէն վերջ: Կացութիւնը պարզ չէ տակաւին: Համաձայն Պաղտատ հասած լուրերու, Մուսուլի բանակին վարիչները ոտքի ելան Պէքիր Սրտքըի սպանութենէն վերջը: Կառավարութիւնը հրամայած էր Մուսուլի չրջանի հրամանատարին՝ Պաղտատ փոխադրել կարգ մը սպաներ, դատուելու համար իբրեւ մեղսակից սպանութեան: Հրամանատարը մերժեց եւ ընդհակառակն հաղորդեց թէ իր յարաբերութիւնները խզած է Պաղտատի հետ եւ ինք ստանձնած՝ Մուսուլի չրջանին քաղաքային վարչութիւնը:

»»»» • ««««

ՋՈՒԱՅՑԻ ԼՈՒԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

«ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆԵՐԸ» կը չարունակուին Ա. Մխիթեան մէջ, նոյն սաստկութեամբ: Սպիտակ Ռուսաստանի զինուորական առեանը մահուան դատապարտեց վեց «թրոցքիական լրտեսներ ու րնկ թունաւորած էին կարմիր բանակին զինուորները»: Բոլորն ալ գնդակահարուեցան:

Ա. Մխիթեան եւմտական գործավար նշանակուեցաւ Պ. Զուբար (Ուկրայնացի) յաջորդելով Կրինքոյի: Թղթատարական գործավար նշանակուեցաւ Պ. Բերման, յաջորդելով Պ. Խալեպսկիի, որ պաշտօնի կոչուած էր ապրիլին: Իրարու եաեւէ ինկած էին նախորդ գործավարներն ալ, եակոտա եւ Ռիքով:

Զերբակալուեցաւ չարժանկարի վարպետ մը, Բորիս Ցայալին, ամբաստանուելով թէ անչափահասներ գլխէ հանած է իր բարեկամին՝ Պոզելեւիչի հետ: Այս վերջինն ալ ձերբակալուեցաւ:

ՄԱՀԱՓՈՐՁԻ ԵՆԹԱՐԿՈՒԵՑԱԻ Սերպ մը, Ցերվենթիչ, կիրակիէն երկուշաբթի լուանալու գիշերը, երբ իր բնակարանը կը վերադառնար (Փարիզ): Կը կարծուի թէ խրուաթ Ուսթաչիներ ուզած են վրէժ լուծել, իբրեւ մատնիչ ամբաստանելով Ցերվենթիչը, որ 1932ին Ֆրանսայէն վտարուած, բայց նորէն վերադարձած էր:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿՐ. ՍՏԱՆՁՆԻ՝ ամէն տեսակ գատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ժորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Ագկածի գատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթեւրալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գաստախօսութիւններու խմբագրութիւն: Ժորհրդակցութիւն 25 ֆր.: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5—7, բացի շաբաթ, կիրակի եւ տօնի օրերէ:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրասենյ

ՀՐԱՆՏ - ՍՄՈՒԻԼ

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր:
Ագրիական կազմատուն: Տպագրական գործեր

Ղշխորհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

51, Rue Mr. le Prince, Paris(6), Chèque postal Paris 1278-35, Tél. Danton: 88-65

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ ԵԴԻՊՏԱՑԻ կոմիտէն ընդ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 24 Օգոստոս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 6, Ավընիւ Իթալիի սրճարանին վերնայարկը, Օրակարգ՝ շար. Նախորդ ժողովի.

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «վռամեան», «Մուրատ» եւ «Մշօ» խումբերու ընկերները շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Ակումբին մէջ: Օրակարգ՝ շաբաթականութիւն նախորդ ժողովի:

ՊԱՆԵԷՕ-ՖԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդ. ժողովները այսօր Հինգշաբթի եւ շաբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին Ակումբին մէջ:

ԱՒՆՈՒՎԷԼի «վարդան» ենթակոմիտէի ընկ. ընդ. ժողովը 20 Օգոստոս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Հիմնեանի բնակարանը:

Օրակարգ՝ շրջ. ժողովի օրակարգի հարցերու քննութիւն: Ներկայ եալ անդամատեսուով:

Կուսակցութիւն

ԼԻՈՆի «վաթանդեան» կոմիտէն ընկերական ընդ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 20 Օգոստ., ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զարդարեան» գրադարանը, Օրակարգ՝ շաբաթականութիւն նախորդ ժողովէն:

ՄԱՐՍԷՅԼի «վահագն» խումբի ընկերական ընդ. ժողովը հինգշաբթի, 19 Օգոստոս երեկոյեան ժամը 8ին շահիկեան սրահին մէջ:

Օրակարգ՝ շրջ. ժողովի օրակարգի քննութիւն: Ներկայ կ'ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ՄԷՆ-ԵԱՄՈՆի «վարուժան» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները հինգշաբթի, 19 Օգոստոս, ծանօթ վայրը:

ՍԷՆ ԼՈՒԻ «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդ. ժողովը ուրբաթ, 20 Օգոստոս, երեկոյեան ժամը 8.30ին իր ակումբին մէջ:

Անիէռի մէջ «ՅԱՌԱՋ» կը ծախուի C. Rogerի մօտ 183 Avenue d'Argenteuil (Փլաս Պուրկինեոլի վրայ):

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Իսի լէ Մուլինոյի Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէի կողմէ 22 Օգոստոս, կիրակի ամբողջ օրը Մէօտոնի անտառը սպաղ աղբիւրին մօտ (Tapis Vert):

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կիւրիւնցի տիկին Սրբուհի Մէնտիլեան կը փնտռէ իր զաւակը՝ Անդրանիկ Մէնտիլեան, հօր անուն՝ Աբրամ, մեծ հօր անուն՝ Վարդեվառ (Մկնտիլ Տէտէ): 4 տարեկան հասակին աքսորուած է Շէհիր Գըշլայէն (Սեբաստիա) իր մեծ մօր՝ Հաճի Մարիամ Զիթպաշեանի եւ իր մօրաքրոջ Ագնիւ Զիթպաշեանի հետ: Տեղահանութեան միջոցին զիրենք տեսնողներ եղած են Մալաթիոյ չրջանները: Իրենց հասցէն գիտցողներէն կամ իրենց մասին որեւէ լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել, Madame Serpouhi Mendilian, Usine Diedrich, à Bourgoin, Isère, France:

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէ թերթէ արտատպել:

— Կը փնտռուի Պիթլիսի Պ. Եղոյան Դպիրեան. Երկու տարիէ ի վեր լուր չունին իրմէ իր ազգականները, Այդ շրջանէն առաջ կը բ՛ապէր Մէջ Ժան տո-Լիւզ:

Իր հասցէն գիտցողներէ կամ իր մասին ճշդէ լուր ունեցողներէ կը խնդրուի գրել «Յառաջի խմբագրատեան»:

Արտասահմանի թերթերէն կը խնդրուի արտատպել:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Le Gérant : H. STEPHAN

ՇԱՏԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ճաշարանի ՖԼՕՐԻ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

Maison DARON

Entreprise Général de Bâtiments

PLOMBERIE-COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

կը ստանձնէ նաեւ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը:
ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՓՈՂԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՁ ՀԱՄԱՐ,
գիմել իր արհեստանոցը 32 Rue Menilmontant Paris (20)

ՕՊՏԻՔԱԿԱՆ

Ա. ԴԱՐԱԳԱՆ

Ակնոցներ, Աչքի ապակիներ, Ոսպնեակներ, Դիտակներ

Ընդունելութիւն ամէն օր 2—7

Ուրբաթ եւ կիրակի փակ է

Ընդունելութիւն միայն Ակումբին մէջ

Rue Cours Lafayette, 61 (Մէթրօ՝ Սէն Միշէլ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ դրամական առաքումներու համար դիմել հայկական միակ հաստատութեան

Ets. ABOKET

8, Rue de la Grange Batelière

Մէթրօ Montmartre, հեռ. Prov. 51-79

Ապսպրանքները կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակէն եւ անմրցելի դիներով: Կը հայթայթենք ուզուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեզի յանձնուած ապրանքները: Կը ստանձնենք զանազան երկիրներու դրամական փոխադրութիւնը: Կը ծախենք Լօթըրի Նապոլեոնալի ամբողջ եւ մէկ տասնեորդ տոմսակներ: Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հայաստանէն նոր ձեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեղանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւն.: Մեծաքանակ եւ մանրածախ վաճառում: Փախաքղներուն կը ղրկենք արժեցուցակը:

ՅԱՆՁԱՐԱՒԻՐԻՆ

La Maison de la Photo

Կը լուսանկարենք անհատներու, հարսնեկան, խմբական, մանուկներու, ինքնութեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նորութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով, ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ, Մեր լուսանկարչատունը իր մանրազիտութեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով չանք չխնայէր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները,

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻՆ, 50, Bld. Longchamp, Marseille

Tél. : National 13-16

"ՇԻՐԱԿ" Աբեւելքի միակ իսկական օրին է ընդհանրական: Անմրցելի: Անխարդախ պատրաստուած գուտ ջաղիլի ճիւղով, Հայ աւանդական սեղանին զարդ

ՃԱՇԱՐԱՆ-ԲԻՐԱՐԱՆ

"ՏԱՄԱՍ", Palais de la Bière

4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ուրախութեամբ կուգամ ծանուցանելու յարգ. յաճախորդներուս եւ հայրենակիցներուս թէ ճաշարանիս նորոգութիւնը աւարտած, ՍՐԱՀԸ ՄԵԾԱՑԱԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐՈՂԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ, վերաբացուած է,

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԼՈՂԱԿԱՒՈՐ BIÈRE PHENIX ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՁԵՏԵՂՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ

ՍԵՒ ԵՒ ԴԵՂԻՆ ՊԱՂ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

Գարեջուրերու հետ կուտանք ճոխ եւ զանազան աղանդերներ:

ԼՐՈՒԲՐՈՒՆ ՄԵՔԵՆԱՅՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԵՂ ՍՈՒՐՃ

Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք ըստ առոջնոյն ամէթերի սպասարկութիւն, ԱՄԷՆ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ՃԱՇ, ՊԱՂ ՄՍԵՂՆԵՐ, ՔԷՊԱՊՆԵՐ, անարատ կարագով ԲԻԼԱՒ եւ ԱՆՈՒՇԵՂԵՆՆԵՐ պատրաստուած մասնագէտ խոհարարներու կողմէ:

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԴԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 2Ը

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ՇԱՆՑԸ՝— Ձաշի ժամերէ դուրս յաճախորդները կրնան նարտի եւ Թուղթի խաղերով զուարճանալ, միուճիւններու համար կը տրամադրուի մաքուր եւ օդաւէտ ժողովասրահ եւ իրենց գոյքերուն համար առանձին պահարանիներ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

PÉRA

Restaurant Franco-Oriental

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԵԱՆ

9 Rue de Provence, Paris (9e)

Մէթրօ Pelletier կամ Cadet

Աղանդերներ, խնամուած արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ պատրաստուած անարատ իւղով:

Մասնաւոր սրահ հացկերոյթի եւ հարսանիքի համար:

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

— Դու ի՞նչպէս կարողացար դուրս գալ բերդից :

— Աւաւտեան, դեռ արեւը չէր ծագած, պարսպից ցած իջայ եւ ուղիղ մտայ Քրտերի բանակի մէջ: Մի մարդու օր նրանց ծիծաղացրի, ուրախացրի, պար եկայ եւ հազար տեսակ օյիններ հանեցի, եւ այսպէս ամէն տեղ մտայ, ամէն բան իմացայ, յետոյ մնաք բարով ասելով, հեռացայ :

—Գեներալը զարմացած նայեց երիտասարդի երեսին, հարցնելով.

— Դու խե՞նթ ես, ի՞նչպէս այդ ինչե՞ր ես խօսում :

— Այո, տէր, պատասխանեց երիտասարդը հանգիստ կերպով,— ինձ վիճակուած է իմ ամբողջ կեանքում խենթի դեր կատարել... Վատ չէ... դա ազատում է չատ փորձանքներից ... Ես հէնց ինձ խենթի տեղ էի դրել եւ այնպէս մտայ Քրտերի բանակը :

Եւ նա սկսեց նկարագրել իր հադուստը եւ այն բոլոր ծաղրական ձեւերը, որով յայտնուեցաւ Քրտերի բանակի մէջ :

Գեներալի սառն դէմքի վրայ անցաւ մի թեթեւ ժպիտ, եւ նա ընկերաբար հարցրեց .

— Իսկ այդ հագուստը դու ո՞րտեղից գտար :

— Աւտուած հասցրուց : Ճանապարհին մի քուրդ գտայ, այդ հագուստը, այդ զէնքերը եւ այն սիրուն ձին, որ դրսումը կանդնած է, նրանից խլեցի, պատասխանեց երիտասարդը, իր սովորական եղանակով պատմելով, թէ ինչ հնարքով կարողացաւ սպանել Քրտին :

— Դու քաջ տղայ ես երեւում, ասաց գեներալը, եւ կրկին ընդունելով իր առաջուան մտախոհ կերպարանքը, չարունակեց հարց ու փորձը :

— Շա՞տ են Քրտերը :

— Աւտւմ են, քան հաղարից աւել են, բայց բոլորը Քրտեր չեն, նրանց մէջ խառն են ամէն տեսակ մահմէտականեր, ով որ մի քանի կտոր դէնք է ունեցել եւ մի ձի, վազ է տուել դէպի Բայազէդ, եւ այսպէս կազմուել է մի ահագին բազմութիւն: Եւ ճանապարհին տեսնում էի, թէ ինչպէս դիմում են այնտեղ միշտ որ եւ նոր խումբեր :

— Թնդանօթներ ունե՞ն :

— Ունեն :

— Ի՞նչ դիտաւորութիւն ունեն :

— Շտապում են Բայազէդի բերդը առնել, յետոյ անցնել Երեւան, եւ մի չաբթից յետոյ Թիֆլիզում լինել, որովհետեւ սիրուն վրացուհիները եւ հայոց աղջիկ-պարոնները սաստիկ հետաքրքրում են նրանց :

Գեներալի դէմքի վրայ դարձեալ երեւաց ժպտի նման մի բան. եւ նա արհամարհական կերպով հարցրեց .

— Քանի հազարո՞վ պիտի Թիֆլիս գնան : Այդ լինել չէ կարող ...

— Քանի հազարը քիչ չէ, տէր, երբ առջեւում հազար հատ սալդաթ չը կայ. բացի դրանից, չուտով կը միանան նրանց հետ Սմայիլ փաշայի բոլոր զօրքերը : Իսկ մեր կողմերի մահմէտականները գրկերը բացած, անհամբերութեամբ սպասում են իրանց կրօնակից հիւրերին :

Կրկին մտայլ տխրութիւնը սեւ ամպի նման անցաւ գեներալի դէմքի վրայ, եւ նրա սիրտը, որ բախտի ձախողանքի փոփոխութիւնից երբեք խորովել չը գիտէր, այժմ սկսեց ալեկոծուիլ : Նա ձեռքը տարաւ դէպի ճակատը, սկսեց անդիտակցաբար չփել նրբան, կարծես, աչքատում էր վանել նրա վրայ ղիզուած թախծութիւնը: Եւ բոպէական մտածութիւնից յետոյ, ալեւոր գլուխը վեր բարձրացրեց . հարցրուց .

— Բայազէդի քաղաքը մա՞ր :

— Մտայ : Հայ քրիստոնեայի մի չունչ անդամ չէ մնացել. ծերերին, պատանիներին եւ երեխաներին կոտորեցին. լաւ լաւ ճահիլ կիներին, աղջիկներին եւ պատանիներին գերի տարան. տները այրեցին, եւ ինչ որ ունէին կողոպտեցին : Մի հարիւրի չափ ընտանիք միայն, որոնք առաջուց գիտէին, թէ ինչ վտանգ է սպասումբայազէդին, դեռ Քրտերը չեկած, փախան գնացին սահմանակից պարսից Մագու քաղաքը: Բայց դրանք էլ մի մասն իրանց գլուխը կարողացան ազատել. կայքերը թողեցին թշնամու ձեռքը: Ախ, այդ մահմէտականները ո՞րքան անգութ, ո՞րքան անաղնիւ կերպով վարուեցան Հայերի հետ ...

— Ո՞րպէս :

— Երբ պատերազմի սկզբներում Ռուսները մօտեցան Բայազիդին, տեղային մահմէտականները սաստիկ երկիւղի մէջ էին, կարծում էին, թէ Ռուսները կը գան, եւ Թուրքերի նման նրանց կը կողոպտեն, եւ կայքը յափշտակեն: Այս մտքով իրանց ունեցածը թագցրին հարեւան Հայերի տներում, ասելով, թէ « դուք քրիստոնեաներ էք, Ռուսները ձեզ չեն դպչի, եւ մեր կայքը ձեր տներում պահելով ապահով կը մնայ»: Ռուսները եկան, ի հարկէ, ոչինչ չարեցին, թէ մահմէտականի եւ թէ քրիստոնեայի հետ վարուեցան առանց խտրութեան: Եւ մահմէտականները այդ տեսնելով, հանգստացան, եւ իրանց պահ տուած իրեղէնները ամբողջութեամբ յետ ստացան Հայերից : — Հիմա էլ, երբ ձայն դուրս եկաւ, թէ Քրտերը գալիս են, Թուրքերը ստացին իրանց հարեւան Հայերին. « դուք մեզ լաւութիւն էք արել, մենք էլ պէտք է փոխարէնը ձեզ անենք. Քրտերը գալիս են ձեզ կը կողոպտեն, տուեցէք ձեր իրեղէնները, մենք կը պահենք » : Հայերը հաւատացին եւ ինչ որ ունէին, ներկայ ու աղիներով թաղուեցան հարեւան Թուրքերի տներում: Իսկ երբ Քրտերը մտան քաղաքը, Թուրքերը ստացին Հայերին. «դուրս եկէք տներից, եթէ Քրտերը կը հասկանան, որ մեր տներում Հայեր կան պահած, մեզ էլ ձեզ հետ կը կոտորեն » : Եւ այսպէս, խեղճ Հայերին տուեցին թշնամու ձեռքը, եւ նրանց հարստահարեցին իրանք սիրացան : Բայց երբ սկսուեցաւ կոտորածը, տեսան, որ Թուրքերը, ատո՞րինը եղան, որ բերեցին իրանց տներից կրակը... Թուրքերը, որ մի եւ կէս ամիս ձեզ մօտ երդուեցան զենքերալ հետ արիւն չմնալ ռուսաց իշխանութեան ... հրացանները արձակում էին ամէն կողմից, արձակում էին մինչեւ ամ դամ Թուրքերի կիկները ...

Գեներալը լուռ լսում էր : երիտասարդը չարունակեց :

— Ախ, եթէ դիտենայիք, տէր, որքան լաւ տպաւորիչ փչացան այդ կատի մէջ, որ մենք ունեցանք Քրտերի հետ նախ քան Բայազէդը ձեռքը տալը :

ՐԱՖՖԻ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԹԵՐԹԻՆ ՀԱՄԱՐ) Métro : TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	Տարեկան	Վեցամսեայ	Եռամսեայ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 20 ՕԳՈՍՏՈՍ VENDREDI 20 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3503

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Յ՞ՈՐԹԱՌ, ԵՐԵՒԱՆ . . .

»»»» • ««««

Մեկնութեան չի կարօտիր քիչ անդին հրատարակուած լուրը, — Երեւանի մէջ գնդակահարուած են Արամայիս Երզնկեան, Պօղոս Մակինցեան, Եղիա Զուբար, Կոստանեան եղբայրներ եւ ուրիշ քանի մը հոգի …

Այնքան քամնելի՝ իր չոր ու ցամաք վիճակին մէջ, այս տեղեկութիւնը մեզի կը հասնի արժանահաւատ աղբիւրէ մը :

Եւ սակայն, կ'ուզէինք որ սուտ ըլլար, առնուազն թիւրիմացութիւն կամ չափազանցութիւն :

Կ'ուզէինք որ մեր յայտնի եւ գաղտնի հակառակորդները այս անգամ ալ կարենային հաստատել թէ Դաշնակցութիւնը «պրովո – կացիա է անում» :

Արդարեւ, մեր հակառակորդները, մանաւանդ անոնք որ «Հայաստանասէր» կը կոչուին, ամէն միջոց ունին ուղղակի տեղեկութիւններ ստանալու :

Աճուսափ պատեհութիւն մը,— թէեւ չարաչուք — արժեցնելու իրենց յաւակնութիւնները :

Ինչպէս Խանջեանի պարագային, այս անգամ ալ ուշ - կանուխ երեւան կ'ելլէ ճշմարտութիւնը : Աղբիւրներ չեն պակսիր : Եւ եթէ Հօկն ու Բարեգործականն ալ պիտի անճրկին, հարկաւ լուրը կ'արձանագրուի օտար թերթի մը մէջ :

Եւ կամ, քանի մը շաբաթ վերջը, կ'իմանանք նոյն ինքն «Խորհրդային Հայաստան»էն : Անշուշտ չորրորդ էջին վերջին սիւնակին վրայ, աչքէ հեռու անկիւն մը նետուած, իբրեւ հասարակ ոճիր - արկած : Ինչպէս ըրին «Փրավտա»ն ու «Իզվեստիա»ն, ոչ միայն Խանջեանի «անձնասպանութիւնը» հաղորդելու, այլեւ Զինովիե – ւի եւ 15 ընկերներուն, միւս 13 մահապարտներուն (1937 յունվ.), Թուխաչեւսկիի եւ եօթը զօրավարներուն գնդակահարութիւնը ծանուցած ատեն :

Բայց, ինչպէս անհաւատալի՞ է լուրը : «Չըլլալի՞ք» բան է, ինչպէս պիտի ըսէր ժողովուրդը :

Հաւատալի՞ էր Խանջեանի «անձնասպանութիւնը» : Երեւանէն դեռ նոր հասած ուխտաւոր մը չէ՞ր որ, Փարիզի մէջ իսկ հրապարակաւ կը յայտարարէր թէ Աղասի Խանջեան թոքախտ էր, եւ «չարունակ ջուր կը խմէր քովի գաւաթէն »…

Հաւատալի՞ բան էր որ, մէկ տարիէն պակաս ժամանաշրջանի մը մէջ, իրարու ետեւէ լրտես, դաւաճան, ժողովուրդի թշնամի, Գերմանիոյ եւ Ճափոնի «ագէնտ», առնուազն «նացիոնալիստ» կամ տրոցկիստ հռչակուէին Խ. Հայաստանի հիմնադիրներն ու անդրանիկ ղեկավարները, պետական թէ կուսակցական գործիչներն ու քարոզիչները, ինչպէս եւ ուղեկիցները,— Ս. Կասեան, Աշոտ Յովհաննիսեան, Արամայիս Երզնկեան, Դր. Սիմոնեան, Գալոյեան, Ստեփանեան, Եղիա Զուբար, Ս. Խանոյեան, Եղիազարեան, Արխեան, Արսէն Եսայեան, Շահվերդեան, Փիրումեան, Դաշտոյեան, Ա. Բակունց, Ալազան, Թոթովենց, Գ. Մահարի, Զապէլ Եսայեան, Ենգիբարեան, Դգնունի, Կոստանեան (անձնասպան), Աշրաֆեան,— բայց ո՞ր մէկը յիշել :

Հապա միւս «հեռացուածնե՞րը» որոնց անունը չի լսուիր երկար ատենէ ի վեր,— Լուկաշին, Սաքօ, Ս. Տէր Գաբրիէլեան (երեքն ալ «վարչապետ»ներ), Ա. Կարինեան, Եղիշէ Չարենց, Կամսարական, Դր. Վարդանեան, Գարախան …

Դեռ նոր «մերկացեց» եւ վտարուեցաւ Գ. Հանէսօղլեան, նախագահ կեդր. գործադիր կոմիտէի (խորհրդարան) :

Շատերուն համար ջուրի ձայն կուգայ « մերկացումը » : Մարդիկ այնպէս կը կարծեն թէ ամբաստանեալը պարզապէս աչքէ իյնալով, սեւ ցանկը կ'անցնի, եւ առով ալ ամէն բան կը վերջանայ :

Թոյլ տուէք որ իրենց բերնով ներկայացնենք «մերկացում »ի օրինակ մը, որպէսզի կարենաք ձեր գաղափարը կազմել եղրակացութեան մասին :

Ամառունին է, կեդր. կոմիտէին քարտուղարը (Խանջեանի յաջորդը), որ կը զեկուցանէ կուսակցական համագումարին մէջ (մայիս 26 – յունիս 3).

— «Մերկացուեց նաեւ Հայաստանի հակայեղափոխական, նացիոնալիստական - տրոցկիստական կենտրոնը, որի անդամներն էին բոլորին յայտնի անձնաւորութիւններ՝ Ա. Երզնկեանը, Ա. Եսայեանը, Ս. Փիրումովը, Պ. Մակինցեանը եւ ուրիշներ : Մերկացուեց եւ ձերբակալուեց Դ. Շահվերդեանը, այդ դաւաճանը ու մեր ժողովրդի թշնամին ինչպէս հաստատել է քննութիւնը, որ կապուած է եղել թէ՛ Դաշնակների եւ թէ՛ օտար պետութիւնների հետախուզական օրկաններին հետ : Շահվերդեան Դանուշը լրտես է, մեր հայրենիքի դաւաճան » :

Ուրիշ օրինակ մը կրնար կազմել այն ինչ որ գրուեցաւ Զապէլ Եսայեանի եւ Եղիա Զուբարի մասին, երկուքն ալ «ժողովրդի թշնամիներ, մերկացուած հակայեղափոխականներ».

— « Հակայեղափոխական Զուբարը, տարիների ընթացքում ամենաակտիվ (գործօն) կերպով պաշտպանել է բոլոր նացիոնալիստ գրողներին, մասսայականացրել (ժողովրդականացնել) նրանց եւ իր երկերեսանի - նացիոնալիստական դաշնակցական դէմքն աշխատել է խնամքով թաքցնել… հակայեղափոխական Զուբարը իրականում երբեք չի պայքարել դաւաճան խանջեանի Աշրաֆեանի դէմ : Նա միայն որոշ ժամանակ երկերեսանի գիծ էր տարել նրանց նկատմամբ՝ մորթապաշտական կարիէրիստական նպատակներով» : (Գ Գրական Թերթ 21 յուլիս) :

… Ուրեմն, մանդաղը սկսեր է հնձել, նաեւ, խորհրդային Հայաստանը, մուրճն ալ գլխուն իջեցնելով : Եւ մենք տակաւին շատ քիչ բան գիտենք ամբողջ անցուդարձի մասին :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Արամայիս Երզնկեան, Պօղոս Մակինցեան, Եղիա Զուբար եւ ուրիշներ գնդակահարուած

Ինչպէս կը սպասուէր, Չեկան խօսքէն գործի անցած է արդէն, ինչպէս Խ. Միութեան, նոյնպէս Հայաստանի մէջ : Աս ու ան « ժողովուրդի թշնամի» հռչակելէ վերջ, մատ մը կը մնար մինչեւ բանտ, աքսոր կամ գնդակահարութիւն :

Եւ ահաւասիկ առաջին չարաշուք լուրը՝ մեզի հաղորդուած մասնաւոր աղբիւրէ մը.—

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾ ԵՆ, ԻԲՐԵՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԹՇՆԱՄԻ ԵՒ ԴԱՒԱՃԱՆ, ԱՐԱՄԱՅԻՍ ԵՐԶՆԿԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ՄԱԿԻՆՑԵԱՆ, ԵՂԻԱ ԶՈՒԲԱՐ, ԿՈՍՏԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՔԱՆԻ ՄԸ ՀՈԳԻ, ՈՐՈՆՑ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ ՉԿՐՑԱՆՔ ՍՏՈՒԳԵԼ :

Առ այժմ ուրիշ մանրամասնութիւններ չունենալով ձեռքի տակ, լուրը կ'արձանագրենք այնպէս ինչպէս հաղորդուած է մեզի :

ՉԻՆ-ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

»»»» • ««««

Չինաստան կը դիմադրէ ուժգնօրէն

Ճակատամարտը կը շարունակուի Շանկայի չինական մարտկոցներուն եւ ճափոնական մարտանաւերուն միջեւ : Ռմբակոծութիւնը աւելի սաստկացաւ տօջի օր : Ճափոնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ կարգ մը յարձակումներ ետ մղուեցան, սակայն կռիւը կը շարունակուի ուրիշ կէտերու վրայ : Չինացիները երեք ճափոնական նաւեր ընկղմած ըլլալով, հաւանական է որ Ճափոն վրէժխնդրական միջոցներու դիմէ : Իշխան Ֆուշիմի, Ճափոնի նաւատորմին ընդհ. հրամանատարը, կայսեր ներկայացաւ, խորհրդակցելու համար :

Չորեքշաբթի օր չինական զօրքը յարձակեցաւ Շանկայի միջազգային թաղամասին վրայ, բայց ետ մղուեցաւ ճափոնական զօրագունդին կողմէ, 16 ժամուան ճակատամարտէ մը վերջը : Ճափոնական օդանաւերը ռմբակոծեցին հիւսիսային կայարանը, ծանր վնասներ պատճառելով : Մեծ վնասներ կրեցին նաեւ օտար առեւտրական հաստատութիւնները : Ճափոնցիները գրաւեցին Շանկայի անգլիական երկնաքերց շէնքի մը վերին յարկերը, հակառակ եղած բողոքներուն :

Ճափոնական 16 փոխադրանաւեր չինական ջուրերը հասան բազմաթիւ հետեւակազօրքով, հրասայլերով եւ 80 օդանաւերով : Ուրիշ երեսուն նաւեր ալ, որոնց հինգը յածանաւ, Չինաստանի ուրիշ մէկ ափը հասան :

Անգլիական կառավարութիւնը ձեռնարկներ կը կատարէ Ճափոնի եւ Չինաստանի մէջ, որպէսզի չինական եւ ճափոնական զինուորները քաշուին Շանկայէն : Կ'ըսուի թէ յաջողելու համար Անգլիա պատրաստ է ստանձնելու չինական եւ ճափոնական շահերուն պաշտպանութիւնը, եթէ Ֆրանսական եւ ամերիկեան կառավարութիւններն ալ աջակցին :

Թոքիօյէն կը հեռագրեն թէ ճափոնական կառավարութիւնը պիտի մերժէ զօրքը ետ քաշելու որ եւ է առաջարկ, եթէ նոյնիսկ երրորդ պետութիւն մը յանձն առնէ պաշտպանել իրենց շահերը : Չինաստան ալ կը մերժէ Շանկայի մէջ չէզոք շրջան մը հաստատելու առաջարկը : Ուրեմն կռիւը պիտի շարունակուի նոյն սաստկութեամբ :

*** Առեւտուրը բոլորովին կանգ առած է Շանկայի շրջանին մէջ : Այժմ 2100 անգլիական զինուորներ կը գտնուին Շանկայի, իսկ ցամաք հանուած են 2400 նաւազներ : Մ. Նահանգները ունին 1950 նաւազներ, Ֆրանսա՝ 800 գաղթային զինուոր եւ 900 նաւազ, Իտալիա՝ 50 նաւազ : Շանկայի կամաւորներու գունդը կը բաղկանայ 2000 հոգիէ :

Ո՞ր կողմը աւելի զօրաւոր է

Անոնք որ մասնագէտ են Ծայր. Արեւելքի գործերուն, կ'ըսեն թէ Չինաստան թէեւ հզօր է թիւով, բայց տկար՝ սպառազինութեամբ : Իսկ Ճափոն մեծ առաւելութիւններ կը վայելէ կազմակերպութեան եւ սպառազինութեան տեսակէտով :

Չինաստանի զինեալ ուժը կը հաշուեն մօտ 1.750.000 զինուոր : Այս հաշիւէն դուրս կը մնան հիւսիսային արեւմտեան շրջանի չինացի համայնավարները, աւելի քան 100,000 հոգի, որոնք ուխտած են ընդդիմանալ ճափոնական արշաւանքին, բոլոր միջոցներով : Ասոնք Չինաստանի ամէնէն լաւ զինուած զինուորները կը համարուին եւ կրնան կարեւոր դեր կատարել, պատերազմի պարագային : Չինական բանակին մէկ մեծ մասը շատ խեղճ մարզանք ստացած է, թէեւ իրենց բարոյական կորովը բարձր է : Չինաստանի վարչապետ սպարապետին՝ Չանկ - Քայ - Շէքի բանակին թիւը կը հաշուեն 60 — 120,000 : Չինաստանի ամէնէն ընտիր զօրքն է այս, մարզուած գերման սպաներու կողմէ եւ սպառազինուած ամէն կատարելութեամբ : Չինաստանի առաջին բանակը կը կոչուի այս զօրքը :

Չինաստանի օդանաւային ուժը տկար է, հազիւ 300 առաջնակարգ օդանաւ : Ամէն միջոց կը փորձուի այս տկարութիւնը դարմանելու համար : Իսկ Չինաստանի ամենամեծ տկարութիւնը կը կազմէ թնդանօթներու, գնդացիրներու եւ ուրիշ զէնքերու պակասը : Հրասայլերու եւ զրահապատ կառախումբերու կազմակերպութիւնն ալ գրեթէ ոչինչ է. իսկ նաւատորմը՝ գանցառելի, բաղդատելով Ճափոնի արդիական ահարկու տորմիղին հետ որ աշխարհի երրորդը կը համարուի :

Գալով Ճափոնի, կրնայ անմիջապէս ոտքի հանել երեք հարիւր հազար հոգինոց բանակ մը, ինչպէս եւ իր 1300 առաջնակարգ ռազմական օդանաւեր, ուրիշ 750 պահեստի սաւառնակներով : Այս ուժին կէսը կը գտնուի Մանչուքուօ (Մանչուրիա) : Ուրիշ 20,000 զինուորներ կը գտնուին Քորէայի շրջակաները : Ճափոնի պահեստի ուժը կը հաշուեն 2.000.000, որ կրնայ դրօշի տակ առնուիլ արագօրէն :

*** Ճափոնի խորհրդարանը արտակարգ նիստի հրաւիրուած է սեպտեմբեր երեքին, պատերազմական վարկերը քուէարկելու համար : Այս առթիւ բացառիկ օրէնքներ ալ պիտի քուէարկուին, լիազօրութիւն տալու համար կառա -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԼԵԶՈՒՆ ԱՆԳԱՄ …

—o—

Հետզհետէ սրելով իր սլաքները Հօկին դէմ, ռամկավար «Պայքար»ը դիտել կուտար խմբագրականի մը մէջ (31 յուլիս).

— « … Պարզուեցաւ մանաւանդ որ եթէ Հօկի ձեռքով Հայաստան չըրկուէին Հայրենակցական Միութեանց դրամները, Հօկը առանձին բան մը ընելու եւ ըլլալու երեւոյթն ալ իր վրայ առնելու անկարող պիտի ըլլար : Ինչ որ Հօկն ալ ըրաւ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՆՊԱՍՏ ԿՈՄՈՒՆԻԶՄԻ ՇԱՀԱԳՈՐԾԵԼ ԷՐ, եւ այս բոլշեւիկեան փրոփականտով ներառգրաւեց կարգ մը Հայրենակցական Միութիւններ, որոնք « Բանուոր»ի ոգին ՈՒ ՆՈՅՆԻՍԿ ԱՂՃԱՏԵԱԼ ՀԱՅԵՐԷՆ ՈՃԸ ՈՐԴԵԳՐԵԼՈՒ ՉԱՓ ԲՈԼՇԵՒԻԿԱՑԱՆ » :

Արդարե՛ւ : Սի՛րտ ունենայիք տեսնելու այդ հայերէնը …

Չէին բաւեր Երեւանի մէջ սարքուած աղմուկն ու ջարդը, արտասահման տպուած «Հայաստանասէր » քուրջեր ալ իրարու հետ մրցումի ելան, լեզուն խաթարելու, ծաղրանկարի վերածելու համար :

Տգէտ եւ իմաստակ, անոնք նոյնութեամբ ընդօրինակեցին Երեւանի «ինֆորմացիոն հաղորդագրութիւն»ները, մռռացութեան տալով փառաւոր «զեկոյցը» :

Նոյն ազնուութեամբ, անոնք նուիրագործեցին «պրովոկացիոն լուրերը», (ոչ միայն բառը օտար, այլեւ գործածուած իբրեւ ածական) :

Իսկ սա իշարշա՞ւը :

« Բանուոր » կոչուած սոփեստիկը, չեմ գիտեր ո՛ւրկէ դաս առած ըլլալով, կը գործածէ հետեւեալ քերականական այլանդակութիւնը,— ՍՊԱՆԻՈ, ՍՈՒՐԻՈ, ԹՈՒՐՔԻՈ, ՄԱՆՉՈՒՐԻՈ եւ դեռ ինչ որ կը հոլովենք իբրեւ «իոյ» (Թուրքիոյ, Սուրիոյ) :

Երբ այսպէս են սորվեր հայերէնը, ինչո՞ւ զարմանալ որ կը գրեն նաեւ,— «կուտա» (կուտայ), «ներկա» էին, «յետո» …

Գիտեմ որ անօգուտ է որ եւ է սաստ կամ խրատ՝ այս ի ծնէ ստրուկներուն համար :

Աշխարհի լոյսն ալ թափես անոնց աչքերուն առջեւ, անոնք իրենց էշը պիտի քշեն, ապացուցանելու համար թէ ինչպէս կը սիրեն Խ. Հայաստանը :

Բայց ներողութիւն :

Այս մարդիկը կատարելապէս բոլշեւիկացած չեն տակաւին, իրենց հայերէնով :

Տակաւին մեր լեզուն է որ կը գործածեն, գէշ - աղէկ : Եւ մեր ուղղագրութեամբ :

Երեւանը ի՞նչպէս կը ներէ այս անհաւատարմութիւնը,— թէքում դէպի աջ : «Դէպի բուրժուա-նացիոնալիստական - տրոցկիստական տենդենցները» :

Անշուշտ սեւ ցանկ մըն ալ այս մասին կազմուած է :

Եւ առտու մը, եթէ այս կարմրուկ խմբագիրներէն կամ յօդուածագիրներէն մէկն ու մէկը Երեւան իյնայ, անշուշտ մեղայագիր մը պիտի արտասանէ, հետեւողութեամբ Երեւանի պետական թատրոնի բեմադիր Գուլակեանի.

— « Ես չլացել էի երկերեսանի դաւաճան Խանջեանի գովասանքներից ու ամբարտաւանացել եւ չէի կարող վարել առողջ գիծ (թատրոնում) : Ես չէղել էի առողջ ստեղծագործական ուղուց դէպի Ֆորմալիզմը, աղաւաղելով ու այլանդակելով կլասիկների գործը» : («Խ. Հայաստան, թիւ 105) :

Առ այժմ թող փառք տան որ ազատութիւն կը վայելեն ոչ միայն իրենց գլուխը ողջ պահելու, այլեւ իրենց գիտցած հայերէնը գործածելու :

ՎԱՀԷ

30 ՀԱՅԵՐ ԵՒ 3 ՖՐԱՆՍԱՑԻՆԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ՎԵՐԻՆ ՃԵԶԻՐԷԻ ԿՌԻՒՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ?

»»»» • ««««

Անցեալ օր « Թայմզ » ի եւ « Թան »ի թղթակիցները կը հաղորդէին թէ ծանր դէպքեր պատահած են Ամուտայի մէջ, Գամըշլըէն 40 մղոն հեռու (վերին Ճէզիրէ, Սուրիա), սպանեալներով եւ վիրաւորներով, բայց Ֆրանսական զօրքը յաջողած է վերահաստատել բարեկարգութիւնը : Պոլսոյ Թուրք թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն այս մասին, անշուշտ չափազանցելով կամ խեղաթիւրելով ----

Առնուած տեղեկութեանց համաձայն, Ճէզիրէի մէջ արիւնահեղ դէպքեր պատահած են : Ֆրանքեւհայ ուժերը օգոստոս 12ի գիշեր բախում ունեցան Վաթանիներուն հետ, որոնք Ամուտան այրելէն վերջ քաշուեցան : 30 հայ եւ երեք Ֆրանսացի զինուոր սպաննուեցան :

Վաթանիները կորեցին գլուխը Ամուտայի հրոսախումբերուն պետ Սայիտ աղային եւ ղրկեցին Դամասկոս : Սայիտ աղան օգնած էր Հայերուն եւ Ֆրանսացիներուն :

Վաթանիներուն պետն է Շէյխ Ահմէտ : Ֆրանսա պիտի չվաւերացնէ Ֆրանքեւսուրիական դաշնագիրը մինչեւ որ այս անիշխանութիւնը չվերնայ : Փոքրամասնութեանց վերաբերեալ տրամադրութիւններուն մէջ ալ փոփոխութիւններ պիտի ըլլան : («Ճիւմհուրիյէթ ») :

Ամուտա գիւղի վրայ տեղի ունեցած յարձակումի ընթացքին, ըմբոստները թալանեցին մաքսային պաշտօնատուները : Զինուորները հասած ատեն, ըմբոստները արդէն իսկ փախուստ տուած էին : Օդանաւերը հալածելով զանոնք, ռմբակոծեցին ըմբոստ շրջանի երեք կարեւոր շրջանները : Ճէյիլի թղթատար կառքը կորսուած է ճամբորդներով միասին :

Հալէպի կայարանին մէջ ձեռք անցուեցան մեծաքանակ ռազմանիւթ եւ փամփուշտ որ երկրին ներսերէն ղրկուած էին եւ պիտի յանձնուէին ըմբոստներուն :

100 փախստական թուրք սահմանը կ'անցնին

Մեր առած տեղեկութեանց համաձայն, Սուրիոյ սահմանին շրջակայքը, Հայերու եւ Թուրքերու միջեւ կարգ մը ընդհարումներ տեղի ունեցած են եւ այս պատճառաւ հալածանքի եւ բռնութեան ենթարկուած 1000ի չափ Թուրքեր ու Արաբներ Ամուտայի կողմէն մեր սահմանը ապաստանած են :

Երբ ուզուեցաւ իրենց տեղերը ղրկել, սանոնք գետինը պառկելով, ու աղաչելով ըսին ---- « Մեզ մեռցուցէք, սակայն ետ մի ղրկէք» : Այս փախստականները սահմանի շրջակայ ցեղախումբերու կը պատկանին : («Ճիւմհուրիյէթ») :

»»»» • ««««

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ պայքարը սաստկօրէն կը շարունակուի Զուիցերիոյ մէջ : Դաշնակցային խորհուրդը օգոստոս 18ին որոշեց խորհրդարանին ներկայացնել օրինագիծ մը, որուն համաձայն պիտի արգիլուին այն բոլոր ընկերակցութիւնները ու կազմակերպութիւնները որ ուղղակի կամ անուղղակի կապ ունին համայնավարութեան հետ : Դաշնակցային խորհուրդը իր պատճառաբանութեանց մէջ կ'ըսէ թէ ընկերակցութիւններ կազմելու իրաւունք չի կրնար տրուիլ այն քաղաքացիներուն որոնք ապօրինի եւ պետութեան համար վտանգաւոր մեթոտներ կը գործածեն, իրենց քաղաքական նպատակներուն հասնելու համար :

— Կեսօր է, ինչո՞ւ չես պատրաստվում, որ գնանք տուն, — ծուռթաղ ես ասում Ալիսին, որ նստած է հյուրասենյակում և նայում է պատուհանից դուրս։ Ալիսը ոչինչ չի պատասխանում։ Նա ոտքի է թռչում, վազում է ննջասենյակ, հագնում է իր լավագույն զգեստը, գլխարկը, վերցնում է ձեռնոցները և վազում է ներքև։

Ալիսի մայրը, որ Ալիսի վրա է սպասում, հարցնում է աղջկանից, թե ինչո՞ւ է այդքան ուշացել։ Ալիսը պատասխանում է, որ ինքը ոչ մի ուշացում չի արել, որովհետև ինքն էլ նոր է իջել վերևից։ Մայրը ժպտում է և ասում, որ ինքը ոչ մի խոսք չի ասել։

Ալիսը ուզում է ասել, որ մայրը սխալ է, բայց հանկարծ հիշում է, որ մայրը ոչ մի խոսք չի ասել, և ինքն էլ չի ասում։

Ալիսի մայրը ասում է, որ ինք

ՅՈՒՇԱՐԿ

(ՎԱՂԵՆ ԴԱՎԹԻԿԵԱՆԻ ՄԱՀՎԱՆ)

»»» • ««‹

Գիտե՞ք ինչ, Գրիգո՛ր, ես ամեն անգամ, որ ինձ հարցնում են՝ ինչպե՞ս է մեռնում մարդը, միշտ պատասխանում եմ՝ չգիտեմ, որովհետև ես դեռ չեմ մեռել, ուրեմն չեմ կարող գիտենալ, թե ինչպես է մեռնում մարդը... Ես միայն գիտեմ, որ մարդը ծնվում է, ապրում է, մեռնում է... Ծնվում է, որովհետև ծնվելը կախված չէ մարդուց, ապրում է, որովհետև ապրելը կախված է մարդուց, մեռնում է, որովհետև մեռնելը կախված է ուրիշներից...

— Ա՛խ, Գրիգո՛ր, Գրիգո՛ր, ինչ լավ կլիներ, որ մենք էլ մեռնեինք, ու ամեն ինչ վերջանար...

— Ինչո՞ւ, Գրիգո՛ր, ինչո՞ւ ես ուզում մեռնել...

— Ես չեմ ուզում մեռնել, Գրիգո՛ր, ես ուզում եմ ապրել, ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչ կլինի, տարին ինչպես կանցնի, ինչպես կգա գարունը, ինչպես կծաղկեն ծառերը, ինչպես կերգեն թռչունները, ինչպես կսիրեն մարդիկ, ինչպես կատաղեն, ինչպես կուրախանան, ինչպես կտխրեն, ինչպես կծիծաղեն, ինչպես կլացեն, ինչպես կծնվեն, ինչպես կմեռնեն, ինչպես կապրեն, ինչպես կսիրեն

ՆՈՐԵԼ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՀԱՅ ՀԱՐՍՏԱՑՈՒԻ ՀՈՒՇԵՐԷՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿՈՒՄԻՑ ՄԻՆՉԵՎ ՕՐԵՐՆ ՈՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ ԶՈՀԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

ՀԱՅԿ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ

»»» • «««

Մրցան ձեզ յաղթել ն, մեզ, բերել ինձ ու վաշխ տալ ձեզ ծանր տարի ժամանակներուն, երբոր ես ալ ստիպուած պիտի ըլլայի ձեզմէ փոխ առնել: Հապա ինչո՞ւ ես ալ չհետեւեցայ ձեր օրինակին, ինչո՞ւ չդարձայ ես ալ ձեզի պէս ազգասէր, ինչո՞ւ չհաստատեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային դպրոցներ, ինչո՞ւ չհիմնեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային հիւանդանոցներ, ինչո՞ւ չհրատարակեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային թերթեր, ինչո՞ւ չհաստատեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային գրադարաններ, ինչո՞ւ չհրատարակեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային գրքեր, ինչո՞ւ չհիմնեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային թանգարաններ, ինչո՞ւ չհաստատեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային ընկերութիւններ, ինչո՞ւ չհիմնեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային հաստատութիւններ, ինչո՞ւ չհաստատեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային ճեմարաններ, ինչո՞ւ չհիմնեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային ուսումնարաններ, ինչո՞ւ չհաստատեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային վարժարաններ, ինչո՞ւ չհիմնեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային ճեմարաններ, ինչո՞ւ չհաստատեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային ուսումնարաններ, ինչո՞ւ չհիմնեցի ես ալ ձեզի պէս ազգային վարժարա

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 փրանք	75 փրանք	40 փր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 փրանք	

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹ 21 ՕԳՈՍՏՈՍ
SAMEDI 21 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3504 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԽՕՍՔ

ԼՌՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՄԱՀԱՇՈՒՔ...

»»»» ο ««««

Ամէն անգամ որ սեւ լուրեր կը հասնին Հայաստանի մասին, հայկական կամ օտար աղբիւրէ, պարտականութիւն կը սեպենք ըրպտումներ կատարել, կարելի ստուգումը ձեռք բերելու համար:

Դժբախտաբար, չափազանց սահմանափակ են ստուգման միջոցները:

Սկիզբէն ի վեր այդպէս էր. իսկ մասնաւորապէս վերջին մէկ-երկու տարիներու ընթացքին, եղած աղբիւրներն ալ ցամքեցան:

Նախ մենք, իբրեւ «Թշնամի», չունինք ուղղակի եւ անմիջական միջոցներ, օրը օրին լուր քաղելու համար Երեւանէն Փարիզ:

Ամէնէն անհնարին պարագաներուն մէջ ալ, կուսակցութիւնը չէ անճրկած, տեղեկութիւններ ստանալու կամ ստուգելու համար: Սակայն, ժամանակի կը կարօտի այս միջոցը: Սոխրուած ես շաբաթներ, յաճախ ամիսներ սպասել: Կարելի չէ վստահիլ ամէն կողմնակի աղբիւրի: Յաճախ բոլշեւիկները իրենք պրովոկացիաներ կը սարքեն,— ինչպէս, տարիներ առաջ, Դաշնակցական խումբեր կազմելու ձեռնարկեցին, կեղծ կնիքներ շինելով եւ թռուցիկներ ցրուելով...

Արտասահմանի միւս թերթերն ալ, անոնք որ «Հայաստանասէր» կը կոչուին, աւելի բախտաւոր չեն:

Անոնք յաճախ «տէսթան»ներ կը հրատարակեն,— այս կամ այն «Վերաշինաց»ին կամ «Հօրեղբօր տղուն» նամակները:

Արդ, յետին ապուշն ալ գիտէ որ, այդպիսի նամակներու համար պէտք չկայ Երեւանի կամ Լենինականի թղթատարին սպասելու: Կրնաս նստած տեղդ մրոտել, կամ կազմ ու պատրաստ ստանալ Հօկի դրասենեակէն:

Կոյրերու աշխարհին մէջ միականին ալ թագաւոր կը համարուի,— կ'ըսէ առածը:

Այդ իմաստով «պաշտօնական» աղբիւրներ նկատուած են Բարեգործականն ու Հօկը:

Բայց փորձեցէք որ եւ է լուր ստանալ այդ երկու հաստատութիւններէն, տագնապալի, ծանրակշիռ պարագայի մը մէջ, ինչպէս է ներկան: Կա՛մ չեն գիտեր — եւ ընդհանրապէս չեն գիտեր — եւ կամ կը վախնան ձայն - ծպտուն հանել:

Բարեգործականը երջանի՛կ պիտի համարէր ինքզինքը, եթէ տարին հինգ վեց բարեւագիր ստանար իր ներկայացուցիչէն, դրամական առաքման մը կամ շինութեան մը առթիւ, իսկ Հօկը... Լաւ է կարճ կապել:

Իրաւասու աղբիւր մըն է, անշուշտ, խորհրդային դեսպանատունը: Բայց, կը կարծէ՞ք թէ ան ալ շատ բան գիտէ: Եթէ գիտնայ իսկ, ձեզի կ'ըսէ՞: Ձեր սեւ աչքերուն համար կը համարձակի՞ որ եւ է գաղտնիք յայտնել: Այն ալ Հայաստանի մասին, որ գիւղ մըն է, Խ. Միութեան անծայրածիր տարածութեան վրայ...

Կը մնան օտար աղբիւրները,— լեհական, գերմանական, անգլիական, ֆրանսական, ամերիկեան թերթեր եւ հեռագրական գործակալութիւններ:

Նախ, կարելի չէ ամէն անգամ վստահիլ այդ աղբիւրներուն, մանաւանդ սահմանակից երկիրներու մամուլին, որ ամէն բանէ առաջ կը ձգտի քաղաքական քարոզութեան:

Երկրորդ, շատ քիչերը պաշտօնական թղթակիցներ ունին Մոսկուայի մէջ, եւ եղածներն ալ հարկադրուած են զգուշութեամբ շարժիլ, այլապէս պատրաստ է վտարման հրամանագիրը:

Իսկ ամէնէն կարեւորը, տասը թղթակիցէն երկուքը հազիւ կը հետաքրքրուին Երեւանով: Անոնց տեսողութեան սահմանը ընդհանրապէս կը հասնի մինչեւ Թբիլիսի (Թիֆլիս) կամ Բագու, ուրուն քարիւղի հոտը միշտ կը պահէ իր ծաւալուն հմայքը:

Ուրիշ պարագայ մը եւս,— ամէն թղթակից հնարաւորութիւն չունի լսելու կամ ստուգելու հեռաւոր վայրերու, ծայրագաւառներու անցուդարձը: Իր գլխաւոր աղբիւրները կը կազմեն Մոսկուայի հեռագրական գրծակալութիւնը, «Իզվեստիա»ն, «Փրավտա»ն եւ ուրիշ կեդրոնական օրկաններ կամ վարչական եւ դիւանագիտական շրջանակները:

Արդ, ինչպէս կը բացատրէր վերջերս «Թան»ի թղթակիցը, «աւելի յաճախ, մայրաքաղաքի մեծ թերթերը կը խօսին անձրեւին կամ գեղեցիկ օդին վրայ, բայց լռութիւն կը պահեն մաքրագործման ընթացքի մասին: Այս տեսակէտէն աւելի արդիւնաւոր է գաւառական մամուլին ընթերցումը»:

Ուրեմն, կեդրոնի թերթերն ալ ամէն բան չեն գրեր: Եւ պէտք է ձեռք ձգել, պրպտել գաւառական թերթերը, շատ մը դէպքեր իմանալու համար:

Այսպէս, երկու ամսուան ընթացքին 238 հոգի գնդակահարուած էին Ծայր. Արեւելքի մէջ (եւ ցանկը կ'երկարի միշտ): Բայց այս լուրը ոչ թէ Մոսկուայի մամուլն է որ կը հաղորդէ, այլ Ծայր. Արեւելքի խորհրդային օրկանը: Ուրեմն կ'իմացուի շաբաթներ վերջը, եւ պատահաբար:

Այս բոլոր բացատրութիւններէն վերջ, կրնա՞ք պատասխանել սա տարրական հարցումին,— Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ Հայաստանի մէջ...

Մոսկուան մահաշուք մարտակոչ մը արձակած է աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր,— մաքրագործո՛ւմ: Եւ հրամանը անլուր դաժանութեամբ կը գործադրուի երկրին մէկ ծայրէն միւսը: Գլուխներ կ'իյնան իրարու ետեւէ, առանց ազգի, դիրքի, տարիքի, անցեալի կամ վաստակի տարբերութեան:

Մեր մինուճար երկրին մէջ, նոր փոթորիկը պայթեցաւ 1936 յունիս 9էն ի վեր, առաջին առթիւ գետին փռելով Աղասի Խանջեանը: Այդ օրէն ի վեր, ահաւոր անստուգութեան մը մատնուած է Հայկական Արտասահմանը:

Ո՞վ պիտի բանայ քօղը այս մահաշուք լռութեան...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ, ՃԱՓՈՆ ԿԸ ՄԵՐԺԷ

»»»» ο ««««

80,000 ճափոնցի, 200,000 Չինացի դէմ յանդիման

Անգլիական կառավարութիւնը հետեւեալ առաջարկները ներկայացուց Ճափոնի եւ Չինաստանի, համախորհուրդ Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն հետ.

1 — Չէզոք շրջան մը հաստատել Շանկայի մէջ, սահմանափակ պայմանաժամով: 2 — Զինական զօրքը այդ չէզոք շրջանէն անդին քաշել: 3 — Ամբողջովին ետ քաշել Ճափոնի նաւային եւ զինուորական այն ուժերը որ այժմ դիրք բռնած են Շանկայի մէջ. 4 — Զօրացնել միջազգային թաղամասին ոստիկանութիւնը: Շանկայի մէջ հաստատուած միջազգային զինուորները պէտք է ստանձնեն ճափոնական հպատակներուն եւ անոնց ստացուածքներուն պաշտպանութիւնը:

Չինական կառավարութիւնը վերապահ դիրք մը բռնած է այս առաջարկներուն հանդէպ, իսկ ճափոնական կառավարութիւնը անմիջապէս պատասխանեց: Ճափոնի արտաքին նախարարին փոխանորդը իր մօտ կանչելով բրիտանական դեսպանատան գործակատարը, բացատրեց թէ անկարելի է օտար պետութեանց յանձնել Ճափոնի հպատակներուն պաշտպանութիւնը: Այս առթիւ խնդրեց որ բարեկամ պետութիւնները աջակցին, որպէսզի Չինաստան յարգէ կրնքուած համաձայնութիւնը եւ չինական զօրքերը քաշէ Շանկայէն:

Նոր լուրի մը համաձայն, չինական կառավարութիւնը խնդրած է անգլիական, ֆրանսական, ամերիկեան եւ իտալական կառավարութիւններէն որ իրենց մարտանաւերը գոնէ հինգ մղոն հեռացնեն Շանկայի գետաբերանէն, եւ կամ հասկցնեն որ Ճափոն նոյնքան հեռաւորութեամբ ետ քաշէ իր մարտանաւերը: Հակառակ պարագային Չինաստան որ եւ է պատասխանատուութիւն չստանձներ հետեւանքներու մասին:

*** Զինուորական գործողութիւնները կը ծաւալին հետզհետէ: Ճափոն օդնական զօրք ղրկած ըլլալով, այժմ 80,000 ճափոնցի զինուորներ համախմբուած են 200,000 Չինացիներու դէմ: Վերջին լուրերու համաձայն, Ճափոնցիները յամրաբար կը յառաջանան, իսկ Չինացիները ուժգնօրէն կը դիմադրեն: Շանթունկի զինուորական կառավարիչը շարժման մէջ դրած է իր անձնական բանակը, որ կը բաղկանայ 50,000 զինուորներէ: Ասոնք մասնաւորապէս յատկացուած են փոխադրութեանց եւ շինութեանց:

Զրոյցի մը համաձայն, ըմբոստութիւն ծագած է Չինաստանի մայրաքաղաքին՝ Նանքինի մէջ: Ուրիշ զրոյց մը (ճափոնական աղբիւրէ) կ'ըսէ թէ Խ. Միութիւնը զինուորական շարժումներ կը կատարէ եւ կարմիր զօրաբաժիններ համախմբած է Մանչուրիոյ սահմանին եւ Պայքալ լիճին ափերուն վրայ, արտ. Մոնկոլիոյ դիմաց, ի հարկին միջամտելու համար: (1936 մայիսին կնքուած դաշնագրով մը, Խ. Միութիւնը պարտաւոր է օգնութեան հասնելու, եթէ Մոնկոլիա վտանգուի):

Այս ալ ուրիշ սանակնկալ

Օր նոր, դէպք նոր: Փորթուկալ խզեց իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները Չեխոսլովաքիոյ հետ, եւ ետ կանչեց իր դեսպանը: Այս առթիւ հետեւեալ մեղադրանքները կ'ընէ —

1. Փորթուկալի գնդացիր հայթայթելու համար պայմանագրութիւն կնքելէ վերջ, Չեխոսլովաքիոյ կառավարութիւնը մերժած է յանձնել զանոնք — 2. Մերժումին պաշտօնական բացատրութիւնը հիմնուած է այն կասկածներուն վրայ թէ Փորթուկալ զէնք պիտի ղրկէ Սպանիա, ուր ուժ կուտայ Զօր. Ֆրանքոյի — 3. Այդ կասկածները անընդունելի են, իսկ Չեխոսլովաքիոյ ընթացքին իրական պատճառը «անոնք են որ կ'ուզեն խափանել կամ խանգարել Փորթուկալի վերազինումը»:

Փորթուկալի մայրաքաղաքին մէջ յայտնապէս կը մեղադրեն խորհրդային իշխանութիւնը, ըսելով թէ անոր հրամանին վրայ է որ Չեխոսլովաքիա չի յանձներ ապսպրուած գնդացիրները: Գերմանական մամուլն ալ բացէ ի բաց կը մեղադրէ Չեխոսլովաքիան, թէ կը գտնուի «Սպանիոյ կարմիր բարեկամներուն ազդեցութեան տակ», եւ թէ իր զինագործարանները միայն բոլշեւիկներուն համար կը բանին: Հռոմի մէջ ալ կը գնահատեն Փորթուկալի բռնած դիրքը, իսկ Անգլիոյ մէջ կ'աշխատին սահմանափակել միջադէպը: Մոսկուա բնականաբար կը մերժէ որ եւ է յանցանք, իսկ չեխական թերթերը գիտել կուտան թէ պատմութեան մէջ առաջին անգամ է որ դիւանագիտական յարաբերութիւնները կը խզուին, առեւտրական պայմանագրի մը ձախողման հետեւանքով: Այս առթիւ կը բացատրեն թէ զինագործարանները չափազանց զբաղած են, ատիպողական ապսպրանքներ հասցնելու համար չեխական բանակին, հետեւաբար Փորթուկալի ապսպրանքին յապաղումը որ եւ է անարգական կամ անսովոր հանգամանք չունի:

Նորէն յարձակում Տարտանէլի առջեւ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ սպանիական (կառավարական) ուրիշ նաւ մըն ալ Թորփիլահար եղաւ Տարտանէլի բացերը, օգոստոս 19ին, սուզանաւի մը կողմէ: Այս նաւն է Արմարու, որ Վալենցիա կ'երթար, արմտիք փոխադրելով Խ. Միութենէն: Թէնէտոս կղզիին մօտ սուզանաւ մը երեւցաւ գիշերանց, երկու թորփիլ արձակեց փոխադրանաւին վրայ, յետոյ հեռացաւ: Սպանիական նաւը սկսաւ ընկղմիլ. բայց նաւապետը յաջողեցաւ զայն առաջնորդել մինչեւ Թէնէտոս կղզին, ուր խրեցաւ: Նաւաստիները փրկուեցան թրքական եղերապահներու կողմէ: Կը կարծուի թէ այս միեւնոյն սուզանաւն է որ ընկղմեց սպանիական «Սիուտատ - տէ - Քատից» փոխադրանաւը: Ձախակողմեան թերթերը կը պնդեն թէ իտալական է սուզանաւը:

Մեծ հրդեհ մը Վալանսի մէջ

ՎԱԼԱՆՍ, 18 օգոստոս (Յառաջ) — Այսօր իրիկուան ժամը 8ին նմանը չտեսնուած հրդեհ մը ծագեցաւ Փրալի աստղձի գործարանին մէջ, որ կը գտնուի քաղաքին կեդրոնը, ընդարձակ տարածութեան մը վրայ: Ունի բաւական թիւով գործաւորներ: Հայ չկայ: Ամբողջ քաղաքը ոտքի ելած էր, փողոցները անցնելու տեղ չկար, զինուորները ամէն կողմ պաշարած էին: Ռոմանէն, Լիոնէն եւ շրջականներէն հասած հրշէջները իրենց կարելին փորձեցին, հրդեհը սահմանափակելու համար: Մարդկային կորուստ չկայ: Հրդեհը երեք ժամէ ի վեր կը շարունակուէր, երբ այս նամակը թղթատարին յանձնեցի:

ԽՄԲ. — Գիշերը ուշ ատեն կարելի եղած է մարել հրդեհը, որ կը սպառնար մոխիրի վերածել շրջակայ տուները:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԲ ՀԱՒԵՐԸ ՈՒ ՎԱՌԵԱԿՆԵՐԸ ԿԸ ՎԻՃԻՆ «ՄԱՐՔՍԻՍՏՕՐԷՆ, ԼԷՆԻՆԻՍՏՕՐԷՆ»

—ο—

— Հրամեցէք մեզի, գլխու վրայ տեղ ունիք:

— Ոչ, դուք մեզի եկէք, ձեր տունը արեւ չկայ:

— Եղբայր, մենք յիսուն տարուան կուսակցութիւն ենք, դուք դեռ հինգն ալ չլրացուցիք:

— Կուսակցութեան մը տարիքը չէ կարեւորը, այլ անոր նպատակները, ապագան, ներկան...

— Մենք մայր կուսակցութիւն ենք, բարեկամ, խելքդ գլուխդ ժողվէ, ըրէկուան վառեակները չեն որ դաս պիտի տան մեզի:

— Խնդրեմ, հարցերուն պատասխանեցէք առանց ձեր պզղարիւնը կորսնցնելու:

×

Ամիսներէ ի վեր, այս բանավէճն է որ կը շարունակուի Ամերիկայի մէջ, հնչակեաններու եւ բանուորականներու միջեւ, միացեալ ճակատ կազմելու համար:

Առաջինները հանրածանօթ են արդէն, իրենց բոլոր «քարեխառնութիւններով»: Մանաւանդ անոնք որ «Երիտ. Հայաստանի»ով կ'երդնուին:

Միւսներն ալ մեծ մասով Հնչակեաններէ բաժնուած կամ աջէն ձախէն հաւաքուած տարրեր են, նոր անունի մը տակ ապաստանած,— «Հայ Աշխատաւորական Միութիւն»: Թերթ մըն ալ ունին, «Բանուոր», որ տարին քանի մը անգամ արշաւներ կը կազմակերպէ, կանգուն մնալու եւ կամուրջ կամ դրամ հասցնելու համար... ՍՊԱՆԻՈ:

Մէկուկէս տարի առաջ, երկու կազմակերպութիւնները «Միացեալ ճակատ» կազմեցին, մտնելով Ամերիկայի համայնավար կուսակցութեան փաղանգը, չորս ոտքի վրայ:

Ի՛նչ անցաւ, ի՛նչ պարձաւ, այծն ու մաքին չյարմարեցան: Հնչակեանները սկսան կոտոշ ցուցնել, միւսներն ալ՝ պոչ խաղցնել:

Միացեալ ճակատ խաղալով մէկ տեղ, առաջինները իրենց յիսնամեայ «թապէլա»ն կը ցուցադրէին ամէն կողմ. ինչ որ տաք ու պաղ բաներ ըսել կուտար միւսներուն:

Եթէ չեմ սխալիր, համայնավար կուսակցութեան ամերիկացի պատուիրակները ալ միջամտեցին, անգամ մը:

Չեղաւ ու չեղաւ: Բանավէճը կը շարունակուի մինչեւ այսօր:

— Դուք ինչացո՞ւ էք, եկէք մեր մէջ լուծուեցէք, կը պնդեն Սոցիալ - Դեմոկրատ Հնչակեանները:

— Այդ ի՞նչ վերաբերմունք է, եղբայր, մեզի հրաւէր ուղղելէ առաջ, բարեհաճեցէք հարցը քննել ՄԱՐՔՍԻՍՏՕՐԷՆ, ԼԷՆԻՆԻՍՏՕՐԷՆ (ճիշդ այսպէս ալ տպուած է «Բանուոր»ի մէջ, 10 յուլիս):

Եւ առաջին փորձը «Բանուոր»ը ինքն է որ կը կատարէ.

— «Այժմ հարց կը ծագի թէ՝ Հնչակեան կուսակցութիւնը հայ ժողովուրդի ո՞ր մէկ դասակարգին կուսակցութիւնն է եւ անոր քաղաքական նպատակներու կալուածը ո՞ւր կը գտնուի:

Եթէ հայ աշխատաւորութեան կուսակցութիւնն է ան եւ Հայաստանն իր ծննդավայրն ու նպատակակէտը, ապա Հայաստանը ազատագրուած է եւ հայ աշխատաւորութիւնը ունի իր սեփական կուսակցութիւնը, յանձին Հայաստանի Կոմունիստ (պոլշեւիկ) Կուսակցութեան:

Ուրեմն, հարց կը ծագի, թէ ի՞նչ են Հնչակեան կուսակցութեան «հեռաւոր» կամ «մօտաւոր» նպատակները: Հայ ժողովուրդն այսօր ազատագրուած է ոչ միայն քաղաքականօրէն, այլ եւ հաստատած է սոցիալիստական կարգեր ու կը դիմէ դէպի կոմունիզմ, դէպի բարեկեցիկ կեանք, դէպի աւելի բարգաւաճ եւ երջանիկ կեանքի բարձունքներ:

Մեր հնչակեան ընկերները պիտի ըսեն մեզի — մեր յիսուն տարուան երազն էր այդ արդէն, որ իրագործուած է. Շատ լաւ: Ձեզ ուզեր վիճաբանութեան բռնուիլ այս մասին: Միայն հարց կուտանք — Հապա ի՞նչ առանձին նպատակներ ունի Ս. Դ. Հնչ. կուսակցութիւնը»:

Հարցը «մարքսիստօրէն, լէնինիստօրէն» քննելու տենչացան փորձ մըն ալ ես կատարեցի, բայց չգտայ պատասխանը:

Գտնողին «համեմարափայլ Առաջնորդ»ին մեծադիր նկարը նուէր, Ա. շուղ - Աշխոյժի սազերգութեամբ.

Արածներդ ո՞րը գովեմ,
Հաւարներ են վեհ ու վսեմ...

ՎԱՀԷ

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ԿՌԻՒՆԵՐ ԱՆՏԻՈՔԻ ՄԷՋ

»»»» ο ««««

Անցեալ շաբթու հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ արիւնալի կռիւներ ծագած են Անտիոքի մէջ: Պէյրութի թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն այս մասին —

Անտիոք երկուշաբթի օր (10 օգոստոս) վերստին թատր եղած է նոր արիւնոտ միջադէպերու որոնք ծագած են Արաբներու եւ Թուրքերու միջեւ: Պարզ վէճի մը հետեւանքով ծագած կռիւը շուտով վերածուած է արիւնահեղ բախումի մը որուն մասնակցած են հազարաւոր մարդիկ: Գաւազաններ, դաշոյններ, հրացաններ գործածուած են կռուողներուն կողմէ:

Բանակին միջամտութեան շնորհիւ վերահաստատուած է կարգը, սակայն խռովայոյզ շրջանէն ստացուած վերջին լուրերուն համաձայն նոր միջադէպերու կը սպասուի:

Հալէպի «Էլ Թէզամիմ» թերթին ստացած վերջին զեկոյցին համաձայն, այս խռովութեանց միջոցին սպաննուած են երեք հոգի եւ վիրաւորուած 11: Ըստ «Թէզամիմ»ի, բախումը սկսած է երկու Արաբներու կրած յարձակումով: Անոնք երբ կ'անցնէին Պալ-էլ-ձիսր թաղէն, Թուրքերու յարձակման կ'ենթարկուին: Լուրը առնող Արաբներ կը դիմեն փոխադարձութեան եւ քաղքի զանազան թաղերուն մէջ ծայր կուտան խռովութիւններն ու բախումները:

Ֆրանսական իշխանութիւնը իսկոյն ձեռք առած է ապահովութեան գործը եւ վերահաստատած կարգը, սակայն խանութները մնացած են փակ:

Երեքշաբթի օրուան կռիւներուն հետեւանքով գործադուլ հռչակուեցաւ: Թուրքերուն եւ Արաբներուն միջեւ ծագած կռիւը պատճառեց մէկ մեռեալ, 14 արար եւ 20 Թուրք վիրաւոր:

Թուրքերը խուժեցին շուկաները, դեռ անոնք չփակուած, եւ հրացէն պարպեցին բազմաթիւ առեւտրականներու եւ անցորդներու վրայ: Բազմաթիւ գնդակներ դպան սպայի մը ինքնաշարժին որ վնասուեցաւ: Ֆրանսայի եւ բնիկ զինուորներու խումբեր կը շրջին փողոցներուն մէջ, բարեկարգութեան հսկելով: Բազմաթիւ անցորդներ ձերբակալուեցան արգիլեալ զէնք կրած ըլլալով: Թէեւ հանդարտութիւնը վերահաստատուած է, սակայն դեռ կը վախցուի խռովութիւններէ:

Վիրաւորուած Արաբներէն մին մեռաւ: Թաղումը կատարուեցաւ մեծ շուքով: Արաբներ ու Հայեր կը մասնակցէին յուղարկաւորութեան թափօրին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ծանր վիրավորվելով՝ Ռուբենը ընկավ գետնին։ Ոտքերը ծալվեցին ծնկներից, գլուխը կախվեց կրծքին, ձեռքերը թուլացան, հրացանը սահեց ձեռքից։ Ռուբենը ուզում էր ոտքի կանգնել, բայց չկարողացավ։ Նա միայն կարողացավ ձեռքը տանել դեպի վերքը, որ ստացել էր կրծքի ձախ կողմում։ Ռուբենը զգում էր, որ արյունը հոսում է վերքից, և որ ինքը թուլանում է։ Նա ուզում էր գոռալ, որ օգնեն իրեն, բայց ձայն չէր կարողանում հանել

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿՈՉՈՒՄՆԵՐԸ

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿՈՉՈՒՄՆԵՐԸ

Հայ գրողների միության կոչումներ շնորհելու մասին հարցը քննարկվել է Գրողների միության վարչության նիստում։ Նիստին մասնակցել են նաև Գրականության և արվեստի ինստիտուտի, Գրականության թանգարանի, Գրականության և արվեստի հրատարակչության, «Գրական թերթ»-ի, «Սովետական գրականություն»-ի, «Գրական Հայաստան»-ի, «Գրական քննադատություն»-ի, «Սովետական Հայաստան»-ի, «Պիոներ»-ի, «Գրական ուսուցում»-ի, «Գրական ուսուցում»-ի, «Գրական ուսուցում

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՖԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԿՌԻՒՆԵՐԸ առայժմ կեդրոնացած են Սանթանտէրի ճակատին վրայ։ Ապստամբներուն վերջին զեկոյցը կ'ըսէ թէ տասը հազար գերիներ բըռնած են, յարձակման սկզբնաւորութենէն ի վեր եւ թէ երկու վաշտեր իրենց նուագած են, յարձակման սկզբնաւորութենէն ի վեր եւ թէ երկու վաշտեր իրենց ամբողջ զէնքերով անձնատուր եղան անցեալ գիշեր, իրենց չսպիկները ցցելով սուիններու վրայ, իբրեւ սպիտակ դրօշ։ Եթէ Սանթանտէր իյնայ, Զօր. Ֆրանքօ սլիտի կրնայ հարիւր հազար զինուորներ կեդրոնացնել ուրիշ ճակատներու վրայ եւ պաշարել Միջերկրականի ծովեզերքը։ Կառավարական զեկոյց մը կը հերքէ ապստամբներուն յառաջխաղացութիւնը։

ՄՈՍԿՈՒԱՑին կը հեռագրեն թէ խորհրդային օդաչուներու հինգերորդ ցուցադրութիւնը վերջացաւ կատարեալ յաջողութեամբ։ Բացի ռազմական օդանաւերէն, որոնք ռազմափորձ սարքելով գիւղ մը «կործանեցին», հարիւրաւոր անկարգելներ ալ մարզանքներ կատարեցին։ Օգոստոս 19ի բոլոր խորհրդային թերթերը ջերմեռանդութեամբ յատկացուած էին այս տօնահանդէսին։

13 ՍԱԻԱՌՆԱԿՆԵՐ ճամբայ ելան երէկ, ուրբաթ, իրիկուան ժամը 8-10ին, կարելու համար Իսթր (Մարսէյլ) Դամասկոս-Փարիզ ճամբան։ Ինչպէս գրած ենք, երեք միլիոն ֆրանք պարզեւ սահմանուած է այս թռիչքին համար։ Մըրցումին կը մասնակցին չորս ֆրանսական, մէկ անգլիական եւ ութ իտալական սրընթաց սաւառնակներ։ Միջին արագութիւնը պիտի ըլլայ մօտ 220 մղոն։

ԺԱՆՏԱՒՈՏ ՄԱԳԵՑԱԻ Զինաստանի գանազան մասերուն մէջ, ինչպէս եւ թանչք եւ ծաղկախտ։ Ահաւոր համաճարակ մը կը վախցուի Շանկայի չրջանին մէջ, ուր պարենաւորման եւ առողջապահութեան գործը կը դժուարանայ օրէ օր։

«ԹԱՅՄՋ»ի ԹՂԹԱԿԻՑԸ Պերլինէն հեռանալու հրաման ստացաւ։ Պայմանաժամ որուած է մինչեւ կիրակի կէս գիշեր։ Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ թղթակիցը, որ Պերլին կը գտնուէր 1925էն ի վեր, նպաստաւոր լուրեր հաղորդելով կը խանգարէր անգլ-ռուսերման յարաբերութիւնները։ Ինչպէս կը յիշուի, անգլ. կառավարութիւնն ալ կարգ մը դերման թղթակիցներ վտարեց։

34 ԲՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԵՑԱՆ Իրքուցքի մէջ (Միսկերիա), իբրեւ ահաբեկիչ եւ լրտես ձախոնի։ Բոլորն ալ երկաթուղիի պաշտօնեաներ են։

ԳԵՐՄԱՆ ՀՐԵԱՑ մը դատ բացած էր կնոջ մը դէմ, որ չէր վճարած իր զբօսնած ապրանքին գինը։ Դատարանը մերժեց լսել այս դատը, պատճառաբանելով թէ «կարելի չէ ենթադրել որ ամուսինը արտօնած էր այդ գնումը, քանի որ Գերմանի մը համար անվայել է ապրանք առնել Հրեաներէ»։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆԸ ՎՏԱՐԵՑ ինը Սպանիացիներ, ամբաստանելով թէ աշխատանքներ կը կատարեն ի նպաստ Սպանիոյ ապստամբներուն։

ԿԸ ՓՆՏՌԻ

— Կիւրիւնցի տիկին Սրբուհի Մէնտիլեան կը փնտռէ իր զաւակը՝ Անդրանիկ Մէնտիլեան, հօր անուն՝ Ա. Բրամ, մեծ հօր անուն՝ Վարդվառ (Մէնտիլ Տէպէ)։ 4 տարեկան հասակին աքսորուած է Շէհիր Գըշլայէն (Սեբաստիա) իր մեծ մօր՝ Հաճի Մարիամ Զիթպաչեանի եւ իր մօրաքրոջ Ազնիւ Զիթպաչեանի հետ։ Տեղահանութեան միջոցին վերջինս մեհմոդներ եղած են Մալաթիոյ չրջանները։ Իրենց հասցէն գիտցողներէն կամ իրենց մասին որ եւ է լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել, Madame Serpouhi Mendilian, Usine Diedrich, à Bourgoin, Isère, France։

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէ արտատպել։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Գատ. Միութեան Մարսէյլի «Անդրանիկ» եւ «Մարօ» խումբերու դասախօսական հատու ժողովը տեղի կ'ունենայ ամէն երկուշաբթի եւ Ուրբաթ իրիկունները ժամը 7էն 8ը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն որոշակի ժամին։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Լէգէոնական Միութեան անդամական Ընդհանուր ժողովը կ'րնայ, 22 Օգոստոս, կէսօրէ առաջ ժամը 9.30ին Պար տը Լըսպի սրահը, Պուլվար Տիւկօմիէ։

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Le Gérant : H. STEPHAN

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Թիւ 35 (Օգոստոս)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Ցղի կնոջ առողջապահութիւնը (ՏՈՒԲ. Կ. ԽԱՆՃԵԱՆ).— Կ'ուզէ՞ք ճաղատ դառնալ (Քրոֆ. ՎԻՆՒԼԷՐ).— Վահանագեղձերը (ՏՈՒԲ. Գ. ՍԵՐՈՒԲԵԱՆ).— Խաղողակերութիւն (ՏՈՒԲ. Բ. ՆԱԶԱՐԵԱՆ).— Ի՞նչպէս մնալ միշտ երիտասարդ (ՏՈՒԲ. Գ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ).— Քիմիական պատերազմ (ՏՈՒԲ. Վ. ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ).— Պատասխանատուներ բաժանորդներու բժշկ. հարցումներուն եւ առողջապահական առածներ։

Տարեկան բաժնեգինը Ֆրանսա՝ 25 ֆրանք, արտասահման 30 եւ 35 ֆր.։ Դիմել 17, Ռիւ Տամէմ, Փարիզ։

Փոխիջ մը Վ. Սարգսեանի յօրինած «ԱՆՈՒՇ»ԻՆ
Ա. Շարք. Երեք երգ դաշնակի բաժինով։
1. ԱՂՋԻ ԱՆԱՍՏՈՒԱԾ
2.— ԵԿԷՔ ՔՈՅՐԵՐ
3.— ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԵԱՅԼԱ
Գին 12 ֆրանք։
Գրատուն Հ. Յաժուէլ, 51 rue M. le Prince. Փարիզ։
H. Malakian, 3 Bld. Théodore Thurner, Մարսէյլ։

ԵՐԵՔ ՄԵՆԵՐԳ դաշնակի կերակցութեամբ
1.— ՄԻՄԱՌՆԻԿ 2.— ԳԱՐՈՒՆ 3.— ՄՐՄՈՒՆՋՆԵՐ
Երաժշտութիւն Ա. Գ. ՄԵՍՈՒՄԵՆՑԻ (Մելքոնեան)
Գին՝ (փոսթի ծախքով) 15 ֆր. 50
Պատուիրել համար դիմել՝ A. K. Mélkonian, Restaurant Burdigala 96 rue du Pas St. Georges, Bordeaux (Gironde), եւ Librairie Samuel 51 rue Mr. le Princ Paris.

Հ. Ց. Դ.

Փոստիկ

ՓԱՐԻԶԻ ԵԴԻՊՏԱՑԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 24 Օգոստոս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 6, Ավընիւ Իթալիի սրճարանին վերնայարկը, Օրակարգ՝ շար. Նախորդ ժողովի.

ԻՍԻ ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ «Զաւարեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «վռամեան», «Մուրատ» եւ «Մշօ» խումբերու ընկերները այսօր, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Ակումբին մէջ։ Օրակարգ՝ շաքունակութիւն նախորդ ժողովի։

Կաւատ

ՎԻԵՆԻ կոմիտէն ընդհ.ընկ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ըրջանի բոլոր քներները այսօր, շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին «Ժաժակ» ակումբին մէջ։ Օրակարգ՝ երջանային ժողովի օրակարգերու քննութիւն։

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՇԱԽՈՒԻ C. Rogerի ՄՕՏ 183 Avenue d'Argenteuil (Քլաս Պուրկինեռնի վրայ)։

ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Պանեէօ-Քաշանի Հ. Յ. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի կողմէ, Յ Մեպտեմբեր, կիրակի ամբողջ օրը։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Իսի լէ Մուլինոյի Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէի կողմէ 22 Օգոստոս, կիրակի ամբողջ օրը Մէօտոնի անտառը պագ պղբիւրին մօտ (Tapis Vert)։

"ՎԷ Մ"

Լոյս տեսաւ ՎԷՄի ԺԹ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.

ՎԱՀԱՆ ՄԻՆԱՍՈՐԵԱՆ՝ Արհաւիրքի օրեր։ Ց. ՔԻՒՐՏԵԱՆ՝ Հայ եւ Արաբ հնադոյն յարաբերութիւնները։ ՏՈՒԲ. ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ Ցուշատետրէս, Հայ — հայկական բանակցութիւնները։ ՀՄ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ՝ Դէպքերը Վասպուրականում, Մի քանի ճշդումներ։ Ս. ՎՐ.՝ Հայ եկեղեցու միասնականութիւնը, Ընծայեցի, Անցեալը, Ատրպետ, Հայաստան Դէօղեան, Զ. Մաթիկեան, Կեանք եւ Մշակոյթ, Գրականութեան վիճակը Հայաստանում, Բաֆֆիի յոբելեանը, Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի հարիւրամեակը, Բաղաքային թանգարան Երեւանում, «Մարջան» օպերա։ Գիրք եւ մամուլ, հրատարակութիւնների վիճակը Հայաստանում, Բաֆֆիի երկերը, Նուպար-եան մատենադարան, Գրախօսական, Մ. Օրախելաշվիլի՝ «Ս. Օրջոնիկիձէ», Ն. Բաղալեան, Ն. Հանդոյց՝ «Մեր կանոնադիրը», Ս. Վ. յաւելուած, Վահրամ եպ. Մանկունի, «Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը»։

ՆՈՐ ՏԱՐԻՒՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ.— Ֆրանսա եւ Սուրիա 60 ֆրանք, Ամերիկա, Բրիտանական կայսրութիւն, Եգիպտոս 4 տոլար, Միացեալ երկիրները 3 տոլար։

Կանխիկ վճարող նոր բաժանորդներու համար նախորդ տարիներու Ծիւերը կէս գինով։ Դիմել՝

S. VRATZIAN, 13, Rue des Platanes, Cité Jardins de Plessis–Robinson (Seine)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ — ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ԱՐՏԱԻԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆ
122 Bld. Murat, Paris (16), Tél. Jasmin 52—69
Մէթրօ Բօրթ տը Սէն Քլու ելքը, Ավընիւ տը Վէրսայլի կողմէն։
Դիմել իրեն վստահութեամբ ամէն կարգի գատի, արկածի, առնելիքի եւ գործի համար։ Գիները չափաւոր։
10—12, 6,30—8, բացի երեքշաբթի եւ ուրբաթ առտուընէն։

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES հիմնուած 1869
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71
Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ, մատանիներ եւլն.։ Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու։ Կը գնենք՝ ըլլալին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով։
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը։
Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն։

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, 48 rue de la République, Marseille
Tél. Colbert 74—51, 47—22
Ծտար գրամներու փոփոխութիւն, չէքեր կը տրուին ամէն երկրի դիմաց։ Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ։
ՀԱՒ ԳԱՑԻՄԱՑՆԵՐ։

ՁԱՇԱՐԱՆ-ՍՐՃԱՐԱՆ
« ՏԱՄԱՍ », Palais de la Bière
4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille
ՍՈՒՐԷՆ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ
Ուրախութեամբ կուգամ ծանուցանելու յարգոյ յաճախորդներուս եւ Նասարակութեան թէ ճաշարանիս նորոգութիւնը աւարտած, ՍՐԱՀԸ ՄԵԾՑԱԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐՈՒԱԶԵՒՈՒԹԻՒՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ, վերաբացուած է, ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՀՈՒԶԱԿԱՒՈՐ BIÈRE PHENIX ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՁԵՏԵՂՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ
ՍԵՒ ԵՒ ԴԵՂԻՆ ՊԱՂ ԳԱՐԵՋՈՒՐ
Գարեջուրներու հետ կուտանք ճոխ եւ գանազան աղանդերներ։
ԷՔՍԲՐԷՍ ՄԵՔԵՆԱՑՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԵՂ ՍՈՒՐՃ
Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք բոլ առաջնոյն անթերի սպասարկութիւն, ԱՐՀԵՆ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ՃԱՇ, ՊԱՂ ՄՍԵՂԷՆՆԵՐ, ՔԷՊԱՊՆԵՐ, անուրանալի կարագով ԲԻԼԱԻ եւ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ պատրաստուած մասնագէտ խոհարարներու կողմէ։
ՀԱՄՏՍՏՈՒԹԻՒՆՍ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ ՉՐ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
ՄՆՈՒՑ։— Ձաշի ժամերէն դուրս յաճախորդները կրնան նարտի եւ խուդի խաղերով զուարճանալ, միութիւններու համար կը տրամադրուի մաքուր եւ օդաւէտ ժողովասրահ եւ իրենց գոյքերուն համար առանձին պահարաններ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ
Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ դրամական առաքումներու համար դիմել հայկական միակ հաստատութեան
Ets. ABOKET
8, Rue de la Grange Batelière
Մէթրօ Monmartre, հեռ. Prov. 51-79
Ապահովագրութեամբ կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակէն եւ անմրցելի գիներով։ Կը հայթայթենք ուզուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեզի յանձնուած ապրանքները։ Կը ստանձնենք գանազան երկիրներու ղրկամական փոխադրութիւնը։ Կը ծախենք Լօթըրի Նպաստաւոր ամբողջ եւ մէկ տասնեակով տոմսակներ։ Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հայաստանէն նոր ձեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեղանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւն.։ Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում։ Փոխադրողներուն կը ղրկենք արժեցուցակը։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ
Ճաշարանի ՖԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 – 78
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
La Maison de la Photo
Կը լուսանկարենք անհատներու, հարսնեկան, խմբական, մանուկներու, ինքնաթեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նորոգութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով։ Ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ։ Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտութեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով կրնայ հոնայէր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները։
Դիմել ՎԱՂՍՐՇԻ, 50, Bld. Longchamp, Marseille
Tél.: National 13-16

"ՇԻՐԱԿ" Արեւելքի միակ իսկական օղին է անգուգական։ Անմրցելի։ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժարար պատրաստուած զուտ չամիչի ճիւճով։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ

Tailleur de ST. BERNARD
H. GULBOLIAN
24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart
Թելեֆոն Montmartre 69—70
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար։
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՈՒԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ։
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փորձով) սկսեալ 280—400 ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆրանքէ տաքատ մը եւ կամ ամառուան յատկ գիտակ մը։ 400 ֆր.է վեր հագուստներու (3փորձ) համար կարելի է նուէր ստանալ մոտակայ Տիկ. Հայկուհի Կիւլպէնեանէ, որ տանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ 2 imitation martre, պայմանաւ որ գինը վճարուի հագուստը պատրաստող ընկերութեան կողմէ։ Հարկ է նկատել որ մեր գործակատարները կայացնել ցուցափեղկի կտորները։ Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գիներով հագուստներու, ձեւափոխութիւն եւ բըծուռնաժ։
Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 փրանք	75 փրանք	40 փր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 փրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 22 ՕԳՈՍՏՈՍ
DIMANCHE 22 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3505
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ո՞ՒՐ ԿԸ ՍԿՍԻ «ԱԶԳՈՎԻՆ»Ը

»»»» ● ««««

Փարիզի ռամկավար չարաթաթերթը շարունակելով եւ հետզհետէ հիմնաւորելով իր առաջին «աՀազանգը» --- իր բառն է --- նորէն կը յիշեցնէր, անցեալ շաբթու.

— « Ինչ որ պատահեցաւ 1917ին եւ 1920ին, կրնայ անգամ մը եւս պատահիլ, հայ ազգը մինակ ձգելով իր դժբախտ ճակատագրին հետ:

Պէ՞տք է որ այս հաւանականութեան վրայ խորհինք ազգովին: — Այո՛»:

Խմբագրականը, որ պատասխան մըն է «Յուսաբեր»ի շարք մը դիտողութեանց, կը վերջանայ սրտառուչ, բանաստեղծակա՞ն կոչով մը.

— « Հայրենակից, արենակից, թեւ մտիր, չկենանք, ետ դառնանք»:

Զուգելով խառնուելէ վէճին, որ կրնայ շարունակուիլ անվերջ, անմիջապէս կ՚անցնինք բուն հարցին, — «Պէ՞տք է որ այս հաւանականութեան վրայ խորհինք ազգովին»:

Նախ դիտողութիւն մը, բառին համար:

Երբ քաղաքական խնդիրներով կը զբաղինք, անհրաժեշտ է բառերը գործածել իրենց բուն իմաստով:

«Ազգովին»ը շատ ուռուցիկ, եթէ կ՚ուզէք՝ լպրծուն բացատրութիւն մըն է: Գոնէ այս պարագային:

«Ազգովին»էն առաջ, որ կրնայ շատ հեռուները տանիլ մեզ, որ չիրականացաւ մեր պատմութեան ամէնէն ճակատագրական եւ եղերական պահերուն, նախ ճշդենք շարք մը տարրական գիտելիքներ:

ԱՌԱՋԻՆ.— Այն հոսանքները, որ պիտի կրնային աւելի կամ պակաս չափով դեր կատարել մեր հանրային եւ քաղաքական կեանքին մէջ, կ՚ընդունի՞ն վտանգի մը գոյութիւնը, հեռաւոր ըլլայ թէ մօտաւոր:

Ստիպուած ենք այս հարցումը ուղղել հրապարակաւ. վասն զի, եթէ ռամկավարներու Փարիզի պաշտօնաթերթը պարտականութիւն կը սեպէ ահազանգ հնչեցնել, միեւնոյն կուսակցութեան միւս երկու կարեւոր օրկանները դեռ որոշ եզրակացութեան յանգած չեն այդ մասին:

Աւելի բաց խօսելով, մինչ «Ապագայ» վտանգի առաջին կեդրոնը կը նկատէ Կովկասը, հետեւաբար եւ Հայաստանը, ռամկավարներու Ամերիկայի եւ Եգիպտոսի օրկանները երանաւէտ անդորրութիւն մը կը ցուցնեն այդ ճակատին հանդէպ:

Մինչ Փարիզի օրկանը խուճապի մատնուած է, հաւանական, մինչեւ անգամ ստոյգ նկատելով Կովկասի պարպումը՝ մեծ պատերազմի մը պարագային, միւսները լսել անգամ չեն ուզեր այդ մասին:

Մենք ուրախ ենք որ ռամկավարներուն մէջ ալ վերագնահատման փորձ մը կը կատարուի այս մասին: Բայց միայն փորձը բաւական չէ: Հարկ է տրամաբանական ելքին տանիլ եզրակացութիւնը, անոր համեմատ մշակելու համար գործունէութեան ուղեգիծը:

Արդարեւ, կարելի չէ որ եւ է բանաձեւ յօրինել, առանց ստուգելու այս տարրական պարագան:

Եթէ ես մօտաւոր կամ հեռաւոր վտանգ մը կը տեսնեմ հայրենիքին համար, իսկ դուն հանգիստ քուն կը պառկիս, աստուածային կամ սթալինեան օրհնութիւններով, ի՞նչպէս կրնանք համաձայնիլ: Եւ դուն ի՞նչպէս կը համարձակիս թեւդ առաջարկել ինծի...

ԵՐԿՐՈՐԴ.— Ռամկավար - Ազատականները և միւս հոսանքները կ՚ընդունի՞ն որ, եթէ կրկնուին 1917ի եւ 1920ի պատմութիւնները, մեր գլխուն կը ծագի ոչ միայն վտանգին դիմագրաւելու խնդիր, այլ եւ կրակէն ողջ ելլելով, նա՛եւ մեր ածուն շակելու, ընդարձակելու հարց: Ուրիշ խօսքով՝ Հայկական Դատ:

Անհրաժեշտ է այս հարցումն ալ ուղղել հրապարակաւ:

Ո՞վ չի գիտեր թէ մեր մէջ կան հոսանքներ, որ կը խնդան այս տեսակ երազներու վրայ, մինչեւ անգամ պատրաստ են խափանելու զանոնք, եղած - չեղածը ամփոփելով Երեւանի մէջ:

Այո, ռամկավարները յաճախ կը խօսին «Մեծ Տեսիլք»ի կամ «Անկորնչելի իրաւունքներու» մասին:

Բայց, վերջին 15 տարիներու ընթացքին, մենք չտեսանք անոնց կողմէ որ եւ է քայլ, գոնէ քայլելու տրամադրութիւն՝ այս ճամբուն վրայ: Ընդհակառակն, իրենց ալ բաժինն եղաւ բանդիտութիւն կամ հեգնութիւն: Լաւագոյն պարագային՝ ձեռնպահութիւն:

Դաշնակցութիւնը սաւառնաթեւ պատրանքներ չէ ունեցած, ոչ ալ հրաշքներ խոստացած է, այս ճամբուն վրայ, որ եւ է աշխատանք ծրագրած, այս կամ այն ձեռնարկը կատարած ատեն:

Ան, Դաշնակցութիւնը, իբրեւ հիմնական ծրագիր ունենալով Հայկական Դատին լուծումը, միշտ կ՚որոճայ, կը աքնի, յաճախ գլուխը քարին կը զարնէ, ելք մը գտնելու, քայլ մը յառաջ երթալու համար: Ուրեմն յարատեւ պայքար եւ անխոնջ հետապնդում, ի խնդիր լաւագոյն օրերու:

Այս առաջադրութեամբ ալ, իր մարմիններն ու ժողովները միշտ կենդանի կը պահեն հարցը, քուէարկելով յատուկ ուղեգիծ եւ համապատասխան վարկ:

Որքան կրցած ենք ստուգել, միւս հոսանքներէն ոչ մէկը ունեցած է այդպիսի մտահոգութիւն, բացի սնամէջ բանաձեւերէ եւ բաղձանքներէ, որոնք հովի պէս կուգան եւ կ՚անցնին:

Հարցումը ուղղած ատեն, անշուշտ մենք չենք ժխտեր «լուսապայծառ իրականութիւնը» — ինչպէս կը սիրեն կոչել:

Բայց, եթէ կայ Երեւանը, կայ նաեւ Հայկական Արտասահմանը: Իսկ այս մասին՝ յաջորդով:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՃԱՆՉՆԱԼ ԵԹՈՎՊԻՈՅ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

«Կարելի չէ Հռոմ ճանչնալ անգիտանալով Պերլինը»

Մուսոլինի ուրբաթ օր քաղաքական ճառ մը խօսեցաւ Փալերմոյի մէջ, Սիկիլիոյ ռազմափորձերուն առթիւ: Իտալական թերթերը շաբթներէ ի վեր կ՚աւետէին այս ճառը, այն տպաւորութիւնը ձգելով թէ Իտալիոյ Առաջնորդը թանձրացեալ ծրագիր մը պիտի ներկայացնէ խաղաղութեան եւ միջազգային գործակցութեան համար. բայց Փարիզի եւ Լոնտոնի թերթերուն թղթակիցները դիտել կուտան թէ ճառը յուսախաբութիւն պատճառեց:

Բայց եւ այնպէս Մուսոլինիի ըրաւ կարգ մը յայտարարութիւններ որոնք խորապէս ուշագրաւ են, օրուան այս ժամուն: Խօսելով ֆրանքօ-իտալական յարաբերութեանց մասին, չեշտեց.

--- « Եթէ հանդարտ եւ բանաւոր ոգիով մը քննենք, կը համոզուինք որ պատճառ չկայ եղերական հանգամանք մը տալու այդ յարաբերութեանց: Անշուշտ յարաբերութիւնները աւելի լաւ պիտի ըլլային, եթէ Ֆրանսայի մէջ կարգ մը իրաւասու շրջանակներ երկրպագուները չըլլային Ժընեւի կուռքին (կ՚ակնարկէ Ազգերու Դաշնակցութեան) եւ եթէ Ֆրանսայի մէջ չգտնուէին ուրիշ հոսանքներ որոնք 15 տարիէ ի վեր վստահօրէն կը սպասեն Ֆաշական իշխանութեան անկումին »:

Անցնելով անգլեւիտալական յարաբերութեանց, Մուսոլինի յայտարարեց.

--- « Երբ մեր ցամաքային սահմաններէն կ՚անցնինք ծովային եւ գաղթային սահմանները, կը հանդիպինք Մեծն Բրիտանիոյ: Քննելով երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները, այն եզրակացութեան կը յանգիմ թէ մեծ անհասկացողութիւն մը տիրած է վերջին երկու տարիներու միջոցին: Անգլիոյ հանրային կարծիքը ետ մնացած էր, Իտալիոյ մասին կազմուած էր մակերեսային եւ պատկերալից գաղափար մը: Մարդիկ տակաւին չէին ճանչնար երիտասարդ, վճռական եւ հզօր Իտալիան: Արդ, անցեալ յունուարին կնքուած համաձայնութիւններով կացութիւնը պարզուեցաւ: Յետոյ պատահեցան ցաւալի պարագաներ որոնց մասին աւելորդ է խօսիլ այժմ: Այսօր հորիզոնը նորէն պայծառացած է, եւ, նկատի առնելով գաղթային սահմանակցութիւնը, կը կարծեմ թէ կարելի է յանգիլ տեւական եւ վերջնական համաձայնութեան մը, հաշտեցնելով մեր ճամբաները եւ կեանքի պահանջները: Այսպէս Իտալիա պատրաստ է իր գործակցութիւնն ընծայելու այն բոլոր հարցերուն մէջ որ կապ ունին Եւրոպայի քաղաքական կեանքին հետ: Սակայն հարկ է նկատի առնել կարգ մը իրականութիւններ »:

«ՄԵՌԵԼ ՄԸ ԿԱՅ ՄԷՋՏԵՂԸ, Ի՞ՆՉՈՒ ՉԷՔ ԹԱՂԵՐ»

Այստեղ Մուսոլինի ակնարկելով Եթովպիոյ գրաւման, բացագանչեց բարկացայթ.

--- « Այդ իրականութեանց առաջինն է կայսրութիւնը: Ըսին թէ մենք կը փափաքինք որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ճանչնայ այդ կայսրութիւնը: Ամենեւին: Մենք, ընկերներ, Ժընեւի քաղաքապետութեան պաշտօնեաներէն չենք պահանջեր արձանագրել ծնունդ մը: Բայց կը կարծենք թէ ժամանակը եկած է արձանագրելու մահ մը,--- 16 ամիսէ ի վեր դիակ մը կայ մէջտեղը որ կը թունաւորէ օդը: Եթէ չէք ուզեր զայն թաղել նկատի առնելով քաղաքական կացութեան ծանրութիւնը, թաղեցէք յանուն հանրային առողջապահութեան»:

Կարգը եկած էր Հռոմ - Պերլին առանցքին.

--- « Ուրիշ իրականութիւն մըն ալ որ պէտք է նկատի առնել, այն է ինչ որ կը կոչուի Հռոմ - Պերլին առանցք: Կարելի չէ Հռոմ հասնիլ անգիտանալով Պերլինը, կարելի չէ Պերլին հասնիլ անգիտանալով Հռոմը կամ գործելով անոր դէմ: Երկու վարչաձեւերուն միջեւ կը տիրէ գործերու համերաշխութիւն մը եւ կը հասկնաք երբ կ՚ըսեմ գործերու համերաշխութիւն. (այստեղ բազմութիւնը կը մռնչէր --- «կեցցէ՛ Սպանիա, կեցցե՜ն մեր հերոս կամաւորները Սպանիոյ մէջ»): Մուսոլինի չարտասանեց «Սպանիա» բառը, բայց ամբոխը հասկցաւ:

ՈՉ ՄԷԿ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

Եւ նորէն ոգեւորուելով յայտարարեց.

--- « Ես ամենավճռական եղանակով կ՚ըսեմ թէ մենք Միջերկրականի մէջ թոյլ պիտի չտանք որ եւ է բոլշեւիկեան կամ նմանօրինակ շարժում: Պէտք է զգուշանալ այնպիսի խռովարարներէ որոնք բացարձակապէս օտար են Միջերկրականի, խռովարարներ որոնք ընդունակ են պատերազմ յարուցանելու: Կ՚ուզեմ ճառս վերջացնել խաղաղութեան կոչ մը ուղղելով բոլոր այն պետութեանց որոնց երկիրները այս ծովուն ափերը կ՚երկարին ... Կը մաղթենք որ այս կոչը կը լսուի: Եթէ այդպէս չըլլայ, մենք հանդարտ ենք, որովհետեւ Ֆաշական Իտալիան հոգեկան եւ նիւթական այնպիսի ուժ մը ունի որ կրնայ դիմագրաւել որ եւ է ճակատագիր »:

ԿՐԱԿ ԿԸ ՏԵՂԱՅ ՇԱՆԿԱՅԻ ՎՐԱՅ

Ամերիկեան նաւաստի մը զարնուած

Ուրբաթ օր բազմաթիւ ռումբեր ինկան ամերիկեան տորմիղի ծովակալանաւուն վրայ, որ խարսխած էր Շանկայի առջեւ: Նաւազ մը սպաննուեցաւ եւ ուրիշ 18 հոգի վիրաւորուեցան, երբ չարժանկար մը կը դիտէին: Ռումբը արձակուած էր չինական մարտկոցներէն: Ամերիկեան կառավարութիւնը բողոքագիր մը ուղղեց:

Նոյն օրը ամէն կողմէ կրակ կը տեղար Շանկայի վրայ: Չինացիները կը ռմբակոծէին օդէն, Ճափոնցիները ծովէն, ահռելի վիճակի մը մատնելով քաղաքը: Միեւնոյն ատեն գիրկընդխառն կռիւներ տեղի ունեցան քաղաքին աւերակներուն մէջ, փողոցէ փողոց: Հրդեհներ ալ ծագեցան, սարսափելի ռմբակոծութեան հետեւանքով: Մթերանոցներ, կապելաներ, ակումբներ եւ ամէն տեսակ շէնքեր բոցերու ճարակ եղան: Աննկարագրելի խուճապի մը մատնուած է քաղաքին ժողովուրդը: Օտարականները մեծ դժուարութեամբ կը փոխադրուին իրենց մարտանաւերը:

Կռիւները նոյն ուժգնութեամբ շարունակուեցան երէկ ալ:

*** Չինական կառավարութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան դիմեց, բողոքելով ճափոնական արշաւանքին դէմ:

Ճափոն պաշտօնապէս մերժեց անգլիական առաջարկը՝ որ կը թելադրէր չէզոք շրջան մը հաստատել Շանկայի մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« Ա՛Յ, ԶԱՄԱՆ, ԶԱՄԱՆ » ...

—o—

Նորէն հանք մը անցաւ ձեռքս,--- ամբողջ էջ մը սաղմոսերգութիւն ի փառս ամենազօր, ամենակալ, ամենակուլ Սթալինի:

« Հանճարափայլ Առաջնորդը» միայն գլուխներ թափել չի տար, իբրեւ « ժողովուրդի թշնամիներ», այլեւ ազգի - ազգի գոհարներ, իբրեւ «ժողովրդական ստեղծագործութիւն »:

« Արուեստին հուրն» ըլլայ ներշնչման աղբիւրը թէ մտրակը, իրականութիւն է որ խ. Միութեան բոլոր ժողովուրդները մրցումի ելած են իրարու հետ, իրենց պսակաւոր բանաստեղծելով եւ շքանշանակիր պոէտներով: Մանաւանդ 12 - 15 տարեկան պատանիներով կամ 60 - 70 - 80 տարեկան «անգրագէտ» աշուղներով:

Ամբողջ հաւաքածոն չունիմ աչքի առջեւ, բայց կը կարծեմ թէ այս նակատին վրայ եւս ամէնէն աւելի Երեւանն է որ կը փայլի:

Փաստ՝ ձեր ուզածին չափ: Աղբիւր՝ «Գրական Թերթ», 27 յուլիս 1937:

Երրորդ էջին երկու երրորդը նուիրուած է այսպէս կոչուած «ժողովրդական ստեղծագործութեան» գոհարներու եւ ես չեմ գիտեր որը զատեմ, ո՛րը նետեմ:

Ահա նմոյշ մը անգրագէտ Օհաննէս Ալէքսանեանէն (Կոտայքի շրջանէն, 33 տարեկան).

Սաղ մընա մեր Ստալինու ջան ,
Անունն հաչխար - ալամ Բայան,
Պացին անթիվ հիղրոկայան,
Բալշեվու դիրյաթին զուրբան :
Սավետ հաշխար մե գուլլի բաղ,
Խաց մե՝ առատ, սիրտ մե՝ ուրախ,
Ստալինի խօսքերուն մատաղ ,
Լենու կերեզմանին զուրբան :

Ահա ուրիշ մը՝ աւելի պատկերալից: Հեղինակը՝ կիսագրագէտ Կաֆու Ցուրութիւնեան, նոր Բայազիտի շրջանէն, 45 տարեկան.

Լեքտրական եկավ մեր խավար կեղը,
Մեր խավար կեղը.
Պերին սունը տնղին կեղի մէջ տեղը,
Կեղի մեչ տեղը.
Այ զաման զաման,
Լենինի զաման :

Լուսը վոր պերին, ուրախ ի ամեն մարթ,
Ցաման ամեն մարթ.
Կոլխոզնիկաց սիրտ լման ի պացված վարթ ,
Պացված կարմիր վարթ.
Այ զաման զաման,
Ստալինու զաման :

Իսկ սա կտորը կ՚ապացուցանէ որ իսկապէս աշուղի մը հետ է մեր գործը (Վերդի, Գեղամ Թարվերդեան): Ամբողջ սազերգութիւնը նուիրուած է Սթալինի. թերթը կը հրատարակէ միայն «նախերգանք»ը, 13 տուն, իսկ ես կ՚արտատպեմ միայն վերջին երկու տուները.

Հազար հազա՛ր տարի մնաց
Ժողովուրդը էս ահվալին ,
Հազար հազա՛ր տարի առկաց
Ծանր լծին, զառը հալին ,
Հազար հազա՛ր տարվա մէջը
Նա տէր չէր իր պատվին, մալին ,
Հազար հազա՛ր տարի նրան
Կաշկանդեցին, կալին --- կալին,
Հազար հազա՛ր տարի նրա
Մէջքը շալին, ոտքը նալին,
Հազար հազա՛ր տարի նրան
Շղթայեցին, ծունկը ծալին,
Հազար տարում հաչվի չառան
Ժողովրդին, էդ մեծ «լալին»,
Մինչ նրա ծոցից ծնվեցին
Մեծ Լենինն ու Մեծ Ստալին:

Չի՞ բաւեր այսքանը, իբրեւ կիրակնօրեայ օրհներգ:

ՎԱՀԷ

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒՆ ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

»»»» ● ««««

Երէկ, շաբաթ, Գաղթ. Ցանձնաժողովէն ստացանք հետեւեալ զեկոյցը, « մէկ -երկու անգամ հրատարակելու խնդրանքով».---

Հայ Գաղթականաց Կեդրոնական Ցանձնաժողովը պարտք կը համարի 1937 հոկտեմբերին զինուոր կանչուելիք 20 եւ 21 տարեկան Ֆրանսաբնակ հայ - գաղթական երիտասարդներուն մասնաւոր ուշադրութիւնը հրաւիրելու իրենց մասին պատերազմական նախարարութեան տուած վերջին որոշման վրայ:

Ինչպէս յայտնի է, յիշեալ երիտասարդներուն զինուորական ծառայութիւնը պարտաւորիչ է: Անոնք սակայն որ, զինուորական մարդահամարէ ու բժշկական քննութենէ անցնելէ եւ զինուորական ծառայութեան յարմար դատուելէ յետոյ, չեն ուզեր զինուոր երթալ, Ֆրանսայի մէջ հաստատուելու փափաք չունեցող, այսինքն առժամեայ կերպով այս երկիրը բնակող պիտի նկատուին եւ իրենց մէկ տարի պայմանաժամ պիտի տրուի, 1937սեպտեմբեր տասնէն մինչեւ 1938 սեպտեմբեր տասը, ՈՐՊԷՍԶԻ ՄԵԿՆԻՆ ԱՅՍ ԵՐԿՐԷՆ: Բացառութիւն պիտի ըլլայ միայն այն ուսանողներուն համար որոնք կ՚ուզեն շարունակել իրենց ուսումը, մինչեւ իրենց 25 կամ 27 տարիքը, բժշկական, գեղագործական, աստուածաբանական եւ անաստուածաբանական վարժարաններուն մէջ:

Հետեւաբար վերոյիշեալ զինուորցուներէն անոնք որ չեն ուզեր զինուոր երթալ եւ բստ այդմ յանձն կ՚առնեն մինչեւ 1938 սեպտեմբեր տասը մեկնիլ այս երկրէն, պէտք է որ այդ հարկ եղած պաշտօնական յայտարարութիւնը ընեն: Ատոր համար, իրենց բնակած վայրին քաղաքապետութեանց մէջ իրենց տրամադրութեան ներքեւ դրուած են բանաձեւներ (Ֆօրմիւլ) զորոնք պէտք է լեցնեն եւ քաղաքապետութեանց յանձնեն մինչեւ 1937 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ՏԱՍԸ :

1938ին եւ յաջորդ տարիներուն զինուոր երթալիք Ֆրանսաբնակ հայ - գաղթական երիտասարդներուն համար նմանօրինակ յայտարարութեանց առաքման պայմանաժամերը ապագային պիտի որոշուին եւ ենթականերուն ծանուցուին:

ԽՄԲ.---- Ընթերցողները կը յիշեն, անշուշտ, որ այս ազդը հրատարակուեցաւ շաբաթներ առաջ, ֆրանսերէն թերթերուն մէջ, եւ «Յառաջ»ի մէջ ալ տպուեցաւ ՅՈՒԼԻՍ 18ԻՆ, անհրաժեշտ բացատրութիւններով (20 յուլիս)...

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

»»»» ● ««««

Կռիւներ Տէրսիմէն մինչեւ Սասուն

« Յառաջ »ի թղթակիցը կը գրէ օգոստոս 8 թուականով.---

Օգոստոս 5ին, քրտական ապստամբական շրջանէն հասած վերջին սուրհանդակով կը ստանանք ստոյգ տեղեկութիւններ ապստամբական շարժումին մասին որ, ոչ թէ զսպուած է, ինչպէս կ՚ուզեն հաւատցնել Թուրքերը, այլ ընդհակառակն աւելի բուռն թափ կը ստանայ, մեծաթիւ զոհեր խլելով թրքական բանակէն:

Ապստամբական շարժումը արդէն վարակեր է ամբողջ արեւելեան նահանգները: Ընդհանուր զօրակոչ կայ կարծէք ամբողջ քրտական աշխարհին մէջ: Մեծով պզտիկով, գործօն մասնակցութիւն կը բերեն օրհասական այս կռիւներու ընթացքին: Քիւրտերը կը գիտակցին զինադուլէ մը վերջ իրենց գլխուն գալիքին եւ ատոր համար զաւուած կը մնան իրենց դիրքերուն վրայ:

Մեզի հասած ստոյգ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն որ Խարբերդ դարձած է քաղաք - հիւանդանոց մը ուր կը փոխադրուին օրական հարիւրաւոր վիրաւորներ: Շատեր տեղ չհասած կը մեռնին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՎԱՐԴԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Վարդանի վարդապետական անունը կապված է Հայոց պատմության ամենադժվար ժամանակաշրջանի հետ։ Նա ապրել է V դարում, այն ժամանակ, երբ Հայաստանը գտնվում էր Սասանյան Պարսկաստանի լծի տակ։ Վարդանը ծնվել է Մամիկոնյան նշանավոր տոհմում։ Նրա հայրը՝ Վասակ Մամիկոնյանը, եղել է Հայոց սպարապետ։ Վարդանը ստացել է լավ դաստիարակություն, սովորել է հունարեն և ասորերեն լեզուներ, ուսումնասիրել է հին և նոր կտակարանները։ Նա եղել է խոհեմ, համբերատար և ազնիվ մարդ։

Վարդանի գործունեության ամենակարևոր շրջանը սկսվում է 450 թվականից, երբ Հայաստանի վրա հարձակվեցին պարսիկները։ Հայերը որոշեցին ապստամբել։ Ապստամբության գլուխ անցավ Վարդանը։ Նա հավաքեց զորք և հաղթեց պարսիկներին Ավարայրի դաշտում։ Սակայն հաղթությունը մեծ զոհերի գնով ձեռք բերվեց։ Հայերը կորցրին շատ զորավարներ և զինվորներ։ Ավարայրի ճակատամարտը դարձավ հայ ժողովրդի հերոսական պայքարի խորհրդանիշը։

Ավարայրից հետո Վարդանը շարունակեց պայքարը։ Նա կազմակերպեց պարտիզանական ջոկատներ, որոնք հարձակվում էին պարսկական զորքերի վրա անտառներում և լեռներում։ Վարդանը հասկանում էր, որ բաց ճակատամարտում հայերը չեն կարող հաղթել, քանի որ պարսիկները շատ ավելի ուժեղ էին։ Նա սովորեցրեց զինվորներին օգտագործել լեռնային ռելիեֆը, արագ շարժվել և անսպասելի հարվածներ հասցնել։

Վարդանի ամենամեծ ձեռքբերումներից մեկը եղավ այն, որ նա կարողացավ միավորել հայ ազնվականներին։ Նրանցից շատերը սկզբում չէին ուզում ապստամբել, քանի որ վախենում էին պարսից արքա Հազկերտ II-ի պատժից։ Սակայն Վարդանի համոզմունքները և նրա անձնական օրինակը ստիպեցին նրանց միանալ ազատագրական պայքարին։

Վարդանի գործունեությունը մեծ ազդեցություն ունեցավ հայ ժողովրդի ինքնագիտակցության վրա։ Նա դարձավ ազգային հերոսի խորհրդանիշ։ Նրա անունը հիշատակվում է հետագա դարերի պատմիչների գրվածքներում։ Վարդանի պատերազմը ցույց տվեց, որ հայ ժողովուրդը պատրաստ է պայքարել իր ազատության համար, նույնիսկ ամենաանհավասար պայմաններում։

Վարդանի վարդապետական անունը կապված է Հայոց պատմության ամենադժվար ժամանակաշրջանի հետ։ Նա ապրել է V դարում, այն ժամանակ, երբ Հայաստանը գտնվում էր Սասանյան Պարսկաստանի լծի տակ։ Վարդանը ծնվել է Մամիկոնյան նշանավոր տոհմում։ Նրա հայրը՝ Վասակ Մամիկոնյանը, եղել է Հայոց սպարապետ։ Վարդանը ստացել է լավ դաստիարակություն, սովորել է հունարեն և ասորերեն լեզուներ, ուսումնասիրել է հին և նոր կտակարանները։ Նա եղել է խոհեմ, համբերատար և ազնիվ մարդ։

Վարդանի գործունեության ամենակարևոր շրջանը սկսվում է 450 թվականից, երբ Հայաստանի վրա հարձակվեցին պարսիկները։ Հայերը որոշեցին ապստամբել։ Ապստամբության գլուխ անցավ Վարդանը։ Նա հավաքեց զորք և հաղթեց պարսիկներին Ավարայրի դաշտում։ Սակայն հաղթությունը մեծ զոհերի գնով ձեռք բերվեց։ Հայերը կորցրին շատ զորավարներ և զինվորներ։ Ավարայրի ճակատամարտը դարձավ հայ ժողովրդի հերոսական պայքարի խորհրդանիշը։

Ավարայրից հետո Վարդանը շարունակեց պայքարը։ Նա կազմակերպեց պարտիզանական ջոկատներ, որոնք հարձակվում էին պարսկական զորքերի վրա անտառներում և լեռներում։ Վարդանը հասկանում էր, որ բաց ճակատամարտում հայերը չեն կարող հաղթել, քանի որ պարսիկները շատ ավելի ուժեղ էին։ Նա սովորեցրեց զինվորներին օգտագործել լեռնային ռելիեֆը, արագ շարժվել և անսպասելի հարվածներ հասցնել։

Վարդանի ամենամեծ ձեռքբերումներից մեկը եղավ այն, որ նա կարողացավ միավորել հայ ազնվականներին։ Նրանցից շատերը սկզբում չէին ուզում ապստամբել, քանի որ վախենում էին պարսից արքա Հազկերտ II-ի պատժից։ Սակայն Վարդանի համոզմունքները և նրա անձնական օրինակը ստիպեցին նրանց միանալ ազատագրական պայքարին։

Վարդանի գործունեությունը մեծ ազդեցություն ունեցավ հայ ժողովրդի ինքնագիտակցության վրա։ Նա դարձավ ազգային հերոսի խորհրդանիշ։ Նրա անունը հիշատակվում է հետագա դարերի պատմիչների գրվածքներում։ Վարդանի պատերազմը ցույց տվեց, որ հայ ժողովուրդը պատրաստ է պայքարել իր ազատության համար, նույնիսկ ամենաանհավասար պայմաններում։

Վարդանի վարդապետական անունը կապված է Հայոց պատմության ամենադժվար ժամանակաշրջանի հետ։ Նա ապրել է V դարում, այն ժամանակ, երբ Հայաստանը գտնվում էր Սասանյան Պարսկաստանի լծի տակ։ Վարդանը ծնվել է Մամիկոնյան նշանավոր տոհմում։ Նրա հայրը՝ Վասակ Մամիկոնյանը, եղել է Հայոց սպարապետ։ Վարդանը ստացել է լավ դաստիարակություն, սովորել է հունարեն և ասորերեն լեզուներ, ուսումնասիրել է հին և նոր կտակարանները։ Նա եղել է խոհեմ, համբերատար և ազնիվ մարդ։

Վարդանի գործունեության ամենակարևոր շրջանը սկսվում է 450 թվականից, երբ Հայաստանի վրա հարձակվեցին պարսիկները։ Հայերը որոշեցին ապստամբել։ Ապստամբության գլուխ անցավ Վարդանը։ Նա հավաքեց զորք և հաղթեց պարսիկներին Ավարայրի դաշտում։ Սակայն հաղթությունը մեծ զոհերի գնով ձեռք բերվեց։ Հայերը կորցրին շատ զորավարներ և զինվորներ։ Ավարայրի ճակատամարտը դարձավ հայ ժողովրդի հերոսական պայքարի խորհրդանիշը։

Ավարայրից հետո Վարդանը շարունակեց պայքարը։ Նա կազմակերպեց պարտիզանական ջոկատներ, որոնք հարձակվում էին պարսկական զորքերի վրա անտառներում և լեռներում։ Վարդանը հասկանում էր, որ բաց ճակատամարտում հայերը չեն կարող հաղթել, քանի որ պարսիկները շատ ավելի ուժեղ էին։ Նա սովորեցրեց զինվորներին օգտագործել լեռնային ռելիեֆը, արագ շարժվել և անսպասելի հարվածներ հասցնել։

Վարդանի ամենամեծ ձեռքբերումներից մեկը եղավ այն, որ նա կարողացավ միավորել հայ ազնվականներին։ Նրանցից շատերը սկզբում չէին ուզում ապստամբել, քանի որ վախենում էին պարսից արքա Հազկերտ II-ի պատժից։ Սակայն Վարդանի համոզմունքները և նրա անձնական օրինակը ստիպեցին նրանց միանալ ազատագրական պայքարին։

Վարդանի գործունեությունը մեծ ազդեցություն ունեցավ հայ ժողովրդի ինքնագիտակցության վրա։ Նա դարձավ ազգային հերոսի խորհրդանիշ։ Նրա անունը հիշատակվում է հետագա դարերի պատմիչների գրվածքներում։ Վարդանի պատերազմը ցույց տվեց, որ հայ ժողովուրդը պատրաստ է պայքարել իր ազատության համար, նույնիսկ ամենաանհավասար պայմաններում։

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՏՈՆԱՎԱՃԱՌ

Վարդանանց տոնավաճառը հայկական հնագույն ավանդույթներից մեկն է, որը կապված է Վարդան Մամիկոնյանի և նրա զորքի նահատակության հետ։ Այն նշվում է ամեն տարի հուլիսի վերջին կիրակի օրը։ Տոնավաճառը սկսվում է առավոտյան վաղ ժամերին և տևում մինչև ուշ երեկո։ Այդ օրը ժողովուրդը հավաքվում է եկեղեցու շրջակայքում, որտեղ կատարվում է հոգեհանգստյան պատարագ։

Տոնավաճառի ընթացքում վաճառվում են տարբեր ապրանքներ՝ սկսած գյուղատնտեսական գործիքներից մինչև ձեռագործ իրեր։ Հատկապես մեծ պահանջարկ ունեն տեղական արտադրության կերամիկական իրերը, կաշվե պարագաները և բրդյա հագուստեղենը։ Շատ վաճառականներ գալիս են հարևան գյուղերից և նույնիսկ հեռավոր շրջաններից։

Տոնավաճառի ամենահետաքրքրական մասերից մեկը ձիարշավներն են։ Երիտասարդները մրցում են իրար հետ՝ ցույց տալով իրենց ձիավարական հմտությունները։ Հաղթողները ստանում են մրցանակներ՝ սովորաբար գորգեր կամ զենքեր։ Այս մրցումները խորհրդանշում են հայ ժողովրդի քաջությունը և ոգին, որը չի կոտրվել նույնիսկ ամենադժվար պահերին։

Վարդանանց տոնավաճառը նաև մշակութային կարևոր միջոցառում է։ Այստեղ հանդես են գալիս ժողովրդական երգիչներ և նվագախմբեր, որոնք կատարում են հին հայկական երգեր։ Շատ ընտանիքներ այդ օրը հավաքվում են միասին՝ ճաշելու և հիշելու իրենց նախնիներին։ Տոնավաճառը միավորում է ոչ միայն հարևան գյուղերի բնակիչներին, այլև հեռավոր վայրերից եկած հայրենակիցներին։

Վերջին տարիներին տոնավաճառը վերսկսվել է նաև Վարդանանց կամրջի մոտ գտնվող հրապարակում, որտեղ ավանդաբար կանգնեցվում էին վրաններ։ Տեղական իշխանությունները աջակցում են այս ավանդույթի պահպանմանը՝ տրամադրելով անհրաժեշտ տարածքներ և կազմակերպչական օգնություն։

Վարդանանց տոնավաճառը հայկական հնագույն ավանդույթներից մեկն է, որը կապված է Վարդան Մամիկոնյանի և նրա զորքի նահատակության հետ։ Այն նշվում է ամեն տարի հուլիսի վերջին կիրակի օրը։ Տոնավաճառը սկսվում է առավոտյան վաղ ժամերին և տևում մինչև ուշ երեկո։ Այդ օրը ժողովուրդը հավաքվում է եկեղեցու շրջակայքում, որտեղ կատարվում է հոգեհանգստյան պատարագ։

Տոնավաճառի ընթացքում վաճառվում են տարբեր ապրանքներ՝ սկսած գյուղատնտեսական գործիքներից մինչև ձեռագործ իրեր։ Հատկապես մեծ պահանջարկ ունեն տեղական արտադրության կերամիկական իրերը, կաշվե պարագաները և բրդյա հագուստեղենը։ Շատ վաճառականներ գալիս են հարևան գյուղերից և նույնիսկ հեռավոր շրջաններից։

Տոնավաճառի ամենահետաքրքրական մասերից մեկը ձիարշավներն են։ Երիտասարդները մրցում են իրար հետ՝ ցույց տալով իրենց ձիավարական հմտությունները։ Հաղթողները ստանում են մրցանակներ՝ սովորաբար գորգեր կամ զենքեր։ Այս մրցումները խորհրդանշում են հայ ժողովրդի քաջությունը և ոգին, որը չի կոտրվել նույնիսկ ամենադժվար պահերին։

Վարդանանց տոնավաճառը նաև մշակութային կարևոր միջոցառում է։ Այստեղ հանդես են գալիս ժողովրդական երգիչներ և նվագախմբեր, որոնք կատարում են հին հայկական երգեր։ Շատ ընտանիքներ այդ օրը հավաքվում են միասին՝ ճաշելու և հիշելու իրենց նախնիներին։ Տոնավաճառը միավորում է ոչ միայն հարևան գյուղերի բնակիչներին, այլև հեռավոր վայրերից եկած հայրենակիցներին։

Վերջին տարիներին տոնավաճառը վերսկսվել է նաև Վարդանանց կամրջի մոտ գտնվող հրապարակում, որտեղ ավանդաբար կանգնեցվում էին վրաններ։ Տեղական իշխանությունները աջակցում են այս ավանդույթի պահպանմանը՝ տրամադրելով անհրաժեշտ տարածքներ և կազմակերպչական օգնություն։

Վարդանանց տոնավաճառը հայկական հնագույն ավանդույթներից մեկն է, որը կապված է Վարդան Մամիկոնյանի և նրա զորքի նահատակության հետ։ Այն նշվում է ամեն տարի հուլիսի վերջին կիրակի օրը։ Տոնավաճառը սկսվում է առավոտյան վաղ ժամերին և տևում մինչև ուշ երեկո։ Այդ օրը ժողովուրդը հավաքվում է եկեղեցու շրջակայքում, որտեղ կատարվում է հոգեհանգստյան պատարագ։

Տոնավաճառի ընթացքում վաճառվում են տարբեր ապրանքներ՝ սկսած գյուղատնտեսական գործիքներից մինչև ձեռագործ իրեր։ Հատկապես մեծ պահանջարկ ունեն տեղական արտադրության կերամիկական իրերը, կաշվե պարագաները և բրդյա հագուստեղենը։ Շատ վաճառականներ գալիս են հարևան գյուղերից և նույնիսկ հեռավոր շրջաններից։

Տոնավաճառի ամենահետաքրքրական մասերից մեկը ձիարշավներն են։ Երիտասարդները մրցում են իրար հետ՝ ցույց տալով իրենց ձիավարական հմտությունները։ Հաղթողները ստանում են մրցանակներ՝ սովորաբար գորգեր կամ զենքեր։ Այս մրցումները խորհրդանշում են հայ ժողովրդի քաջությունը և ոգին, որը չի կոտրվել նույնիսկ ամենադժվար պահերին։

Վարդանանց տոնավաճառը նաև մշակութային կարևոր միջոցառում է։ Այստեղ հանդես են գալիս ժողովրդական երգիչներ և նվագախմբեր, որոնք կատարում են հին հայկական երգեր։ Շատ ընտանիքներ այդ օրը հավաքվում են միասին՝ ճաշելու և հիշելու իրենց նախնիներին։ Տոնավաճառը միավորում է ոչ միայն հարևան գյուղերի բնակիչներին, այլև հեռավոր վայրերից եկած հայրենակիցներին։

Վերջին տարիներին տոնավաճառը վերսկսվել է նաև Վարդանանց կամրջի մոտ գտնվող հրապարակում, որտեղ ավանդաբար կանգնեցվում էին վրաններ։ Տեղական իշխանությունները աջակցում են այս ավանդույթի պահպանմանը՝ տրամադրելով անհրաժեշտ տարածքներ և կազմակերպչական օգնություն։

ՎԱՐԴԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Վարդանի վարդապետական անունը կապված է Հայոց պատմության ամենադժվար ժամանակաշրջանի հետ։ Նա ապրել է V դարում, այն ժամանակ, երբ Հայաստանը գտնվում էր Սասանյան Պարսկաստանի լծի տակ։ Վարդանը ծնվել է Մամիկոնյան նշանավոր տոհմում։ Նրա հայրը՝ Վասակ Մամիկոնյանը, եղել է Հայոց սպարապետ։ Վարդանը ստացել է լավ դաստիարակություն, սովորել է հունարեն և ասորերեն լեզուներ, ուսումնասիրել է հին և նոր կտակարանները։ Նա եղել է խոհեմ, համբերատար և ազնիվ մարդ։

Վարդանի գործունեության ամենակարևոր շրջանը սկսվում է 450 թվականից, երբ Հայաստանի վրա հարձակվեցին պարսիկները։ Հայերը որոշեցին ապստամբել։ Ապստամբության գլուխ անցավ Վարդանը։ Նա հավաքեց զորք և հաղթեց պարսիկներին Ավարայրի դաշտում։ Սակայն հաղթությունը մեծ զոհերի գնով ձեռք բերվեց։ Հայերը կորցրին շատ զորավարներ և զինվորներ։ Ավարայրի ճակատամարտը դարձավ հայ ժողովրդի հերոսական պայքարի խորհրդանիշը։

Ավարայրից հետո Վարդանը շարունակեց պայքարը։ Նա կազմակերպեց պարտիզանական ջոկատներ, որոնք հարձակվում էին պարսկական զորքերի վրա անտառներում և լեռներում։ Վարդանը հասկանում էր, որ բաց ճակատամարտում հայերը չեն կարող հաղթել, քանի որ պարսիկները շատ ավելի ուժեղ էին։ Նա սովորեցրեց զինվորներին օգտագործել լեռնային ռելիեֆը, արագ շարժվել և անսպասելի հարվածներ հասցնել։

Վարդանի ամենամեծ ձեռքբերումներից մեկը եղավ այն, որ նա կարողացավ միավորել հայ ազնվականներին։ Նրանցից շատերը սկզբում չէին ուզում ապստամբել, քանի որ վախենում էին պարսից արքա Հազկերտ II-ի պատժից։ Սակայն Վարդանի համոզմունքները և նրա անձնական օրինակը ստիպեցին նրանց միանալ ազատագրական պայքարին։

Վարդանի գործունեությունը մեծ ազդեցություն ունեցավ հայ ժողովրդի ինքնագիտակցության վրա։ Նա դարձավ ազգային հերոսի խորհրդանիշ։ Նրա անունը հիշատակվում է հետագա դարերի պատմիչների գրվածքներում։ Վարդանի պատերազմը ցույց տվեց, որ հայ ժողովուրդը պատրաստ է պայքարել իր ազատության համար, նույնիսկ ամենաանհավասար պայմաններում։

ՎԱՐԴԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Վարդանի վարդապետական անունը կապված է Հայոց պատմության ամենադժվար ժամանակաշրջանի հետ։ Նա ապրել է V դարում, այն ժամանակ, երբ Հայաստանը գտնվում էր Սասանյան Պարսկաստանի լծի տակ։ Վարդանը ծնվել է Մամիկոնյան նշանավոր տոհմում։ Նրա հայրը՝ Վասակ Մամիկոնյանը, եղել է Հայոց սպարապետ։ Վարդանը ստացել է լավ դաստիարակություն, սովորել է հունարեն և ասորերեն լեզուներ, ուսումնասիրել է հին և նոր կտակարանները։ Նա եղել է խոհեմ, համբերատար և ազնիվ մարդ։

Վարդանի գործունեության ամենակարևոր շրջանը սկսվում է 450 թվականից, երբ Հայաստանի վրա հարձակվեցին պարսիկները։ Հայերը որոշեցին ապստամբել։ Ապստամբության գլուխ անցավ Վարդանը։ Նա հավաքեց զորք և հաղթեց պարսիկներին Ավարայրի դաշտում։ Սակայն հաղթությունը մեծ զոհերի գնով ձեռք բերվեց։ Հայերը կորցրին շատ զորավարներ և զինվորներ։ Ավարայրի ճակատամարտը դարձավ հայ ժողովրդի հերոսական պայքարի խորհրդանիշը։

Ավարայրից հետո Վարդանը շարունակեց պայքարը։ Նա կազմակերպեց պարտիզանական ջոկատներ, որոնք հարձակվում էին պարսկական զորքերի վրա անտառներում և լեռներում։ Վարդանը հասկանում էր, որ բաց ճակատամարտում հայերը չեն կարող հաղթել, քանի որ պարսիկները շատ ավելի ուժեղ էին։ Նա սովորեցրեց զինվորներին օգտագործել լեռնային ռելիեֆը, արագ շարժվել և անսպասելի հարվածներ հասցնել։

Վարդանի ամենամեծ ձեռքբերումներից մեկը եղավ այն, որ նա կարողացավ միավորել հայ ազնվականներին։ Նրանցից շատերը սկզբում չէին ուզում ապստամբել, քանի որ վախենում էին պարսից արքա Հազկերտ II-ի պատժից։ Սակայն Վարդանի համոզմունքները և նրա անձնական օրինակը ստիպեցին նրանց միանալ ազատագրական պայքարին։

Վարդանի գործունեությունը մեծ ազդեցություն ունեցավ հայ ժողովրդի ինքնագիտակցության վրա։ Նա դարձավ ազգային հերոսի խորհրդանիշ։ Նրա անունը հիշատակվում է հետագա դարերի պատմիչների գրվածքներում։ Վարդանի պատերազմը ցույց տվեց, որ հայ ժողովուրդը պատրաստ է պայքարել իր ազատության համար, նույնիսկ ամենաանհավասար պայմաններում։

ՎԱՐԴԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Վարդանի վարդապետական անունը կապված է Հայոց պատմության ամենադժվար ժամանակաշրջանի հետ։ Նա ապրել է V դարում, այն ժամանակ, երբ Հայաստանը գտնվում էր Սասանյան Պարսկաստանի լծի տակ։ Վարդանը ծնվել է Մամիկոնյան նշանավոր տոհմում։ Նրա հայրը՝ Վասակ Մամիկոնյանը, եղել է Հայոց սպարապետ։ Վարդանը ստացել է լավ դաստիարակություն, սովորել է հունարեն և ասորերեն լեզուներ, ուսումնասիրել է հին և նոր կտակարանները։ Նա եղել է խոհեմ, համբերատար և ազնիվ մարդ։

Վարդանի գործունեության ամենակարևոր շրջանը սկսվում է 450 թվականից, երբ Հայաստանի վրա հարձակվեցին պարսիկները։ Հայերը որոշեցին ապստամբել։ Ապստամբության գլուխ անցավ Վարդանը։ Նա հավաքեց զորք և հաղթեց պարսիկներին Ավարայրի դաշտում։ Սակայն հաղթությունը մեծ զոհերի գնով ձեռք բերվեց։ Հայերը կորցրին շատ զորավարներ և զինվորներ։ Ավարայրի ճակատամարտը դարձավ հայ ժողովրդի հերոսական պայքարի խորհրդանիշը։

Ավարայրից հետո Վարդանը շարունակեց պայքարը։ Նա կազմակերպեց պարտիզանական ջոկատներ, որոնք հարձակվում էին պարսկական զորքերի վրա անտառներում և լեռներում։ Վարդանը հասկանում էր, որ բաց ճակատամարտում հայերը չեն կարող հաղթել, քանի որ պարսիկները շատ ավելի ուժեղ էին։ Նա սովորեցրեց զինվորներին օգտագործել լեռնային ռելիեֆը, արագ շարժվել և անսպասելի հարվածներ հասցնել։

Վարդանի ամենամեծ ձեռքբերումներից մեկը եղավ այն, որ նա կարողացավ միավորել հայ ազնվականներին։ Նրանցից շատերը սկզբում չէին ուզում ապստամբել, քանի որ վախենում էին պարսից արքա Հազկերտ II-ի պատժից։ Սակայն Վարդանի համոզմունքները և նրա անձնական օրինակը ստիպեցին նրանց միանալ ազատագրական պայքարին։

Վարդանի գործունեությունը մեծ ազդեցություն ունեցավ հայ ժողովրդի ինքնագիտակցության վրա։ Նա դարձավ ազգային հերոսի խորհրդանիշ։ Նրա անունը հիշատակվում է հետագա դարերի պատմիչների գրվածքներում։ Վարդանի պատերազմը ցույց տվեց, որ հայ ժողովուրդը պատրաստ է պայքարել իր ազատության համար, նույնիսկ ամենաանհավասար պայմաններում։

ՎԱՐԴԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Վարդանի վարդապետական անունը կապված է Հայոց պատմության ամենադժվար ժամանակաշրջանի հետ։ Նա ապրել է V դարում, այն ժամանակ, երբ Հայաստանը գտնվում էր Սասանյան Պարսկաստանի լծի տակ։ Վարդանը ծնվել է Մամիկոնյան նշանավոր տոհմում։ Նրա հայրը՝ Վասակ Մամիկոնյանը, եղել է Հայոց սպարապետ։ Վարդանը ստացել է լավ դաստիարակություն, սովորել է հունարեն և ասորերեն լեզուներ, ուսումնասիրել է հին և նոր կտակարանները։ Նա եղել է խոհեմ, համբերատար և ազնիվ մարդ։

Վարդանի գործունեության ամենակարևոր շրջանը սկսվում է 450 թվականից, երբ Հայաստանի վրա հարձակվեցին պարսիկները։ Հայերը որոշեցին ապստամբել։ Ապստամբության գլուխ անցավ Վարդանը։ Նա հավաքեց զորք և հաղթեց պարսիկներին Ավարայրի դաշտում։ Սակայն հաղթությունը մեծ զոհերի գնով ձեռք բերվեց։ Հայերը կորցրին շատ զորավարներ և զինվորներ։ Ավարայրի ճակատամարտը դարձավ հայ ժողովրդի հերոսական պայքարի խորհրդանիշը։

Ավարայրից հետո Վարդանը շարունակեց պայքարը։ Նա կազմակերպեց պարտիզանական ջոկատներ, որոնք հարձակվում էին պարսկական զորքերի վրա անտառներում և լեռներում։ Վարդանը հասկանում էր, որ բաց ճակատամարտում հայերը չեն կարող հաղթել, քանի որ պարսիկները շատ ավելի ուժեղ էին։ Նա սովորեցրեց զինվորներին օգտագործել լեռնային ռելիեֆը, արագ շարժվել և անսպասելի հարվածներ հասցնել։

Վարդանի ամենամեծ ձեռքբերումներից մեկը եղավ այն, որ նա կարողացավ միավորել հայ ազնվականներին։ Նրանցից շատերը սկզբում չէին ուզում ապստամբել, քանի որ վախենում էին պարսից արքա Հազկերտ II-ի պատժից։ Սակայն Վարդանի համոզմունքները և նրա անձնական օրինակը ստիպեցին նրանց միանալ ազատագրական պայքարին։

Վարդանի գործունեությունը մեծ ազդեցություն ունեցավ հայ ժողովրդի ինքնագիտակցության վրա։ Նա դարձավ ազգային հերոսի խորհրդանիշ։ Նրա անունը հիշատակվում է հետագա դարերի պատմիչների գրվածքներում։ Վարդանի պատերազմը ցույց տվեց, որ հայ ժողովուրդը պատրաստ է պայքարել իր ազատության համար, նույնիսկ ամենաանհավասար պայմաններում։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ԿՏՐ ԱՍՈՒՐԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ)

»»»» • ««««

Ինչպես հայտնի է, Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

»»»» • ««««

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ԿՏՐ ԱՍՈՒՐԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ)

»»»» • ««««

Ինչպես հայտնի է, Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

»»»» • ««««

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ԿՏՐ ԱՍՈՒՐԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ)

»»»» • ««««

Ինչպես հայտնի է, Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

Հայկական գրականության կարգախոսությունը ամենից առաջ ուշադրություն է դարձնում հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են արտասահմանում, ինչպես նաև հայ գրականության ներկայացուցիչների ստեղծագործությունների ուսումնասիրության վրա, որոնք ապրում են Խորհրդային Միությունում։

»»»» • ««««

Եթէ կռիւները այս թափով չարունակուին, փամփուշտը պիտի չքաւէ :

Սասունն ալ անդադար կը կռուի : Պաշտպանողական իր դիրքին մէջ, մեծ կորով ցոյց կուտայ թրքական յարձակումներուն դէմ : Սասունի վրայ ղըր - կուած վերջին ուժերը մեծ կորուստներու մատնուած են :

Քրտական ապստամբութեան առաջին օրերուն, Տէրսիմցիներուն եւ Սա - սունցիներուն ուշադրութիւնը կեդրոնացած էր Խիզանի չէյխ Սալահէտտին Սէ - յիտին վրայ : Բոլորը կը կասկածէին որ կաշառուած ըլլայ ու լուէ : Շատ չան - ցած այդ կասկածը փարատեցաւ, որովհետեւ Խիզանի չէյխը պարզեց ապըս - տամբութեան դրօշը որուն մէացան իր ընդարձակ շրջանի պէկերն ու աղանե - րը : Այժմ մեծ խիզախութեամբ կը վարէ իր շրջանի ապստամբական չարժու - մը, մեծ կորուստներ պատճառելով թրքական բանակին :

Ուրիշ տեղեկութիւններ չպիտի չորդորէ :

Աւելի խիստ կեդծարարութիւն մը

Ուրբաթ օր, դրեթէ մէկտեղ ժամուն, կեղծարարներ ներկայանալով «Օս - մանկէթ Թէնէրալ»ի գաւառի մասնաճիւղերը, չպղտեցան մօտ մէկ միլիոն ֆր - դանէլ : Ի՞նչպէս,--- կեղծ փոխանակագիրներ ներկայացնելով, իւրաքանչիւրը 75,000 ֆրանքի : Վճարման հրամանն ալ ճարած էին : Կարգ մը մասնաճիւղեր մերժեցին վճարել, առանց սակայն հասկնալու ամբողջ գաղանիքը, այնպէս որ կեղծարարները կրցան փախչիլ :

Կատարուած հետաղնդումներուն վրայ, կարելի եղաւ առաջին առթիւ իսկ ձերբակալել ինը հոգի : Դաւադիրները ղրմամաան մասնաճիւղերուն կը ներ - կայանային երկու - երեք հոգինոց խումբերով : Հետաղնդումները կը չարու - նակուին :

»»»» • ««««

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

13 ՍՐԲՆԹԱՑ ՍԱՒԱՌՆԱԿՆԵՐԸ, որոնք ուրբաթ իրիկուն Խաթրէն (Մար - սէյլ) ճամբայ ելած էին Դամասկոս երթալու եւ անմիջապէս փարիզ վերադառ - նալու համար, Պուտժէի օդակայանը կը սպասուէին երէկ : Ինչպէս յայտնի է, արշաւին կը մասնակցէին չորս ֆրանսական, մէկ անգլիական եւ ութ իտա - լական սաւառնակներ, չահելու համար երեք միլիոն ֆրանքի մրցանակը :

ՁԵՒՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ կառավարութիւնը որոշեց պահել փորթուկալի իր դես - պանը, հակառակ դիւանագիտական յարաբերութեանց խզման : Լիզպոնայի չե - խական դեսպանը միեւնոյն ատեն Սպանիոյ դեսպանն է եւ այժմ Վալենսիա կը գտնուի, ինչ որ անսովոր կացութիւն մը կը ստեղծէ :

ՍՊԱՆԻՈՑ ապստամբ իշխանութեան կողմէ հրատարակուած տեղեկագիր մը կ'ըսէ թէ խորհրդային իշխանութիւնը 73 միլիոն տոլարի պէնք ծախած է Մադրիտի կառավարութեան : Միայն օդանաւերուն վճարուած է 18 միլիոն , հրասայլերուն՝ երեք միլիոն, կազոլինի՝ 13ուկէս միլիոն, արմտիքի վեց մի - լիոն եւայլն :

Ապստամբները կը չարունակեն յառաջ խաղալ դէպի Սանթանտէր :

ԱԻԵԼԻ ՔԱՆ 600 ՕԴԱՆԱՒԵՐ կը մասնակցին Ֆրանսայի օդանաւային ռազմախրձերուն, որ տեղի կ'ունենան Թուլուզի չրջանին մէջ, փորձելու հա - մար օդանաւային պաշտպանութեան մէջոցները :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հետապրին թէ ձերբակալուեցան խումբ մը մեքենավար - ներ եւ բանուորներ, որոնք աշխատած էին Լեւանեակիի օդանաւին վրայ : Ամ - բաստանութիւնը այն է թէ դիտմամբ ձգձգելով օդանաւին պատրաստութիւնը, պատճառ եղան որ օդաչուն ճամբայ ելաւ անյարմար օդի մը եւ կորսուեցաւ Հիւսիսային բեւեռին մէջ : --- Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ արկածը պատա - հած է ուրբաթ օր մը, եւ ամսուն 13ին ...

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ վերատեսուչը, Օրախովիցկ, այժմ պաշտօ - նանկ, արտօնած էր հրատարակութիւնը զրքի մը որ վնասակար կը համարուի քաղաքական տեսակէտով : Այս միեւնոյն գործին պատճառաւ պաշտօնանկ է - զաւ նաեւ համալսարանական հրատարակութեանց տնօրէնը, Նարուչվիլի, իսկ Քելարճիվիչվիլի՝ դրաքննութեան յանձնախումբին վարիչը՝ վտարուեցաւ կուսակցութենէն, իբրեւ հակայեղափոխական - թրոցքիական :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ընդհ. սպայակոյտին պետը, զօր. Զաքմաք, ռազմախրձե - րուն առթիւ Ռատոսթօ երթալով, իզմիր նաւուն մէջ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ օտար դիւանագիտական պատուիրակութեանց : Այս վերջինները չեսոյ ռազմախրձերու վայրը դացին :

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կիւրիւնցի տիկին Սրբուհի Մէն - տիլեան կը փնտռէ իր զաւակը՝ Անդ - րանիկ Մէնտիլեան, հօր անուն՝ Ա - բրահամ, մեծ հօր անուն՝ Վարդվառ (Մէնտիլ Տէտէ) : 4 տարեկան հասա - կին աքսորուած է Շէհիր Գըշլայէն (Սեբաստիա) իր մեծ մօր՝ Հաճի Մա - րիամ Զիթպաշեանի եւ իր մօրքերոջ Ազնիւ Զիթպաշեանի հետ : Տեղահա - նութեան միջոցին զիրենք տեսնողներ եղած են Մալաթիոյ չրջանները : Ի - րենց հասցէն գիտցողներէն կամ իրենց մասին որ եւ է լուր ունեցողներէն կը խնդրուի խմացնել, Madame Serpouhi Mendilian, Usine Diedrich, à Bourgoin , Isère, France :

Կը խնդրուի արտասահմանի թեր - թերէ արտատպել :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան Մար - սէյլի «Անդրանիկ» եւ «Մարօ» խումբերու դասախօսական հաոն ժողովը տեղի կ'ունենայ ամէն Եր - կուշաբթի եւ Ուրբաթ իրիկունները ժամը 7էն 8ը: Պարտաւորիչ ներկա - յութիւն որոշեալ ժամին:

ՄԱՐՍԻԼԻԻ Հայ Մշակութային Միութեան Ընդհ. Ժողովը 25 Օգոս - տոս, Չորեքշաբթի երեկոյեան ժա - մը 6ին 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

REXY CINEMA (Lyon)
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi
23 – 29 Օգոստոս
Նրկկգները ժամը 8.30
Իսկ Հինգ. եւ Կիր. կեսկ եւ գիշ.
2 grands films
Pauley et Colette Darfeuil
dans
la petite dame du wagon-lits
et Jeanne Harlou
dans la Malle de Singapour
Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:
Նրկկայ յայտարարութիւնը ընդոլին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով

Փոխնը ար վ. Սարգսեանի յօրինած «ԱՆՈՒՇ»ին

Ա. Շարք.— երեք երգ. դաշնակի բաժինով:

1. ԱՂՋԻ ԱՆԱՍՈՒԱԾ
2.— ԵԿԷՔ ՔՈՅՐԵՐ
3.— ՀԱՄԲԱՐՁԱԿ ԵԱՅԼԱ

Գին 12 ֆրանք:
Գրատուն Հ. Յամուէլ, 51 rue M. le Prince, փարիզ:
H. Malakian, 3 Bld. Théodore Thurner, Մարսէյլ:

Եւրոպայի հայկական ամենագոյն գրատուն
ՀՐԱՆՏ - ՍՄԻՌՆԻԼ
Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ դրքեր:
Արդիական կազմատուն: Տպագրչական գործեր:
Աշխարհի բոլոր կողմերէն ճասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:
51, Rue Mr. le Prince, Paris(6), Chèque postal Paris 1278-35, Tél. Danton: 88-65

Հ. Ց. Դ.

Փառիզ

ՓԱՐԻԶԻ ԵԳԻՊՏԱՑԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկեր - ները 24 Օգոստոս, երեքշաբթի հրեկոյ ժամը 8.30ին 6, Ավլնիւ Թ'ալիի սր - ճարանին վերնայարկը, Օրակարգ՝ դար. Նախորդ ժողովի:

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՇԱՀՈՒԻ C. Rogerի ՄՕՏ 183 Avenue d'Argenteuil (Փլաս Պուրգինեոնի վրայ):

ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Գանէօ-Քաշանի Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի կողմէ, 5 Սեպտեմբեր, կիրակի ամբողջ օրը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Իսի լէ Մուլինոյի Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէի կողմէ 22 Օ - գոստոս, կիրակի ամբողջ օրը Մէօտոնի անտառը պազ ազբիւրին մօտ (Tapis Vert):

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Ամասիոյ, Մարզուանի Հայրենակցա - կան Միութեան կողմէ 29 Օգոստոս, կիրակի ամբողջ օրը Մէն Լու - կրան Բէն, Լ. Տօթնեղբայրեանի ապարակը:

Երգ. արտասանութիւն եւլն :

Կը ներկայացուի «ՕՏԱՐ ԱՂՋԿԱՆ ՍԷՐԸ» (գաւեշտ):

Պարզեւաւոր խաղերու մրցում: Պարերու համար կը նուագէ Շիշմանեան եւ Ընկ. Նուագախումբը: Փափաքողները կրնան ճաշել միասին բերել Ճոխ պիւֆէ սովորական գիներով:

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ., ՓՈՔՐԵՐՈՒ 1 ՖՐ.:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՑՈՒԹԻՒՆ.— Պուլվար Կլիպպարտիէն առնել 15 եւ 16 Թիւ ֆանրակառքերը եւ իջնել Սէն Լուս:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՌԱԶՄԻԿ *Թիւ 1*

ԷՋԵՐ ՄԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՅ. ՀԱՆՐՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐՋԱԼՈՅՍԻՆ

(Հրատ. Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան, Փարիզ)

Մեր մօտիկ անցեալի զէնքերու պատմութիւնը: Մօտ 300 էջնոց, հաքուր թուղթի վրայ, պատկերազարդ, գեղեցիկ հրատարակութիւնմբ:

Գինը՝ Ֆրանսա, Լիբանան, Սուրիա եւ Պալքաններ 10 Ֆր.:
Միւս երկիրներ 15 Ֆր.:

Դիմել՝ ՓԱՊԱԶԵԱՆ. R. Papazian 163 Avenue Jean Jaurès Paris.
ՌՈՒՄԱՆԻԱ Ս. Sahaguian 29 Atelerilor. Constantza (Roumanie)
ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ «Մասիս» հրատարակչական B. P. 444, Sofia (Bulgarie)
ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ «Նոր Օր»ի խմբագրատուն 20 A. Rue Vouli. Athènes (Grèce)
ԻՐԱՔ Դ. Սիւրմէեան, New Street. Bagdad (Iraq):
ՀԱՐԱՒ ԱՄԵՐԻԿԱ «Արմենիայի» Լիմթագրատուն, San Salvador 4625. Buenos Aires (Argentine):

Դրատուն Հայկազ Յամուէլ, 51, Rue Monsieur Le Prince. Paris, որուն կրնան դիմել բոլոր այն վայրերէն, որոնց առանձին հասցէ չենք տուած.

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻՓՈՐԵԱՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է
146 Rue Lafayette (Gare du Nord)
Թէլէֆոն **Nord 84-04** (անփոփոխ)
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2– 7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
PÉRA
Restaurant Franco-Oriental
ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԵԱՆ
9 Rue de Provence, Paris (9)
Մէթրօ **Pelletier** կամ **Cadet**
Աղանդերներ, խնամուած արեւելեան եւ Եւրոպական կերակուրներ պատրաստուած անարատ իւղով:
Մասնաւոր սրահ հացկերոյթի եւ հարսանիքի համար:

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արեւածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերու - թիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ դրծերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ դասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Խորհրդակցութիւն 25 ֆր.: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5—7, բացի շաբաթ, կիրակի եւ տօնի օրերէ:
Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ
« ՏԱՄԱՍ », Palais de la Bière
4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille
ՍՈՒՐԷՆ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ
Ուրախութեամբ կուգամ ծանուցանելու յարգոյ յաճա - խորդներուս եւ Նասրակութեան թէ ճաշարանիս նորոգու - թիւնը աւարտած, ՍՐԱՀԸ ՄԵԾՑԱԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒ - ԹԻՒՆՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ, վերաբացուած է,
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ **BIÈRE PHENIX** ԸՆԿԵ - ՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՁԵՏԵՂՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ
ՍԵՒ ԵՒ ԴԵՂԻՆ ՊԱՂ ԳԱՐԵՋՈՒՐ
Գարեջուրերու հետ կուտանք ճոխ եւ զանազան աղանդերներ:
ԷՔՍԲՐԵՍ ՄԵՔԵՆԱՑՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԵՂ ՍՈՒՐՃ
Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք ըստ առաջնոյն աճթերի սպասարկութիւն, ԱՄԷՆ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ՃԱՇ, ՊԱՂ ՄՍԵՂԷՆՆԵՐ, ՔԷՊԱՊՆԵՐ, անարատ կարագով ԲՒԼԱՒ եւ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ պատրաստուած մասնագէտ խոհարարներու կողմէ:
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ ՉՐ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԳՈՉ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
ՄԱՆՈՅ.— ճաշի ժամերէ դուրս յաճախորդները կրնան նարտի եւ Թուղթի խաղերով զուարճանալ, միութիւններու ճամար կը տրա - մադրուի մաքուր եւ օդաւէտ ժողովասրահ եւ իրենց գոյքերուն ճամար առանձին պահարաններ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ
Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ դրամական առաքումներու համար դիմել հայկական միակ հաստատութեան
Ets. ABOKET
8, Rue de la Grange Batelière
Մէթրօ Montmartre, հեռ. Prov. 51-79
Ապսպրանքները կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակէն եւ անմրցե - լի գիներով: Կը հայթայթենք ուզուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեղի յանձնուած ապրանքները: Կը տանձնենք զանազան երկիրներու դրամական փոխադրութիւնը: Կը ծախենք Լօքըրի նասիոնալի ամբողջ եւ մէկ տասներորդ տոմսակներ: Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հա - յաստանէն նոր ճեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեղանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւն.: Մեծաքանակ եւ փոքրա - քանակ վաճառում: Փափաքողներուն կը ղրկենք արժեցուցակը:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐՈՒՄՆԵՐԸ
Ճաշարան **ՅԼՕՐԻ**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton ; 52 – 78**
Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

Maison DARON
Entreprise Générale de Bâtiments
PLOMBERIE-COUVERTURE
Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout
TATOULIAN ARAKEL
Կը տանձնէ նաեւ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը: ԿԸ ՀԱՅԹԱՑԹՒ ՓՈՓԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ, գիտել իր արհեստանոցը 32 Rue Menilmontant, Paris (20)

ԵՂԻՇԷ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
AMERICAIN LLOYD — **ORIENT LLOYD**
48 rue de la République — **7 rue Auber, Paris**
Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51 — Tél. Opéra 67-77 67-78
Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:
Յոմսակներ՝ ամէն տեղի ճամար, Հայ ճամբորդներու ճամար ճամնաւոր գին: Ունինք Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը
ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

ԲԱԽՉԿ ՏԷՐ-ԳԱԼԻԹԵԱՆ
27 Avenue de Bellevue, Chaville
Աչքի, երախաներու եւ ներքին հիւանդութիւններու
կ'ընդունի առաւօտեան 10—12 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ:

Tailleur de ST. BERNARD
H. GULBOLIAN
24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18e)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouart*
Թելեֆոն Montmartre 69—70
ՈՐՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Մասնաճիւղիս բացման առ - թիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի ճամար:
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՈՒԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փորձով) ակնա - 280—400 ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆանէլէ տարազ մը եւ կամ ամառուան յատ կ գնիկ մուշակ մը: 400 ֆր.է վեր հագուստներ (3փորձ) ճամար կարելի է նուէր ստանալ տակագործ Տիկ. Հայկուհի Կիւլպօլեանէ արժ տասնորդ 200 ֆր. արժողու - թեամբ 2 imitation martre, պայմանաւ որ գնո վճարմանայ բաժանորդագրուի ցուցակին տուելու ճամար վերոյիշեալ պայմաններէն մէ կայացնել ցուցաչի կտրօնը: Rue la Charbon nière մեր ժամանակիցին մէջ կը տառնձնենք գիւրամատչելի գիներ à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ բրթուածք:
Բաց է կիրակի մինչ կէսօր:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 փրանք	75 փրանք	40 փր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 փրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ՕԳՈՍՏՈՍ
MARDI 24 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3506 Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է ՈՐՈՇԵԼՈՒ

»»»» ○ ««««

Միայն Հայաստանի կամ Կովկասի մասին չէ որ Թիւրիմացութիւններ, կանխակալ կարծիքներ կամ քարացած նախապաշարումներ արիւն կը պղտորեն, տարիներէ ի վեր:

Այստեղ, արտասահմանի վերաբերեալ հարցերուն մէջ անգամ, հազար գլուխէ ձայն կուգայ տակաւին:

Արդարեւ, հայկական կեանքը դարձած է անտէր կրկէս մը, ուր առաջին կանուխ արթնցողը իր «մառչէ»ն կը սարքէ, գոյնգոյն տեսակէտներ ցուցադրելով եւ մարզանքներ փորձելով:

Ինչպէս Հայաստանի մասին, այս ճակատին վրայ եւս, ամէնէն առաջ քաղաքական հասանքներն են որ լեզու պիտի գտնեն: «Ազգովին»ը շատ վերջը կուգայ, եթէ երբեք պիտի գայ:

Անհրաժեշտ է որ անոնք ընդունին, վերջապէս, թէ Հայկական Արտասահմանը չի կրնար կանգուն մնալ, պառուհանին առջեւ նստելով եւ աշխարհի անցուդարձը դիտելով: Կամ Երեւանը օրհնելով եւ մնացեալը բախտին յանձնելով:

Եթէ պարտականութիւններ ունինք Երեւանի հանդէպ, աւելին ունինք Հայկական Արտասահմանի մասին: Անոր ցիրուցան եւ անատոյգ վիճակը մեծագոյն ողբերգութիւնը կը կազմէ մեր ժամանակներուն համար: Հետեւաբար կը պահանջէ ոչ միայն ընդհանուր գուրգուրանք եւ լուրջ ուշադրութիւն, այլեւ ծրագրեալ եւ մեթոտիկ աշխատանք:

Չի բաւեր ինչ որ ունինք ներկայիս: Երէկ արդէն անբաւական էր եղածը, իսկ այսօր պարզապէս արգահատելի:

Նոյնիսկ Հայաստանի հանդէպ աւելի արթուն եւ պարտաճանաչ ըլլալու համար, մենք պարտաւոր ենք նախ մեր տունը կարգի դնել:

Ի՞նչպէս կրնաս մտածել գալիք վտանգներու մասին, երբ դուն ինքդ ոչ ամուր խարիսխ մը ունիս, ոչ ալ հաւաքական տեսակէտ: Երբ նոյնիսկ տրամադրութիւն չես ցուցներ ըմբռնելու քու կացութիւնդ, երէկն ու այսօրը, որպէսզի կարենաս գտնել չիտակ ճամբան:

Արդ, այստեղ ալ, ամէնէն առաջ քաղաքական հոսանքները պէտք է մէջտեղ գան իրենց որոշ տեսակէտներով եւ ստանձնեն պատասխանատուութիւններ:

Չի բաւեր խելօք խելքեր ցանել հրապարակին վրայ:

Չի բաւեր միշտ անցեալը քրքրել, ճերմակը քեզի պահելու, սեւը հարեւանիդ ձգելու համար:

Եւ սրիկայութիւն է Արտասահմանը բաժնել երկու մասի, «բարեկամներ»ու եւ «թշնամիներ»ու, երբ կը խօսիս Հայաստանի մասին:

Ահա այդ երկիրը աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր կը գալարուի անլուր ջղաձգութեան մը մէջ, եւ դուն, «բարեկա՛մ», լուր անգամ չունիս բուն անցուդարձէն: Կամ երբ իմանաս, կը ճգնիս մեղմացնել, ողբերգութիւնը իրականէն պակաս ցուցնել:

Ահա գլուխներ կ'իյնան, փոխաբերաբար, նոյնիսկ ֆիզիքապէս,— եւ դուն քաջութիւնը չունիս որ եւ է շարժուձեւ փորձելու:

Նոյնիսկ տեղէդ չես շարժիր, սուգ ընելու համար ծուռն ու չիտակը,— դուն որ երէկ աշխարհ մը կը փոթորկէիր, որ եւ է ոճիր արկածի առթիւ...

Միջանկեալ կը յիշենք այս պարագաները, ապացուցանելու համար թէ Հայկական Արտասահմանը տակաւին չունի վերջնապէս կազմակերպուած կերպարանք և հաւաքական դիմագիծ: Օր մը այսպէս, օր մը այնպէս: Այսօր ձեզի կուտամ թեւս, վաղը միւսին, եւ օրը իրիկուն կ'ըլլայ խաղալով - խնդալով, կամ անիծելով եւ մաղձ թափելով:

Հաւատա՞նք թէ իրենց վախճանին հասած են այս մարզանքները:

Կացութիւնը կը պահանջէ ամէն բանէ առաջ կարճ կապել անդամէջ կամ ակադեմական վիճաբանութիւնները, մէկդի դնել «չափուելու» մարզանքները, ինչպէս եւ կանխակալ կարծիքները:

Յետոյ, խորապէս ուսումնասիրելով ե՛ւ Հայաստանի ե՛ւ Հայկական Արտասահմանի կացութիւնը, այսօրուան եւ վաղուան պահանջները, մշակել տեսակէտներ եւ բանաձեւեր, անոր համեմատ ձեւակերպելու համար որ եւ է գործունէութիւն:

Որքան ալ բազմազան ըլլան տեսակէտները, դժուար չէ գտնել վերջնական ուղեգիծ մը, հիմնական հարցերու մասին:

Եթէ Ֆրանսայի մէջ ժողովրդական ճակատ կազմուեցաւ երեք զօրաւոր թեւերով, այդ չի նշանակեր թէ անոնց իւրաքանչիւրը հրաժարեցաւ իր ծրագրէն կամ տեսակէտներէն: Ընդհակառակն, ամէն մէկը իր անկախութիւնը պահելով հանդերձ, ընդ առաջ գնաց օրուան պահանջին, անմիջական, գործնական ծրագրի մը համար:

Անհրաժեշտ չէ կապկել այդ օրինակը: Անոր ոգին միայն պիտի բաւէր մեր միտքը բանալու եւ համապատասխան ելքը գտնելու:

Ֆրանսա հիմէն սարսած չէր, բայց օրուան հոսանքները անհրաժեշտ գտան ժողովրդական ճակատ կազմել, ծալլելով հին տեսակները:

Կարելի՞ է բաղդատել մեր կացութիւնը, այս երկրին կամ ուրիշ որ եւ է ժողովուրդի հետ, Հայաստանն ու Արտասահմանը միասին առնելով:

Միայն այս հարցումը ուղղելով իրարու, մօտեցած կ'ըլլանք եթէ ոչ բուն խնդիրը լուծելու, գոնէ լուծման ճամբան հարթելու:

Ժամանակն է որ իւրաքանչիւր հոսանք պատրաստուի ստանձնելու իր պատասխանատուութիւնը, համաձայն իր կարողութեան:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

»»»» ● ««««

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԻՆԵՐԷՆ ԵՒ ՆՈՐԵՐԷՆ

Արժանահաւատ աղբիւրէ մը քաղելով, օգոստոս 20ին հաղորդեցինք թէ Երեւանի մէջ գնդակահարուած են Արամա. Երզնկեան, Պօղոս Մակինցեան, Եղիա Չուբար, Կոստանեան եղբայրներ եւն.:

«Յուսաբեր» եւս հրատարակելով նոյն լուրը, կը հաղորդէ նաեւ հետեւեալ տեղեկութիւնները, միեւնոյն աղբիւրէն.—

Ձերբակալուած են բազմաթիւ հին եւ նոր համայնավարներ:

Ձերբակալուած են նաեւ Ռուսիոյ մէջ հաստատուած հայ համայնավարները եւ բերուած Երեւան, ուր մեծ դատ մը տեղի պիտի ունենայ:

Այս վերջիններուն մէջ են՝ ԱՇՈՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ (Հայաստանի անդրանիկ կենտկոմի քարտուղար), ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ-ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ (նախկին վարչապետ) եւ ԼՈՒԿԱՇԻՆ (նոյնպէս):

Ձերբակալուած ե ՆԵրեւանի մէջ Բժ. ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ, ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ, Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ եւ ԳՈՒԼՈՅԵԱՆ (այժմու վարչապետը):

Ձերբակալուած է Հայաստանի զինուորական պետը (որ միաժամանակ Անդրկովկասեան զօրքի քաղաքական բաժնի վարիչն էր) ԱԹԱՅԵԱՆ:

Տնային բանտարկութեան դատապարտուած է ԵՂԻՇԷ ՉԱՐԵՆՑ:

— ● —

ՃԱՌԵՐ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հացը նորէ՞ն պիտի սղէ

Պ. Ժոռժ Մօնէ, հողագործական նախարարը, կիրակի օր ճառ մը խօսելով Մոնթիոլէի մէջ, բացատրեց թէ անհրաժեշտ է աւելցնել ցորենին գինը: «Եթէ նոյնիսկ հացին գինը 15 -- 20 սանթիմ աւելնայ, պէտք է ընդունիլ այս գինը: Կառավարութիւնը այս մասին իր պատասխանատուութիւնը պիտի ստանձնէ չորեքշաբթի օր»: Այս առթիւ նախարարը դիտել տուաւ թէ այժմ 63--64 միլիոն կենդինար ցորեն կը սպասի, մինչ պատերազմէն առաջ 80 միլիոն էր:

**** Միեւնոյն օրը ճառ մըն ալ ելմտական նախարարը խօսեցաւ, Տինարի մէջ, հաւաստելով թէ վստահութիւնը եւ հանդարտութիւնը արագօրէն կը վերահաստատուին երկրին մէջ, հակառակ արտաքին խռովութեանց: «Ներկայիս ոչ մէկ բան այնքան մնայուն պիտի ըլլար որքան կեդծ լաւատեսութիւն մը, հետեւաբար, ես երբեք չեմ ծածկած մեր գործին դժուարութիւնները: Պէտք ունինք երկար ժամանակի եւ համբերութեան, յաջող ելք մը հասցնելու համար մեր աշխատանքը: Բայց միեւնոյն ատեն իրաւունք ունիմ նշանակելու նպաստաւոր երեւոյթները: Այսպէս, պետական արժեթուղթերու գինը քանի առ հարիւր բարձրացած է վերջին քանի մը շաբթներու ընթացքին, ինչոր կը նշանակէ երկու միլիառ ֆրանքի յաւելում, իբրեւ դրամագլուխ: Հակառակ արտաքին կացութեան, Փարիզի հրապարակը նշանակելի դիմադրութիւն ցոյց տուաւ վերջին շաբթուան ընթացքին: Խնայողական դրամատուններու աւանդները աւելցան: Կրնամ ըսել թէ գանձը ի վիճակի է գիւրաւ կատարելու իր պարտաւորութիւնները»:*

ՉԻՆԵՒԺԱՓՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

— • —

Շանկայ բոցերու մէջ

Ահռելի կացութեան մը մատնուած է Շանկայ, ռմբակոծուելով ցամաքէն, ծովէն եւ օդէն: Չինացիները կիրակի օր հրասայլերն ալ շարժման մէջ դնելով, փորձեցին դէպի գետը քշել ճափոնցիները: Միեւնոյն ատեն կատաղի ռմբակոծութիւն մը տեղի կ'ունենար ծովեզերքի չինական մարտկոցներուն եւ ճափոնական մարտանաւերուն միջեւ: Շանկայի ոստիկանութիւնը որոշեց պարպել քաղաքին բանտը, որ աշխարհի ամենամեծերէն մէկն է, եւ այլուր փոխադրել 7000 բանտարկեալները:

Վերջին լուրերու համաձայն, Շանկայի կարեւոր մէկ մասը կործանած է արդէն, իբրեւ հետեւանք վերջին օրերու ռմբակոծութեանց: Հրդեհներ կը ծագին ամէն օր, խարոյկի մը վերածելով քաղաքին զանազան մասերը:

Ինչպէս կ'երեւայ, Չինացիները ուժգնօրէն կը դիմադրեն, տեղ տեղ լուրջ պարտութեան մատնելով ճափոնցիները: Իրագէկներ կը կարծեն թէ պատերազմը երկար պիտի տեւէ եւ ճափոն ալ անոր համեմատ պատրաստութիւններ կը տեսնէ:

Ճափոնական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ խորհրդային իշխանութիւնը զէնք, ռազմանիւթ եւ զօրք խոստացած է Չինաստանի եւ թէ մարաջախտ Պլիւխէր Արտաքին Մոնկոլիա կը գտնուի: Եթէ այս լուրը ճշդուի, այն ատեն Գերմանիան ալ ճափոնի պիտի օգնէ, իբրեւ զինակից:

Ճափոնի ծովապետութիւնը կը հաստատէ թէ 12 օդանաւեր կորսուած են Չինաստանի մէջ: Մնացած են 50 օդաչուներ:

Մինչ այս մինչ այն, ճափոնցիները կը շարունակեն օդնական զօրք ղրկել ամէն օր: Միեւնոյն ատեն կը ռմբակոծեն Չինաստանի մայրաքաղաքը՝ Նանքին, որուն 800,000 բնակիչներուն երկու երրորդը հեռացած է քաղաքէն:

Արտակարգ ժողով Թուրքիոյ մէջ

Պոլսէն կը հեռագրեն օգոստոս 21 թուականով — *Նախագահ Աթաթիւրք, կառավարութեան բոլոր անդամները եւ ընդհ. սպայակոյտի պետը յանկարծ Պոլիս վերադարձան: Կը կարծուի թէ նախարարական կարեւոր խորհուրդ մը տեղի պիտի ունենայ, իբրեւ հետեւանք Տարտանէլի առջեւ կատարուած յարձակումներուն՝ խորհրդաւոր սուզանաւի մը կողմէ: Նախագահը, նախարարները եւ սպայակոյտին նախագահը ներկայ էին Թրակիոյ մեծ ռազմափորձերուն, երբ յանկարծ Պոլիս վերադառնալու որոշումը տրուեցաւ:*

Ինչպէս կը յիշուի, վերջերս երկու սպանիական նաւեր զարնուեցան Տարտանէլի առջեւ, անծանօթ սուզանաւի մը կողմէ:

**** Ֆրանսայի ծովային նախարարը հրամայեց մարտանաւերուն՝ անմիջապէս կրակ բանալ, եթէ յարձակում կատարուի ֆրանսական նաւերու վրայ:*

Վերջին 15 օրերու միջոցին 9 նաւեր ընկղմած, ուրիշ ութ նաւեր ալ յարձակում կրած են, Միջերկրականի մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ...

—o—

Տեղական թերթերը կը գրէին երէկ, բոցավառելով հազարաւոր կիներու *եւ* աղջիկներու երեւակայութիւնը.—

Շաբաթ օր, 21 օգոստոս, «Պէրէնկարիա» շոգենաւը կէս ժամ ուշ նաւահանգիստ մտաւ Նիւ Եորքէն: Հազարաւոր կիներ եւ աղջիկներ, ամէն ազգէ, խուժեցին շոգենաւին վրայ, իրենց հիացումը եւ սէրը յայտնելու համար երիտասարդ արուեստագէտին՝ Ռոպերթ Թէյլըրի, որ շոգենաւ նստած էր: Ոստիկանները, մաքսատան եւ քարափի պաշտօնեաները, նաւաստիներն ու սպաները ի զուր կը ճգնէին կասեցնել խուժումը որ երթալով կ'աճէր: Բոլորն ալ արուեստագէտին ձեռագիրը կը պահանջէին: Սաստիկ տաքէն տասներկու կիներ մարեցան նաւուն կամրջակին վրայ:

Մինչդ այն պահուն երբ ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ շոգենաւէն դուրս քշել այս բազմութիւնը, երկու աղջիկներ գտնուեցան Թէյլըրի խցիկին մէջ, անկողնին տակ պառկած: Երկու սիրահարները այնտեղ կծկուեր էին առտուան ժամը 8էն ի վեր, հակառակ հեղձուցիչ տաքին, վերջին հրաժեշտը տալու համար իրենց կուռքին: Ոստիկանութիւնը խստօրէն յանդիմանեց երկու աղջիկները, բայց արուեստագէտը բարեխօսելով, իր ձեռագիր ստորագրութիւնը յանձնեց երկուքին ալ:

Շոգենաւը նամբայ ելլելէ առաջ, խիստ խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ վերէն վար, որպէսզի ո եւ է կին կամ աղջիկ մնացած չըլլայ, արուեստագէտին հետ նամբորդելու համար:

Ո՞վ է այս Թէյլըրը, որ այսքան կը խենդեցնէ կիներն ու աղջիկները,— Շարժանկարի արուեստագէտ մը, որ 35 տոլար շաբաթական կ'առնէր երկու տարի առաջ, եւ յանկարծ չորրորդ աստիճանը բարձրացաւ, շարժանկարի արուեստագէտներուն մէջ: Այսօր իր գլխաւոր մրցակիցներն են Շիրլի Թէմփըլ եւ Քլարք Կէյպլ: Չորս գրագիր բռնած է, գրադելու համար իր նամակներով որոնք շաբաթը 10,000ի կը հասնին: Հանգուցեալ Վալանթինոյի տեղը բռնած է արդէն, խանդավառութեան եւ սիրահարութեան փոթորիկներ յարուցանելով իր նամբուն վրայ:

X

Ձեզի տուած եղայ պատկեր մը մեր ժամանակակից կեանքէն: Քաղաքակրթութեան բարձրագոյն աստիճանէն,— կոչեցէք ինչպէս որ կ'ուզէք:

Արուեստի սէ՞ր թէ սէր առնական գեղեցկութեան,— տոփանք:

Ապահովաբար վերջինը:

Կրնաք վստահ ըլլալ թէ այդ հազարաւոր հիացող կիներէն եւ աղջիկներէն հետք չի մնար, կամ կը մնայ միայն երկուքով - երեքով, երբ Թէյլըր իյնայ, ծերանայ, ծիւրի եւ սպառի:

Եւ առհասարակ ուրիշ նմոյշ մը քաղաքակրթութեան, դարձեալ Նոր Աշխարհէն:

Քէնթըքիի նահանգին մէջ, աշխատանքի գրասենեակին քարտուղարը բողոքագիր մը ուղղած է տեղական իշխանութեանց, գանգատելով թէ հանքային ընկերութիւն մը խայտառակ մրցակցութեան մը դիմած է իրենց դէմ:

Ի՞նչպէս, օրակաները աւելցնելո՞վ, շաբաթական աշխատանքը հինգ օրուա՞ն իջեցնելով, կամ երեք շաբաթ արձակո՞ւրդ շնորհելով:

Վստահ եմ որ երկու օր ալ մտածէք, պիտի չկրնաք պատասխանել:

Ընկերութիւնը խումբ մը աղուոր աղջիկներ բերելով, կխամերկ պարել կուտայ նիշդ այն պահուն երբ տեղի կ'ունենան հանքագործներու ժողովները:

Ընկերութիւնը խումբ մը աղուոր չեն արհեստակցական միութեան, կը նախընտրեն աղջիկները դիտել եւ ընկերութեան տետրակը գրուիլ, փոխանակ սէնտիքայի ժողովին երթալու եւ անդամ արձանագրուելու ...

Ո՞վ է ըսեր թէ նորութիւն չկայ արեւուն տակ:

ՎԱՀԷ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

»»»» ● ««««

Մասնաւոր աղբիւրէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները (8 օգոստոս) —

Քէօր Հիւսէյին փաշայի տղան Մահմուտ պէյ Զիլանի մէջ կարեւոր ընդհարում մը ունեցած է Թուրք զօրքին հետ: Թուրքերը մեծ աւար մը ձգելով եւ փախուեր են: Այն քիւրտ պէկերը որ ուզած են Թուրքերուն մօտենալ, սպանուած են իբրեւ դաւաճան:

Ֆէյզուլլահ իր 40 ընկերներով Մալազկերտ անցած է ուր 25 ժանտարմներու հետ բախում ունեցած է: Ոստիկան զօրքէն 15 հոգին սպաննուած են:

Արարատի շրջանին մէջ կը գործէ Քիասիմ Նուրի, իր դրօշին տակ հաւաքելով Քիւրտերը:

Վերջերս կատաղի կռիւներ կը մղուին Սղերդի լեռներուն մէջ: Կռուողները մեծ համեմատութիւն առած են: Թուրք բնակչութիւնը գլուխը առած կը փախչի:

Ճապաղջուրը միացած է ընդհանուր ապստամբութեան, խուճապի մատնելով Թուրք բնակիչները:

Համիտէ Օսման բարձրացած է Մըլլանի լեռները: Իրեն հետ կան հարիւրաւոր մարտիկներ: Որոշած է մինչեւ մահ զէնքը վար չդնել:

Թրքական կառավարութիւնը ձեռնարկած է իր հերթական «բարեկարգութեանց», ոչ - ապստամբ քրտական շրջաններուն մէջ: Սղերդի մաս մը գիւղերը, Պշերիկի, Սիլվանի եւայլն քիւրտ պարագլուխները ձերբակալելով ճամբայ հանուած են անծանօթ ուղղութեամբ, իսկ անոնց ու անպաշտպան ժողովո՞ւրդը — ճիշդ ու ճիշդ հայկականին պէս, աքսոր եւ աքսորի ճամբուն վրայ ամէն տեսակ «բարենորոգում»...

*** Նոյն աղբիւրէն, օգոստոս 4 թուականով —

Թրքական բանակը Յունիս 28էն մինչեւ Յուլիս 10 դիրքերու մէջ ծանր կռիւներ կը մղէ եւ բաւականկորուստներ կուտայ Տէրսիմի առջեւ: Այս տասներկու օրուան ընթացքին չորս անգամ նոր եւ թարմ ոյժեր կը ղրկուին Տէրսիմ՝ դիրքերը պահելու համար:

Թուրքերը, հակառակ բոլոր ջոհողութեանց, անկարող կ'ըլլան ընկճել Լեոր եւ խորտակել Տէրսիմցիներու ընդդիմութեան թափը:

Թէ քաղաքական աշխարհի մէջ Թուրքիոյ ռազմական համբաւը անխախտ պահելու եւ թէ նոր ու աւելորդ զոհեր չտալու համար՝ Էնկիւրին որոշած է փոխել կռուի ձեւը: «Պարտուած» հռչակելով Տէրսիմը՝ գայն օղակած է բոլոր կողմերէն, սովամահութեան գնով Լեոր անձնատուութեան մղելու համար:

Խստօրէն արգիլուած է Տէրսիմի մասին խօսիլ. ով որ բերան կը բանայ եւ կ'ըսէ ժողովուրդին մէջ, թէ Տէրսիմը տակաւին ընկճուած չէ, ծանրագոյն պատիժներու կ'ենթարկուի:

Մալաթիոյ մէջ մէկուն լեզուն կտրած են, որովհետեւ յանդգնած է ըսել, թէ կռիւները կը շարունակուին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀՅՈՒՍԻՍԱՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

ՕՐԱԿԱՐԳՈՒՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ

Ամերիկահայ գրականության ներկայացուցիչներից մեկն է Ռուբեն Սևակը։ Նա ծնվել է 1884 թ. Վանում։ Ավարտել է Վանի ճեմարանը։ Ապրել է Վանում, Կ. Պոլսում, Ռոդոստոյում, Պուլղարիայում, Ռումինիայում, Եգիպտոսում, Ամերիկայում։ Ներկայումս ապրում է Ամերիկայում։ Հրատարակել է «Ռուբեն Սևակի երկեր» (Կ. Պոլիս, 1910 թ.), «Ռուբեն Սևակի երկեր» (Ամերիկա, 1922 թ.), «Ռուբեն Սևակի երկեր» (Ամերիկա, 1928 թ.)։ Ռուբեն Սևակի գրական գործունեությունը սկսվել է 1900 թվականներին։ Նրա առաջին գործերը տպագրվել են «Արձագանք» հանդեսում։ Ռուբեն Սևակը գրել է նաև «Ռուբեն Սևակ» ինքնագրությունը։

Ռուբեն Սևակի գրական ժառանգությունը հարուստ է։ Նա գրել է պատմվածքներ, վեպեր, հոդվածներ, ուսումնասիրություններ, թարգմանություններ։ Ռուբեն Սևակի գրական ժառանգության մեջ մեծ տեղ են գրավում նրա հուշերը։ Ռուբեն Սևակի հուշերը հետաքրքրական են ոչ միայն նրա կյանքի ու գործունեության, այլև հայ կյանքի ու հայ մշակույթի ուսումնասիրության տեսակետից։ Ռուբեն Սևակի հուշերը հարուստ են փաստական նյութով։ Նրանք մեծ դեր են կատարել հայ գրականության պատմության մեջ։

Ռուբեն Սևակի հուշերի մեջ մեծ տեղ է գրավում Վանի ճեմարանի պատմությունը։ Ռուբեն Սևակը ճեմարանի ավարտական դասարանի աշակերտ է եղել։ Նա ճեմարանի կյանքի ամենաակտիվ մասնակիցներից մեկն է եղել։ Ռուբեն Սևակը ճեմարանի կյանքի մասին գրել է «Ճեմարանի հուշեր» գրքում։ Այդ գրքում Ռուբեն Սևակը նկարագրել է ճեմարանի կյանքը, ուսումնական գործը, ուսուցիչների ու աշակերտների կենցաղը, ճեմարանի ներքին կյանքը։ Ռուբեն Սևակը ճեմարանի մասին գրել է նաև «Ռուբեն Սևակի երկեր» հատորում։

Ռուբեն Սևակի հուշերի մեջ մեծ տեղ է գրավում նաև Վանի հայկական թաղամասերի նկարագրությունը։ Ռուբեն Սևակը նկարագրել է Վանի հայկական թաղամասերի կյանքը, նրանց բնակիչների կենցաղը, սովորությունները, հագուստը, խոսվածքը։ Ռուբեն Սևակի հուշերը հարուստ են ժողովրդական բանահյուսական նյութով։ Ռուբեն Սևակը հաճախ է մեջբերում ժողովրդական երգերը, առածները, ասացվածքները, հանելուկները։ Ռուբեն Սևակի հուշերը մեծ արժեք են ներկայացնում հայ ժողովրդական բանահյուսության ուսումնասիրության տեսակետից։

Ռուբեն Սևակի հուշերի մեջ մեծ տեղ է գրավում նաև Վանի շրջակայքի նկարագրությունը։ Ռուբեն Սևակը նկարագրել է Վանի շրջակայքի գյուղերը, նրանց բնակիչների կենցաղը, սովորությունները, հագուստը, խոսվածքը։ Ռուբեն Սևակի հուշերը հարուստ են ժողովրդական բանահյուսական նյութով։ Ռուբեն Սևակը հաճախ է մեջբերում ժողովրդական երգերը, առածները, ասացվածքները, հանելուկները։ Ռուբեն Սևակի հուշերը մեծ արժեք են ներկայացնում հայ ժողովրդական բանահյուսության ուսումնասիրության տեսակետից։

Ռուբեն Սևակի հուշերի մեջ մեծ տեղ է գրավում նաև Վանի հայկական թաղամասերի կյանքը։ Ռուբեն Սևակը նկարագրել է Վանի հայկական թաղամասերի կյանքը, նրանց բնակիչների կենցաղը, սովորությունները, հագուստը, խոսվածքը։ Ռուբեն Սևակի հուշերը հարուստ են ժողովրդական բանահյուսական նյութով։ Ռուբեն Սևակը հաճախ է մեջբերում ժողովրդական երգերը, առածները, ասացվածքները, հանելուկները։ Ռուբեն Սևակի հուշերը մեծ արժեք են ներկայացնում հայ ժողովրդական բանահյուսության ուսումնասիրության տեսակետից։

Ռուբեն Սևակի հուշերի մեջ մեծ տեղ է գրավում նաև Վանի շրջակայքի նկարագրությունը։ Ռուբեն Սևակը նկարագրել է Վանի շրջակայքի գյուղերը, նրանց բնակիչների կենցաղը, սովորությունները, հագուստը, խոսվածքը։ Ռուբեն Սևակի հուշերը հարուստ են ժողովրդական բանահյուսական նյութով։ Ռուբեն Սևակը հաճախ է մեջբերում ժողովրդական երգերը, առածները, ասացվածքները, հանելուկները։ Ռուբեն Սևակի հուշերը մեծ արժեք են ներկայացնում հայ ժողովրդական բանահյուսության ուսումնասիրության տեսակետից։

Ռուբեն Սևակի հուշերի մեջ մեծ տեղ է գրավում նաև Վանի հայկական թաղամասերի կյանքը։ Ռուբեն Սևակը նկարագրել է Վանի հայկական թաղամասերի կյանքը, նրանց բնակիչների կենցաղը, սովորությունները, հագուստը, խոսվածքը։ Ռուբեն Սևակի հուշերը հարուստ են ժողովրդական բանահյուսական նյութով։ Ռուբեն Սևակը հաճախ է մեջբերում ժողովրդական երգերը, առածները, ասացվածքները, հանելուկները։ Ռուբեն Սևակի հուշերը մեծ արժեք են ներկայացնում հայ ժողովրդական բանահյուսության ուսումնասիրության տեսակետից։

Ռուբեն Սևակի հուշերի մեջ մեծ տեղ է գրավում նաև Վանի շրջակայքի նկարագրությունը։ Ռուբեն Սևակը նկարագրել է Վանի շրջակայքի գյուղերը, նրանց բնակիչների կենցաղը, սովորությունները, հագուստը, խոսվածքը։ Ռուբեն Սևակի հուշերը հարուստ են ժողովրդական բանահյուսական նյութով։ Ռուբեն Սևակը հաճախ է մեջբերում ժողովրդական երգերը, առածները, ասացվածքները, հանելուկները։ Ռուբեն Սևակի հուշերը մեծ արժեք են ներկայացնում հայ ժողովրդական բանահյուսության ուսումնասիրության տեսակետից։

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ

(ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎԻ ԿՅԱՆՔԻՑ)

«««« ◦ »»»

Ես ամեն օր ստանում եմ տասնյակ նամակներ, որոնցում ինձ հարցնում են, թե ինչ պետք է անել, որ կարողանանք ավելի լավ ապրել, ավելի ուրախ ապրել, ավելի հետաքրքրական ապրել: Ես ամեն օր ստանում եմ

Տէրսիմի « պարտութիւն »ը աւետելով հանդերձ, Թուրք մամուլը երբեմն կը յիշատակէ Սայիտ Ռիզայի անունը, յայտնելով, թէ ան իր քանի մը ար - բանեակներով լեռները կը պտտի ···

Ով որ կը ճանչնայ Թուրքը, գիտէ թէ ան ինչ ձեւերով պիտի հաղորդէր Տէրսիմի պարտութիւնը, եթէ երբեք այս վերջինը իրական ըլլար :

Ուրեմն դիմադրութիւնը կը շարունակուէր...

*** Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնը (Ճիմհուրիյէթ, 17 Օգոստոս) ----

Օվաճըգի ոստիկան զինուորներու ջոկատէն հետապնդուած Սէյիտ Րիզա եւ արբանեակները այսօր Սարը Օղլանի մէջ ջոկատի մը հետ դէմ առ դէմ գա - լով ընդհարում ունեցած եւ ընդհարման հետեւանքով Սէյիտ Րիզայի տղան Շէյխ Հասան ու իր 30 արբանեակները ամբողջովին բնաջինջ եղած են :

Փախչող Սէյիտ Րիզա խստիւ կը հետապնդուի : Շատ հաւանական է որ մօտերս ձերբակալուի :

Գնդակահարութիւններ կը շարունակուին

Մոսկուայէն կը հեռագրեն ---- «Լէնինկրատսքայա Փրավտա» թերթը օ - գոստոս 21 թուականով կը ծանուցանէ թէ Լէնինկրատի շրջանին զինուորական ատեանը դնդակահարութեան դատապարտած է ահաբեկչական - յեղափո - խական - Թրոցքիական կազմակերպութեան մը ութ անդամները : Ամբաստա - նագիրը կ'ըսէ թէ դատապարտեալները խափանարար գործեր եւ սպանութիւն - ներ կատարած էին երկու գործարաններու մէջ եւ կը պատրաստուէին ահա - բեկումներ եւ խափանումներ կատարել երրորդ հաստատութեան մը մէջ : Վճի - ռը անմիջապէս գործադրուեցաւ :

*** Քրոնշթատի նաւատորմին մէջ 38 սպաներ ձերբակալուելով, 10ը ան - միջապէս դատուեցան եւ դատապարտուեցան զանազան պատիժներու, իբրեւ կուսակիցներ Թրոցքիի : Կ'ըսուի թէ գլխաւոր ձերբակալութիւններ կատար - ուած են «Մառա» մարտանաւուն մէջ, որ Անգլիա ղրկուած էր, Ճորճ Զ·ի թա - գադրութեան առթիւ : Մարտանաւը վերադարձած ատեն, ըմբոստութիւն ծա - գած է եւ շատ մը նաւաստիներ փախած են : Հրամանատարը կը մեղադրուի թէ թոյլ տուած է որ խորհրդային նաւաստիները ցամաք ելլելով խօսակցին ուրիշ ազգերու նաւաստիներուն հետ :

*** Երկաթուղիի պաշտօնեաներէն 46 հոգի, որոնց չորսը շատ կարեւոր պաշտօններ կը վարէին, պաշտօնանկ եղան օգոստոս 22ին, իբրեւ զանցառու եւ խափանարար : Ծանր ճարտարագործութեան գործավարը իր տեղեկագրին մէջ ահաւոր յայտնութիւններ կ'ընէ կատարուած զանցառութեանց եւ չարա - գործութեանց մասին :

Իտալացիները շահեցան օդարշաւը (3,000,000 ֆր.)

Իսթրէն (Մարսէյլ) դէպի Դամասկոս եւ Փարիզ թռիչքը, որուն կը մաս - նակցէին չորս ֆրանսական, ութ իտալական եւ մէկ անգլիական սաւառնակ - ներ, վերջացաւ Իտալացիներու յաղթանակով : Առաջին մրցանակը, 1 միլիոն 500,000 ֆրանք, շահեցան Քուփինի-Փարատիզի, 6190 քիլոմեթրը կտրելով 17 ժամ 32 վայրկեան եւ 45 երկվայրկեանէն, (ժամական արագութիւն միջին հաշուով 352 քիլոմեթր 789 մեթր) : Երկրորդ մրցանակը, մէկ միլիոն ֆրանք, շահեցաւ դարձեալ իտալական խումբ մը, Ֆիօրի - Լուչչինի, երրորդը՝ 500000 ֆրանք, նորէն իտալական խումբ մը, Պիզէօ-Պրունօ Մուսոլինի (այս վերջինը Մուսոլինիի տղան) : Չորրորդ հանդիսացաւ անգլիական սաւառնակը, իսկ ֆրանսական առաջինը եղաւ հինգերորդ, հեռաւորութիւնը կտրելով 21 ժամէն (միջին արագութիւն 294 քիլոմեթր) :

Անհամբեր բազմութիւն խռնուած էր Պուրժէի օդակայանը, դիմաւորելու համար յաղթականները որոնք Փարիզ հիւր պիտի մնան մէկ շաբաթ :

Փարիզի աջակողմեան թերթերը կառավարութեան երեսին կը զարնեն ֆը - րանսական սաւառնակներուն տկարութիւնը :

>>>> • <<<<

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ եօթը Մակեդոնացիներ որոնց մեծ մա - սը կարեւոր անդամներն են նախկին կազմակերպութեան : Պաշտօնական աղբիւ - րէ որ եւ է բացատրութիւն չի տրուիր այս մասին, բայց կը կարծուի թէ ձեր - բակալումը հետեւանք է մակեդոնական շրջանակներու գործունէութեան վեր - սկսումին :

ԿԵՂԾ ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐՈՎ դրամ գանձելու ձեռնարկը, զոր հաղորդած էինք կիրակի օր, աւելի մեծ համեմատութիւններ կը ստանայ օրէ օր : Դատաւորու - թիւնը սարքուած է Փարիզի մէջ : Խարեբաները յաջողած են 29 քաղաքներու մէջ, գանձուած գումարն է 2,175,000 Ֆրանք, Ձերբակալուած տասը մեղ - սակիցներու վրայ գտած են միայն 200,000 Ֆրանք :

ՁԸՄՊՐԼԷՆ, ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ, Հռոմ կը սպասուի մօտերս, Մու - սոլինիի հետ խորհրդակցելու համար Միջերկրականի եւ ուրիշ հարցերու մա - սին :--- Այս առթիւ նորէն գրույց կը շրջի թէ Մուսոլինի ալ Գերմանիա պիտի եր - թայ, Հիթլերը տեսնելու համար :

ԱՀՌԵԼԻ ՀՐԴԵՀ ՄԸ ոչնչացուց Պուլոնյը - սիւր -Մէրի քազինօն : Ամէնէն տագնապալի պահուն, նուագապետը «Մարսէյեզ»ը հնչեցուց, որպէսզի հան - դիսականները խուճապի չմատնուին : Այս հնարամտութեան շնորհիւ մարդ - կային կորուստ չեղաւ : Նիւթական վնասը կը հաշուեն քան միլիոն Ֆրանք :

ԱԶԳ· ՊԱՐԳԵՒԱԽԱՂԻ ութերորդ շարքին վիճակահանութիւնը պիտի կա - տարուի օգոստոս 28ին, Տուլիլի մէջ, ժամը 4ին :

21 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ Լեհաստանի մէջ, գիւղացիական գործադուլի մը հե - տեւանքով որ պիտի տեւէ մինչեւ օգոստոս 25 :

Հ. Յ. Դ.

Փառքզ

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ· ժողովները Հինգշաբթի եւ Շաբաթ գիշեր, ժամը 9ին, Ակումբին մէջ՛ Շար· Նախորդ ժողովի՛

ԱՆԻԷՌ-ԳՈԼԱ-ՔՈԼՈՆԳԻ «Արամ ենթակոմիտէի ժողովները 25 Օգոստոս Չորեքշաբթի, 26 Հինգշաբթի, 27 Ուրբաթ եւ 28 Շաբաթ երեկոները ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին՛ Օրակարգ՝ Շըչ· ժողովի օրակարգի հարցե - րու քննութիւն:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէի ընդհ· ժողովը 28 Օգոստոս, Շաբաթ ե - րեկոյեան ժամը 8.30ին, «Եարդարեան» գրադարանը՛

Օրակարգ՝ շար· Նախորդ ժողովի եւ ընտրութիւն պատգամաւորի:

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ C. Rogerի ՄՕՏ 183 Avenue d'Argenteuil (Փլաս Գուրպինեանի վրայ):

ՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Պանեէօ-Քաշանի Հ. Յ. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի կողմէ, 5 Սեպտեմբեր, կիրակի ամբողջ օրը:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Մարսէյլի Ամասիոյ, Մարզուանի Հայրենակցա - կան Միութեան կողմէ 29 Օգոստոս, կիրակի ամբողջ օրը Սէն Լու Կրան Բէն, Լ. Եօթնեղբայրեանի ագարակը:

Երգ, արտասանութիւն եւն.:

կը ներկայացուի «ՕՏԱՐ ԱՂՋԿԱՆ ՍԷՐԸ» (զաւեշտ):

Պարգեւաւոր խաղերու մրցում: Պարերու համար կը նուագէ Ծիծմանեան եւ Ընկ. նուագախումբը: Փափաքողները կրնան ճաշը միասին բերել. Ծոխ պիւֆէ սովորական գիներով:

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ., ՓՈՔՐԵՐՈՒ 1 ՖՐ.:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Պուլվար կալիպալտիէն առնել 15 եւ 16 Թիւ ծանրակառքերը եւ իջնել Սէն Լու:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹ

31 Յուլիս --- 20 Օգոստոս

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕ, Գործ --- 528·60:
ԼԷ ՋՕԼԻՎ, Հ· Պ --- 140:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ս --- 20:
ՍԱԼՈՆ, Ս· Ա --- 40:
ՖՕՆԹԷՆ, Կ· Բ --- 75:
ՓԱՐԻԶ, Կար --- 75:
ՊՕՄՈՆ, Գործ --- 197·85:
ՓԱՐԻԶ, Պայր --- 80:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Տիկ· Աբ --- 40 :
ՍԷՆ ՓՐԷՍ, Ս· Շ --- 70:
ԹՈՒԼՈՒԶ, Խաչ --- 75:
ԱՆԻԷՌ, Օր· Թամ --- 100:
ԳՈՆՍԹԱՆԹԷՆ, Ս· Մ --- 35 (2 ան - գամ):
ՍԱԼԻՆ ՏԸ ԺԻՌՕ, Ն· Օհ --- 150:
ՄԱԶԱԿԱՆ, Խ· Ղուկ --- 140:
ԱՎԻՆԵՈՆ, Գործ· Մ --- 35 :
ՎԱՆՎ, Ա· Արգ --- 150 :
ՎՕՔԼԻԶ, Մանկ --- 70:
ՎԱԼԱՆՍ, Լ· Տ --- 100:
ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊ, Տիկ· Շահ --- 70 :
ԼԱ ՍԷՅՆ ՍԻՒՌ ՄԷՌ, Ս· Կ --- 35:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Մ· Պ --- 70 :
ԼԸ ՔՐԷՕԶՕ, Տէմ --- 70 :
ԹՈՒՐԼԷԹ, Յ· Սօղ --- 35:
ՍԷՆ ՄԱՐԹԷՆ, Ա· Թոր --- 35:
ՇԱՎԱՆՈԶ, Պչաք --- 50:
ԱԼԻՆԵՈՆ, Նաթ --- 100: Օվ·ի հաշ - ւոյն :
ՕՐԱՆԺ, Ս· Յ --- 40:
ՄՈՆԹՐԷՕՅԼ, Տիկին Հ· Աղ --- 70:
ՊՕՐԸՓԵՌ, Ան --- 35:
ԼԸ ՄԱՆ, Թ· Զ --- 70:
ՆԻՍ, Բ· Գ --- 35:
ՓԱՐԻԶ, Ս· Թ --- 70:
ՍՓԹ, Թ· Պ --- 140:
ՔՐԻՓԻՆԿ, Մ· Տատ --- 100:
ՓԱՐԻԶ (2), Մ· Պ --- 140:
ԳՈՆՍԹԱՆԹԷՆ, Յովհ --- 140:
ՌՕԱՆ, Քէօշ --- 105:
ԼԱ ՍԻՕԹԱ, Գործ --- 50:
ՇԱՎԱՆՈԶ, Խ· Մ --- 70 :
ՊԷԼՄՈՆ, Մ· Տիկ --- 70:
ՎԻԷՆ, Ն· Խ --- 315:
ՆԻՍ, Ս· Ե --- 70:
ՄՈՆՓԵԼԻԷ, Ճօհ --- 35:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կիւրինցի տիկին Սրբուհի Մէն - տիլեան կը փնտռէ իր զաւակը՝ Անդ - րանիկ Մէնտիլեան, հօր անունը՝ Ա - րամ, մեծ հօր անունը՝ Վարդեվառ (Մէնտիլ Տէտէ) : 4 տարեկան հասա - կին աքսորուած է Շէհիր Պըլլայէն (Սեբաստիա) իր մեծ մօր՝ Հանըմ Մա - րիամ Չիթպաշեանի եւ իր մօրաքրոջ Ազնիւ Չիթպաշեանի հետ : Տեղահա - նութեան միջոցին զիրենք տեսնողներ եղած են Մալաթիոյ շրջանները : Ի - րենց հասցէն գիտցողներէն կամ իրենց մասին որ եւ է լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել, Madame Serpouhi Mendilian, Usine Diedrich, à Bourgoin, Isère, France :

Կը խնդրուի արտասահմանի թեր - թերէ արտատպել :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան Մար - սէյլի «Անդրանիկ» եւ «Մարօ» խումբերու դասախօսական խառն ժողովը տեղի կ'ունենայ ամէն Եր - կուշաբթի եւ Ուրբաթ իրիկունները ժամը 7էն 8ը: Պարտաւորիչ ներկա - յութիւն որոշեալ ժամին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հայ Մշակութային Միութեան Ընդհ. ժողովը 25 Օգոս - տոս, Չորեքշաբթի երեկոյեան ժա - մը ճիշդ 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

Կը լուսանկարենք անհատներու, հարսնեկան, խմբական, մա - նուկներու, ինքնութեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նո - րութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով: Ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ: Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտու - թեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով ջանք չխնայեր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները:

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻՆ, 50, Bld. Longchamp, Marseille

Tél. : National 13-16

Հայերու ժամադրավայրը

ՃԱՇԱՐԱՆ ԹՕԳԱԹԼԸ

Լ. ՍԱՐԵԱՆ, 5, Rue Baiguoir: Marselle

Ուր պիտի գտնէք արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ, խմորեղէններ եւ անուշեղէններ՝ մասնագէտ խոհարարներու կողմէ պատրաստուած, ինչպէս նաեւ ՕՂի եւ այլ խմիչքներ, առատ ադանդերներով: Մէկ այցելութիւն բա - ւական է համոզուելու համար:

ՃԱՇԱՐԱՆ-ՍՐՃԱՐԱՆ

« ՏԱՄԱՍ «, Palais de la Bière

4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ուրախութեամբ կուգամ ծանուցանելու յարգոյ յաճա - խորդներուս եւ հասարակութեան թէ ճաշարանիս նորոգու - թիւնը աւարտած, ՄԵԾԱՀԸ ՄԾԾՑԱԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐՕՁԵՒՈՒ - ԹԻՒՆՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ, վերաբացուած է,

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ BIÈRE PHENIX ԸՆԿԵ - ՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՁԵՏԵՂՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ

ՍԵՒ ԵՒ ԴԵՂԻՆ ՊԱՂ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

Գարեջուրներու հետ կու տանք ճոխ եւ զանազան ադանդերներ

ԷՔՍՊՐԷՍ ՄԵՔԵՆԱՅՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԵՂ ՍՈՒՐՃ

Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք ըստ առաջնոյն անթերի սպասարկութիւն, ԱՄԷՆ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ՃԱՇ, ՊԱՂ ՄՍԵՂԷՆՆԵՐ, ՔԷՊԱՊՆԵՐ, անպակաս կարսգով ԲԻԼՍԻ եւ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ պատրաստուած մասնագէտ խոհարարներու կողմէ:

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՍ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 2Ը

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ԾԱՆՕԹ — ճաշի ժամերէ դուրս յաճախորդները կրնան նարտի եւ թուղթի խաղերով զուարճանալ: Միութիւններու համար կը տրա - մադրուի մաքուր եւ օդաւէտ ժողովասրահ եւ իրենց գոյքերուն համար առանձին պահարաններ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton ; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ դրամական առաքումներու համար դիմել հայկական միակ հաստատութեան

Ets. ABOKET

8, Rue de la Grange Batelière

Մէթրօ Montmartre, Հեռ. Prov. 51-79

Ապրանքները կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակէն եւ անմրցե - լի գիներով: Կը հայթայթենք ուզուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեզի յանձնուած ապրանքները: Կը ստանձնենք զանազան երկիրներու դրամական փոխադրութիւնը: Կը ծախենք Լօթըրի Նասիօնալի ամբողջ եւ մէկ տասներորդ տոմսակներ: Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հա - յաստանէն նոր ձեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեղանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւն.: Մեծաքանակ եւ փոքրա - քանակ վաճառում : Փափաքողներուն կը ղրկենք արժեցուցակը:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (9)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

>>>> o <<<<

Հովիտը տարածուած էր երկու լեռ - նաշղթաների մէջ, որոնք ալիքաւոր բարձրութիւններով շուրջանակի սեղ - մել էին նրան իրանց գրկում, տալով նրա տարածութեանը ձուաձեւ կեր - պարանք :

Մէջ տեղից ոլոր - մոլոր պտոյտնե - րով անցնում էր Եփրատի վտակը, ո - րին տեղացիք կոչում էին Աղ - Սու, այսինքն սպիտակ ջուր : Նա այնքան մաքուր էր, որ արժանի էր այդ կոչ - մանը : Հովիտի չորս կողմի սարերը պատած էին ճոխ արօտամարգերով, որոնք առատ սնունդ էին տալիս այն - տեղ արածող բազմաթիւ անասունների հօտերին, իսկ տափարակի ամբողջ հարթութիւնը պատած էր ցորենի, գարու, կտաւհատի եւ զանազան ըն - դեղէնների արտերով : Այստեղ երկ - րագործի աշխատող ձեռքը չէր թո - ղել ոչ մի կտոր հող անմշակ : Հովիտի մէջ, մինը միւսից հեռու, գտնւում էին մի քանի հայաբնակ գիւղեր, ո - րոնք թաղնուած էին այգիների եւ ձեռատունկ ծառերի մէջ, եւ հեռուից նայողի աչքին ներկայանում էին որ - պէս կանաչազարդ անտառիկներ, ո - րոնք առանձին խմբերով որոշւում էին տափարակի մերկութիւնից, որ զուրկ էր ծառերից :

Հովիտի բոլորովին ծայրումն էր դրած O ··· գիւղը և զգալուած ձե - րակի մէջ: Տանուտէր Խաչօի բնակա - րանը --- նրա իսկական անունը Խա - չատուր էր --- էր այն տներից մէկը, որ թէ իր մեծութեամբ եւ թէ հարըս - տութեամբ որոշւում էր միւսներից : Այս տնից ամէն առաւօտ քշում էին դէպի նախիրը հարիւրի չափ անա - սուններ : Նրա կովերը, գոմէշները, եզները եւ ձիաները էին ամենաընտիր - ները ամբողջ գիւղի մէջ :

Այս տանն էին պատկանում հազարի չափ ոչխարներ, որոնք սեփական հո - վիւների հսկողութեան ներքոյ արա - ծում էին մերձակայ լեռների վրայ : Այդ տանն էր պատկանում այն ահա - գին ձիթհանը --- ձէթ դուրս բերելու գործարանը,--- որ գտնւում էր գիւղի մէջ : Այս տանն էր պատկանում այն գեղեցիկ ջրաղացը, որ գտնւում էր գիւղից դուրս, որի անիւները տարւան բոլոր եղանակներում ան - դադար բանում էին : Բայց այն, որ աւելի նշանաւոր էր Խաչօի հարստու - թեան մէջ,--- դրանք էին նրան եօթը որդիները, որոնք մինը միւսի ետեւից հասած, ներկայացնում էին նրա տան հարստութեան սիւները : Որդիները բոլորը ամուսնացած էին եւ տանը լցուած էր ամէն հասակի երեխանե - րով : Ամուսնացած էին եւ նրա թոռ - ներից մի քանիսը · նրանք նոյնպէս զաւակներ ունէին : Եւ ծերունի Խաչօն իր աչքի առջեւ տեսնում էր մի քանի սերունդ որ ապրում էին միասին, որ կազմում էին մի փոքրիկ աշխարհ : Գիւղում առակի ձեւ էր ստացել այն խօսքը թէ « Խաչօն այնքան զաւակներ ունի, որքան անասուններ »:

Խաչօի եօթը որդիներից առանց ա - մուսնանալու մնացել էր ամենակրտսե - րը, մանկահասակ Ստեփանիկը, ո - րը դեռ նոր էր մտել իր տասն եւ վեց տարեկան հասակի մէջ: Բայց նրա դէմքին նայելով, կարելի էր իսկոյն նկատել, որ տարիները դեռ չէին տը - ւել նրան այն պատանեկան հասունու - [illegible]

[illegible] խելացի եւ համակրական էր,--- այլ եւ այն պատճառով, որ ինչպէս Ցոլ - աչքի, այնպէս էլ Ստեփանիկի հա - գուստի եւ զարդարանքի վրայ առան - [illegible]

[illegible] ապաւորութիւն էր գործում : Նա [illegible] ուածքով, թէ դիրքով ունէր այն [illegible] լոր յարմարութիւնները, որ պէտք է [illegible] ին մի ընկուկթիւն [illegible]

ՐԱՖՖԻ

ԳՆԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼՈՒՍ ՄԻՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Le Gérant : H. STEPHAN

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ՕԳՈՍՏՈՍ
MERCREDI 25 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3507 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԻՄԸՆԹԱՑՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ..

Մինչ թնդանօթը կ'որոտայ արեւմուտքէն մինչեւ Հեռաւոր Արեւելք, սպառնալով բոցավառել աւելի մեծ տարածութիւններ, մարդիկ շոգեկինդ յառաջ կը տանին զինարշաւը, բոլոր ճակատներուն վրայ :

Օրուան թերթերը կը գրեն թէ Մեծն Բրիտանիա 50 միլիոն ոսկի եւս տրամադրած է, առաջին առթիւ շինելու համար շարք մը մարտանաւեր եւ օդանաւեր :

Ֆրանսայի մէջ ռազմափորձեր կը կատարուին, մասնակցութեամբ աւելի քան 600 օդանաւերու, փորձելու համար օդային պատերազմին կազմակերպութիւնը, յարձակողական թէ պաշտպանողական :

Թուրքիա աննախընթաց ռազմափորձեր սարքած է Թրակիոյ մէջ, Եւրոպայի քթին տակ, հրաւիրելով արտակարգ պատուիրակութիւններ: Ոչ միայն հարեւան Պալքաններէն, այլ եւ Հեռաւոր Ասիայէն,— Իրաք, Իրան, Աֆղանիստան: «Թան»ի թղթակիցը 150 կը հաշուէ օտար զինուորական պատուիրակութեանց անդամները, այս առթիւ շեշտելով ռազմափորձերուն բացառիկ նշանակութիւնը :

Արդարեւ, այդ ռազմափորձերով Թուրքիա ոչ միայն կ'ուզէ ստուգել Պոլսոյ պաշտպանութեան միջոցները, այլեւ ապացուցանել իր զինուորական ուժին աճումը,— մասնաւորապէս օդատորմիղին եւ մեքենաշարժ կազմակերպութեան զարգացումը :

Ուրեմն ցուցադրութիւն է՛ւ քաղաքական է՛ւ զինուորական ուժի, մասնաւորապէս ազդելու համար ասիական պետութեանց վրայ, որոնց հետ բարեկամութեան եւ փոխադարձ աջակցութեան դաշնագիր մը կնքեց յուլիս 8ին, Թէհրանի մէջ: (Թրքասէր կովկասցիներու ֆրանսերէն օրկանը՝ «Լը Քօքազ» արդէն խանդավառութեամբ կ'ողջունէ նոր դաշինքը, իր վերջին թիւով.— Օգոստոս):

Շարքը լման չէ, բայց յիշենք, նաեւ, Սիկիլիոյ վերջին ռազմափորձերը, որոնք պատեհութիւն ընծայեցին Մուսոլինիի՝ նոր ճառ մը խօսելու եւ անգամ մը եւս պանծացնելու հռոմէական կայսրութիւնը: Այլ մանաւանդ նոր Հռոմի յարաճուն զօրութիւնը, իբրեւ զինուորեալ ազգ: Միշտ կազմ եւ պատրաստ «դիմաւորելու որ եւ է ճակատագիր»:

Այս առթիւ, ի՛նչքան նշանակալից էր իր ազդարարութիւնը՝ Հռոմ-Պերլին առանցքի մասին .

— «Կարելի չէ Հռոմ հասնիլ անգիտանալով Պերլինը, կարելի չէ Պերլին հասնիլ անգիտանալով Հռոմը կամ գործելով անոր դէմ: Երկու վարչաձեւերուն միջեւ կը տիրէ գործերու համերաշխութիւն մը»:

Այժմ այս կիսկատար պատկերին հետ աչքի առջեւ բերէք նաեւ այն ինչ որ տեղի կ'ունենայ Սպանիոյ մէջ աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր եւ Չինաստանի մէջ՝ մօտ երկու ամիս է եւ կ'ունենաք հեռանկար մը, որ ոչինչ ունի բարենշան :

Իրականին մէջ, կատարեալ պատերազմ է որ կը մղուի երկու ցամաքներուն վրայ, բայց օրուան վարիչները կը սիրեն բառախաղեր սարքել, «ի բուժումն գայթակղեալ մտաց»:

Այսպէս, սպանիական սպանդը կը համարուի «ներքին գործ», — իբր ջարդեցէք, պէտք եղածէն աւելի զէնք, մինչեւ անգամ կամաւորներ ճարած ենք արդէն, մենք ալ դուրսէն կը դիտենք, որպէսզի կրակը մեր սահմաններուն չհասնի :

Շատ աւելի պատկերալից է Ծայր. Արեւելքի պարագան :

Օդարշաւ, ռմբակոծութիւն ծովէն եւ ցամաքէն, ճակատամարտ՝ բաց դաշտի վրայ եւ քաղաքներու մէջ, մինչեւ անգամ կոկորդ կոկորդի կռիւ՝ փողոցէ փողոց, համատարած խուճապ եւ արտագաղթ՝ օտար մարտանաւերու պաշտպանութեան տակ,— այս բոլորը տեղի կ'ունենան աւելի քան մէկ ամիսէ ի վեր: Եւ սակայն, — եղածը պատերազմ չի սեպուիր, այլ «զինուորական գործողութիւն»: Եւ երկու կողմն ալ կը սպասեն որ միւսը հռչակէ պատերազմը, որպէս անոր վրայ իյնայ պատասխանատուութիւնը . . .

Ուրիշ խօսքով, պատերազմական դարընթացք մըն է որ տեղի կ'ունենայ, եւ ոչ թէ պատերազմ :

Եթէ այս է զինուորական գործողութիւնը, կրնաք պատկերացնել թէ ինչ պիտի ըլլայ բուն պատերազմը, Չինաստանի մէջ կամ այլուր:

Մեծ պատերազմը — այն որ վերջինը պիտի ըլլար — իբրեւ թէ պիտի թաղէր գաղտնի դիւանագիտութեան բոլոր դաւերը, աշխարհը դնելով պայծառ իրականութեանց առջեւ :

Զինադադարի առաջին տասը տարիները հազիւ լրացած, ոչ միայն կատարելագործուեցան գաղտնի դիւանագիտութեան մեթոտները, այլեւ զինարշաւը այնպիսի համեմատութիւններ ստացաւ, որ անըմբռնելի պիտի թուէր 1914էն առաջ:

Եւ զինարշաւին հետ, զարգացաւ — ամէն օր աւելի կը զարգանայ ռազմարուեստի վերջին գիւտելիքը, քիմիական պատերազմ :

Դեռ վերջերս, երբ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ հարցումներ կ'ուղղուէին երկրին պաշտպանութեան միջոցներու մասին, պատերազմական նախարարը բաներ մը փսփսաց, սակայն չուզեց յայտնել ամբողջ գաղտնիքը: Հասկցուց թէ մասնագէտներու յանձնախումբը յաջողութեամբ յառաջ տանելով իր հետազօտութիւնները, գտած է շատ ազդու միջոցներ,— անշուշտ գիտական-քիմիական :

Այսպէս նաեւ ուրիշ երկիրներու մէջ, ուր տարին քանի մը անգամ մարդիկ զարմանազան լուրեր կը տարածեն «մահուան ճառագայթներու» մասին, ամբողջ գաղտնիքը պահելով բնալուծարաններու խորը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՄԵԾ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ

»»»» • ««««

Երբ թշնամին Պոլսոյ վրայ քալէ...

«Թան»ի մասնաւոր թղթակիցը կը գրէ Էնկիւրիէն —

Թրքական բանակին տարեկան մեծ ռազմափորձերը սկսան Թրակիոյ մէջ օգոստոս 17էն 18 լուսնալու գիշերը: Առաջնորդը՝ Պալքանեան Համաձայնութեան եւ դրդիչը ասիական սա վերջին դաշինքին զոր ստորագրեց Աֆղանիստանի, Իրաքի եւ Իրանի հետ, Թուրքիա ուզեց այս տարի ապացուցանել իր զինուորական զօրութիւնը եւ մանաւանդ մեքենաշարժ կազմակերպութիւնը: Բացի դեսպանատուններու զինուորական կցորդներէն, ասիական եւ պալքանեան զինակիցներուն ընդհ. սպայակոյտներու պետերը հրաւիրուած էին մասնաւորապէս, եւ այսպէս յաջորդաբար հասան զինուորական պատուիրակութիւններ Յունաստանէն, Ռումանիայէն, Եուկոսլավիայէն, Իրանէն եւ Իրաքէն, այս վերջինը ահաւորանքով կազմուած, քանի որ ընդհ. սպայակոյտին նախագահը սպաննուեցաւ, երբ ճամբայ ելած էր Թուրքիա գալու համար :

Ռազմափորձերուն ծրագիրը երեւան հանուեցաւ միայն գործողութեանց սկզբնաւորութեան օրը.— կապոյտ բանակը, որ համախմբուած է Մարիցայի երկայնքը, պէտք է ճեղքէ կարմիր բանակը, որ կը պաշտպանէ սահմանագլուխը, եւ յառաջ նետուի, գրաւելու համար Պոլիսը: Երկու բանակներուն կ'աջակցին օգնական զինուորներ, որոնք կապոյտներուն կը հասնին ինքնաշարժներով, իսկ կարմիրներուն՝ ծովային ճամբով: Հակառակ կապոյտներու գրաւած տիրական դիրքերուն, կը սպասուի որ իրենց հակառակորդները կասեցնեն յարձակողականը, յարձակում գործեն լեռնային թնդանօթներով ու մեքենաշարժ հրետանիով, եւ կռիւը փոխադրեն թշնամի երկրին մէջ: Օդատորմիղն ալ մեծ գործունէութիւն կը ցուցնէ երկու բանակներուն մէջ եւ կը ծանուցուի նոյն իսկ օդաչու կնոջ՝ Սապիհա Կէօքչէնի մասնակցութիւնը: Ինչպէս կը յիշուի, այս Թրքուհին փայլուն դեր մը կատարեց Թունճէլիի (Տէրսիմ) վերջին ապստամբութեան մէջ. ոչ միայն հետազօտութեան, այլեւ կռիւի համար :

Ամէն օր զեկոյց մը կը հրատարակուի գործողութեանց մասին, ամփոփելով թէ կապոյտ եւ թէ կարմիր բանակին շարժումները: Առաջինին հրամանատարն է Զօր. Ապտիւրրահման Նաֆըզ, միւսինը՝ Զօր. Սապիթ Սօյալ: Իրաւարարութիւնը կը կատարէ Զօր. Սալիհ Օմուրթաք, իսկ ռազմափորձերուն ընդհանուր ղեկավարութիւնը յանձնուած է Զօր. Ֆէվզի Չաքմաքի :

Հանրապետութեան նախագահ Աթաթիւրք, որ գործողութեանց սկիզբը ներկայ եղած էր վարչապետին եւ գրեթէ բոլոր նախարարներուն հետ, մեկնեցաւ երկրորդ օրը եւ նորէն պիտի գայ վերջին օրը: Օտար զինուորական պատուիրակութիւնները, որոնք Ռոտոսթօ փոխադրուած են մասնաւորապէս յարդարուած եւ խիստ հանգստաւէտ շոգենաւով մը, յաջորդաբար կը պտտին ամէնէն շահեկան վայրերը: Սպայակոյտի դեր-նախագահ Զօր. Ասըմ Կիւնտիւզ եւ ուրիշ երկու բարձրաստիճան սպաներ մասնաւորապէս յատկացուած են առաջնորդելու օտար պատուիրակութիւնները, որոնց անդամներուն թիւը կը հասնի մօտ 150ի:

Թուրք մամուլը լայն տեղ կուտայ գործողութեանց, հրատարակելով շարք-շարք պատկերներ հրասայլերու, թնդանօթներու եւ մեքենաշարժ կազմակերպութեանց: «Ճիւմհուրիյէթ» խօսելով ռազմափորձերուն վրայ, հետեւեալ կերպով կ'եզրակացնէր օգոստոս 18ի խմբագրականը .

— «Մենք, իբրեւ իրատես ժողովուրդ, եւ աշխարհի ամէնէն անկեղծ իրատեսը, կը կարծենք թէ խաղաղութիւնը կրնայ պահպանուիլ միայն զէնքի զօրութեամբ. եւ ճիշդ մեր խաղաղասիրական պարտականութիւնը լաւ կատարելու համար է որ մենք այնքան խնամք եւ կարեւորութիւն կ'ընծայենք մեր բանակին»:

ՉԻՆԵՒՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

»»»» • ««««

400 սպանեալ, 1000 վիրաւոր Շանկայի մէջ

Օգոստոս 23ին ահռելի ռմբակոծութեան մը ենթարկուեցան Շանկայի չինական մեծ մթերանոցները, որոնք բոլորն ալ բաց էին եւ լեցուն՝ յաճախորդներով: Կը կարծուի թէ 400 հոգի սպաննուած, 1000 հոգի վիրաւորուած են: Ռմբակոծութիւնը բոլորովին քանդեց լայն պատուհանները, ռումբի կտորներ ցրուելով ամէն կողմ: Ռմբակոծութեան ուժգնութիւնը այնքան մեծ էր որ ուրիշ ապակիներ ալ խորտակուեցան եւ շէնքեր վնասուեցան մթերանոցներէն բաւական հեռու: Միջազգային թաղամասի բոլոր հրշէջ վաշտերը անմիջապէս օգնութեան հասան, ինչպէս եւ բժիշկներ եւ հիւանդապահներ: Մթերանոցներուն ամբողջ ճակատը քանդուեցաւ: Ցարակից անգլիական շէնք մըն ալ խորտակուեցաւ, աննկարագրելի խուճապ ստեղծելով պանդոկներուն մէջ :

Վերջին լուրերու համաձայն, տակաւին բազմաթիւ դիակներ կը մնան փլատակներուն տակ: Զոհերուն մեծ մասը Չինացիներ են :

Թուրք թերթեր կը շարունակեն գրգռել

Ատանայէն «Ճիւմհուրիյէթ»ի կը գրեն — «Թուրք Սէօզ» Մարտինէն կը տեղեկանայ որ Ճէզիրէի մէջ (Սուրիա) հրդեհի, թալանի եւ կռիւներու առաջքը դեռ չէ առնուած: «Մեր կառավարութեան արտօնութեամբ Ամուտէն եւ հիւս. Սուրիոյ կարգ մը ուրիշ վայրերէն արաբ եւ այլ տարրերէ բաղկացած հազար հոգինոց փախստականներու զանգուած մը Մարտին ապաստանած է: Քաղաքապետութիւնը ուտելիք եւ խմելիք ու բնակելիք տեղ տուած է այս խեղճերուն, որոնք խիստ ողբալի կացութեան մէջ կը գտնուին: Հետեւան եկող այս գաղթականները, մեծ մասով կիներէ եւ տղաքներէ բաղկացած, կ'աղաչեն ու կ'ըսեն.— «Կը մեռնինք, բայց անգամ մըն ալ Սուրիա չենք վերադառնար»:

«Սոն Փօսթա» եւս Ատանայէն կը տեղեկանայ թէ Ամուտէ գիւղաքաղաքը աւերակոյտի վերածուած է Գամըշլըէն եկած օդանաւերուն ռմբակոծման հետեւանքով եւ կ'աւելցնէ.— Հայ հրոսակներ մզկիթները ապաստանած 500է աւելի այր, կին ու տղաքը վայրագօրէն սպաննած են: Վերադարձողները, 100է աւելի, ապաստանած են թրքական սահմանագլուխը եւ Մարտին կը փոխադրուին :

(Ծ. Խ.— Այս նոյն լուրը նոյն աղբիւրէ «Ճիւմհուրիյէթ»ի հետ կուտայ նաեւ «Ազշամ», բայց Հայերու մասին որ եւ է բառ չկայ):

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՌ ԳԵՏՍ ԲԱԲԵԼԱՑԻՈՑ . . .

Անցեալ օր, Օշականին հետ այցելութեան գացինք Տօքթ. Քօլօղեանի: Ցետոյ Շան զ'Էլիզէէն իջանք Քոնքորտ, քերելով Միջազգային ցուցահանդէսի պատերը: Իրիկուն էր արդէն, եւ արեւը կը խոնարհէր հորիզոնին վրայ: Յաղթութեան Կամարէն բռնկեալ, ամբողջ պողոտան լեցուն էր ինքնաշարժներով, որոնք ջորեակներու կը նմանէին: Այստեղ այնքան լայն է պողոտան, որ ինքնաշարժներուն վազքը ոչ արագ կը թուի, ոչ ալ աղմուկ կը ստեղծէ: Քոնքորտի հրապարակին վրայ, հոն ուր, առենօք, կը կանգնէին կառափնատները, արձաններու եւ շատրուաններու մէջէն, ինքնաշարժներու հետ մտերմօրէն, կ'անցնինք Թիւիլրիի պարտէզին անկիւնը: Մեր դիմացը պալատանման պանդոկներ: Փարթամ կասկեններու տակ կը կենանք պահ մը, ու խօսքին թելը կտրելով՝ աչք մը կը պտըտցնենք հորիզոնին վրայ :

Լուքսորի կոթողը հրապարակին կեդրոնէն կը ժայթքէ քարեղէն շատրուանի մը պէս: Ինքնաշարժներու անիւներուն երկար վուվուն եռաժըշտութիւն մը կը ստեղծէ, եւ ընդհանուր ու միօրինակ այս շարժումին մէջ խաղաղութիւն մը կը ծնի :

Արեւը կը հոսի, կը հոսի շարունակ: Եւ ջահասիւներու ապակիները կրակ կ'առնեն:

— Հրաշալի՛ է, հրաշալի՛, կ'ըսէ Օշական :

Եւ սակայն Փարիզ հասած օրը չէր հաւնած այս դժոխք-քաղաքին :

— Աս ալ քաղա՞ք է, կ'ըսէր մեր խմբագրապետին :

Բայց Փարիզ աշխարհ մըն է, թաղեր կան որ գիւղերու կը նմանին, թաղեր ալ կան՝ թանգարանի :

Անշուշտ գեղեցիկ են Արմաշն ու Սէօլէօզը, — շարական երգող ջուրեր ունինք հոն, բոլոր եկեղեցիներէն աւելի քաղցր բուրող անտառներ ու դաշտեր, հայրեններու նման գիւղին բոլորտիքը շուրջպար բռնած բլրակներ, վարդի թերթով հիւսած երկինքիպաստառներ, եւ անծանօթ եղբայրութիւն մը մարդոց եւ կենդանիներու միջեւ :

Բայց թէ գեղեցիկ է Փարիզը, խօսք չուզեր :

Միայն թէ գեղեցիկ է ուրիշներուն համար, անոնց համար որ վայելելու սիրտ եւ միջոց ունին :

— Ժամերով պիտի ուզէի պտըտիլ այս ծառուղիներուն մէջ, կասկեններուն տակ, կ'ըսէ Օշական :

Ցետոյ կ'աւելցնէ .

— Հիմա դուն գիտե՞ս Փարիզի ծակն ու ծուկը, ուր ուզես՝ կ'երթա՞ս...

— Պապայիս տունին պէս, այս Փարիզը հիմա մեր գիւղին պէս է ինծի, կը պատասխանեմ գիւղի պարծենկոտ տղու մը պէս: 14 տարի եղաւ որ Փարիզ կը գտնուիմ, հոս մեծցածի պէս եմ . . .

— Ի՞նչ հրաշալիքնե՛ր, կը շարունակէ Օշական :

— Այս ամէնը մերն է, կ'ըսեմ նոյն պարծենկոտութեամբ, այս ամէնը մեր արիւնով է շինուած՝ կ'աւելցնեմ այս անգամ լրջութեամբ: Խառնեցին պզտիկ ժողովուրդները, խոշտանգեցին, թշուառութեան մատնեցին, արիւն քամեցին, որպէսզի շէնայ իրենց մայրաքաղաքը: Գրական աշխարհակալութեամբ, կրթական թոյներով ու քաղաքական տեսիլներով փոշիի վերածեցին մեր պզտիկ իրականութիւնները: Հիմա մեր մնացորդացը գութեան համար հիւրընկալած են Սէնի ափերուն վրայ, եւ ամենայն շնականութեամբ՝ կարծես ըսել ուզեն մեզի .

— Vous êtes mieux ici, n'est - ce - pas, personne qui puisse vous massacrer...

Բայց կարծես թէ ջարդարարին պակասն ըլլար մեր միակ փափաքը...Մենք ալ հայրենիք կ'ուզենք ունենալ, մեր հայրենիքով հրճուիլ: Եւ Սէնի ափերուն վրայ պիտի երգենք մեր հայրենիքին գովքն ու կարօտը, ինչպէս երբեմն հին Եբրայեցիները . . . «առ գետս Բաբելացւոց, անդ նստէաք եւ լայաք որպէս յիշեցաք մեք անդ զգերութիւն . . .»:

ԱՐԱԶ

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ՀԱՅ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՄԸ ՎՐԱՅ

Ֆիլիպէէն կը գրեն.— *Հայ գաղութը այսօր մեծապէս յուզուեցաւ, Վաղինակ քհնյ. Մինասեանի վրայ կատարուած յարձակման հետեւանքով: Յարձակումը տեղի ունեցաւ օգոստոս 19ին կէսօրէ առաջ ժամը 1.30ին: Վաղինակ քհնյ. շուկայ ելած էր գնումներ կատարելու եւ տուն վերադարձին, ծանօթ գործարանատէր Թովմասեանի բնակարանին մօտ, անոր վրայ յարձակեցաւ տարիքը առած Հայ մը եւ առանց բան մը յայտնելու, 40 սանթիմեթր երկարութեամբ խարտոցով մը երեք անգամ ուժգին զարկաւ քահանային: Արիւնով շաղախուած, Տէր Վաղինակ փախաւ, օգնութեան աղաղակներ արձակելով: Յարձակողը հետապնդեց զայն եւ քանի մը հարուածներ եւս տուաւ, մինչեւ որ անցորդները յաջողեցան զինաթափ ընել :*

Ոստիկանատան մէջ պարզուեցաւ, որ յարձակողը 65 տարեկան Հայ մըն է, արհեստով երկաթագործ ու կը կոչուի Քոսթա Դանիէլեան :

Այս մարդը անհաւասարակշիռ բնաւորութիւն ունենալով, կը կարծէր թէ դաւադրութիւն մը սարքուած է զինքը սպաննելու համար եւ թէ պատասխանատուն քահանան է: Մանաւանդ որ, երկու սպանիական նամակներ ալ ստացած էր, իբրեւ . . . կատակ :

ՀՐԷԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Սիոնական համագումարէն վերջը, հրէական գործակալութեան հինգերորդ համաժողովն ալ գումարուեցաւ Ցիւրիխի մէջ: Ժողովը իր կարգին հաստատեց սիոնական 20րդ համագումարին որոշումները, եւ միաձայնութեամբ քուէարկեց կարգ մը բանաձեւեր որոնցմով կը մերժէ Անգլիոյ արքայական յանձնաժողովին այն տարկութիւնը թէ հոգատարութիւնը անիրագործելի է: Այս առթիւ պաշտօն կը յանձնէ գործադիր կոմիտէին ամէն գնով պաշտպանել հրեայ ժողովուրդին իրաւունքները, որոնք երաշխաւորուած են Պալֆուրի յայտարարութեամբ եւ Պաղեստինի հոգատարութեամբ: Ժողովը կը դատապարտէ արքայական յանձնաժողովին առաջարկած կարկատան միջոցը որ քմահաճօրէն պիտի սահմանափակէ հրէական ներգաղթը: Ցետոյ կը յանձնարարէ գործադիր կոմիտէին շարունակել իր ջանքերը, գալու հանելու համար բարեկամական պայմանադրութիւն մը Պաղեստինի Արաբներուն հետ եւ կը խնդրէ բրիտանական կառավարութենէն կլոր սեղանի խորհրդաժողով մը սարքել, անոր շուրջը հաւաքելով Հրեաներն ու Արաբները, բարեկամական համաձայնութիւն մը գոյացնելու եւ Պաղեստինը երբեք չբաժնելու համար: Ժողովը անընդունելի կը գտնէ բաժանումը եւ պաշտօն կը յանձնէ գործադիր կոմիտէին՝ բանակցիլ բրիտանական կառավարութեան հետ, պարզելու համար հրէական պետութեան մը հաստատման ծրագիրը զոր կ'առաջարկէ անգլիական կառավարութիւնը :

Զանազան մարմիններ ընտրած ատեն, համագումարը քաղաքական յանձնաժողով մըն ալ նշանակեց, որ խորհրդակցական հանգամանք պիտի ունենայ եւ որուն կեդրոնը պիտի ըլլայ Լոնտոն :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆԴԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ԿԵՍԱՐԻԱ Ի. ՀԱՅԿԱԶՆՅԱՆԻ ՀԱՏԿ)

»»» • ‹‹‹‹

Հայկական նախ. հայրենիքի պատմության (մոտավ. 2 միլիոն տարի առաջ) և հայ ժողովրդի ծագման հարցերը մինչև այսօր էլ մնում են գիտության ամենաբարդ ու չլուծված հարցերից։ Հայ ժողովրդի ծագման հարցում գոյություն ունեցող տեսակետները կարելի է բաժանել երկու հիմնական խմբի։ Առաջին խմբի կողմնակիցները (Ֆ. Ֆրեյգանգ, Ա. Ռեգի, Ն. Ադոնց, Ա. Ֆորեր, Ա. Ռուսսո, Ա. Ռեմպել, Ա. Ռիկարդ, Ա. Ռեյնակ, Ա. Ռեյնակ, Ա. Ռեյնակ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՎԱՎԵՐԱԳԻՐ ՀԱՏՈՐԵՆ

(ՀԿԿ ԱՍՏՂԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐԿՈՄԻ)

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ

Ս. Ա. Ա. Ա

Մինչ այս ամբակոծութիւնը տեղի կ'ունենար, անդին կռիւները կը շարունակուէին ընդհատաբար : Ճափոնցիները յաջողեցան ցամաք հանել 50,000 զինուորներ, Շանկայի շրջակաները եւ այժմ կ'աշխատին պաշարել չինական բանակը: Կարեւոր ճակատամարտ մը կը սպասուի այս օրերս: Կառավարական օրկանները չեն ծածկեր թէ կռիւը շատ երկար կրնար տեւել եւ թէ այս ամենամեծ փորձն է որուն ենթարկուած ըլլայ երկիրը:

Անվերջ գնդակոծութիւն եւ ամրագործում

« Փրավտա » կը գրէ թէ Պալթիկի խորհրդային տորմիղէն ութ նաւակներ դնդակահարուեցան, իբրեւ թրոցքիականներ: Ուրիշներ ալ ձերբակալուած են եւ պիտի դատուին :

⁂ Կեդր. Գործադիր Կոմիտէին եւ կառավարութեան որոշումով, մեքենական չինութեանց գործակարութիւն մը հաստատուեցաւ Մ. Մխութեան մէջ, անոր՝ ծանր ճարտարարուեստի գործակարութենէն: Նոր գործակարութեան կոչուեցաւ Վալէրի Մաժլուք, իսկ հաղորդակցութեանց գործակար Քականովիչ նշանակուեցաւ ծանր ճարտարարուեստի գործակար , իր պաշտօնը ձգելով Ալէքսէյ Բակուլինի :

⁂ Խորհրդային թերթերը կը գրեն թէ նոր հունձքը պիտի ըլլայ 131 միլիոն թոն, այսինքն 50 առ հարիւր աւելի՝ բաղդատելով անցեալ տարուան հետ : « Իզվեստիա » այս յաջողութիւնը կը վերագրէ հաւաքական տնտեսութեան (կոլխոզ), մեքենական հողագործութեան, ինչպէս եւ օդէն յարմարութեան :

⁂ Տասը տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ իշխան Բորիս Կալիցին, անօրէնը կառաւար մը, զանազան գեղծումներու հետեւանքով: Ակէ դատ նախկին իշխանը ինքնաշարժը քշած առեն երկու գինուորներ տապալած էր յունիս 21ին :

⁂ Շանկայէն կը գրեն թէ ցարական սպաները ոգեւորուած են Մ. Մխութեան մէջ կատարուած մաքրագործումներէն եւ կը փորձեն միացեալ ճակատ կազմել, ատիթէն օգտուելու համար :

»»»» • ««««

ԶԱՐՀԱՓԱՆ ԼՈՒԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՊՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՑ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԶՐԱՀԱԻՈՐԸ, « Լէթթօրիօ», կի - րակի օր ծովը իջեցուցին ձենովայի մէջ: Ներկայ էր նաեւ թագաւորը: Գործողութիւնը տեւեց երկու ժամ: Հարկ եղաւ գործածել 31 թոն օսլայ եւ երկու թոն օճառ: Մուտքինէի հրամանով, անուանակոչումը կատարեց ծովային արհեստաւորի մը կինը: Նախորդ մեծ զրահաւորն ալ բանուորի մը կինը մկրատած էր, յունիս 25ին: Նոր զրահաւորին չինութիւնը սկսած էր 1934ին: Տարողութիւնն է 35,000 թոն :

ՍՊԱՆԻՈՑ ապստամբները ռազմական դերք մը գրաւեցին Սանթանտէրի ճակատին վրայ, աւելի սեղմելով պաշարման օղակները:— Զօր. Ֆոռէլ, որ հիթլէրի դեսպանն էր ապստամբ իշխանութեան մօտ, հրաժարական տուաւ : Կ'ըսուի թէ դժգոհ էր իտալական գերակշռութենէն: — Անգլ. նաւ մը ռմբակոծուեցաւ Միջերկրականի մէջ :

ԻՏԱԼԱՑԻ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՕԴԱՉՈՒՆԵՐՈՒՆ է պատիւ ընդունելութիւն մը տեղի ունեցաւ Փարիզի Ազրօ - Քլիւպին մէջ: Այս առթիւ Իտալացիներուն հրամանատարը յայտնեց թէ իրենց չհաշ 3 միլիոն ֆրանքէն 300,000 ֆրանք կը տրամադրեն Ֆրանսայի «Ոսկրահատուած Թեւերուն» (ընկերակցութիւն մը որ կ'օգնէ օդաղնացութեան) :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ կը շարունակուի Եուկոսլաւիոյ մէջ, իբրեւ հետեւանք Վատիկանի հետ կնքուած պայմանագրին: Անառաներու եւ հանքերու ձակում գործեցին, վինուած կացիններով եւ առաջնորդութեամբ քահանայի մը: Նախարարը փախաւ կոմունակի գուռնէ մը: Երեսփ. ժողովին դէմ - նախագահն ալ նոյն վիճակին ենթարկուեցաւ ուրիշ քաղաքի մը մէջ եւ փախաւ իր կուսակիցներուն հետ: Ոստիկան - զօրքը վիրաւորներով, կրակ բացաւ: Բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուեցան :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԱՇԱՐԱՆ

PÉRA

Restaurant Franco-Oriental

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԵԱՆ

9 Rue de Provence, Paris (9)

Մէթրօ **Pelletier** *կամ* **Cadet**

Աղանգերներ, խնամուած արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ պատրաստուած անարատ իւղով:

Մանաւանդ սրամի հացկերոյթի եւ հարսանիքի համար:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼԷՒ-ՔԱՉԱՆԻ «Արթիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովները Հինգշաբթի եւ շաբաթ գիշեր, ժամը 9ին, Ակուսթին մէջ, շար. նախորդ ժողովի:

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊ «Արամ ենթակոմիտէի ժողովները 25 Օգոստոս Չորեքշաբթի, 26 Հինգշաբթի, 27 Ուրբաթ եւ 28 Շաբաթ երեկոները ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի ի պարցեթու քննութիւն:

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑի «Զաւարեան» կոմիտէի ժողովը շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Ակուսթին մէջ: Շարունակութիւն նախորդ ժողովի եւ պատգամաւորի ընտրութիւն :

Գաւառ

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը 28 Օգոստոս, շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, «Էյարդարեան» գրադարանը:

Օրակարգ՝ շար. նախորդ ժողովի եւ ընտրութիւն պատգամաւորի:

Անիէռի մէջ «ՅԱՌԱՋ» կը ծախուի C. Roger *ի մօտ* 183 **Avenue d'Argenteuil** (*Փլաս Պուրկինեռի վրայ*):

Ամերիկի գնեզմանին ուխտագնացութիւնը յետաձգուած է Սեպտ. 5ին

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յատնուար 1էնսկեսալիքզործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անպլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլաւակ ըրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, թրիքօթաժի, զուլպաներու կն.հագուստ:

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապար գեղչուած գիներով:

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան դրկել Underwood *եւ* Royal *դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.*

փոխարկուներու կը դրկենք կերպաս երու նմոյշներ եւ գիները՝

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի «Դրօշակ» գրադարանի վիճակախաղէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 1-3 (Զ. Բ թոն, 189 (Դաւիթ Բէյ), 124 (Հեռաթը եւ Ջալալէդդին), 111 (Խաչգողի Յիշատակարանը): Ստանալու համար դիմել Ընկ. Դ. Դա իթեանի, 7, Rue Pourtour. Clamart S/S.

Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան Մարսէյլի «Անդրանիկ» եւ «Մարօ» խումբերու դասախօսական հաւաքները ժողովը տեղի կ'ունենայ ամէն Երկուշաբթի եւ Ուրբաթ երեկոները ժամը 7էն 8ը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն որոշելի ժամին:

ԱՌՆՈՒՎԻԼ - ԼԷ ԿՈՆԷՍԻ վիրաբոյժ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ կողմէ սարքած ամսական հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 27 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին:

Կը խօսի Տ. Հմայեակ Ծ. Վրդ. Պաղտասարեան, Նիւթ ունենալով

1.— Կինը եւ կնոջ դերը ընդհ. ազգերու պատմութեան մէջ եւ ի մասնաւորի հայ ազգային պատմութեան ընթացքին:

Կը հրաւիրուին երկսեռ ազդայիններ:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Le Gérant : H. STEPHAN

ԿԸ ՓՆՏՐՈՒԻ

— Կիւրիւնցի տիկին Սրբուհի Մէնտիլեան կը փնտռէ իր զաւակը՝ Անդրանիկ Մէնտիլեան, հօր անուն՝ Ա. - բրամ, մեծ հօր անուն՝ Վաքդեվատ (Մէնտիլ Տէմէ) : 4 տարեկան հասակին աքսորուած է Շէհիր Գըշլայէն (Սեբաստիա) իր մեծ մօր՝ Հաճի Մարիամ Զիթպաշեանի եւ իր մօրաքրոջ Աղնիւ Զիթպաշեանի հետ: Տեղահանութեան մէջոցին զիրենք տեսնողներ եղած են Մալաթիոյ շրջանները: Իրենց հասցէն պիտցողներէն կամ իրենց մասին որ եւ է լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել, Madame Serpouhi Mendilian, Usine Diedrich, à Bourgoin , Isère , France :

Կը խնդրուի արտատպման թերթերէ արտատպել :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ Շավիւի Մանաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է 30 ֆր նուէր Տիկին Արուինէ Մկրտիչեանէ. Ս. Աստուածածնայ տօնի առթիւ մատաղի փոխարէն:

ՓՆՏՐՈՒԵՑԻՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

Լրագիրներէն **«ՄԵՂՈՒ»**

փարիզի եւ Ֆրանսի Յատաջին ցրտուհի

Գ. ՊԱՆԳԱԼԵԱՆ

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՁԱՇԱՐԱՆ-ՍՐՃԱՐԱՆ

« ՏԱՄԱՍ », Palais de la Bière

4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ուրախութեամբ կուգամ ծանուցանելու յարգոյ յաճախորդներուս եւ Նաւաթակութեան թէ ճաշարանիս Նորոգութիւնը աւարտած, ՍՐԱՀԸ ՄԵԾՑԱԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ, վերաբացուած է,

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԶՈՒՋԱԿԱՒԱՐ BIÈRE PHENIX ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՋԵՏԵՂՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ

ՍԵԻ ԵԻ ԴԵՂԻՆ ՊԱՂ ԳԱՐԵԶՈՒՐ

Գալաշխուրերու հետ կուտանք ճոխ եւ զանազան ազանդերներ:

ԷՔՍԲՐԷՍ ՄԵՔԵՆԱՑՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԵՂ ՍՈՒՐՃ

Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք ըստ առաջնոյն անթերի սպասարկութիւն, ԱՄԷՆ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ՁԱՇ, ՊԱՂ ՄՍԵՂԷՆՆԵՐ, ՐԷՊԱՊՆԵՐ, ամարատ կարագով ԲԻԼԱՒ եւ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ պատրաստուած մանուագէտ խոհարարներու կողմէ:

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 2Ը ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ՇԱՆՕԹ.— ճաշի ժամերէ դուրս յաճախորդները կրնան նարտի եւ թուդթի խաղերով գուարճանալ. Միւնիւիսիներու ձայար կը տրամադրուի մաքուր եւ օդաւէտ ժողովասրահ եւ իրենց գոյքերուն ձայար առանձին պահարաններ:

ՀԱՅՔԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ

Ճաշատեղի **ՖԼՕՐԻ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton ; 52 – 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ գրամական առաքումներու համար գիմել հայկական միակ հաստատութեան

Ets. ABOKET

8, Rue de la Grange Batelière

Մէթրօ Montmartre, *հեռ.* Prov. 51-79

Ապսպրանքները կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակին եւ անմրցելի գիներով: Կը հայթայթենք ուզուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեզի յանձնուած ապրանքները: Կը տանձնենք զանազան երկիրներու գրամական փոխադրութիւնը: Կը ծախենք Լօքըրի Նասիոնալի ամրոզ եւ մէկ տասներորդ տոմսակներ: Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հայաստանէն նոր ձեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեղանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւն.: Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում: Փափաքողներուն կը ղրկենք արժեցուցակը:

Tailleur de ST. BERNARD

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կ'արեւուր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար:

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՈՒԱՆ ԿԵՐԳԱՍՆԵՐ:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փորձով) սկսեալ 280—400 ֆր. նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզիի տարատ մը եւ կամ ամառային յատ կ գէպ ձիկ մուշտակ մը: 400 ֆր.է վեր հագուստներու (3փորձ) համար կարելի է նուէր տալ ալ աւելի տակաւորդ տիկ. Հայկուհի կիւլպէնեան, արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ 2 imitation marbre, պայմանաւ որ գնորդը վերջնական բաժանորդագրուի ցառաջին, որպէսզի հնարաւորութիւն ունենայ նուէրը ստանալու համար վերոյիշեալ պայմաններէն մէկը կատարել ցառաջի կտրօնը: Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ ըրթուածք:

Բաց է կիրակի մինչ ե կէսօր:

ԽԵՂԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒԽ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Ա.յտեղ էր ոչխարներն դեռնափոր զոմ, այտեղ էր ձիերի, զոմէզների եւ կովերի փարախը, որ անասուններուն տեսակի համեմատ, առանձին առանձին բաժանմունքներ ունէր: Այտեղ էր սարայը երկրագործական անօթները պահելու համար. այտեղ էր մարագը, յարդանոցը, խոտանոցը, որոնց մէջ պահուում էր անասուններուն զարմանելու պաշարը, այտեղ կային զանազան մառաններ, զանազան ամբարներ մշակութեան բերքերու համար : Այտեղ կային եւ մի քանի խուցեր, որոնց մէջ բնակուում էին ծերուկն Աթօ հովիւները եւ ծառաները իրանց ընտանիքներով. դրանք բոլորն ապրում էին որպէս ազատներ, իսկ ողջմարդիկը որպէս նախրապաններ, հովիւներ կամ երկրագործական մշակներ: Մի խօսքով, այդ ամբողջ գիւղ, որի միակ տէրը եւ պետը ծերունի Աթօն էր :

Նրա վերդաստանի համար որոշուած բնակարանները իրանց չինուածքով եւ բաժանումներով այնքան բազմատեսակ եւ բազդատելի չէին, որպէս այդ յօրինել է մեր նոր քաղաքակրթուած աշխարհը: Այլ դեռ եւս պահպանել էին այն նախնական պարզութիւնը եւ ձեւը, երբ մի ամբողջ ընտանիք ապրում էր մի վրանի տակ, այն դանդաղութեամբ միայն, որ այժմ այդ վրանին փոխարինում էր քարեղէն չինուածքը: Նրա բազմաթիւ որդիների համար, որոնց իւրաքանչիւրը իր զաւակներով մի մեծ ընտանիք կարող էր կազմել, առանձին սենեակներ չը կային, այդ բոլորը ապրում էին մի եւ նոյն յարկի տակ, մի եւ նոյն սենեակում, որ ուրիշ ոչինչ չէր, եթէ ոչ չորս պատ, ծածկած առիւղ դերանիներով: Այստեղ վառում էին, այստեղ թխում էին, այստեղ կերակուր էին պատրաստում, այստեղ բոլորը միասին ուտում էին եւ այստեղ բոլորը միասին պառկում էին: Այս տեղ կարելի էր տեսնել նորածին հորթեր, փոքրիկ ուլեր, որոնք խառնուած երեխաների հետ, վազվզում էին, թռչկոտում էին, աղաղակում էին եւ ուտում էին կենդանի աղտեղութիւնով: Այստեղ հաւերը չատ անգամ ներս էին մտնում եւ յատակից քաղում էին փչրանքներ կամ ուրիշ այն տեսակ բաներ, որոնք երեխաների ձեռքից անխնայ ցած էին թափվում: Մի խօսքով, դա Նոյի տապանն էր, ուր դեռեղուած էին ամէն տեսակ կենդանիներ: Այդ բնակարանին կից էր մի երկրորդը: Դա առաջինից զանազանուում էր նրանով միայն, որ առջեւի ճակատը բոլորովին բաց էր նրա - ւի ճակատը բոլորովին բաց էր եւ նայում էր բակին :

Դրան կոչում էին սրահ եւ ծառայում էր որպէս ամառուան բնակարան: Սրահի մէջից բացուում էր մի դուռն ղլխաւոր սենեակի մէջ, եւ այսպէսով նա ներկայացնում էր բուն բնակարանի նախագլխիքը: Դրանից կողքին կար մի առանձին փոքրիկ սենեակ, որին կոչում էին օդայ. նրա գռները բացուում էին այն ժամանակ միայն, երբ առնը հիւր էր գալիս, եւ միշտ պահուում էր մաքուր ու զարդարուած :

Զ.

Զր նայելով կեցութեան այդ անչուք եւ պարզ ձեւին, կեանքը այդ նահապետական տան մէջ սահում էր ուրախ եւ լի ամէն բաւականութիւններով: Ծերունի Աթօն ամբարները միշտ լիքն էին լինում ցորենով, իւղով, ձէթով եւ գինիով: Տարուայ բոլոր եղանակներից օգուտ էր քաղում նա. թէ ցուրտ եւ թէ տաք օրուան համար նա միշտ գործ եւ պարապմունք ունէր :

Ահա լեռների ձիւնը սկսեց հալուել, դաշտերը վաղուց ժպտում են գեղեցիկ կանաչով: Գարուն է: Օդը տաղորուած անուշահոտ ջերմութեամբ կեանք է սփռում դէպի ամէն կողմ: Զորքերի միջից վազում են հարիւրաւոր ադմկալի վտակներ եւ օձապտոյտ բնաթացքով տարածուում են հովտի մէջ : Նորեկ ծիծեռնակը հրաւիրում է մշակին դէպի գործ : Աշօրի որդիները արդէն պատրաստել են արօրը եւ դուքանը :

Արեւը դէռ նոր էր սկսել ծագել . դեռ նոր ասրերի ձիւնապատ գագաթները վառուում են վարդագոյն ճառագայթներով : Ծերունին դառնում է տաուտտան ժամից, աչ եւ ձախ ամէն հանդիպած մարդուն «ողջմի Աստուած» տալով :

Նրա որդիները այսօր առաջին անդամ պիտի է դուրս բերեն եզներին եւ դամէչներին, որոնք ամբողջ ձմեռը տխուրն էին նրա ոտների տակ: Նա յանկանգ առնց դրան առջեւի հրապարակը, եւ դլուխը վեր բարձրացնելով սկսեց նայել իր չորքը: Նոյն միջոցին ծերունին տանուտէրը զարկեց նրա կատին մի ամբողջ անեփ ձոռ : Ջուրը փչրուեցաւ եւ դեղնագոյն հեղուկի տարածուեցաւ սպիտակ ճակատի վրայ : Աչ նրա համար էր, որ խափանուի եւ նրան « աչք չառնէ » Զօրան այդ գործողութիւնից խրտնած, եւ եղջիւրները թափ տալով, սարսափելի թռիչք գործեց եւ յետ ճակուեցաւ այնտեղ հաւաքուած բոխի վրայ : Նոյն միջոցին վազեցին մահակներով աշխատաւորները հասան ծերունու որդիները եւ սկսեցին մահակներով աշխատաւորել դարձնել ամէնի անասունին :

ՔՈՒՆԻ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 26 ՕԳՈՍՏՈՍ
JEUDI 26 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3508

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գին 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒՐԻՇ ԲԱՆ ԿԸ ԹԵԼԱԴՐԷ

»»»» • ««««

Խօսելով Ռամկավարներու վերագնահատման փորձերուն վրայ, անցեալ օր գիտել կուտայինք թէ մինչ Փարիզի օրկանը աժիւներէ ի վեր կը քաշէ ու կը քաշէ ահազանգին պարանը, ուրիշ ռամկավար թերթեր ալ՝ լուռ կ'երգեն :

Անշուշտ Փարիզի օրկանն ալ տակաւին չէ թօթափած տարիներու «Հայաստանասիրական» ունակութիւնները — ազբիւրը բոլոր չարիքներուն :

Ան ալ, տող ընդ մէջ կամ լման սիւնակներով կը սահեցնէ խօսքեր, մեղադրանքներ, որոնք առնուազն բանսարկութիւններ են :

Ան ալ տակաւին Դաշնակցութիւն ըսելով կը հասկնայ «հակահայաստանեան խմբակ», ինչպէս Ամերիկայի եւ Եգիպտոսի լուսաղբարները, որոնք բերնով չարական կ'երգեն, իսկ սրտով մաղձ կը թափեն :

Եւ սակայն, ուշագրաւ է տարբերութիւնը այստեղ եւ այնտեղ,— Փարիզէն մինչեւ Գահիրէ եւ Պոսթըն :

Ամէն պարագայի մէջ, Փարիզի օրկանը ժամանակը եկած կը սեպէ գլուխ գլխի տալու եւ ելք մը գտնելու : Գոնէ այդպէս կը հետեւի մինչեւ հիմա հրատարակուած խմբագրականներէն :

Վերջերս խմբագրականներու շարք մըն ալ Ամերիկայի ռամկավար օրկանը հրատարակեց, շօշափելով միեւնոյն հարցերը, բայց բոլորովին տարբեր ոգի մը մտնելով : Աւելի ճիշդ, անգամ եւս ծամծմելով այն խորթ եւ խարդախ մեղադրանքները որ իրենց հրապարակագրութեան անսպառ դրամագլուխը կը կազմեն տարիներէ ի վեր :

Կարդացէք եւ դատեցէք.

— « Դաշնակ կուսակցութեան քաղաքական քախտախնդրութիւնը թէ Հայաստանի հանդէպ եւ թէ գաղութահայ կեանքի մէջ, պէտք է որ միանգամ ընդ միշտ վերջանայ :

... Դաշնակցութիւնը համագործակցութիւն կը բաղձայ մէկ պայմանով, — իր հակա - հայաստանեան ուղղութիւնը բոլորին հարկադրելով :

Եթէ այսպէս չըլլայ ցաւալի իրողութիւնը, եւ եթէ՝ իրեն անձնօք, անշահախնդիր հայրենասիրութեամբ Դաշնակցութիւնը բաղձայ փոխել իր քաղաքական սխալ ու վնասակար, բայց մենատիրական ուղղութիւնը, դաշնակ պիւրոյականութիւնն ի՞նչ կերպով կարող պիտի ըլլայ իր առանձին գոյութիւնը պահել եւ արդարացնել :

Դաշնակցութիւնը համագործակցութենէ կը ճառէ, բայց կը բաղձայ միմիայն մինակ, որովհետեւ համագործակցութիւն պիտի նշանակէ ազգապահպանման եւ ինքնապաշտպանութեան կենսական խնդիրներու շուրջ համերաշխութիւն, հետեւաբար եւ ճանաչում Հայաստանի, հայ պետութեան եւ արտասահմանի գաղութներու ազգային իրականութեանց : Դաշնակցութիւնը չի կրնար իր համերաշխութեան սէրն արդարացնել, երբ պահէ Հայաստանի դէմ թշնամութիւնը, Հ. Բ. Ը. Միութեան դէմ անելավառ պայքարը, հայ եկեղեցւոյ գերագոյն իշխանութեան տնօրինութեանց հանդէպ հակառակութիւնը» : (*Պայքար*, 13 օգոստոս) :

Ուրեմն, Ամերիկայի Ռամկավարները տակաւին չեն սորված իրենց դասը : Տակաւին չեն ըմբռներ թէ ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ մեր շուրջը, մեր հայրենիքին մէջ, գաղութներու մէջ.— եւ սի՛րտ ունին բիւզանդարանութիւնները բազմապատկելու, տարբե՛ր կարդալու : Դա՛ս տալու : Պայմաննե՛ր առաջարկելու ...

Միայն սա բառերը.— «հակահայաստանեան խմբակ», «պիւրոյականութիւն» եւայլն,— բաւական էին որպէսզի միանգամ ընդ միշտ փակուէր որ եւ է հաշիւ՝ այս մարդոց հետ : Մենք ոչ տրամադրութիւն, ոչ ալ ժամանակ ունինք դէմ դիմաց խօսելու հասարակ խուժանավարներու հետ, ո՛ւր որ ալ գտնուին անոնք : Եւ եթէ կարգը «պայմաններ» դնելու գար, կրնայինք ոչ թէ խօսքերու, այլ շոր ու ցամաք փաստերու տեղատարափի մը մէջ խեղդել ամէնէն վարպետ աճպարարն ալ :

Բայց,— կացութիւնը եւ պատասխանատուութեան գիտակցութիւնը ուրիշ պարտականութիւններ կը թելադրեն մեզի : Եւ մենք ա՛յդ մասին է որ կ'ուզէինք խօսիլ իրենց հետ, եթէ իսկապէս վերագնահատման ճիգ մըն է որ կը կատարուի ռամկավար - ազատականներու ծոցին մէջ, այստեղ կամ այլուր :

Մեր ընդդիմադիրները շատ ուշ մնացած են, «չափուելու» փորձ մը փորձելու համար : Մանաւանդ քաղաքական գետնի վրայ :

Դա՛րձ մը, դա՛րձ մը ժամ - կարապետ ամբոխավարութեան լպրծուն արահետներէն, եթէ անկեղծօրէն կը հաւատաք թէ ժամանակը եկած է, երէկուան անկարելին այսօր կարելի դարձնելու, գործունէութեան եւ գործակցութեան լաւագոյն ուղեգիծը մշակելու համար :

Եւ արիւն - քրտինք մտնելու պէտք չունիք, այդպիսի դարձ մը կատարելու համար :

Բարեհաճեցէք պահ մը խմբագրական սեղանը ձգել եւ ձեր դիւանատունը հանդիպիլ, փնտռել գտնել 1932 մայիսին նշանագրուած համաձայնութիւնը, եւ անգամ մըն ալ կարդալ :

Որքան ալ ժամանակ անցած ըլլայ, կը կարծենք թէ անոր հիմնական մասերուն մէջ նշանակուած, նախատեսուած են բոլոր տարրերը՝ անհրաժեշտ գործակցութեան մը համար : Ամէն պարագայի մէջ, մանրուած, մշակուած են սկզբունքի խնդիրները : Մեծ տարբերութիւն մը չկայ երէկուան եւ այսօրուան կացութեան միջեւ, բացի սա իրողութենէն թէ՝ այսօր «ազգովին»կը գտնուինք շատ աւելի մօտ հեռանկարի մը առջեւ, եւ մասնաւորապէս Հայաստանի գլխուն թառած է մղձաւանջ մը որ դժուար կը նախատեսուէր երէկ :

Կատարեցէք այս տարրական պարտականութիւնը, մենք վստահ ենք որ ամէնէն առաջ դուք պիտի փնտռէք կլոր սեղանը : Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐՆԵՐ ԵՐԿՐԻՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԵԼՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

»»»» • ««««

Նախարարական խորհուրդը առջի օր ժողով գումարելով, վաւերացուց շարք մը նոր օրէնքներ, երկրին տնտեսական զարգացման համար : Նիստը շատ երկար տեւեց : Երէկ նորէն ժողով գումարուեցաւ, նախագահութեամբ հանրապետութեան նախագահին : Հրամանագիր - օրէնքներու վերջին շարքն է այս, քանի որ տրուած լիազօրութիւնը կը լրանայ օգոստոս 31ին :

Մշակուած հրամանագիրները մասնաւորապէս կը տրամադրեն վարկ սահմանել չինութեանց ճարտարարուեստին եւ գործարանատէրերու, որպէսզի կարենան արդիացնել իրենց հաստատութիւնները : Ուրիշ հրամանագիրներ կը ձգտին զարկ տալ տնտեսական վերակենդանացման :

Այս հրամանագիրներէն զատ, ժողովը զբաղեցաւ երկաթուղիներու բարեփոխումով, գանոնք ազգային ընկերութեան մը վերածելու առաջադրութեամբ : Այս առթիւ անհամաձայնութիւններ կը տիրեն դահլիճին ընկերվարական եւ արմատական անդամներուն, մասնաւորապէս Լէօն Պլումի եւ Ժոռժ Պոնէի միջեւ : Ընկերվարականները կը պահանջեն անմիջապէս ազգայնացնել երկաթուղիները, իսկ արմատականները կը պաշտպանեն կեդրոնացման եւ միացման դրութիւնը, առանց ամբողջովին պետութեան հակակշռին տակ առնելու : Անոնց կարծիքով լաւագոյն ձեւն է այս, երկաթուղիները խնայողութեամբ բանեցնելու եւ մեծագումար բացերը կրճատելու : Նախարարները ի վերջոյ համաձայնեցան միջին ծրագրի մը վրայ, որուն մանրամասնութիւնները պիտի հաղորդուին երկաթուղիներու ընկերութեանց, խորհրդակցելու համար :

Համաձայնութիւն գոյացաւ նաեւ ցորենին գինը նշանակելու համար : Արմատականները, որոնք իրենց ընտրական ուժին մեծագոյն մասը կը ստանան ագարակապաններէն, կ'առաջարկէին կենդինարին գինը բարձրացնել 200 ֆր.ի, ինչպէս կը պահանջեն արտադրողները : Ընկերվարականները առարկեցին, գիտել տալով թէ այդ գինը պատճառ պիտի ըլլայ ապրուստի նոր սղութիւն մը առաջ բերելու եւ աշխատավարձի նոր յաւելում պահանջելու : Թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ, դահլիճը ընդունեց հողագործական ընկերվարական նախարարին առաջարկած գինը՝ 180 ֆրանք : Հրամանագիրը անմիջապէս հրատարակուեցաւ :

Ուրիշ հրամանագիր մը կը ջնջէ պետական արժեթուղթերու (Ռանթ) տոկոսներուն տասը առ հարիւր կրճատումը, որ հաստատուած էր Լավալի օրով, երկու տարի առաջ : Այս տնօրինութեամբ կը յուսան աւելի բարձրացնել արժեթուղթերուն գինը, որ 20 առ հարիւր աւելցած էր վերջին երկու ամիսներու ընթացքին : Այն ատեն կառավարութիւնն ալ պիտի կրնայ աւելի դիւրաւ փոխառութիւն կատարել, յառաջիկայ տարի :

Նախարարական խորհուրդը քննելով արտադրութեան նուազման պատճառները, շարք մը դարմաններ որոշեց : Կը կարծուի թէ շաբաթական 40 ժամուան աշխատանքը որոշ բարեփոխումներու պիտի ենթարկուի կարգ մը ճարտարագործութեանց մէջ, ինչպէս հանքերը, քանի որ նոյն իսկ արհեստակցական միութիւնները համոզուած են թէ աշխատանքի ժամերու կրճատումը ոչ միայն կը նուազեցնէ Ֆրանսայի արտածման վաճառականութիւնը, այլեւ անկարելի կը դարձնէ երկրին պէտքերուն գոհացումը :

ՉԻՆԵՒՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ճափոնցիները յարձակողականի ձեռնարկեցին

Ճափոնական բանակը հետզհետէ լրացնելով իր ռազմական պատրաստութիւնները, արդէն իսկ ձեռնարկած է ընդհանուր յարձակողականի մը :

Երեքշաբթի օր դարձեալ ահաւոր ռմբակոծութեան մը ենթարկուեցաւ Շանկայ քաղաքը, ծովէն, ցամաքէն եւ օդէն : Չինական օդանաւերը կրակ տեղացին գիշերանց, խափանելու համար ճափոնական զօրքին կեդրոնացումը, իսկ ճափոնական մարտանաւերը իրենց լուսարձակները բանալով, փորձեցին ճշդել թշնամի օդանաւերուն դիրքը, ռմբակոծելու համար : Երկինքը կարմրած էր համատարած ռմբակոծութենէն, մասնաւորապէս Շանկայի օտար թաղամասերուն մէջ : Ճափոնական զեկոյցը կարեւոր յաղթանակներ կ'աւետէ, աւելցնելով թէ ճափոնական չորս օդանաւեր եօթ մղոնին 27 չինական սաւառնակներ :

Լոնտոնի քաղաքական եւ սեղանաւորական շրջանակներուն մէջ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ Ծայր. Արեւելքի դէպքերուն հետեւանքով : Լուր առնուած է թէ Ճափոն կ'ուզէ գրաւել Չինաստանի բոլոր ծովային նահանգները, հիւսիսէն մինչեւ հարաւ : Վերջին լուրերու համաձայն, Ճափոնցիները կը պատրաստուին զօրք հանել Ցինկթաօ եւ Քանթօն (հարաւային Չինաստան) : Կը նշանակէ թէ պատերազմը պիտի ծաւալի, սպառնալով մասնաւորապէս բրիտանական շահերուն : Այդ պարագային, կրակի գծին մէջ պիտի իյնայ բրիտանական մեծ նաւահանգիստը, Հոնկ Քոնկ, միեւնոյն ատեն վտանգելով անգլիական փոխառութեանց տոկոսը : Անգլիա իր փոխ տուած գումարներուն համար ամէն տարի 4,600,000 ոսկի կը գանձէ Չինաստանի մաքսային հասոյթներէն : Սեղանաւորական շրջանակները մասնաւորապէս իրար անցած են նիւթական կորուստներուն համար : Առեւտրականները կը հաշուեն թէ 31,000,000 ոսկի կորսուած է արդէն եւ ամէն վայրկեան 100 ոսկի կը կորսուի, քանի կը շարունակուի պատերազմը : Թերթերը բազմաթիւ նամակներ կը հրատարակեն, որոնք ուժգնօրէն կը հարցնեն թէ հարկատուները ի՞նչու պիտի կրեն բազմածախս նաւատորմի մը բեռը, երբ անգլիական մարտանաւերը ուրիշ բան չեն ըներ եթէ ոչ փախստականներ պարպել : Սեղանաւորական շրջանակները հանդարտեցնելու համար, կառավարութիւնը յայտարարեց թէ եղած վնասին համար հատուցում պիտի պահանջէ երկու կողմէն ալ, բայց այս յայտարարութիւնը ձեւական կը համարուի, պարզապէս երեւոյթները փրկելու եղանակ մը : Նախարարական խորհուրդը ժողով գումարեց երէկ, խորհրդակցելու համար կացութեան մասին : Նախարարները կարճ կապեցին իրենց արձակուրդները :

Մ. Նահանգները խաղաղութիւն կը խրատեն

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը կոչ մը ուղղեց Ճափոնի եւ Չինաստանի, առաջարկելով հրաժարիլ պատերազմէն եւ խաղաղութեամբ կարգադրել իրենց վէճը : Այս առթիւ կ'ըսէ թէ ամերիկեան կառավարութիւնը չա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆՈՆՔ ԵՒ ՄԵՆՔ

—o—

Թուրքիա վերջերս ձեռնարկեց առաջին սուզանաւը շինելու, իր սեփական միջոցներով :

Այս առթիւ արտակարգ հանդիսութիւններ տեղի ունեցան, եւ թուրք մամուլը անգամ մը եւս պանծացուց Աթաթիւրք - Ինէօնիւ դիկտատուրան եւ անոր կատարած հրաշքները :

Նկարագրութեանց կարգին, կը հանդիպիմ հետեւեալ խօսակցութեան, «Ճիւմհուրիյէթ»ի մէջ.—

Ազգ. պաշտպանութեան գործավարը կը կատակէ.

— *Մարտանաւի տեղ եթէ տպարան շինէինք աւելի՞ լաւ կ'ըլլար :*

— *Ըստ իս, կը պատասխանէ խմբագիրը, ամէն բանէ առաջ ազգային պաշտպանութեան մասին պէտք է մտածել : Մարտանաւը տպարանէն կարեւոր է :*

— *Բայց դուք մեծ տառերով կը գրէք եւ թշնամիները կը սարսափեցնէք :*

— *Մինչեւ թնդանօթին պայթիլը՝ իրաւունք ունիք : Անկէ վերջ, մեր մեծ տառերը կրնան միայն օժանդակել :*

— *Այդ է պատճառը որ մենք մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայենք ազգային պաշտպանութեան գործին :*

Իսկ Իսմէթ Ինէօնիւ կ'աւելցնէ.

— *Եթէ ողջ մնամ, ամէն տարի մէկ մէկ մարտանաւի շինութեան պիտի ձեռնարկեմ ...*

Այս տեսակ խօսակցութիւն մըն ալ ես ունեցայ, երկու հայ հարուստներու հետ (քանի որ նախարար չունինք) :

— Դպրոցի տեղ եկեղեցի շինէիք աւելի լաւ կ'ըլլար :

— Ամէն բանէ առաջ բարեպաշտութեան մասին պէտք է մտածենք, յետոյ՝ եկեղեցին գմբէթ ունի, զանգակատուն ունի, արար - աշխարհ կը տեսնէ, կը հասկնայ որ մենք ալ քրիստոնեայ ենք :

— Բայց դպրոցը սերունդ կը հասցնէ, հազարաւոր մանուկներ մարդավարի կրթութիւն կը ստանան :

— Ի՞նչ արժէք ունի, ո՞վ պիտի տեսնէ Յունաստանի կամ Սուրիոյ մէջ բացուած դպրոցը, տրուած դաստիարակութիւնը : Տես, Գալուստ Կիւլպէնկեան շատ փոքր, աներեւական գումարներով Լոնտոնի եկեղեցին, խաչաձեւ հիմն ալ ծոււ դրուած, քակել տուաւ եւ նորը կը շինէ : Վեց հազար ոսկի եւս պիտի ծախսէ, բայց կ'արժէ :

— Ձե՞ս կարծեր որ այդ վեց հազարին կէսը եթէ հայկական երգչախումբի մը յատկացնէր, միւս կէսն ալ մարզական միութեան մը, թէ մեծ պրոպականդ կ'ըլլար, գոնէ այս երկրին մէջ, թէ հայկական մշակոյթը կը զարգանար եւ թէ սերունդ կը փրկուէր :

— Ատոնք վարժապետի խելքեր են : Անշուշտ իմացար Գ. Կիւլպէնկեանի միւս մեծագործութիւնը,— հինգ միլիոն ֆրանք վճարելով գնած է Աննա թագուհիին ժամագիրքը : Տես, այսպիսի գործերով ինքն ալ կը փառաւորուի, ազգն ալ, եւ աշխարհ կ'իմանայ որ մենք ալ մարդ ունինք :

— Այդ հինգ միլիոնով գիւղ մը կը շինուէր, հողագործական գաղութ մը, կամ 500 նախակրթարան, կամ աշխարհական վանք մը՝ հայ գրականութեան եւ արուեստի մշակման համար, քաղաքական գործ, եւ կամ ...

— Դուն մարդ ըլլալիք չունիս, միշտ այսպէս բանաստեղծ պիտի մնաս :

Խորապէս վիրաւորուած՝ այս արհամարհանքէն, որոշեցի բաժանորդ գրուիլ ազգ. վիճակախաղին, եւ շահելիքս յատկացնել Տէսինի կիսաւարտ ժամը լրացնելու : Պայմանաւ որ շինուած չորս պատերը կանգուն մնան մինչեւ այն ատեն : ՎԱՀԷ

ԹՉ—ԹՈՒՐՔ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ ՄԻՑՏ ԱՉՔԻ ՓՈՒՇ

« Ճիւմհուրիյէթ » կը գրէ.— Փոքրամասնութեանց վարժարանները չեն գործադրեր պետական վարժարաններու հրահանգներն ու ծրագիրները : Իւրաքանչիւր խումբի պատկանող փոքրամասնութեանց վարժարաններ իրենց յատուկ ծրագիրներն ու հրահանգները ունին : Այդ վարժարաններէն եւ ոչ մէկուն համազօրութիւնը չէ վաւերացուած կրթական գործավարութեան կողմէ : Ուստի, այդ վարժարաններէն պաշտօնական վարժարանները յաճախելու փափաք ունեցողները կը ստիպուին իրենց մտնել ուզած կարգէն մէկ կարգ վար քննութիւն անցընել :

Անկարելի է առանց քննութեան անցնիլ մէկ հասարակութեան դպրոցէն ուրիշ դպրոց մը : Այդ վարժարաններուն առաջին կարգերը աշակերտ կ'ընդունին վեց տարեկանէն սկսեալ : Այդ վարժարաններու աշակերտները նախակրթարանի, միջնակարգ վարժարանի եւ լիսէի աւարտական քննութիւնները կ'անցընեն իրենց վարժարաններուն մէջ : Պաքալորէայի քննութեան մտնել ուզողները պարտաւոր են քննութիւն անցընել կրթական վարչութեան ցոյց տրուած մէկ լիսէին մէջ : Փոքրամասնութեան մը նախակրթարանէն շրջանաւարտ աշակերտ մը պարտաւոր է պաշտօնական նախակրթարանի մը մէջ քննութեան ենթարկուիլ, պաշտօնական միջնակարգ վարժարան մը մտնելու համար : Միջնակարգ վարժարանէ շրջանաւարտ մըն ալ պարտաւոր է միջնակարգ կրթութեան քննութիւն անցընել, որ կարենայ պաշտօնական լիսէները մտնել : Այդ վարժարանները վարձքով են : Գիշերօթիկ դպրոցներ չունին : Պոլսոյ մէջ փոքրամասնութեանց 94 վարժարաններ կան, որոնց 8ը լիսէ, 6ը միջնակարգ, 80ը նախակրթարան :

Նորանոր գնդակահարումներ Խ. Միութեան մէջ

«Լէնինկրատսքայա Փրավտա» կը գրէ թէ Լէնինկրատի զինուորական ատեանը օգոստոս 22ին մահուան դատապարտեց հակայեղափոխական թրոցքիական կազմակերպութեան մը 9 անդամները : Դատապարտեալները անմիջապէս գնդակահարուեցան : Կը յիշուի թէ օգոստոս 20ին ալ ուրիշ 8 ամբաստանեալներ դատապարտուած եւ գնդակահարուած էին : Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ դատապարտեալները բանուորներ թունաւորած, պայթումներ սարքելով մարդիկ մեռցուցած են եւայլն :

Մոսկուայի սովետին ընդհ. ժողովը պաշտօնանկ հռչակեց իր նախագահը, Ֆիլաթով, ամբաստանելով զայն իբրեւ անփոյթ եւ անպարտաճանաչ : Ամբաստանեալը անդամ էր Կեդր. Գործադիր Կոմիտէին (Խորհրդարան) :

**** Մոսկուայէն լեհական թերթերուն կը հեռագրեն թէ գիտութեանց ակադեմիային քարտուղարը՝ Կորբունով պաշտօնանկ եղած է քննիչներու յանձնաժողովի անդամներուն հետ, ուսանողներու վկայականներ տուած ըլլալով առանց քննութեան : Կորբունով, որ 45 տարեկան է, Լէնինի մասնաւոր քարտուղարն էր 1917ին : 1920ին նշանակուեցաւ նախագահ աշխատանքի խորհուրդին, հողագործական գիտութեանց ակադեմիային դեր - նախագահ՝ 1930ին :*

ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ երեքշաբթի կէս օրին տունէն դուրս ելած էր յուղարկաւորութեան մը երթալու համար, երբ 45 տարեկան կին մը մօտենալով անարգական խօսքեր ուղղեց : Կինը ձերբակալուեցաւ :

ՀՈՒՐԻԶՄԸ ԵՒ ՔՐԻՍՏՈՍԸ ՀԱՅՈՑ

»»» ◦ ‹‹‹

ԼՍՒՔ — Հոսքի «Tronic» բերդ հեռատեսությամբ մը հրատարակած յօդուածը մը հրատարակած է Տիրուհիի մը մասին, որ իր տիպարին համար ընտրած է Ռուսաստանի Հայաստանի հարուստ պատմութեան մէջ ամենէն ողբերգական դէմքերէն մէկը։ Ան է Տիրուհի Մելիք-Շահնազարեան, որ ծնած է 1898ին Կարսի մէջ հայոց ամենէն հարուստ ընտանիքներէն մէկուն մէջ։ Ան ամուսնացած է 1917ին, տասնիններորդ տարեկանին, Ռուսական Կայսրութեան ամենէն հարուստ մարդոց մէկուն՝ Ալեքսանդր Մանթաշեւի հետ։ Ամուսինը 1847ին, տասը տարի առաջ Տիրուհիի ծնունդէն, հաստատած է Պետերբուրգի մէջ ամենամեծ բանկը, որ ունեցած է մասնաճիւղեր Մոսկուայի, Վարշաւայի, Օտեսայի, Կիեւի եւ Ռիգայի մէջ։ Ան ունեցած է նաեւ ամենամեծ ապրանքատունը Պետերբուրգի մէջ, Գոստինի Տվոր կոչուած։ Ան ունեցած է նաեւ 2,987,960լ. լուսի 2 մլն. դեսեատին հող, 1,800.000 խոզ եւ 3,300.000 ոչխար։ Ան ունեցած է նաեւ Պետերբուրգի ամենամեծ տունը, Ֆոնտանկա գետափին, որ ունի 150.000-200 լուսի հատուցում։

Ալեքսանդր Մանթաշեւ մեռած է 1914ին, մեծ հարստութիւն մը ձգելով իր այրիին եւ զաւակներուն։ Ան ունեցած է երեք զաւակ։ Մեծը՝ Միքայէլ, ծնած է 1900ին, ուսանած է Օքսֆորտի համալսարանին մէջ, ուր ստացած է բակալաւրի աստիճան։ Ան ունեցած է նաեւ Ռուսական Կայսրութեան ամենէն գրաւիչ երիտասարդներէն մէկը

ՉԱՐԹՈՆՔ

(ՎԱԳ ԴԱՐԱՍԱՆԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ)

ՀԱՅԵՑԻ ՀԵՒԱԴԱՐՁ ՊԱՀԱԿ

ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒԹԻՒՆ ՉԵՂ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՀԱՄԱՐ

բունակ խորհրդակցութիւններ կը կատարէ չահակից կառավարութեանց հետ, խաղաղ ելք մը գտնելու համար։ Նախադարը կ'առաջարկէ.— 1. Պահպանել խաղաղութիւնը եւ հրաժարիլ բռնի ուժի գործածութենէն (բոլոր ազգերուն համար).— 2. Բանակցութիւններ վարել եւ յարգել կնքուած դաշնագիրները.— 3. Դաշնագիրները բարեփոխել օրինաւոր միջոցներով.— 4. Զօրացնել միջազգային օրէնքը.— 5. Կրճատել առեւտրական պատուարները.— 5. Կրճատել սպառազինութիւնները։

Հայտարարութիւնը կը չեշտէ թէ այս սկզբունքները կիրարկելի են նաեւ Ծայր. Արեւելքի համար (ձախին չընդունիր այս տեսակէտը)։

* * Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութեան օգնականը եւ Ուոլինկ - Թընի անգլիական դեսպանը ճամբայ ելան դէպի Լոնտոն, իսկ Լոնտոնի ամե - րիկեան դեսպանն ալ իր երկիրը գնաց, կացութեան մասին խորհրդակցելու համար։

Սպանիոյ պատերազմն ալ կը աստկանայ

« Տէյլի Մէյլ »ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Զօր. Ֆրանքոյի զինուորները հետզհետէ կը սեղմեն Սանթանտէրի պաշարումը, 120 քիլոմէթր տարածու - թեամբ ճակատի մը վրայ։ Ռազմական կարեւոր դիրք մը՝ Թորրէլավէկա կը գտնուի ապստամբներու կրակին տակ եւ առջի օր կատաղի ռմբակոծութեան մը ենթարկուեցաւ, թէ ցամաքէն եւ թէ օդէն։ Չի կարծուիր որ Սանթանտէր կարենայ դիմանալ մէկ շաբաթէն աւելի։

« Փոխիւէնթ » (ընկերվարական) կը գրէ թէ աւելի քան 15 օրուան դա - դար մը վերջը, Մատրիտի ռմբակոծութիւնը վերսկսաւ երեքշաբթի կէս գիշերին։ Ռումբերը կը տեղան անընդհատ եւ մեծ ճշդութեամբ։ Ռմբակոծութեան ուժգնութենէն կը հետեւի թէ վնասները շատ աւելի ծանր պիտի ըլլան քան մինչեւ հիմա։

* * Սպանիական կառավարութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան դիմեց, բողոքելով օտար պետութեանց միջամտութեան եւ Միջերկրականի մէջ կատար - ուած յարձակումներուն դէմ։ Անգլիական կառավարութիւնը նորէն խիստ հրա - հանգներ ուղղեց իր նաւատորմին, այս յարձակումներուն առթիւ։

»»»» • ««««

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ՆԱԽԱՐԸ.— Ա. Դաշնակցութեան հոգաբարձու - թեանց յանձնաժողովը հրատարակեց իր տեղեկագրին ամփոփումը, որ երկու ձեւեր կը թելադրէ, Պաղեստինի հարցին լուծման համար.— 1. Մահմետական արաբական չրջան մը եւ հրէական չրջան մը, իւրաքանչիւրին ինքնավարութիւն տալով, բայց միացնելով բրիտանական հոգաբարձութեան տակ, պաշտպանու - թեան եւ արտաքին գործերու համար.— 2. Հաստատել երկու անջատ հոգաբար - ձութեան եւ արաբին գործերու համար.— 2. Հաստատել երկու անջատ հոգաբար - ձութեան եւ արտաքին գործերու համար։ Երկու ձեւերն ալ կը թելադրէ, Պաղեստինի հարցին լուծման համար.— 1. Մահմետական արա - բական չրջան մը եւ հրէական չրջան մը, իւրաքանչիւրին ինքնավարութիւն տալով, բայց միացնելով բրիտանական հոգաբարձութեան տակ, պաշտպանու - թեան եւ արտաքին գործերու համար.— 2. Հաստատել երկու անջատ հոգաբար - ձութեան եւ արտաքին գործերու համար։ Հաստատել երկու անջատ հոգաբար - ձութիւններ, մէկը արաբական, միւսը հրէական, Մեծն Բրիտանիոյ հովանա - ւորութեամբ, մինչեւ որ իւրաքանչիւրը ընդունակ ըլլայ ինքնավարութեան։ Ցանձնաժողովը անհրաժեշտ կը գտնէ «աչկերտութեան» նոր չրջան մը։ Այս առթիւ, գնահատելով հանդերձ Անգլիոյ մօտ քառասնամեայ հոգաբարութիւնը, ցաւ կը յայտնէ որ «քաղաքականութեան որոշ տեսանկիւնէ մը այն տպաւորու - թիւնը ձգեց Արաբներուն վրայ թէ բռնութիւնը կրնայ կատեցնել հրէական ներկայութիւնը»։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ ՆՈՐ ԶՈՀՈՂՈՒԹԵԱՆՑ ՊԻՏԻ Ի ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ վերազինման համար, ազդարարեց վարչապետ Մենթաքսաս, ճառ մը խօսելով երեքշաբ - թի օր։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԹԱԳԱՒՈՐԸ, Ֆարուք Ա., նշանուեցաւ դատաւորի մը զեղանի աղջկան՝ Օր. Սապինազ Զուլֆիքարի հետ, որ 17 տարեկան է եւ իր մանկութեան ընկերը եղած է։ Սերած է թրքական հին ընտանիքէ մը։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ 32ՐԴ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ բացուեցաւ երեքշաբթի օր, Սոր - պոնի մէջ։ Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ բարի գալուստի ճառ մը խո - սեցաւ արտաքին նախարարութեան խորհրդականը։

Ց Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր

Հ. Ց. Դ. Գատ. Միութեան Մար - սէյլի «Ազդրանիկ» եւ «Մարօ» խումբերու դասախօսական հանդէս ժողովը տեղի կ'ունենայ ամէն եր - կուշաբթի եւ Ուրբաթ իրիկունները ժամը 7էն 8ը։ Պարտաւորիչ ներկա - յութիւն որոշեալ ժամին։

ԱՒՆՈՒՎԻԼ - ԼԻ-ԿՈՆԷՄի Վարա - գայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ կողմէ սար - քուելիք ամսական հերթական գա - ղափարը տեղի կ'ունենայ 27 Օգոստոս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին։

Կը խնդրէ Տ. Հմայեակ Ծ. վրդ. Պաղտասարեան, նիւթ ունենալով

1.— Կինը եւ կնոջ դերը ընդհ. ազգերու պատմութեան մէջ եւ ի մասնաւորի հայ ազգային պատմու - թեան ընթացքին։

Կը հրաւիրուին երկաւոր ազգա - յիններուն։

Կ Ը Փ Ն Տ Ռ Ո Ւ Ի Ի

— Կիւրիւնցի տիկին Սրբուհի Մէն - տիլեան կը փնտռէ իր զաւակը՝ Անդ - րանիկ Մէնտիլեան, հօր անուն՝ Ա - բրամ, մեծ հօր անուն՝ Վաթզեվան (Մէնտիլ Տէտէ)։ 4 տարեկան հասա - կին աքսորուած է Շէհիր Գըշլայէն (Սեբաստիա) իր մեծ մօր՝ Հաճի Մա - րիամ Զիթպաշեանի եւ իր մօրաքրոջ Աղնիւ Զիթպաշեանի հետ։ Տեղեկա - նութեան միջոցին զիրենք տեսնողներ եղած են Մալաթիոյ չրջանները։ Ի - րենց հասցէն գիտցողներէն կամ իրենց մասին որ եւ է լուր ունեցողներէն կը խնդրուի յայտնել, Madame Serpouhi Mendilian, Usine Diedrich, à Bourgoin, Isère, France։

Կը խնդրուի արտասահմանի թեր - թերէ արտատպել։

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Le Gérant : H. STEPHAN

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԷԼԵՒ-ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակովիտէի ընդհ. ժողովները Հինգշաբթի եւ շաբաթ գիշեր, ժամը 9ին, ակումբին մէջ, շար. Նախօրդ ժողովի։

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱ - ՔԱԼԱՆՊի «Ալբաս» ենթակովիտէի ժողովները այսօր, 26 Օգոստոս, Հինգշաբթի, 27 Ուրբաթ եւ 28 շաբաթ երեկոները ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին, օրակարգ՝ շրջ. ժողովի օրակարգի ներքնե - րու քննութիւն։

ԽՈՒԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼինՈՅի «Զաւարեան» կոմիտէի ժողովը շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ակումբին մէջ։ Շարունակութիւն նախորդ ժողովի եւ պատգամաւորի ընտրութիւն։

Գաւառ

ԼԻՈՆի «վարանդեան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը 28 Օգոստոս, շաբաթ ե - րեկոյեան ժամը 8.30ին, «Զարդարեան» գրադարանը։

Օրակարգ՝ շար. նախորդ ժողովի եւ ընտրութիւն պատգամաւորի։

ՎԱԼԱՆՍի ենթակովիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկեր - ները, շաբաթ, 28 Օգոստոս երեկոյեան ժամը 8.30ին Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» ակումբը։

ԱՆԻԷՌի ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ C. Rogerի ՄՕՏ 183 Avenue d'Argenteuil (Փլաս Պուրկինեոնի վրայ)։

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Ամասիոյ, Մարզուանի Հայրենակցա - կան Միութեան կողմէ 29 Օգոստոս, կիրակի ամբողջ օրը Մէն Լու - կրան Բէյն, Լ. Եօթնեղբայրեանի ապարակը։

Երգ., արտասանութիւն եւլն.։

Կը ներկայացուի «ՕՏԱՐ ԱՂՋԿԱՆ ՍԻՐԸ» (պաւեշտ)։

Գարգեւաւոր խաղերու մրցում։ Պարերու համար կը նուագէ Շիշմանեան եւ Ընկ. նուագախումբը։ Փափաքողները իրենց ճաշը միասին բերել։ Ձոխ պիւֆէ սովորական գիներով։

ՄՈՒՏՔ՝ 3 ՖՐ., ՓՈՔՐԵՐՈՒ 1 ՖՐ.։

ՀԱՂՈՐԴԱԳՈՒԹԻՒՆ.— Պուլվար կալիպարտիէն առնել 15 եւ 16 թիւ ֆանրակառքերը եւ իջնել սէն լուռ։

“ՇԻՐԱԿ”
Արեւելքի միակ իսկական օղին է
Աղուցուկոն։ Սնունդեան։ Ի իսկզբան
Առաջնակարգ գործարուցիչ ախորժաբեր
պատրաստուած գուտ չամիչի թիւեով, Հայ ուսումնական սեղանին զարդ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր նոր լայնուած սրճեսան սենեակին մէջ կը ծանրանք դիւ - րամատչելի գիներով հաշակատար եւ պիմացկուն նստարաններ, թիկնաթոռներ, տիվաններ. եւ ընդհանրապէս հիւրանոցի եւ հաշասրահի վերաբերեալ ամէն տեսակ կարասիներ։ Կը ստանձ - նենք նաեւ վերնիսաժի եւ ատաղձագործի վերաբերեալ գոր - ծեր։ Աժան, մաքուր եւ արագ։ Դիմել՝ ՀԱՓԻՄԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐ - ՆԵՐՈՒՆ, 80, Bd. de la Borderie, Marseille։

Maison DARON
Entreprise Général de Bâtiments
PLOMBERIE-COUVERTURE
Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout
TATOULIAN ARAKEL
Կը ստանձնէ նաեւ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը։
ԿԸ ՀԱՅԹԱՑԹԷ ՓՈՓԱԽՈՐԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ,
դիմել իր արհեստանոցը 32 Rue Menilmontant, Paris (20)

Եւրոպայի հնագիտական վերծագոյն գրասենեակ
ՀՐԱՆՑ - ՍԱՄՈՒԷԼ
Հայերէն, Ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր։
Արդիական կազմատուն։ Տպագրական գործեր
Աշխարհի բոլոր կողմերէն ձասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով։
5', Rue Mr. le Prince, Paris(6), Chèque postal Paris 1278-35, Tél. Danton: 88-65

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ՏՑ-ՔԲ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է
146 Rue Lafayette (Gare du Nord)
Թէլէֆոն **Nord 84-04** (անփոփոխ)
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2–7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
La Maison de la Photo
Կը լուսանկարէնք անհատներու, հարսնեւկան, խմբական, մա - նաւակներու, ինքնաշէն թռչղերու նկարներ՝ ամենավերջին նո - րութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով, ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ։ Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտու - թեամբ պատրաստած հսկարներով եւ իր չափաւոր գիներով կանչ կ'ընէ ձեզ։
Դիմել ՎԱՂԸՐՇԻՆ, 50, Bld. Longchamp, Marseille
Tél.: National 13-16

ՁԱՇԱՐԱՆ-ՍՐՃԱՐԱՆ
« ՏԱՄԱՍ », Palais de la Bière
4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille
ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
Ուրախութեամբ կուգամ ծանուցանելու յարգոյ յաճա - խորդներուս եւ հասարակութեան թէ ճաշարանիս նորոգու - թիւնը աւարտած. ՍՐԱՀԸ ՄԵԾԱՑԱԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒ - ԹԻՒՆՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ, վերաբացուած է,
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՀՌՉԱԿԱԻՈՐ **BIÈRE PHENIX** ԸՆԿԵ - ՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՁԵՏԵՂՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ
ՍԵՒ ԵՒ ԴԵՂԻՆ ՊԻՂ ԳԱՐԵՋՈՒՐ
Գալոշխուրերու հետ կուտանք ճոխ եւ զովացող աղանդ երեքեր.
ԼԻՔՍԲՐԷՍ ՄԵԲԵՆԱՑՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԵՂ ՍՈՒՐՃ
Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք բատ առաջնակարգ անթերի սպասարկութիւն, ԱՄԷՆ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ՃԱՇ, ՊԱՂ ՄՍԵՂԷՆՆԵՐ, ՔԷՊԱՊՆԵՐ, անարատ կարագով ԲԻԼԱՒ եւ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ պատրաստուած մանաւանդ խոհարարներու կողմէ։
ՀԱՄԱՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 2Ը ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑՏԼԵՑՔ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
ՇԱՆՑ.— Ճաշի ժամերէն դուրս յաճախորդները կրնան նարտի եւ Թուղթի խաղերով զուարճանալ միութիւններու համար կը տրա - մադրուի մաքուր եւ օդաւէտ ժողովարան եւ իրենց գոյքերուն համար առանձին պահարաններ։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ճաշարան Ս Լ Օ Ր Ի Ն
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton ; 52 – 78**
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ
Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ դրամական առաքումներու համար գիմել հայկական միակ հաստատութեան
Ets. ABOKET
8, Rue de la Grange Batelière
Մէթրօ Montmartre, հեռ. Prov. 51-79
Ապսպրանքները կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակին եւ անմրցե - լի գիներով։ Կը հայթայթենք ուզուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեզի յանձնուած ապրանքները։ Կը ստանձնենք զանազան երկիրներու դրամական փոխադրութիւնը։ Կը ծախենք Լօքըրի նախշուած ամբողջ եւ մէկ տասներորդ տոմսակներ։ Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հա - յաստանէն նոր ձեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեղանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւն.։ Մեծաքանակ եւ փոքր - քանակ վաճառում։ Փափաքողներուն կը ղրկենք արժեցուցակը։

Խ Ե Ն Թ Ը

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Մարդկային ուժը պատերազմում էր վայրենի ուժի դէմ։ Փարախի մթու - թիւնից դէպի լոյս աշխարհ դուրս գա - լով, Զօրայլի անտէր աչքերին ամէն առարկայ անորոշ ձեւով եւ մոայլի մէջ էր տեսնում։ Նա այժմ մինչեւ անգամ չէր ճանաչում իր ախերին, որ ամբողջ ձմեռը նրան կերակրել էին եւ որոնց ձեռքերը շատ անգամ խա - նարհութեամբ լիզել էր նա իր հան - դուգութեան ժամանակ։ Կատաղի մո - ւեղնութեան մէջ յարձակւում էր նա այս կողմ եւ այն կողմ։ Ընդդիմադր - րութիւնը անհնարին էր։ Աչքի վեց որդիները ամէն կողմից հարուածում էին նրան։ Բայց ահագին մահակների հարուածները ընդունում էր նա որ - պէս մի թեթեւ տաշեղի զարկ։ Մերու - նի տանուտէրը, հետեւ կանգնած, լի հրճուանքով նայում էր այդ սոսկալի կռիւին, որ կարող էր պատիւ բերել ամենանշանաւոր հռոմէական կրկէ - սին։

Նրա աչքերի առջեւ հանդիսանում էին երկու չափազանց ուժեր, մէկը իր քաջ որդիների ուժը, միւսը իր վիթ - խարի անասունին ուժը։ Երկուսն էլ հաւասար նշանակութիւն ունէին նրա համար։ Այդ երկու ուժերից կախումն ունէին նրա անտեսութեան բոլոր աշ - խատութիւնները։ Այժմ կռիւը աւելի սաստկացաւ։ Որովհետեւ կորուեցաւ Զօրայլի վզին հասած չղթան, որից քարշ էին տուած մի ահագին ղերանի կտոր, որպէսզի արդիլէր նրա համարձակ քայլերը։ Գիւղացիները չուաններով վրայ վազեցին, որ կաչկանդեն նրան։ Բայց ամէհի անասունի ամէն մի չար - ժումը բաւական էր չուանները կոտ - րատելու համար։ Նա յարձակւում էր դէպի ամէն կողմ եւ ամբոխը ճանճե - րի նման փախչում էր նրա առջեւից։

Այդ զարհուրելի խռովութեան միջո - ցին կատարուեցաւ մի հրաշալի քա - ղաքութիւն։ Մերունի տանուտէրին մէջ - նակ որդին, որին կոչում էին Ապօ, ահիճի արագութեամբ վրայ վազեց եւ բռնեց Զօրայլի պոչից։ Կատաղած անասունը, նկատելով այդ արհամար - հական յանդգնութիւնը, չտապեց դը - լուխը յետ դարձնել, որ իր եղջիւրնե - րով պատժէ անզգային։ Գոցծուեցան մի քանի սաստիկ պտոյտներ։ Զօրան աչխատում էր եա դառնալ, որ հար - ուածէ իր հակառակորդին, բայց Ա - պօն նրա պոչից պինդ բռնած, պտոյտ - ւում էր նրա հետ։

Այդ մենամարտութիւնը տեւեց մի քանի րոպէ։ Ամէն կողմից լսելի էին լինում զարհուրանքի ձայներ։ Զայ - լացած զաղանը մռնչում էր եւ դեռեւ մէկ ակօսներ էր ձգում իր ոտների չարժումներով։ Թանձր փոշին վեր էր չարձրանում եւ երկու կռուողները կորած էին հողեղէն ամպի մէջ։ Նոյն միջոցին վրայ հասան Ապօի եղբայր - ները եւ չղթաներով կաչկանդեցին Զօ - րային։ Ամէն կողմից այժմ լսելի եղան ուրախութեան ձայներ։

Մերունի տանուտէրը մօտեցաւ Ա - պօին, եւ նրա ճակատը համբուրե - լով, ասաց.

— Աստուծոյ աչքը թող քո վրայ լի - նի, որդի, դու իմ երեսը սպիտակա - ցրիր։

Այս խօսքերով նա կամեցաւ յայտ - նել, որ Ապօն չը թողեց հօրը ամաչել ժողովրդի առջեւ։ Յետոյ նա մօտեցաւ Զօրային, որպէս իր միւս գաւկին, եւ ձեռքով նրա գլուխը չոյելով, ասաց.

— Զարմանքի, ինչո՞ւ էիր այսպիսի դժուարին անում։

Բայց Զօրան այժմ հանդիստ էր։ Նրա աչքերի մռայլը փարատուել էր։ Նա այժմ ճանաչում էր իր տէրերին, եւ, կարծես, փոշմանել էր իր դժո - ղութեան վրա։ Նրա պարանոցից կրկին լապտին հաստ չղթան, կրկին չըղ - թայից քարշ տուեցին ահագին ղերա - նի կտորը, որի միւս ծայրը հանուած էր գետին եւ անցնում էր անասունի գետին երկու ոտների միջից, եւ այ - սուհետեւ սկսեցին քշել դէպի գետը, որ լուանան, որ զովացնեն նրան սաւը էրի մէջ։

Գիւղացիների բազմութիւնը դեռ չէր հեռացել ծերունի Աչքօի տան դա - նից, որովհետեւ Զօրայից յետոյ սկսած է դուրս բերէին միւս զոմէշնե - րին, որոնք մինը միւսից աւելի ամեհի էին։ Բայց այս անգամ ծերունու որ - դիները աւելի զգուշութիւններ գործ - ածեցին եւ մի առանձին անկարգու - թիւն չը պատահեցաւ։ Նրանք հերթով դուրս էին բերում գեղեցիկ, առոյգ, դէր ու պարարտ անասուններին, ո - րոնց իւրաքանչիւրը ամէն մի գիւ - ղատնտեսական հանդիսարանի մէջ կարող էր առաջին մրցանակը տա - նել։ Տանուտէրը հետզհետէ նա - յում էր նրանց վրայ, եւ փչրում էր նրանց ճակատին կախարդական ձուն, որ ազատ պահէ չար աչքից։ Բացի դը - րանից, նա ախրատէրին գրել էր տուել մի-մի թիւխմանական ազօթք, եւ նռանիկների ձեւով կանաչագոյն կաշու մէջ կտրելով, քարշ էր տուել իր անա - սունների պարանոցից։ Գիւղացիները տեսնելով, զովում էին Աչքօի որդի - ներին, որ կարողացել էին այնպէս լաւ պահել իրանց անասուններին։ Հայրը, լսելով իր որդիների զովա - նանքը ուրախանում էր։ Այսպէս պէտք է նրանք ամէն օր դուրս բերէին « խամ պահած » անասուններին, մինչեւ մի ինօր ընտանեական հանդիսարանի մէջ կարող էր առաջին մրցանակը տա - նել։ Տանուտէրը հետզհետէ նա - յում էր նրանց վրայ, եւ փչրում էր նրանց ճակատին կախարդական ձուն, որ ազատ պահէ չար աչքից։ Բացի դը - րանից, նա ախրատէրին գրել էր տուել մի-մի թիւխմանական ազօթք, եւ նռանիկների ձեւով կանաչագոյն կաշու մէջ կտրելով, քարշ էր տուել իր անա - սունների պարանոցից։ Գիւղացիները տեսնելով, զովում էին Աչքօի որդի - ներին, որ կարողացել էին այնպէս լաւ պահել իրանց անասուններին։ Հայրը, լսելով իր որդիների զովա - նանքը ուրախանում էր։ Այսպէս պէտք է նրանք ամէն օր դուրս բերէին « խամ պահած » անասուններին, մինչեւ մի ինօր ընտանեական, մինչեւ մի վոքր ասվորական դրսի օղին եւ լոյսին, որ այնուհետեւ սկսէին հերկը հերկել։

Է.

Ապրիլ ամիսը բերեց իր հետ աւելի տաք եւ աւելի պայծառ օրեր։ Լեռնա - կողմի վրայ կարմիր, դեղին եւ սպիտակ չուշանները վաղուց արդէն ծաղկել էին, եւ Բրաների աղբիւրները քաղելով վտակներ էին կազմում, եւ Հայերը գիւղերում ման ածելով, փոխում էին մի կտոր հացի հետ։ Սունկը, բոխին ծնեբեկը, մանդիկը, սիբեխը եւ լեռ - նային զանազան բանջարեղէնները այն - տեղ այնքան առատ էին, որ մի առա - ւոտ մի քանի ֆունտ ալիւրի հետ։

Մերունի Աչքօի որդիները արդէն սկսել էին դաշտում իրանց վարը վա - րել։ Աչխատութիւնը սկսուել էր ամէն տեղ։ Գիւղի մէջ մի անդորձ մարդ չէր կարելի գտնել։ Ամէն ոք զբաղուած էր իր մշակութիւններով։

ԲԱՑԻՔ

ՓՈՏՈԻՆՁԻՔ եւ ԿՄՐԱՆՁԻՔ
երփնածաթերի՝ «ՄԵՂՈՒ»
փարիզի եւ շրջանի Յառաջի ջրա - ԳԱՑԵՔ ՏԵՍԵՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Dames, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՍՐՃԱՐԱՆ ՀԱՄԱՐ) Métro : TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ, ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 27 ՕԳՈՍՏՈՍ
VENDREDI 27 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3509

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐԵ՛Ւ ԾԱԳԵՑԱՒ «ԿԱՎԿԱԶ»Ի ՎՐԱՅ...

Անոնք որ կարդացին Սաադաբադի դաշինքը — ուխտ՝ Իրանի, Թուրքիոյ, Իրաքի եւ Աֆղանիստանի միջեւ — անշուշտ ըմբռնեցին անոր ոգին :

Այդ ուխտով, կնքուած՝ Թէհրանի մէջ, 1937 յուլիս 8ին, չորս պետութիւնները ամէն բանէ առաջ կ'ուզեն ապահովել իրենց ներկայ սահմաններն ու անկախութիւնը, միեւնոյն ատեն հաստատելով սերտ գործակցութիւն՝ բազմաթիւ ճակատներու վրայ : Շատ լայն են ուխտին տրամադրութիւնները, իսկ աւելի լայն՝ ուխտակիցներուն յայտնի եւ գաղտնի առաջադրութիւնները :

Խօսելով մանաւորապէս Թուրքիոյ մասին, որ կը համարուի բուն յղացողն ու հիմնադիրը այս նոր դաշինքին, կը բաւէ ըսել թէ անոր ժամուլը առաջին օրէն իսկ աւետաբեր լուրեր հաղորդեց, թէ ներկային եւ թէ ապագային համար :

Արդարեւ, չորս պետութեանց գործակցութիւնը միայն քաղաքական չէ, այլ եւ տնտեսական - ընկերային :

Մեծ կարեւորութիւն տրուած է, նաեւ մշակոյթի ճակատին : Այստեղ Թուրքիան կը յաւակնի տիրական դեր կատարել, իր յեղաշրջումին կենդանի օրինակը ցուցադրելով յետամնացներուն, ներշնչելով եւ վարակելով զանոնք : Տարիներէ ի վեր, Թուրքիա զինուորական եւ կրթական պատուիրակութիւններ կը ղրկէ մինչեւ հեռաւոր Աֆղանիստան : Նախապէս համիսլամական ոգին էր որ կը տիրապետէր այս ձեռնարկին մէջ, բայց յետոյ գերակշռեցին համաթրքական ձգտումները : Եւ արդէն կարեւոր նուաճումներ կատարուած են, այս ուղղութեամբ :

Թրքական յեղաշրջումը խորապէս ազդեց, նաեւ, դարաւոր Իրանի վրայ, որ նոյնպէս բռնած է թունդ ազգայնական ճամբան եւ միշտ ներշնչման աղբիւրներ կը փնտռէ :

Մանաւոր մեկնութեան չեն կարօտիր դաշինքին քաղաքական տրամադրութիւնները : Այս տեսակէտէն խորապէս ուշագրաւ է «Ճիւմհուրիյէթ»ի բացատրութիւնը .

— « Իրապաշտ ոգիի հակառակ է իրականութիւնը իր գէշ կամ վրդովիչ կողմերով տեսնել եւ չուսումնասիրել : Այսօր, աշխարհի վրայ, կարգ մը անօթի ու անյագ աշխարհակալ պետութիւններ կան : Առնէ տկար երկիրներու վրայ յարձակելէ եւ տիրապետութեան տակ առնելէ հաճոյք ու գոհունակութիւն կը զգան : Մանաւանդ երբ հողը արգասաբեր է եւ հում նիւթը առատ :

« Այսօր, քաղաքական հոսանքները կրնան վտանգի տանիլ առանձին մնացող ո եւ է երկիր : Խոր եղբայրութեամբ միացող երկիրներ կրնան հասակ չափել նոյնիսկ զօրաւոր պետութիւններու հետ : Ահաւասիկ, — չորս երկիրներու համաձայնութիւնը երեւան կը բերէ ուժեղ բռունցք մը : Ապագային, արեւելեան միւս երկիրներու միացումով, պիտի ստեղծուի խմբակցութիւն մը, որ մեծ դեր մը պիտի խաղայ աշխարհի քաղաքականութեան մէջ » :

Ուրիշ պերճախօս երեւոյթ մը.— դաշինքը ակներեւ ցնծութեամբ ողջունուեցաւ տարագիր «Կավկազ»ցիներու կողմէ :

Ցակաւին չենք տեսած անոնց ամսագրին ռուսերէն հրատարակութիւնը, բայց աչքի առջեւ ունինք ֆրանսերէնը, (թիւ 3, օգոստոս 1937) : Կը բաւէ կարդալ միայն խմբագրականը, հասկնալու համար տիրող գոհունակութիւնը :

Գրողն է հռչակաւոր Հայդար Պամմատը, որուն տեսակէտները գաղտնիք չեն մեր ընթերցողներուն համար :

Ամբողջովին նուիրուած՝ էնկիւրիի ծրագիրներուն պաշտպանութեան, այս կովկասեան տարագիրը դեռ վերջերս «բարեկամաբար» կը յանձնարարէր Հայերուն եւ Վրացիներուն, որ այլեւս հրաժարին սահմանային խնդիրներով .

— « Ճիշդ է որ մենք ոչ միայն աւելորդ, այլեւ վնասակար կը գտնենք բոլոր վէճերը Կարսի, Արտահանի, Արդուինի եւ Իրանեան Ատրպատականի մասին :

— ... Պէտք է հրաժարիլ 1921 յունիսի յայտարարութենէն, որով կովկասեան ներկայացուցիչները կը պահանջէին վերահաստատել 1914ի սահմանները» :

Այս նոյն հասկացողութեամբ է որ, Հայդար Պամմատ «արեւմտեան Ասիոյ ժողովուրդներու պատմութեան մէջ ամէնէն յիշատակելի թուականներէն մին» կը հռչակէ 1937 յուլիս 8ը : Եւ, ինչպէս չի պարտկեր իր զգացումները, նոյնպէս չի ծամծմեր բառերը : Այս առթիւ, քար մըն ալ կը գլորէ Կովկասի այն տարագիրներուն «որոնք ուրիշ բան չեն տեսներ բայց միայն Թուրքիոյ երեւակայական մէկ նախայարձակման մղձաւանջը» :

— « Նուազագոյն քաղաքական հասկացողութեամբ եւ ուղղամտութեամբ, այս չարագուշակ մարգարէները պիտի հարկադրուէին ընդունիլ թէ ամենայն տրամաբանութեամբ, Սաադաբադի դաշինքը երաշխաւորութեան սաղմ մը կը պարունակէ Կովկասի ապագայ սահմաններուն համար ... եթէ միայն կովկասցիները գիտնան գտնուիլ իրենց քաղաքական պարտականութեանց բարձունքին վրայ . պարտականութիւններ զոր դէպքերու ընթացքը կը սահմանէ իրենց » :

Ուրեմն, արեւ մը եւս ծագեցաւ Կովկասի վրայ : Արդէն կար մէկը,— Թուրքիան, հիմա, շնորհիւ քառանդամ դաշինքին, կովկասցիները այլեւս վախնալու բան չունին : Կը բաւէ որ «աւելորդ» եւ «վնասակար» վէճեր չյարուցանեն, մոռնան Կարսն ու Արտահանը, մոռնան Թրքա-Հայաստանը եւ մէկ միլիոնը, եւ «ուղղամտութեամբ» ապաւինին էնկիւրիի բարեհաճ խնամակալութեան :

Շատ ալ կարեւոր չէ գիտնալ թէ Հայդար Պամմատները ո՛ր աղբիւրներէն ուժ կ'առնեն, այսքան կոպտօրէն պաշտպանելու համար անպաշտպանելի դատեր : Բուն հարցը այն է որ «Կավկազ»ցիները շատոնց արտասանած են իրենց վերջին խօսքը, եւ այժմ ֆրանսերէն — վաղը թերեւս անգլերէն եւ իտալերէն ալ — կը յիշեցնեն զայն, որպէսզի «թիւրիմացութիւններ» չծագին :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐՆԵՐԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՆ

Զանազան ձեռնարկներ տնտեսական վերակազմութեան համար

Պաշտօնաթերթը երէկ հրատարակեց շարք մը նոր հրամանագիր - օրէնքներ, որոնք սահմանուած են զարկ տալու երկրին տնտեսական վերակազմութեան : Հրամանագիրներուն գլխաւոր տրամադրութիւններն են .—

1. Քննութիւն մը կատարել ճարտարագործութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ, անմիջապէս բարելաւելու համար արտադրութիւնը :

2. Ջնջել փոխադրութեանց տուրքը, ճարտարագործական եւ առեւտրական ձեռնարկներու բարւոքման, ինչպէս եւ շինութեանց զարգացման համար :

3. Վարկի դիւրութիւններ ընծայել պետութեան եւ Պանք տը Ֆրանսի միջոցաւ :

Այս տնտեսական օրէնքներէն զատ, նախարարական խորհուրդը նշանակեց ցորենի վաճառման գինը, 180 ֆրանք մէկ կենդինարը : Սեպտեմբեր 1էն սկսեալ, այս գինը պիտի աւելնայ ամիսը մէկ ֆրանք, իսկ 1938 փետրուար 1էն սկսեալ՝ 1.50 ֆրանք : Սկզբունքով որոշուեցաւ նաեւ ջնջել պետական արժեթուղթերու տոկոսին վրայ հաստատուած գեղչը, 10 առ հարիւր, ինչ որ լաւ տպաւորութիւն գործեց սակարանին մէջ :

Երկաթուղիները ազգային ընկերութեան մը վերածելու ծրագիրը նորէն պիտի քննուի երկու նախարարական խորհուրդներու մէջ եւ համապատասխան հրամանագիրը պիտի հրատարակուի չորսթը չվերջացած : Կը թուի թէ ընկերվարական նախարարները յաջողած են պարտադրել իրենց տեսակէտը, որուն համաձայն պետութիւնը պիտի ստանձնէ երկաթուղիներու վերահսկողութիւնը, դառնալով նոր կազմակերպութեան գլխաւոր բաժնետէրը :

Ճարտարագործութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ կատարուելիք քննութիւնը պիտի վերջանայ սեպտեմբեր 30էն առաջ : Քննութիւնը պիտի կատարէ մասնաւոր յանձնաժողով մը, որ կապուած է վարչապետութեան գրասենեակին եւ որուն պիտի օգնեն 13 յանձնախումբեր, իւրաքանչիւրը յատկացուած ճարտարագործական կամ առեւտրական առանձին ճիւղի մը : Այսպիսի քննութիւն մը բանալու առաջին թելադրութիւնը կատարեց Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը եւ Շօթանի դահլիճը անմիջապէս իւրացուց : Նպատակն է ստուգել արտադրութեան միջոցներուն վիճակը եւ կրճատել ծախքերը, որոնք կը ջլատեն Ֆրանսայի արտաքին առեւտուրը :

Մասնաւոր հրամանագիր մըն ալ կառավարութեան իրաւասութիւն կուտայ ստանձնել շինութեանց փոխառութիւններու տոկոսին մէկ մասը : Կառավարութիւնը մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայէ շինութեանց ճարտարարուեստին, որովհետեւ այս գործը գրեթէ կանգ առած է վերջին 2 - 3 տարիներու ընթացքին, իբրեւ հետեւանք տոկոսի ծանրութեան, այնպէս որ տանտէրները ոչ միայն կը դժկամակին նոր շէնքեր շինել, այլեւ կը խուսափին նորոգութիւններէ :

Հրամանագիրներուն վաւերացումէն վերջ, ելմտական նախարար Պ. Պոնէ հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ .

— « Ելմտական վերակազմութիւնը չի կրնար շարունակուիլ, առանց տնտեսական վերակազմութեան : Երկրին տնտեսական գործունէութիւնը շատ սահմանափակ է տակաւին : Միայն աւելի արտադրելով եւ լաւ արտադրելով կարելի է կասեցնել գիներու բարձրացումը եւ բարւոքել առեւտրական կշիռը : Կառավարութեան այս ձեռնարկին նպատակը չէ արհեստական օգնութիւն մը ընծայել տնտեսութեան, ի վնաս գանձին, այլ ընդհակառակն ճամբայ բանալ յարաճուն գործունէութեան մը որուն շնորհիւ երկիրն ի վիճակի ըլլայ տանելու իր ծանր բեռները, միեւնոյն ատեն շարունակելով բարելաւել իր կեանքի մակարդակը » :

** Հրատարակուած հրամանագիրներուն համաձայն, ուղղամիտ առեւտրականները եւ արհեստաւորները մինչեւ 1940 յունուար 1 դիւրութիւններ պիտի վայելեն, պայմանաժամ կամ զեղչ ստանալու եւ բարեկամաբար կարգադրելու համար իրենց պարտքերը :

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

6 ասպատակ, 4 թնդանօթ Քիւրտերու ձեռքն անցած

Արժանահաւատ աղբիւրէ մը կը յայտնեն, որ Յուլիս 13 - 14ին Թրքական մեծ յարձակում տեղի ունեցած է Տէրսիմի վրայ : Քիւրտերը կռուած են բացառիկ հերոսութեամբ : Այս կատաղի կռիւին մէջ Քիւրտերու ձեռքն անցած են չորս լեռնային թնդանօթներ եւ վեց ռմբաձիգ սաւառնակներ : Յարձակողականը անցած է ապարդիւն . մեծ կորուստ տալով Թուրքերը ետ քաշուած են :

Քրտական խլրտումներ կան Զիլան, Բաթնոց, Արարատ, Խիզան, Կըրտըլ, Պոհթան եւ Մուշ լեռները :

Քիւրտ ժողովուրդը վհատեցնելու համար, Թուրքերը գերի ինկած Քիւրտերէն ոմանք լաւ մը կը հագուեցնեն, անոնց շուրջ տարօրինակ խորհրդաւորութիւն մը կը ստեղծեն եւ զանոնք պաշտօնական ձեւերով Խարբերդ եւ Մեզրէ տանելով՝ ժողովուրդին մէջ կը տարածեն, թէ Տէրսիմի գերի բռնուած եւ կամ անձնատուր եղած շէյխերն են ...

Տէրսիմի անտառներու այն մասին մէջ, որ Թուրքերու ձեռքը կը գտնուի, հրդեհները կը յաջորդեն իրարու ... Ուր բան մը կարելի է վառել, Թուրքը կը վառէ եւ կը տարածէ կրակը՝ բոցերու միջոցով խուճապ ստեղծելու համար կռուողներու մէջ :

Սպանիոյ ապստամբները գրաւեցին Սանթանտէրը

Սանթանտէր, հիւսիսային Սպանիոյ կարեւոր նաւահանգիստը, որուն համար կատաղի կռիւներ կը մղուէին 11 օրէ ի վեր, ապստամբներուն ձեռքն անցաւ չորեքշաբթի օր : Զօր. Ֆրանքոյի բանակը հանդիսաւորապէս քաղաք մտաւ երէկ, հինգշաբթի :

Սանթանտէր հերոսաբար կը դիմադրէր 80000նոց բանակի մը ուժգին յարձակումներուն, թնդանօթներու եւ օդանաւերու անընդհատ ռմբակոծութեան : Կացութիւնը անտանելի դարձաւ, երբ ապստամբները գրաւեցին Թորրէլավէ -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓՈԽՈՒՄ ԵՆ

—o—

Արտասահմանի հայերէն թերթերու մէջ շատ կը հանդիպիք *կը փնտռուին* խորագրով յայտարարութիւններու, — ահաւոր ու եղերական փորձրիկէ մը վերջ Մնացորդացն է որ իրար կը կանչէ Ամերիկայէն Եւրոպա :

Իսկ Հայաստանի թերթերուն մէջ ուրիշ նոյնքան ծանօթ յայտարարութիւն մը կայ .—

Փոխում են :

Այս յայտարարութիւնները երկու կարգի կը բաժնուին, համաձայն են - թակային .—

Ա.— «Փոխում են » սենեակ կամ բնակարան :

Օրինակ, բնկ. Զրադացպանեան որ կը բնակի Մոսկուա, *Խորհ. Հայաստանի* «ձան - ձուն»ի (ծանուցում) բաժնին մէջ կը յայտարարէ . «Փոխում եմ մի սենեակս (9 քառ. մեթր) իր յարմարութիւններով, Երեւանում յարմար սենեակի հետ» : Իսկ ուրիշ մը որ կ'ուզէ մեկնիլ Երեւանէն եւ հաստատուիլ Բագու, կը յայտարարէ թէ իր սենեակը կը փոխէ Բագուցիի մը սենեակին հետ :

Յայտարարութեան մէջ բանաստեղծութիւն դնել ուզողը կրնայ աւելցնել . « Կը փոխեմ սենեակս, որ կը գտնուի Աբովեան փողոցին վրայ ,— մէկ պատուհանէն կը տեսնուի ալեզարդ Մասիսը, միւս պատուհանէն՝ դրացիին աղջկան սանտրուիլը իր սենեակին մէջ, մէկ պատուհանէս կը լսուի, օրուան բոլոր ժամերուն, Աբովեան փողոցէն անցնողներուն «Կեցցէ Ստալին» աղաղակը, իսկ միւս պատուհանէս՝ դրացուհիիս տապկած ձուկին ձայնը» :

Բ.— «Փոխում են» անուն կամ ... հօգի :

Օրինակ ,— «Վանի (Տանկաստան) Քոշկ գիւղում 1911 թ. ծնուած, այժմս Երեւանի բնակիչ Դաւթեան Յակոբի Գիւլիզարը ցանկանում է իր անունը փոխել եւ կոչուել Օֆելիա ,— այն հիմնարկ - ձեռնարկները եւ անձինք, որոնց շահերը կարող են տուժել այս փոփոխութիւնից, այդ մասին թող յայտնեն Երեւանի Զագսի բիւրոյին » :

Սա երկրորդը աւելի շատ հետաքրքրական է .—

«1899 թ. Տանկաստանում ծնուած, այժմ Երեւանում բնակող (Ֆրանսիայից ներգաղթած) Գրիգոր Յակոբը Սաղաթէլեանը ցանկանում է իր ազգանունն ու անունը փոխել եւ կոչուել Սենեքերիմ Յովհաննիսեան : Այն հիմնարկ - ձեռնարկները եւ անձինք, որոնց շահերը կարող են տուժել այս փոփոխութիւնից, թող յայտնեն Զագսին » :

Այո՛, ես կը տուժեմ՝ եթէ Սաղաթէլին տղան փոխէ անունն ու մականունը, ու խստիւ կը բողոքեմ : Սաղաթէլին տղան Սաղաթէլի տղայ է, ես զինք կ'երեւակայեմ իբրեւ Սաղաթէլի տղայ, — չեմ ուզեր նկարագրել, որպէսզի չզայթակղին Սաղաթէլին միւս տղաքը : Յակոբ Պարոնեանն ալ գրած եւ հաստատած է որ Սաղաթէլին տղան չի կրնար Սաղաթէլի տղայ չըլլալ, ոչ աւելի, ոչ պակաս : Հիմա ի՞նչպէս կ'ուզէք որ ես միտքէս սրբեմ այս տղուն ամբողջ սաղաթէլութիւնը եւ Սենեքերիմի պատկեր մը գծեմ : Եւ յետոյ Գրիգորները պիտի չուզե՞ն բողոքել, որ սաղաթէլազգոյն այս տղան, արհամարհանքով մէկդի նետէ Գրիգոր անունը, եւ ընդունի Սենեքերիմ անունը :

Դիալեկտիկական այս պատճառաբանութենէն վերջ, անցնինք խնդրոյն մատերիալիստական պարզաբանումին : Ի՞նչ իրաւունքով Սենեքերիմ կ'ուզէ կոչուիլ եւ ոչ Կուռնելիոս, — ես իրեն լայն - լայն իրաւունք կուտամ որ կոչուի Ղուկիանոս, Քթեփիանոս, բայց համարձակիլ Վասպուրականի հայ թագաւորին անունը կրել, առնուազն հակայեղափոխականութիւն է : Թերեւս ըսէ թէ, ինչպէս Սենեքերիմ թագաւորը, հեռանալով Վասպուրականէն, հաստատուեցաւ արեւմուտք, աւելի մօտիկ ըլլալու Բիւզանդիոնի կայսեր, ինք ալ փախաքեր է, հեռանալով արեւմուտքէն, հաստատուիլ արեւելքի մէջ, աւելի մօտիկ Մոսկուայի կարմիր ցարին, իբրեւ Նոր Սենեքերիմ :

Այդ պարագային, չըլլա՞յ թէ, ո՞վ նորակնքեալ Սենեքերիմ, օրին մէկը ելլես յայտարարութիւն տաս թէ կ'ուզես Երեւանի սենեակդ փոխել Ֆրանսայի մէջ որ եւ է սենեակի հետ :

Այս առթիւ, կ'ուզէի իմանալ թէ Տիկին Զապէլ Եսայեանն ալ չի՞ փափաքիր եթէ ոչ անունը, գէթ Երեւանի սենեակը (կամ Չեկային խուցը) փոխել Փարիզի մէկ *քլոշար*ին պառկած տեղին հետ, քիչ մը աւելի ազատ շունչ առնելու համար անշուշտ :

ԱՐԱՁ

ՏԽՐՈՒՆԻ

Խորին ցաւով կը հաղորդենք թէ Բժ. Վահրամ Թորգոմեան դժբախտութիւն ունեցած է կորսնցնելու իր երկրորդ զաւակը, Սուրէն, որ տարիներէ ի վեր կը տառապէր, անողոք հիւանդութեամբ մը :

Մեր բարեկամն ու աշխատակիցը քանի մը տարի առաջ ալ իր անդրանիկ զաւակը կորսնցուց, դարձեալ այս երկրին մէջ :

Կքած՝ տարիքի եւ բազմարդիւն վաստակի մը բեռան տակ, քամած՝ տարագրութեան բոլոր դառնութիւնները, Բժ. Թորգոմեան դեռ քանի մը օր առաջ հետեւեալ երկտողը կը գրէր մեր խմբագրին .

— « Ա՜խ, Շ. որդիս շատ հիւանդ է, եւ ես սիրտ չունիմ, եւ տրտմութեանս մեծ մխիթար մը եղան ձեր այն տողերը որոնցմով գաղափոխութեան ղըրկուած հայ մանուկներու ուրախութիւնը կը պատմէիք ...» :

⁂ Տարաբախտ Սուրէնի յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, ուրբաթ, 27 օգոստոս, ժամը 11ին, Փարիզի եկեղեցին :

Ուշիմ եւ վառվռուն տղայ մը, ող - բացեալ Սուրէնը զինադադարի շրջանին դեռ նոր սկսած էր խանդավառուիլ հայրենի կեանքով, երբ տեղի ունեցաւ արտագաղթը եւ ինքն ալ ինկաւ Փարիզ : Գեղարուեստից վարժարան կ'երթար, երբ ջղային տագնապ մը խորտակեց իր կեանքը :

Մեր խորին ցաւակցութիւնները՝ մեր վշտաբեկ բարեկամին :

ՉԻՆՂԱՆԵՐՈՒ ՔԱՆԴՈՒՄԸ ԱԹԷՆՔԻ ՄԷՋ

Աթէնքի Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը դիմում կատարեց խնամատարական նախարարութեան, խնդրելով որ Ֆիքսի եւ Գոքինիոյ գերմանական եւ անձնական հիւղակներուն քանդումը յետաձգուի որոշ ժամանակի մը համար : Նախարարութիւնը բարեացակամ գտնուած է : Համապատասխան հրահանգը պիտի տրուի պատկան իշխանութիւններուն :

Հիւղակներուն քանդումը մեծ մղձաւանջ դարձած է հայ գաղթականներուն համար, որոնցմէ շատեր դրամական միջոցներէ զուրկ ըլլալով, դատապարտուած են բացը մնալու, եթէ ուշանայ Ազգերու Դաշնակցութեան տեղաւորման ձեռնարկը :

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ մինչեւ յառաջիկայ տարի երկարաձգելու խնդիրը կ'ուսումնասիրուի եւ հաւանական է որ պաշտօնապէս ծանուցուի մօտերս :

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը 30 զինուորական օդանաւեր ապսպրեց Իտալիոյ մէջ :

ՆՆՍՓ ՎԴՈՒՀՎԾ

— Ընթրիքդ որ ուտես, ինչպես պետք է, ես կգամ ու կպատմեմ քեզ մի հետաքրքրական պատմություն, իսկ հիմա ոչինչ չեմ ասի, որովհետև ուզում եմ, որ ախորժակդ լավ լինի, ուտես ու մարսես, ու մարսես, ու մարսես, — ասում էր մի ծեր հայր իր փոքրիկ որդուն, որ ընթրիքը չէր ճաշակում, ինչպես պետք է։

Ես ինքնաթիռով ուղևորվում էի Ղրիմ։ Ինձ էին ուղեկցում իմ ընկերները։ Ես ինձ լավ էի զգում, որովհետև ինքնաթիռով ճանապարհորդելը ինձ համար նորություն չէր

ՉԱՐԹԱՐ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ)

ՀԱՍՏԱՏՈՂ՝ ՀԱՅԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

ՏԱՐԻ Ա. — ԹԻՒ 37 — ՇԱԲԱԹ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ 1937

ՀԱՅԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀՈՂԵՐԸ

Հայրենիքի հողերը ինչ անուշ են,
Ինչ անուշ են հայրենի ջուրերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ծառերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ծաղիկները,
Ինչ անուշ են հայրենի սարերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ձորերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ձմերուկները,
Ինչ անուշ են հայրենի սեխերը,
Ինչ անուշ են հայրենի խաղողները,
Ինչ անուշ են հայրենի ծիրանները,
Ինչ անուշ են հայրենի դեղձերը,
Ինչ անուշ են հայրենի տանձերը,
Ինչ անուշ են հայրենի խնձորները,
Ինչ անուշ են հայրենի նռները,
Ինչ անուշ են հայրենի ընկուզները,
Ինչ անուշ են հայրենի ձիթենիները,
Ինչ անուշ են հայրենի ցորենը,
Ինչ անուշ են հայրենի գարին,
Ինչ անուշ են հայրենի բրինձը,
Ինչ անուշ են հայրենի ոսպը,
Ինչ անուշ են հայրենի լոբին,
Ինչ անուշ են հայրենի ոլոռը,
Ինչ անուշ են հայրենի ձիթապտուղները,
Ինչ անուշ են հայրենի ձեթերը,
Ինչ անուշ են հայրենի գինիները,
Ինչ անուշ են հայրենի օղիները,
Ինչ անուշ են հայրենի մեղրերը,
Ինչ անուշ են հայրենի կարագները,
Ինչ անուշ են հայրենի պանիրները,
Ինչ անուշ են հայրենի հացերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ձուկերը,
Ինչ անուշ են հայրենի միսերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ձվերը,
Ինչ անուշ են հայրենի հավերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ոչխարները,
Ինչ անուշ են հայրենի կովերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ցուլերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ձիերը,
Ինչ անուշ են հայրենի էշերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ուղտերը,
Ինչ անուշ են հայրենի գոմերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ախոռները,
Ինչ անուշ են հայրենի ցանկապատները,
Ինչ անուշ են հայրենի տները,
Ինչ անուշ են հայրենի սենյակները,
Ինչ անուշ են հայրենի պատերը,
Ինչ անուշ են հայրենի դռները,
Ինչ անուշ են հայրենի պատուհանները,
Ինչ անուշ են հայրենի սյուները,
Ինչ անուշ են հայրենի առաստաղները,
Ինչ անուշ են հայրենի հատակները,
Ինչ անուշ են հայրենի գորգերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ներքնակները,
Ինչ անուշ են հայրենի բարձերը,
Ինչ անուշ են հայրենի սպիտակեղենները,
Ինչ անուշ են հայրենի հագուստները,
Ինչ անուշ են հայրենի կոշիկները,
Ինչ անուշ են հայրենի գլխարկները,
Ինչ անուշ են հայրենի գոտիները,
Ինչ անուշ են հայրենի գուլպաները,
Ինչ անուշ են հայրենի ձեռնոցները,
Ինչ անուշ են հայրենի թաշկինակները,
Ինչ անուշ են հայրենի ժամացույցները,
Ինչ անուշ են հայրենի մատանիները,
Ինչ անուշ են հայրենի ականջօղերը,
Ինչ անուշ են հայրենի ապարանջանները,
Ինչ անուշ են հայրենի ոսկիները,
Ինչ անուշ են հայրենի արծաթները,
Ինչ անուշ են հայրենի պղինձները,
Ինչ անուշ են հայրենի գրիչները,
Ինչ անուշ են հայրենի թղթերը,
Ինչ անուշ են հայրենի գրքերը,
Ինչ անուշ են հայրենի երգերը,
Ինչ անուշ են հայրենի լեզուները,
Ինչ անուշ են հայրենի հայրերը,
Ինչ անուշ են հայրենի մայրերը,
Ինչ անուշ են հայրենի քույրերը,
Ինչ անուշ են հայրենի եղբայրները,
Ինչ անուշ են հայրենի զավակները,
Ինչ անուշ են հայրենի հարսերը,
Ինչ անուշ են հայրենի փեսաները,
Ինչ անուշ են հայրենի թոռները,
Ինչ անուշ են հայրենի պապերը,
Ինչ անուշ են հայրենի տատերը,
Ինչ անուշ են հայրենի հարազատները,
Ինչ անուշ են հայրենի ազգականները,
Ինչ անուշ են հայրենի բարեկամները,
Ինչ անուշ են հայրենի հարևանները,
Ինչ անուշ են հայրենի ընկերները,
Ինչ անուշ են հայրենի ծանոթները,
Ինչ անուշ են հայրենի հյուրերը,
Ինչ անուշ են հայրենի տոները,
Ինչ անուշ են հայրենի հարսանիքները,
Ինչ անուշ են հայրենի ուրախությունները,
Ինչ անուշ են հայրենի տխրությունները,
Ինչ անուշ են հայրենի արցունքները,
Ինչ անուշ են հայրենի ժպիտները,
Ինչ անուշ են հայրենի համբույրները,
Ինչ անուշ են հայրենի գրկախառնությունները,
Ինչ անուշ են հայրենի սերերը,
Ինչ անուշ են հայրենի կարոտները,
Ինչ անուշ են հայրենի հիշատակները,
Ինչ անուշ են հայրենի հոգիները,
Ինչ անուշ են հայրենի մարմինները,
Ինչ անուշ են հայրենի ոսկորները,
Ինչ անուշ են հայրենի գերեզմանները,
Ինչ անուշ են հայրենի մահերը,
Ինչ անուշ են հայրենի հարությունները,
Ինչ անուշ են հայրենի հավիտենական կյանքերը,
Ինչ անուշ են հայրենի հավիտենական երանությունները,
Ինչ անուշ են հայրենի հավիտենական լույսերը,
Ինչ անուշ են հայրենի հավիտենական ուրախությունները,
Ինչ անուշ են հայրենի հավիտենական խաղաղությունները,
Ինչ անուշ են հայրենի հավիտենական հանգիստները,
Ինչ անուշ են հայրենի հավիտենական ներումները,
Ինչ անուշ են հայրենի հավիտենական քավությունները,
Ինչ անուշ են հայրենի հավիտենական փրկությունները,
Ինչ անուշ են հայրենի հավիտենական կենդանությունները,
Ինչ անուշ են հայրենի հավիտենական

կան, որով խզուեցան յարաբերութիւնները Ծովուն եւ արեւմուտքի միջեւ: Այս կերպով պաշարուեցան առ նուազն 30000 զինուորներ, իբրեւ ելք ունենալով միայն Ծովը, ուր կը հսկեն ապստամբ թնդանօթակիրներ: Թերթերը կը գրեն թէ վերջին պահուն ազգայնական չարժման կուսակիցներն ալ ապստամբեցան, որով դիւրացաւ քաղաքին գրաւումը :

Այժմ հիւսիսային Սպանիոյ մէջ կառավարութեան ձեռքը կը մնայ միայն Աստուրիաս նահանգը, ուր հանքադործները Օվիէտոն պաշարած են պատերազմին սկիզբէն ի վեր: Եթէ ապստամբները չարունակեն յառաջ խաղալ, դժուար թէ այս կղզիացած դիրքը երկար դիմանայ :

Վերջին կռիւներուն հետեւանքով, բազմաթիւ փախստականներ անցած են Ֆրանսական սահմանը :

⁂ Սանթանտէրի գրաւման առթիւ հրատարակուած դեկոյց մը կ'ըսէ թէ երբ կառավարական բանակը աճապարանքով կը նահանջէր, քաղաքին ազգայնականները գրաւեցին նահանգապետութիւնը, ալակցութեամբ քաղաքապահներուն: Պարտուած բանակին նահանջը գաղտնապէս հաղորդուած էր ազգայնական բանակին հրամանատարութեան: Կ'ըսուի թէ կառավարական բանակէն, որ նախապէս 60000 էր, հազիւ 20 — 25000 հոգի մնացած է : Նահանջի ատեն լքուած են չատ մը թնդանօթներ, փոխադրութիւնը դժուարացած ըլլալով :

Աւելորդ է ըսել թէ Սանթանտէրի գրաւումը աննկարագրելի խանդավառութիւն պատճառեց Սպանիոյ ազգայնական շրջանակներուն մէջ եւ Փարիզի ալակոդմեան թերթերն ալ ցնծութեամբ կ'աւետեն զօր. Ֆրանքոյի յաղթանակը: Ուրախութիւնը մեծ է, նաեւ, Հռոմի եւ Պերլինի մէջ :

ՉԻՆԵՒԺԱՓՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Գլխաւոր նախարարները բացառիկ նիստ մը դումարելով, զրաղեցան սպանիական եւ չինական տագնապներով: Մօրհրդակցութիւնը տեւեց չորս ժամ: Որոշուեցաւ նոր մարտանաւեր զրկել Միջերկրական, պաշտպանելու համար անգլիական նաւերը: Չինեւճափոնական հարցին առթիւ յայտարարութիւն մը հրատարակուեցաւ, որ կը ձգտակցի Մ. Նահանգներու կոչին, խաղաղութեամբ լուծելու համար վէճը:

Իսկ անդին պատերազմը կը չարունակուի սաստկօրէն: Ճափոնցիները յարձակողականի ձեռնարկած են բոլոր ճակատներուն վրայ եւ մանաւորապէս կը յառաջանան Շանկայի մէջ: Միւս կողմէ ամէն օր օդնական զինուոր կը հասնի:

Անգլիական աղբիւրի մը համաձայն, պատերազմին սկիզբէն ի վեր Չինացիները կորնչուցած են 8000 սպանեալ եւ 11000 վիրաւոր: Երէկ զրոյց կը չրջէր թէ Չինացիները ծուղակի ձգելով բնաջնջած են 5000 ճափոնցիներ, բայց պաշտօնապէս չի հաստատուիր այս տեղեկութիւնը :

Թոքիոյէն կը հեռագրեն թէ ճափոն որոշած է Չինաստան փոխադրել իր ամբողջ կանոնաւոր բանակը: Միեւնոյն ատեն ճափոնական կառավարութիւնը կը յիշեցնէ թէ «պատերազմական վիճակի մէջ չեն գտնուիր »...

Ճափոնական իշխանութիւնները խուզարկութիւն մը կատարեցին Շանկայի խորհրդային հիւպատոսարանին մէջ, կասկածելով զինուորական լրտեսութեան:

Անվերջ գնդակահարութիւններ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն օգոստոս 5 թուականով.— *Մահմէտական վարժապետ մը եւ կրօնաւոր մը մահուան դատապարտուեցան այսօր, Քըրկըզներու երկրին մէջ, զինուորական առեանին կողմէ: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ դատապարտեալները «ահուդողի կը մատնէին տղաքը, դեւերու եւ ուրուականներու մասին խօսելով եւ թէ անբարոյական արարքներ կը կատարէին»:*

« Փրաւտա » պաշտօնական զեկոյց մը կը հրատարակէ, որուն համաձայն Օստրովի մէջ դատի քաշուած են հոդազործական կայանի մը վեց վարիչները, մէկը կին: Բոլորն ալ ամբաստանուած են իբրեւ հակայեղափոխական եւ խափանարար, ինչպէս եւ դաւադիրներ՝ հաւաքական տնտեսութեանց դէմ (կոլխոզ): Բոլորին ալ մահապատիժ կը սպառնայ :

Մոսկուայի մէջ հրատարակուեցաւ պատմութեան նոր դասագիրք մը՝ հինգ միլիոն օրինակով: Այս գրքին մէջ նախորդ վարչապետ Ռիքով եւ հրապարակագիրը Ռատէք, որոնք միչտ բանսեն են, կը ներկայացուին իբրեւ «կատմակերպիչները լրտեսներու այն հրոսախումբին որ սպաննեց ամէնէն խանդավառ բոլշեւիկը՝ Կիրով »:

Թուրքիոյ գործի վրայ եկաւ

Պոլիսէն հեռեւեալը կը հեռագրեն «Ն. Ֆ. Փրէսէի»:— « Համիտիէ յաձախնաւը Մարմարայի մէջ Իզմիրէն Պոլիս իր հետախուզական գնացքի միջոցին՝ առանց զրոչի ջուրերուն վրայ յաձող ընդձուելայ մը նշմարեց: Թրքական յաձախնաւին հրամանատարը պահանջեց իսկոյն սուզանաւին հրամանատարէն որ իր ազգութիւնը յայտնէ: Փոխանակ պատասխան տալու, միւսը գլուխը քաշեց ծովուն տակ — անյայտ եղաւ: Այս դէպքը ձեռնհաս չրջանակներուն հաղորդուեցաւ, որոնք անմիջապէս գործի սկսան ընդձուելու համար: Մարմարայի երկու կողմերը, Տարտանէլի եւ Վոսփորի անցքերուն չուրջ, արտասովոր գործունէութեամբ հսկողութիւն կազմակերպուեցաւ, մինչեւ իսկ Պոլսոյ նաւահանգիստը փակուեցաւ պրպտումի համար: Իբրեւ ապահովութեան միջոց, թուրք կառավարութիւնը, սպանիական Մակալաս չդենաւը որ իտալական Գափօ Փինօ չոգենաւին հետ ընդհարումէն ի վեր Պոլսոյ նաւահանգիստին մէջ մար գրուած էր, Ոսկեղջիւր փոխադրեց, վախնալով որ անյայտ սուզանաւը կը փորձուի դուրս գալ եւ զարնել զայն :*

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՈ-ՔՈՉԱՆի «Սրտիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողով 28 Օգոստոս, շաբաթ գիշեր, ժամը 9ին, ակումբին մէջ, շար. նախորդ ժողովի:

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱ - ՔՈԼՈՆԳի «Աբամ» ենթակոմիտէի ժողովը վաղը, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին, օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի հարցերու քննութիւն:

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅ «Զաւարեան» կոմիտէի ժողովը վաղը, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ակումբին մէջ: Շարունակութիւն նախորդ ժողովի եւ պատգամաւորի ընտրութիւն :

Գաղատ

ԼԻՈՆի «Վաթանդեան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը 28 Օգոստոս, շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, «Զարդարեան» գրադարանը:

Օրակարգ՝ շար. նախորդ ժողովի եւ ընտրութիւն պատգամաւորի:

ՎԱԼԱՆՍի ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, շաբաթ, 28 Օգոստոս երեկոյեան ժամը 8.30ին Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» ակումբը:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Ամասիոյ, Մարզուանի Հայրենակցական Միութեան կողմէ 29 Օգոստոս, կիրակի ամբողջ օրը Մէն Լուկրան Բէյն, Լ. Եօթնեղբայրեանի ագարակը:

Երգ, արտասանութիւն եւլն.:

Կը ներկայացուի «ՕՏԱՐ ԱՂՋԿԱՆ ՍԷՐԸ» (դաւեշտ):

Գարգեւաւոր խաղերու մրցում: Պարերու համար կը նուագէ Շիշմանեան եւ Ընկ. նուագախումբը: Փափաքողները կրնան ճաշը միասին բերել ձոխ պիւֆէ սովորական գիներով:

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ., ՓՈՔՐԵՐՈՒ 1 ՖՐ.:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՈՒԹԻՒՆ.— Պուլվար կալիպարտիէն առնել 15 եւ 16 թիւ ճանապարհները եւ իջնել Սէն Լուս:

Տոքթ. Վ. Թորգոմեան, Այրի Տիկին Արամ Թորգոմեան, Օր. Ս. Թորգոմեան, Պ. Գէորգ Թորգոմեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Անդրէասեան եւ իրենց ազջիկը (Պոլիս), Օր. Էօժէնի Թորգոմեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Պապեան (Պոլիս), Օր. Արսինէ Գաբամաճեան (Պոլիս), ինչպէս նաեւ Մանուէլեան, Թաթարեան, Պապեան եւ Խրիսոշերին ընտանիքները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի որդւոյն, տագրոջ, հօրեղբօր, եւ ազգականին

ՍՈՒՐԷՆ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆի

(Նախկին ուսանող Փարիզի գեղարուեստից վարժարանին)

դառնապէտ մահը որ տեղի ունեցաւ Օգոստոս 14ին, 42 տարեկան հասակին:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, ուրբաթ 27 օգոստոս, փարիզէ Հայոց եկեղեցին, առաւօտեան ժամը 11ին, **15, Rue Jean Goujon**, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի **Cimitière Parisien d'Ivry**:

ՆԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մահագդ զրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՀԱՄԱՐ

Փարիզի եւ եպեցւոյ հոգեբարձուներէն ստացանք հետեւեալ ազդը.—

Անմոռանալի հերոս Զօրավար Անդրանիկի Նշխարն առաքելիքին առթիւ, կիրակի, 29 Օգոստոս 1937, Ս. Պատարագի ատենդմամբ, հոգեհանդիստի պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ:

Յետ միջօրէի. ժամը 15ին, փափաքողները կրնան այցելել հանգուցեալին դամբարանը, Բէն Լաշէզի դերեզմանատունը, ուր հոգեւոր կան մը ներկայ պիտի ըլլայ հոգեհանդիստ կատարելու համար:

ՊԱՏԱՐԱԳ

Թեմականիոյ առաջնորդ Յուսիկ արքեպիսկոպոս պիտի պատարագէ եւ քարոզէ այս կիրակի Փարիզի հայոց եկեղեցիին մէջ, 13 Ռիւ Ժան Կուժոն:

ՉԱՆԱՏԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՏԻ ՄԸ ՏՐՈՂԻ

ՆԱՅԻՆԵՐՈՒ այս տարուան համազումարին հրաւիրուած են նաեւ օտար պետականները: Անգլիական, Ֆրանսական եւ ամերիկեան պետականները հաստատեցին յայտնեցին: Առաջին անգամ է որ այսպիսի բան մը տեղի կ'ունենայ : Կ'ըսուի թէ Մուսոլինի ալ ներկայ պիտի ըլլայ եւ յետոյ Հունգարիա պիտի այցելէ :

ՄԵՆ ՀՐԴԵՀ ՄԸ ծագեցաւ Դամասկոսի մէջ, մօխիր զարձնելով չատ մը տուներ եւ փրէներու վարժարանը: Նիւթական վնասները չատ ծանր են :

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Le Gérant : H. STEPHAN

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

"Paris - Moderne"
Fabrique de Confection Pour Dames
51 Rue du Caire (Place du Gaire)
Métro, Sentier, Rèaumur-Sebastopol Téléphone: Central 70—10
Մեր վարձատուն սեփական արհեստանոցին մէջ կը պատրաստենք խնամուած եւ արդիական ճաշակով կնոջական ամէն տեսակ հագուստներ (robes, manteaux, jupes, blouses, chemisiers, եւայլն): *Գաւառէն ղրկուած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:*
ՇԻՐԻՆԵԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Agence de Voyage et de Tourisme
OCEANIA
Paris — Marseille
4 Rue de Castellane — 54 Ruede la République
Tel. Anjou 22-24, 22-25 — Tel. Colbert 09-12
Ճամաքային եւ ծովային ճամբորդութեան համար տոմսակներ, ամէն տեղի համար, նպաստաւոր պայմաններով: Գաղթականական գրասենեակ, վաւերացուած կառավարութենէն: Կը կատարենք օրինական ձեւակերպութիւնները հարաւային եւ կեդրոնական Ամերիկայի ճամբորդներու համար :

ՁԱՇԱՐԱՆ-ՍՐՃԱՐԱՆ
« ՏԱՄԱՆ », Palais de la Bière
4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille
ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
Ուրախութեամբ կուգամ ծանուցանելու յարգոյ յաճախորդներուս եւ հասարակութեան թէ ճաշարանիս նորոգութիւնը աւարտած ՍՐԱՀԸ ՄԵԾՑԱԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐՈՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ, վերաբացուած է,
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՀՈՒՅԱԿԱՒՈՐ **BIÈRE PHENIX** ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՁԵՏԵՂՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ
ՍԵՒ ԵՒ ԴԵՂԻՆ ՊԱՂ ԳԻՐԵՋՈՒՀԻ
Գալուշմարերու հետ կուտանք ճոխ եւ զանազան աղանդ երներ
ԷՔՍԲՐԷՍ ՄԵՔԵՆԱՅՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԵՂ ՍՈՒՐՃ
Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք բատ առաջնոյն անթերի սպասարկութիւն, ԱՄԷՆ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ՁԱՇ, ՊԱՂ ՄՍԵՂԷՆՆԵՐ, ՔԻՇՄԻՇՆԵՐ, ամբարատ կարագով ԲՐԻԼԱԻ եւ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ պատրաստուած մանաւանդ խոհարարներու կողմէ:
ՀԱՄՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 2Ը
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑԵԼԷՑԷՔ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
ՇԱԲԱԹ — ձաշի ժամերէ դուրս յաճախորդները կրնան նարտի եւ թուղթի խաղերով զուարճանալ միութիւններու համար կը տրամադրուի մաքուր եւ օդաւէտ ժողովասրահ եւ իրենց գոյքերուն համար առանձին պահարաններ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ
Ճաշարանի **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն **Danton ; 52 – 78**
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ
Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ դրամական առաքումներու համար գիմել հայկական միակ հաստատութեան
Ets. ABOKET
8, Rue de la Grange Batelière
Մէթրօ Montmartre, հեռ. Prov. 51-79
Ապսպրանքները կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակէն եւ անմրցելի գիներով: Կը հայթայթենք ուզուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեզի յանձնուած ապրանքները: Կը տանձնենք զանազան երկիրներու դրամական փոխադրութիւնը: Կը ծախենք Լօքըրի Նասխոնալի ամբողջ եւ մէկ տառներորդ տոմսակներ: Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հայաստանէն նոր ձեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեղանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւն.: Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում: Փափաքողներուն կը ղրկենք արժեցուցակը:

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ՔՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Աւուրհան ժամն էր: Մերուներ ան թռնիրները վառում էին. մէկի վրայ դրած էին պղնձէ ահագին կաթսաներ եւ խեցեղէն մեծ-մեծ պուկներ, կերակուր էին եփում, միւսի մէջ հաց էին թխում: Հարսները, աղախինները հաւաքուած թռնիրների չուրջը, ընդհանուր չարժողութեան մէջ էին:

Տունը, լցուած էր կերակուրների անուշ չորիով, ներկայացնում էր մի հայկական խոհանոց, որի մէջ, տնտնողը կը մտածէր, թէ պատրաստում է ճաշ մի ամբողջ բանակ կերակրելու համար: Եւ իրաւ, բացի ծերունու ահագին գերդաստանից, նրա սեղանից կերակրւում էին բազմաթիւ հովիւներ, մշակներ իրանց ընտանիքներով, որոնք ծառայում էին նրա տանը: Դա մի ամբողջ լեգէոն էր: Ամէն օր վառում էին նոյն թռնիրները, ամէն օր պատրաստւում էր կերակուրների նոյն քանակութիւնը: Եւ Մերունու ժրջանի հարսները մի րոպէ հանգստութիւն չունէին : Պէտք էր ամէնի մասին հոգ տանել, պէտք էր ամէնին գոհացնել :

Բացի դրանից, կային անտեսական եւ ուրիշ զանազան հոգսեր: Ահա այս-սեղ, բակում հարսներից մէկը կովերին եւ ոչխարներին է կթում. միւսը գոմերիկ օջախի վրայ կաթ է տաքացնում մածուն չինելու համար. երրորդը պանիր է մակարդում. չորրորդը հարում է խնոցին կարագ պատրաստելու համար: Նրանց չուրջը վազվզում են բազմաթիւ երեխաներ եւ խաղում են նորածին գառների ու հորթերի հետ :

Գաղջ է նայել այդ գիւղական բախտաւորութեան վրայ : Մանուկ եւ գառնուկ, երկուսն էլ աճում են միասին,— երկու հարստութիւններ, որոնցմով ուրախանում է, որոնցմով պարծենում է գիւղացին :

Բակի արեւահայեաց կողմում, պատի տակ, մինը միւսի վրայ, կարզով չարուած են մի քանի հարիւր մեղրի փեթակներ: Ապրիլեան արեգակը թափում է այստեղ իր ջերմ ճառագայթները: Մինչդեռ հարսները միւս կողմում զբաղուած են իրանց գործով, ծերունի Աչօն այստեղ բաց է անում փեթակների դռնակները:

Ճանճերը ուրախ եւ զուարթ դուրս են թափւում ծակերից, սաւառնում են նրա ալեւոր գլխի չուրջը, պըղպըզում են, վըժվըժում են, թըռթըռում են, եւ օդը թնդում է միլիոնաւոր միջատների ձայնից: Գոնւում են նրանց մէջ եւ այնպիսի չարաճճիներ, որ կըծու համբոյրներ են մատուցանում ծերունու խորշոմած երեսին: Բայց նա ամենեւին ցաւ չէ զգում, միայն ձեռքով քշելով, ասում է. «Այ, չար սատանայ, ի՞նչ վատութիւն է արել քեզ Աչօն »:

Նոյն ժամուն Սաթենիկը հեռուն կանդնած, հետաքրքրութեամբ նայում էր հօր աշխատութիւններին :

— Գնա գառակս, ճանճերը կը կծեն քեզ, զգուշացնում է հայրը :

— Ապա ինչո՞ւ քեզ չեն կծում, հարցնում է որդին :

— Կծում են, բայց ինձ այնքան չեն ցաւեցնում :

— Ինչո՞ւ չեն ցաւեցնում :

— Իմ մարմինը վազուց սովորել է նրանց խայթոցներին :

— Թող ինձ էլ սովորի, ասում է պատանին ժպտելով :

Մերունին ծիծաղում է եւ համբուրում է որդուն :

Նոյն միջոցին յայտնուեցաւ գիւղի գղիրը եւ ասաց, որ քուրդ Ֆաթթահ-բէկը մարդ է ուղարկել, թէ գալու եմ ատենուէրի մօտ հիւր, եւ աւելացրեց, թէ գուցէ չուտով կը գայ նա, որով-հետեւ չատ հեռու չէ գտնւում, այլ մերձակայ լեռների վրայ որս է անում : կարծես մի սեւ թուղթ անցաւ ծերունու պարզ ճակատի վրայ եւ նրա ուրախ դէմքը նեմատացաւ տխրութեամբ: Բայց նա ամենեւին ցաւ չզգաց, միայն ձեռքով քշելով, ասում է. «Այ, չար սատանայ, ի՞նչ վատութիւն է արել քեզ Աչօն »:

Նոյն ժամուն Սաթենիկը հեռուն կանգնած, հետաքրքրութեամբ նայում էր հօր աշխատութիւններին :

— Գնա գառակս, ճանճերը կը կծեն քեզ, զգուշացնում է հայրը :

— Ապա ինչո՞ւ քեզ չեն կծում, հարցնում է որդին :

— Կծում են, բայց ինձ այնքան չեն ցաւեցնում :

— Ինչո՞ւ չեն ցաւեցնում :

— Իմ մարմինը վազուց սովորել է նրանց խայթոցներին :

— Թող ինձ էլ սովորի, ասում է պատանին ժպտելով :

Մերունին ծիծաղում է եւ համբուրում է որդուն :

Նոյն միջոցին յայտնուեցաւ գիւղի գղիրը եւ ասաց, որ քուրդ Ֆաթթահ-բէկը մարդ է ուղարկել, թէ գալու եմ ատենուէրի մօտ հիւր, եւ աւելացրեց, թէ գուցէ չուտով կը գայ նա, որովհետեւ չատ հեռու չէ գտնւում, այլ մերձակայ լեռների վրայ որս է անում : կարծես մի սեւ թուղթ անցաւ ծերունու պարզ ճակատի վրայ եւ նրա ուրախ դէմքը նեմատացաւ տխրութեամբ: Բայց նա ամենեւին ցաւ չզգաց, միայն ձեռքով քշելով, ասում է. «Այ, չար սատանայ, ի՞նչ վատութիւն է արել քեզ Աչօն »:

Ֆաթթահ-բէկի երեւելիութիւնը այնպիսի մի սովորական բան էր ծերունի Աչօի մօտ, որ ատենները պէտք էին նրան հիւրասիրելու համար: Այս պատճառով, հէնց որ հարսները իմացան, թէ նա գալու է, իսկոյն մի քանի գառներ մորթել սկսեցին, եւ սկսեցին մեծ կաթսաներով փլաւ պատրաստել, որովհետեւ իմանում էին, որքան էլ սակաւ լինէր, գարճեալ բէկը իր հետ մի քանի կամ երեսուն մարդ կ'ունենար :

Ֆաթթահ-բէկը Քրտերի մի ամբողջ ցեղի պետն էր, որոնց ոչխարները արածում էին Ո... գիւղի սահմանակից լեռների վրայ: Սակաւ չէր պատահում, որ հայ եւ քիւրտ հովիւների մէջ ծագում էին կռիւներ, երբ Քրտերը կամ ոչխար էին գողանում, եւ կամ անցնելով սահմանից, սկսում էին իրանց հօտերը արածեցնել Հայկ-ի արօտների վրայ: Բայց այդ կռիւները միչտ վերջանում էին առանց ծանր հետեւանքների, որովհետեւ Քրտերի ցեղապետ Ֆաթթահ բէկը տատնուէր Աչօի ոչ միայն լաւ բարեկամն էր, բայց եւ քիւրտն էր: Նա կնքահայր էր զարձել տանուտէրի թոռներից մի քանիսին մկրտութեան խորհրդի ժամանակ, իսկ տանուտէրը փոխադարձաբար կնքահայր էր եղել բէկի մի քանի որդիների թլփատութեան ծէսը կատարելու ժամանակ: Այսպէսով հայ տանուտէրի եւ քիւրտ բէկի մէջ կազմուել էր խիստ սերտ յարաբերութիւն :

Բայց ինչո՞ւ նա սխրեց, երբ լսեց բէկի գալուստը: Աչօն ժլատ չէր, որ վախենար նրան իր մի խումբ ծառաների հետ հիւրասիրելուց: Ապա չօր սեղանը հայր Աբրահամի սեղանի նման ամէն մարդու առջեւ բաց էր բարմաճիս պանդուխտներ եւ օտարներ: Ամէն օր իր տանը հաց էին ուտում կանայք: Աչօն միչտ մի առանձին բաւականութեամբ էր արտասանում այն խօսքերը, թէ իր կեանքում ապաստարիւրի սեղան չէ նստել : «Աշխատանից՞ հիւրի սեղան չէ նստել : «Աշխատում էր նա, Աստուծոյ տուածն է նրան է պատկանում, Աստուծոյ տուածքաները պէտք է կերակրուեն նրանից»: Բայց ինչո՞ւ սխրեց նա, երբ լսեց բէկի գալուստը ...

Նա լուռ մտածութեան մէջ դուրս եկաւ տանից, այնտեղ դրանք կանգնած, սպասում էր, որ ընդունէ նրին: Մի քանի գիւղացիներ, տեսնելով տանուտէրին, մօտեցան նրան :

ՐԱՖՖԻ

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՁԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
28
ՕԳՈՍՏՈՍ
SAMEDI
28 AOUT
1937

ԺԹ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3510 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՍՊԷ՛Ս Կ՚ԻՆԹԻ ԲՐԻՏԱՆԻԱՆ...

»»» • ««««

Երթալով կը բարդանայ Պաղեստինի կացութիւնը, իրրեւ հետեւանք բաժանման ծրագրին, որ վերջնական չէ տակաւին:

Հաւատարիմ՝ իր դարաւոր աւանդութեանց, բրիտանական աշխարհակալութիւնը այս անգամ ալ ստեղծեց կռուախնճոյր մը, որուն հետեւանքները դժուար է նախատեսել: Նորէն իրարու դէմ հանեց իր ազդեցութեան ապաւինած ժողովուրդները, այս անգամ՝ Հրեաներն ու Արաբները, երկուքն ալ հաւատարակէս անհաչա:

Կացութեան ամէնէն վտանգաւոր պարագան այն է որ, այս անգամ ալ բրիտանական կառավարութիւնը բացորոշապէս չի յայտներ իր վերջնական մտադրութիւնները:

Ճիշդ է, սեղանի վրայ կը դանուի բաժանման ծրագիրը մը, — երկու անջատ պետութիւններ՝ միեւնոյն երկրին մէջ, աւելի կամ պակաս զոհացուցիչ սահմաններով: Սակայն, ծրագիրը մըն է այդ, եւ կրնայ գործադրուիլ կամ բոլորովին մէկդի դրուիլ:

Առաջին օրերը, երբ հրատարակուեցաւ Աբքայական Յանձնաժողովին ծրագիրը, կը թուէր թէ կառավարութիւնը վճռական դիրք մը բռնած է եւ պիտի գործադրէ զայն: Այդ իմաստով ալ յայտարարութիւններ եղան Երեսփ. Ժողովին մէջ: Սակայն ընդդիմադիր տարրերը բացասական դիրք բռնեցին, նոր քննութիւն պահանջելով, եւ մանաւանդ յիշեցնելով հոգատար իշխանութեան յանձնառութիւնները՝ Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ:

Ասոր վրայ, կառավարութիւնը ծրագիրը յղեց Ժընեւ, հոգատարութեանց յանձնաժողովին, որպէսզի ուսումնասիրուի եւ եզրակացութիւնները հաղորդուին Ա. Դ. Խորհուրդին:

Այդ աշխատանքը կատարուեցաւ ճիշդ այն պահուն երբ Զուիցերիոյ ուրիշ մէկ ոստանին, Ցիւրիխի մէջ կը գումարուէր Սիոնական կազմակերպութեան տարեկան համագումարը:

Միջազգային մամուլը շատ բաներ գրեց համագումարին վիճաբանութեանց եւ եզրակացութեանց մասին. սակայն ամէնէն հիմնական խնդիրները դռնփակ նիստերու մէջ քննուած ըլլալով, որոշումները կը մնան գաղտնի:

Համաձայն հրատարակուած բանաձեւին, Սիոնականները աւելի քան երբեք ամուր կապուած են Հրէական Տան հաստատման ծրագրին, ինչպէս խոստացած էր Մեծն Բրիտանիա, Պալֆուրի յայտարարութեամբ (1917): Համագումարը լայն իրաւասութիւններ տուաւ գործադիր կոմիտէին, որպէսզի բանակցութիւններ կատարէ բրիտանական կառավարութեան հետ, պայմանաւ որ երբեք չմտնէ վերջնական յանձնառութեանց տակ: Բանակցութեանց ելքը պիտի հաղորդուի կազմակերպութեան բոլոր մասնաճիւղերուն եւ այդ հիման վրայ պատասխանները պիտի ընտրուին, նոր համագումար մը հրաւիրելու եւ վերջնական որոշում տալու համար:

Ազգաժողովին հոգատարութեանց յանձնախումբն ալ իր կարգին ուսումնասիրելով հարցը եւ յաճախ նեղացուցիչ հարցումներ ուղղելով Անգլիոյ գաղթային նախարարին, կազմեց իր տեղեկագիրը, որուն անփոփումը հրատարակուեցաւ քանի մը օր առաջ:

Տեղեկագիրը երկու ձեւեր կ՚առաջարկէ, արաբեւհրէական պայքարին համար: 1· Ստեղծել արաբական շրջան մը եւ հրէական շրջան մը, իւրաքանչիւրը առանձին ինքնավարութեամբ, բայց միացած բրիտանական հոգատարութեան տակ:

2· Հաստատել երկու անջատ հոգատարութիւններ, մէկը արաբական, միւսը հրէական (երկուքն ալ բրիտանական), մինչեւ որ իւրաքանչիւր կողմը վարժուի ազատ ինքնավարութեան:

Պիտի զարմանաք անշուշտ, նկատելով որ Մեծն Բրիտանիա այսքան վարանոտ ընթացք մը բռնած է եւ իր ներկայացուցիչը այնքան խոնարհաբար կը պատասխանէր հոգատարութեանց յանձնախումբին հարցումներուն:

Շատ պարզ է գաղտնիքը,— Մեծն Բրիտանիա կ՚ուզէ օգտագործել երկու ժողովուրդներուն միջեւ պայթած փոթորիկը, թէ իր տիրապետութիւնը, հոգատարութիւնը չարունակելու, եւ թէ վերահաստատելու համար իր հմայքը արաբական աշխարհին վրայ, որ հետզհետէ աւելի բարձր կը խօսի Անգլիոյ պատճառած յուսախաբութեանց մասին:

Դիտեցիք, անշուշտ, որ արբայական յանձնաժողովին տեղեկագիրը Պաղեստինը երկու անջատ մասերու բաժնելով, Երուսադէմէն մինչեւ Ծովափ:

Ուրեմն հոգատարութիւնը կը զատնայ տեւական տիրապետութիւն, հոգ չէ թէ որոշ տարածութեան մը վրայ: Եթէ նոյնիսկ յաջողի բաժանման ծրագիրը, երկու անջատ պետութիւններով, Մեծն Բրիտանիա միշտ ներկայ պիտի ըլլայ Երուսադէմի մէջ:

Միւս կողմէ, ուշադրաւ է որ բաժանման ծրագրին մէջ, նախատեսուած է Պաղեստինի արաբական մասը զօրացնել Անդրյորդանանով: (Բոլոր արաբական երկիրներէն այս վերջինը միայն Երզրոքեց բաժանման ծրագրին դէմ):

Որ կողմէն ալ քննենք հարցը, եզրակացութիւնը մէկ է.— բրիտանական աշխարհակալութիւնը նոր ռազմախաղեր կը փորձէ, տեւական եւ ամուր խարիսխ մը հաստատելու համար Պաղեստինի ափերուն վրայ: Մանաւանդ հիմա որ Ֆաշ. Իտալիան եւ Հիթլէրական Գերմանիան միացեալ ճակատ կազմած, հետզհետէ աւելի ուժգնօրէն կը չեշտեն իրենց ներկայութիւնը Միջերկրականի մէջ, արեւմուտքէն (Սպանիա) մինչեւ արեւելք:

Ինչ կը վերաբերի բուն հրէական եւ արաբական պահանջներուն, անշուշտ լուծման լուսադէմ ձեւը այն է որ երկու կողմերը իրենք համաձայնին փոխադարձ զիջումներով: Եւ այդպիսի տրամադրութիւններ ալ չեն պակսիր, մասնաւորապէս Հրեաներուն մէջ:

Եւ սակայն, որ եւ է աշխարհակալութեան չհաները ե՞րբ հաշտ գացած են փոքր ժողովուրդներու բազձանքներուն հետ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԾԱՆՐ ԴԷՊՔ ՄԸ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՍԷՋ

Անգլիական դեսպանը կը վիրաւորուի
Ճափոնական օդանաւերու գնդակոծութենէ

Հինգշաբթի օր ծանր դէպք մը պատահեցաւ Չինաստանի մէջ: Անգլիական դեսպանը ինքնաշարժ նստած Նանքինէն Շանկայ կ՚երթար, երբ Ճափոնական սաւառնակի մը գնդակոծը կրակ բացաւ, թէեւ անգլիական դրօշ պարզուած էր: Դեսպանը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ: Գործողութիւնը անյարմար նը կատուելով, ամերիկացի նաւաղ մը իր արիւնը տրամադրեց: Հիւանդին վիճակը անորոշ է տակաւին: Ուրիշ երկու հոգի ալ վիրաւորուեցան: Երկութուկէս ժամ պէտք եղաւ, վիրաւոր դեսպանը դէպքին վայրէն հիւանդանոց փոխադրելու համար:

Վիրաւորը 51 տարեկան է եւ Փարիզի բրիտանական դեսպանատան դործակատարն էր 1924ին:

Աւելորդ է բացատրել դէպքին ծանրութիւնը: Անգլիական կառավարութիւնը լրացուցիչ տեղեկութեանց կը սպասէ, անհրաժեշտ ձեռնարկը կատարելու համար: Անմիջապէս յայտարարութիւն մը հրատարակուեցաւ, հանրային կարծիքը հանդարտեցնելու համար: Ճափոնական կառավարութիւնը անմիջապէս ցաւ յայտնեց, թիւրիմացութեան վերագրելով դէպքը: Իրրեւ թէ ճափոնցի օդաչուները կարծեր են որ ինքնաշարժին մէջ նստողը Չինաստանի սպարապետն է, Ճանկ - Քայ - Շէկ:

Մինչ այս մինչ այն, ճափոնական կառավարութիւնը որոշեց նաւային պատերազմն ենթարկել Չինաստանի ծովեզերքը, աւելի շուտ վերջացնելու համար պատերազմը: Այս որոշումը մեծ սրտնեղութիւն պատճառեց Անգլիոյ ծովային եւ պատերազմական նախարարութեանց: Մ. Նահանգներու կառավարութիւնն ալ ազդուած է այս որոշումէն. մանաւանդ որ, միջազգային օրէնքով պաշարումը կը նշանակէ պատերազմի յայտարարութիւն Չինաստանի դէմ: Ճափոնի ծովային նախարարութիւնը կը յայտարարէ թէ երրորդ պետութեան մը մատուռնաւերը ազատ են անցնելու պաշարուած չրջանակէն. բայց եւ այնպէս միշտ հաւանական են խուզարկութիւններ որոնք կրնան տեղի տալ միջադէպերու:

Պաշարման յայտարարութեան մէջ, ճափոնական կառավարութիւնը նորէն կը մեղադրէ չինական կառավարութիւնը, չեշտելով թէ «Ճափոն հարկադրուած է ինքնապաշտպանութեան միջոցներ ձեռք առնել չինական բանակներու ապօրինի յարձակումներուն դէմ»: Եւ պաշարումը անհրաժեշտ կը դտնէ, որպէսզի «Չինաստան փութայ վերստին քննել կացութիւնը»:

Չինուորական գործողութիւնները կը չարունակուին երկու կողմէն ալ: Ճափոն չարունակ նոր զինուորներ կը ղրկէ:

**** Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւի Ծայր. Արեւելքի դէպքերուն, միշտ վախնալով կացութեան ծանրացումէն, քանի որ Ճափոն երբեք տրամադիր չերեւար տեղի տալու:*

Ի՞ՆՉ Կ՚ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՏԱՐՑԱՆԷԼԻ ՄԷՋ

»»» • ««««

Թուրիոյ վտանգութիւնները
եւ գաղտնի ուրոյումները

Ինչպէս գրած էինք, սպանիական երկու չզինեալերու դէմ կատարուած յարձակումը՝ Տարտանէլի առջեւ մեծ մտահոգութիւն պատճառած է Թուրքիոյ մէջ: Աթաթիւրք եւ բոլոր գործակատարները ուրբաթ օր կէս ձգելով Թրակիոյ ռազմափորձերը, Պոլիս վերադարձան եւ արտակարգ ժողով մը դումարեցին: Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին: Սակայն, կարգ մը աղբիւրներէ կը հաղորդեն թէ Թուրքիա կ՚ուզէ միջազգային գեանի վրայ դնել անձանօթ սուզանաւերու գործունէութիւնը Տարտանէլի չրջանին մէջ, համաձայն Մոնթրէօյի պայմանագրին: Իրաւասու անձնաւորութիւն մը պատասխանելով Թուրքերէն «Փան»ի հարցումներուն, յայտարարեց թէ խնդիրը մէկ այն Թուրքիան չի չահագրգռեր, ալ բոլոր այն պետութիւնները որոնց նաւերը ամէն օր կ՚անցնին Թրքական ջուրերէն: «Այսպիսի անապահովութիւն մը կորսվի միջոցներ կը պահանջէ»:

**** Թուրքիոյ արտաքին նախարարութիւնը օգոստոս 24ին երկու ծանուցագիրներ ուղղեց բոլոր դեսպաններուն, մէկը՝ սպանիական նաւերու թոյլափրկարման, միւսը՝ օտար սուզանաւի մը մասին (կասկածներ կան թէ օտար սուզանաւ մը կը չտի Մարմարայի ջուրերուն մէջ): Առաջին ծանուցագիրը կ՚ըսէ թէ պաչտօնական քննութիւն մը բացուած է, որուն արդիւնքը պիտի հաղորդուի դեսպաններուն: Իսկ երկրորդ ծանուցագիրը կը պատմէ թէ թրքական մարտանաւ մը օգոստոս 19ին Մարմարա կղզիին մօտ երեւան հանած է կարգ մը նշաններ որոնք ենթադրել կուտան թէ օտար սուզանաւ մը կը դործէ Մարմարայի ջուրերուն մէջ: Թրքական կառավարութիւնը երկու հետազօտութիւններ կատարել տուած է չրօդանաւերով, բայց ապարդիւն: Արտաքին նախարարութիւնը կ՚աղդարարէ որ եթէ սուզուող օտար սուզանաւի մը ներկայութիւնը, Թուրքիոյ պինուորական իշխանութիւնը անձնատրութիւն պիտի պահանջէ այդ մարտանաւէն որ կը բռնարարէ Նեղուցներու պայմանագիրը եւ միջազգային օրէնքները: Եթէ հրամանատարը մերժէ, սուզանաւը պիտի բռնուի կամ ի հարկին պիտի ոչնչացուի:*

Պոլսոյ Թուրք Թերթերը զարմանագան պատմութիւններ կը հրատարակեն այս խորհրդաւոր սուզանաւի մասին, որուն երեւման առաջին լուրը հաղորդած էինք երէկ:

Վեց օր բանտարկութեան դատապարտուեցաւ Տիկին Մէյէր, որ առջի օր անարդական խօսքեր ուղղած էր Լէօն Պլումի դէմ: Այս առթիւ հաստատուեցաւ թէ ամբաստանեալը ի բացակայութեան երեք ամիս բանտարկութեան դատապարտուած էր 1937 յունիս 18ին:

Մոնկոլիոց պատերազմական նախարարը, մարաջախտ Տէմիտէ, յանկարծամահ եղաւ կառախումբին մէջ, երբ Մոսկուա կ՚երթար: Խորհրդային կառավարութիւնը ցաւակցութիւն յայտնեց Մոնկոլիոյ վարչապետին:

Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ օգոստոս 26ին կռիւ մը ծագեցաւ ոստիկաններուն եւ խանութպաններուն միջեւ: Կրակ բացուած ըլլալով, մէկ հոգի սպաննուեցաւ, քանի մը հոգի վիրաւորուեցան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՄԵՆԱՑՆ ՏԵՂ
ՀԱՑՆ Է ՄԵՆՏՈՐ

—o—

Քանի մը օրէ ի վեր տրամադրութիւնս փոփացած էր:

Օդին յարափոխ վիճա՞կն էր պատճառը, տողաշար մեքենային խանգարո՞ւմը թէ թուղթին նոր սղութիւնը (15 ֆրանք), — չեմ գիտեր:

Ամէն պարագայի մէջ, աւետաբեր, ոգեւորիչ բան մը կը փնտռէի, բիչ մը բացուելու համար:

« Փնտռէ եւ կը գտնես», — կ՚ըսէր միշտ, մեր վարժապետը:

Եւ տակնուվրայ ընելով դէզ մը « Բանուոր », հին թէ նոր, սկսայ փնտռել:

Իրաւունք ունէր վարժապետը:

Մնաց որ, շատ ալ յոգնութիւն չի պատճառեր *Բանուորը*, ուզածդ գտնելու համար: Միայն խորագիրները կարդաս, արդէն գտած կ՚ըլլաս լաւ տեղը:

Գիտնալով որ *Բանուորը* գինուոր թղթակից մը ունի Սպանիոյ մէջ, ա նոպէին ետ բերի փնտռեցի այդ ճակատը:

Եւ տրամադրութիւնս անմիջապէս փոխուեցաւ: Այսինքն պայծառացաւ:

Կը փութամ ձեզի ալ բաժին հանել կարդացածներէս, յանուն հաւերաժ խութեան եւ ի փառս ազգին Հայոց:

Լսեցէք ուրեմն, գինուոր թղթակից Վահրամ Գէորգեանը է որ կը գրէ.

— « Վստահ եմ թէ չհեկանութենէ զուրկ չպիտի ըլլա երբ պատմեմ իմ առօրեա կեանքը:

Անցեալ օր Ֆրանսացի ընկերոջ մը հանդիպեցա, որ Հայերը շատ լաւ կը ճանչնայ եւ ունի շատ մը հայ ծանօթներ ու բարեկամներ: Խօսեցանք հեռը բաւական երկար:

Հոս հանդիպեցա նաեւ Հայու մը, որ Ֆրանսական եւ պելճիքական պատալիոնին մէջ է: Ան Ֆրանսահաս է:

Պուլկարացի ընկեր մը յայտնեց թէ 25 Հայեր կամաւոր եկած են Պուլկարիայէն՝ դեմոկրատիի պաշտպանութեան համար Ֆաշիզմի դէմ կռուելու: Թիւրքիայէն ալ եկած Հայեր կան հոս, որ Միջազգային Պրիկատին միացած են:

Լինքըն Պաթալիոնի մէջ չորս Հայեր ենք: Ինձմէ եւ Գարոյէն զատ, կան նաեւ Սողոմոնեանը եւ Պարսիկ Տէր Սահակեանն, վերջինը Քանատայէն եկած է: Տիքիճեանը, որ վիրաւորուած էր, Փետրուար 27էն ի վեր հիւանդանոցը կը մնայ: Այլեանը մեզի հետ չէ» :

Այս տղան Ամերիկայէն գացած էր, ամիսներ առաջ: Ետեւէն ուրիշ մըն ալ կը հասնի, Աշոտ Անդրէասեան, կարծեմ Զմիւռնիոյ, Բանուորի ծաղրանկարիչը որ վիրաւորուեցաւ վերջերս:

Հատուած մըն ալ անոր ետեւակէն.

— «Մեր «Բանուոր»ի աղդեցութիւնը եւ կատարած կարեւոր դերը յատկանշող դէպքի մը ականատես եղա, որ կ՚ուզեմ գրել ձեղ: Երկու օր առաջ հայու մը հանդիպեցա, Պաղեստինէն եկած : Երիտասարդ տղա մըն էր: Իր առաջին խօսքը «Բանուոր»ի չուրջ եղաւ: Փափաք յայտնեց, որ ես եւ ինք միասին նամակ գրենք ձեղի: Նոյնպէս Պաղեստին գտնուող հայ ընկերներուն որոնցմէ չատերը փափաք ունեցած են հոս գալու, բայց նիւթական միջոցներու բացակայութիւնը եւ քաղաքական դժուարութիւնները արգելք եղած են իրենց :

Մենք, Միացեալ Նահանգի բնակիչներս, գոնէ այս ուղղութեամբ բախտաւոր եղած ենք: Ցաւիցմը մեր երկրին մէջ տեղ չունի գեռ: Սակայն, այդ չի նշանակեր, թէ անոր վտանգը չի կա: Մ. Նահանգներու ժողովուրդը պէտք է տեղն ու տեղը չախչախէ այդ սեւ յետադիմութեան ամէն մէկ փորձ »

Ինչո՞ւ ծածկեմ, տրամադրութիւնս այնքան բարձրացաւ, որ սկսայ մրմնջել.

Զէյթունցիները, արեւ ծագեց ...

Բայց յանկարծ յիշեցի թէ կրնան գիս ալ մերկացնե՛լ, իբրեւ «հակայեղափոխական, տրոցկիստ - ցուցիռուալիստ - սպեցիփիք - ինտերվաճցիոնիստ»:

Եւ այս անգամ սկսայ «ինքէրնասիոնալ»ին հայերէնը փնտռել (թարգմանուած Պոլիս, 1908ին):

Վ.Ա.Էի

Սանթանտէրի գրաւումը իտալական յաղթանակ...

Իտալական մամուլը խանդավառութեամբ աղմկեցնց Սանթանտէրի գրաւումը, իրրեւ «իսկ եւ իսկ իտալական յաղթանակ», փառաբանելով սեւ շապիկաւորները: «Լավորօ Ֆաշիստա» լուրը հաղորդեց խոշոր խորագիրներ շարելով ուղ սիւնակի վրայ, իրրեւ մարքսեաններու ջախջախիչ յաղթանակ :

Սպանիոյ աղգայնական հրամանատարութեան դեկոյցին համաձայն, 25--35 հազար հանրապետական զինուորներ պաշարուած են եւ անձնատուր կ՚ըլլան գունդ գունդ: Յաղթական զօրքը Սանթանտէր մտաւ օգոստոս 26ի առաւօտ: Այս առթիւ յուղիչ դէպք մը պատահեցաւ : Երեք պատուիրակներ, աչքերը կապուած, ինքնաշարժներով մօտեցան ազգայնականներու բանակին, քաղաքէն երեք քիլոմեթր հեռու, անձնատուրութեան առաջարկները ներկայացնելու համար: Կարճ բանակցութենէ մը վերջ, հիւսիսային Սպանիոյ մեծ նաւահանգիստը անձնատուր եղաւ, պայմանաւ որ կիներն ու մանուկները չզնդակահարուին: Երբ ազգայնական բանակը Սանթանտէր մտաւ, քաղաքը անմիջապէս զբօսաշրջուեցաւ: Կ՚ըսուի թէ երկուշաբթիէն երեքշաբթի գիշեր կատարականներ զնդակահարած են 11 ազգայնականներ, իսկ 1936 յուլիսէն ի վեր՝ 1300 հոգի: Յաղթականները գրաւած են 150 թնդանօթ, չորս հազար հրացան, երեք հազար գնդացիր, 150 բեռնակառք՝ լեցուն ռազմամթերքով եւայլն:

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Սանթանտէրի գրաւման հետեւանքով ահռելի համեմատութիւններ ստացած է Սպանիայէն զէպի Ֆրանսա փախուստը: Աւելի քան 400 նաւեր կը սպասեն Ֆրանսական ջուրերուն մէջ, բոլորն ալ ամբողջովին լեցուած փախստականներով: Ծովեզերքի Ֆրանսական իշխանութիւնները Փարիզէն հրահանգի կը սպասեն, որովհետեւ սահմանակից նահանգները չեն ուզեր նոր փախստականներ ընդունիլ: Անոնք որ ցամաք եջած են, դիմաթափ կ՚ըլլան: Դրամներն ալ վար կը գրուին, դրամատուն յանձնուելով իրեւ աւանդ: Արդէն իսկ քանի մը միլիոն փէզէթա վար գրուած է :

*** Կառավարական զօրքն ալ մեծ յաջողութիւն չահեցաւ Արագոնի ճակատին վրայ, 18 --- 20 քիլոմեթր յառաջ խաղալով: Վերջին լուրերու համաձայն, յառաջխաղացութիւնը կը չարունակուի ուժգնօրէն եւ Սարակոսա քաղաքը կառավարական ինդանօթներու կրակին տակ առնուած է :

Մեծ պատերազմի յուշատետր մը
վարդապատ եւ անձնատուր

Զինադադարի մէջ (Ռումանիա) անձնասպան եղաւ գեղանի լրագրուհի մը, Անճելիքա Կալքա, 42 տարեկան, սպաննելէ վերջը իր սիրահարը, Ռումանացի սպայ մը :

Շատ արկածալի կեանք մը ունեցած է այս կինը: Աղջիկն էր չեխ հօր մը եւ լեհ մօր մը: Իր ընտանիքը միշտ ճամբորդութեան մէջ ըլլալով, Անճելիքա կանուխէն սորվեցաւ երկու լեզուները: Երբ մեծ պատերազմը ծագեցաւ, միշտ արկածասէր, Անճելիքա աւստրիացի դասալիքի մը ինքնութեան թուղթերը գնելով, կամաւոր գրուեցաւ աւստրիական բանակին մէջ: Մտաւ զօրաբաժին մը որ կը կռուէր ռուսական սահմանագլուխին վրայ, քանի մը չքանչաններ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅԵՂՈՒ ՂԱՐԱԲԱԳԻՑ ՍԻՒՐԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՂԱՐԱԲԱԳԻ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

(Ա. եր վերջին էջը)

Ղարաբաղի հայ ազգաբնակչութեան ներկայացուցիչներ Ղարաբաղի հայոց հայրապետական մասնաճիւղին կողմից ուղարկուած հեռագրի մէջ յայտնում են, որ 1936 թուի յունուարի 5-ին Ղարաբաղի հայ ազգաբնակչութեան ներկայացուցիչների ժողովում, որին մասնակցում էին 1933 թուի Ղարաբաղի հայ ազգաբնակչութեան ներկայացուցիչները, ինչպէս նաև Ղարաբաղի հայոց հայրապետական մասնաճիւղի ներկայացուցիչները, ընդունուեց հետեւեալ բանաձեւը (ելոյթներ ունեցան Ղարաբաղի հայոց հայրապետական մասնաճիւղի ներկայացուցիչ Տ. Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Ղազարեանի, Ղարաբաղի հայ ազգաբնակչութեան ներկայացուցիչներ՝ Ղարաբաղի հայոց հայրապետական մասնաճիւղի անդամ Ս. Ս. Ղազարեանի, Ղարաբաղի հայ ազգաբնակչութեան ներկայացուցիչ Ա. Ա

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

(ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ ՀԱՐԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԱՑ)

»»» • ‹‹‹

ՀՈՎՈՒԱՆՆԵՐ

(Վէպ)

«Ա՛խ, Մարո, Մարո ջան, -- ըսաւ Գիւլոյեան, երբ ինքնաշարժը սկսաւ դանդաղ սահիլ Մարոյի տան առջեւէն, -- ես որ քեզ կը սիրեմ, գիտես, ինչպէս կը սիրեմ... Ես որ քեզ կը պաշտեմ, ինչպէս կը պաշտեմ... Ես որ քեզ կը կուռքի տեղ դնեմ, ինչպէս կը դնեմ... Ես որ քեզ կը...»

«Ա՛խ, Գիւլոյեան, ես ալ գիտեմ, որ դուն զիս կը սիրես, ինչպէս որ ես ալ քեզ կը սիրեմ, ինչպէս որ ամբողջ աշխարհը կը սիրէ իր Արարիչը, ինչպէս որ ամբողջ տիեզերքը կը սիրէ իր Ստեղծիչը, ինչպէս որ ամբողջ մարդկութիւնը կը սիրէ իր Աստուածը, ինչպէս որ ամբողջ ստեղծագործութիւնը կը սիրէ իր Արարիչը, ինչպէս որ ամբողջ ստեղծուածը կը սիրէ իր Ստեղծիչը, ինչպէս որ ամբողջ գոյութիւնը կը սիրէ իր Աստուածը, ինչպէս որ ամբողջ էութիւնը կը սիրէ իր Էութեան Էութիւնը, ինչպէս որ ամբողջ էակը կը սիրէ իր Էակի Էակը, ինչպէս որ ամբողջ ամենը կը սիրէ իր Ամենի Ամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենակարողութիւնը կը սիրէ իր Ամենակարողութեան Ամենակարողը, ինչպէս որ ամբողջ ամենագիտութիւնը կը սիրէ իր Ամենագիտութեան Ամենագէտը, ինչպէս որ ամբողջ ամենատեսութիւնը կը սիրէ իր Ամենատեսութեան Ամենատեսը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաներկայութիւնը կը սիրէ իր Ամենաներկայութեան Ամենաներկան, ինչպէս որ ամբողջ ամենայաւիտենականութիւնը կը սիրէ իր Ամենայաւիտենականութեան Ամենայաւիտենականը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաստեղծագործութիւնը կը սիրէ իր Ամենաստեղծագործութեան Ամենաստեղծագործը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենութեան Ամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենաամենութեան Ամենաամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենաամենաամենութեան Ամենաամենաամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենաամենաամենաամենութեան Ամենաամենաամենաամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենաամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենաամենաամենաամենաամենութեան Ամենաամենաամենաամենաամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութեան Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութեան Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութեան Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութեան Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութեան Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութեան Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութեան Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութեան Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենը, ինչպէս որ ամբողջ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենութիւնը կը սիրէ իր Ամենաամենութեան Ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենա

ատացաւ իր քաջութեան համար եւ ենթասպայ նշանակուեցաւ։ Երբ վերաւորուելով հիւանդանոց փոխադրուեցաւ, իր սեռը երեւան հանեցին, բայց եւ այնպէս թոյլատրուեցաւ որ բանակին մէջ մնայ իբրեւ լրտես։ Արձակուրդի առեն գաղտնի սպասարկութեան մէկ սպային հանդիպեցաւ որ գնահատելով իր լեզուագիտութիւնը, պաշտօն մը յանձնեց իրեն, իբրեւ լրտես։

Անճէլիքա գաղտնապէս անցաւ զինուորական գիծերէն եւ յաջողեցաւ պաշտօն դտնել ռուսական բանակին մէջ, իբրեւ հիւանդապահ։ Գնահատելի ծառայութիւններ մատոյց աւստրիական բանակին, մանաւանդ որ ռուս սպայ մը սիրահարած եւ ամուսնացած էր իրեն հետ։ Սակայն ի վերջոյ «մերկաց - ւեց» Ռուսերուն կողմէ եւ իր կեանքը վրկեց միանալով ռուսական հակալրտեսութեան բաժնին։ Երբ նորէն Աւստրիա պիտի անցնէր, ինադադարը ստորագրուեցաւ եւ Անճէլիքա Ռուսաստան վերադարձաւ։ Իր ամուսնին մահէն վերջ Ռումանիա գնաց եւ սիրային արկած մը սարքեց յինանպետի մը հետ, գաղտնի տեղեկութիւններ քաղելու համար ի հաշիւ Ռուսաստանի։ Իրենց յարաբերութիւնը յանգեցաւ իրական իրահարութիւն մը, եւ Անճէլիքա երբ տեսաւ որ յինանպետը ամուսնացած է եւ չուզեր ամուսնալուծում կատարել, նախ զայն սպաննեց, յետոյ ինքզինքը։ Իսկ իր ամբողջ հարստութիւնը, երկու միլիոն լէյ (մօտ քսան հազար տոլար) կտակեց ռումանական որբանոցի մը։

»»»» • ««««

ԳԱՐՇԵԼԻ ՄԱՐԴ ՄԸ, աւտոմնաբոյժ Թոթ, ձերբակալուեցաւ Փէյթայի մէջ, հաստատուած ըլլալով որ աւելի քան յիսուն աղջիկներ պղծած է վերջին երկու տարիներու ընթացքին։ Զոհերը 8 -- 10 տարեկան են եւ զաւակները աղքատ ընտանիքներու, իսկ հրէշը՝ 40 տարեկան, որ բարերարի համբաւ հանած էր, աշխատանք ճարելով խեղճ աղջիկներուն։

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՁԱՍԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — **48 rue de la République** — Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51

ORIENT LLOYD — **7 rue Auber, Paris** — Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ։
Ցոմանկներ՝ ամէն տեղի համար։ Հայ ճամբորդներու հաւատարիմ ծառայութիւն։ Ընդունինք Ձգեակիցներ աշխարհի ամէն կողմը
ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

“ՇԻՐԱԿ”

Արեւելքի միակ իսկական օրգնը է ընդգուգական։ Անմրցելի։ Ներկայիս ամենաընթերցուած հայ աւանդական սեղանին զարդ։ Պատրաստուած զուտ չամիչի թիւեով։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

Կը հրաւիրենք անհատներու, հարսնեւոր, խմբակներ, մանուկներու, ինքնաշէն թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նորութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով, ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ։ Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտութեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով չի ներկայէր զոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները։

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻՆ, **50, Bld. Longchamp, Marseille**
Tél.: National 13-16

Tailleur de ST. BERNARD

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18e)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart
Թելեֆօն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար։

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՈՒԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փորձով) սկսեալ 280—400 ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզիի տաբատ մը եւ կամ ամառուան յատկ գեղեցիկ մուշտակ մը։ 400 ֆր.է վեր հագուստներու (3փորձ) համար կարելի է նուէր ստանալ մոտակայ Տիկ. Հայկուհի Կիւլպէնեան, արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ à imitation martre, պայմանաւ որ գնորդը վճռամսեայ բաժանորդագրուի ցառաջին Օգոստոսէ։ Նուէրը կրնայ ստանալ նաեւ մեր ժամադրութեան վերոյիշեալ պայմաններէն նոր կայացնել ցառաջիկ կտրօնը։ Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գիներով à façon նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ ըրթուճած։

Բաց է կիրակի միայն եւ երեքշ.

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. ՊԻՆԱՍԵԱՆ» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը, կիրակի, երեկոեան ժամը 8.30ին ակումբին մէջ։

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 28 Օգոստոս շաբաթ գիշեր, ժամը 9ին, ակումբին մէջ, շար. նախորդ ժողովի։

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱ - ՔՈԼՈՆՊի «Ազատ» ենթակոմիտէի ժողովը այսօր, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական ցառաքատեղին, օրակարգ՝ շրջ. ժողովի օրակարգի հարցերու քննութիւն։

ԽՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑի «Զաւարեան» կոմիտէի ժողովը այսօր, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ակումբին մէջ։ Շարունակութիւն նախորդ ժողովի եւ պատգամաւորի ընտրութիւն։

Գաւառ

ԼԻՒՆի «Վարանդեան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը 28 Օգոստոս, շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, «Զաքդարեան» գրադարանը։

Օրակարգ՝ շար. նախորդ ժողովի եւ ընտրութիւն պատգամաւորի։

ՎԱԼԱՆՍԻ ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, շաբաթ, 28 Օգոստոս երեկոյեան ժամը 8.30ին Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» ակումբը։

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Ամասիոյ, Մարզուանի Հայրենակցական Միութեան կողմէ 29 Օգոստոս, կիրակի ամբողջ օրը Մէն Լու կրան Բէն, Լ. Թօթենեղբայրեանի ապարանքը։

Երգ, արտասանութիւն եւլն.։

Կը ներկայացուի «ՕՏԱՐ ԱՂՋԿԱՆ ՍԻՐԸ» (գաւեշտ)։

Գարեհեւաւոր խաղերու մրցում։ Գարերու համար կը նուագէ Շիշմանեան եւ Ընկ. նուագախումբը։ Փափաքողները կրնան ճաշը միասին բերել։ Ձոխ պիւֆէ սովորական գիներով։

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ., ՓՈՔՐԵՐՈՒ 1 ՖՐ.։

ՀԱՂՈՐԴԱԳՈՒԹԻՒՆ.— Գուլվար կալիպատիէն ստոնել 15 եւ 16 Թիւ հանրակառքերը եւ իջնել Մէն Լու։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր նոր բացուած արհեստանոցին մէջ կը ձախենք գիւրամատչելի գիներով ճաշակաւոր եւ գիմացկուն նստարաններ, թիկնաթոռներ, ութվանոներ, եւ ննջասենեակի, հիւրանոցի եւ ճաշասրահի վերաբերեալ ամէն տեսակ կարասիներ։ Կը ստանձնենք նաեւ վերնիսաժի եւ ատաղձագործի վերաբերեալ գործեր։ Աժան, մաքուր եւ արագ։ Դիմել՝ ՀԱՓԻՄԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐ. ՆԵՐՈՒՆ, 80, Bd. de la Borderie, Marseille։

Հայերու ժամադրավայրը

ՁԼԶ ՐԱՆ ԹՕԳՈՒԹԸԼԸ

Լ. ՍԱՐԵԱՆ, *5, Rue Baiguoir: Marseille*

Ուր պիտի գտնէք արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ, խմորեղէններ եւ անուշեղէններ՝ մանաւանդ խոհարարներու կողմէ պատրաստուած, ինչպէս նաեւ Օղի եւ այլ խմիչքներ, առատ աղանդերներով։ Մեկ այցելութիւն բաւական է համոզուելու համար։

ՀՕԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՀԱՄԱՐ

փարիզի եկեղեցւոյ հոգեբարձութիւնէն ստացանք հետեւեալ ազդը.—

Անմոռանալի հերոս Զօրավար Անդրանիկի ննջման տարելիցին առթիւ, Կիրակի, 29 Օգոստոս 1937, Ս. Պատարագի ժամուցմամբ, հոգեհանգիստ պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ։

Յետ մի քանի ժամու 15ին, փափաքողները կրնան այցելել հանգուցեալին դամբարանը, Բէն Լաշէզ գերեզմանատունը, ուր հոգեհանգիստ մը ներկայ պիտի ըլլայ հոգեհանդիստ կատարելու համար։

ՊԱՏԱՐԱԳ

Ռումանիոյ առաջնորդ Յուսիկ արքեպիսկոպոս պիտի պատարագէ եւ քարոզէ այս կիրակի Փարիզի հայոց եկեղեցիին մէջ, 13 Ռիւ Ժան Կուժոն։

ԳԱՑԵՔ ՏԵՍԵՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Le Gérant : H. STEPHAN

“Paris - Moderne,,

S. A. R. L.

Fabrique de Confection Pour Dames
51 Rue du Caire (Place du Caire)

Métro, Sentier, Rèaumur-Sebastopol — Téléphone: Central 70—10

Մեր վարձառատան սեփական արհեստանոցին մէջ կը պատրաստենք խնամուած եւ արդիական ճաշակով կիներու ամէն տեսակ Հագուստներ (robes, manteaux, jupes, blouses, chemisiers, եւայլն)։ *Գաւառէն ղրկուած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճմտութեամբ կերպով։*

ՇԻՐԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծառ գրաճներու փոփոխութիւն, ցեքեր կը տրուին ամէն երկրի համար։ Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ։

ԼԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ։

ՁԱՇԱՐԱՆ-ՍՐՃԱՐԱՆ

« ՏԱՄԱՍ », Palais de la Bière

4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ուրախութեամբ կուգամ ծանուցանելու յարգ. յաճախորդներուս եւ հասարակութեան թէ ճաշարանիս նորոգութիւնը աւարտած, ՍՐԱՀԸ ՄԵԾԱՑԱԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ, վերաբացուած է,

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ **BIÈRE PHENIX** ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՁԵՏԵԼՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ

ՍԵՒ ԵՒ ԴԵՂԻՆ ՊԱՂ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

Գալուստերու հետ կուտանք ճոխ եւ զովագան ալանդեղներ

ԷՔՍԲՐԷՍ ՄԵՔԵՆԱՑՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԵՂ ՍՈՒՐՃ

Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք ըստ առաջնոյն անթերի սպասարկութիւն, ԱՄԷՆ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ՁԱՇ, ՊԱՂ ՄՍԵՂԷՆՆԵՐ, ՔՊՊԱՊՆԵՐ, աճարատ կարագով ԲԻԼԱՒ եւ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ պատրաստուած մանուագէտ խոհարարներու կողմէ։

ՀԱՄՏԱՏՈՒԹԻՒՆՍ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ ՁԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑԵԼԷՑԷՔ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ՇԱԲԱԹ — ձաշի ժամերէ դուրս յաճախորդները կրնան նարտի եւ թուղթի խաղերով զուարճանալ, միութիւններու համար կը տրամադրուի մաքուր եւ օդաւէտ ժողովասքահ եւ իրենց գոյքերուն համար առանձին պահարաններ։

ՇԱՏԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշատուն ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն **Danton ; 52 - 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ դրամական առաքումներու համար գիմել հայկական միակ հաստատութեան

Ets. ABOKET

8, Rue de la Grange Batelière

Մէթրօ Montmartre, հեռ. Prov. 51-79

Ապսպրանքները կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակէն եւ անմրցելի գիներով։ Կը հայթայթենք ուզուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեզի յանձնուած ապրանքները։ Կը ստանձնենք զանազան երկիրներու դրամական փոխադրութիւնը։ Կը ծախենք Լօթըրի Նասիոնալի ամրագրեալ եւ մէկ տասներորդ տոմսակներ։ Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հայաստանէն նոր ձեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեզանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւլն.։ Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում։ Փափաքողներուն կը ղրկենք արժեցուցակը։

ԽԵՂԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ Հ. ՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

— Աւագին, բէկը գալիս է, խօսեց նրանցից մէկը։ — ով գիտէ, ինչ փոքացաւ կ'ունենայ։

— Թուրքը, երբ Հայի տունն է գալիս, առանց փորացաւի չի լինում, պատասխանեց տանուտէրը՝ ներքին դժգոհութեամբ։

Բլուրների հեռից երեւացին նրա գակների սուր ծայրերը, եւ մի քանի րոպէից յետոյ յայտնուեցան մի խումբ ձիաւորներ։

— Գալիս են, ասաց գիւղացիներից մէկը։

Տանուտէրի աչքերը հեռուից լաւ չէին տեսնում, նայեց դէպի այն կողմը եւ ոչինչ չը նկատեց։

— Նրանք են, ձայն տուեց մի ուրիշ գիւղացի։

— Տղերք, ասաց տանուտէրը իր մօտ կանչուած գիւղացիներին, դուք այստեղ մնացէք, նրանց ձիանները բռնեցէք, խոտ եւ գարի տուեցէք, մին – չեւ մերոնք կը գան դաշտից։

Մօտեցաւ բէկը մի խումբ զանազան տեսակ որսորդական շներով եւ քառասուն ձիաւորներով, որոնք իր հետեւից մօտ ազգականներն էին, եւ սրանց թիկնապահների նման իրանից չէր հեռացնում։ Նա այսօր նստած էր մի գեղեցիկ կապտագոյն արաբական նժոյգի վրայ, որի բոլոր մասպագէները զարդարած էր արծաթով եւ փայլուն ակներով։ Ինքը բէկը քառասուն տարեկան հասակից անցած մի տղամարդ էր, բայց տեսնողը կը մտածէր, թէ երեսուն տարեկան երիտասարդ է, վայելչակազմ, հսկայատիպ եւ այրական դէմքով։ Նրա հագուստը ոտքից գլուխ բազկացած էր բեհեզից, թանկագին կերպասից, ասղնագործած ոսկի թելերով։ Գէնքերը նոյնպէս զարդարած էին ոսկով եւ արծաթով։

Տանուտէրը, տեսնելով նրան, մի քանի քայլ առաջ գնաց եւ կանչեց իրամի մօտ, որ փորած էր ջուր անց - կացնելու համար։ Իրամի վրայ ձգած էր մի կամուրջ, որտեղից պիտի անցկենար բէկը, բայց նա, փոխանակ կամուրջից անցկենալու, խթեց իր ձիու կողքը։ Ձին փռնչաց, ծուի նման թռաւ ահագին իրամից, եւ մի քանի զարմանալի պատկեր գործելով, սիգաշուք կանգնեց տանուտէրի մօտ։

— Ի՞նչպէս է, հաւանո՞ւմ ես, քաւոր Աչո, հարցրեց բէկը, ձեռքով դպուելով նժոյգի բաշը, — դու ձիաներ ճանաչում ես, ի՞նչպէս է։

— Աստուած թող հեռու պահի չար աչքից։ շատ գեղեցիկ է։ ինքը Բօղոզլին էլ չէ ունեցել մի այսպիսի ձի։ ուղիղ քեզ արժանի է, պատասխանեց տանուտէրը մօտենալով եւ իր ձեռքը քսելով նժոյգի պարանոցին։ — Ո՞ր տեղից գտար, դու այսպիսի ձի չունէիր։

— Նոր ընծայ եմ ստացել Արզրումի վալիից, պատասխանեց ուրախացած բէկը։ — Վալին այդ նժոյգը իր զոյգ աչքերու հետ չէր փոխի, բայց ուղարկեց իր բարեկամին։ Նա այդ ձին ընծայ էր ստացել Հալէպի էյլեից։

— Գեղեցիկ ձի է, կրկնեց տանուտէրը։

Բէկը ոգեւորուած այդ գովասանութիւններով, կրկին խթեց նժոյգի կողքը, նա մի քանի զարմանալի թռիչքներ գործեց, մի քանի ճարպիկ պըտոյտներ տուեց տանուտէրի շրջան հրապարակի վրայ, եւ այդ բոլորը գործողութիւնների մէջ երեւում էին ազնիւ երիվարի գեղեցիկ յատկութիւնները եւ նրա տանձը կառավարող տղամարդի համութիւնը ամեհի ձիաներ գոպելու մէջ։

Ցետոյ նա ցած իջաւ, եւ տանձը յանձնելով իր ծառաներից մէկի ձեռքը, պատուիրեց, որ մանր ածէ, որով - հետեւ ձին բաւական քրտնած էր։

Տանուտէրը իր պատուելի հիւրի ձեռքից բռնած, մտան օդան (հիւրանոց), որ մինչեւ նրանց դալը, բաւական զարդարած եւ կարգի էր դրած։

Ճաշակը սիրած էր պարսկական թանկագին գործերով. պատերի մօտ մին միւսի վրայ չարուած էին փափուկ բարձեր նստելու եւ թիկն տալու համար, եւ մի գեղեցիկ օճաղ, յատկապէս պատրաստուած էր բէկի բաղարջի համար։

Այժմ տանուտէրը հրաւիրելով իր հիւրին նստել, ասաց իրանց երկրում ընդունուած քաղաքավարական ոճով.

— Իմ տունը ձեր տունն է. աչքիս եւ գլխիս վրայ տեղ ունիք. ես ձեր խոնարհ ծառան եմ. որդիքս ձեր ըստբուէիներն են, իսկ կանայքս՝ ձեր աղախինները. բարով եւ հազար բարով էք եկել. ամէն ինչ որ ունեմ, ձեզ «փէշքէշ» է։ Հրամմեցէք, հրամեցէք, նստեցէք, խնդրեմ։

Բէկը շնորհակալութիւն յայտնեց, եւ Աչօի որդիներից մէկը մօտենալով, ոտներից հանեց նրա կարմիր կօշիկները, եւ նա առաջացաւ, նստեց իր համար պատրաստուած բարձի վրայ, որ բռնում էր հիւրանոցի պատուաւոր կողմը։ Նրա մօտ նստեցին, որպէս մերձաւորներ, իր հօրեղբօր որդիներից երկուսը, եւ մի քանի ուրիշ ազգականներ։ Մտաների մի մասը մնաց օդալի մէջ, եւ ձեռքերը իրանց գօտիներում խրած տարբանակների վրայ դրած, խոնարհութեամբ կանգնել էին բէկի սպասում։

Իսկ ծառաների մեծ մասը դուրս գնաց, հոգ տանելու որորդական շներին եւ ձիաներին, որ նոյն ժամանակ վայելում էին տանուտէրի մարագի բարիքները։ Թէ բէկը եւ թէ իր ազգականները, որոնց իրանից չէր հեռացրին, բարեկամի տուն մտան։ Ինքնամ եւ թէ դրսում, թէ խաղաղութեան ժամանակ եւ թէ կռիւի ժամանակ, գէնքերը իր մարմնից չէ չունում։ Գէնքը քրտի մարմնի մասերից մէկն է։

Աչօի որդիներից մի քանիսը, այդ ժամանակ դարձել էին դարձել անդադար դուրս էին գալիս եւ մտնում, կատարելով հօր պատուէրները։ Բայց նրանց գէնքեր չէր կային։ Սկզբում փոքր նախշուն ֆինէանների մէջ մտցուած սուրճ առանց շաքարի։

— Ո՞ւր է Ստեփանիկը, չէ երեւում, հարցրեց բէկը, — ես սովորեցրի այստեղ գալու ժամանակ սուրճը նրա ձեռքից ընդունել։

ՓՆՏՈՒԹՅՈՒՆՔ ԵՒ ԿԱՐԳԱԾՔԻ
Էջափնտրի երգի՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ»
փառքի եւ երգանի Յասպիս
Գ. Ա Խ Ե Տ Ի Ա Ն։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԹՐԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 29 ՕԳՈՍՏՈՍ
DIMANCHE 29 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3511

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՉԱՐԱՇՈՒՔ ՀԵՌԱՆԿԱՐ ՄԸ ԵՒՍ

»»»» • ««««

Ինչպէս Հայաստանի եւ Հայկական Արտասահմանի միջեւ, նոյնպէս գաղութէ գաղութ կապերը այնքան թուլցած են, որ մարդիկ հազիւ կ'անդրադառնան իրենց միջավայրէն դուրս պատահած դէպքերու :

Ամէն մէկը իր պատեանին մէջ կծկուած, պզտիկ պատուհան մը չինած է իրեն համար, եւ տրամադիր չէ աւելի հեռուն տեսնելու: Եւ կամ լսելու ինչ որ տեղի կ'ունենայ իր սահմանէն դուրս:

Կը թուի թէ հետզհետէ կը զարգանայ այս խորթ գիծը, ստեղծելով սահմանափակ հոգեբանութիւն մը, տարադիր ժողովուրդը վերածելով նոր «հայրենակցականներու»...

Այսպէս է որ, երբ զանազան լուրեր կը հաղորդուին գաղութէ գաղութ, կամ արտատպումներ կ'ըլլան պաշտօնակիցներէ, հազիւ թէ ուշադրութիւն կը գրաւեն :

Օրինակ, դպրոցական տագնապ մը կը տիրէ կարգ մը գաղութներու մէջ: Բուն բառով՝ հայկական դպրոցներու գոյութեան, հայեցի դաստիարակութեան, մինչեւ անգամ հայերէնի ուսուցման տագնապ :

Կարգ մը երկիրներու մէջ, թթու ազգայնականութիւն մը ծուռ նայիլ կուտայ փոքրամասնութեանց, ոչ-տեղացի տարրերու կրթական ձեռնարկներուն, ուրիշ խօսքով՝ ինքնուրոյն մշակոյթին: Երեւութապէս հալածանք չեն սարքեր, բայց կը հրամանագրեն այնպիսի տնօրինութիւններ, որոնք խորապէս կը ցնցեն հաստատուած, տարիներէ ի վեր ընդունուած կարգուսարքին հիմերը: Երբեմն կը զարնեն կողէն, երբեմն կը կապեն թեւերդ, եւ կամ ուղղակի լախտ մը կ'իջեցնեն գլխուդ :

Եւ դուն, ճարահատ, կը հարկադրուիս տեղի տալ, ելք մը փնտռել, ակռաներդ կճրտելով ...

Այս ճակատին վրայ առաջին ճեղքերը բացաւ քամալական Թուրքիան, համաձայն «արդիական» ծրագրի մը, որ շատոնց մշակուած էր :

Չենք ուզեր մանրամասնութեանց մէջ իյնալ, օրը օրին, «Յառաջ»ի հիմնարկութենէն ի վեր պարզած ըլլալով ամբողջ անցուդարձը :

Ահաւասիկ վերջին նորութիւնը.— Թուրքիոյ կրթական գործավարութիւնը խօսքէն գործի անցնելով, արդէն իսկ նշանակած է Թուրք տնօրէններ՝ ոչ-Թուրք դպրոցներու համար :

Ասոնք պաշտօնի պիտի անցնին յառաջիկայ սեպտեմբերին, երեւութապէս իբրեւ օգնականներ, բայց իրականին մէջ՝ իբրեւ բուն վարիչները ոչ-Թուրք դպրոցներուն, քանի որ իրենց պարտականութիւնը պիտի ըլլայ զարկ տալ Թրքական մշակոյթին զարգացման :

Կառավարութիւնը արդէն ունէր իր «աչքը» — շատ մը դպրոցներու մէջ՝ մէկէ աւելի աչքեր — Թուրք ուսուցիչներ նշանակած ըլլալով Թուրքերէնի, պատմութեան եւ աշխարհագրութեան դասերուն համար :

Անոնք իրենց ուսուցչական պաշտօնէն զատ, քննիչներու դերն ալ կը կատարէին, օրը օրին, ժամը ժամուն հետեւելով դպրոցներու ներքին անցուդարձին: Այժմ աւելի թեւ պիտի առնեն, շնորհիւ Թուրք «օգնական» տնօրէններու, որոնք նշանակուած են թէ փոքրամասնութեանց եւ թէ օտար դպրոցներուն համար :

Աւելորդ է գուշակութիւններ կատարել այս տնօրինութեան հետեւանքներու մասին: Մանաւանդ որ, ամէն տարի վերաքննութեան կ'ենթարկուին փոքրամասնութեանց դպրոցներուն ծրագիրները, եւ միշտ «պակաս» մը կը գտնուի :

Նշանակուած տնօրէնները անշուշտ բան-գործ պիտի ընեն նորանոր պակասներ գտնել, կարելի եղածին չափ հարթելու համար որ եւ է ազգային յատկանիշ, քանի որ ոչ միայն վարչական ղեկը, այլեւ նիւթական աղբիւրները կը գտնուին կառավարութեան թաթին տակ :

Մօտ երկու տարիէ ի վեր տագնապ մըն ալ պայթած է Յունաստանի հայ դպրոցներուն գլխուն :

Անցեալ տարի կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց, որ պարզապէս փակման կը դատապարտէր յունահայ դպրոցները, փողոց նետելով 4--5000 աշակերտներ:

Թախանձագին դիմումներ կատարուեցան, եւ կառավարութիւնը արտօնեց որ դպրոցները վերաբացուին նախկին պայմաններով, մինչեւ մասնաւոր կանոնագրի մը հաստատումը:

Ինչպէս հաղորդուեցաւ, այդ կանոնագիրը պատրաստ է արդէն, թէեւ բոլոր մանրամասնութիւնները ծանօթ չեն տակաւին:

Համաձայն հրատարակուած տեղեկութեանց, կանոնագիրը կը պարունակէ շատ մը սեղմումներ, որոնք եթէ նոյնութեամբ գործադրուին, կրնան ճշմարիտ անելի մը յանգիլ :

Օրինակ, հայերէնի համար սահմանուած է չորաթական վեց պահ, իւրաքանչիւր դասարանի համար. իսկ վեց պահ ալ կամաւոր, ժամանակացոյցէն դուրս :

Դժուար չէ նախատեսել այս տնօրինութեան հետեւանքները, թէեւ դիմումները կը շարունակուին, նոր դիւրութիւններ ստանալու համար :

Շատ աւելի լուրջ տագնապի մը մատնուած է ուրիշ հնաւոր գաղութ մը: Եւ հաւանական է որ նոյն դժուարութեանց հանդիպինք այլուր:

Ի՞նչ կը հետեւի այս բոլորէն,— կամաց կամաց ազգային դաստիարակութիւնը, լեզուն անգամ պիտի վտանգուին: Եւ մենք հարկադրուած ենք այժմէն միջոցներ որոճալ, այս չարաշուք հեռանկարին առջեւ :

Յառաջիկային կը խօսինք այդ միջոցներու մասին:

Երանի թէ, գոնէ այս նոր վտանգը օգնէր աւելի պայծառացնելու մթնոլորտը, գաղութէ գաղութ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՈՒԶԱՆԱՒ ՄԸ ՄԱՐՄԱՐԱՅԻ ՄԷՋ

Ինը Իտալացիներ ձերբակալուած

Պոլսէն կը հեռագրեն Տէյլի Թէլէկրաֆի.—

Խումբ մը ջրօղանաւեր եւ Թուրքիոյ ամէնէն զօրաւոր թորփիլահալածները Տարտանէլի եւ Մարմարայի մէջ կը փնտռեն խորհրդաւոր սուզանաւ մը, որ այդ ջուրերը մտած է եղեր: Այս խուզարկութեան հետ զուգընթաց, օտար պետութեանց հաղորդուեցաւ ծանուցագիր մը որ կ'ըսէ թէ թրքական ուժերուն հրաման տրուած է ոչնչացնել որ եւ է սուզանաւ որ կ'երեւայ Տարտանէլի մէջ, եթէ չհամակերպի քննութեան: Այսօր իմացայ թէ ծովեզերեայ մարտկոցները բացարձակ հրաման ստացած են զարնել որ եւ է կասկածելի նաւ որ չի պատասխաներ եղած հարցումներուն: Ամենախիստ քննութիւն կը կատարուի թրքական ջուրերուն մէջ :

Իզմիրէն կը հաղորդեն թէ ինը կասկածելի Իտալացիներ ձերբակալուեցան Վուրլայի շրջանին որ մաս կը կազմէ Իզմիրի արգիլեալ գօտիին: Քննութիւն բացուած է այս մասին: Այս գործողութիւնները կը կատարուին իբրեւ հետեւանք սուզանաւին երեւման: Այստեղ այն կարծիքը կը տիրէ թէ եթէ սուզանաւ մը մտած է Մարմարայի մէջ, իտալական է, բայց ամբողջովին կը դեկավարուի Սպանիացի ազգայնական սպաներու եւ նաւաստիներու կողմէ: Այժմ հաստատուած է թէ երբ սպանիական երկրորդ նաւը զարնուեցաւ օգոստոս 18ին Թէնէտոսի բացերը, յարձակող սուզանաւին կ'ընկերանար թորփիլահալած մը որ դրօշ չունէր :

Թուրքիոյ մէջ մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Անգլիոյ որոշումը՝ Միջերկրականի նաւային եւ օդանաւային ուժերը աւելցնելու մասին :

*** «Լա Ռէփիւպլիք» («Հանրապետութիւն») կը գրէ.—

Թրքական ջուրերուն մէջ, սպանիական «Քիուտատ տէ Քատից» շոգենաւէն յետոյ «Արմուրա» շոգենաւին թորփիլահար ըլլալուն պատճառաւ, Թուրք կառավարութիւնը լուրջ միջոցներ ձեռք առած է, ստուգելու համար թէ ո՞ր պետութեան կը պատկանի եւ ո՞ւր կը գտնուի օտար սուզանաւը :

Իզմիրէն եկող Թրքական «Համիտիէ» մարտանաւը ճանապարհին տեսած է սուզանաւ մը, որ կը յածէր Մարմարայի վրայ: «Համիտիէ»ի ազդանշանի փորձին վրայ, յածանաւը առանց ո եւ է պատասխան տալու ջուրի տակ մտաւ եւ անյայտացաւ :

Կ'ըսուի թէ Նեղուցներու, ինչպէս նաեւ Մարմարայի ափերուն վրայ հաստատուած է մշտական հսկողութիւն, այնպէս որ խորհրդաւոր սուզանաւը երկար չի կրնար մնալ Մարմարայի մէջ :

Էնկիւրիի սպանիական դեսպանը խնդրած է Թուրք կառավարութենէն պաշտպանել Միջերկրական ծովին մէջ նաւարկող սպանիական շոգենաւերը :

Համաձայն Մոնթրէօյի պայմանագրութեան, ընդծովեայ մը չի կրնար Նեղուցներէն անցնիլ ջուրերու տակէն եւ առանց առնելու Թուրք կառավարութեան համաձայնութիւնը: Եթէ խորհրդաւոր սուզանաւը սպանիական ապստամբներուն կը պատկանի, անոր Նեղուցներէն անցնիլը բոլորովին ապօրինի կը համարուի, որովհետեւ անոնց կառավարութիւնը ճանչցուած չէ Թուրքիոյ կողմէն, ոչ ալ Թուրքիա զանոնք կը ճանչնայ իբրեւ պատերազմիկ կողմ :

ԱՆԳԼԻԱ ԲՈՂՈՔԱԳԻՐ ՄԸ ՈՒՂՂԵՑ ՃԱՓՈՆԻ

»»»» • ««««

Կռիւները հետզհետէ կը սաստկանան

Չինաստանի անգլիական դեսպանին վիրաւորման առթիւ, որուն մանրամասնութիւնները հաղորդած էինք երէկ, անգլիական կառավարութիւնը ուժգին ծանուցագիր մը ուղղեց ճափոնական կառավարութեան: Ծանուցագիրը բողոքելով եղած յարձակման դէմ, ուշադրութիւն կը հրաւիրէ դէպքին ծանրութեան մասին եւ բացատրութիւններ կը պահանջէ: Այս առթիւ Լոնտոնի ճափոնական դեսպանն ալ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարին հետ, իսկ այս վերջինը հեռաձայնով խորհրդակցութիւն մը կատարեց վարչապետին հետ :

Միեւնոյն օրը ուրիշ դեսպաններ ալ տեսակցութիւններ ունեցան Պ. Իտընի հետ, Ծայր. Արեւելքի կացութեան մասին:

Անգլիական կառավարութիւնը կ'ուզէ օգտուիլ այս դէպքէն, անգամ մը եւս մէջտեղ դնելու համար իր առաջին ծրագիրը.— չէզոք շրջան մը հաստատել Շանկայի մէջ: Այս տեսակէտին համաձայն է նաեւ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը, որ ազդարարութիւն մը ուղղեց ճափոնական եւ չինական կառավարութեանց, պահանջելով բարեխղճօրէն յարգել ամերիկեան իրաւունքներն ու շահերը: Երկու երկիրներուն մէջ ալ ջղագրգռութիւն պատճառած է չինական ծովեզերքներու պաշարման որոշումը: Ճափոնական կառավարութիւնը նոր յայտարարութեամբ մը կ'ազդարարէ թէ պիտի խուզարկէ բոլոր կասկածելի նաւերը: Ամէն պարագայի մէջ, կացութիւնը աւելի բարդացած է այսօր, ոչ միայն բրիտանական դեսպանի մը վիրաւորմով, այլեւ Ճափոնի վճռական դիրքին պատճառով: Անգլիա այսօր աւելի զօրաւոր դիրքի մը մէջ կը գտնուի, բայց կը զգուշանայ բուռն շարժումներէ :

Մինչ այս մինչ այն, կռիւները հետզհետէ կը սաստկանան Շանկայի մէջ եւ այլուր: Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ 500 հոգի, մեծ մասը քաղաքացիներ, սպաննուած են Նանքինի ռմբակոծութեան հետեւանքով: Միեւնոյն ատեն կործանած են 200 տուներ: Չինական աղբիւրներու համաձայն, մեծ ճակատամարտ մը կը մղուի Ֆանչանի մէջ, ուր Ճափոնցիները յարձակում գործած են մեծ ուժերով եւ օդանաւերով: Զօր. Փայ Չունկ Հզի, որ Չինաստանի ամէնէն տաղանդաւոր ռազմագէտը կը համարուի, հրամանատար նշանակուեցաւ 200 հազար չինացի զինուորներու, Շանկայի շրջանին մէջ :

Ճափոնցիները գրաւեցին Քալկանի միջնաբերդը :

Կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ Գերմանիա Ճափոնի յանձնել տուած է մեծաքանակ ռազմամթերք եւ զէնք որոնք ծախուած էին Չինաստանի :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ձերբակալուեցաւ կասկածելի Յոյն մը, Օրէսթի Բիչչի, որ Պոլիս ծնած է 1893ին եւ Ֆրանսայէն վտարուած՝ 1913ին: Ութ լեզու կը խօսի եւ երկու անցագիր ունէր գրպանը: Ամէն ատեն հիւրանոց կը փոխէր, զանազան անուններ տալով: Ձերբակալուած ատեն յայտնեց թէ իր երկրէն վտարուած է իբրեւ հայրենադաւ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՍ ՔԵԶ ՄԵՂԱՅ

—o—

Ձեր մէջ կա՞յ մէկը որ այսպէս կամ այնպէս ազդուած չըլլայ Խ. Հայաստանի վերջին դէպքերէն,— անհամար «մերկացումներ», ձերբակալութիւններ, աքսոր, գնդակահարութիւն:

Քար ըլլար, կը սարսէր :

Զոհերը մէկ-երկու չեն, ոչ ալ հասարակ մահկանացուներ: Ամբողջ ղեկավարութիւն մըն է որ քուրջի պէս կը նետուի, կը տրորուի, կը փոշիանայ :

Եւ լախտը միայն կուսակցական-պետական-վարչական գլուխները չէ որ կը ճզմէ, այլ եւ ամբողջ գրական-մտաւորական սերունդ մը, նոր թէ հին, բոլշեւիկ թէ ուղեկից :

Ափ մը «հաւատարիմներ» մնացած են արդէն, եւ անոնք ալ իրենց շուքէն կը վախնան.— Ոչ մէկը գիտէ թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ, ո՛ւր պիտի նետուի 24 ժամ վերջը.:

Զուքարը գիտէ՞ր: Զապէլ Եսայեանի միտքէն կ'անցնէ՞ր :

Կը կարծէի թէ այս բոլորը կը կոչուին անհիտում: Աղէտ :

Զրպարտութիւն, էֆէնտիմ, զրպարտութիւն: Եւ կամ թիւրիմացութիւն :

«Բանուոր»ի՞ն ալ չէք հաւատար : Շարունակ ջուր կը խմէ Երեւանէն, ինչպէս Աղասի Խանջեանը, որ թոքախտ էր.

— «Հայ ազգայնական մամուլը, դաշնակ եւ ռամկավար թերթերը, դեռ կը շարունակեն ողբալ «ազգասէր հայ մտաւորականներու» կորուստը :

Արդեօք ազնուութեան հետեւա՞նք է այս: Ի հարկէ ոչ: Անոնք շատ լաւ գիտեն, որ նախ «հալածանքը» հայ մտաւորականներու դէմ չէ, եւ յետոյ խորհրդային իշխանութիւնը յիմար չէ, որ անմեղ մարդիկ, ըլլան անոնք Հայաստանի մէջ թէ Վրաստանի կամ Մոսկվայի մէջ, հալածանքի ենթարկէ, եթէ անոնք այնքան անմեղ էին, ինչքան կ'ուզեն ներկայացնել մեր թշնամիները :

Բայց զարմանալի չէ: Արտասահմանի մէջ իրենց գոյութեան իրաւունքը կորսնցուցած եւ Հայաստանի ժողովուրդէն անտեսուած հայ ազգայնականները, պէտք է ողբան կորուստն այն դաւաճաններու, որոնց գոյութեան եւ գործունէութեան մէջ իրենց փրկութեան լոյսը կը տեսնէին, իրենց ապագայ յոյսերու իրականացման կորիզները կը նկատէին :

Խանջեանի անպատիւ մահը կը սրտցաւ, անոր անունը սիրոյ դրօշակ դարձուցած են, եւ պիտի շարունակեն առանձին ակնածանքով յիշել իրենց հերոսը, որովհետեւ Խանջեանը իր ապարդիւն փորձեց սասել ձգել Բոլշեւիկ կուսակցութեան փառաւոր անունին վրայ, եւ սակայն չյաջողեցաւ»:

Հապա սա միւս վկայութի՞ւնը, միեւնոյն աղբիւրէն.

— «Ներկայ Խորհրդային Հայաստանի պետական մարմինը ոչ թէ հայ ժողովուրդի մտաւորականութիւնը կը փճացնէ, այլ՝ այդ մտաւորականութիւնը կործանման առաջնորդող ձեռքերը եւ աչքերը կ'ոչնչացնէ :

Հայ ժողովուրդը բաւական փորձառութիւն ունի եւ պիտի ունենայ առանց Պերիայի մըն ալ, իր մէջէն մաքրելու համար Խանջեաններ, Ալագյաններ, Սիմոնեաններ, ինչպէս որ առաջները մաքրեց Դաշնակները եւ Ռամկավարները» :

Ես քեզ մեղայ :

ՎԱՀԷ

ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐ ԽՈՐՀՐԴ. ԱԶԴԵՑՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Ն. Ֆրայէ Փրէսէի մէջ կը կարդանք.—

Սինքեանկէն (Չինական Թուրքեստան) Լոնտոն եւ Վիէննա հասած լուրերը կը յայտնեն թէ այն կողմերը խիստ ծանր հարուած մը կրած է խորհրդային ազդեցութիւնը: Անկարգութիւններ պատահեցան, երբ Քաշկարի զինուորական հրամանատարը Թուրքի Մահմուտ, իր բարձրագոյն չինական իշխանութիւններէն հրահանգ ստացաւ Ուրումքի երթալ եւ իր գործերուն հաշիւը տալ: Զօրավար Մահմուտ նախընտրեց Հնդկաստան փախչիլ, եւ մտնել Մէքքէ գացող ուխտաւորներու ստուար կարաւանի մը մէջ: Իր փախուստէն վերջ Քաշկարի եւ շրջակայքի Թուրքի ու Թունկան ցեղերուն միջեւ սաստիկ կռիւներ պայթեցան: Թունկաններուն վարիչը Մա, որ ասկէց առաջ երկար ատեն մնացած էր աշխարհի հաղորդակցութենէն զատուած ովասիսի մը մէջ, Թաքլամաքան անապատին հարաւակողմը, ծանրածանր կռիւներէ վերջ գրաւեց Քաշկարը եւ Եօրքանտը եւ արդէն այս միջոցիս Աքսուի առջեւ կը գտնուի: Իրաւ է որ Քաշկարի ամուր միջնաբերդը տակաւին կը դիմադրէ, բայց Թունկանները յաջողեցան ձեռք անցընել խորհրդային վեց ռմբաձիգ սաւառնակներ, որոնք վերջերս ղրկուած էին :

Թունկաններուն յաղթանակը խորտակումը կը նշանակէ խորհրդային ազդեցութեան՝ Սինքեանկի մէջ: Թուրքեստանի գաղտնի ոստիկանութեան պետը, որ Տաճկաստանէն յատկապէս ղրկուած խորհրդային քաղաքացի մըն է, ձերբակալուելով բանտարկուեցաւ եւ իր ճակատագիրը անծանօթ է: Թէեւ բոլշեւիկ ծանօթ ու անծանօթ Ռուսեր ամէն ինչ կ'ընեն Թունկանները սիրաշահելու համար, անոնց մեծերուն զանազան նուէրներ ղրկելով, բայց մոնկոլական այս պատերազմիկ ցեղին մարդիկը մինչեւ հիմա չեն մոռցած, թէ 1934ի ձմրան բոլշեւիկները ինչ սաստիկ հալածանքներու ենթարկեցին զիրենք, ջարդելով եւ կողոպտելով, իրենց դիրքերը ռմբակոծելով սառած գետին վրայ :

29,000 փախստականներ ետ ղրկուած

Ֆրանսական կառավարութիւնը հրամայեց Սպանիա վերադարձնել 29000 փախստականներ, որոնք Ֆրանսա ապաստանած էին Սանթանտէրի գրաւման հետեւանքով: Ամէն օր բազմաթիւ նաւեր կը հասնին ֆրանսական նաւահանգիստները, փախստականներ, մասնաւորապէս կիներ եւ մանուկներ բերելով : Շատ մը փախստականներ ալ փրկուած են ֆրանսական մարտանաւերու միջոցաւ: Ասոնք ուղղակի Պարսելոնա պիտի ղրկուին: Փախստականներուն մէջ կան նախկին նախարարներ եւ ուրիշ ականաւոր անձեր :

*** Սանթանտէրի գրաւումէն վերջը, Սպանիոյ ազգայնականները սկսան մաքրել շրջակաները: Վերջին լուրերու համաձայն, գրաւած են նաեւ Սանթոնա նաւահանգիստը եւ այժմ կը պատրաստուին յառաջ խաղալ դէպի Աստուրիաս: Իսկ հանրապետական զօրքը կը շարունակէ իր գործողութիւնները Արականի ճակատին վրայ :

***Իտալական թերթերը շարունակելով փառաբանել Սանթանտէրի յաղթանակը, կը գրեն թէ «Առաջնորդին պատգամն էր որ գործադրուեցաւ» : Զօր. Ֆրանքօ յաղթանակին լուրը Մուսոլինիի հաղորդեց մասնաւոր հեռագրով մը: Մուսոլինի անմիջապէս պատասխանեց, իր մասնաւոր գոհունակութիւնը յայտնելով որ «իտալացի լեգէոնականները հզօր աջակցութիւն մը ընծայած են Սանթանտէրի յաղթանակին, տասնօրեայ տաժանելի ճակատամարտի մը ընթացքին: Չէնքի այս սերտ եղբայրակցութիւնը կ'երաշխաւորէ վերջնական յաղթանակը որ Սպանիան եւ Միջերկրականը պիտի ազատէ հասարակաց քաղաքակրթութեան սպառնացող որ եւ է վտանգէ »:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿՈՉԸ ԱՆՀԱՄԱՐ ՀԱՅՀՈՅԻ

(Ուղա լերան էրամսյան օրերուն արձագ)

Ինչպես կը հաղորդեն Մոսկվայի հեռագրական գործակալությունները, Հայկական Սովետական Գրողների Միությունը Մոսկվայի մէջ կազմակերպած է հանդիսաւոր երեկոյ մը՝ նուիրուած Հայ Ժողովուրդի մեծ բանաստեղծ Յովհաննէս Թումանեանի յիշատակին։

Երեկոյին ներկայ եղած են Հայաստանի Կոմունիստական Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի առաջին քարտուղար ընկ. Ա. Ի. Միկոյան, Հայաստանի Կոմունիստական Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի երկրորդ քարտուղար ընկ. Ա. Ի. Կոսարեւ, Հայաստանի Կոմունիստական Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի քարտուղար ընկ. Ա. Ա. Ժդանով

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԱՎԱԿԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՆԴ)

•••• • ••••

ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ ԵՎ ՆՐԱ ՀԱՂԹԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Ա. ՓԱՓԱԶԵԱՆ)

Ամէն ազգ իր ունեցած գրական ժառանգութեան մէջ ունի իր ազգային բնաւորութեան արտայայտութիւնը, իր ազգային հոգեբանութեան ներկայացուցիչը։ Ամէն ազգ իր գրականութեան մէջ կը գտնէ իր ազգային ոգին

Գնդակահարութիւններն կը շարունակուին

Իրքուցքի (Սիպերիա) «Փրավտա»ն կը գրէ թէ 3 Թրոցկիականներ գնդա - կահարուեցան օգոստոս 20ին, ամբաստանուած ըլլալով թէ մահափորձեր սարքած եւ լրտեսութիւններ կատարած են ի նպաստ Ճափոնի եւ թէ ծրագրած էին սպաննել խորհրդային վարիչներ :

Միեւնոյն աղբիւրին համաձայն, Նովորոսիսկի առեանը մահուան դատապարտած է կին մը, Նինա Վէտէնոքայա, որ վարիչն էր ջրարաշխական կայանին : Այս կինը ամբաստանուած է թէ «սախ սիւլֆիւրիք» կը լեցնէր արձակուրդէն վերադարձող մանուկներու ջուրի գաւաթներուն մէջ :

*** Գերմանական թերթերը կը գրեն թէ 30 Գերմանացիներ ձերբակալուած են Լէնինկրատի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ : Այս ձերբակալութիւններով մօտ 300ի կը բարձրանայ գերման կալանաւորներուն թիւը : Ձերբակալուած են նաեւ մօտ 30 Հունգարացիներ, 20 Իտալացիներ եւ բազմաթիւ Աւստրիացիներ, Պուլկարներ, Ռումանացիներ, վերջին օրերու ընթացքին :

»»»» • ««««

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐԵՔ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ ուրբաթ իրիկուն յարձակեցան բանուորի մը վրայ որ 180000 ֆրանքի գումար մը կը փոխադրէր Վոլնարկ փողոցին մէջ (ԺԸ), ե - լեկտրական գործարանի մը բանուորներուն չաբաթականը վճարելու համար : Բանուորը իր կարգին ատրճանակը քաշելով սպաննեց, ընկերը օգնութիւն աղաղակեց եւ աւազակները փախուստ մատնուեցան :

Մ · ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը որոշեց 14 նոր մարտանաւեր լրացնել չորս ամսուան մէջ, 30 հատ ալ շինել մինչեւ 1938 : Պիտի շինուին երկու հսկայ զրահաւորներ, իւրաքանչիւրը 35000 թոն տարողութեամբ եւ 50 միլիոն տոլար արժէքով :

ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ անկարգելներու մարզարանը փակուեցաւ առժամապէս, երկու արկածներ պատահած ըլլալով : Տակաւին որոշում տրուած չէ ցուցահանդէսին երկարաձգման մասին : Զուիցերիա, Գերմանիա, Խ · Միութիւնը եւ ուրիշներ համաձայն չեն աւելի երկար մնալու : Միւս կողմէ հաշիւ եղած է որ պահպանման ծախքերը շատ սուղի պիտի նստին ձմեռը :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր նոր բացուած արհեստանոցին մէջ կը ծախենք գիւ- րամատչելի գիներով ճաշակաւոր եւ դիմացկուն նստարաններ, թիկնաթոռներ, տիվաններ, եւ ննջասենեակի, հիւրանոցի եւ ճաշասրահի վերաբերեալ ամէն տեսակ կարասիներ : Կը ստանձնենք նաեւ վերնիսաժի եւ ատաղձագործի վերաբերեալ գործեր : Աժան, մաքուր եւ արագ : Դիմել՝ ՀԱԹԻՄԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՆ, 80, Bd. de la Borderie, Marseille :

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՍՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71

Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ, մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ ըլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ԻՐԱՒԱԳԷՏ — ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ԱՐՏԱՒԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆ

122 Bld. Murat, Paris (16), Tél. Jasmin 52—69

Մէթրօ Բօրթ տը Սէն Քլու Էլքը, Ավընիւ տը Վէրսայլի կողմէն:

Դիմել իրեն վստահութեամբ ամէն կարգի դատի, արկածի, առնելիքի եւ գործի համար: Գիները չափաւոր:

10—12, 6,30—8, բացի երեքշաբթի եւ ուրբաթ առաւօտներէն:

ԲԺԻՇԿ ՏԷՐ-ԳԱՐԻԲԵԱՆ

27 Avenue de Bellevue, Chaville

Աչքի, երախաներու եւ ներքին հիւանդութիւններ:

Կ'ընդունի առաւօտները 10—12 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ:

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր:
Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:
Աշխարհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

51, Rue Mr.le Prince, Paris(6), Chèque postal Paris 1278-35, Tél. Danton: 88-65

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կիւրինցի տիկին Սրբուհի Մէնտիլեան կը փնտռէ իր զաւակը՝ Անդրանիկ Մէնտիլեան, հօր անուն՝ Աբրամ, մեծ հօր անուն՝ Վարդեվառ (Մէնտիլ Տէտէ) : 4 տարեկան հասակին աքսորուած է Շէհիր Գըլլայէն (Սեբաստիա) իր մեծ մօր՝ Հաճի Մարիամ Չիթպաշեանի եւ իր մօրաքրոջ Աղնիւ Չիթպաշեանի հետ : Տեղահանութեան միջոցին զիրենք տեսնողներ եղած են Մալաթիոյ շրջանները : Իրենց հասցէն գիտցողներէն կամ իրենց մասին որ եւ է լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել, Madame Serpouhi Mendilian, Usine Diedrich, à Bourgoin, Isère, France :

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէ արտատպել :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՀԱՄԱՐ

Փարիզի եկեղեցւոյ հոգաբարձութենէն ստացանք հետեւեալ ազդը.—

Անմոռանալի հերոս Զօրավար Անդրանիկի ննջման տարելիցին առթիւ, Կիրակի, 29 Օգոստոս 1937, Ս. Պատարագի աւարտումին, հոգեհանգստի պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ:

Նոյն միջօրէի ժամը 15ին, փափաքողները կրնան այցելել հանգուցեալին դամբարանը, Փէր Լաշէզի գերեզմանատունը, ուր հոգեհանգստեան մը ներկայ պիտի ըլլայ հոգեհանգիստ կատարելու համար:

17, Rue Damesme — PARIS (13)
Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 31 Օգոստոս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 5 Ավընիւ տ'Իթալի սրճարանին վերնայարկը: Օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

ԱՌՆՈՒՎԻԼ-ԼԷ-ԿՈՆԷՍԻ «Վարդան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 31 Օգոստոս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին ընկեր Ճիճանեանի բնակարանը:

Գաւառ

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ «Անտոք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին «Դուրեան» գրադարանը: Ներկայանալ անդամատետրով: Օրակարգ՝ Երջ. ժողովի օրակարգի հարցերու քննութիւն եւ պատգամաւորի ընտրութիւն:

ԱՆԺԷՐԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ C. Roger-ի ՄՕՏ 183 Avenue d'Argenteuil (Փլաս Պուրկինեոնի վրայ):

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՆԺԷՌ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ Հ. Յ. Դ. «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Սեպտեմբեր 5ին

Նկատի ունենալ այդ թուականը:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հայ Սափրիչներու Միութեան կողմէ

19 Սեպտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէսգիշեր

ՍԱՄՈՒԷԼ—ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Բացուած է վարժարանիս 1937—1938 տարեշրջանը: Այն ծնողները որ կը փափաքին իրենց զաւակները մեր քով արձանագրել, թող հաճին վարժարանիս քարտուղարութեան դիմել ամէն երկուշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 15էն 18:

Տեսչութիւն

Մեր հասցէն է՝ Direction du Collège Arménien Samuel—Moorat 26 Rue Troyon, Sèvre, S. et O. (France):

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՌԱԶՄԻԿ Թիւ 1

ԷՋԵՐ ՄԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՅ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐՋԱԼՈՅՍԻՆ

(Հրատ. Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան, Փարիզ)

Մեր մօտիկ անցեալի զէնքերու պատմութիւնը: Մօտ 300 էջնոց, մաքուր թուղթի վրայ, պատկերազարդ, գեղեցիկ հրատարակութիւնը:

Գինը՝ Ֆրանսա, Լիբանան, Սուրիա եւ Պալքաններ	10 ֆր.:
Միւս երկիրներ	15 ֆր.:

Դիմել՝ ՖՐԱՆՍԱ, R. Papazian 163 Avenue Jean Jaurès, Paris.
ՌՈՒՄԱՆԻԱ O. Sahaguian 29 Atelerilor, Constantza (Roumanie)
ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ «Մասիս» հրատարակչական B. P. 444, Sofia (Bulgarie)
ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ «Նոր Օր»ի խմբագրատուն 20 A. Rue Vouli. Athènes (Grèce)
ԻՐԱՔ Գ. Սիւրմէեան New Street. Bagdad (Iraq):
ՀԱՐԱՒ ԱՄԵՐԻԿԱ «Արմենիա»յի խմբագրատուն, San Salvador 4625. Buenos-Aires (Argentine):

Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51. Rue Monsieur Le Prince. Paris, ուրկէ կրնան դիմել բոլոր այն վայրերէն, որոնց առանձին հասցէ չենք տուած.

Etude de Mᵉ BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ· ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ծառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Խորհրդակցութիւն 25 ֆր.: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5—7, բացի շաբաթ, կիրակի եւ տօնի օրերէ:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Tailleur de ST. BERNARD

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris(18)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouard*
Թէլէֆօն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար:

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՈՒԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ. — Հագուստներ (2 փարձով) սկսեալ 280—400 ֆր. նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզի տաբատ մը եւ կամ ամառուան յատուկ գեղեցիկ մուշտակ մը: 400 ֆր.է վեր հագուստներու (3 փորձ) համար կարելի է նուէր ստանալ մուշտակապարծ Տիկ. Հայկուհի Կիւլպօլեան, արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ 2 imitation martre, պայմանաւ որ գնորդը վեցամսեայ բաժանորդագրուի ցուցակին: Օգտուելու համար վերոյիշեալ պայմաններէն ներկայացնել ցուցակի կտրօնը: Rue la Charbonnière-ի մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գիներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ ըրթուում:

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆօն **Nord 84-04** (անփոփոխ)

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2– 7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

"Paris - Moderne,,

S. A. R. L. *Fabrique de Confection Pour Dames*

51 Rue du Caire (Place du Caire)

Métro, Sentier, Rèaumur-Sebastopol Téléphone: Central 70—10

Մեր վաճառատան սեփական արհեստանոցին մէջ կը պատրաստենք խնամուած եւ արդիական ճաշակով կնոջական ամէն տեսակ հագուստներ (robes, manteaux, jupes, blouses, chemisiers, եւայլն): Գաւառէն ղրկուած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

ՇԻՐԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ-ՍՐՃԱՐԱՆ

« ՏԱՄԱՍ «, **Palais de la Bière**

4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ուրախութեամբ կուգամ ծանուցանելու յարգոյ յաճախորդներուս եւ հասարակութեան թէ ճաշարանիս նորոգութիւնը աւարտած ՄԵԾ ՍՐԱՀԸ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐՕՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ, վերաբացուած է.

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ **BIÈRE PHENIX** ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՁԵՏԵՂՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ

ՍԵՒ ԵՒ ԴԵՂԻՆ ՊԱՂ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

Գալուհուրքերու հետ կուտանք ճոխ եւ զանազան աղանդերներ

ԷՔՍՊՐԷՍ ՄԵՔԵՆԱՅՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԵՂ ՍՈՒՐՃ

Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք բոլոր առաջնոյն անթերի սպասարկութիւն, ԱՄԷՆ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ՃԱՇ, ՊԱՂ ՄՍԵՂԷՆՆԵՐ, ՔԷՊԱՊՆԵՐ, անպարատ կարգով ԲԻԼԱՒ եւ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ պատրաստուած մասնագէտ խոհարարներու կողմէ:

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՍ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 2Ը

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ԾԱՆՕԹ.— Ճաշի ժամերէ դուրս յաճախորդները կրնան նարտի եւ թուղթի խաղերով զուարճանալ: Միութիւններու համար կը տրամադրուի մաքուր եւ օդաւէտ ժողովասրահ եւ իրենց գործերուն համար առանձին պահարաններ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՈՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton ; 52 – 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

PÉRA

Restaurant Franco-Oriental

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԵԱՆ

9 Rue de Provence, Paris (9)

Մէթրօ **Pelletier** կամ **Cadet**

Աղանդերներ, խնամուած արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ պատրաստուած անարատ իւղով:

Մասնաւոր սրահ հացկերոյթի եւ հարսանիքի համար:

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE-COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը:
ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ:
Դիմել իր արհեստանոցը 32 Rue Menilmontant, Paris (20)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ դրամական առաքումներու համար դիմել հայկական միակ հաստատութեան

Ets. ABOKET

8, Rue de la Grange Batelière

Մէթրօ Montmartre, Հեռ. Prov. 51-79

Ապսպրանքները կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակէն եւ ամէնէն աժան գիներով: Կը հայթայթենք ուղղուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեզի յանձնուած ապրանքները: Կը ստանձնենք զանազան երկիրներու դրամական փոխադրութիւնը: Կը ծախենք Լօրըրի նախնական ամբողջ եւ մէկ տասներորդ տոմսակներ: Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հայաստանէն նոր ձեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեղանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւն.: Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում: Փափաքողներուն կը ղրկենք արժեցուցակը:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՆԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 31 ՕԳՈՍՏՈՍ
MARDI 31 AOUT 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3512

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ԳՈՀԱՑՈՒՄ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՃԱՊՈՆԷՆ

»»»» • ««««

Դաշնագիր մը Խ. Միութեան եւ Չինաստանի միջեւ

Թոքիոյի բրիտանական դեսպանատան գործակատարը Օգոստոս 29ին ճապոնական կառավարութեան յանձնեց իր կառավարութեան ծանուցագիրը, որ բողոքելով անգլիական դեսպանին վրայ կատարուած յարձակման դէմ, գոհացում կը պահանջէ հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

1. Ճափոնական կառավարութիւնը պէտք է ներողութիւն խնդրէ պաշտօնապէս.— 2. Պարտ ու պատշաճ պատիժը անօրինել յարձակման պատասխանատուներուն.— 3. Ապահովութիւն տալ թէ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք պիտի առնուին, որպէսզի նմանօրինակ դէպքեր չպատահին:

Ծանուցագիրը շատ երկար է եւ մանրամասնօրէն կը պարզէ դէպքին հանգամանքները, դիտել տալով թէ ճափոնցի օդաչուներուն համար անկարելի էր որ գործ ունէին ոչ-պատերազմիկներու հետ: «Անշուշտ ճափոնական օդանաւը նպատակ չունէր Մեծն Բրիտանիոյ դեսպանին անձին վրայ յարձակելու: Դոնէ երեւութապէս կ'ուզէր յարձակիլ ոչ-պատերազմիկներու վրայ, եւ այսքանը բաւական է հաստատելու համար ապօրինութիւնը»:

Ծանուցագրին ոճը ազդու ըլլալով հանդերձ, սպառնական չէ: Անգլիա չըսպառնար խզել իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները Ճափոնի հետ, թէեւ կրնայ դիմել այդ միջոցին, եթէ Ճափոն գոհացում չտայ: Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ մտածմարական կը գտնեն որ Անգլիա չսպառնար վրէժխնդրական անօրինութեանց դիմել: Անշուշտ պատճառը այն է որ Մեծն Բրիտանիա անրաւական կը գտնէ իր ուժերը Ծայր. Արեւելքի մէջ, ճիշդ այն պահուն երբ Եւրոպայի խռովեալ վիճակը անհրաժեշտ կը դարձնէ բազմաթիւ մարտանաւեր պահել Միջերկրականի մէջ:

Ճափոնական կառավարութիւնը հաղորդեց անգլիական գործակատարին՝ թէ անգլիական եւ ճափոնական իշխանութիւնները քննութիւն բացած են Շանկայի մէջ, դէպքին պարագաները ճշտելու համար: Ուրեմն Ճափոն անգլիական բողոքին պիտի պատասխանէ այս քննութենէն վերջը:

⁂ Պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ Խ. Միութեան եւ Չինաստանի ոչ-յարձակման դաշինք մը կնքած են Նանքինի մէջ, Օգոստոս 21ին: Դաշնագրին տեւողութիւնն է հինգ տարի: Գլխաւոր տրամադրութիւններն են.— 1. Երկու կողմերը կը դատապարտեն պատերազմի քաղաքականութիւնը.— 2. Երբ յարձակում գործուի երրորդ պետութեան մը կողմէ, երկու կողմերը յանձն կ'առնեն աջակցութիւն չընծայել յարձակողին.— 3. Ներկայ դաշնագիրը չի փոխեր նախկին դաշնագիրներով հաստատուած իրաւունքներն ու պարտաւորութիւնները:

Յարձակումները կը շարունակուին ուժգնօրէն

Կռիւները եւ մանաւանդ ռմբակոծութիւնները կը շարունակուին Շանկայի մէջ: Կիրակի օր ճափոնական օդանաւերը ռմբակոծեցին քաղաքին հիւսիսային կայարանը: Ռումբերը ինկան միջազգային թաղամասին մօտ: Սպաննուեցան 300 հոգի, իսկ վիրաւորուածներուն թիւը 700ը կ'անցնի:

Նախորդ օրն ալ 500 հոգի սպաննուած, հարիւրաւորներ վիրաւորուած էին, դարձեալ օդանաւային յարձակման մը հետեւանքով:

Շափէյի մէջ ալ 200 հոգի սպաննուեցան իբրեւ հետեւանք ճափոնական օդանաւերու յարձակումներուն:

Ճափոն կը շարունակէ գինուոր հասցնել Չինաստան, առանց պատերազմ հռչակելու:

«Մաքրագործում»ները պիտի վերջանա՞ն

Մոսկուայէն հաղորդուած լուրերու համաձայն, այս ձմեռ նիստի պիտի հրաւիրուի կուսակցութեան ընդհ. ժողովը, ընտրելու համար Կեդր. կոմի-տէի պակսած անդամները:

1934էն ի վեր, երբ ընտրուեցաւ Կեդր. կոմիտէն (71 անդամ եւ 71 թեկնածու), անդամներէն երեքը մեռած են, մէկը՝ սպաննուած է, մէկը անձնասպան եղած, երեքը գնդակահարուած են, մէկը ձերբակալուած է, իսկ ուրիշ երեք անդամներ ալ աչքէ ինկած են: Կուսակցութեան ստորադաս կազմակերպութիւնները առաջին անգամ ըլլալով գաղտնի ընտրութիւններ կատարեցին ամբողջ Խ. Միութեան մէջ, եւ 40 առ հարիւրին տեղ նորեր ընտրուեցան, այսինքն Այս ընտրութիւնները նախապատրաստական աշխատանքներ են կուսակցութեան համագումարին համար, ուր կ'ընտրուի Կեդր. Կոմիտէն: Համագումարները ըստ օրէնքի տեղի կ'ունենան երկու տարին անգամ մը. բայց վերջինը տեղի ունեցաւ 1934 Փետրուարին, իսկ վերջընթերը՝ 1930 Յուլիսին: Կը կարծուի թէ յառաջիկայ համագումարին հետ պիտի վերջանայ «մաքրագործում»ի շրջանը:

--- «Լէնինկրատսքայա Փրավտա» Օգոստոս 28ի թուով կը գրէ թէ Լենինկրատի շրջանին զինուորական առեանը մահուան դատապարտած է երկու կիներ, Իվանկա եւ Եորկիեւսքա, որոնք «հակայեղափոխական ահաբեկչական շարժառիթներով, թունաւոր նիւթեր խառնելով մանուկներու գաղութին յատկացուած սնունդին մէջ, փորձեր են սպաննել 12 մանուկներ, 8-11 տարեկան: Տղաքը փրկուած են, իսկ երկու կիները՝ գնդակահարուած:

Դարձեալ նոյն թերթը կը գրէ թէ ներքին գործավարութիւնը հակախորհրդային նոր խումբ մը երեւան հանած է Կրասնոկվարդեսքի մէջ: Այս խումբին անդամները կը ձգտէին վերահաստատել դրամատիրական կարգ ու սարքը, խանգարելով հաւաքական տնտեսութեանց աշխատանքը եւ Լէնինկրատի բանջարեղէնի հայթայթումը, որպէսզի ժողովուրդը սովի հանեն: Կալանաւորներուն մէջ կը գտնուին շրջանային կոմիտէի նախկին քարտուղար՝ Վասիլեւ, հողագործական մեքենաներու կայանին տնօրէնը՝ Սեմենով, եւ կոլխոզին վարիչները: Ուրիշ 12 ամբաստանեալներ ալ կը դատուին Օստրովի մէջ: Այս առթիւ թերթերը բանաձեւեր կը հրատարակեն, որոնք մահապատիժ կը պահանջեն ամբաստանեալներուն համար:

--- Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Մոնկոլիոյ պատերազմական նախարար մարաջախտ Տէմիտ եւ զօր. Տանսահէտօ, որոնք Օգոստոս 22ին մեռած էին կառախումբին մէջ, Մոսկուա եկած ատեն, զոհ գացած են թունաւոր պահածոներու: Ուրիշ ուղեկիցներ ալ թունաւորուած եւ հազիւ փրկուած են: Քննութիւն բացուած է այս մասին, պատասխանատուութիւնները ճշտելու համար:

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ԾԱՒԱԼՈՒՄԸ

Կարեւոր յաղթութիւն մը Սասունի մէջ

Իրազեկ աղբիւրէ մը մեզի կը հաղորդեն հետեւեալ տեղեկութիւնները, Օգոստոս 9 թուականով.—

Քանի մը օր առաջ աւելի քան 2000 զինուորներէ բաղկացած թրքական զօրաբաժին մը անակնկալ յարձակում կը գործէ Մարաթուկ լերան վրայ եւ կը գրաւէ քրտական երեք գիւղ: Անակնկալի եկած Քիւրտերը կը նահանջեն դէպի Հարորք գիւղը: Թուրք զօրքը քաջալերուած այս յաջողութենէն կը շարունակէ իր յառաջխաղացումը դէպի բարձունքները: Քիւրտերը Ապտիլռահմանի հրամանով կը նահանջեն դէպի անառիկ ամրութիւնները: Նահանջէն օր մը վերջ, Ապտիլռահմանի եղբօր՝ Մէհմէտ Ալի Եունուսի գլխաւորութեամբ, Քիւրտերը գաղտնի ճանապարհներով կը պաշարեն Թուրք զօրքը առջեւէն եւ ետեւէն եւ զայն կ'առնեն կատաղի կրակի մը տակ: Ու կը սկսի ջարդը... Լեռները կը ծածկուին Թուրք զինուորներու դիակներով: Քիւրտերը գերի կ'առնեն 5 բարձրաստիճան զինուորականներ, 8 տասնապետներ եւ 80 զինուորներ. միաժամանակ Թուրքերէն կը խլեն 11 բեռ զէնք եւ մեծ քանակութեամբ փամփուշտ:

ԽԻԶԱՆԻ ԿՌԻՒՆԵՐԸ

Խիզանի Շէյխ Սալահէտտինը բուռն կռիւներու բռնուած է. Քիւրտերը հերոսաբար դիմադրած են թրքական յարձակումներուն, ահագին կորուստ պատճառելով Թուրք զօրքին: Շէյխի հրամանատարութեան տակ կը կռուին ոտքէն մինչեւ գլուխ զինուած աւելի քան 500 Քիւրտեր: Կռուողներու հետ է Խիզանի ամբողջ քրտութիւնը:

ՈՒՐԻՇ ՃԱԿԱՏՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Մանազկերտի շրջանի կռիւները կը շարունակուին եւ շատ ուժեղ կերպով: Կռիւները կը տարուին փորձառու ղեկավարի մը հրամանատարութեանը տակ:

Կալէյէ Զիլանի, Արճէշի եւ Բաթնոսի կռիւները կը վարէ Քէօր Հիւսէյն փաշայի տղան՝ Մամօն (Մահմուտ պէկ): Հիւսէյն փաշան իր տրամադրութեան տակ ունի սուսերաթիւ կռուողներ:

Քրտական ապստամբութեան հրդեհը ծայր տուաւ ի վերջոյ նաեւ Արարատի բարձունքներուն վրայ: Հին ու ծանօթ ղեկավար մըն է, որ այդ անառիկ լեռնաշխարհին մէջ իր շուրջ համախմբած է բոլոր կռուողները եւ պարզած ապստամբութեան դրօշը:

ՏԷՐՍԻՄ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԿՌՈՒԻԼ

Տէրսիմի մասին գրած եմ արդէն. Լեռը կը դիմադրէ միշտ: Ժողովուրդին «սուրբը», ծերունի Սէյիտ Ռիզան, գիւցազնի վայել հերոսութեամբ կը մղէ կռիւները, իրեն հետ ունենալով Տէրսիմի ամբողջ ժողովուրդը, որուն ազատագրական ահեղ պայքարին լծուած են ոչ միայն այրերը, այլ եւ կիներն ու քիւրտ պատանիները:

Ինչո՞ւ ալ կը յերիւրեն...

Պոլսոյ «Սօն Փօսթա» թերթին Դամասկոսի թղթակիցը կը հաղորդէ թէ՝ այնտեղի թերթերուն տուած տեղեկութեանց համաձայն, Հայ կին է Պէքիր Սըտգը փաշայի սպանիչը, Հայաստանէն գաղթած եւ անունը Համտ Ապտուլլահի փոխած...

Ինչպէս կ'երեւայ, Թուրք մամուլը բաւական չհամարելով Սուրիոյ մէջ ցանած որոմը, կը փորձէ Իրաքի մէջ ալ հանրային կարծիքը գրգռել հայ գաղթականներուն դէմ:

ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Մուսոլինին ընդունելու համար

»»»» • ««««

Հետզհետէ կը հաստատուի թէ Մուսոլինի Գերմանիա պիտի այցելէ մօտերս, հաւանաբար Սեպտեմբերի վերջին շաբթուն: Այժմէն մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին, ընդունելութեան համար: Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ Մուսոլինի նախ պիտի հանդիպի Հիթլէրի ամառանոցը, երկու երեք օր հիւր մնալով: Կարեւոր խօսակցութիւններէ վերջ, Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ «Առաջնորդ»ները պիտի երթան Պերլին, ուր շարք մը հանդիսաւոր ընդունելութիւններ պիտի կատարուին: Տասը հազար խաղական դրօշներ պիտի զարդարեն «փաշքի եւ յաղթանակի ճամբան», որ պիտի լուսավառուի հազարաւոր լամբարներով, հովանաւորութեամբ Փաշական եւ հիթլէրական խորհրդանշաններու: Երկու հազար զինուորական երաժիշտներ ամէն օր փորձեր կը կատարեն, վիթխարի նուագահանդէսի մը համար որ պիտի սարքուի ի պատիւ Իտալիոյ Առաջնորդին: Վերջին օրը զօրահանդէս մը պիտի կատարուի, մասնաւորապէս մեքենաշարժ գունդերով:

Իտալիոյ ոստիկանութեան վերատեսուչը Պերլին հասաւ կիրակի օր, ընկերակցութեամբ կարգ մը պաշտօնատարներու, ապահովութեան անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու համար, համախորհուրդ գերմանական ոստիկանութեան հետ:

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս այցելութեան:

»»»» • ««««

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒ Ե. համագումարը բացուեցաւ Շթութկարտի մէջ, մեծ հանդիսաւորութեամբ: Ներկայ էին 10.000 գերմանացիներ, աշխարհի բոլոր մասերէն: Գերմանիոյ արտաքին նախարարը ճառ մը խօսելով, չեշտեց թէ «ձեռք ձեռքի կ'ընթանանք Իտալիոյ հետ»: Հիթլէրի ներկայացուցիչն ալ յայտարարեց թէ «թոյլ պիտի չտանք որ մեզի հետ վարուին իբրեւ փարիաներ»:

ՍՊԱՆԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ վրայ կռիւները կը շարունակուին ուժգնօրէն: Կառավարական զօրքը կարեւոր յառաջխաղացութիւն մը կատարեց դէպի Սարակոսա, իսկ ապստամբները յաջողութեամբ կը գործեն հիւսիսային շրջանին մէջ, Սանթանտէրէն դէպի Աստուրիաս:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ճամբուն վրայ չորս անծանօթներ յարձակում գործեցին օթոքարի մը դէմ: Հրեայ մը սպաննուեցաւ, իսկ յարձակողները յաջողեցան փախչիլ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԶԳԱՆԳԱՏԻՆՔ, ՕՐՀՆԵՆՔ

—o—

Ամերիկայի մէջ «Կոչնակ» մը ունինք որ քիթը ամէն բանի մէջ կը խոթէ:

Տրամաբանօրէն՝ իր կոչումը պիտի ըլլար ժողովարանին կամ ժամուն կոչնակը հնչեցնել, Տիրոջը փառաբանելու համար հաւատացեալները:

Բայց մարդկային փառասիրութիւնը սահման չունի:

Եւ մեր «Կոչնակ»ն ալ ամէն բանի մասին կը ճառէ, -- կրօն, գրականութիւն, քաղաքականութիւն, դիւանագիտութիւն, բարոյական, պատմութիւն, փիլիսոփայութիւն, բարեկրթութիւն, յեղափոխութիւն, թատրոն, ամուսնութիւն, ամուսնալուծում: Նոյնիսկ «վազանձ»ի մասին խմբագրական կը գրէ, բացատրելով թէ ինչպէ՛ս պէտք է անցընել արձակուրդը:

Այսքան բազմակողմանի, բազմահմուտ շաքարաքերթ մը կրնա՞յ անտարբեր մնալ Խ. Հայաստանի հանդէպ:

Թէեւ պատուելիներ են «Կոչնակ»ի խմբագիրները, բայց շատ աւելի սերտ կապուած են անաստուած Մոսկուայի եւ Երեւանի հետ, քան թէ «հայաստանեայց» ռամկավարները:

Այս վերջինները գիծէն շեղեցան խանչեանի դէպքէն ասդին, մինչդեռ «Կոչնակ»ը մնաց հաւատարիմ եւ չի հանդուժեր որ մինչեւ անգամ քննադատական դիրք բռնես խորհ. իշխանութեան հանդէպ:

Այսպէս, խօսելով ծանօթ «մաքրագործում»ներու մասին, «Կոչնակ» կը բացատրէ թէ մեր պարտքն էր «զուսպ մնալ՝ մեր մեկնութիւններուն եւ խորհուրդներուն մէջ»:

— «Ի՞նչ պատահեցաւ սակայն. -- Առաջին օրէն մենք ամէն չափ ու ըղդուշութիւն մէկդի դրինք եւ՝ ազատասպարէզ տուինք մեր գրգռեալ ու բորբ զգացումներուն համաձայն արտայայտութեան: Պաշտօնանկ ու ձերբակալեալ հանրային մարդոց ու մտաւորականներու դէմ գործուած «անիրաւութեան» մասին եղան այնպիսի խօսքեր ու մեղադրանքներ, որոնք, թէ լաւ խորհինք, փոխանակ թեթեւցնելու, կրնան ծանրացնել անոնց վիճակը եւ ուրիշներուն ալ դիրքն ու գործը դժուարացնել: Շատեր ալ եղան, քննադատութեան իրաւունքով, Հայաստանի մէջ վտանգել ազգային-կանութիւնն ու ազգային շահերը պաշտպանելու՝ խօսքով ու ժխորով, առանց անդրադառնալու որ իրաւունք մը միշտ շրջահայեցութեամբ եւ օգտակար արդիւնքի մը հասնելու մըտադրութեամբ պէտք է գործածուի, եւ եթէ այդպէս չըլլայ, զուր ջանք անօգուտ վատնած կը մնայ, եւ շատ անգամ ալ վնաս ու չարիք կը ծագի: Վերջապէս, գանուեցան լուրջ մարդիկ, որոնք նոյնիսկ Մոսկուայի խորհուրդ ու խրատ տուին, որպէսզի խելքը գլուխ կանչէ, տեսնէ ու չակէ իր սխալներն ու ինքզինք, որով Հայաստան ալ ցնցումներէ ու փորձանքէ զերծ մնայ:

Եթէ շարունակենք յորձանքին մէջ դառնալ այսպէս, մեր դիւրաբեկ նաւակը ջարդ ու փշուր կ'ըլլայ: Մենք անիրաւեալ ազգ մըն ենք: Այս փաստով սակայն, չենք կրնար պնդել որ իրաւունքը միշտ մերն է ու մերը պէտք է ըլլայ, եւ ինչ որ մենք կ'ուզենք արդար է»:

Խօսք չուզեր, լուրջ փորձանքներ բացուած են մեր գլխուն, շնորհիւ նոյնիսկ լուրջ մարդոց անխոհեմութեան:

Դարմա՞ն, -- Ես կ'առաջարկեմ երկու ազդու միջոցներ.—

1. Խնդրել ամենագէտ եւ ամենատես «Կոչնակ»էն, որ պատուիրակութիւն մը փութացնէ Մոսկուա, հանճարափայլ Առաջնորդին գթութիւնը աղերսելու համար:

2. Գոհաբանական պատարագ մատուցանել բոլոր եկեղեցիներուն եւ ժողովարաններուն մէջ, վասն արեւշատութեան Ստալինի, մաղթելով որ դադրմածաբար շարունակէ «մաքրագործում»ը, մանաւանդ Խ. Հայաստանի մէջ:

ՎԱՀԷ

ՄԱՆՐ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ծագեցան Եուկոսլավիոյ մէջ: Անտառներու եւ հանքերու նախարարը գաւառ գացած էր ճառ մը խօսելու համար: Հազարաւոր ցուցարարներ յարձակելով խանգարեցին բանախօսութիւնը: Նախարարը որճարան մը ապաստանեցաւ, բայց ամբոխը կրկին յարձակեցաւ քարերով, բիրերով: Ահռելի իրարանցումին մէջ, ոստիկանները կրակ բացին, վիրաւորելով մօտ 30 հոգի որոնց 12ը ծանրապէս: Երեք հոգի մեռան:

ԵՐԵՔ ՕԴԱՆԱՒԵՐ, որոնք առժամապէս տեղաւորուած էին Թուսիւ-Փառի օդակայանին մէջ, խորհրդաւոր յարձակման մը ենթարկուեցան առջի օր: Մէկը բոլորովին ոչնչացաւ, միւս երկուքը վնասուեցան: Դժոխային մեքենաներ եւ հրձիգ ռումբեր դրուած էին երեք օդանաւերուն մէջ: Ձախակողմեան թերթերը կը գրեն թէ Փաշականներ սարքած են դաւը, կասկածելով թէ երեք օդանաւերը Սպանիա պիտի երթային:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻՆ երգիչներու եւ պարողներու խմբակցութիւնը այս օրերս Փարիզ կը հասնի միջազգային ցուցահանդէսին առթիւ: Հաստատուած է 1928ին:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ գործակցութեան ծրագիր մը կ'ուսումնասիրեն, իրենց առեւտրական նաւերը պաշտպանելու համար Միջերկրականի մէջ: Կ'ըսուի թէ թրքական տորմիղը պիտի չերթայ Իտալիա եւ Եուկոսլավիա, ինչպէս ծրագրուած էր:

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐԸ

Ազգ. պարգեւախաղի 8-րդ շարքին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ շաբաթ օր, Տօվիլի մէջ: Երեք միլիոնի մեծ պարգեւը շահեցաւ 914.244 թիւը: 59 տոմսակներ որոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին շահող թիւէն, շահեցան 30.000ական ֆրանք:

Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք.--

096.328, 218.228, 1.129.524, 315.955

236 տոմսակներ որոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին շահող թիւերէն, շահեցան 10.000ական ֆրանք:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ 500.000 ֆր.-

467.879, 935.515, 259.376, 819.835, 1.388.079, 077.634.

336 տոմսակներ որոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին, շահեցան 5000ական ֆրանք:

94.251 վերջացող թիւերը շահեցան 120.000 ֆրանք:

04.643 վերջացող թիւերը շահեցան 120.000 ֆրանք:

9.011 վերջացող թիւերը շահեցան 50.000 ֆրանք:

546 վերջացող թիւերը շահեցան 10.000 ֆրանք:

758 վերջացող թիւերը շահեցան 5.000 ֆրանք:

25 վերջացող թիւերը շահեցան 1.000 ֆրանք:

22 վերջացող թիւերը շահեցան 500 ֆրանք:

8 վերջացող թիւերը շահեցան 120 ֆրանք:

ՅՈՒՂԱՐԿՎԱԾ ՀՈԳԻ

Ամառվա մի տաք կեսօրին, երբ ամբողջ գյուղը քնած էր, Ալեքսանդրը դուրս եկավ իր տնակի առջևի պարտեզը։ Նա ուզում էր մի քիչ զովանալ, բայց ոչ մի հով չկար։ Օդը ծանր էր, ինչպես ջրհորի խոնավ հատակը։

Ալեքսանդրը նստեց ծառի տակ դրված նստարանին և սկսեց մտածել իր կյանքի մասին։ Նա հիսունհինգ տարեկան էր, ամուսնացած էր քսանհինգ տարի, և ունեցել էր հինգ երեխա։ Բայց հիմա նրանցից միայն երկուսն էին մնացել տանը։ Մյուսները մեծացել, գնացել էին քաղաք կամ ամուսնացել։

Նա հիշեց իր կնոջը՝ Մարիամին, որը մահացել էր երեք տարի առաջ։ Հիշեց, թե ինչպես նա ամեն առավոտ կանչում էր նրան թեյի, և ինչպես նրանք միասին նստում էին այդ նույն նստարանին։ Հիմա նա միայնակ էր, և տունը լռության մեջ էր խորասուզված։

Հանկարծ նա լսեց ոտնաձայներ։ Դարպասի մոտ կանգնած էր հարևանը՝ Գևորգ Մկրտչյանը, որը նույնպես վաղուց էր այրի։ Նա ձեռքին բռնել էր մի շիշ գինի և երկու բաժակ։

— Ալեքսանդր, ասաց նա, ես գիտեմ, որ դու տխուր ես։ Եկել եմ քեզ հետ խմելու։ Միայնակ խմելը վատ է, իսկ երկուսով՝ ավելի լավ։

Ալեքսանդրը ժպտաց առաջին անգամ այդ օրը։ Նա հրավիրեց հարևանին նստել, և նրանք սկսեցին խոսել։ Նրանք հիշում էին իրենց երիտասարդությունը, իրենց երեխաներին, որոնք մեծացել էին, և իրենց կորցրած կանանց։

Երբ գինին վերջացավ, Գևորգը վեր կացավ և ասաց.

— Գնամ, որ քեզ հանգիստ թողնեմ։ Բայց գիտես, Ալեքսանդր, դու միայնակ չես։ Մենք բոլորս այստեղ ենք, և միշտ պատրաստ ենք օգնելու։

Ալեքսանդրը գլխով արեց։ Նա գիտեր, որ հարևանը ճիշտ է ասում։ Բայց նա գիտեր նաև, որ ոչ ոք չի կարող լցնել այն դատարկությունը, որ մնացել էր իր սրտում։

Գևորգը հեռացավ, իսկ Ալեքսանդրը մնաց նստարանին։ Նա նայեց երկնքին, որտեղ աստղերը սկսել էին երևալ։ Նա հիշեց, որ կինը միշտ ասում էր, թե յուրաքանչյուր աստղ մի հոգի է։ Գուցե Մարիամն էլ հիմա նայում է իրեն այդ աստղերից մեկից։

Նա վեր կացավ և մտավ տուն։ Անկողինը դատարկ էր, բայց նա գիտեր, որ վաղը նորից կարթնանա, կխմի թեյ և կսկսի մի նոր օր։ Որովհետև կյանքը շարունակվում է, նույնիսկ երբ թվում է, թե ամեն ինչ վերջացել է։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆ

ՉՍՐՖՈՂԻՐ

— Մարիկ, որ գիտես թե ոչ, ես ամուսնացած եմ։

— Ա, ուրեմն դուն ես, Ալտուն, — ասաց Մարիկ՝ ոտքի ելլելով։ — Ուրախ եմ ծանօթանալու քեզ հետ։ Ես Մարիկ եմ, Ալտունի ընկերուհին։ Ինչո՞ւ չես եկած մեզի հետ ճաշելու։

— Ներողութիւն, ես չգիտէի, որ Ալտունի հետ ես։ Ես ալ ուզեցի ճաշել ընկերուհիներով։ Ներողութիւն։

— Ոչինչ, ոչինչ։ Ալտունի հետ ճաշելու համար միշտ ժամանակ կրնաս գտնել։ Ալտուն, ինչո՞ւ չես ներկայացնում։

— Ներողութիւն, Մարիկ, ես ալ չգիտէի, որ դուն

Այրի սիկին Սիրվարդ Զաւարճեան (ծն. Խաթանասեան), Օր. Զապէլ Զաւարճեան, Տէր եւ Տիկին Լեւոն Զաւարճեան եւ զաւակունք (Պոլիս), այրի Տիկին Քէֆէլեան եւ զաւակունք (Պոլիս), այրի Տիկին Տիւլկէր Գաբրիէլեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Տոքթ. Երուանդ Խաթանասեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Երուանդ Պաւակունք (Գահիրէ), Պ. Գարուն Խաթանասեան, Տէր եւ Տիկին Մխիթարեան, Տէր եւ Տիկին Վարդան Սալճեան, այրի Տիկին Մխիթարեան, Տէր եւ Տիկին Վարդան Սալճեան, այրի Տիկին Մխիթարեան, Տէր եւ Տիկին Սեդրակ Խաթանասեան, Օր. Սիրուհի Նասեան եւ զաւակունք, այրի Տիկին Սեդրակ Խաթանասեան, Օր. Սիրուհի Ինճէեան (Մարսէյլ), Պ. Յարութիւն Փափազեան (Երեւան), այրի Տիկին Հռիփսիմէ Աբրահամեան (Վիէննա), Պ. Աւետիս Աւետեան եւ զաւակը (Պոլիս), այրի Տիկին Սիրանոյշ Աբրահամեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Ձինվիզեան (Ամերիկա), այրի Տիկին Վէյթայմ Ադամեան (Մարսէյլ) եւ ազգա – կանները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոյն, հարը, եղբօր, եղբօրորդւոյն, աներաձին, քեռկալին, փեսին, զարմիկին եւ ազգականին՝

ԳԱՌՆԻԿ ՉԱՏՐՃԵԱՆԻ

դառնակսկիծ եւ անակնկալ մահը որ տեղի ունեցաւ 28 Օգոստոս ժամը 6·30ին։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ այսօր 31 Օգոստոս, երեք - շաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին իր բնակարանը, 2, ավընիւ տը լա Լիւքէս, Լա Կարէն (Սէն), ուրկէ հանդուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Լա Կարէնի գերեզմանատունը։

Ծանօթ — Սէն Լազարէն առնել չոգեկառք եւ իջնել Լէ վալէ, Փորք Շամփերէէն Օթօպիւս թիւ 64 եւ իջնել Փօն տը լա Փիւս։

Բժիշկ Երուանդ Խաթանասեան եւ ընտանիքը (Գահիրէ), Պ. Գարուն Խաթանասեան ցաւով կը ծանուցանեն իրենց բարեկամներուն եւ ծանօթներուն, իրենց սիրելի քեռայրին

ԳԱՌՆԻԿ ՉԱՏՐՃԵԱՆԻ

յանկարծական մահը որ տեղի ունեցաւ 28 Օգոստոս, չարաթ ժամը 6·30ին։

Թաղման արարողութիւնը տեղի կ'ունենայ երեքշաբթի 31 Օգոստոս ժամը 3ին իր բնակարանը, 2, ավընիւ տը լա Լիւքէս (Լա Կարէն)։

ԿՐ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Հ. Ց. Դ. Մատենադարանէն, նպաստաւոր պայմաններով, կը վաճառուին հետեւեալ գիրքերը.—

Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ՝ Հ. Ց. Դ. Պատմութիւն I հատ.	30	ֆրանք
» Հայկական չարժման նախապատմութիւն I և II հատ. միասին	20	»
» Բողոքը Նորագոյն պատմութեան մէջ I հատ.	10	»
» Համաժողովրդական բանակ	3	»
» Ազգուսա Բեբել	3	»
ԶՈՄԲԱՐՏ՝ Սոցիալիզմը եւ Սօցիալ. չարժումը 19րդ դարում	5	»
Ե. ՖՐԱՆԿԵԱՆ՝ մեր փիլիսոփայական Ազխարհայեացքը	12	»
Ն. ՀԱՆԳՈՑՑ՝ Մտածումներ Հ. Ց. Դաշնակցութեան մասին	4	»
ԼԻՎԻՆՍԿԻ (թարգ. Կ. Ս.) Ընկ. Միջազգ. եւ ՃՆշ. ժողովուրդները	4	»
ԴՈՒՄԱՆ՝ Նախագիծ ժողովրդ. ինքնապաշտպանութեան	2	»
Գ. ԳԻՉԶԱՒԼԵԱՆ՝ Հայ քաղաք. մտքի զարգ. եւ Հ. Ց. Դ.ը	5	»
ԶԷՑԹՈՒՆՑԻ՝ Զէյթունի անցեալէն եւ ներկայէն	4	»
ԳՐԱԿ. ՈՒՍ. ՄԻՈՒԹ. Փետրուարի 18	4	»
Լ. ՊԼՈՒՄ (թարգ. Լ. Զ.) Գողնեփիզմը եւ ընկերվարութիւնը	2	»
ՍԻԱՄԱՆԹՕ՝ Հայորդիները	2	»
ՔՐ. ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ՝ Ցեղափոխականի մտքերը	4	»
Դ. ԲՐԱՆԴԷՍ՝ Հայաստանը եւ Եւրոպան	1	»
Հ.Ց.Դ.(հրատ.)Ցեղափոխականներ (Վ.Գալոչեան եւ Ց. Ագբիպասեան)	2	»
Հ.Ց.Դ. (հրատ.) Եւրոպացիներէ կարծիքը Հայկ. Դատի մասին	3	»
ՄԱՐ՝ Թիւրքական բանտերը	2	»
Վ. ԱՐԱՐԱՏՄԿԻ՝ Քաղաքական կուսակց. Ռուսաստանում	2	»
ՖՐԻՏ. ԷՆԳԵԼՍ՝ Գիտական Սօցիալիզմ	2	»
Ա. Զ.՝ Մեծ առաւօտը	1	»
ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԻ ՏԱՂԵՐԸ	1	ֆր.
ՀԵՐՈՍԸ	1	»
ԱՂՕՏՄԱՄԲ ՍԱՍՈՒՆԸ	1	»
ԱՅՈՒՀԻՆԵՐԻՆ	1	»
ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԵՐ	2	»
ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ	1	»
ՈՒՂԵՑՈՅՑ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՆ	1	»
ԹԱԼԷԱԴԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԻՍԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ	7	»

Ապսպրանքները կանխիկ, փոստի ծախք չկայ։

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը ստանձնեմ յարկաբաժիններու եւ սենեակներու ամէն տեսակ Նորոգութիւն եւ փոփոխութիւն (թուղթ, ներկ, ելեկտրական դետեղում), կահկարասիներու Նորոգութիւն եւ լք։ Մատչելի գին։ Դիմել՝ **Daniel**, 49 **rue Labat,** *Փարիզ* (18)։ *Հեռ.* Montmartre 87-82։

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները *31* Օգոստոս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը *8.30*ին, *5* Ավընիւ տ'Իթալիի սրճարանին վերնայարկը։ Օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի։

ԱՒՆՈՒԻՎԻԼ-ԼԷ-ԿՈՆԷՍԻ «վարդան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները *31* Օգոստոս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին ընկեր Գիհանեանի բնակարանը։

ԽՆՋՈՑՔ–ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. «Ս. Մինասեան» Ճեմարանի կողմէ, 11 Սեպտ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ լոյս։

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ» ԿՐ ՄԱԽՈՒԻ ծանօթ լրագրավաճառ **C. Roger***ի ՄՕՏ* **183 Avenue d'Argenteuil** *(Փլաս Պուրկինեոնի վրայ)։*

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՆԻԷՌԻ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ Հ. Ց. Դ. «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
Սեպտեմբեր 5ին
Նկատի ունենալ այդ թուականը։

ՅԵՐԵԿՈՑՔ–ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հայ Սափրիչներու Միութեան կողմէ
19 Սեպտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէսգիշեր

ՁԱՇԱՐԱՆ–ՍՐՃԱՐԱՆ

« ՏԱՄԱՆ », Palais de la Bière

4, Traverse de Mont-de-Piété, Marseille

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ուրախութեամբ կուգամ ծանուցանելու յարգոյ յաճախորդներուս եւ Տասարակութեան թէ ճաշարանիս Ներքնայարկը ամբողջապէս ՍՐԱՀԸ ՄԵԾՑԱԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆԵՐՈՎ *օժտուած է,*

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԼՈՒՋԱԿԱՒՈՐ **BIÈRE PHENIX** ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՁԵՏԵՂՈՒԱԾ ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ

ՍԵՒ ԵՒ ԴԵՂՐՆ ՊԱՂ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

Գայթչուներու հետ կուտանք ճոխ եւ զանազան ապանդեղներ։

ԷՔՍԲՐԻՍ ՄԵՔԵՆԱՅՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԵՂ ՍՈՒՐՃ

Ճաշարանիս մէջ պիտի գտնէք ըստ առաջնոյն անթերի սպասարկութիւն, ԱՄԷՆ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ՃԱՇ, ՊԱՂ ՄՍԵՂԷՆՆԵՐ, ՔԷՊԱՊՆԵՐ, ամառուան կարագով ԲԻԼԱՒ եւ ԱՂՈՒՆԵՂԷՆՆԵՐ պատրաստուած մանագէտ խոհարարներու կողմէ։

ՀԱՄԱՏԱՈՒԹԻՒՆ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 2Ը

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ, ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ՄԱՆՈՒԿ— ձաշի ժամերէ դուրս յաճախորդները կրնան նարտի եւ թուղթի խաղերով զուարճանալ, միութիւններու ձամար կը տրամադրուի մաքուր եւ օդաւէտ ժողովասրահ եւ իրենց գոյքերուն ձամար առանձին պահարաններ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton ; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ ։

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

27 Օգոստ. 2 Սեպտ.

Երեկոյեանը ժամը 5.30

Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր։

Pierre Blanchar
dans
Sous les Yeux
d'Occident

Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք։

Նեղկայ յայտարարութիւնը բնդոլին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

Կը լուսանկարենք անհատներու, հարսնիքներ, խմբակներ, մանուկներու, ինքնաշխատ թռիչքներու նկարներ՝ ամենագիրկ նոր բուխիններով եւ գեղարուեստական ճաշակով։ Ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ։ Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտութեամբ պատրաստած հկարներով եւ իր չափաւոր գիներով Ձանք չհնայիր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները։

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻՆ, **50, Bld. Longchamp, Marseille**

Tél. : National 13-16

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յունուար 1Էն սկսեալ կը զործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխօսլաւակ բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, քրիքօթաժի, զուլպաներու եւ Ն.Ի.համարի։

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս զիզուած դիներով։

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան գրիչ Underwood *եւ* Royal *դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն։*

փափաքողներու կը դրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները։

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ԳՐԻԳՈՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Assureur – conseil

Ancien combattant volontaire de l'armée Française

2e. etage, 94 Rue Lafayette, Paris (9e.)

Téléphone; Provence 20—07. Métro; Poissonnière

Ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ՝ վառահելի ընկերութիւններու մօտ, նպաստաւոր պայմաններով։ Ապահովագրական փոխանցումներու վերատեսչում, էքսփէրթիս, արկածի եւ հրդեհի հնդիրներու կարգադրութիւն, րըքուր (recours), վիճելի հնդիրներու բարեկամական եւ դատարանական կարգադրութիւն։ Նաթիւրթիպասիոնի, ամուսնութեան, ասիսթանս (assistence)ի, հաշուակալ հնդիրներու օրինական հետապնդում։ Հողուակաև տոմարներու կազմակերպութիւն՝ համաձայն նոր օրէնքներու, էքսփէրթիս, պիլան եւ հարկային վարչութեան մօտ Ներկայացում։ Պաշտօնագրերու խմբագրութիւն։ Ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։ Կատարեալ գաղտնապահութիւն, արագ կարգադրութիւն, չափաւոր գին։

Կ'ընդունի ամէն օր, կէսօրէ վերջ ժամը 14—19։

Հայերու ժամադրավայրը

ՁԱՇԱՐԱՆ ԹՈՓՈՒԶԸ

Հ. ՍԱՐԳԵԱՆ, 5, Rue Baignoir: Marseille

Ուր պիտի գտնէք արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ, խմորեղէններ եւ անուշեղէններ՝ մատնագէտ խոհարարներու կողմէ պատրաստուած, ինչպէս նաեւ ՕՂի եւ այլ խմիչքներ, առատ ադանդերներով։ Մէկ այցելութիւն բաւական է համոզուելու համար։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ամէն տեսակ ապրանքներու եւ դրամական առաքումներու համար դիմել հայկական միակ հաստատութեան

Ets. ABOKET

8, Rue de la Grange Batelière

Մէթրօ Montmartre, հեռ. Prov. 51-79

Ապսպրանքները կը ղրկուին ամենակարճ ժամանակէն եւ անմրցելի գիներով։ Կը հայթայթենք ուզուած ապրանքները, կը ղրկենք նաեւ մեղի յանձնուած ապրանքները։ Կը ստանձնենք գանազան երկիրներու դրամական փոխադրութիւնը։ Կը ծախենք Լօթըրի նախնական ամրողջ եւ մէկ տասներորդ տոմսակներ։ Ստացած ենք Ռուսաստանէն եւ Հայաստանէն նոր ձեռագործներու ճոխ տեսակներ, սեղանի սփռոցներ, բարձի երեսներ, անկողնի սաւաններ եւն.։ Մեծաքանակ եւ փոքրքանակ վաճառում։ Փափաքողներուն կը ղրկենք արժեցուցակը։

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Տանուտէրը, թաղցնելով իր ներ - քին տհաճութիւնը, հրամայեց, որ կանչեն Սահիանին։

Ներս մտաւ Սահիանիկը։ ուրախութեան ժպիտը փայլում էր նրա ան - մեղ դէմքի վրայ։ Նա մօտեցաւ բէկին եւհամբուրեց նրա ձեռքը։ (Քրտի գեղացիները իրանց ձեռքը համբուրել են տալիս։) Բէկը չոքելով նրա մե - տաքսանման մազերը, ասաց։

— Դու պիտի՞ս թէ ինչ լաւ բան եմ բերել քեզ համար։

— Գիտեմ, պատասխանեց Սահիա - նիկը կամրելով, մի գեղեցիկ այծեամի ձագ է։ տարայ խոտ տուեցի, չը կերաւ։

— Տեսնո՞ւմ էք արդէն սպացել է իր ընծան, ասաց բէկը, դառնալով դէպի տանուտէրը։

— Գիտէի, որ ինձ համար է, պա - տասխանեց Սահիանիկը, — ես էլ տա - րայ։

— Դէ՛, հիմա գնա՛, խազա՛ քո այծեամի հետ, ասաց բէկը։

Պատանին դուրս տուեց եւ հեռա - ցաւ։

— Շատ խելօք տղայ է, խօսեց բէկը Սահիանիկի գնալուց յետոյ։ — Երեւի նա ժժգոհ է մնում, երբ ամէն ան - գամ, իմ այս տեղ գալու ժամանակ, ինձանից մի ընծայ ստանում։

— Նա մեզը չունի չէ, զուր էք այդպէս սովորացրել, բէկ, պատասխանեց տանուտէրը, ակամայ ծիծաղելով։

— Ա՛հա, ինչ լաւ սարեր են ձեր սարերը, քաւոր Խաչօ, — փոխեց բէկը իր խօսքը։ — ամէն քայլում հանդիպում ես որսի։ այծեամներ, եղնիկ - ներ, եղջերուներ խումբերով են ման գալիս։ կաքաւներին եւ վայրենի ա - ղաւնիներին հաշիւ չկայ։ Այդ այծ - եամը որ տուացաւ Սահիանիկը, իմ բարեկները բոլորովին կհնդանի բըռ - նէին։ Բայց մի տեսէիք, ինչ լաւ նուագեցին։ Բայց մի տեղ նոր տասայ Զելանցկիների ցեղապետից։ փոխարէնը ես մի զոյգ ջորի ուղարկե - ցի։ Բայց խօսքը մեր մէջը թող մնայ, ջորիները մենք դեռ նոր էինք խլել Մէքքայի պարսիկ ուխտաւորներից։ Բայց բարեկները հրաշալի են։ մտքից ուելի արագ են թռչում։

Բէկի խօսակցութիւնը ամբողջ ժա - մանակ վերաբերում էր իր շներին, որսորդութիւններին, որոնց մասին մի առանձին բառականութեամբ էր խօ - սում։ Տանուտէրը Խաչօին թէեւ ճանճ - րալի էին այդ «յիմարութիւնները», բայց նա համբերութեամբ լսում էր եւ երբեմն իր կողմից համակրութիւն էր ցոյց տալիս։

Արդէն ճաշի ժամանակ էր։ Յատակի վրայ տարածեցին սեղանի սփռոցը եւ նրա վրայ չարեցին ահագին ափսէ - ներով փլաւ եւ խորոված ամառի գառ - ներ։ Մի քանի ամաններով մէկ դրած էին գանազան տեսակ քացղր չերրէթ - ներ, կամ մածունից պատրաստուած թանապուր, որ խմում էին մեծ չե - րեխներով։ Ոչխից ըմպելիք չկային։ Սկսեցին ուտել եւ խմել։

— Դուք ձեր ոչխարները դեռ չէ՞ք ուղարկել արօտ, հարցրեց բէկը տա - նուտէրից։

— Դեռ չենք ուղարկել, պատասխա - նեց տանուտէրը, — դեռ եղանակի վը - րայ յոյս չէ կարելի դնել, այդ մեր տալրել ամբոխը իր վերջին զժուարութի - ները ունի, սպասում եմ, մինչեւ անց - կենայ։

— Ջերմ ու ցուրտը Աստուծոյ ձեռ - քումն է, քաւոր Խաչօ, ինչ որ լինելու է, կը լինի, պատասխանեց բէկը, — մեր ոչխարները մի շաբաթից ուել կը լինի, որ տարել են արօտ։ Բայց դի - տէ՞ք, այս տարի որքան չուտ սպաս - ուեցաւ մեր պաշարը։ Հոլիւները քա - նի օր է, ուտելու հաց չունեն։

Տանուտէրը հասկանալով, թէ ինչ է ուզում ասել բէկը, պատասխանեց։

— Մինչ մեր հացը ձերը չէ՞, հրա - մայեցէք, որքան ալիւր պէտք է, ես կ'ուղարկեմ։

— Թող չէն ու հաստատ մնայ ձեր տունը, ասաց բէկը, — ի հարկէ այդ - պէս է, ո՞վ է մեր մէջ ջանկութիւն դը - տել։ Ինչ որ իմն է՝ — քոնն է։ ինչ ո՞ր քոնն է՝ — իմն է։ Այդպէս չէ՞, քաւոր Խաչօ։

— Աստուած էլ դիտէ, որ այդպէ՞ է . . . — Որքա՞ն ալիւր ուղարկեմ։

— Ա՛ռ այժմ մի տասն եղան բեռ բա - ւական է, երբ սպառուի, էլի կը տա - նենք, ձեր ամբարները խո պրծնելու չեն։

Տանուտէրը մի ակամայ ժպիտ դոր - ծեց իր տխուր դէմքի վրայ, եւ դը - լուխը շարժեց, որ նշան էր նրա հա - մաձայնութեանը։

Ճաշից յետոյ Սահիանիկը ձեռքեր լուանալու ջուր բերեց, բոլորը լուաց - ուեցան, եւ ապա պատանին իր ձեռ - քով սուրճ տուեց։ Բէկը հրամայեց սպասում կանգնած ծառաներին, որ գնան գրսում իրանց ընկերների հետ ճաշեն, ուր պատրաստուած էր ա - ռանձին սեղան, բակի մէջ պարած - ուած կապերտների վրայ։ Հիւրանո - ցում մնացին բէկը, իր մի քանի ազ - գականները եւ տանուտէր Խաչօն։ Այժմ խօսակցութեան առարկան Ա՛ր - զրումի վաճառի ընծայած ձին էր։ Բէկը պատմում էր նժոյգի ցեղական ազնը - ւութիւնը, եւ ասում էր, թէ նրա տէ - րային վկայականները հասնում են մինչեւ երեւելի Անթարի ժամանակնե - րին, թէ այդ ձին սերում էր արաբա - կան ամենաընտիր նժոյգների տոհմից եւայլն։

— Բայց չատ թանգ պիտի նստի իմ վրայ այդ գեղեցիկ ընծան, վերջացը - րեց բէկը իր պատմութիւնը։

— Ինչպէ՞ս, հարցրեց տանուտէրը

— Մինչեւ չե՞ս իմանում, ամենա փոքրը՝ պէտք է հարիւր ոսկի պա - զեւել վաճառին, որ բերել է այդ ձին։

Տանուտէրը այժմ հասկացաւ բէկի «փորացաւը», թէ ի՛նչ մտքով էր նա իր տունը։ Բայց որպէս ասում են «խօսքը կտուր գցելով», պատասխա - նեց։

— Ի՛նչ կայ, տուեցէք։ հարիւր ոսկին չատ չէ մի այսպիսի ձիու համար

— Քրտին ո՞վ է տուել փող, — բէկը մի փոքր բարկացած ձայնով այդ անիծած արաթը ձեր, Հայերի մօտ է գտնւում միշտ։

Բէկի մօտ նստած ազգականները բոլոր ժամանակ լուռ էին, խօսակցութեան մէջ մտան։ Նրանցից մէկը ասաց։

— Դուք էլ մի քիչ փողի դէ՛ր քաշում, բէկ, — քաւոր Խաչօն էլ խոզել, որ դուք փողի կարօտութիւն ունենաք։

— Աստուած վկայ է, որ այդպէս է, ասաց մէյուզը։

— Քաւոր Խաչօն չատ լաւ մարդ է, աւելացրեց երբորդը, — նրա հա - բոլոր Հայերի մէջ չկայ։

ԹՈՒՆԱԼ